

მთის წმიდა ადამიანებო, ვინც ამ წმიდა წიგნის კითხვასა თუ გადაწერას შესდგომიხართ, ყველამ იცოდეთ, რომ ამ სულთა განმანათლებელი წიგნის მთქმელ ნეტარ მამას კლემაქსი კი არ ჰქვია (არავითარ შემთხვევაში!), არამედ იოანე. „კლემაქსი“ წიგნის სახელია და ბერძნულ ენაზე „კიბეს“ ნიშნავს. წიგნს „კიბე“ იმისთვის ეწოდება, რომ სათნოებათა კიბის დარად შექმნა მან იგი: იწყებს მდაბალი საქმეებით, თანდათან მაღალი საქმეებისკენ აღვალს და წიგნის დასასრულს სათნოებათა კიბეს იხილავთ.

ხოლო კლემაქსი წმიდა მამისთვის უწოდებია მას, ვისაც თავდაპირველად წიგნიდან მცირე რამ შერჩევით უთარგმნია. ახლა კი, თუ ვინმე წიგნის სახელს იტყვის, „კლემაქსი“ თქვას (რაც „კიბეს“ ნიშნავს), ხოლო წმიდა მამის სახელად იოანე ბრძანოს.

ვინაიდან ძველ თარგმანში მრავალი შეცდომა იყო და მრავალიც – გამოტოვებული, ამიტომ მე, გლახაკმა ექვთიმემ, ჩემი წმიდა მამის, იოანეს ბრძანებით წიგნი იმგვარად ვთარგმნე, როგორც თავად წმიდა მამას ბერძნულად ჰქონდა ნათქვამი (ის წარმოშობით ბერძენი გახლდათ).

ამის შემდგომ, ვინც ამ წიგნს წაიკითხავთ, ლოცვაში მოიხსენიეთ ჩვენი წმიდა მამები, იოანე და იოანე სვინკელი, და მეც მოიხსენიეთ, ცოდვილი ექვთიმე. ვინც გადაწერას შესდგომიხართ, როგორც აქ ნახავთ, ისე დაწერეთ. თავებიც იმგვარად დაალაგეთ, როგორც აქ არის, რადგან მეც ყველა თავი წითელი ფერით ისე დავწერე, როგორც ვნახე. არავინ გამოტოვოთ ეს სიტყვებიც, არამედ ღვთისთვის დაწერეთ, და ჩემი, ცოდვილის, სახელიც ახსენეთ.

ცად აღმყვანებელი სათნოებათა კიბე
თქმული რაითელი მონაზვნის, ღანიელის მიერ სულთა
განმანათლებელ ფიზიან ღაკაჰშირებით, რომელსაც მწოდება
„კლემენტინი“, ანუ „კიბე“

ესაც თავისი სახელის ზეცაში, ცხოვრების წიგნში დაწერა სურს და ზეციურ ნეტარებაში აღსვლას ესწრაფვის, გზას ეს წმიდა წიგნი უჩვენებს და ასწავლის.

მისი მკითხველი იპოვის უცლომელ წინამძღვარს, რომელიც თავის თითოეულ მიმღევარს ცათა სასუფეველისკენ გაუძღვება და ყოველგვარი დამაბრკოლებელი ქვისგან უვნებლად დაიცავს. ის იქნება მიწიდან ზეცაში აღმართული კიბე, რომელიც მას მიწიდან წმიდათაწმიდაში აიყვანს. ამ კიბის თავში დგას ღმერთი.

ის იმ კიბის მსგავსია, რომელიც ოდესღაც ვნებათა დამთრგუნველმა იაკობმა იხილა, როდესაც მოღვაწეობის სარეცელზე განისვენებდა.

ამიტომ, ძმებო, გევედრებით, სარწმუნოებითა და სიყვარულით ჩვენც აუყევით ამ სულიერსა და ცად აღმყვანებელ კიბეს, რომლის პირველი საფეხური კეთილად გვასწავლის:

- I. ამაო სოფლისგან განშორებისთვის;
- II. ამა სოფლისა და მისი საქმეების სიძულვილისთვის;
- III. უცხოობისთვის, სადაც ამაო სიზმრებზეც მსჯელობს;
- IV. მორჩილებით მოპოვებული რწმენისთვის;
- V. სინანულისთვის, სადაც დილეგზე ლაპარაკობს;
- VI. სიკვდილზე ფიქრისთვის;
- VII. ცოდვათა განმწმენდელი გლოვისთვის;
- VIII. ურისხველობისთვის;
- IX. გულღვარძლიანობისთვის;
- X. ძვირის თქმისთვის;
- XI. ღუმილისთვის;
- XII. ტყუილისთვის;

- XIII. მოწყენილობისთვის;
- XIV. ნაყროვანებისთვის;
- XV. სიძვისთვის;
- XVI. ვერცხლისმოყვარეობისთვის;
- XVII. უპოვარებისთვის;
- XVIII. უღმობლობისთვის;
- XIX. კრებულში გალობისთვის;
- XX. მღვიძარებისთვის;
- XXI. შიშისთვის;
- XXII. პატივმოყვარეობისთვის;
- XXIII. ამპარტავნებისთვის, სადაც გამოაზეც მსჯელობს;
- XXIV. სიმშვიდისა და სიწრფელისთვის;
- XXV. თავმდაბლობისთვის;
- XXVI. განსჯისა და გულისხმისყოფისთვის;
- XXVII. დაწყულებისთვის, განშორებისა და გონების დაცვისთვის;
- XXVIII. გონიერი ლოცვისთვის;
- XXIX. უვნებობისთვის;
- XXX. სიყვარულისთვის, სარწმუნოებისა და სასოებისთვის;

ღმერთშემოსილმა მამა იოანემ კეთილად იღვაწა და ამ წიგნში მონაზვნური ცხოვრების ყოველ საქმეს მოუყარა თავი. მან ოცდაათი სულიერი საფეხური გამოჰყო, მსგავსად უფლის ხორციელი ასაკისა. რადგან უფალმა იესო ქრისტემ ოცდაათი წლისამ ილო ნათელი, მანაც კიბის ოცდაათი საფეხური წარმოგვიდგინა, რომლის თავსაც თუ მივალწევთ, ვიქნებით სრულყოფილნი და უძლეველნი.

ხოლო ვინც ჯერ კიდევ არ ასულა ამ კიბეზე, ის ჩვილია და მისი გულის თითოეული დამოწმება უსარგებლოა და არასანდო. რათა ყოვლადბრძენი მამის ღვაწლი დაგვენახა და მისი სიტყვები გვერწმუნა, საჭიროდ მივიჩნიეთ, თავდაპირველად მოკლედ დაგვეწერა მისი ცხოვრების შესახებ ის, რისი გაგებაც შეეძლებოდა.



მოქალაქეებით სახელგანთქმული, სულთა
განმანათლებელი და ჭეშმარიტად სანატრელი ჩვენნი
წმიდა და ნეტარი მამის, ილუმენი იოანე
სინელის ცხოვრება

(აღწერილი რაითელი მონაწილის დანიელის მიერ)

საყვარელო ძმებო, რადგან დანამდვილებით არ ვიცი, ვერ გეტყვით, თუ რომელ ქალაქში დაიბადა და აღიზარდა ღვთისმსახურების ეს ახოვანი მხედარი, ვიდრე მოღვაწეობის სარბიელზე გამოვიდოდა; ხოლო ქალაქი, სადაც ამჟამად იმყოფება ყოვლადქებული მამა და უკვდავების ნეტარებით ხარობს, არაა ჩემთვის უცნობი; ის ახლა იმ ქალაქში იმყოფება, რომლის ბინადრებზეც ეკლესიის ხმამაღალი საყვირი, პავლე, ამბობს, რომ მათი „მოქალაქობაჲ ცათა შინა არს“ (ფილ. 3. 20).

იქ იმყოფება იგი, სანატრელი, და განუძღომელი სიკეთით ხარობს, უხილავსა და გონებით მიუწვდომელ სიკეთეს განიცდის, საკუთარი ოფლით დამსახურებული სასყიდელი მოჭფენია და გაწეული შრომისთვის ზეციურ სასუფეველში დიდება მიუღია. იმათთან არის და უკუნისამდე იყოს, რომელთა ფეხი „დადგა სიწრფოებით“ (შდრ. ფსალმ. 25. 12). ხოლო თუ როგორ დამკვიდრდა ხორციელი უხორცოთა შორის, გიამბობთ:

ხორციელად თექვსმეტი წლის იყო სანატრელი მამა, თუმცა გონებით ათასი წლის გახლდათ, როცა დიდ მღვდელთმოდვარს საკუთარი ნებით შესწირა თავი: ხორცი სინას მთაზე მიართვა მსხვერპლად, ხოლო სული – ზეციურ მთაზე.

ამგვარად, უცხოებაში ყოფნით, რომელიც არის სათნობათა წინამძღვარი, მან ძირიანად აღმოფხვრა კანნიერების ვნება, მოიპოვა მშვენიერი თავმდაბლობა და განდევნა ურჩობისა და თავნებობის მაცდური ვნება; ვინაიდან სულიერ მოძღვარს მოუდრიკა

ქედი ამა ცხოვრების სასტიკი ზღვის შრომისა და მღელვარების გარეშე გადალახვის მიზნით.

ის ისე დაემორჩილა თავის მოძღვარს, თითქოს უტყვი ყოფილიყო და არანაირი ნება ჰქონოდა. საკვირველი იყო, რომ თავად ფილოსოფიის მცოდნე გახლდათ და ხორციელად უსწავლელ ადამიანს დაემოწაფა. მან ზეციური გონებითა და თავმდაბლობით განდევნა ფილოსოფოსობის სიამაყე. მოძღვრის სახელი, რომელმაც ის აღკვეცა, მარტვირი გახლდათ. ეს უკანასკნელი წმიდა მამა ანტონის უდაბნოს სიღრმეში, მეწამული ზღვის მახლობლად ცხოვრობდა. იმხანად მონასტერს თავს დაესხნენ შორიახლო მთებში დამკვიდრებული წარმართები, ააოხრეს იქაურობა და ექვსი მამა მოკლეს. მოკლულთაგან ერთ-ერთს კონონი ერქვა. მას დაფარულის ცნობისა და წინასწარმეტყველების მადლი ჰქონდა.

მამა მარტვირიმ მათი გვაძები წაიღო და გამოქვაბულში დამარხა. გამოქვაბულის შესასვლელი დიდი ლოდებით ამოქოლა, კირით შელესა და ზედ წმიდანთა სახელები დააწერა. ორი დღის შემდეგ მათი საფლავების სანახავად წავიდა, ვაითუ, მხეცმა გამოთხაროსო. წარწერა ხელუხლებელი დახვდა. საფლავების მიმათითებელი ნიშანიც უცვლელად იყო. მაშინ მან გამოქვაბული გახსნა და გვაძების წამოსაღებად შიგნით შევიდა, მაგრამ ორი ცხედარი ვეღარ იპოვა. ღვთის ბრძანებით ამა კონონისა და კიდევ ერთი დიდი ძმის ცხედრები გადაბრძანებულიყო იქ, სადაც ღმერთს სწაღდა. ჩვენ კი კვლავ ჩვენს სათქმელს დავუბრუნდეთ.

როცა ნეტარი მამა იოანე მონაზვნად აღიკვეცა, თექვსმეტი წლის იყო. მამა მარტვირიმ ის ერთ კურთხეულ ბერთან, იოანესთან წაიყვანა, რომელიც გარე უდაბნოში ცხოვრობდა თავის მოწაფესთან, სტეფანესთან, ერთად.

ბერი მათ დანახვაზე წამოდგა, პატარა თასში წყალი ჩაასხა, მოწაფეს ფეხები დაბანა და ხელზე ემთხვია, ხოლო მოძღვარს ფეხები არ დაბანა. ეს რომ სტეფანემ, ბერის მოწაფემ, იხილა, დაბრკოლდა.

ამბა მარტვირისა და მისი მოწაფის წასვლის შემდეგ იოანე ბერი, რომელიც დაფარულს სცნობდა, მიხვდა, რომ მოწაფე დაბრკოლებული იყო და ჰკითხა: „რამ დაგაბრკოლა, შვილო? სიმართლეს გეუბნები, ყრმას არ ვიცნობ, მაგრამ ვიცი, რომ იგი სინას მთის ილუმენია და ფეხები ილუმენს დავბანე.“ როგორც ბერმა იწინასწარმეტყველა, ორმოცდასამი წლის შემდეგ ეს ყრმა სინას მთის ილუმენი გახდა. მის შესახებ არა მარტო ამ ბერმა იწინასწარმეტყველა, არამედ ევსტრათი მარტოდმყოფმაც, რომელიც სენაკიდან არ გამოდიოდა მას შემდეგ, რაც სინას ილუმენმა მამა ანასტასიმ მონაზვნად აღკვეცა. მან მოძღვართან ერთად წმიდა მთიდან ჩამომავალი ყმაწვილი დაინახა, უხმო მამა მარტვირსა და ყრმას და ბერს ჰკითხა: „მამაო, მითხარი, ვინ არის ეს ყრმა, ან ვინ აღკვეცა ის მონაზვნად?“ მამა მარტვირიმ უპასუხა: „შენი მონა და ჩემი მოწაფეა, მამაო.“ წმიდა მამა ევსტრათიმ უთხრა: „ნეტარ ხარ შენ, მამაო მარტვირი! წავიდეს ვინმე მამა ანასტასისთან, სინელ ილუმენტან და უთხრას, რომ დღეს სინას მთის ილუმენი აღიკვეცა!“ მართლაც, როგორც წმიდა მამებმა იწინასწარმეტყველეს ჩვენი ნეტარი მამის, კურთხეული იოანეს შესახებ, ისე აღსრულდა. ის იყო შემკული ყოველგვარი სათნოებით, რისთვისაც სინას მთის მამებმა მეორე მოსე უწოდეს.

როცა ნეტარი თვრამეტი წლის გახდა, თავისი მოძღვარი და მასწავლებელი, როგორც მეოხი და მვედრებელი, ზეციურ მეუფესთან მიავლინა, ხოლო თვითონ უდაბნოში საბრძოლველად გავიდა. საჭურველად ხელთ ჰქონდა ლოცვა და ასე შეუდგა დაყუდებულ მოღვაწეობას დიდი მონასტრიდან ხუთი მილის მოშორებით. საცხოვრებელი აიშენა იმ ადგილას, რომელსაც თულისი ეწოდება, და მარადის ღვთისადმი სიყვარულის მძაფრი ცეცხლით ანთებულმა, ყოველგვარი სულმოკლეობის გარეშე იქ გაატარა ორმოცი წელი. ვის შეუძლია მის მიერ გაწეული ღვაწლის სიტყვებით გადმოცემა ან ვინ შეძლებს გამოთქვას ყველა ის სათნო საქმე, რომელსაც ფარულად აღასრულებდა. ჭამდა იმდენად მცირედს, რამდენიც არსებობისთვის იყო

აუცილებელი, ნაკლულოვანებით მძლავრ მუცელს ამშვედა და აღვირს ასხამდა. უდაბნოში ყოფნითა და ადამიანის უნახაობით მან სრულიად დაშრიტა ვნებათა ცეცხლი და ნაცრად და მტვრად აქცია ისინი.

ხოლო კერპთმსახურებას (რომელიც ვერცხლისა და ოქროს სიყვარულია) ღვთის იმედითა და უპოვარებით მამაცურად სძლია; სულიერი სისუსტეები სიკვდილის ხსენებით უჩინარჰყო, ხოლო ნათესავებისა და სხვა ამსოფლიური საქმეების სიყვარული უნივთო და საუკუნო სიკეთის ხსენებით განდევნა.

გულისწყრომა კი მას ადრევე მოეკლა მორჩილების მახვილით. თავის გამოჩენისა და ღიღებისმოყვარეობის ვნებათა ქსელი დაყუდებითა და ღუმილით შეშუსრა. ვის ძალუძს მისი თავმდაბლობის ზუსტად გამოთქმა ან მისი სიწმინდის სრულად გადმოცემა, რაც მორჩილების ბესელიელმა დაიწყო, ხოლო თავისი მოსვლით ადასრულა ზეციური იერუსალიმის უფალმა, ვის გარეშეც ეშმაკი თავისი მზაკვარი მხედრობით ვერ დაემხოზა.

სად მიუჭინო ადგილი მისი ცრემლების წყაროს ჩვენ მიერ დაწნულ გვირგვინში? ბევრს როდი ჰქონია იგი! დღემდე არსებობს ის ფარული სენაკი, კლდეში ნაკვეთი პატარა გამოქვაბული, რომელიც მისივე სენაკიდან ცოტა მოშორებით მდებარეობდა და სადაც ადამიანის ხმა არ აღწევდა, მაგრამ ზეცას დაახლოებოდა ხმამაღალი გოდების გამო და მისი ლოცვა ღვთის ყურთასმენას სწვდებოდა. მისი ცრემლები უფრო მხურვალე იყო, ვიდრე ის ცრემლები, მახვილით დაჭრილებს, ცეცხლში დამწვრებსა და თვალდათხრილებს რომ სდით. იმდენი ხანი ეძინა, რომ გადამეტებულ უძილობას გონებისთვის არ ევნო. ძილის წინ ბევრს ლოცულობდა და წიგნებს წერდა, რადგან ეს ჰქონდა საქმედ და მოწყენილობის დასაძლევად.

მთელი მისი ცხოვრება იყო ლოცვა და ღვთისადმი უზომო ტრფიალება, რადგან დღე და ღამე მას ხედავდა ქალწულებით განწმენდილ სულის სარკეში და ვერ ძღებოდა ამ სარკეში ცქერით. ამის გამო ერთმა ძმამ, სახელად მოსემ, საღვთო შური

აიღო: მისგან რომ ჭეშმარიტად ღვთიური სიბრძნე ესწავლა, დამოწაფება და მსახურების ნებართვა სთხოვა, და თხოვნის შესასრულებლად მრავალი შუამავალი მიუგზავნა.

ღმერთშემოსილმა მამამ ვედრება ისმინა და ყოველივე სიკეთეს ასწავლიდა მას. ერთ დღეს მან ძმა მოსეს მწვანელიისთვის საბოსტნედ მცირეოდენი მიწის დამუშავება უბრძანა. ისიც გაემართა მითითებული ადგილისკენ და ბრძანების შესრულებას შეუდგა.

შუადღისას, როცა ძლიერ დაცხა, მოსემ დიდი ლოდის ქვეშ შეაფარა თავი და დაიძინა. ხოლო ღმერთმა, რომელსაც არც ერთი თავისი მონის შეწუხება არ სურს, მის დასახმარებლად ისწრაფა: როცა ნეტარი იოანე სენაკში ლოცულობდა, ჩაეთვლიდა და იხილა მშვენიერი შესახედაობის მღვდელი, რომელიც აღვიძებდა და ძილის გამო საყვედურობდა: „ჰოი, იოანე, რა უდარდელად გძინავს და ამ დროს შენი მოწაფე, მოსე გასაჭირშია!“ იგი მყისვე გამოფხიზლდა და მოწაფისთვის ილოცა. საღამო ჟამს, როცა მოწაფე დაბრუნდა, ნეტარმა ჰკითხა: „მეილო, რაიმე გასაჭირი ხომ არ შეგემთხვა?“ ხოლო მან უპასუხა: „დიდი ლოდი უნდა დამცემოდა, მამაო, რადგან მის ქვეშ მეძინა, მაგრამ შენი ხმა მომესმა, თითქოს მეძახდი. როგორც კი იმ ადგილიდან გამოვიქეცი, მაშინვე დიდი ლოდი ჩამოვარდა.“ ხოლო მან, გონებით მდაბალმა, არაფერი უამბო ხილვის შესახებ, არამედ ფარულად, სულიერად უგალობდა და ადიდებდა სახიერ ღმერთს.

ნეტარი მამა იყო სიკეთის მაგალითი და სულიერ სწეულებათა მკურნალი. ამიტომ ერთხელ მასთან მივიდა ვინმე მონაზონი, სახელად ისააკი, რომელიც ხორციელ ვნებებს შეეპყრო და ბრძოლა აღარ შესწევდა. მივიდა ის ღმერთშემოსილ მამასთან და ცრემლითა და ტირილით უამბო ბრძოლების შესახებ. ნეტარი გააკვირვა მისმა სარწმუნოებამ და უთხრა: „საყვარელო, ორივემ ვილოცოთ!“ ლოცვა რომ დაასრულეს და ისააკმა მუხლი მოიდრიკა, მაშინ დავითის სიტყვისამებრ ღმერთმა აღასრულა „ნებაჲ მოშიშთა მისთაჲ“ (ფსალმ. 144. 19) და გველი

ლოცვით განიდევნა. სწულმა ნახა, რომ განიკურნა, ღვთის მადიდებელთა განმადიდებელ ღმერთს სამადლობელი აღუვლინა და მკურნალ ნეტარ მამას თაყვანისცა.

ზოგიერთმა შურით შეპყრობილმა კაცმა კი მას მრავლისმეტყველი და ამაყი უწოდა. ეს უკანასკნელნი მან საქმით განსწავლა: რათა დარწმუნებულიყვნენ, რომ წმიდა მამას ყოველივე შეეძლო მისი განმადლიერებელი ქრისტეს შემწეობით (შდრ. ფილიპ. 4. 13), ერთი წლის განმავლობაში დადუმდა და აღარავის ასწავლიდა. მანამდე კი მასთან, როგორც მკურნალთან, ყველა მიდიოდა და ნათლდებოდა.

ის ღუშდა იმ დრომდე, სანამ თავად ცილისმწამებლები არ შეევედრნენ და უთხრეს, რომ სულთა სასარგებლო წყარო დამწყდარიყო და მრავალი ადამიანი იღუპებოდა. ის იძულებით კვლავ უმრავლესობას დაემორჩილა და ძველებურად ყველას ასწავლიდა და განანათლებდა.

ამგვარად, ყველა ხელავდა მისი სათნოებების სიმრავლესა და სწავლების სიღრმეს. ორმოცწლიანი დაყოფების შემდეგ, როგორც ახალი მოსე, სინელმა მონაზვნებმა ის აიძულეს, ძმების წინამძღვარი გამხდარიყო და ეს ბრწყინვალე სათნოელი წინამძღვრობის სასანთლეზე ამაღლეს. და მართლაც, არ შემცდარან, ვინც მას მეორე მოსე უწოდა, რადგან ისიც უხილავ ნისლში შევიდა მთაზე, ღვთისგან დაწერილი მცნებები მიიღო, ღვთის სიტყვისთვის აღაღო პირი, მიიღო სული და აღმოთქვა კეთილი სიტყვა, უფრო სწორად, გულის საუნჯიდან ამომავლი სიტყვები.

ასე განვლო მან თავისი წმიდა ცხოვრება იმ ჭეშმარიტ ისრაიტელთა წინამძღვრობაში, რომლებიც მონაზვნები არიან და მიიცვალა ღვთის მიმართ ცათა სასუფეველში. მხოლოდ ერთი რამით არ ჰგავდა იგი მოსეს: წმიდა მამა მოსეს მიწიერ იერუსალიმში შეუსვლელიობის მსგავსად ზეციურ იერუსალიმში შეუსვლელიობით კი არ დასჯილა, არამედ იმავე დიდ მოსესთან ერთად ზეციურ იერუსალიმს მიაღწია. მისი სათნოებების მოწმეა მრავალი ადამიანი, რომლებიც ცხონდნენ და კვლავაც ცხონდუ-

ბიან მისი საღმრთო სიტყვებით, და რომლებსაც ის უხილავთ და იცნობდნენ. ნეტარის სიბრძნისა და ცხოვრების მოწმეა მამა დავით განშორებული. ასევე მოწმეა ნეტარი იოანე, ჩვენი — რაითელთა — მწყემსი, რომელმაც ღმერთშემოსილს მონაზვნებისთვის სწავლების დაწერა სთხოვა. ისიც, ახალი ღვთისმხილველი, გონებით ჩვენთან ჩამოვიდა სინას მთიდან და ღვთივდაწერილი ფიცრები გვიჩვენა, რომლებზეც გარედან საქმეთა შესახებ სწავლება ეწერა, ხოლო შიგნიდან — სწავლება ჭვრეტაზე ღვთის სადიდებლად, რომლისა არს დიდება აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.



რადიკალი ილუმინის, ზმილა მამა იოანეს ზმრილი ნმტარი
იოანეს, სინელი ილუმინის მიმართ

მ ვთივსანატრელ, ანგელოზთა თანასწორ მამათა მამას და ყოველი ჩვენგანის მოძღვარს! ცოდვილი იოანე, რადიკალი ილუმენი, უფლის მიერ გახარებ! ვიცით ჩვენ, გლახაკთა, რომ ყველა სათნოებასთან ერთად შეუორგულებელი მორჩილება გაქვს, განსაკუთრებით იქ, სადაც ღვთის მიერ შენთვის ბოძებული ტალანტი აღორძინდება და მრავლდება. ამიტომ გწერთ, წმიდაო, წმიდა წერილის სიტყვისამებრ, სადაც ნათქვამია: “ჰკითხე მამასა შენსა და გითხრას შენ, და მოხუცებულთა გაუწყონ შენ” (სჯული 32. 7). ამიტომ, როგორც ყველას საერთო მამასა და ღვაწლითა და სწავლულებით ყველაზე მოხუცებულს, კეთილ მოძღვარს, გთხოვთ, სათნოებათა თავო, ჩვენ – უსწავლელთ – მოგვწერო, რაც დიდი მოსეს მსგავსად ღვთის ხილვისას მაგ მთაზე გინახავს და, როგორც სულიერ ფიცრებზე, შენ მიერ დაწერილ წიგნში ჩაკვიწერო ახალი ისრაილის სასწავლებლად, რომელიც ეს-ესაა უხილავი ეგვიპტიდან და ამა სოფლის ზღვიდან გამოსულა; და როგორც კვერთხის ნაცვლად, ღვთისმეტყველი ენითა და ღვთის მადლით მრავალი სასწაული აღვისრულებია და ამა სოფლის ზღვისგან მრავალი დაგისნნია, გევედრებით, ნურც ახლა უგულებელგვყოფ, არამედ, რაც მონაზვნურ ცხოვრებას შეჭფერის, უფლის შეწევნით აღწერე, როგორც ყველას – ანგელოზებრივ ცხოვრებას შედგომილთა – დიდმა მოძღვარმა. არ იფიქრო, თითქოს ზაკვითა და ორგულობით ვამბობდე ამ სიტყვებს. წმიდაო მამაო, იცი, რომ შორს ვართ ამგვარი საქმისგან; არამედ, რაც სიმართლეა და ყველასთვის სარწმუნო, იმას ვამბობთ. ამიტომ ღვთის იმედით მოველით, რომ მალე მივიღებთ სულიერ ფიცრებს, რათა უცდომლად წინ გაუძღვნენ ყველას, ვინც მათ გაჰყვება, რათა ეს სწავლანი

გახდეს ზეციურ ბჭესთან აღმყვანებელი კიბე; რათა ყველა, ვინც მას შეუდგება და ასვლას მოიწადინებს, შენი სწავლებით დაუბრკოლებლად განერიდოს უკეთურ სულებს, ბნელ სოფლისმპყრობელებსა და ჰაერის მცველებს.

იაკობი ცხვრის მწყემსი იყო და რაოდენ საშინელი ხილვა ნახა ამ კიბეზე; მით უმეტეს, შენ, რომელიც მეტყველი ცხვრების მწყემსი ხარ, არა მარტო ხედავ, არამედ საქმითა და ჭეშმარიტებით შეგიძლია ღვთისკენ მიმავალი უტყუარი გზა გვიჩვენო. ღმერთმა გაცოცხლოს, პატიოსანო და წმიდაო მამაო!

**წმიდა და ნეტარი იოანეს, სინელი ილუმინის, წერილი,
რომელსაც თან ახლავს სულიერი ფიცრები
იოანე ახარებს იოანეს!**

ქივილეთ შენი პატიოსანი წერილი, როგორც ეს შენს უვნებობითა და სათნოებით სავსე ცხოვრებასა და შენს წმიდა და მდაბალ გულს შვენოდა. როგორც შენს სიწმიდეს ყოველთვის სჩვევია, მოგვცე თავმდაბლობის მაგალითი, ამჯერადაც ამიტომ მოიქეცი ასე: ჩვენ, სათნოებებს მოკლებულთ, მოგვწერე, საქმითა და სიტყვით უსწავლელთ სწავლება გვთხოვე და ჩვენს ძალებს აღმატებული საქმის აღსრულება გვიბრძანე. მაგრამ ვიტყვი, ყოველგვარ სათნოებათა დედის – მორჩილების – უღელზე უარის თქმის რომ არ მეშინოდეს, ჩემს ძალას აღმატებულ საქმეს ვერ შევეჭიდებოდი.

რადგანაც ამგვარ საქმეებს იძიებ, საკვირველო მამაო, იმათგან გმართებდა, გესწავლა, რომლებმაც კარგად იციან სათნოების საქმე, რადგან ჩვენ ჯერ კიდევ მოსწავლეთა ხარისხში ვიმყოფებით, და არა მასწავლებელთა; მაგრამ ღმერთშემოსილი მამები და მორჩილების მოძღვრები მორჩილებას იმას უწოდებენ, როცა ადამიანი წინამძღვრის სიტყვისამებრ შეუორგულებლად შეებმება საკუთარ ძალებს აღმატებულ საქმეს. ამიტომ ჩემს ძალაზე

უდიდესი საქმე სიმდაბლით აღვასრულე, მაგრამ არა იმიტომ, რომ ჩემი ნათქვამი რაიმეში გამოგადგებოდა, რადგან, ჰოი, წმიდაო მამაო, მეც და ყველა გონიერმა ადამიანმა ვიცით, რომ შენი გონება ყოველგვარი ბნელი ვნებისგან განწმენდილია, დაუბრკოლებლად აღწევს საღმრთო ნათელს და ბრწყინავს მის მიერ.

და რადგან ურჩობისგან მოწვეული სიკვდილის მეშინია, როგორც დახელოვნებული მხატვრის მორჩილი, ერთგული, გლახაკი და უვარგისი მონა, მწირი და უსარგებლო ცოდნითა და უძღური სიტყვით, შიშითა და სურვილით დავემორჩილე შენს წმიდა ბრძანებას. მე მხოლოდ მეღნით დავწერე სიცოცხლის სიტყვები, ჰოი, მოძღვართა წინამძღვარო, და შენთვის, როგორც სულიერი ფიცრების აღმავსებლისთვის, მომინდია მათი კეთილად შემკობა, ჩემი ნაწერის ნათელყოფა და ყოველგვარი ნაკლის სრულყოფა.

როგორც ვახსენე, აქ დაწერილს შენდა სასწავლებლად კი არ ვაგზავნი, არასოდეს, წმიდაო, რადგან შენ თვითონ შეგიძლია ასწავლო მრავალს, თავად ჩვენც, და განგვაბტკიცო საღმრთო საქმესა და სწავლაში; არამედ, ჰოი, მოძღვართა მოძღვარო, იმ საღმრთო კრებულისთვის დავწერე, რომელიც ჩემთან ერთად შენს მორჩილებაშია. ამიტომ შენი და მათი ლოცვებით, უფლის იმედით მცირედ შემიმსუბუქდა უსწავლელობის სიმძიმე, კალმის აფრა აღმართე, სიტყვების საჭე თქვენს ლოცვებს მივანდე და თქვენი ბრძანებისამებრ ვიწყებ სიტყვას.

მაგრამ ვინც ჩემს ნათქვამს წაიკითხავთ და მასში რაიმე სასარგებლოს ნახავთ, ყველას გთხოვთ, ეს ჩვენი წმიდა მამის დამსახურებად შერაცხოთ, რომელმაც ამ საქმის აღსრულება გვიბრძანა, ხოლო ჩემთვის მხოლოდ მცდელობის გამო ილოცოთ. ნუ განსჯით სიტყვებს, რადგან უსარგებლო და სრულიად გაუნათლებელია, არამედ ჩემი გულმოდგინების გამო ილოცეთ, რადგან ღმერთი ძღვნისა და შრომის სიმრავლის გამო კი არ მიაგებს სასყიდელს, არამედ გულმოდგინებისთვის, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.



ჩვენი წმიდა და ნეტარი მამის, იოანე სინელი ილუმენის
სწავლანი, რომელიც რაითელ ილუმენს, იოანეს
გაუზიარა, რადგან მან მონაზვნებისთვის სწავლანის
დაწერა სთხოვა

თავი პირველი
პრიდან გამოსვლისთვის

1. სახიერი, კაცთმოყვარე და მოწყალე ღვთისა და მეუფის
შეწევნით ვიწყებ საუბარს, რადგან კარგი იქნება, თუ ღვთის
მონებთან ლაპარაკს ღმერთით დავიწყებთ. სახიერმა და
დიდებულმა ღმერთმა მის მიერ დაბადებულ ყოველ მეტყველს
თავისუფლების პატივი უბოძა და ამიტომ ზოგიერთი მისი
მეგობარია, ზოგი – ერთგული მონა, ზოგი – უსარგებლო,
ზოგი – სრულიად გაუცხოებული და ზოგიც, უძღურების
მიუხედავად – მისი მოწინააღმდეგე.
ჰოი, წმიდაო მამაო, ჩვენ, უსწავლელნი, ღვთის მეგობრებად
იმ უხორცო და გონიერ არსებებს მოვიაზრებთ, რომლებიც
მის გარშემო იმყოფებიან; ხოლო ერთგულ მონებად იმათ
მივიჩნევთ, რომლებიც მისი ნების აღსრულებას ესწრაფვიან;
უსარგებლო მონებად კი – ყველა იმათ, რომლებიც
მონათლულან და ნათლისღებისას ღვთის წინაშე დადებულ
აღთქმას არ იცავენ.
2. ღვთის მტრებად და გაუცხოებულებად იმათ მივიჩნევთ,
რომლებიც ან მოუნათლავები, ან ურწმუნოები, ან ბოროტად-
მორწმუნეები (ერეტიკოსები – რედ.) არიან; ხოლო მისი
მოწინააღმდეგენი და მეტყველნი ისინი არიან, რომლებმაც
არათუ თავად უარყვეს ღვთის შიში, არამედ სასტიკად
ებრძვიან და წინ აღუდგებიან ყველას, ვინც ღვთის ნებას
აღასრულებს.

ვინაიდან ზემოხსენებულთაგან თითოეული მათგანი ცალკე რიგიან განმარტებას საჭიროებს, ხოლო ჩვენ – გლახაკთა და უსწავლელთ – ყველას საგანგებოდ ახსნა არ შეგვიძლია, ამიტომ ღვთის ერთგულ მონებთან მოვედით, რომლებმაც გვაიძულეს, შეუორგულებელი მორჩილებით აღვმართოთ უღირსი ხელი, მათი გონებიდან მივიღოთ სიტყვისთვის კალამი, ამოვაწოთ იმათ მჭმუნვარე, მაგრამ ბრწყინვალე თავმდაბლობაში, როგორც მელანში, და სათნოებით გაპოხილ იმათ სპეტაკ გულებზე, როგორც ფურცლებზე, უკეთ რომ ვთქვათ, სულიერ ფიცრებზე, დავიწყოთ საღმრთო სიტყვებისა და სათნოების თესლის წერა, და შემდეგნაირად ვთქვათ:

3. ვისაც ღმერთის ძიება სურს, ყველა პოულობს მას, რადგან იგი არის ღმერთი და ცხოვრება ყოველთა: მორწმუნეთა და ურწმუნოთა, მართალთა და ცოდვილთა, უვნებობასა და ვნებაში მყოფთა, ღვთისმსახურთა და ურჯულოთა, ერისკაცთა და მონაზონთა, ბრძენთა და უსწავლელთა, ჯანმრთელთა და სნეულთა, ჭაბუკთა და მოხუცებულთა. როგორც ყველას ეფინება სინათლე, მზე და ჰაერი, ამგვარადვე, იგია ყველას სიცოცხლე და ყოველივე აღნიშნულის მომცემელი; და ვინც ეძებს, პოულობს მას, „რამეთუ არა არს თუალთ-ღებად ღმრთისა თანა“ (რომ. 2. 11).
4. ურწმუნო არის მეტყველი და მოკვდავი არსება, რომელიც საკუთარი ნებით გაურბის სიცოცხლეს და თავისი მარადმყოფი დამბადებელი არარსებული ჰგონია.
5. ურჯულო არის ის, ვინც ღვთის რჯულს არასწორად იცავს, საწინააღმდეგო ერესს მისდევს და ჰგონია, რომ ღმერთი სწამს.
6. ქრისტიანი არის ის, ვინც ქრისტეს იმდენად ემსგავსება, რამდენადაც ადამიანისთვისაა შესაძლებელი და საქმით, სიტყვითა და გონებით სწორად და უბიწოდ სწამს წმიდა სამებას.

7. ღვთისმოყვარე არის იგი, ვინც არ ცვლის მას, რაც ბუნებრივია და უცოდველი, და არ დაიზარებს, რომელი კეთილი საქმის კეთებაც შეუძლია.
8. ფრთხილი ის არის, ვინც საცთურის, საფრთხისა და შფოთის დროს მათგან სრულიად შორს მყოფი საქმეების აღსრულებას ესწრაფვის.
9. მონაზვნობა არის უსხეულო არსებების წესი და საქმე, რომელიც ნივთიერ და მოკვდავ სხეულში აღესრულება.
10. მონაზონი იგია, ვინც ყოველთვის, ყველგან და ყოველი საქმის დროს მხოლოდ ღვთისას ხედავს და აკეთებს
11. მონაზვნობა ის არის, როცა საკუთარ ნებას უარყოფენ, ყოველ გაფანტულ აზრს მოიკრებენ და ყოველნაირად იცავენ მათ.
12. მონაზვნობა არის საკუთარი ბუნების მუდმივი იძულება და გრძნობების გამუდმებული დაცვა.
13. მონაზვნობა არის შეურყვნილი სხეული, წმინდა პირი, განათლებული და მჭვრეტელი გონება.
14. მონაზონი არის მჭმუნვარე სული, ძილსა და ღვიძილში სიკვდილის გამუდმებული ხსოვნით დამწუნებული.
15. სოფლისგან განშორება არის კაცობრივ ბუნებაზე აღმატებულ სიკეთეთა მოხვეჭის სურვილით, საკუთარი ნებით ბუნების მოძულება და უარყოფა.¹

1. რა არის ბუნების უარყოფა და მოძულება? – წმიდა მამა ლაპარაკობს შემდეგზე: თავდაპირველად ღმერთმა ჩვენი ბუნება უვნებელი და უბიწო შექმნა. მოგვცა ფიქრის უნარი სიკეთისა და სათნოების მოსაფიქრებლად. ასევე მოგვცა გულისწყრომის უნარი ეშმაკებისა და ვნებების მიმართ მრისხანების გამოსაჩენად. მოგვცა სურვილის უნარიც ჩვენი სურვილისა და წადიერების ცათა სასუფეველისკენ წარსამართავად. მაგრამ ჩვენ ყოველი უნარი ცოდვისკენ წარვმართეთ და მოვიპოვეთ ბიწიერების სურვილი, ძმების მიმართ გულისწყრომა, მოვიფიქრეთ უკეთურება. ჩვენი ბუნებისთვის დამახასიათებელი სიკეთე ბოროტებით შევცვალეთ და ვნება ბუნებად ვიქცით. ჭეშმარიტად სძულს და ვნებულ ბუნებას უარყოფს ის, ვინც ჩვენი დაუდევრობის წყალობით ჩვენში დანერგილ ამ ვნებებს დევნის და ამარცხებს. აი, ეს, ვნებული ბუნების უარყოფა და ღვთის მიერ მოცემული თავდაპირველი უვნებელი ბუნების საძიებლად გასვლა, არის სოფლიდან ჭეშმარიტი გასვლა.

16. ყველამ, ვინც ამქვეყნიური საქმეები დატოვა, ან ცოდვათა სიმრავლის, ან ცათა სასუფეველის, ან ღვთის სიყვარულის გამო გააკეთა ეს. და თუ ამ სამიდან არც ერთი იყო მთი განზრახვის მიზეზი, მაშინ ამ უკანასკნელთა სოფლიდან გასვლა უგუნურება ყოფილა. თუმცა კეთილი მეუფე ყოველი საქმის დასასრულს ელოდება, თუ როგორი იქნება ის.
17. ვინც ეს სოფელი ცოდვათა ტვირთისგან გათავისუფლების მიზნით დატოვა, ქალაქგარეთ საფლავებთან მსხდომებს მიჰბადოს. დაე, ნუ დაცხრება მისი მხურვალე, ცეცხლივით მწველი ცრემლები და გულში – ფარული გოდება, სანამ არ იხილავს, რომ მასთან მივიდა იესო, რათა გულიდან გულქვაობის ლოდი გადაუგოროს და ლაზარესავით შეკრული მისი გონება ცოდვის სახვევებისგან გახსნას, უბრძანებს რა თავის ანგელოზებს: “გახსენით ეგე” ვნებათაგან (იოანე 11. 44) და გაუშვით, იაროს უვნებობის ნეტარ გზაზე. და თუ ასე არ მოხდა, სოფლის დატოვება მას ვერაფერს არგებს.
18. ვისაც ეგვიპტიდან გამოსვლა და ფარაონის სამინელი მონობიდან გაქცევა გვსურს, ღვთის წინაშე შუამდგომლად აუცილებლად დაგვჭირდება მოსე, რათა ჩვენთვის საქმესა და ხედვას შორის დადგეს და ღვთის წინაშე განაპყროს ხელი; რათა, ვინც მას მიჰყვებით, ცოდვათა ზღვა გადავლახოთ და ვნებათა ამაღეკი ვძლიოთ. სცდებიან ისინი, რომლებიც ამგვარ ბრძოლას ეწევიან და ჰგონიან, რომ წინამძღვარი არ სჭირდებათ.
19. ეგვიპტიდან გამოსულების წინამძღვარი მოსე იყო, ხოლო სოდომიდან გამოსულებისა – ანგელოზი. ამგვარადვე, რომლებსაც სულიერი ვნებებისგან განკურნება სწადიათ, ეგვიპტიდან გამოსულებს ჰგვანან და მოსეს მსგავსი მკურნალი ესაჭიროებათ; ხოლო რომლებსაც უბადრუკი ხორცის არაწმიდებისგან გაშიშვლება სწადიათ, ანგელოზი, ანუ ანგელოზის მსგავსი შემწე სჭირდებათ, რადგან

რამდენადაც დიდია და მყრალი იარა, იმდენად დახელოვნებული მკურნალია საჭირო.²

20. ვინც ხორციელად ზეცაში ასვლა სცადა, მას ნამდვილად დიდი ტანჯვა და განუწყვეტელი შრომა დასჭირდება, განსაკუთრებით, სოფლიდან გასვლის პირველ ხანებში, ვიდრე ჩვეულებად ქცეული ავხორცობა და უღმობელი გული გლოვის შედეგად ღვთისმოყვარეობად და სიწმიდედ გარდაიქმნება. განსაკუთრებით დიდი შრომა და ტანჯვა გვმართებს მათ, ვინც ვნებას ვართ დაჩვეულნი, სანამ ძალღვივით ხორცისა და სიბილწის მოყვარე ჩვენს გონებას სიმშვიდის, სიმტკიცისა და ურისხველობის მეშვეობით სიწმიდისა და სიბრძნის მოყვარედ გადავაქცევდეთ. მაგრამ ვნებასა და უძღურებაში მყოფნი უიმედობას ნუ მივეცემით, არამედ ჩვენი სულიერი უძღურება და უსუსურობა შეუორგულებელი სარწმუნოებით მარჯვენა ხელით მივართვათ ქრისტეს და ვაღიაროთ. და თუ საკუთარ თავს გამუდმებით ჩავეყვანთ თავმდაბლობის უფსკრულში, მაშინ ჩვენს ღირსებაზე აღმატებულ შეწევნას მისგან უეჭველად მივიღებთ.
21. ვინც ამ კეთილ, ძნელ, რთულსა და მსუბუქ ღვაწლს შეუდგება,³ ყველამ იცოდეს, რომ ცეცხლში შედის, რადგან საკუთარ

2. სულიერი ვნებებია: სიამაყე, ამპარტავნება, მრისხანება, წუხილი, მოწყენილობა, სიძულვილი და ამის მსგავსნი. ხორციელი ვნებებია: ნაყროვანება, ვერცხლისმოყვარეობა, სიძვა, ამქვეყნიურ საქმეთა სიყვარული. იმ ადამიანებს, რომლებსაც სულიერი ვნებები სძლევეს, გულისხმისმყოფელი მოძღვარი სჭირდებათ. მოძღვარმა მათ მცირეოდენი ხორციელი ნუგეში უნდა მისცეს, რათა, როგორც მარხულებმა და მოღვაწეებმა, არ იამაყონ, და ზოგჯერ – მარხვით, ზოგჯერ კი განსვენებით გონივრულად უნდა განკურნოს მათი სნეულებები. ასეთი ადამიანები მოსეს წინამძღოლობით ეგვიპტიდან გამოსულებს ჰკვანან; ხოლო რომლებსაც ხორციელი ვნებები სძლევთ, ისეთი წინამძღვარი ესაჭიროებათ, თითქმის უხორცო ანგელოზთა მსგავს ცხოვრებას რომ ეწევა მარხვით, ხორცისადმი მკაცრი და უღმობელი დამოკიდებულებით. ასეთები სოლომიდან გამოსულებს ჰკვანან. მამა იოანემ ეგვიპტე სულიერ ვნებათა სახედ წარმოადგინა, ხოლო სოლომი – ხორციელ ვნებათა სახედ.

თავში უნივთო ცეცხლის დანთებას აპირებს. დაე, თითოეულმა საკუთარი თავი გამოსცადოს და ისე ჭამოს მდოგვთან⁴ შერეული მისი ნაყოფი და სვას ცრემლით შეზავებული ეს სასმელი, რათა თავისივე დასასჯელად არ იბრძოლოს.

22. თუ ყველა მონათლული არ ცხონდება, დანარჩენებზე გავჩუმდები.
23. ვისაც მონაზვნობა სურს, კეთილი საძირკვლის ჩასაყრელად მონაზვნობის დასაწყისშივე მიატოვოს ყოველგვარი ამსოფლიური საქმე, ყოველივე არად შერაცხოს და ყოველივე უარყოს.
24. კეთილი საძირკველი არის სათნოების შემდეგი სამი სვეტი: უმანკობა, მარხვა და სიწმიდე. დაე, ყველამ, ვინც ქრისტეს მიერ ჩვილია, ამ საქმით დაიწყოს და მაგალითად ჩვილი ბავშვები დაისახოს, რადგან მათში არც მზაკვრობა და ცბიერებაა, არც განუზომელი სიმამლრე, არც გაუმაძღარი მუცელი, არც განხურვებული და გამხეცებული ხორცი. ჩემი აზრით, მხურვალეა ასაკთან ერთად მოდის.
25. მართლაც, საძაგებელი და დამღუპველია, როდესაც ბრძოლაში შესული მეომარი მაშინვე მარცხდება და ყველას სიკვდილის მაგალითს აძლევს; რადგან სხვებს, ხედავენ რა, რომ მეომარი შესვლისთანავე მოკლეს, ბრძოლაში შესვლა აღარ სწადიათ.
26. უეჭველად, ღიდად სასარგებლოა, როცა მონაზვნობას მუყაითი და გულმოდგინე შრომით ვიწყებთ, თუნდაც რომ გარკვეული ხნის შემდეგ უძლურება დაგვეუფლოს; რადგან დასუსტებული სული უწინდელი გულმოდგინების განხენებაზე, თითქოს დეზი ჰკრესო, კვლავ გამოცოცხლდება. მრავალს ბევრჯერ სწორედ ამგვარად შესხმია ფრთები და იმ არწივს დამსგავ-

3. რატომაა ძნელი, რთული და მსუბუქი? – ძნელი ნათქვამია გრძნობების დაცვაზე, რადგან გრძნობების დაცვა ძნელია მისთვის, ვინც მათ მიშვებას იყო დაჩვეული. რთული ნათქვამია მოღვაწეობაზე, ხორცთა დამდაბლებასა და ხანგრძლივი ჩვეულებების უარყოფაზე, მსუბუქი კი – ღვთის სასიყვარულებასა და საუკუნო სიკეთეზე.

4. მდოგვი? – სათნობათა სირთულის სახეა.

სებია, ფრთებმა რომ უმტყუნა, მაგრამ შემდეგ კვლავ გაუშლია და მაღლა, ცაში აჭრია.

27. როცა სული საკუთარ თავს უღალატებს და სანატრელ და სასურველ მგზნებარებას დაკარგავს, გულმოდგინედ გამოიკვლიოს, რა მიზეზით დაკარგა და მისკენ წარმართოს მთელი ძალისხმევა, რადგან შეუძლებელია სხვა კარით დაბრუნება, თუ არა იმით, რომლითაც გამოვიდა.
28. ვინც ტანჯვის შიშით გადის ერიდან, ცეცხლში მრავალგზის ჩაგდებულ საკმეველს ემსგავსება, რომელიც თავდაპირველად სურნელებას გამოსცემს და ბოლოს კვამლად იქცევა.⁵ ხოლო ვინც სასყიდლის მისაღებად გადის, წისქვილის ვირსა ჰგავს, რომელიც, ხედავს რა გასამრჯელოს, სულ მოძრაობს და ერთნაირად ტრიალებს; ხოლო ვინც ღვთის სიყვარულისთვის განემორება, მას გამოსვლისთანავე სანატრელი ცეცხლი მოუპოვებია, რომელიც წაეკიდება რა საგანს, უფრო და უფრო ააღდება.
29. ზოგიერთი ქვაზე ალიზით (გამოუწვავი აგური – რედ.) აშენებს, ზოგიერთი ქვიშაზე აღმართავს სვეტებს, სხვები კი მცირე ხანს ნელა გაიქცევიან და როცა ძარღვი და იოგი გაუხურდებათ, უფრო სწრაფად მირბიან. დაე, ვისაც გონება აქვს, მიხვდეს იგავით ნათქვამ ამ სიტყვებს.⁶

5. შიში ორგვარია: ახალბედათა და სრულყოფილთა. ამ შემთხვევაში დიდი მამა ახალბედათა შიშზე საუბრობს. როცა კაცი ცოდვაში იმყოფება, ეშინია, ცოდვებში არ მოკვდეს, და რათა ძველ ბოროტებაში არ ჩავარდეს, სოფლიდან მიდის და კეთილად იღვწის. როცა შიში მცირედ გაუნელდება, კვლავ სიზარმაცე ეუფლება, ვინაიდან სიმტკიცე აკლია. ასე ემსგავსება ის ჩამქრალ საკმეველს: იწყებს მოღვაწეობით და ხდება ზარმაცი.

6. რომლებიც ქვაზე ალიზით აშენებენ, ისინი არიან, სოფლიდან რომ გავიდნენ და დიდი სათნოებების შენება მორჩილების გარეშე დაიწყეს. და რადგან წინამძღვარი არ ჰყავდათ, დაუძღურდნენ და საძირკველი ვეღარ დაასრულეს, დიდი საქმეებით დაიწყეს და სიზარმაცეში ჩავარდნენ. რომლებიც ქვიშაზე აღმართავენ სვეტებს, ისინი არიან, სოფლიდან გასვლის შემდეგ განდევილობას რომ შეუღვნიან, და ვინაიდან მორჩილების საძირკველი არ ჰქონდათ, წარმატებას ვერ მიაღწიეს. ხოლო რომლებიც მირბიან და ხურდებიან, ისინი არიან, მორჩილების კეთილ სარბიელზე რომ გავიდნენ და წარმატებას მიაღწიეს.

30. გულმოდგინედ ვირბინოთ, როგორც ღვთისა და მეუფის მიერ მოწოდებულებმა. ვაითუ, ხანმოკლე იყოს ჩვენი ამქვეყნიური სიცოცხლე, სიკვდილის ღღეს უნაყოფონი აღმოვჩნდეთ და შიმშილით მოგვკვდეთ.
31. დაე, უფალს ისე მოვაწონოთ თავი, როგორც მეფის მეომრებმა, რადგან რაც მისი მეომრები გაეხდით, მისი ერთგული მონობა მოგვეთხოვება.
32. ისე გვემინოდეს უფლის, როგორც მხეცის; რადგან მინახავს მოსაპარად წასული ადამიანები, რომლებიც ღმერთს არ შეუშინდნენ, მაგრამ გაიგონეს რა იმ ადგილას ძაღლების ხმა, შეეშინდათ და მაშინვე გამობრუნდნენ. რაც ღვთის შიმშა ვერ გააკეთებინა მათ, ის ძაღლების შიმშა ჰქნა.
33. ისე შევიყვაროთ უფალი, როგორც ხორციელი მეგობრები გვიყვარს; რადგან მინახავს ადამიანები, ღმერთი რომ განარისხეს და ამაზე საერთოდ არ უნაღვლიათ; კვლავ ვნახე იგივე ადამიანები, მცირედ რომ გაანაწყენეს მეგობრები და ყოველი ღონე იხმარეს, ყველაფერი მოიძოქმედეს, ყოველგვარი მწუხარება აჩვენეს, ყოველივე აღიარეს მეგობრების, ნათესავების, ძღვნისა და ქრთამის საშუალებით, რათა ახლობლის უწინდელი სიყვარული კვლავ მოეპოვებინათ.
34. სოფლის დატოვებიდან პირველ ხანებში, ცხადია, სათნოებებს დიდი შრომით, ჭირითა და სიმწრით ვასრულებთ, მაგრამ წარმატების შემდგომ მწუხარების გარეშე ან მცირე მწუხარებისა და შრომის ფასად აღვასრულებთ; და როცა ჩვენი მოკვდავი ბუნება დაინთქმება და მას გულმოდგინება დაეუფლება, დიდი სწრაფვით, სიხარულით, სურვილითა და ღვთიური ცეცხლით გავაკეთებთ.
35. რამდენადაც ქებას იმსახურებენ ისინი, რომლებიც თავიდანვე სიხარულითა და გულმოდგინებით ასრულებენ მცნებებს, იმდენად საცოდავები არიან ისინი, რომლებიც დიდი ხნის მონაზვნები არიან და ჯერ კიდევ დიდი შრომა სჭირდებათ სათნოებების აღსასრულებლად, თუ საერთოდ ასრულებენ მათ.

36. ნურც მათ ვაძაგებთ, რომლებმაც რაიმე იბულებისა და გაჭირვების გამო დატოვეს სოფელი; რადგან მინახავს ზოგიერთი გაქცეული, უნებურად მეფეს რომ შეხვედრია, შემდეგ ნებით წაჰყოლია, სასახლეში მისულან და მასთან ერთად სუფრაზე დამჯდარა.⁷
37. მინახავს მიწაზე შემთხვევით დავარდნილი თესლი, რომელიც აღმოცენდა, გაიხარა და უხვი ნაყოფი გამოიღო; სხვა კი საგანგებოდ დათესეს და უნაყოფო აღმოჩნდა.
მინახავს რაიმე სხვა საჭიროებისთვის ექიმთან მისული ადამიანი, რომელიც ექიმის სიმკვირცხლეს შუბყრია, განკურნებულა და თვალეზე გადაფარებული ლიბრი მოსცილებია. ასე, უნებლიეთ, მრავალგზის მომხდარა და ეს უფრო მტკიცე და ჭეშმარიტი ყოფილა, ვიდრე მაშინ, როცა ნება-სურვილით მისულან.
38. არავინ მოიმიზეზოს ცოდვათა სიმძიმე და სიმრავლე და მონაზვნური ცხოვრების უღირსად არავინ მიიჩნიოს თავი იმ დროს, როცა ავხორცობის გამო იმდაბლებს თავს და ცოდვებს იმიზეზებს (შდრ. ფსალმ. 140. 4). სადაც დიდი წყლულია, შხამისგან გასაწმენდად იქ მკურნალობაც დიდია საჭირო, რადგან სამკურნალოდ ჯანმრთელები კი არა, ავადმყოფები მიდიან.
39. ამქვეყნიურ მეფეს სამსახურებლად რომ მივეხმეთ, არ ვალოდინებდით, არც რაიმეს მოვიმიზეზებდით, არამედ ყველაფერს მივატოვებდით და მისკენ ვიჩქარებდით. ამიტომ გავუფრთხილდეთ მეუფეთა მეუფის, უფალთა უფლისა და ღმერთთა
-
7. ვფიქრობ, ისეთ ადამიანებზე საუბრობს, რომლებიც მეფეს რაიმე დანაშაულის გამო განუდევნია მამულიდან. როცა მეფე იმ ქვეყანაში მისულა, სადაც დანაშაულები გადაუსახლებათ, ზოგიერთი მათგანი დაუბეზლებათ, თითქოს რაიმე ცული ეთქვას მეფეზე. მეფეს ამ უკანასკნელთა მოყვანა უბრძანებია, ყოველივე გამოუკვლევეია და როცა ვერანაირი დანაშაული უპოვია, ისინი გადასახლებიდან დაუბრუნებია, პატივი უცია და სუფრაზე თავის გვერდით მოუსვაჰს. სწორედ ამას შეადარა გარკვეული ჭირის გამოისობით სოფლიდან უნებური გასვლა, რომელიც ხშირად სასიკეთო აღმოჩენილა.

- ღმერთის მოწოდებას, რომელიც ზეციური პატრიარქის გვი-
ხმობს; ნუ უგულბებლვყოფთ და ნუ გავექცევით მას მცონა-
რებისა და სიზარმაცის გამო, რათა მისი დიდებული საყდ-
რის წინაშე შერცხვენილნი და უპასუხონი არ აღმოვჩნდეთ.
40. ამქვეყნიური საქმეებითა და საზრუნავით ბორკილასხმუ-
ლებსაც შეუძლიათ სიარული, თუმცა კი ძნელად. ფეხებზე
ბორკილდადებულებიც დადიან, მაგრამ ხშირად ეცემიან და
შავდებიან კიდევ.
41. ვინც ერშია, დაუქორწინებელია და მხოლოდ ამა სოფლის
საქმეებით არის შეკრული, იმ კაცს ჰგავს, ვისაც მხოლოდ
ხელები აქვს შეკრული. ამიტომ, როცა მონაზვნობას მოისურ-
ვებს, ამ გზას დაუბრკოლებლად შეუძლია შეუდგეს. დაქორ-
წინებული კი ხელფეხშეკრულს ჰგავს.
42. ზოგიერთმა, ერში დაუღევარ ცხოვრებას რომ ეწევა, მითხრა:
„როგორ შეგვიძლია მონაზვნურ ცხოვრებას შევუდგეთ ისინი,
რომლებიც დაქორწინებულები ვართ და სახელმწიფო სამსა-
ხურში ვიმყოფებით?“ მე ვუპასუხე: „როგორც შეგიძლიათ,
ისე აკეთეთ სიკეთე: არავინ დააბეზლოთ, არაფერი მოიპაროთ,
არავინ მოატყუოთ, არავისთან იამაყოთ, არავინ შეიძულოთ,
ეკლესიაში ყოველთვის იარეთ, გლახაკებს წყალობა მიეცით,
არავინ დააბრკოლოთ, სხვის საკუთრებას ნუ მიიტაცებთ,
სხვას ნუ მოინდომებთ და თქვენი მეუღლეები იკმარეთ. თუ
ყოველივე ამას გააკეთებთ, შორს არ იქნებით ცათა სასუ-
ფევლისგან“.
43. სიხარულითა და შიშით შევუდგეთ მოღვაწეობას და მტრების
ნუ შეგვემინდება, რადგან ისინი მხოლოდ ჩვენი სულის
სახეს უმზერენ, თუმცა ვერ ხედავენ.⁸ თუ შიშისგან ნირწამხდარ
-
8. „სულის სახეში“ სულიერ ძალასა და საქმეებს გულისხმობს, რადგან
ჩვენი მტრები, ეშმაკები, ჩვენივე სახის, საქმეებისა და საქციელის მიხედვით
ხვდებიან, რას ვფიქრობთ. სხვაგვარად ჩვენს აზრებს ვერ გებულობენ.
როცა ეშმაკები ჩვენს სულში თავიანთ უკეთურებას დათესავენ, სწორედ
ამ გზით, ჩვენი საქმეებისა და საქციელის მიხედვით, ცდილობენ, გაივონ,
თუ როგორ მივიღეთ ეს თესლი.

- სულს ნახავენ, მაშინ უფრო გამაგებით აღიჭურვებიან ჩვენს წინააღმდეგ, რადგან ხვდებიან ცბიერნი, რომ შევშინდით.
44. მამაცურად შევებრძოლოთ მათ, რადგან გულმოდგინე მებრძოლს ვერავინ ებრძვის.
 45. უფალი თავისი განგებულებით ახალმოსულებს ბრძოლას უმსუბუქებს, რათა თავიდანვე ერში არ დაბრუნდნენ. ამიტომ, ქრისტეს მონებო, უფლის მიერ ყველას მარადის გიხაროდეთ! თქვენდამი მეუფის სიყვარულის პირველ ნიშნად ეს მიიჩნით და გჯეროდეთ, რომ მან მოგიწოდათ თქვენ.
 46. ხშირად ღმერთი ასეც იქცევა: როცა მამაც სულს ნახავს, თავიდანვე დიდ ბრძოლებს დაუშვებს მასზე, რათა გვირგვინით სწრაფად შეამკოს.
 47. უფალმა ამ სარბიელის სირთულე, უფრო მეტად, სიადვილე, ერისკაცებს დაუძალა, რადგან ყველას რომ სცოდნოდა ეს, ბევრი აღარ გახდებოდა მონაზონი.
 48. ახალგაზრდობაში გაწეული შრომა გულმოდგინედ უძღვენი ქრისტეს და უვნებობის სიმდიდრით სიბერეში გაიხარე.
 49. ახალგაზრდობაში შეკრებილი შრომა სიბერეში დაუძლეურებულებს კვებას და ნუგეშს სცემს. ჭაბუკო, ვიშრომით და კეთილად ვიაროთ, რადგან სიკვდილის ჟამი არავინ იცის.
 50. მრავალი უკეთური და ბოროტი, მზაკვარი და ცბიერი, ფხიზელი და ბოროტმზრახველი, უხორცო და უხილავი მტერი გყავს დადარაჯებული, რომლებსაც ცეცხლი უპყრიათ ხელში და ამ ალით ღვთის ტაძრის დაწვას ლამობენ.
 51. დაე, არც ერთმა ახალგაზრდამ გაიზიაროს მტრების ჩაგონება, როცა ეუბნებიან: “ასე ნუ შემუსრავ და დააძაბუნებ სხეულს, რომ არ დასნეულდე და დაუძლეურდე”; რადგან ახალგაზრდებს შორის ცოტაა ისეთი, ვისაც სხეულის სრული მოკვდინება სურს, თუმცა კი ბევრ ჭამასა და საამო საჭმელს განერიდება. ხოლო ეშმაკის მიზანი, რომელიც ამგვარ აზრებს უნერგავს, ის არის, რომ ბრძოლის დასაწყისშივე დაამარცხოს და ამის შემდგომ დასასრულიც ისეთივე იქნება, როგორიც დასაწყისი იყო.

52. ვისაც ქრისტეს მონობა სურს, სულიერ მამათა რჩევით, უპირველეს ყოვლისა, გულმოდგინედ გამოიკვლიოს, თუ რომელი ადგილი, საქმე და ცხოვრების წესი მიესადაგება მის ცხოვრებას; რადგან კრებულში ცხოვრება ყველასთვის სასარგებლო არ არის ნაყროვანების გამო, არც დაყულება ყველასთვის კარგი მრისხანების გამოისობით; არამედ თითოეულმა თავად განსაჯოს, თუ რისგან იძლევა.
53. მონაზვნური ცხოვრების სამი სახე არსებობს: ან განშორებულად და განმარტოებით იღვაწოს, ან ერთ ან ორ ძმასთან ერთად დაეყუდოს, ან საძმოში მოთმინებით იჯდეს.
54. სოლომონი „ეკლესიასტეში“ ამბობს: "ნუ მიაქცევ მარჯუნით, გინა თუ მარცხენით" (იგავნი 4. 27), არამედ სამეუფო გზით იარე, რადგან ზემოთქმულიდან სწორედ შუა გზა არის ბევრისთვის შესაფერისი.
55. ერთზე ნათქვამია, რომ ერთი საცოდავია, რადგან თუ მოწყნილობა, ან ძილი, ან უძლურება, ან სასოწარკვეთილება დაეუფლება (მღრ. ეკლესიასტე 4. 10), კაცთაგან შემწე არავინ ეყოლება. უფალი ამბობს: "სადაცა იყვნენ ორნი, გინა სამნი შეკრებულ სახელისა ჩემისათჳს, მუნ ვარ მე შორის მათსა" (მათე 18. 20).
56. ვინ არის ბრძენი, სარწმუნო და სანატრელი მონაზონი? – ვინც სიკვდილამდე დაუშრეტლად დაიცვა მგზნებარება, მარადდღე არ დამცხრალა და ცეცხლზე ცეცხლს უმატებდა, სურვილზე – სურვილს, მხურვალეებაზე – მხურვალეებას და გულმოდგინებაზე – გულმოდგინებას, ვიდრე წმიდა და უბიწო წარდგებოდა უფლის წინაშე, რომლისა არს ღიდება აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

სათნოებათა კიბის პირველი საფეხური: ვინც მასზე ავიდა, უკან აღარ ჩამოვიდეს.



თავი მეორე

ჩვენი ნათარი მამის, იოანეს თქმული

ამა სოფლისა და მისი საძმების სიძულვილისთვის

1. ვინც ჭეშმარიტად შეიყვარა უფალი და ჭეშმარიტად ეძიებს საუკუნო სასუფეველს, ვინც ნამდვილად განიცდის ცოდვებს, ვისაც ჭეშმარიტად ახსოვს ტანჯვა და მარადიული სასჯელი, ვინც სიკვდილის შიში გულში ნამდვილად დაიმარხა, ის აღარ შეიყვარებს, არც იზრუნებს და არც იწუხებს რაიმე საჭიროებისთვის, ქონებისთვის, ნათესავებისა და ამქვეყნიური ღიღებისთვის, არც მეგობრებისთვის, არც ძმებისთვის, არანაირი ამქვეყნიური საქმისთვის; არამედ ყოველივე ამის სიყვარულსა და ზრუნვას განიშორებს და მოიძულებს. უპირველეს ყოვლისა, საკუთარ ხორცს მოიძულებს და შიშველი და უზრუნველი მხნედ შეუდგება ქრისტეს, გამუდმებით ზეცისკენ ექნება მიპყრობილი თვალი და იქიდან დაელოდება შეწვენას. როგორც წმიდა ამბობს: "მიგდევდა სული ჩემი შემდგომად შენსა და მე შემეწია მარჯუენე შენი" (ფსალმ. 62. 8). ასევე სხვა სანატრული ბრძანებს: "შე არა დაეშუერ შედგომილი შენსა და დღესა კაცისასა გულმან არა მიიტყუა", უფალო (იერემია 17. 16).
2. ღიღი სირცხვილი იქნება, თუ ყოველივე ზემოთქმულზე უარს ვიტყვით მას შემდეგ, რაც კაცმა კი არა, უფალმა მოგვიწოდა და ისეთ საქმეებზე ვიზრუნებთ, ვერაფერს რომ გვარგებს ჭირის, ანუ სიკვდილის ჟამს. აი, ამაზე თქვა უფალმა: ვინც „ჰხედავენ იგი გარეშეუკუნ“, არა „წარემართოს სასუფეველსა ღმრთისასა“ (ლუკა 9. 62).
3. იცოდა უფალმა, რომ სოფლიდან ახლად გამოსულები კეთილ წესს სწრაფად განგუდგებით ხოლმე და რომ ადვილად დავბრუნდებით ერში, თუ ერისკაცებთან ურთიერთობა კვლავ

გვექნება. ამიტომ, როდესაც სთხოვს: “მიბრძანე მე პირველად მისლვად და დაფლვად მამისა ჩემისა”, უფალმა უთხრა: “აცადენ მკუდარნი დაფლვად თუსთა მკუდართა” (ლუკა 9. 59-60).

4. ერიდან გამოსვლის შემდგომ ეშმაკები გვარწმუნებენ, შევნატროთ მოწყალე და ღმობიერ ერისკაცებს და საკუთარი თავი გაკვიცხთ იმისთვის, რომ მათნაირ სათნოებებს მოვაკლდით. სინამდვილეში კი მტრის განზრახვა ის არის, რომ ამაო, და არა ჭეშმარიტი, თავმდაბლობით ან კვლავ ერში დაგვაბრუნოს, ან, თუ მაინც მონასტერში დავრჩებით, სასოწარკვეთილებაში ჩავვაგდოს.
5. ზოგჯერ ერისკაცებს არაფრად მიიჩნევენ ამპარტავენების გამო; ზოგჯერ კი არაფრად მიიჩნევენ სასოწარკვეთილებისგან თავის დაღწევისა და იმედის მოპოვების მიზნით, როცა მათგან შორს არიან.
6. მოვისმინოთ, რას ეუბნება უფალი ჭაბუკს, რომელიც ამბობდა, რომ ყველა მცნებას იცავდა: “ერთილა გაკლს შენ: ყოველი, რა დცა გაქუს, განყიდე და მიეც გლახაკთა” (ლუკა 18. 22), თავად გახდი გლახაკი და სხვებისგან მიიღე მოწყალეობა.
7. ვისაც გულმოდგინე მოღვაწეობა გვსურს, კარგად დაუფიქრდეთ უფლის სიტყვებს, როცა ერში მყოფ ცოცხლებს მკვდრები უწოდა და მაგანს უთხრა, მკვდარი ერისკაცებისთვის თავი დაენებებინა, რათა თავიანთი ხორციელად მკვდრები მათვე დაემარხათ (შდრ. ლუკა 9. 6).¹
8. ჭაბუკს სიმდიდრე სრულიად არ უშლიდა ხელს ნათლის-ლებაში. ამიტომ სცდებიან ისინი, ვისაც ჰგონია, რომ უფალმა ჭაბუკს ქონების გაყიდვა ნათლისლებისთვის უბრძანა. დაე, ეს მოწმობა საკმარისი იყოს, რომ ჩვენი ცხოვრების სიღიაღეში დავრწმუნდეთ.

1. სიკვდილი ორგვარია: ხილული და უხილავი. არსებობს მკვდარი, რომელიც ხორციელად მოკვდა, და არსებობს სულიერად მკვდარიც, ანუ ისეთი, რომელიც ცხოვრების გზით არ მიდის.

9. გასარკვევია: რატომაა, რომ ვინც ერში მღვიძარებაში, მარხვასა და შრომაში იმყოფება, როცა მონაზონი ხდება, სოფელს განშორდება და მისი საქმეების გამოსაცდელ ადგილზე მიდის, თავდაპირველ ცრუ და მოჩვენებით ღვაწლს² ველარ ასრულებს?!
10. ერისკაცების მიერ დარგული ბევრი და სხვადასხვაგვარი სათნოების ნერგი მინახავს, ამპარტავნების მიერ ისე რომ ირწყვებოდა, როგორც ბინძური წყაროსგან, თავმომწონეობის მიერ რომ იყო შემოთონხილი და მისი ქვიშიანი ძირი სკორეთი რომ იყო გაპოხიერებული. მაგრამ როცა ხრიოკსა და კაცთაგან უვალ ადგილზე გადაურგავთ, ამპარტავნების მერალი წყლით მორწყულნი მეყვსეულად გამხმარან, რადგან ამგვარ მორწყვას დაჩვეული ნერგი ჭეშმარიტი მოღვაწეობის გამოსაცდელ ხრიოკსა და უწყლო მიწაზე ველარ ხარობს.
11. ვინც საკუთარი ნებით მოიძულა სოფელი – მწუხარებას განრიდებია; ხოლო ვისაც ჯერ კიდევ უყვარს რაიმე ხილული – კვლავ მწუხარებაშია. რადგან როგორ არ შეაწუხებს საყვარელი ნივთის მოკლება?!
12. ყველაფერში დიდი სიფრთხილე გემართებს, მაგრამ ყველაზე მეტად იმაში გამოვიჩინოთ გონიერება და სიფრთხილე, რის თქმასაც ვაპირებ:
13. ბევრი მინახავს ერში, ხორციელი საზრუნავის, საქმის, შრომისა და მღვიძარების საშუალებით ხორცის განხურვებასა და აღბორვებას რომ განრიდებია; მაგრამ როცა მონაზვნები გამხდარან და უზრუნველები შექმნილან, საწყლები, ხორცთა აღძვრისგან შებილწულან.³

2. ცრუ მოღვაწეობა ისაა, როცა ადამიანი ქების გამო იღვწის, ხოლო ჭეშმარიტია, როცა ღვთისთვის მამათა სწავლების თანახმად იღვწის და ამბობს: „ჩემით არაფერს ვაკეთებ“. მამათა სწავლების შესაბამისად აღსრულებული მოღვაწეობა სრულყოფილიცაა და ამპარტავნებისგანაც დაცულია.

3. ეს სიზარმაცის, გაუფრთხილებლობის, სიამაყისა და ურჩობის შედეგად ღვთის დაშვებით ხდება ჩვენდა ჭკუის სასწავლებლად და დასამდაბლებლად.

14. ფრთხილად ვიყო, ვაითუ, ვიწრო და ჭირის გზით მივდივართო, გვეგონოს, სინამდვილეში კი, ფართო და ვრცელი გზით მივდიოდეთ და ვცდებოდეთ.
15. ვიწრო გზა არის მუცლის დამშევა, ყოველდამით ლოცვაზე დგომა, წყლის გამოზომვით სმა, პურის ნაკლებობა, სირცხვილისა და ყვედრების მოთმენა, დაცინვისა და გაკიცხვის ატანა, ნების უარყოფა, შეურაცხყოფის დროს უდრტვინველობა, ჭირის მოთმენა, გინების ტვირთვა, შურის დათმენა, შეურაცხყოფის დროს ურისხველობა; როცა გვართმევენ და ჩვენ უსიტყვოდ ვაძლევთ; როცა ჩვენზე ძვირს ამბობენ და ჩვენ არ ვწუხვართ, ვითმენთ, ვპატიობთ და სამაგიეროს არ ვეძიებთ; როცა განგვიკითხავენ და ჩვენ უსიტყვოდ ვიმდაბლებთ მათ წინაშე თავს. აი, ეს არის მონაზვნობის ვიწრო გზა.
16. ნეტარნი არიან, რომელნიც ზემონახსენები გზით მიდიან, “რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა“ (მათე 5. 3-12).
17. ზეციურ ქორწილში გვირგვინით ვერავინ შევა, თუ პირველ, მეორე და მესამე უარყოფას არ აღასრულებს: პირველი არის ამა სოფლისგან, ქონებისა და ნათესავებისგან განშორება; მეორე – საკუთარი ნების უარყოფა; ხოლო მესამე – ამპარტავნებისგან განშორება, რასაც მორჩილება მოაქვს.
18. “გამოვედით შორის მათსა და გამოეშორენით, იტყუეს უფალი, და არაწმიდასა⁴ ნუ შეეხებით“ (2 კორ. 6. 17). რადგან მათ შორის, აბა, ვის მოუხდენია სასწაული, აღუდგენია მკვდარი ან ეშმაკი განუდგენია? – არავის! ეს ყველაფერი მონაზვნობა საქმეა, რომელსაც სოფელი ვერც დაიტევს და არც შეუძლია, დაიტიოს. რომ შეძლებოდა, რაღა საჭირო იქნებოდა სოფლისგან განშორება და მონაზვნობა?!

4. ამა ქვეყნის არაწმინდება არის ავხორცობა, ნივთების სიყვარული და დიდებისმოყვარეობა.

19. სოფლიდან გასვლის შემდეგ, როცა ეშმაკები მშობლებსა და ახლობლებს გაგვანსენებენ და ჩვენს გულებს გაახურებენ, მაშინ მათ წინააღმდეგ ლოცვით შევიარადდეთ, საუკუნო ცეცხლი გავისხენოთ და გავხურდეთ, რათა მისი გასხენებით გულში უადგილოდ დანთებული ცეცხლი ჩავაქროთ და საღმრთო ცეცხლი ავაგიზგიზოთ.
20. სრულიად სცდება იგი, ვისაც ჰკონია, რომ რაიმე უარყო, მაგრამ მასთან განშორება აწუხებს.
21. გულმოდგინედ იფხიზლონ და ყოველგვარ შვებასა და უკეთურებას განეშორონ ის ახალგაზრდები, რომლებსაც ხორციელი სიყვარულისა და შვებისკენ აქვთ მიდრეკილება და რომლებიც მონაზვნობას მოინდომებენ, რათა მათთვის ეს უკანასკნელი პირველზე უარესი არ აღმოჩნდეს.
22. ვინც ხილულ თუ უხილავ ზღვაში ცურავს, ყველამ იცის, რომ ნავსადგურში გადარჩენაც შეიძლება და დაღუპვაც.⁵
23. საცოდაობაა, როცა შუა ზღვას გადაურჩებიან და ნავსადგურში დაიხრჩობიან.

სათნობათა კიბის მეორე საფეხური: რომლებმაც მასზე ფეხი დადგით, ლოთის მსგავსად გაიქეცით და ნუ დაემსგავსებით მის მეუღლეს.



5. სულიერ ნავსაყუდელში გონებით ცხონებას მოიპოვებენ, მაგრამ ასევე შესაძლებელია დაღუპვაც. თავად ნავსაყუდელი კი არ არის დამღუპველი, არამედ ნავსაყუდელში მყოფთა დაუღვერობა. ვინც ღვაწლშია, ის გადარჩება და არ დაიღუპება.

თავი მესამე
უცხოოზისთვის

1. უცხოობა არის მშობლებისა და ყოველივე იმის უკან-მოუხედავად დატოვება, რაც ერში ჩვენს კეთილ ზრახვებს წინ აღუდგებოდა და აბრკოლებდა.¹
2. უცხოობაში ყოფნა არის კანდიერებისგან განშორება, იდუმალი სიბრძნე, გაუმჟღავნებელი ცოდნა, დაფარული ცხოვრება, უხილავი გონება, უჩინარი ზრახვა, ყვედრებისა და შეურაცხყოფის წადილი, ჭირისა და შევიწროების სურვილი, საღმრთო სურვილის აღორძინება, ღვთის სიყვარულის გამრავლება, ამპარტავნების უარყოფა, ღუმილის უფსკრული.
3. ხშირად, დასაწყისში, ახლობლებისგან განშორების გულისთქმა ღვთაებრივი ცეცხლითა და ტრფიალებით ანთებს ადამიანს და ჭირისა და მწუხარების დათმენის სურვილს აღუძრავს; მაგრამ რამდენადაც დიდებული და სასურველია იგი, იმდენად დიდ დაფიქრებასა და განსჯას მოითხოვს, რადგან არა ყოველგვარი უცხოობაა კარგი.
4. უფლის სიტყვისამებრ, თუ ყველა წინასწარმეტყველი შეურაცხყოფილია თავის ქალაქსა და მამულში, ჩვენც ფრთხილად უნდა ვიყოთ, რომ უცხოობამ დიდებისმოყვარეობა არ მოგვიტანოს.²
5. უცხოობა ყოველივესგან განშორებაა, როცა გონება განუშორებლად ღმერთთან იმყოფება.³

-
1. რა აღუდგება წინ ჩვენს კეთილ ზრახვებს? – ნივთები, ქონება, საჭმელი, ნება, განცხრომა და ვნებები.
 2. უცხოობას მაშინ მოაქვს დიდებისმოყვარეობა, როცა ადამიანი წარჩინებული ხალხის შვილად აჩვენებს თავს, კანდიერია და ამპარტავნობს.
 3. წმიდა მამა ყოველგვარი ფიქრისა და ნებისგან განშორებაზე ლაპარაკობს, რადგან უსარგებლო იქნება ჩვენი უცხოობაში ყოფნა, თუ მათ არ მოვიშორებთ.

6. ჭეშმარიტი უცხოობა არის გამუდმებული გლოვა და გლოვის სიყვარული.
7. უცხოობაში იმყოფება ის, ვინც ახლობლებისა და უცხოების სიყვარულს გაურბის.⁴
8. როცა მონაზონი გახდება ან უცხოობაში იქნები, არ დაელოდო ამა სოფლის მოყვარე სულებს, რადგან სიკვდილი ქურდით სულმოკლეა და არავის ადროვებს.
9. მრავალმა მოიწადინა ზარმაცების ცხონება, მაგრამ მათთან ერთად წარწყმდა, როცა დროთა ვითარებაში მათი სულიერი ცეცხლი ჩაქრა და მხურვალეა გაგრილდა.
10. როცა ღვთიურ ცეცხლს მიიღებ, გაიქეცი, რადგან არ იცი, როდის ჩაქრება და სიბნელეში დაგტოვებს.
11. ყველას კი არ განგვიკითხავენ, სხვები რომ ვერ ვაცხოვნეთ, მაგრამ ჩვენი თავის გამო – უეჭველად; რადგან, ძმებო, მოციქული ამბობს: “თითოეულმა თავისა თვისისათვის სიტყვა მისცეს ღმერთსა“; და ასევე ამბობს: “რომელი-ეგე ასწავებ მოყუასსა, თავსა თვისსა არა ასწავებ?“ (რომ. 2. 21)
12. უცხოობაში ყოფნისას მიმოსვლისა და ავხორცობის ეშმაკს უფროთხილდი, რადგან უცხოობა მას საამისოდ მიზეზს აძლევს.
13. კარგია ქონების არად ჩაგდება, ხოლო მისი დედა უცხოობაა.
14. ვინც უფლის გამო გახდა უცხო, დაე, ნულარ ესწრაფვის ხორციელსა და უსარგებლო სიყვარულს (ქონების მიმართ იქნება ეს, თუ ადამიანის), რათა ვნებებისთვის კი არ მიმოდოდეს, არამედ რჩებოდეს ჭეშმარიტ უცხოობაში.
15. ვინც სოფლისთვის უცხო გახდა, დაე, ნულარ გაეკარება სოფელს, რადგან ვნებები უკან დაბრუნების მოყვარულნი არიან.
16. ევა იძულებით განიდევნა სამოთხიდან, ხოლო მონაზონი ნებით გარბის თავისი მამულიდან და ქვეყნიდან; რადგან

4. „ახლობლებში“ ჩვენს საკუთარ ნებას გულისხმობს, ხოლო „უცხოებში“ – გარეშე საქმეებს, როგორცაა: საჭმელი, ნათესავები, მეგობრები და ა. შ.

- პირველი კვლავ ურჩობის ხის ნაყოფის გასინჯვას მო-
ისურვებდა, ხოლო მეორეს დღემუდამ ზიანს აყენებენ ნათე-
სავები და მეგობრები.
17. როგორც ცეცხლს, ისე გაექეცი იმ ადგილს, სადაც ცოდვით
დაეცი, რადგან როცა ვერ ვხედავთ სიმწრის ნაყოფს, აღარც
მისი ხშირი სურვილი გვეუფლება ხოლმე.
 18. ნურც ბოროტთა მთავრის ხრიკებისა და მზაკვრობის უცო-
დინარი იქნები: ის ჩაგვაგონებს, რომ დიდ სასყიდელს მივიღებთ,
თუ ერის ხალხს არ განვშორდებით, დედაკაცებს შევხე-
დავთ და თავს შევიკავებთ. მაგრამ არ შევცდეთ და პირი-
ქით მოვიქცეთ.
 19. როცა გარკვეული დრო გავა მას შემდეგ, რაც ახლობლებს
მოვშორდებით და მცირეოდენ ღმობიერებასა და შიშს მო-
ვიპოვებთ, დიდებისმოყვარეობის ამო ფიქრები გვეწვევა
და კვლავ ერში დაბრუნებას ჩაგვაგონებს, რათა ადამიანებს
სარგებლობა მოუუტანოთ და კარგი მაგალითი მივცეთ იმათ,
ვისთვისაც ჩვენი ბოროტი საქმეები ცნობილი იყო და ბრკოლ-
დებოდნენ; და თუ მცირეოდენი რამე ვიცით ან გონება
გვიჭრის, მაშინ სულების გადასარჩენად გვირჩევს ერში
დაბრუნებას, რათა რაც ნავსადგურში შეგვიგროვებია, შუაგულ
ზღვაში დავაბნოთ.
 20. ლოთის, და არა მისი ცოლის, მსგავსად გავიქცეთ, რადგან
სული, რომელიც კვლავ იქ ბრუნდება, საიდანაც გამოიქცა,
მარილს ემსგავსება და უძრავი ძეგლი ხდება.
 21. გაიქეცი ეგვიპტიდან, რადგან ეგვიპტეში კვლავ დაბრუნე-
ბულმა გულებმა უვნებობის ქვეყანა – იერუსალიმი – ვერ
იხილეს.⁵
-
5. ნახე, მარტო ფიქრი და სურვილიც კი როგორ სჯის ადამიანს?! არათუ
საქმის, არამედ მარტოოდენ სურვილის გამო დაისაჯა ხალხი – ისინი
ხორციელად კი არ დაბრუნებულან ეგვიპტეში, არამედ მხოლოდ სურვილი
ჰქონდათ იქ დაბრუნებისა და ამიტომაც დაისაჯნენ აღთქმულ ქვეყანაში
შეუსვლელით. ნეტარი მამა იოანეც ამიტომ გვასწავლის, ვუფროთხოდეთ
ბოროტ სურვილებს. ეგვიპტე ვნებებით დაბნელებული ამა სოფლის
სახეა.

22. ასეც მომხდარა: ზოგიერთი ჩვილი თავისი ქვეყნიდან გამო-
სულა და როცა სრულიად განწმენდილა, კვლავ უკან დაბ-
რუნებულა, რათა საკუთარი თავის შემდეგ სხვებიც ეცხოვ-
ნებინა. თავისი ხალხის გამოსაყვანად ღმერთმა მოსეც, ეს
ღვთისმხილველი, წარავლინა ეგვიპტეში, რომელიც არის
სიბნელე და სადაც ამ უკანასკნელს მრავალი ნათესავი
ჰყავდა.
23. უმჯობესია მშობლების შეწუხება, ვიდრე უფლისა, რადგან
მან დაგვბადა და გვაცხოვნა; ხოლო მშობლებს ხშირად
დაუღუპავთ და სატანჯველად მიუციათ, ვინც ჰყვარებიათ.
24. ჭეშმარიტი უცხოობა ისაა, როცა უცხო ხალხში გონივრუ-
ლად, უხმოდ სხედან.
25. იმის გამო კი არ მივდივართ, რომ ჩვენი ახლობლები და
ქვეყანა გვტოვებს, არავითარ შემთხვევაში, არამედ იმ ზიანის
გამო, ისინი რომ გვაყენებენ და მოღვაწეობაში გვაბრკოლე-
ბენ.
26. ისევე, როგორც ყოველ კეთილ საქმეში, ამისი მაგალითიც
თავად ქრისტემ მოგვცა: მანაც მრავალგზის მიატოვა ხორ-
ციელი ნათესავები, და როცა უთხრეს: “აჰა დედაჲ შენი და
ძმანი შენნი... გეძიებენ შენ“ (მარკოზი 3. 32), მან, კეთილმა
მოძღვარმა და ჩვენმა უფალმა, მყისვე უვნებელი სიძულ-
ვილი აჩვენა და უთხრა: “რომელმან ყოს ნებაჲ ღმრთისაჲ,
ესე არს ძმაჲ ჩემი და დაჲ ჩემი და დედაჲ ჩემი“ (მარკოზი
3. 35).
27. დაე, შენთვის ის იყოს მამა, ვინც ცოდვებს შენთან ერთად
იტვირთავს, დაშვრება, დაგენმარება და გაგაძლიერებს; დაე,
ღმობიერება და ტირილი იყოს შენი დედა, რომელსაც
შეუძლია, ცოდვის ჭუჭყისგან განგებანოს; ხოლო შენი ძმა
ის იყოს, ვინც ზეცისკენ მიმავალ გზაზე შენთან ერთად
დაშვრება და ივლის.
28. მეუღლედ მუდმივ სიკვდილზე ფიქრი იყოლიე, საყვარელ
შვილებად – გულის კენესა, მონად – საკუთარი სხეული,

- ხოლო მეგობრებად — წმიდა ძალები, რომლებსაც სიკვდილის დროს შენთვის სარგებლობის მოტანა შეუძლიათ, თუ დაგიმეგობრდებიან. “ესე არს ნათესავი, რომელი ეძიებს უფალსა, ეძიებს ხილვად პირსა ღმრთისა იაკობისსა“ (ფსალმ. 23. 6).
29. ღმერთის სიყვარული მშობლების სიყვარულს აქრობს. ვინც ამბობს, რომ ორივეს დატევა შეუძლია, თავს იტყუებს, რადგან ვერ ხვდება, რასაც უფალი ბრძანებს: “ვერვის ხელეწიფების ორთა უფალთა მონებად“ (მათე 6. 24).
30. უფალი ამბობს: “ნუ ჰკონებთ, ვითარმედ მოვედ მე მიფენად მშუდობისა ქუეყანასა ზედა” (მათე 10. 34), ანუ მშვიდობისათვის დედ-მამასა და შვილებს შორის, ძმებს შორის, მათ შორის, რომელთაც ჩემი მონობა სწადიათ; არამედ მოვედი მტრობისა და მახვილისათვის, რათა ღვთისმოყვარე სოფლისმოყვარისგან გავეყო, ნივთიერი — უნივთოსგან და დიდებისმოყვარე — თავმდაბლისგან. უფალს ახარებს გაყოფა, რომელიც მისი სიყვარულის გამო ხდება.
31. იხილე, იხილე და ფრთხილად იყავი, რათა ახლობლებსა და მშობლებთან ყოფნის მოყვარე არ აღმოჩნდე, როცა მთელ ქვეყანას წყალი დაფარავს; რომ კიდობნის გარეთ არ დარჩე და წარღვნის დროს სოფლისმოყვარეობის ადიდებულ წყალში არ დაიხრჩო.
32. გულს ნუ აგიჩუყებს მშობლებისა და მეგობრების ცრემლები, რათა საუკუნოდ არ იტყურო.
33. როცა ახლობლები ფუტკრებივით, უფრო სწორად, კრაზანებივით, გარს მოგადგებიან და შენზე გოდებას დაიწყებენ, მაშინ სულიერი თვალები შენი საქმეებისა და სიკვდილისკენ დაუინებით მიაპყარ, რათა ტკივილით ტკივილის არიდება შეძლო.

34. ჩვენები, მაგრამ არა ჩვენები,⁶ მზაკვრულად გვპირდებიან: “ყველაფერს გავაკეთებთ, რაც შენ გინდა და გიყვარს!” სინამდვილეში მათი განზრახვა ისაა, რომ კეთილ გზაზე დაგვაბრკოლონ და შემდეგ ძალით აგვასრულებინონ თავიანთი ნება.
35. ჩვენი ქვეყნიდან ისეთ მკაცრ ადვილს მივაშუროთ, სადაც ხორციელი ნუგეში არ მოიპოვება და სადაც დიდებისმოყვარეობას კი არ მოვიხვეჭთ, არამედ თავმდაბლობას. თუ ასე არ ვიქცევით, მაშინ ვნებების ფრთებით დავფრინავთ.
36. არ გაამჟღავნო, თუ ხელმწიფის ან ვინმე დიდებულის შვილი ხარ, რათა პირით სხვა არ თქვა და საქმით სხვა გააკეთო.
37. არავინ მისცემია უცხოობას ისეთი მზადყოფნით, როგორც ის, დიდებული, რომელსაც ესმა: “გამოვედ ქუეყანისაგან შენისა, და ნათესავისაგან შენისა და სახლისაგან მამისა შენისა“ (დაბადება 12. 1), და რომელსაც უცხოტომელთა და ბარბაროსთა ქვეყანაში მოუწოდეს.
38. აბრაამის მსგავსად ხშირად უდიდება უფალს უცხოობაში მყოფი ადამიანი სახელისა მისისათვის. მაგრამ უმჯობესია, თუ თავმდაბლობის ფარით აირიდებენ ასეთ დიდებას, მიუხედავად იმისა, რომ უფლისგანაა ბოძებული.
39. როცა ეშმაკები რაიმე დიდი სათნოების გამო შეგვაქებენ, ხოლო ხალხი – უცხოობისთვის, მაშინ გავისხენოთ, ვინც ზეციდან მიწაზე ჩამოვიდა და ჩვენს გამო უცხო გახდა, და მივხვდებით, უკუნითი უკუნისამდეც რომ ვიღვაწოთ და უცხოობაში ვიყოთ, სამაგიეროს მაინც ვერასდროს მივაგებთ.
40. ძალიან ძნელია და ცუდი ხორციელი ახლობლებისა თუ ვინმე უცხოს სიყვარული, რომლებსაც ჩვენი სოფელში დაბრუნება და ღმობიერების ცეცხლის სრულიად ჩაქრობა შეუძლიათ, თუ ამას დავუშვებთ.

6. „ჩვენს“ ხორციელი ნათესაობის გამო ამბობს, ხოლო „არა ჩვენად“ იმიტომ იხსენიებს, რომ იმას არ გვეუბნებიან, რაც ჩვენი სულისთვის უმჯობესია. ასევე, ბოროტი აზრებიც ერთდროულად ჩვენიცაა და არა ჩვენიც. ჩვენი იმიტომ არის, რომ ჩვენში იმყოფება, ხოლო ჩვენი იმიტომ არ არის, რომ ეშმაკები ჩავაგონებენ.

41. რამდენადაც შეუძლებელია ერთი თვალთ ცაში ყურება და მეორით – მიწაზე, იმდენად შეუძლებელია, არ ევნოს სულს, რომელიც ფიქრებითა და სხეულით სრულიად არ გაუუცხოვდება თავის ახლობლებს.
42. დიდი შრომითა და ღვაწლით ვიძენთ კეთილ ჩვეულებებს, მაგრამ რაც ხანგრძლივი შრომის შედეგად მოგვიპოვებია, ერთ წამში შეიძლება დაგვკარგოთ, რადგან "განხრწნიან წესთა კეთილთა ზრახვანი ბოროტნი" (1 კორ. 15. 33).
43. ვინც ერიდან გასვლის შემდეგ კვლავ ერისკაცებს უბრუნდება ან მათთან ახლოს იმყოფება, უეჭველად, ან იმავე საფრთხეში ჩავარდება, რაშიც იყო, ან მათი ყურებითა და მოსმენით მისი გული შეიბილწება, ან, თუ თავად არ შეიბილწება, იმათ განიკითხავს, ვინც შეიბილწა და ამგვარად თვითონაც შეიბილწება.

სიზმრებისთჳის

44. შეუძლებელია, დავფაროთ, რომ ჩვენი გონების შემეცნებითი უნარი არასრულყოფილია და სავსეა უცოდინარობით. სასა განასხვავეს საჭმელს, ხოლო ყური სიტყვების აზრს სცნობს; თვალის უძღურებას მზე წარმოაჩენს, ხოლო სულიერ უგუნურებას – სიტყვები. მაგრამ სიყვარული ადამიანს მის შესაძლებლობებზე მეტს აკეთებინებს. ამიტომ ვიტყვი, რასაც მივმხვდარვარ. ვფიქრობ, მაგრამ არ ვამტკიცებ და განვაჩინებ, რომ უცხოობაში წასვლის შემდეგ სიზმრები გვებრძვის. ამიტომ უცხოობაზე საუბრისას ამ თავში მცირე რამ სიზმრებზეც მინდა, ვთქვა, რათა მზაკვარი მტრების არც ამ ხრიკის უმეტარნი აღმოვჩნდეთ.
45. სიზმარი არის გონების მოძრაობა სხეულის უძრაობის დროს.

46. ოცნება არის მძინარე გონების დროს თვალის ცლომილება.
47. ოცნება არის გონების გაკვირვება, როცა სხეულს ღვიძავს.
48. ოცნება არის უსხეულო და არარსებული ხილვა.
49. თუ რატომ მოვისურვე სიზმრებზე მსჯელობა თავში, რომელიც უცხოობაზეა, აშკარაა.
50. როცა უფლისთვის დავტოვებთ სახლს, ნათესავებს, რაიმე სხვა საკუთრებას და ღვთის სიყვარულისთვის უცხოობას მივეცემით, მაშინ ეშმაკები სიზმრებით შეგვაშფოთებენ: გვაჩვენებენ ჩვენს ახლობლებს, თითქოს ან გლოვობენ, ან მომკვდარან, ან ჩვენი მიზეზით შეუპყრიათ და გასაჭირში არიან.
51. ვისაც სიზმრების სჯერა, იმ კაცს ჰგავს, საკუთარ ჩრდილს რომ მისდევს და მისი დაჭერა მოუწადინებია.
52. დიდებისმოყვარეობის ეშმაკები ძილში წინასწარმეტყველებენ. ისინი მომავალს გვაუწყებენ, მაგრამ მომავალი მართლა კი არ იციან, არამედ იტყუებიან: ან რაიმე სხვა საშუალებით იგებენ, რაც მოხდება; ან სადმე, სხვა ადგილას გაიგონებენ მის შესახებ, ან ნახავენ და რამდენადაც ზრიკები სჩვევიათ, მაშინვე მოდიან და გვიამბობენ. თუ მათი სიტყვისამებრ მოხდება — გაიხარებენ, და თუ არ მოხდება — არას ინაღვლებენ.
53. როდესაც ნანახი სიზმრები აგვიხდება, გვიკვირს და ძლიერ ვამაყობთ, თითქოს ახლოს ვიყოთ წინასწარმეტყველების ნიჭთან.
54. ის ხშირადაა იმათი წინასწარმეტყველი, რომლებიც ეშმაკს უჯერებენ; და ყოველთვის მატყუარა ჩანს იმათ თვალში, რომლებიც მას არაფრად აგდებენ.
55. იგი სულია და ხედავს, რაც ჰაერში ხდება. შეიტყობს რა ვინმეს სიკვდილს, მიდის, უგუნურებს უამბობს და უწინასწარმეტყველებს.
56. ეშმაკებს მომავლის წინასწარმეტყველური ცნობა არ აქვთ. მისნებსაც შეუძლიათ წინასწარ გამოიცნონ სიკვდილი.

57. ისინი ხშირად იღებენ ნათლის ანგელოზებისა და მოწამეების სახეს, ძილში გვაჩვენებენ, თითქოს მათთან მივდიოდეთ და როცა ვიღვიძებთ, სიხარულითა და სიამაყით გვაკვებენ.
58. დაე, ეს იყოს მათი მხრიდან ცდუნების ნიშანი: ჭეშმარიტი ანგელოზები სატანჯველს, სასჯელს, სულისა და ხორცის გაყრას გვაჩვენებენ და როცა ვიღვიძებთ, შეძრწუნებულები, შეშინებულები და შეწუხებულები ვართ ხოლმე.
59. თუ ეშმაკებს ძილში დავუჯერებთ, მაშინ გაღვიძებულთ დაცინვას დაგვიწყებენ.
60. ვისაც სიზმრების სჯერა – სრულიად გამოუცდელია, ხოლო ვისაც მათი საერთოდ არ სჯერა – ბრძენთა ბრძენია.
61. ის სიზმრები დაიჯერე, რომლებიც სატანჯველსა და სასჯელს გაჩვენებენ; მაგრამ თუ სასოწარკვეთილებამ დაგძლია, იცოდე, რომ ისიც ეშმაკისგან არის.

სათნობათა კიბის მესამე საფეხური, რიცხოზრივად წმიდა სამების თანასწორი. წმიდა სასამართლო დარბაზში შესული “ნურლარა მიხედავ მარჯულ, გინა მარცხულ“ (მეორე სჯული 5. 32).



თავი მეოთხე

წმიდა და ნეტარი მამის, იოანეს თქმული ყოველდღიური და მშვენიერი მორჩილებისთვის

1. დადგა ჟამი, ქრისტეს მოსაგრეებსა და მოღვაწეებზეც ვისაუბროთ, რადგან როგორც ყოველ ნაყოფს წინ უძღვის ყვავილი, ისე მორჩილებას – ხორცითა და ნებით უცხოობა. ამ ორი სათნოებით, როგორც ოქროს ორი ფრთით, დაუბრკოლებლად ზეცად ზე-აღიწევა სანატრელი მორჩილება. ალბათ, ამაზე გალობდა სულით შემოსილი წინასწარმეტყველი: “ვინმცა მცნა მე ფრთენი ვითარცა ტრედისანი, და აღვფრინდე“ ჩემი საქმეებით და „განვისუენო“ (შდრ. ფსალმ. 54. 7) ხილვითა და თავმდაბლობით.
2. არც მამაცი მხედრების წესი დავივიწყოთ ჩვენს სიტყვაში და ვთქვათ, თუ როგორ უპყრიათ ღვთისა და მოძღვრის რწმენის ფარი, რითაც ყოველგვარ ურწმუნობასა და მიმოსვლაზე ფიქრებს უკუაგდებენ; თუ როგორ აღმართავენ სულიერ მახვილს და სრულიად იკლავენ ნებას; სიმშვიდისა და მოთმინების ჯაჭვის პერანგით იმოსებიან; ვერ ვნებთ ლანძღვისა და შეურაცხყოფის ისრები; მხსნელ მუზარადად მოძღვრის ლოცვის საფარველი აქვთ და ორივე ფეხით კი არ დგანან, არამედ ერთი მსახურებისთვის წარუმართავთ, ხოლო მეორე – ლოცვაზე უძრავად უდგათ.
3. მორჩილება არის საკუთარი სულის სრული უარყოფა, რომელსაც ცხადად წარმოაჩენს ხორცი. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, მორჩილება არის ცოცხალი გონების მიერ სხეულის მოკვდინება.

4. მორჩილება არის კითხვა-გამოძიების გარეშე მოქმედება, ნებაყოფლობითი სიკვდილი, განსჯის გარეშე ცხოვრება, განსაცდელის დროს უშფოთველობა, ღვთის წინაშე თავის გაუმართლებლობა, სიკვდილის უშიშრობა, ზღვაში უვნებელი ცურვა და ძილში მოგზაურობა.
5. მორჩილება არის ნების საფლავი და თავმდაბლობის აღდგომა.
6. ვინც მორჩილებით მოკვდა, ის არც ეპასუხება, არც განარჩევს, რაც, მისი აზრით, კეთილია თუ ბოროტი. ვისაც ღვთის შიშით მისი სული მოუკლავს, ის აგებს მასზე პასუხს.
7. მორჩილება არის სიბრძნის სიმდიდრის უარყოფა გონების სიმდიდრის დროსაც კი.
8. სხეულის ასოებისა და სულიერი ნების კვდომის დასაწყისი ტანჯვა და ტკივილია, შუა გზა – ზოგჯერ ტკივილი და ზოგჯერ უმტკივნეულობა, ხოლო დასასრული – სრული უმტკივნეულობა და ტკივილის არცოდნა. და რადგან საკუთარი განაჩენის ტვირთვისა ეშინია, ამ ცოცხალსა და სანატრელ მკვდარს მხოლოდ მაშინ სტკივა და იტანჯება, როცა ხედავს, რომ საკუთარ ნებას მისდევს.
9. ვინც სულიერი მოწამეობის ამ ასპარეზზე გასასვლელად მზად ხართ, ვისაც უფლის უღლის ტვირთვა გნებავთ, ვინც წინასწარ ცდილობთ, თქვენი ტვირთი სხვას შემოსდოთ ქელზე, ვისაც მონობის ხელწერილის ნებაყოფლობით დაწერა და სანაცვლოდ თავისუფლების მიღება გსურთ, ვინც სხვებს აუყვანიხართ ხელში და დიდ ზღვაზე გადაყავხართ, იცოდეთ, რომ მოკლე და რთულ გზას დასდგომიხართ, სადაც არ არის საცდური, გარდა იმისა, რომელსაც ურჩობა ჰქვია. ვინც სრულიად განუდგება მას (ურჩობას – რედ.) და არ მისდევს საკუთარ ნებას, რაც უნდა კარგი და სულიერი ეგონოს, ის სიარულის დაწყებამდე უკვე მისულა, რადგან მორჩილება სიცოცხლის ბოლომდე ყველაფერში საკუთარი თავის უნდობლობაა.

10. როცა დავაპირებთ, მდაბალი ზრახვებითა და საღმრთო ცხოვრებით ქედი მოვუდრიკოთ უფალს, თუ გონიერება და სიბრძნე გვაქვს, თავდაპირველად ესეც გამოვიძიოთ, გამოვიკვლიოთ და ვთქვათ: გამოვცადოთ წინამძღვარი, ვისაც უნდა გავყვეთ, რათა მესაჭის ნაცვლად მენავესთან არ მივიდეთ, მკურნალის ნაცვლად – სნეულთან, უვნებლის (აქ და ყველგან უვნებელი – ვნებებისგან თავისუფალი – რედ.) ნაცვლად – ვნებულთან და შუაგულ ზღვაში ისე არ შევიდეთ, როგორც ნავსაყუდელში, და არ დავიხრჩოთ.
11. როცა ღვთისმსახურებისა და მორჩილების ასპარეზზე გავალთ, არავითარ შემთხვევაში არ განვიკითხოთ ჩვენი კეთილი მოძღვარი და წინამძღვარი, თუნდაც რომ რამე ადამიანური ნაკლი შევნიშნოთ. თუ განვიკითხავთ, ვიცოდეთ, რომ მისი მორჩილებისგან ვერანაირ სარგებელს ვპოვებთ.
12. ვისაც სურს, ყოველთვის გულწრფელად სჯეროდეს წინამძღვრის, დაე, მუდამ ახსოვდეს და წარუშლელად გულით ატაროს მისი სათნოებები. და როცა ეშმაკები უნდობლობას მოუვლენენ, გაიხსენოს მისი კეთილი საქმეები და უკუაგლოს ეს უკანასკნელნი; რადგან, რამდენადაც გულში სარწმუნოება მრავლდება, იმდენად სხეულიც მხნე და გულმოდგინე მსახურებაშია; ხოლო როცა ურწმუნოებით ბრკოლდებიან, ეცემიან. როგორც მოციქული ამბობს: “ყოველი, რომელი არა სარწმუნოებით არს, იგი ცოდვა არს“ (რომ. 14. 23).
13. როცა მოძღვრის განკითხვის ფიქრები მოდის, გაექეცი, როგორც სიძვას, და ამ გველს არანაირი ადგილი დაუთმო, არამედ უთხარი ვეშაპს: “ჰოი, მაცდურო! მე კი არა ვარ ჩემი წინამძღვრის მსაჯული, არამედ ის არის ჩემი მსაჯული, რადგან მე კი არ მიტვირთავს მისი ტვირთი, არამედ მან იტვირთა – ჩემი”.
14. წმიდა მამებმა მარხვას საჭურველი უწოდეს, ლოცვას – ზღუდე, უბიწო ცრემლებს – საბანელი, ხოლო სანატრელ

მორჩილებას უწოდეს წამება, ურომლისოდაც ვერც ერთი ცოდვილი და ვნებებით შეპყრობილი იხილავს უფალს.¹

15. ვინც მორჩილებაშია, თავად გამოაქვს განაჩენიც: თუ ღვთის გამო სრულ მორჩილებას იჩენს, თუნდაც რომ ასე არ ეგონოს, მაინც მთლიანად ჩამოხსნილი აქვს ტვირთი; თუ რაიმეს კვლავ თავისი ნებით აკეთებს, თუნდაც ეგონოს, რომ ტვირთისგან თავისუფალია, მაინც ზედ ჰკიდია.² კარგი იქნებოდა, თუ მოძღვარი არ დააყოვნებდა ასეთის მხილებას. თუ აყოვნებს და არ ამხელს, არც კი ვიცი, რა ვთქვა ამასზე.
16. ვინც უფლის მიერ მიაბიჭურ მორჩილებას იჩენს, კეთილი გზით მიდის, რადგან წვრილმანების ძიების შედეგად ეშმაკის მზაკვრობაში არ გაეხვევა.³

1. რატომ ამბობს, რომ მორჩილების გარეშე ვერავინ იხილავს უფალს? – მაშ, როგორ იხილეს უფალი მარიამ ეგვიპტელმა, მამა ანტონიმ და სხვებმა?! ნათქვამი შეძლებნაირად უნდა გავიგოთ: ვინც გულმზურვალეა და ზორცი სულს დაუმორჩილა, ის ბოროტების მამხილებელ გონებას, ანუ სინდისს იხდის საკუთარ მსაჯულად. ასეთ ადამიანში ღვთისადმი სიყვარულის მძაფრი ცეცხლი აღეზნება. ამ ცეცხლის წყალობით ის ღვთის მცნებების მორჩილი ხდება და ხილულ მორჩილებამდე უხილავ მორჩილებას აღწევს. ის წმიდანები, რომლებმაც მორჩილების გარეშე მიაღწიეს წარმატებას, იმიტომ განდნენ ამგვარნი, რომ სწორედ ეს საღმრთო ცეცხლი ჰქონდათ მოპოვებული. მაგრამ ამ საქმის აღსრულება რთულია და იშვიათად გვხვდება მსგავსი რამ. ვისაც ზემოხსენებული ზრახვა და საქმე არ აქვს, ის მორჩილების გარეშე ვერ იხილავს უფალს. აუცილებელია, ადამიანი ან ღვთის მცნებების მორჩილი იყოს და ამგვარად მიაღწიოს ზემოხსენებულ საზომს, ან მოძღვარს დაემორჩილოს, რათა მისი დახმარებით მიაღწიოს ღვთის მორჩილებას. მოძღვრის მორჩილება ღვთის მორჩილებას ნიშნავს, რადგან მორჩილი ღვთის მცნებების გამო ემორჩილება მოძღვარს.
2. თავმდაბალი ადამიანი საერთოდ არ ფიქრობს, რომ სათანადო მორჩილება გამოიჩინა და ცოდვები მიეტყვა. ასეთს სწორედაც რომ შენდობილი აქვს ცოდვები. ცოდვები არ მიეტყვება ისეთ ადამიანს, რომელიც ამპარტავანია, ურჩია და ჰგონია, სათანადოდ მორჩილებს და შენდობილი აქვს ცოდვები.
3. წვრილმანების გამოძიებაში იმას გულისხმობს, როცა მოწაფე დაწვრილებით იკვლევს მოძღვრის სიტყვებს, კერძოდ, ეს რატომ მითხრა ან ის რატომ თქვაო.

17. უპირველეს ყოვლისა, ჩვენს კეთილ მოძღვართან ვაღიაროთ ცოდვები და თუ გვიბრძანებს, ყველას წინაშეც ვაღიაროთ. როცა დაავადება თავს იჩენს, მას აღარ ამწვავენ და კურნავენ.
18. ერთხელ ერთ მონასტერში მივედი და კეთილი მსაჯულისა და მწყემსის საშინელი სამსჯავრო ვიხილე. ჩემს იქ ყოფნაში ერთი ავაზაკი მოვიდა, მონაზვნობა უნდოდა. კეთილმა მწყემსმა და მკურნალმა უბრძანა, შვიდი ღლე დაესვენა და მონასტრულ წესს გასცნობოდა. ერთი კვირის შემდეგ მწყემსმა თავისთან იხმო და ჰკითხა, სურდა თუ არა მათთან ყოფნა. როცა ნახა, მისი თანხმობა გულწრფელი იყო, გამოჰკითხა, რაც ერში ჰქონდა ჩადენილი. ავაზაკმა მაშინვე მსურველედ აღიარა ცოდვები. მაშინ გამოსაცდელად უთხრა: “მსურს, ყველა ძმასთან აღიარო მთელი ეს ცოდვები“.
19. ავაზაკს ჭეშმარიტად შეეძულებინა ცოდვები და არაფრად დაგიდევდა სირცხვილს. ის უყოყმანოდ დაჰპირდა ყოველივეს შესრულებას და უთხრა: “თუ გნებავს, ალექსანდრიაშიც ვიტყვი“. მაშინ მწყემსმა ყველა მეტყველი ცხვარი ეკლესიაში შეკრიბა, სულ ორასოცდაათი. კვირა ღლეს, ჟამისწირვაზე, სახარების წაკითხვის შემდეგ წმიდა მამამ მისი, უღანაშაულოდ გაკიცხულის, შემოყვანა ბრძანა. მას რამდენიმე ძმა მოათრევდა და მსუბუქად ურტყამდა. მისთვის ხელები ზურგსუკან შეეკრათ და ბეწვის ძაძით შეემოსათ. თავზე ნაცარი ეყარა. მისმა დანახვამ ყველა გააკვირვა და გოდება დაიწყო, რადგან არავინ იცოდა, რა მოხდებოდა.
20. როცა ეკლესიის კარს მიუახლოვდა, წმიდა და ნეტარმა მამამ ხმამაღლა დაუძახა: “მანდ დადექ, რადგან აქ შემოსვლის ღირსი არ ხარ!“ ავაზაკი გაშეშდა მწყემსის ხმის გაგონებაზე, რომელიც საკურხველიდან გაისმა (ეს უკანასკნელი მოგვიანებით ფიცით გვარწმუნებდა, ქუხილის ხმა მეგონა და არა ადამიანისო). შიშისგან შეძრწუნებული და შეურვებული მაშინვე ძირს დავარდა და პირქვედამხობილი მიწას ცრემლებით ალტობდა. მაშინ საკვირველმა მკურნალმა,

- რომელმაც ყველაფერი გააკეთა ავაზაკის გადასარჩენად და ხსნისა და ჭეშმარიტი თავმდაბლობის მაგალითად აქცია ის, უბრძანა, ყველას წინაშე ელიარებინა ჩადენილი ცოდვები.
21. ისიც ძრწოლით აღიარებდა თითოეულ ცოდვას, არა მარტო ხორციელსა და ბუნებრივს, არამედ არაბუნებრივსაც: ჯადოქრობას, მკვლევლობასა და სხვა დანარჩენს, რომელთა მოსმენაც კი აღმაშფოთებელია. აღსარების შემდეგ მოძღვარმა მისი აღკვეცა და ძმებს შორის შერაცხვა ბრძანა.
 22. მე გამაკვირვა წმიდა მამის სიბრძნემ და ცალკე ვკითხე, თუ რატომ მოიქცა ასე უცნაურად. ჭეშმარიტმა მკურნალმა მიპასუხა: „ასე ორი მიზეზის გამო მოვიქეცი:
 23. უპირველეს ყოვლისა, იმიტომ, რომ ამგვარი სირცხვილით საშუალოდ სირცხვილისგან მეხსნა ის. ასეც მოხდა! ის ჯერ კიდევ არ იყო მიწიდან წამომდგარი, მხოლოდ თანე, როცა ცოდვათა შენდობა მიიღო.
 24. ნუ შეგეპარება ამაში ეჭვი! ერთ-ერთმა იქ მდგომმა ძმამ მითხრა, რომ ვიღაც საშინელი კაცი იხილა, ვისაც ხელში დაწერილი ფურცელი და კალამი ეჭირა. როგორც კი მიწაზე დამხობილი ცოდვას იტყოდა, ის კალმით შლიდა. სამართლიანადაც, რადგან დაწერილია: “აღუარო ბრალი ჩემი უფალსა, და შენ მომიტევე მე უღმრთოებაჲ გულისა ჩემისაჲ“ (ფსალმ. 31. 5).
 25. მეორეც, ასე იმიტომ მოვიქეცი, რომ აქ არიან ისეთები, აუღიარებელი ცოდვები რომ აქვთ და მათ მაგალითი ვუჩვენე აღსარებაზე მოსასვლელად, ვინაიდან აღსარების გარეშე ვერავინ მიიღებს ცოდვათა შენდობას“.
 26. მრავალი სხვა საკვირველი და აღნიშვნის ღირსი საქმე ვიხილე ამ მწყემსსა და მის სამწყსოსთან. შევეცდები, გაგაცნოთ მათი უძრავლესობა. რადგან იქ მცირე ხნით არ ვყოფილვარ, იმით ცხოვრებას ვხედავდი, და მიკვირდა, თუ როგორ დამსგავსებოდნენ მიწიერები ზეციურებს. სიყვარულის ღვედს ისინი განუყრელად შეეკრა. საკვირველი იყო, რომ ყოველგვარი

კადნიერება და უქმმეტყველება უცხო გამხდარიყო მათთვის და ყოველნაირად ცდილობდნენ, არაფრით შეეშფოთებინათ ძმის გონება. თუ ვინმე ძმის მოძულე გამოჩნდებოდა, ასეთს, როგორც დამნაშავეს, მწყემსი მაშინვე მოშორებით არსებულ მონასტერში აგზავნიდა, რადგან შეცოდებულებისთვის ცალკე იყო მონასტერი.

27. ერთხელ მასთან ერთმა ძმამ მეორეზე აუგად ილაპარაკა. ყოვლადწმიდა მამამ დაუყოვნებლივ მისი მონასტრიდან გაძევება ბრძანა. “დაუშვებელია, რომ მონასტერში ხილული ეშმაკიც იყოს და უხილავიც,” – თქვა მან.
28. საკვირველი და სასარგებლო საქმეები ვიხილე ამ წმიდა ადამიანებთან. ღვთის მიერ შეკრებილი და სიყვარულით შეკრული საძმო, რომელთა საქმეც და ხილვაც საკვირველი იყო, რადგან სათნოებებში საკუთარ თავს ისე წვრთნიდნენ და სწავლობდნენ, რომ ილუმენის თქმაც არ სჭირდებოდათ. ისინი თავად აღძრავდნენ ერთმანეთს საღვთო საქმისთვის, რადგან საღვთო წესი და საქმე საკუთარ წესად და ჩვეულებად გაეხადათ.
29. თუ ილუმენის არყოფნაში ვინმე აუგ საუბარს, ან განკითხვას, ან უქმ ლაპარაკს წამოიწყებდა, მეორე ძმა შეუმჩნევლად ანიშნებდა და დაამშვიდებდა; თუ ძმა გონს არ მოეგებოდა ან არ გაუგონებდა, ეს უკანასკნელი მუხლს მოუდრეკდა და გაეცლებოდა.
30. არასდროს ავიწყდებოდათ სიკვდილი და საუკუნო სასჯელი, უფრო მეტიც, ყოველთვის ამაზე საუბრობდნენ.
31. ვერ გაეჩუმდები და გიამბობთ მათ მზარეულზე: როცა კი მას ვხედავდი, სულ დამწუხრებული იყო და მსახურების დროს ყოველთვის ტიროდა. ვთხოვე, ეამბნა, თუ როგორ გახდა ამ მადლის ღირსი. როცა ვაიძულე, მითხრა: “არასდროს მიფიქრია, რომ ადამიანებს ვემსახურები, და არა ღმერთს. ყოველგვარი დაყულების უღირსად მიმანჩნია თავი და როცა ამ ცეცხლის ვუყურებ, ის საუკუნო ცეცხლი მახსენდება.”

32. მოვისმინოთ მათი სხვა სათნოებაც: ისინი არც ტრაპეზის დროს ანებებდნენ თავს სულიერ ღვაწლსა და ხედვას, არამედ ნეტარნი მათ შორის დაწესებული საიდუმლო ნიშნებით ერთმანეთს სულიერ ლოცვას შეახსენებდნენ. ასე არა მარტო ტრაპეზის დროს იქცეოდნენ, არამედ ყოველი შემთხვევისა და შეკრების ჟამს.
33. თუ ვინმე რამეს დააშავებდა, დანარჩენები ამ უკანასკნელს სთხოვდნენ, რომ ილუმენთან დალაპარაკების უფლება მიეცა, რათა მის ნაცვლად მიეღოთ კანონი და სასჯელი. ეს იცოდა ილუმენმა, ამიტომ ასეთებს მსუბუქ კანონს აძლევდა და ნამდვილ დამნაშავეს აღარც ეძიებდა.
34. სადღა იყო მათ შორის ადგილი უქმბეტყველებისა და კადნიერებისთვის? თუ ვინმე მოყვასს წაეკიდებოდა, მეორე ძმა მივიდოდა, მუხლს მოუდრეკდა და მრისხანებას დააცხრობდა. თუ შეატყობდა, რომ ერთმანეთის ძვირი ისევ ახსოვდათ, ილუმენის შემდგომ მეორე პირს უამბობდა და ისიც მზის ჩასვლამდე მათ შერიგებას ცდილობდა. თუ გაჯიუტდებოდნენ, სანამ არ შერიგდებოდნენ, უჭმელებს ტოვებდნენ ან მონასტრიდან აძევებდნენ. ამ მშვენიერ სიფრთხილეს ამაოდ როდი იჩენდნენ: იგი მათში უხვ ნაყოფს იღებდა.
35. ამ წმიდა ადამიანებს შორის ბევრი იყო მოღვაწე და დაფარულის მცნობელი, ბრძენი და თავმდაბალი. მათ შორის საშინელ და ანგელოზებრივ სანახაობას იხილავდით: მოხუცებულები და სანდაზმულები მორჩილებისკენ ჩვილი ბავშვებავით გარბოდნენ და თავმდაბლობა საამაყოდ მიაჩნდათ.
36. იქ ვნახე ადამიანები, რომლებსაც მორჩილებაში ორმოცდაათ წელზე მეტი გაეტარებინათ და ვთხოვე, ეთქვათ, თუ რა ნაყოფი მიიღეს ამგვარი შრომის შედეგად. ზოგიერთებმა მითხრეს, რომ თავმდაბლობის უფსკრულს მიაღწიეს და მისი საშუალებით ყოველგვარი ბრძოლა უკუაგდეს; სხვებმა კი მითხრეს, რომ ლანძღვისა და შეურაცხყოფის მიმართ სრულ უგრძობელობასა და უმტკივნეულობას განიცდიდნენ.

37. ამ კეთილად მოხსენებულ ხალხში ვნახე სხვებიც, სიბრძნით, ნებითა და ღვთის შეწევნით ანგელოზთა მსგავსი სიწრფელე და უმანკოება რომ მოეპოვებინათ. ისინი უგუნურ და პირუტყვის მსგავს ამა სოფლის ზოგიერთ ©მოხუცებს კი არ ჰგავდნენ, რომლებსაც ხალხი სულელებს უწოდებს, არამედ მათი გარეგნობა იყო საამო, ბრწყინვალე და სახიერი. მათი სიტყვა და ბუნება იყო არა მოჩვენებითი და ცბიერი, არამედ უბრალო და მხიარული, რასაც ბევრთან ვერ იხილავთ. როგორც უმანკო ყრმები, შინაგანად, სულიერად ღვთითა და წინამძღვრით სუნთქავდნენ და გონების თვალს ფხიზლად ადევნებდნენ ეშმაკებსა და ვნებებს.
38. ჰოი, წმიდაო მამაო და ღვთისმოყვარე კრებულო, მთელი ცხოვრება არ მეყოფა, სანატრელთა სათნოებისა და ანგელოზთა მსგავსი ცხოვრების შესახებ რომ ვიამბოთ; მაგრამ კარგი იქნება, თუ ჩემი სიტყვებითა და სწავლით კი არა, არამედ მათი ოფლითა და შრომით შევამკობთ თქვენთვის ნათქვამ ჩვენს სიტყვას და საღმრთო შურით აღვძრავთ, რადგან, უდავოდ, უძაბლესი უაღრესისგან შეიმკობა. მაგრამ, გვედრებით, არავის გეგონოთ, თითქოს რაიმე სიცრუეს ვწერდე, რადგან მცირედმორწმუნეობას სასარგებლოს წახდენა სჩვევია. ახლა კი ჩვენს სათქმელს დავუბრუნდეთ.
39. იყო ერთი აზნაური ქალაქ ალექსანდრიიდან, სახელად ისიდორე, რომელიც ზემოხსენებულ მონასტერში (სადაც მეც ვიმყოფებოდი) მონაზონი გახდა. წმიდა მწყემსმა მიიღო ის და როცა ნახა, რომ ფიცხი, ზარმაცი, ამაყი და ტრაბახა იყო, ნეტარმა კაცობრივ ხერხს მიმართა ეშმაკთა ვერაგობის წინააღმდეგ და ისიდორეს უთხრა: “თუ ქრისტეს უღლის ტვირთვა გსურს, მინდა, უპირველეს ყოვლისა, მორჩილება გასწავლო.” მან უპასუხა: “როგორც რკინა ემორჩილება მჭედელს, ისე მიმიცია თავი შენი მორჩილებისთვის, წმიდაო ღვთისაო.”

40. ნეტარს მოეწონა მისი პასუხი. რკინის მსგავს ისიდორეს გამოსაცდელად მაშინვე მისცა დავალება და უთხრა: “მძაო, მსურს, რომ მონასტრის კართან დადგე, ყოველ შემსვლელსა და გამომსვლელს მუხლი მოუდრიკო და უთხრა: მამებო, ილოცეთ ჩემთვის, რადგან გიჟი და ნაღვლიანი ვარ.”

41. ის ისე დაემორჩილა მამას, როგორც ანგელოზი ემორჩილება უფალს. ასე გაატარა მან შვიდი წელი და თავმდაბლობასა და ღმობიერებას მიაღწია. შვიდი წლის შემდეგ ასეთი ღიდი მოთმინების გამო ნეტარმა მისი ძმებს შორის შერაცხვა და კურთხევა მოისურვა.

მან კი ჩემი – უძლურისა – და სხვების შუამდგომლობით ნეტარს სთხოვა, ნება დაერთო, ბოლომდე იმავე ღვაწლში დარჩენილიყო და ამა სოფლიდან მალე განსვლასა და აღსასრულზე ქარაგმულად მიანიშნა. ასეც მოხდა.

ილუმენმა იმავე მორჩილებაში დატოვა და ათი ღღის შემდეგ ის უპატიობიდან დიდებისკენ, უფლის მიმართ მიიცივალა. გარდაცვალებიდან მეშვიდე ღღეს მან მონასტრის მეკარეც წაიყვანა უფალთან, რადგან ნეტარს მისთვის აღთქმული ჰქონია: “თუ უფლის წინაშე კადნიერებას მოვიპოვებ, განუყრელად ჩემთან იქნები საუკუნო ცხოვრებაში და მალე წავიყვან”. ნიშნად ურცხვენელი მორჩილებისა და ქრისტეს მსგავსი თავმდაბლობისა ასეც მოხდა.

42. სანამ ჯერ კიდევ ჩვენთან იყო, ღიდ ისიდორეს ვკითხე, თუ რას ფიქრობდა გონებაში, როცა მონასტრის კართან იჯდა. მანაც, კეთილად მოხსენიებულმა, არ დაფარა სარგებელი და მითხრა: „თავდაპირველად თავს ჩავაგონებდი, რომ მონად ცოდვების გამო გამყიდეს და ჭირით, შრომითა და სისხლით ვიდრეკდი მუხლს.

როცა ერთი წელი გავიდა, გულში მწუხარება აღარ მქონდა და უფლისგან მორჩილებისა და შრომის სასყიდელს მოველოდი. როცა კიდევ ერთი წელი გავიდა, გულში სხვა რამეს ვფიქრობდი, კერძოდ, რომ მონასტერში ყოფნის, მამების

დანახვისა და საუბრის, წმიდა საიდუმლოს ზიარებისა და ვინმეს სახის დანახვის ღირსი არ ვიყავი. შემსვლელსა და გამომსვლელს ამ აზრით ვუდრეკდი მუხლს, თვალებით მიწას დავჩერებოდი, გონება უფრო და უფრო მდაბლდებოდა და ყველას მხურვალე გულით ვთხოვდი ლოცვას.”

43. ერთ დღეს ამ დიდ მოძღვართან ერთად ტრაპეზზე ვიჯექი. მან წმიდა ბაგეები ყურთან მომიტანა და მითხრა: “გინდა, გაჩვენო ღრმად მოხუცებულის საღმრთო გონება?” მე ამის გაკეთება ვთხოვე. მაშინ მან, წმიდამ, მეორე სუფრიდან ერთ კაცს უხმო. მას ლავრენტი ერქვა, ორმოცდარვა წელი მონაზვნობაში გაეტარებინა და მღვდელთა უხუცესის შემდგომი ხუცესი იყო. ის ჩვენთან მოვიდა და ილუმენს დაუჩოქა. ილუმენმა აკურთხა, მაგრამ როცა ლავრენტი ფეხზე წამოდგა, არაფერი უთხრა, არამედ სუფრასთან ფეხზემდგომი უჭმელი დატოვა. ამ დროს ტრაპეზი ახალი დაწყებული იყო. ლავრენტი ასე, ფეხზემდგომი, დარჩა სუფრის ალაგებამდე. მისი შეხედვაც კი მრცხვენოდა, რადგან ძალიან მოხუცებული იყო, ოთხმოცდაორი წლისა. სუფრიდან რომ წამოვდექით, წმიდა მამამ ის ზემონახსენებ დიდ ისიდორესთან გაგზავნა ოცდამეცხრამეტე ფსალმუნის – “თმენით დაუთმე უფალსა” – სათქმელად.

მე ეს ამბავი უყურადღებოდ არ დავტოვე, ბერის აზრის გაგება მოვიწადინე და ვკითხე, თუ რას ფიქრობდა გულში, როცა სუფრასთან იდგა. მან მიპასუხა: „ვინაიდან მწყემსის მიმართ დიდი რწმენა მაქვს, გონებაში ის ქრისტედ მყავს წარმოდგენილი და არასდროს მიფიქრია, რომ ის მიბრძანებს, და არა ღმერთი. ამიტომ, მამა იოანე, ადამიანთა სუფრის წინ კი არ ვიდექი, არამედ ღვთის საკურთხევლის წინ და ღვთის წინაშე ვლოცულობდი. მწყემსისადმი დიდი რწმენისა და სიყვარულის გამო მასზე არანაირი ბოროტი აზრი არ მომსვლია. როგორც წერია, სიყვარული ბოროტს არ იხსენებს. იცოდეთ, მამა იოანე, თუ კაცს სიწორევე სურს, მასთან მტერი ვერც ადგილს იპოვის და ვერც დროს.”

44. რანაირი იყო კეთილი მწყემსი, მართალმა უფალმაც ისეთივე იკონომოსი მისცა – წმიდა და მშვიდი კაცი, როგორებიც იშვიათად არიან. ერთ დღეს მამა უმიზეზოდ განურისხდა მას და ამ უკანასკნელის ეკლესიიდან გაძევება ბრძანა. გავიგე, რომ ის უდანაშაულოა იმაში, რაშიც მწყემსი ბრალს სდებდა და მამას ცალკე ვუთხარი, რომ იკონომოსი უდანაშაულო იყო.

ხოლო ნეტარმა მიპასუხა: “მამაო, მეც ვიცი, რომ უდანაშაულოა, მაგრამ რამდენადაც მცირეწლოვანი მშვიერი ყრმისთვის პირიდან პურის გამოტაცება არ ვარგა, იმდენადვე აზარალებს მწყემსის სული მის მორჩილებაში მყოფ მოღვაწეთა სულებს, თუ ამ უკანასკნელთა შესაძლებლობებიდან გამომდინარე ყოველთვის არ ცდილობს, მოაპოვებინოს გვირგვინები გინების, ან ყვედრების, ან შეურაცხყოფის, ან დამცირების გზით, ვინაიდან მწყემსს მათთვის სამი დიდი ზიანის მიყენება შეუძლია: პირველი – რადგან იმ სასაყიდელს დააკლებს, რომელიც მწყემსის გაწყრომისას ეძლევათ; მეორე – რადგან სხვისი სათნოებით სხვებისთვის სარგებლობის მოტანა შეუძლო და არ გააკეთა; მესამე და ყველაზე მძიმე – როცა მწყემსი, როგორც სათნოებს, გარკვეული ხნით უყურადღებოდ ტოვებს იმათ, რომლებიც მომთმენნი და მტვირთველნი ჩანან, ამ უკანასკნელთ არც ამხელს და არც საყვედურობს, ამგვარი მოპყრობით იმ სიმშვიდესა და მოთმინებას სპობს, რაც მათ აქვთ; რადგან მიწა, თუნდაც კარგი, ნაყოფიერი და პოხიერი იყოს, როცა გინებისა და ყვედრების წყალი მრავალგზის მოაკლდება, სიამაყის, სიძვისა და უშიშრობის ეკალსა და კუროსთავს აღმოაცენებს.

იცოდა ეს ღიღმა მოციქულმა პავლემ და ამიტომ მისწერა ტიმოთეს: “ჟამითი უჟამოდ, ამხილე, შეჭრისხენ და ნუგეშინის-ეც“ (2 ტიმოთე 4. 2). მე უხუცესს ვუთხარი, რომ ჩვენი მოდგმა უძღურია და მართებული თუ უმართებული მხილების შედეგად მრავალი ბრკოლდება და სრულიად განეშორება სამწყსოს.

ხოლო ყოვლადბრძენმა მიპასუხა: “სული, რომელიც ქრისტეს სიყვარულისთვის მწყემსთან სიყვარულით არის შეკრული და რწმენით განმსჭვალული, სიკვდილამდე არ მოშორდება მას, მით უმეტეს თუ მწყემსს რამე სატკივარისგან განუკურნავს ეს უკანასკნელი, და ყოველთვის ემანსოვრება: “არცა ანგელოზთა... არცა ძალთა... შემიძლოს ჩუენ განყენებად სიყვარულსა” ქრისტესა (რომ. 8. 38-39).

ვინც სიყვარულით აბგვარად არ განმტკიცებულა, შეკრულა და განმსჭვალულა, ვფიქრობ, ასეთი ადამიანის იმ ადგილას ყოფნა ფუჭია და უსარგებლო, რადგან ცრუ და არაჭეშმარიტ მორჩილებას შესდგომია.” – და არ ტყუოდა ეს დიდი მამა, არამედ ძლიერ განსწავლიდა და სრულყოფდა სამწყსოს და უბიწო მსხვერპლად სწირავდა ქრისტეს.

45. მოვისმინოთ ღვთის სიბრძნე და გაგვიკვირდეს მისი პოვნა თიხის ჭურჭელში: იქ ყოფნისას მაკვირვებდა ბევრი ახალმოსულის მოთმინება, რომელსაც წინამძღვრის ყვედრებისა და გინების მიმართ იჩენდნენ. ხშირად ისინი არამარტო წინამძღვრისგან ითმენდნენ დევნას, არამედ უმცროსებისგანაც. სარგებლობის მიღების მიზნით ამის შესახებ ერთ ძმას ვკითხე. მას მონასტერში თხუთმეტი წელი ჰქონდა გატარებული და კვიროსი ერქვა. რადგან ეს ძმა ბუნებით დიდად ენადაუოკებელი ვინმე იყო, ვხედავდი, რომ ამ უკანასკნელს ძმები ყოველთვის შეურაცხყოფდნენ და მსახურებიც ხშირად აგდებდნენ ტრაპეზიდან.

“ძმაო კვიროს, – ვუთხარი მე, – ვხედავ, რომ ყოველდღე გაძევებენ სუფრიდან და ზოგჯერ უჭმელი იძინებ. რატომ?” მან მიპასუხა: “დამიჯერე, მამაო, მამები გულით კი არ აკეთებენ ამას, არამედ მცდიან, გამოვდგები თუ არა მონაზვნად. ვიცი მე უხუცესისა და მათი განზრახვა და ამიტომ ყველაფერს უმტკივნეულოდ ვითმენ. აი, უკვე თხუთმეტი წელია, რაც მახსოვს, მონასტერში მოსვლისთანავე რომ მითხრეს: მონაზვნობის მსურველებს ოცდაათ წლამდე გამოცდიანო.

და სწორადაც იქცევიან, რადგან წვრთნის გარეშე ვერც ოქრო გახდება სრულყოფილი.”

მონასტრიდან ჩემი წამოსვლის შემდეგ მხნე კვიროსმა ორი წელი იცოცხლა და უფალს მიაშურა. სულის აღმოსვლის ჟამს მამებისთვის უთქვამს: “ჩემო მამებო, მადლობელი ვარ ქრისტესი, და თქვენიც მადლობელი ვარ, რადგან მცდიდით რა ჩემი ცხონებისთვის, ჩვიდმეტი წლის განმავლობაში ეშმაკს აღარ გამოვუცდივარ.” აღესრულა ის როგორც მოწამე და კეთილმა მწყემსმა წმიდა მამების გვერდით დამარხა.

46. ბევრს დავაკლებ სიკეთის მოშურნეებს, თუ იმ მონასტრის მთავარდიაკონის, მაკედონიოსის სათნობაზე გავჩუქდები. მან, ქების ღირსმა, გამოცხადების დღესასწაულიდან ორი დღით ადრე გარკვეული საჭიროების გამო მწყემსს ალექსანდრიაში წასვლის ნებართვა სთხოვა და დღესასწაულამდე უკან დაბრუნება აღუთქვა.

მაგრამ სიკეთის მოძულე ეშმაკმა დიაკონი დააბრკოლა: როგორც ილუმენს აღუთქვა, დროულად ვერ დაბრუნდა და დღესასწაულის მეორე დღეს მოვიდა მონასტერში. ილუმენმა მას პატივი აჰყარა და ახალმოსულებთან გაამწესა. დიაკონმა მამის ბრძანება მოთმინებითა და სიხარულით მიიღო, თითქოს სხვა ვინმეს სჯიდნენო, და არა მას. ასე გაატარა მან ორმოცი დღე, რის შემდეგაც ილუმენმა კვლავ ძველ პატივში აიყვანა. ერთი დღის შემდეგ მან ილუმენს უწინდელ უპატიობაში დაბრუნება სთხოვა და უთხრა, რომ ქალაქში ყოფნისას მძიმე ცოდვა ჩაიდინა. უხუცესმა იცოდა, რომ ეს უკანასკნელი თავმდაბლობის გამო ეძიებდა უპატიობას და ნება დართო, კეთილი გულისთქმა აესრულებინა. და ვხედავდი მას, მოხუცსა და პატივის ღირსს, ჭაბუკებსა და ახალმოსულებს შორის, ყველას რომ ლოცვას სთხოვდა და ამბობდა, ურჩობის სიძვიით დავეციო.

ხოლო დიდმა მაკედონიოსმა ცალკე მითხრა, თუ რისთვის მოისურვა ამგვარი სიმდაბლე: “არასდროს მიგრძენია ბრძოლების ამგვარი შემსუბუქება და ღვთიური ნათლის სიტკბო, როგორც ამ დღეებში.

47. ანგელოზები არ ეცემიან, ხოლო ადამიანები რამდენჯერაც ეცემიან, მაშინვე დგებიან. ეშმაკები კი დაცემის შემდეგ არასდროს დგებიან.”
48. ვისაც მონასტრის იკონომოსობა ებარა, მან მითხრა: “სიჭაბუკეში როცა ჯორებს ვუვლიდი, სულიერი დაცემა შემემთხვა,⁴ მაგრამ ვინაიდან ჩვეულებად მქონდა, არ დამეძალა გველი ჩემში, კულში ვტაცე ხელი და მკურნალს ვუჩვენე. ხოლო მან გაძიღმა, ლოყაში მსუბუქად გამარტყა და მითხრა: “წადი, შვილო, გააგრძელე, როგორც მსახურობდი და ნურაფრის გეშინია.” მხურვალე სარწმუნოებით დაუჯერე. რამდენიმე დღის შემდეგ დავრწმუნდი, რომ განვიკურნე და სიხარულითა და ძრწოლით განვაგრძე მსახურება.”
49. წესითა და საქმით ყოველი დაბადებული განსხვავდება ერთმანეთისგან. მსგავსადვე, კრებულში მყოფი ძმებიც განსხვავდებოდნენ ერთმანეთისგან საქმითა და გონებით. ამიტომ, თუ მკურნალი ვინმეს შეატყობდა, რომ ერისკაცების წინაშე თავის გამოჩენა უყვარდა, ასეთს სტუმრის თანდასწრებით უსაყვედურებდნენ, შეარცხვენდნენ და დამამცირებელ საშუაოს მიუჩენდნენ. ასე ექცეოდნენ, ვიდრე ერისკაცების დანახვაზე თავად არ გაიქცეოდა. ზებუნებრივი სანახაობა იყო: დიდებისმოყვარეობა თავად ამევებდა საკუთარ თავს და ხალხს ემალებოდა.
50. დაე, უფალმა არ მომაკლოს ამ სულიერი მამის ლოცვა: იმ წმიდა ადგილიდან ჩემს წამოსვლამდე ერთი კვირით ადრე მწყემსის შემდგომ მეორე პირმა უფლის მიერ განისვენა.

4. რა დაცემაზეა საუბარი? – ჯორისთვის აკიდებული ტვირთიდან შეუჭამია რაღაც. ეს აღიარა და არა სიძვით დაცემა, როგორც ზოგიერთი უგუნური ფიქრობს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, განა მოძღვარს გაელიმებოდა სიტვაზე?!

საკვირველი ადამიანი იყო. მინა ერქვა. მონასტერში ორმოცდაცხრამეტი წელი გაეტარებინა და ყოველგვარი მსახურება აღესრულებინა. როცა წესისამებრ, მესამე დღეს გარდაცვლილისთვის მსახურებას აღვასრულებდით, უეცრად ცისკრის ლოცვაზე სურნელება დაიფრქვა და მთელი ის ადგილი აღავსო, სადაც წმიდა მინა იყო დაკრძალული. მაშინ მამამ სამარხის გახსნა ბრძანა და ვიხილეთ, რომ მას ორივე ფეხიდან, როგორც ორი წყაროდან, მირონი სდიოდა.

მაშინ ილუმენმა შეკრებილებს უთხრა: “იხილეთ, მისი შრომა და ფეხის ოფლი ღვთის წინაშე შეწირულია, როგორც ჭეშმარიტი მირონი.” მამებმა წმიდა მინას სხვა მრავალი კეთილი საქმის შესახებ მიაბზეს. მითხრეს: ერთხელ ილუმენს მისდამი ღვთივმინიჭებული მოთმინების გამოცდა მოუწადინებია. როცა მინა მწუხრის დროს ილუმენთან მისულა, დაჩოქილს თაყვანი უცია და, ჩვეულების თანახმად, ლოცვა უთხოვია, მას ცისკრის დარეკვამდე მიწაზე დამხობილისთვის ყურადღება არ მიუქცევია და მხოლოდ ამის შემდგომ უკურთხებია. წამოდგომისას კი თვალთმაქცი და მოუთმენელი უწოდებია მისთვის; იცოდა წმიდა მამამ, რომ მინა მხნედ მოითმენდა და ამიტომ მოექცა ასე მრავალთა სარგებლობის მიზნით.

ხოლო წმიდა მინას მოწაფემ მითხრა: “კკითხე, ხომ არ ჩაეძინა, როცა ილუმენის წინ იყო დამხობილი. მან მიპასუხა, რომ მიწაზე დამხობილმა მთელი დავითნი წაიკითხა.”

51. ვერ დავტოვებ სიტყვის გვირგვინს ზურმუხტით შეუძკობელს: ერთხელ რამდენიმე წმიდა ბერთან დაყულებაზე წამოვიწყე საუბარი. მათ მხიარული და ალერსიანი სახით მომიგეს: „მამა იოანე, რადგან უძღურები და ნივთიერები ვართ, ჩვენთვის შესაფერის ცხოვრებას შევუდექით და გადავწყვიტეთ, ჩვენი უძღურებისდა შესაბამისად ჩაგბმულიყავით ბრძოლაში. უფრო მსუბუქად ადამიანებთან ბრძოლა მივიჩნიეთ (რომლებიც ზოგჯერ მრისხანებენ, ზოგჯერ კი მშვიდდებიან და გვანუ-

გეშებენ), ვიდრე ეშმაკებთან, რომლებიც ყოველთვის გაშმაგებით აღიჭურვებიან ჩვენს წინააღმდეგ.”

ამ წმიდა მამებიდან ერთ-ერთმა, რომელსაც ჩემდამი დიდი საღმრთო სიყვარული და კანნიერება ჰქონდა, მხიარულად და ტკბილად მითხრა: “ჰოი, ბრძენო, თუ შენში დამკვიდრებულია ძალა და საქმე იმისა, ვინაც თქვა: “ყოველივე ძალმიც განმადლიერებლისა ჩემისა ქრისტეს მიერ” (ფილიპ. 4. 13), თუ ქალწული მარიაშის მსგავსად შენზეც გარდადოსულია სულიწმიდა და სიწმინდის ცვარი, თუ მოთმინების ძალა ზეგარდმო გიფარავს, მორჩილებით ისე შემოირტყი წელი, როგორც ქრისტე ღმერთმა – არდაგით, წამოდექი დაყულების სერობიდან და მდაბალი გონებით დაბანე ძმებს ფეხები; შენი გონების კართან ძლიერი და ფზიზელი მეკარეები დააყენე; ძმების დაუცხრომელი მსახურებისას სხეულში დააოკე დაუოკებელი გონება; გონებით დაეყუდე, როცა მორჩილების აღსრულებისას სხეული დაუდგრომლად მიმოდის; ამბობებულ ხალხში სულიერად მშვიდად იყავი; აღვირი ამოსდე მრისხანებისა და კამათის მოსურნე ენას; ღლეში სამოცდაჩვიდმეტჯერ შეებრძოლე ბოროტსა და მძლავრ მუცელს და ჯვრის სახედ აღმართულ სულიერ ძელზე გააკარი; გრდემლივით განამტკიცე გონება, რათა გაკიცხვის, ყვედრების, დამცირებისა და გვემის დროს, როცა უროსა და კვერს დაჰკრავენ, არც დაირღვეს და არც დაილეწოს, არამედ იყოს გლუვი, უკოროდო და დაუზიანებელი.

სამარცხვინო სამოსელივით განაგდე საკუთარი ნება; მისგან გაშიშვლებული მიდი მოღვაწეობის ადგილას, რასაც მცირედნი თუ აკეთებენ; შეიმოსე რწმენის ჯაჭვის პერანგი, რათა ურწმუნოებით არ შეიმუსროს და არც დაზიანდეს; ორივე ხელით გეჭიროს სიწმინდის აღვირი, ამოდებული კანნიერებისთვის, რომელიც არის უწესო შეხება.

თვალებს, რომლებიც ხორციელი სიკეთისა და მშვენიერების სანახავად მიმოდინან, სიკვდილზე ფიქრით ამოსდე

აღვირი; ჭიმით მოზიდე მოყვასის განმკითხველი გონება, საკუთარ თავზე ზრუნვისკენ მოაქციე და სიყვარული, ღმობიერება და მოწყალება მიეცი საქმედ. ჰოი, საყვარელო მამაო, “ამით ცნან ყოველთა” (იოანე 13. 35), რომ ქრისტეს ჭეშმარიტი მოწაფე ხარ, თუ ყველა ძმის მიმართ მტკიცე სიყვარული გექნება.

ამგვარად მოიქეცი კრებულში და ყოველთვის ისე სვი შეურაცხყოფის წყალი, როგორც ცხოვრების; რადგან, დავითმა როცა ცის ქვეშ არსებული ყოველგვარი სიყვარული და მშვენიერება განიცადა, ბოლოს გაკვირვებულმა თქვა: “რადმე კეთილ, ანუ რადმე შუენიერ, არამედ დამკუდრებად ძმათა ერთად?” (ფსალმ. 132. 1). და თუ ჯერ კიდევ ვერ გავხდით ამ სიკეთის – მოთმინებისა და მორჩილების – ღირსი, მაშინ უმჯობესია, საკუთარი უძლურება შევიცნოთ, მოღვაწეთა ასპარეზიდან შორს განვდგეთ, შევნატროთ ამ მოღვაწეებს და მათი მოთმინებისთვის ვილოცოთ“.

და მძლია ამ კეთილმა მამამ და მასწავლებელმა, რომელიც სიყვარულით მესაუბრებოდა სახარებისა და წინასწარმატყველთა მიხედვით, და, უდავოდ, უპირატესობა და გამარჯვება პატიოსანსა და დიდებულ მორჩილებს მივაკუთვნეთ.

52. წმიდანთა კიდევ ერთ სათნოებას ვახსენებ და თითქოს სამოთხიდან გამოვდიოდე, ამით დავასრულებ მათ საქმეებზე საუბარს. კვლავ ჩემი უსარგებლო და უვარგისი სიტყვებით მოგმართავთ, სიტყვებით, რომლებიც მათი სათნოებების ხილვისას შემიგროვებია.
53. ერთხელ, როცა ლოცვაზე ვიდექით, მწყემსმა დაინახა, რომ ორი ძმა ეკლესიაში ლაპარაკობდა. მათ შვიდი დღის განმავლობაში ეკლესიაში შეუსვლელიობა და შემსვლელ-გამომსვლელთათვის მუხლის მოდრეკა უბრძანა. საკვირველი ის არის, რომ ორივე ძმა მღვდელი იყო.

54. შევამჩნიე, რომ ერთი ძმა სხვებზე უფრო გულმხურვალედ იდგა ხოლმე ლოცვაზე, განსაკუთრებით, ლოცვის დასაწყისში, თითქოს ვინმეს ელაპარაკებოდა. ამგვარი ქცევის ახსნა ვთხოვე. მანაც სარგებლობის მიზნით არ დამიძალა და მითხრა: “მამა იოანე, ჩვეულებად მაქვს, რომ გალობის დაწყებისთანავე მთელი გონება, სული და გული მოვიკრიბო, მოვუწოდო და მივმართო მათ: “მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ და შეუერდეთ თვით ქრისტესა, მეუფესა და ღმერთსა ჩუენსა!”
55. ასევე შევამჩნიე, რომ მათი მეტრაპეზე სარტყელზე ჩამოკიდებულ პატარა წიგნაკს ატარებდა. როცა გამოვიკითხე, შევიტყვე, რომ შიგ თავის ზრახვებს იწერდა და მწყემსს უჩვენებდა ხოლმე. არა მარტო ის, არამედ იქ მყოფთაგან ბევრი იქცეოდა ამგვარად, რადგან ასეთი ყოფილა თურმე უხუცესის ბრძანება.
56. ერთხელ მწყემსმა ერთ-ერთი ძმა იმ მიზეზით გააძევა, რომ სხვა ძმას ყბელი და მრავლისმეტყველი უწოდა. ეს ძმა შვიდი ღლე იდგა მონასტრის გარეთ და შენდობასა და მონასტერში დაბრუნებას ითხოვდა. სულთა მოყვარე იღუმენმა როცა შეიტყო, რომ მას არაფერი ეჭამა მთელი ამ შვიდი ღლის განმავლობაში, შეუთვალა: “მონანულებთან გაგიშვებ, თუ მონასტერში ყოფნა გინდა”. და რა იხილა, ძმა სიხარულით დაეთანხმა, მისი მოშორებულ მონასტერში წაყვანა ბრძანა, სადაც ისინი იმყოფებოდნენ, რომლებიც ცოდვებს გლოვობდნენ. ვინაიდან ეს მონასტერი ვახსენე, მსურს, მცირეოდენი მასზეც ვთქვა.
57. ღიდი მონასტრიდან ერთი მილის მოშორებით იყო ადგილი, რომელსაც საპრობილე ერქვა. ეს გახლდათ ყოველგვარ ნუგემს მოკლებული ადგილი, სადაც არანაირი ცეცხლი, ღვინო თუ ზეთი გამოიყენებოდა, გარდა პურისა და უმი ბალახისა. ამ მონასტერში იღუმენი იმით აგზავნიდა, რომლებიც მონაზვნობის შეძლევ ცოდვით ეცემოდნენ. ამ უკანასკნელთ ის ცალ-ცალკე ან ორ-ორად ათავსებდა, როგორც

ღმერთი ჩააგონებდა თითოეულ მათგანზე. ზედამხედველად მიჩენილი ჰყავდა დიდი მამა, სახელად ისააკი, რომელიც მისდამი რწმუნებულებს განუწყვეტელ ლოცვას ასწავლიდა და მოწყენილობის გასაფანტავად წნელებს აწნევიანებდა.

ასეთია იმათი ცხოვრება და მოღვაწეობა, რომლებიც ჭეშმარიტად ეძიებენ “ზილვად პირსა ღმრთისა იაკობისსა” (ფსალმ. 23. 6).

58. ვისაც წმიდანთა ღვაწლი უკვირს, კარგად იქცევა; ვინც მათ საქმეებს დაემუერება, თავს იცხონებს; ხოლო ვისაც მთელი მათი ღვაწლის ერთბაშად აღსრულება სწადია, ცდება, რადგან ვერ შეძლებს.
59. რაჟამს ჩვენდა სამხილებლად ნათქვამი სიტყვები გულს გვატკენს, ჩვენი ცოდვები გავიხსენოთ, სანამ უფალი არ დაინახავს ტანჯვას, მისი სახელისთვის რომ ვითმენთ, არ აღხოცავს ჩვენს ცოდვებს და სიხარულად არ შეგვიცვლის მწველ გულისტკივილს, რადგან დაწერილია, თავის დროზე “მრავალთაებრ საღმობათა ჩემთა გულსა შინა ჩემსა ნუგეშინის-ცემათა შენთა ახარეს სულსა ჩემსა” (ფსალმ. 93. 19).
60. არ დაივიწყო, უფალს უთხრა: “რაოდენნი მიჩუენენ მე ჭირნი მრავალნი და ძურნი, და მომაქციე და მაცხოვრე მე, და უფსკრულთაგან ქუეყანისათა აღმომიყვანე მე” (ფსალმ. 70. 20) დაცემის შემდეგ.
61. ნეტარია ის მონაზონი, რომელიც უფლისთვის ყოველდღე ითმენს განსაცდელებსა და ვნებებს, რადგან მოწამებთან ერთად იზეიმებს და ანგელოზებთან ერთად მოილხენს.
62. ნეტარია ის მონაზონი, ვინც, სანამ ცოცხალია, ყოველთვის შეურაცხყოფისა და ლანძღვის ღირსად მიიჩნევს საკუთარ თავს.
63. ნეტარია, ვინაც სრულიად მოაკვდინა საკუთარი ნება და სრულიად მიენდო თავის მოძღვარს, რადგან ჯვარცმულის მარჯვნივ დადგება.

- ყველა, ვინც სამართლიანად თუ უსამართლოდ არ ღებულობს მოძღვრის მხილებას, საკუთარ ცხონებას უარყოფს; ხოლო ვინც ტკივილით ან უმტკივნეულოდ ითმენს მხილებას, ის მალე მიიღებს ცოდვათა შენდობას.
64. მოძღვრისადმი რწმენა და სიყვარული გონებით უჩვენე უფალს და თავად უფალი დაარწმუნებს მას უხილავად, შენი ნდობისა და სიყვარულის შესაბამისად შეგიტკბოს და შეგიყვაროს.
65. ვინც აღსარებით განაქიქებს ყოველგვარ გველს, ანუ ვნებებს, მას ჯეროვანი სარწმუნოება მოუპოვებია; ხოლო ვინც მათ უგზობობაში მალავს, თავს იკლავს.
66. ვისაც სურს, გაიგოს, აქვს თუ არა მოყვასის სიყვარული, მაშინ მიხვდება, როცა ძმის შეცდომებზე გულით იტირებს, მისი წარმატება და სიკეთე კი გაუხარდება.
67. ყველამ, ვისაც საკუთარი ნათქვამის დამტკიცება სურს, თუნდაც რომ სიმართლეს ამბობდეს, იცოდეს, რომ ეშმაკისეული სენითა და ვნებით შეუპყრია მტერს. თუ თანასწორებს შორის იქცევა ასე, უფროსების მხილებით შეიძლება განიკურნოს; მაგრამ თუ უხუცევებსა და სულიერებთან იქცევა ამგვარად, მაშინ ადამიანები ვეღარ განკურნავენ მას.
68. ვინც სიტყვით არ არის მორჩილი, უეჭველია, ის არც საქმით გამოიჩენს მორჩილებას; რადგან ვინც მცირედში იჩენს ურწმუნობას, დიდშიც ურწმუნო იქნება. ასეთი ამაოდ დაშვრება და მორჩილებისგან, გარდა სასჯელისა, ვერაფერს მიიღებს.
69. ვინც სულიერი ძამის მორჩილებით განიწმინდა სინდისი, იცოდეთ, რომ მას სიკვდილი ძილის მსგავსად, უფრო სწორად, სიცოცხლედ ესახება და სასუფეველის გზას დასდგომია. დარწმუნებული იყავით, რომ ასეთი არ განიკითხება და მისთვის მოძღვარი აგებს პასუხს.
70. ვინც მოძღვრის ბრძანების გარეშე შეუდგა რამე საქმეს და ვნება შეემთხვა, მას კი არ დააბრალოს, ვინც საჭურველი მისცა, არამედ საკუთარ თავს, რადგან ცუდად გამოიყენა

- იარალი; მას მტერთან საბრძოლველად მისცეს საჭურველი, ამ უკანასკნელმა კი გულში ჩაირტყა. და თუ მოძღვრის ბრძანებით უფლისთვის აიძულა თავი, გამოიჩინა ძალისხმევა და თავდაპირველად თავისი უძლურება მოძღვარს აცნობა, დარწმუნებული იყოს, რომ თუნდაც დაეცეს, არ მოკვდება.
71. ჰოი, საყვარელო, დამავიწყდა, თქვენთვის კიდევ ერთი სათნოების პური მომერთმია: ვინილე მორჩილები, რომლებიც თავად ლანძღავდნენ და შეურაცხყოფდნენ საკუთარ თავს, რათა მზად ყოფილიყვნენ და არ აღშფოთებულიყვნენ, როცა სხვები მიაყენებდნენ შეურაცხყოფას და გალანძღავდნენ.
72. ვისაც ყოველთვის ახსოვს, რომ აღსარება აქვს სათქმელი, მისთვის ეს ფიქრი გახდება ყოველგვარი ცოდვის აღვირი; ვინც აღსარებაზე არ ფიქრობს, უშიშრად სცოდავს, როგორც სიბნელეში.
73. რაჟამს მოძღვრისგან შორს ვართ, მის სახეს წარმოვისახავთ, წარმოვიდგენთ, თითქოს ჩვენთან არის და მისთვის მოუწონარ ყოველ სიტყვას, საუბარს, საჭმელსა თუ ძილს ვერიდებით, აი, მაშინ მიგვიღწევა უზაკველი მორჩილებისთვის.
74. მზაკვარ მოწაფეს მოძღვრის შორს ყოფნა ახარებს, ხოლო ჭემმარიტ შვილს ეძნელება მოძღვრთან განშორება.
75. ერთხელ ერთ გამოცდილ მამას კკითხე, თუ როგორ მოიპოვა მორჩილებით სამუდამო თავმდაბლობა. მან მიპასუხა: “ჭემმარიტმა მორჩილმა თუნდაც რომ მკვდრები აღადგინოს, ცრემლები მოიპოვოს ან ბრძოლათაგან გათავისუფლდეს, ფიქრობს, რომ ეს მაღლი მოძღვრის ლოცვით მიეცა. ამგვარად მისთვის უცხო აღმოჩნდება ამპარტავნება. ან როგორ იამაყებს იმით, რაც, მისივე თქმით, თავად კი არა, სხვისი დახმარებით გააკეთა?!”
76. დაყუდებულისთვის უცხოა ზემოხსენებული, რადგან ამპარტავნებას ბევრი მიზეზი აქვს, დაარწმუნოს ის, თითქოს საკუთარი ძალისხმევით აკეთებდეს, რასაც აკეთებს.

77. ვინც მორჩილებაშია და ორ ბოროტებას⁵ დაამარცხებს, სამარადისოდ ქრისტეს მორჩილი მონა იქნება.
78. ეშმაკი ძლიერ ებრძვის მორჩილებს: ზოგჯერ ოცნებით შებილწავს და გულს გაუქვავებს, უჩვეულოდ აღაშფოთებს, ცრემლს დაუშრეტს, უნაყოფოდ აქცევს, განდის ნაყროვანს, ლოცვაში ზარმაცს, მძინარას, გონებას დაუბნელებს, რათა ათქმევინოს: “მორჩილებას არანაირი სარგებლობა მოაქვს, პირიქით, უფრო უკანაც მივდივართ”. ეშმაკი ასე ჩამოაშორებს მათ მოღვაწეობის სარბიელიდან და არ დაუშვებს, იფიქრონ, რომ თავმდაბლობის მოსაპოვებლად ხშირად სწორედ ღვთის განგებით გვერთმევა ის სულიერი საქმეები, რომლებიც ჩვენ კარგი გვეგონია.
79. ზოგიერთს ბევრჯერ განუდევნია ეს ეშმაკი მოთმინებით, მაგრამ სანამ ამას იტყოდა, უკეთურების სხვა მრჩეველი მოსულა და სხვა სახით უცდია მისი ცდუნება.
80. მინახავს ზოგიერთი მორჩილი, მოძღვრის ლოცვით ლმობიერი, კეთილი, მმარხველი, მშვიდი, გულმოდგინე, ბრძოლათაგან თავისუფალი და გულმხურვალე რომ გამხდარა; მაგრამ მისულა მასთან ეშმაკი და უთქვამს: “ახლა შეგიძლია დაეყუდო და დაყუდებით სრულყოფილებასა და უვნებობას მიაღწევ”. და შემცდარა, როცა ნავსაყუდელიდან შუა ზღვაში შესულა, საშინელი ღელვა ამტყდარა, ძლიერი ქარი ამოვარდნილა და, რადგან მესაჭე აღარ ჰყოლია, საცოდავად დაღუპულა ამ მწარე და მყრალ ზღვაში.
81. ძალიან წყნარი ზღვის შემდეგ დიდი ღელვა და შფოთვა უნდა განვიცადოთ და ვიხილოთ.
82. შეუძლებელია, ზღვა არ აღელდეს, აიძვრეს და შემფოთდეს. ასე იშორებს ის მდინარეების, ე. ი. ვნებების მიერ მოტანილ ხეს, თივას, ყოველგვარ სიბინძურესა და სკორეს. ღელვის შემდეგ ნახავ, რა ძლიერ დამშვიდდება და დაწყნარდება ის.

5. გულისხმობს ურჩობასა და ამპარტავნებას.

83. მოწაფე, რომელიც თავის მამას ზოგჯერ ემორჩილება და ზოგჯერ – არა, იმ ადამიანს ჰგავს, ვინც ზოგჯერ – სამკურნალო საცხით და ზოგჯერ კირით მკურნალობს თვალს. როგორც დაწერილია: უკეთუ ერთი აღაშენებდეს და ერთი დაარღვევდეს, რაჯ სარგებელ არს, გარნა შრომა ცუდი (იხ. ზირაქი 34. 23).
84. ჰოი, მორჩილების შვილო, არ აცდუნო თავი ამპარტაუნების სულით და როცა მოძღვართან აღსარებას იტყვი, სხვას არ გადააბრალო შენი ცოდვები, რადგან შეუძლებელია სირცხვილის გარეშე სირცხვილის თავიდან არიდება.
85. უჩვენე მკურნალს შენი წყლულები, ნუ შეგრცხვება და დაუფარავად უთხარი: ”მამაო, ეს სენი ჩემით შემეყარა, ჩემი სიზარმაცის, და არა სხვების გამო მაქვს წყლული. არავინაა ამ ბოროტების მიზეზი, არც კაცი, არც ხორცი, არც სხვა რამ, გარდა ჩემი სიზარმაცისა და მცონარებისა”. დაე, აღსარების ღროს გქონდეს დამნაშავის სახე, ბაგეები და გონება. თავდარეკილი დადექი მსაჯულის წინ და მიწას უყურე. თუ შესაძლებელია, ცრემლებით დაალტე მსაჯულისა და მკურნალის ფეხები, როგორც ქრისტესი. ეშმაკებს სჩვევიათ, ჩავგავაგონონ, ან საერთოდ არ ვთქვათ აღსარება, ან სხვებს დავაბრალოთ ჩვენი ცოდვები, ან ჩვენს შეცოდებებში სხვები დავადანაშაულოთ, თითქოს მათი მიზეზით ჩავვედინოს ყოველივე.
86. თუ ყოველი საქმე ჩვევაში გადადის, მაშინ ცხადია, რომ სიკეთე მით უმეტეს გადავა, რადგან მას ძლიერ ეხმარება ღმერთი.
87. თუ მონაზვნობის დასაწყისში ყოველნაირად შეეცდები, დაითმინო გინება და შეურაცხყოფა, მაშინ სანატრელი განსვენების მოსაპოვებლად ხანგრძლივი შრომა არ დაგჭირდება, შვილო, და მორჩილების შედეგად საბოლოოდ მოწამებთან დამკვიდრდები.

88. ისევე თავმდაბლად აღიარე ცოდვები მოძღვართან, როგორც ღვთის წინაშე; რადგან მინახავს დასჯილნი, რომელთა საბრალო შესახედაობას, აღიარებასა და ვედრებას მსაჯულის სისასტიკე მოუდრეკია და მისი გულისწყრომა წყალობად უქცევია. ნათლისღების წინ სწორედ ამიტომ სთხოვდა იოანე ნათლისმცემელი აღსარებას მასთან მიმავალ ხალხს. არათუ მას სჭირდებოდა მათი აღსარება, არამედ მათივე ცხონებისთვის იქცეოდა ასე.
89. ნუ გიკვირს, თუ აღსარების შემდეგაც შეგებრძოლება ვნებები. სიძვის ეშმაკთან უფრო ადვილია ბრძოლა, ვიდრე ამპარტავნების ბოროტთან.
90. საყვარელო, არ შეცდე და ნუ მოიხიბლები განდევილთა და მოძღვართა ამბებით, რადგან შენ პირველმოწამე სტეფანეს გზით მიდიხარ შენი მორჩილებით.
91. არ გაექცე მორჩილებას, თუნდაც რომ დაეცე, რადგან სწორედ ამ დროს გჭირდება მკურნალი.
92. ვისაც შემწე ჰყავდა და მაინც წაიბორძიკა, ცხადია, შემწე რომ არ ჰყოლოდა, არათუ წაიბორძიკებდა, მოკვდებოდა კიდევ.
93. როცა ვეცემით, მაშინ ეშმაკებს მიზეზი ეძლევათ, მოდიან და დაწყულებას გვირჩევენ. სინამდვილეში მათი მიზანი ისაა, რომ დაცემისას იარები შეგვემატონ.
94. თუ მკურნალი გვეუბნება, რომ ჩვენი განკურნება არ შეუძლია, მაშინ მისი უძღურების გამო სხვა მკურნალი უნდა მოვებნოთ, რადგან მცირედნი იკურნებიან მკურნალის გარეშე.
95. ვინ შემეწინააღმდეგება იმაში, რასაც ღრმად დარწმუნებული ვიტყვი: ყოველი ნავი, რომელსაც მესაჭე ჰყავს და ლელვაში აღმოჩნდება, უეჭველად დაიღუპებოდა, მესაჭე რომ არ ჰყოლოდა.
96. მორჩილებისგან იშვება თავმდაბლობა, ხოლო თავმდაბლობისგან – უვნებობა. ნათქვამია: “რამეთუ სიმდაბლესა შინა ჩუენსა მომიჯსენნა ჩუენ უფალმან... და მიჯსენნა ჩუენ მტერთა

ჩუენთავან” (ფსალმ. 135. 23-24). რადგან ასეა, რაღა გვიშლის ხელს, ვთქვათ, რომ მორჩილებისგან იშვება უვნებობა, რომელიც აგვირგვინებს თავმდაბლობას. თავმდაბლობის დასაწყისი კი მორჩილებაა,⁶ ისევე როგორც მოსე იყო რჯულის დასაბამი, ხოლო ასული (უვნებობა – რედ.) ისევე სრულყოფს დედას (მორჩილებას – რედ.), როგორც მარიამი⁷ სრულყოფდა იუდეველთა კრებულს.

97. ღვთის დიდ სასჯელს იმსახურებენ ის ავადმყოფები, რომლებმაც მკურნალს მიმართეს, ბევრად უკეთ გახდნენ, მაგრამ ვიდრე სრულიად განიკურნებოდნენ, მიატოვეს ის და სხვა მკურნალს დაუწყეს ძებნა.
98. საყვარელო, ნუ გარბიხარ იმის ხელიდან, ვინც უფალს შეგწირა, რადგან მთელი შენი ცხოვრების განმავლობაში სხვა ვერავინ განგწმენდს იმდენად, როგორც ის გწმენდს შენ ყოველდღე.
99. გამოუცდელი სხვებს არ უნდა ჩამოშორდეს და მტერს მარტო არ უნდა შეებრძოლოს. ასევე, არ უნდა დაეყუდოს ის, ვინც ჯერ კიდევ გამოუცდელია და ვისთვისაც ჯერ კიდევ კარგად არ უსწავლებიათ სულიერ ვნებებთან ბრძოლა, რადგან პირველი ხორციელად მოკვდება, ხოლო მეორე – სულიერად.
100. წერილი ამბობს: “უმჯობეს არიან ორნი ერთისა” (ეკლესიასტე 4. 9), რაც იმას ნიშნავს, რომ სულიწმიდის ძალით შვილი მამასთან ერთად უნდა ებრძოდეს მტერს.
101. რომელი ჭაბუკიც გაურბის წინამძღვარს, სამწყსო – მწყემსს, გზააბნეული – მასწავლებელს, ბავშვი – მამას, სწეული –

6. მორჩილება თავმდაბლობის დასაწყისია. ვისაც არ შეუცნია, რომ მოკლებულია სათნოებებს, მას არ შეუძლია სხვისი მორჩილება. საკუთარი უძლურების შეგრძნებას ადამიანი მორჩილებამდე მიჰყავს. ღვთის შიშით მორჩილება კი თავმდაბლობას შობს, ხოლო თავმდაბლობა სიამაყეს დევნის. აი, ასე ხდება ადამიანი სახლი უვნებობისა.

7. მარიამი – მოსეს და.

მკურნალს, ნავი – მესაჭეს, ყველა დაილუპება. ასევე, ვინც შემწის გარეშე შეებრძოლება ეშმაკებს, ამ უკანასკნელთა ხელით მოკვდება.

102. სამკურნალოდ მისულისთვის ტკივილის შემსუბუქებაა განკურნების ნიშანი, მორჩილისთვის კი თავმდაბლობაა ვნებებისგან გათავისუფლების მაჩვენებელი. ხორციელად ავადმყოფები ტკივილის შემსუბუქებით ხვდებიან გამოჯანმრთელებას, ხოლო სულიერად სწეულები – თავმდაბლობის მოპოვებით.
103. დაე, სინდისი იყოს შენთვის მორჩილების სარკე და ეს საკმარისი იქნება.
104. სულიერი მამის მორჩილ დაყუდებულს მხოლოდ ეშმაკები ებრძვიან, ხოლო სამძოში მყოფს ეშმაკებიც ებრძვიან და ადამიანებიც. პირველი სულ თავის მოძღვარს ხედავს და უფრო მეტადაც იცავს მის მცნებებს, მეორე კი მოძღვრის არყოფნისას მცირედ არღვევს მის ბრძანებებს. მაგრამ თუ ეს უკანასკნელი გულმოდგინებასა და მოთმინებას გამოიჩინოს, ჭირთა დათმენის შედეგად მორჩილებაში დაშვებულ ამ ნაკლსაც შეავსებს და ორმაგ გვირგვინსაც მიიღებს.
105. ყოველმხრივ დავიცვათ თავი, რადგან ზომალდებით სავსე ნავსადგურშიც ადვილად ილუპება გემები. განსაკუთრებით ისე ვერიდოთ გულისწყრომასა და კადნიერებას, როგორც ჭიას, რომელიც ხის ზომალდებს ჩუმად ჭამს და ხვრეტს.
106. მოძღვართან სრული ღუმილი და უმეცრება გამოვიჩინოთ, რადგან მღუმარე კაცი სიბრძნის შვილია და დიდ ცოდნას ფლობს.
107. მინახავს ზოგიერთი მორჩილი, მოძღვრისთვის პირიდან რომ გამოუტაცია სიტყვა და მის მორჩილებასთან დაკავშირებით უიმედობას შევუპყრივარ; რადგან ვიხილე, რომ თავმდაბლობის ნაცვლად ამპარტავნება მოუპოვებია მორჩილებისგან.

108. ვინც მორჩილებაში ვართ, დიდი სიფრთხილზე, დაკვირვება და გონიერება უნდა გამოვიჩინოთ და ისე გამოვიძიოთ, თუ როდის არის საქმე ლოცვაზე უპირატესი, რადგან ამგვარი საქციელი ყოველთვის არ გემართება.
109. ფრთხილად იყავი და ნუ ეცდები, ძმებს უჩვენო, მათზე უკეთ თუ აკეთებ რამეს. თუ ასე მოიქცევი, ორ ბოროტებას ჩაიდენ: პირველი – თავის გამოჩენით ძმებს ავნებ და გულს ატკენ; მეორე – საკუთარ თავს უეჭველად მოუტან ამპარტავნებას.
110. სულთ იყავი მოშურნე და ხორციელად არც სახით, არც სიტყვით გამოამჟღავნო. მხოლოდ მაშინ გამოაჩინე შენი გულმოდგინება, თუ მოყვასის განკითხვასა და შეურაცხყოფას დაანებებ თავს; თუ კვლავ განიკითხავ, მაშინ დანარჩენი ძმებზე ვით იყავი და მათთან ნუ ამპარტავნობ.⁸
111. მინახავს გამოუცდელი მოწაფე, თავისი მოძღვრის სიქველთ სხვებთან თავს რომ იწონებდა და ეგონა, რომ ამით ქებას დაიმსახურებდა; მაგრამ პირიქით მოხდა და თავი შეირცხვინა, რადგან ყველამ უთხრა: კეთილმა ხემ უნაყოფო რტო როგორ გამოიღო.
112. მაშინ კი არ გვქვია მომთმენნი, როცა ჩვენი მამისგან ვითმენთ ყვედრებასა და შეურაცხყოფას, არამედ როცა ყველასგან ვითმენთ, რადგან მამის რიდი გვაქვს და ვალდებულიც ვართ, მოვუთმინოთ.
113. როგორც მაცოცხლებელ წყალს, ისეთივე მონდომებით დაეწაფე ყვედრებას ყველას ხელიდან, ვინც კი მონდომებს, შეგასვას სიბილწისგან განწმენდელი წამალი. აი, მაშინ გამობრწყინდება შენი სულის სიწმინდე და ღვთიური ნათელი შენს გულს არ მოაკლდება.

8. შეკრებილთა შორის მყოფებზე ლაპარაკობს. თუ თავმდაბალი ხარ, სულიერი საქმე გულში აღასრულე და ნურც სიტყვით, ნურც სახით გამოამჟღავნებ რამეს. საქმეში გონებრივი ლოცვა იგულისხმება. თუ ზარმაცებს განიკითხავ, უმჯობესია, საერთოდ არ ასრულებდე სულიერ ღვაწლს და მაშინ აღარც მათ განიკითხავ. უმჯობესია, ძმების მსგავსი იყო, ვიდრე პატარა საქმის გამო გაამაყდე და გაამპარტავნდე.

114. არავინ მოიწონოს თავი, როცა სხვა ძმები ისვენებენ და თავად შრომობს, რადგან ქურდები გვახვევია თავს და ჩვენი შრომისა და ღვაწლის განადგურებას ცდილობენ.
115. გაისხენე, რომელმაც თქვა: “ოდეს ჰყოთ ბრძანებული თქუენდა, თქუთ, ვითარმედ: მონანი ვართ უკმარნი; რომელი თანა-გუედვა ყოფად, ვყავთ” (ლუკა 17. 10). ჩვენი შრომის საზღაურს კი ამ ქვეყნიდან წასვლის შემდეგ შევიტყობთ.
116. მონასტერი ცაა მიწაზე, ამიტომ ისეთი გული ვიქონიოთ, როგორიც ანგელოზებს აქვთ, რომლებიც უფალს ემსახურებიან.
117. ზოგჯერ ამ მიწიერ ცაში მყოფთა გულები ქვასავით ხდება, ზოგჯერ კი ღმობიერება განამხნეებს, რათა ეს უკანასკნელნი ამპარტავნებას განერიდონ და მათ შრომას ცრემლმა სცეს ნუგეში.
118. პატარა ცეცხლი ცვილს ალბობს. ხშირად პატარა შეურაცხყოფასაც სწრაფად მოულობია გული, მისი სისასტიკე და უღმობლობა აღუზოცავს და დაუტკბია ის.
119. ერთხელ ორი ადამიანი ვნახე, რომლებიც დაიმაღლნენ და ფარული ადგილიდან ადევნებდნენ თვალყურს მოღვაწეთა შრომასა და რუდუნებას; მაგრამ ერთს მათი მიბამვა ეწადა და ამიტომ იქცეოდა ასე; ხოლო მეორე იმ მიზნით უთვალთვალედა, რომ ხელსაყრელ შემთხვევაში ეს უკანასკნელი გაეკიცხა, გამოეაშკარაებინა და ღვთის მუშაკი კეთილი საქმისგან დაებრკოლებინა.
120. უგუნურივით არ გაჩუმიდე იქ, სადაც არ უნდა ღუმდე, რათა სხვები არ შეაშფოთო და გაამწარო. არც ნელა იარო და აკეთო რამე, როცა აჩქარებას გიბრძანებენ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, შეშლილებსა და უგუნურებზე უარესი აღმოჩნდები.
121. როგორც იობი ამბობს, “მესმეს ეგვიპტარო მრავალი” (იობი 16. 2), სწეულებისა და უძლურების მიზეზით რომ იჩენდნენ სინელეს. ვნახე ისეთებიც, ხშირად განგებ რომ დაუჩემებიათ

იგი, და გამკვირვებია უკეთურების მრავალფეროვნება და მრავალგვარობა.

122. საძმოში მყოფი გალობიდან იმდენ სარგებელს ვერ პოვებს, რამდენსაც ცალკე, თავის სენაკში ლოცვით; რადგან ლოცვას გალობაზე მეტი შრომაც სჭირდება.
123. განუწყვეტლივ იბრძოლე გაფანტული გონების მოსაკრებად და, თუნდაც ხშირად გაგექცეს გონება, იმედი არ დაკარგო. ღმერთი მორჩილთაგან გონებაგაუფანტავ ლოცვას არ მოითხოვს.
124. არ იდარდო, რაჟამს გონება გაგეფანტება, არამედ გიხაროდეს, როცა აზრებს მოიკრებ. მხოლოდ ანგელოზებს ახასიათებთ გონების სრული გაუფანტაობა.
125. ვისაც გადაწყვეტილი აქვს, სიცოცხლის უკანასკნელ დღემდე არ განშორდეს მოღვაწეობის ადგილს, თუნდაც რომ ათასგზის მოკვდეს სულიერად თუ ხორციელად, მას მსგავსი რამ ადვილად არ შეეძთხვევა. ეჭვიანი გული და ადგილის მიმართ უნდობლობაა ყოველთვის დაცემისა და დაბრკოლების მიზეზი.
126. ყველაფერში გამოუცდელია ის, ვისაც აქეთ-იქით სიარული უყვარს, რადგან არაფერია მოუთმენლობაზე უფრო უნაყოფო.
127. უცხო სამკურნალოში მისვლისას მოგზაურით მოიქეცი და ჩუმად გამოიკვლიე იქაური ამბები. რაჟამს შეატყობ, რომ იქაურმა ოსტატებმა და მსახურებმა შენს დაავადებასა და სულიერ წყლულს არგეს, მაშინ მიდი მათთან და ანგელოზთა თანდასწრებით გაყიდე თავი თავმდაბლობის ოქროს ფასად, დაწერე მორჩილების ქარტია და მსახურების ხელწერილი.
128. დახე შენი ნების ხელწერილი, რომელიც იმ სასყიდელს უარყოფს და აბნევს, რითაც ქრისტე უფალმა გამოგისყიდა.
129. დაე, ის ადგილი, სადაც დამკვიდრდები, შენთვის იყოს საფლავი დასაფლავებამდე, ვინაიდან საყოველთაო აღდგომამდე ვერავინ გამოვა საფლავიდან, და თუ გამოვა, ნახავ, რომ მოკვდება. ვევედროთ უფალს, რომ მსგავსი რამ გვაშოროს.

130. ზარმაცები ლოცვას არჩვენ, როცა ძმძმე საქმეა შესასრულებელი; მსუბუქი საქმის დროს კი ლოცვას ისე გაურბიან, როგორც ცეცხლს.
131. ზოგიერთი საქმეს თავს ანებებს ძმის თხოვნისა და განსვენების გამო, სხვა კი – სიზარმაცის გამო; ზოგიერთი საქმეს ამპარტავენების გამო არ ანებებს თავს, ხოლო ზოგიერთი – მუყაითობისა და გულმოდგინების გამოისობით.
132. თუ რომელიმე ადგილას მისულს გამოკვლევის გარეშე მოგეწონა იქაურობა და დარჩენის აღთქმა დადე, შემდეგ კი სულის წარსაწყმედელი და უკუნებელი საქმეები იხილე, არ დააყოვნო იქიდან წამოსვლა. თუმცა გამოცდილი ყველაფერში გამოცდილია, ხოლო გამოუცდელი ყველაფერში გამოუცდელია.
133. ძვირის თქმა და ბევრი ლაპარაკი ერში მრავალ უთანხმოებას იწვევს. საძმოში კი ნაყროვანებაა მრავალი დაცემისა და შეურაცხყოფის მიზეზი.
134. თუ მუცელს დაეუფლები, ყველგან უვნებელი იქნები, სადაც უნდა დაჯდე; მაგრამ ვიდრე ის შენი უფალია, საფლავის გარდა ყველგან უბედურებაში აღმოჩნდები.
135. მორჩილთა თვალებს უფალი აძლევს სინათლეს, რათა მოძღვრის სათნოებები დაინახონ. ურჩთა თვალებს კი ეშმაკი აბნელებს მოძღვრის ნაკლის დასანახავად, რადგან ამგვარი მხედველობა მართლაც რომ სიბრმავეა.
136. ჰოი, ძმებო, თავმდაბლობისა და მორჩილების მშვენიერი მაგალითია ვერცხლისწყალი. ის ყველაზე ქვემოთ დაგორავს და არანაირი სიბინძურე ერევა.
137. მუყაითები ფრთხილად იყვნენ და არ განიკითხონ ზარმაცები, რათა მათზე მეტად არ დაისაჯონ! ჩემი აზრით, ლოთი იმიტომ გამართლდა, რომ ამგვარ ხალხში ცხოვრობდა და არსად ჩანს, მათ თუ განიკითხავდა.
138. ყოველთვის დავიცვათ სიმშვიდე და მდუმარება, განსაკუთრებით კი ლოცვის დროს, რადგან ეშმაკები შფოთით ცდილობენ ჩვენი ლოცვის წახედნას.

139. ვინც მორჩილებაშია, ის ხორციით ღვას ადამიანთა წინაშე, მისი გონება კი ლოცვით ცის კარზე რეკავს.
140. მორჩილის სულისთვის აბზინდის (ბალახის სახეობაა – რედ.) სიმწარესავითაა ლანძღვა, ყვედრება და მსგავსი რამეები; ხოლო ავხორცის სულისთვის თაფლივით ტკბილია ქება და პატივი. ახლა ორივე მათგანის ბუნება გამოვარკვიოთ: აბზინდა სხეულს ნაღვლისა და ბალღამისგან წმენდს, თაფლი კი ზრდის და ამრავლებს ნაღველს.
141. დაუფიქრებლად უნდა მივენდოთ მათ, რომლებმაც ღვთის გამო თავს იღეს ჩვენზე ზრუნვა და თუნდაც გვეგონოს, რომ ჩვენი სულისთვის რამე საზიანოს ამბობენ, მაინც დაუფიქროთ, რადგან ამ დროს, როგორც სიმდაბლის ბრძმელში, ისე გამოიცდება მათდამი ჩვენი რწმენა.
142. ჭეშმარიტი რწმენის ნიშანი ის არის, როცა შეუუჭვებლად ვემორჩილებით მოძღვარს, თუნდაც რომ მისი ბრძანება მოულოდნელი იყოს და მისი სასოება არ გვექონდეს.
143. ადრე ვთქვი, რომ მორჩილებისგან იშვება თავმდაბლობა, ხოლო თავმდაბლობისგან – განსჯა. როგორც დიდმა კასიანემ განსჯის შესახებ თავის სიტყვაში თქვა, განსჯისგან იშვება დაფარულთა ცნობა, ხოლო დაფარულთა ცნობისგან – მოძავლის წინასწარი ცნობა. ვინ არ ივლის მორჩილების ამ კეთილ სარბიელზე, სადაც ამდენი სიკეთეა?!
144. ამაზე ამბობდა დიდი მგალობელი: მორჩილის გულში შენი სავალი გზა “განუშზადე სიტკბოებითა შენითა გლახაკსა, ღმერთო” (ფსალმ. 67. 11).
145. მთელი ცხოვრება არ დაივიწყო ის დიდი მოღვაწე, რომელსაც, მართალია, თვრამეტი წელი ხორციელი ყურით არ სმენია მოძღვრისგან “ცხონდი”, მაგრამ შინაგანი ყურით უფლისგან ყოველთვის ესმოდა არათუ “ცხონდი”, რომელიც თავისთავად ლოცვასა და გაურკვეველობას გამოხატავს, არამედ ესმოდა “უკვე ცხონდი”, რაც დადგენილებასა და უეჭველობას გამოხატავს.

146. ზოგიერთ მორჩილს თავი უცდუნებია: როცა მოძღვრისთვის სირბილე შეუტყვია, უთხოვია, საკუთარი ნებისაებრ მოქცეულიყო. მოძღვარსაც მიუშვია ის ნებაზე და არ აუკრძალავს, რისი კეთებაც უთხოვია. მორჩილს კი ეგონა, რომ მოძღვრის ბრძანებისამებრ იქცეოდა. ასეთები დარწმუნებულნი იყვნენ, რომ სრულიად მოკლებულნი არიან მორჩილების გვირგვინს, რადგან მორჩილება მოძღვრის უნდობლობისა და საკუთარი ნების უარყოფაა.
147. ერთმა მოძღვრისგან ბრძანება მიიღო, შეიტყო მისი ნება, მიხვდა, რომ ამ საქმის გაკეთება მისთვის სასურველი არ იყო და არ გააკეთა. სხვა, თუმცა მიხვდა, რომ საქმე სასურველი არ იყო, მაინც უყოყმანოდ დაემორჩილა და შეასრულა ბრძანება. გამოსარკვევია, რომელი მათგანი მოიქცა სწორად.
148. შეუძლებელია, რომ ეშმაკი თავისი ნების საწინააღმდეგოდ მოიქცეს. დაე, ამაში მათ დაგვარწმუნონ, რომლებიც ზარმაცობენ და ერთ ადგილას არიან დაყუდებულნი ან საძმოში სხედან გაუნძრევლად.
149. დაე, რომელიმე ადგილას ჩვენი წარმატების ნიშანი ის იყოს, როცა ამ ადგილიდან წასვლის ბრძოლები დაგვეწყება. აბა, რატომ შეგვებრძოლება მტერი, თუ არ ხედავს, რომ მას ვებრძვით?!
150. არ შემშვენის იმის დამალვა და ღუმილი, რაზეც განუძება არ შეიძლება. იოანე საბაიტელმა, ამ ღვთისმოსიშმა, წმიდა და უბიწო კაცმა საბერძნეთიდან, მომითხრო ამბები, რომელთა მოსმენაც ღირს. ჰოი, წმიდაო! თავადაც იცი, რომ ამ კაცისთვის უცხო იყო ყოველგვარი ვნების სენი, ტყუილი და უწესო საქმე. მან მიაბო: “ასიის მონასტერში (წმიდა მამა ასიელი იყო) ერთი ძალიან ზარმაცი ბერი იყო. მას კი არ განვიკითხავ, არამედ მინდა, სიმართლე ვიამბო.

ამ ბერს ერთი ახალგაზრდა მოწაფე ჰყავდა, სახელად აკაკი, რომელიც ბუნებით მიაშიტი გახლდათ, მაგრამ გონებით

იყო ბრძენი. მან იმდენი ბოროტება დაითმინა ბოროტი ბერისგან, რომ ბევრი მათგანის მოსმენაც კი გაკვირვებას იწვევს. ბერი მას არათუ ავინებდა და შეურაცხყოფდა, არამედ ყოველდღე სცემდა და გვემდა კიდევ.

ვხედავდი, რომ ნაყიდი მონის მსგავსად ყოველდღე დიდ გვემასა და უბედურებაში იყო ის. როცა შევხვდებოდი ხოლმე, ვეკითხებოდი: “ძმაო, აკაკი, როგორ ჩაიარა დღევანდელმა დღემ?” ის ხან გასიებულ თვალს მიჩვენებდა, ხან – ტყავადაცლილ კისერს და ხანაც – გახეთქილ თავს. ვიცოდი, რომ სათნოების კეთილი მუშაკი იყო ის და ვეუბნებოდი: “საყვარელო, მოითმინე, სულგრძელობა გამოიჩინე და სარგებელს პოუებ!”

ცხრა წელი დაჰყო ამ უმოწყალო ბერთან, რის შემდგომაც გარდაიცვალა ძმა აკაკი და მივიდა უფალთან. დამარხეს მამათა საძვალეში. ხუთი დღის შემდეგ აკაკის მოძღვარი იქვე დამკვიდრებულ ერთ დიდ ბერთან მივიდა და უთხრა: “მამაო, ძმა აკაკი გარდაიცვალა.” ბერმა ეს რომ გაიგო, უპასუხა: “დამიჯერე, ბერო, არ მჯერა, რომ გარდაიცვალა.”

აკაკის მოძღვარმა მიუგო: “მოდი და ნახე!” ბერი წამოდგა და გაჰყვა მას. როცა საფლავს მიუახლოვდნენ, წმიდა ბერმა აკაკის, რომელიც სიკვდილის შემდგომაც ჭეშმარიტად ცოცხალი იყო, როგორც ცოცხალს, ისე მიმართა და ჰკითხა: “ძმაო აკაკი, მოკვდი?” მორჩილმა მოწაფემ სიკვდილის შემდეგაც მორჩილება გამოიჩინა და ბერს უპასუხა: “მამაო, როგორ შეიძლება მორჩილის სიკვდილი?!”

ეს რომ აკაკის მოძღვარმა გაიგონა, პირქვე დაემხო ტირილით, მონასტრის ილუმენს სამარხის ახლოს სენაკის აშენება სთხოვა და იქ სიწმინდესა და სიმდაბლეში გაატარა სიცოცხლის დარჩენილი დღეები, თან ძმებს ეუბნებოდა: კაცი მოვკალიო”.

მამა იოანე, ვფიქრობ, რომ ის, ვინც მკვლარს მიმართა და ვისაც მკვლარმა უპასუხა, თავად დიდი იოანე გახლდათ,

რადგან მას სხვა ამბავიც მოუყოლია, სხვისთვის რომ დაუბრალებია, მაგრამ როგორც საბოლოოდ დანამდვილებით შემიტყვია, თავად ყოფილა იმ საქმის მოქმედი.

151. მან ასევე მიაშობო: “ასიაში, იმავე მონასტერში ერთ ძალიან მშვიდ, კეთილსა და წყნარ მონაზონს ჰყავდა მოწაფე. როცა მოწაფემ იხილა, რამდენად დიდ პატივსა და უპატიობაში⁹ ამყოფებდა მას ბერი, იფიქრა, რომ ამგვარი ყოფა ბევრი ადამიანისთვის საცთურს წარმოადგენდა და ბერს გაშვება სთხოვა. ვინაიდან ბერს სხვა მოწაფეც ჰყავდა, ძალიან აღარ გასძნელებია ამ უკანასკნელის გაშვება. წასვლისას მოწაფემ თან წაიღო მოძღვრის წერილი და პონტოს ქვეყანაში ერთ მონასტერს მიაშურა.

მონასტერში როცა მივიდა, მან პირველსავე ღამეს ჩვენება იხილა: თითქოს ვიღაც კაცები პასუხს სთხოვდნენ. საშინელი პასუხისგების შემდგომ აღმოჩნდა, რომ ასი ლიტრა ოქრო ღარჩენოდა ვალად. როცა გაიღვიძა, ხილვაზე დაფიქრდა და თავისთვის თქვა: “ჰოი, საწყალო ანტიოხოზ (ასე ერქვა მას), დიდი ვალი გემართებს!”

სამი წელი გაატარა მან ამ მონასტერში დიდ მორჩილებაში. როგორც უცხოელს, იქ მყოფი ძმები ძლიერ შეურაცხყოფდნენ და ავიწროებდნენ მას (მონასტერში მის გარდა არავინ იყო უცხოელი). და აი, ღამით კვლავ იხილა ჩვენება: თითქოს ვიღაც კაცმა ათი ლიტრა ვალის პატიების ხელწერილი მისცა. როცა გამოეღვიძა და ნანახ სიზმარზე დაფიქრდა, თავისთვის თქვა: “ჯერჯერობით მხოლოდ ათი ლიტრა გადამიხდია. როდისღა შევძლებ დანარჩენის გადახდას?!” და თავის თავს მიმართა: “ჰოი, საწყალო ანტიოხოზ, უფრო მეტი შრომა და ყვედრების დათმენა გვამართებს!” მას შემდეგ მან თავი მოისუღელა და არ ცხრებოდა შრომისგან. შეუბ-

9. შემდეგ ზე მსჯელობს: მოწაფე ხორციელ პატივში იმყოფებოდა, ხოლო სულიერად – უპატიობაში, რადან მოძღვარი მის სულზე არ ზრუნავდა.

რალელები მამები კი, ხედავდნენ რა მის ამგვარ მორჩილებას, მონასტრის მთელ საქმეს მას ავალებდნენ და ისიც უხმოდ ასრულებდა.

ასე გაატარა მან ცამეტი წელი. და აი, კვლავ ის ადამიანები იხილა, რომლებიც პირველ ჩვენებაში სთხოვდნენ პასუხს. ამჯერად მთელი ვალის გადახდის ხელწერილი დაუწერეს. ასე ამბობდა ხოლმე ის: “რამდენჯერაც მონასტერში შემაწუხებდნენ, ვალს ვიხსენებდი და მხნედ ვითმენდი ყველაფერს.”

მამა იოანე, ყოველივე ეს ყოვლადბრძენმა იოანემ სხვისი სახელით მიაგებო და საკუთარ თავს ანტიოხოზი უწოდა; მაგრამ თავად იყო ის, ვინც დიდი მოთმინების შედეგად ზემოხსენებული ხელწერილი დახია.

152. კვლავ მოვისმინოთ იმის შესახებ, თუ როგორი გონიერება მოიპოვა მან მორჩილების წყალობით. წმიდა საბას ლავრაში ყოფნისას მასთან სამი ახალგაზრდა მონაზონი მივიდა და დამოწაფება სთხოვა. ბერმა სიხარულით მიიღო ისინი, მგზავრობით დალლილები დაასვენა, სამი დღის შემდეგ კი უთხრა: “ძმებო, სიძარტლეს გეუბნებით, უძლური კაცი ვარ, სიძვა მძლევს და ვერც ერთ თქვენგანს ვერ მივიღებ.”

მაგრამ მათ იცოდნენ, როგორიც იყო ბერი და არ დაბრკოლებულან. ბერი ევედრნენ, მაგრამ ბერი ვერ დაითანხმეს. მაშინ ფეხებში ჩაუვარდნენ და რჩევა სთხოვეს, თუ სად და როგორ სჯობდა მათთვის ყოფნა. ბერი მიხვდა, რომ ისინი დარიგებას რწმენითა და მორჩილებით მიიღებდნენ და მაშინ ერთ-ერთ მათგანს უთხრა: “შვილო, უფალს სურს, ერთ ადგილას დაეყუდო და ერთ მამას დაემორჩილო.” მეორეს უთხრა: “წადი, ძმაო, გაყიდე ნება და ღმერთს მიეცი ის, აიღე ჯვარი, მოთმინებით იცხოვრე ძმათა კრებულში და ზეცაში დიდძალი საუნჯე გექნება.”

მესამეს უთხრა: “ყოველთვის ისე გახსოვდეს უფლის ეს სიტყვები, როგორც სუნთქვა: “რომელმან მოითმინოს სრულად,

ცხონდეს.” წადი და თუ შესაძლებელია, კაცთა შორის ყველაზე მკაცრი და მამხილებელი მოძღვარი მოძებნე, დარჩი მასთან და ყოველდღე ისე სვი დამცირება და გინება, როგორც რძე და თაფლი.”

ძმამ ჰკითხა დიდ იოანეს: “მამაო, ის კაცი დაუღევარი რომ აღმოჩნდეს, როგორ მოვიქცე?” ბერმა უთხრა: “სიძვაშიც რომ ნახო, არ მოშორდე, არამედ შენს თავს უთხარი: “მეგობარო, რისთვის მოხვედი?” მაშინ ნახავ, როგორ განგშორდება ამპარტავნება და როგორ გაუჩინარდება გულქვაობა.”

153. ვისაც ღვთის შიშის მოხვეჭა გვსურს, მთელი ძალით ვიღვაწოთ, რათა იქ, სადაც სათნოება მოიპოვება, უკეთურება, ბოროტება, ცბიერება, მზაკრობა და მრისხანება არ შევიძინოთ, რადგან ასეც ხდება ხოლმე, და არცაა გასაკვირი. სანამ კაცი მიწის მუშა ან მენავე, მეფის მტრები მას არაფრად მიიჩნევენ და არც ებრძვიან; მაგრამ როცა ნახავენ, რომ ამ უკანასკნელმა ბეჭედი მიიღო, ხმალი, ფარი და ლახვარი აიღო, მაშინ კბილების ღრჭენით მივარდებიან და მის მოკვლას მოიწადინებენ. აი, ამიტომ არ უნდა დავიძინოთ და ფხიზლად უნდა ვიყოთ.
154. მინახავს უმანკო და მშვენიერი ჭაბუკები, რომლებიც სიბრძნის, ცოდნისა და სარგებლობის მისაღებად მისულან სასწავლებელში და რადგან სხვებს აპყლიან, არაფერი შეუძენიათ გარდა ხრიკების, უკეთურებისა და უხეშობისა. ვისაც გონება აქვს, გაიგოს!
155. ვინც ოსტატდება, შეუძლებელია, რომ დღითი დღე წარმატებას არ აღწევდეს. ზოგიერთი ამ წარმატებას შეიცნობს, ზოგიერთი კი ღვთის განგებით – ვერა.
156. დაოსტატებული ვაჭარი ყოველ საღამოს აღრიცხავს დღის მოგებასა და დანაკარგს; მაგრამ ამას ვერ შეიტყობდა, ყოველთვის რომ არ იწერდეს და ამ გზით არ აკვირდებოდეს

- სარგებელს. ჩვენც ამგვარად უნდა მოვიქცეთ, ვინაიდან საკუთარ თავზე ყოველდღიური დაკვირვება გონებას ანათებს.¹⁰
157. როცა უგუნურს კიცხავენ ან საყვედურობენ, ატირდება და მაშინ ის ან თავის გამართლებას იწყებს, ან მყისვე მუხლს იდრეკს; მაგრამ თავმდაბლობით კი არ აკეთებს ამას, არამედ რათა აღარ უსაყვედურონ.
158. ჩუმად იყავი, როცა მოძღვარი გცემს და მიიღე სულის წამალი, ანუ, უკეთ რომ ვთქვათ, სიწმინდის მნათობი.
159. მაშინ ითხოვე პატიება, როცა მკურნალი დამშვიდდება. ვაითუ, გაწყრალმა შენი სინანული არ მიიღოს.
160. კრებულში მყოფი ყოველგვარ ვნებას შეებრძოლოს, განსაკუთრებით კი, ნაყროვანებასა და მრისხანებას, რადგან ხალხმრავლობაში აღნიშნული ვნებებისთვის ბევრი მიზეზი მოიპოვება.
161. მორჩილებს ეშმაკი ისეთი სათნოებების სურვილს შთააგონებს, რომელთა აღსრულებაც არ შეუძლიათ. ასევე, დაყუდებულებს ის ისეთ საქმეებს მოაფიქრებს, რომელთა კეთებაც არ მართებთ.
162. გამოიძიე გამოუცდელ მოწაფეთა გონება და მასში არასწორ აზრებს აღმოაჩენ, კერძოდ: დაყუდების, მკაცრი მარხვისა და გონებაგაუფანტავი ლოცვის სურვილს, დიდებისმოყვარეობის სიძულვილის, მუდმივ სიკვდილზე ფიქრის, მარადდღე ტირილის, ურისხველობის, სრული დუმილისა და სრული სიწმინდის წადილს, რომლებიც საღვთო განგებით დასაწყისში არ ეძლევათ ხოლმე. ამიტომ შემცდარა ზოგიერთი და ამოდ მიუტოვებია მორჩილება, რადგან მტერს უცდუნებია ის, დაურწმუნებია რა, რომ ყოველივე აღნიშნული დროზე ადრე მოეძია. მტერი კი ამგვარად იმიტომ მოიქცა, რომ ამ

10. მოსაწონი ვაჭარი ის არის, ვინც ყოველდღე აკვირდება და განსჯის საკუთარ თავს, ფიქრობს და იკვლევს, თუ როგორ განვლო ყოველი დღე და ყოველი ღამე.

- უკანასკნელს არ მოეთმინა და თავის დროზე ყველაფერი ეს არ მიეღო.
163. მაცდური დაყუდებულებს არწმუნებს, შენატრონ მორჩილებს უცხოთა შემწყნარებლობის, მსახურების, ძმათა სიყვარულისა და სნეულთა მომსახურების გამო. მაცდური იმ მიზნით იქცევა ასე, რომ პირველთა მსგავსად ესენიც მოუთმენლებად აქციოს და მათი მოღვაწეობა და მოთმინება არასრულყოფილი გახადოს.
164. ნამდვილად ცოტანი არიან ისეთები, რომლებიც ჯერისაებრ ეწვეიან დაყუდებულ მოღვაწეობას. საღვთო ნუგეშიც მხოლოდ მათ აქვთ მოპოვებული შრომის შესამსუბუქებლად და ბრძოლაში დასახმარებლად.
165. მორჩილება ჩვენი ვნებების ბუნებისა და სახეობიდან გამომდინარე უნდა ვეძიოთ.
166. თუ ხორცთა განხურვება გძლევს, მოძღვრად მოღვაწე ადამიანი იყოლიე, რომელიც მცირეოდენ საზრდელს დაგაჯერებს, და არა ისეთი, რომელიც სასწაულთმოქმედია და სუფრაზე მრავალს მასპინძლობს. თუ სიამაყე და ურჩობა გმძლავრობს, დაე, შენი მოძღვარი იყოს მკაცრი, და არა დამთმობი, მშვიდი და ალერსიანი.
167. არ ვეძებოთ დაფარულთა მცნობელნი და წინასწარმეტყველნი, არამედ, უპირველეს ყოვლისა, ისეთი მოძღვრები ვეძიოთ, რომლებიც თავმდაბალნი არიან და თავიანთი ცხოვრების წესისა და ადგილის შესაბამისად ჩვენი განკურნება შეუძლიათ.
168. კარგი იქნება, თუ ზემოხსენებული ნეტარი კვიროსის გულისხმას მოიპოვებ და ყოველთვის გემახსოვრება, რომ წინამძღვარი გცდის. მაშინ მოწყენილობაც არასდროს დაგეუფლება და არც სულმოკლე აღმოჩნდება.
169. რაჟამს მოძღვარი უფრო და უფრო მეტად გამხელს და შეურაცხგყოფს, ხოლო შენ მისდამი უფრო და უფრო მეტი რწმენა და სიყვარული გიჩნდება, იცოდე, საყვარელო, რომ

სულიწმიდა უხილავად დამკვიდრებულა შენს სულში და ზეგარდმო ძალა გიფარავს. მაგარამ როცა შეურაცხყოფას მამაცურად მოითმენ, მაშინ არც თავი მოიწონო და არც გაგიხარდეს, არამედ, პირიქით, იტირე, სალანძღავი საქმე რომ მოიმოქმედე და მოძღვრის სული შეაწუხე.

არ გაგიკვირდეს, როცა გეტყვი: მოსე წინასწარმეტყველია ჩემი მოწმე, რომ უმჯობესია, ღმერთს შესცოდო, ვიდრე მოძღვარს; რადგან როცა ღმერთს განვარისხებთ, მოძღვარი სთხოვს ჩვენთვის და ღმერთთან შეგვარიგებს; და თუ ჩვენს უხუცესს განვარისხებთ, მაშინ არავინ გვეყოლება, ჩვენთვის ღმერთს რომ შეევედროს. მე კი ვიტყვოდი, რომ ერთი და იგივეა ღვთისა და მოძღვრის განრისხება.

170. როცა მამასთან დაგვასმენენ, ყურადღებით ვიყოთ, გამოვიკვლიოთ და დაუფიქრდეთ, როდის გვმართებს მადლობითა და ღუმილით მოთმენა, და როდის – ახსნა-განმარტების მიცემა. ვფიქრობ, ყოველთვის ღუმილი გვმართებს, როცა ჩვენ გვაყენებენ შეურაცხყოფას, რადგან ასეთ დროს სარგებლობის ჟამია; და თუ სხვა ძმას სდებენ ბრალს, მაშინ საკვირველი სიყვარულისა და მშვიდობის გამო მამას ყოველივე უნდა განუშარტოთ.
171. მორჩილების სარგებელს ისინი გეტყვიან, რომლებმაც ის უარყვეს; რადგან რაჟამს მორჩილებას განუდგნენ, სწორედ მაშინ მიხვდნენ, სადაც იმყოფებოდნენ თავდაპირველად.
172. ვინც უვნებობასა და ღმერთს ეძიებს, მას დაკარგულად მიაჩნია ყოველი ღლე, როცა არ ავინებენ და არ შეურაცხყოფენ.
173. როგორც ქარისგან შერყეული ხე უფრო მეტად იმაგრებს ფესვებს, ისე ძლიერ და შეურყეველ სულს მოიპოვებენ მორჩილებიც.
174. რომელმა დაწყუდებულმაც თავისი უძლურება შეიცნო, მოვიდა და საკუთარი თავი მორჩილებით გაყიდა, იგი ბრმა იყო და შრომის გარეშე აეხილა თვალი ქრისტეს მიმართ.

175. საყვარელო! მტკიცედ ღეჭით, და კიდე ვიტყვი, ღეჭით თქვენს სარბიელზე! მოღვაწე ძმანო, ისმინეთ, რას ამბობს თქვენთვის ყოვლადბრძენი: უფალმა “ვითარცა ოქრო ბრძმედსა შინა (ანუ მონასტერში) გამოცადნა იგინი და ვითარცა ყოვლად ნაყოფი მსხუერპლთა, შეიწყნარნა იგინი” თავის წიაღში (სიბრძნე 3. 6), რამეთუ მისია ღიღება და სიმტკიცე უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს საფეხური რიცხობრივად მახარობელთა თანასწორია. რომელი მოღვაწეც მასზე დგას, უშიშრად გასწიოს ცისკენ! ოდესღაც პეტრეს იოანემ მიასწრო საფლაგთან მისვლა. აქაც, სინანულამდე მორჩილებაა დაწესებული. მორჩილების სახეს ის წარმოადგენს, რომელმაც საფლაგთან მისვლა მიასწრო, ხოლო სინანულისას – ის, რომელმაც უარყოფა ცრემლებით შეინანა.



თავი მესამე

მისივე თქმული

სინანულისთვის, და წმიდანთა ცხოვრება, რომლებიც
„დიღვში“ იყვნენ

1. სინანული ნათლისღების განმანათლებელია. სინანული არის ღვთის წინაშე ახალი ცხოვრების აღთქმის დადება.
2. მონანული ვაჭარი თავმდაბლობას ყიდულობს.
3. სინანული ყოველგვარი ზორციელი ნუგეშის მოკლებას.
4. სინანული არის თავის დამსჯელი ფიქრი და არაფერზე ზრუნვა, გარდა საკუთარი სულისა.
5. სინანული არის სასოების ასული და სასოწარკვეთილების უარყოფა.
6. სინანული თავის დასჯაა არადამამცირებელი.
7. სინანული ღმერთთან შერიგებაა ცოდვების შესაბამისი სიკეთის ქმნით.
8. სინანული განწმენდაა სინდისისა, ღმერთმა რომ დაბადებისთანავე მიანიჭა ადამიანს ბოროტების მამხილებლად.
9. სინანული ნებისა და უკეთურების უარყოფელი ნუგეშის კარია.
10. სინანული ყოველგვარი ჭირისა და განსაცდელის ნებაყოფლობითი მოთმენაა.
11. მონანული თავად იტანჯავს თავს ამა სოფელში ჩადენილი ცოდვების გამო.
12. სინანული ისაა, როცა მუცელს ძლიერ ამშვევენ და საკუთარ თავს ყოველთვის გულმხურვალედ ადანაშაულებენ და ამხელენ.
13. სინანული ღმერთთან მიმანათლებელია და ცოდვებისგან განმაშორებელია.
14. ვისაც ღმერთი განვირისხებიათ, ყველანი შეიკრიბეთ და მომიხლოვდით! მოდით, მომისმინეთ და გაიბოზოთ! შეიკრიბეთ

და ნახეთ, რაც ღმერთმა თქვენი და ჩემი სულების სასარგებლოდ მიჩვენა! თავდაპირველად თავშერცხვენილ მუშაკთა საქმეებს მივაგოთ პატივი. ვინც უნებურად დაცემულხართ, მოისმინეთ, დაიმასსოვრეთ და ასე მოიქცით! ვინც დაცემულხართ და მიწაზე გართხმულხართ, წამოდექით, დასხედით და მოისმინეთ ჩემი სიტყვები! ძმებო, ყური მომაპყარით, ვისაც სწორად მოქცევა და ამ გზით ღმერთთან შერიგება გასურთ!

15. მე, უძღურს, „დილეგად“ წოდებულ განმარტოებულ მონასტერში დამკვიდრებულთა საოცარი ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესახებ მესმა. აღნიშნული მონასტერი იმ მნათობთა მნათობის ქვემოთ მდებარეობდა, რომელიც მორჩილებისადმი მიძღვნილ თავში ვახსენეთ. ჯერ კიდევ ჩემი იქ ყოფნისას დიდ წინამძღვარს „დილეგში“ წასვლის ნებართვა ვთხოვე და ვისაც არასდროს არავინ გაუწიბილებია, მეც დამრთო ნება. მონანულთა მონასტერსა და ჭეშმარიტ მგლოვიარეთა ადგილას მისულმა ისეთი საქმეები ვიხილე, რომელთა შესახებ გავბედავ და ვიტყვი, რომ მსგავსი რამ ზარმაცის თვალს არ უხილავს, უძღურის ყურს არ სმენია და არც მცონარისა და ვნებათა მოყვარულის გულში აღძრულა.

ეს იყო ისეთი საქმეები და სიტყვები, რომელთაც ღვთის მოწყალების გამოწვევა შეეძლოთ; ეს იყო იმგვარი ძალისხმევა და ღვაწლი, რასაც მისი კაცთმოყვარეობის მოღრეკა ხელეწიფებოდა.

ზოგიერთი მათგანი უდანაშაულოდ იყო დასჯილი. ისინი მწუხრიდან გათენებადღე ფეხმოუცვლელად იღვნენ ღია ცის ქვეშ და ბუნებრივი მოთხოვნილებით ძლეულნი, ძილმორეულნი საცოდავად ქანაობდნენ. მიუხედავად ამისა, თავს არანაირ შეღავათს არ უწყევდნენ, არამედ საკუთარ თავს უბრაზდებოდნენ, საყვედურობდნენ და შეურაცხყოფდნენ კიდევ. სხვებს ვედრებით დაჟინებით მიეპყროთ ზეცისთვის თვალი და ტირილითა და გოლებით ითხოვდნენ იქიდან შეწევნას.

სხვები დასჯილებივით იდგნენ, ხელები ავაზაკებივით უკან შეეკრათ, თავი ჩაელუნათ და ზეცის ყურების ღირსადაც არ მიიჩნევდნენ თავს. გულში ისე მოზღვავებოდათ მწუხარება, რომ აღარ იცოდნენ, რა ელოცათ, ან ღვთისთვის რა ეთქვათ, ან როგორ დაეწყათ ვედრება. უსიტყვოდ, მხოლოდ სულითა და გონებით წარმდგარიყვნენ ღვთის წინაშე, ყველაფრის იმედი წარკვეთოდათ და ღვთის იმედი-ლა ჰქონდათ.

სხვები მტვერსა და ნაცარში ისხდნენ, სახე მუხლებში ჩაერგოთ და თავი მიწისკენ დაეხარათ.

სხვები გამუდმებით მკერდში იცემდნენ ხელს და თავიანთ ცხოვრებაზე გოლებდნენ. ზოგიერთს ცრემლებით დაელტო სენაკი. ზოგიერთს ცრემლი არ ჰქონდა და თავს იგვემდა. ზოგიერთი მწუხარებას ვეღარ იტევდა გულში და საკუთარ სულს, როგორც მკვდარს, ისე დასტიროდა.

ზოგიერთი გულისტკივილით კბილებს აღრჭიალებდა, ხმამაღალი გოლებისგან თავს იკავებდა, მაგრამ ხშირად ვეღარ უძლებდა და გმინვა აღმოხდებოდა ხოლმე.

იქ ვნახე ადამიანები, მწუხარებისგან რომ გაოგნებულიყვნენ, სახე გაჰყინოდათ და გულში ჩაბუდებული ამდენი ურვისგან აზროვნება წართმეოდათ. მათი გონება თავმდაბლობის უფსკრულში დანთქმულიყო. გულისტკივილის ცეცხლს მათთვის ცრემლი დაეშრო, მწარე ცრემლებს კი თვალები ამოეწვა.

სხვები დამწუხრებულნი ისხდნენ, მიწას დასცქეროდნენ, განუწყვეტლივ თავს აქნევდნენ, გულის სიღრმიდან ლომივით ღრიალი აღმოხდებოდათ და გოლებდნენ. ზოგიერთი მათგანი დიდი სასოებით ითხოვდა ღვთისგან შენდობას. სხვები თავმდაბლად ამბობდნენ, რომ ცოდვათა შენდობის ღირსნი არ იყვნენ და ღვთის წინაშე ვერაფრით გაიმართლებდნენ თავს. სხვები ღმერთს აქ ტანჯვასა და საუკუნო ცხოვრებაში შეწყალებას სთხოვდნენ. ზოგიერთი სინდისის სიმძიმეს ისე დაეთრგუნა, რომ ღმერთს ევედრებოდა: “თუმცა სასუფეველის ღირსი არ ვართ, ნუ დაგვტანჯავ მაინც და ესეც გვეყოფა!”

იქ ვნახე სულები, რომლებიც ცოდვათა ტვირთის სიმძიმეს იძენად დაემდაბლებინა, შეეშუსრა და მოედრიკა, რომ ქვასაც კი მოულობდნენ გულს იმ სიტყვებით, რომლებითაც ქვედადრეკილნი ღმერთს შეჰლაღადებდნენ და ამბობდნენ: “ვიციტ, მართლა დავიმსახურეთ ყოველნაირი ტანჯვა და ვერც ჩვენს ვალს გავამრთლებთ, თუნდაც რომ ყოველი დაბადებული შეიკრიბოს ჩვენზე საგლოვად; მაგრამ შენი მრავალმოწყალება გვაბედინებს, შეგევედროთ: “ნუ გულის წყრომითა შენითა მამხილებ მე, ნუცა რისხვითა შენითა მსწავლი მე” (ფსალმ. 6. 1). არა ჩვენი საქმეების მიხედვით, არამედ შენი მოწყალებით დაგვსაჯე და ჩვენთვის ისიც საკმარისი იქნება, თუ შენს რისხვას, ენითგამოუთქმელსა და უცნობ სატანჯველს განვერიდებით. სრული შენდობის თხოვნას კი ვერ ვბედავთ, ან როგორ გავბედოთ, როცა აღთქმა უბიწოდ არ დაგვიცავს; არამედ, პირიქით, შეგვიბლაღავს კიდევ მას შემდეგ, რაც პირველქმინილი ცოდვები კაცთმოყვარეობით შეგვინდე“.

ჰოი, საყვარელო, იქ ცხადად შესხმოდა ხორცი დავითის სიტყვებს. იქ ვხედავდი სიცოცხლის ბოლომდე “შებოროტებულ” და “დამდაბლებულ”, „მარადღე მწუხარედ მავალ“, “ქედარეკილ“, ყოველდღე შეჭირვებულ, წყლულებისგან “შეყროლებულ” და “შელპობილ” ადამიანებს, რომლებზეც არავინ ზრუნავდა (შდრ. ფსალმ. 37. 5-8). ურვათა სიმრავლისაგან პურის ჭამაც კი დავიწყებოდათ. წყალს ცრემლით აზავებდნენ, პურის ნაცვლად მიწასა და ნაცარს ჭამდნენ. ხორცი ძვალს მიჰკროდა და სხეული თივასავით განძობოდათ (შდრ. ფსალმ. 101. 4-11). გარდა ამ სიტყვებისა, მათგან ვერაფერს გაიგებდით: “ვაიმე, ვაიმე! ეს რა დამემართა მე საცოდავს! სამართლიანად, სამართლიანად! მომიტყევე, მეუფეო, მომიტყევე! შემიწყალე, მოწყალეო! შემინდე, მაცხოვარო ყოველთაო!” ძმებო, იქ ვნახე ადამიანები, რომლებსაც გავარვარებული ენები მხეცის მსგავსად პირიდან გადმოეგდოთ. ზოგი სიცხით იტანჯავდა თავს, ზოგი – ყინვით. ზოგი

იმდენად ცოტა წყალს სვამდა, რომ წყურვილით არ მომკვდარიყო. ზოგი იგემებდა რა მცირეოდენ პურს, ჭამას მაშინვე თავს ანებებდა და ამბობდა: “ვინც პირუტყვებით მოვიქვით, ისინი ადამიანურ საკვებს არ ვიმსახურებთ.”

საღლა იყო მათთან ღიმილი, შვება, უქმი ლაპარაკი, გულისწყრომა ან მრისხანება? მრისხანება?! – სრულიად დავიწყებოდათ და აღარც ახსოვდათ, საერთოდ თუ არსებობდა მსგავსი რამ ადამიანებს შორის, იმდენად გაენადგურებინა გლოვას მათი გულისწყრომა.

საღლა იყო მათთან სიტყვის შებრუნება, კადნიერება ან სხეულის მოსვენება? საღლა ნახავდით მათთან სიამაყის კვალსა და შვების იმელს? ვინლა ფიქრობდა ღვინოზე, ხილზე, მოხარშულ საჭმელსა თუ ტკბილის გასინჯვაზე? ამ საწუთროში მათ ყოველივე ამის იმელი წარკვეთოდათ.

ვინლა ზრუნავდა რაიმე ამქვეყნიურ საჭიროებაზე? საღლა იყო კაცის განკითხვა? მათგან ყოველთვის ეს სიტყვები და ღალადისი ისმოდა:

ზოგიერთები ძლიერ ირტყამდნენ მკერდში ხელს და თითქოს ზეციურ კართან მღვარიყვნენ, ღმერთს მიმართავდნენ: “გაგვიღე, ჰოი, კეთილო მსაჯულო, გაგვიღე! გაგვიღე მოწყალების კარი, რომელიც ჩვენი ცოდვებით დავხშეთ! გაგვიღე!”

სხვები ამბობდნენ: “მეუფეო, გამოგვიბრწყინე “პირი შენი და ვცხონდეთ” (მღრ. ფსალმ. 79. 3). სხვები ამბობდნენ: “ჰოი, მეუფეო, გლახაკთა და “ბნელსა შინა და აჩრდილთა სიკუდილისათა” მსხდომთ გამოგვიჩინე ნათელი შენი” (მღრ. ლუკა 1. 79). სხვები სხვაგვარად ამბობდნენ: “მსთუად მეწინენ ჩუენ წყალობანი შენნი, უფალო, რამეთუ დავგლახაკენით ფრიად”, ვიღუპებით და განწირულნი ვართ” (მღრ. ფსალმ. 78. 8). სხვები ამბობდნენ: “ძმებო, გამოაჩინა უფალმა ნათელი თუხსი ჩუენ ზედა?” (მღრ. ფსალმ. 66. 1). სხვები ამბობდნენ: “ძმებო, “ღუარსა განხდა სული ჩუენი... წყალსა მას წინა დაუდგრომელსა ცოდვათა ჩუენთა?” (მღრ. ფსალმ. 123. 4-5)

სხვები ამბობდნენ: “საყვარელო ძმებო, ამიერიდან შეგკინდობს ღმერთი? ან გავიგონებთ მის ხმას, რომ გვეუბნებოდეს: “ვისაც სამუდამოდ გადავთ ბორკილები, გამოდით! ვინც ჯგუჯხეთში ჩაგარდნილხართ, შემინდვია თქვენი სინანულის გამო!” ყურთ ესმა უფალს ჩვენი ხმა?”

ყველას სიკვდილი ედგა თვალწინ და ამბობდნენ: “ეჰ, როგორი იქნება ჩვენი აღსასრული? ეჰ, როგორი განაჩენი გვექნება, ან სად წავალთ? ჩვენ – გლახაკებს, დაბნელებულებსა და დასჯილებს – გვექნება კი შენდობა? ან ჩვენმა ვედრებამ მიაღწია უფალთან, თუ შერცხვენილი და დამდაბლებული უკუმოიქცა? და თუ უფალთან მიაღწია, რა ქნა? რამდენად შეაბრალა ჩვენი თავი უფალს? ან რა სარგებლობა მოგვიტანა, რადგან არაწმიდა პირიდან და სხეულიდან გამოვიდა და არავითარი ძალა არ გააჩნია?”

სრულიად მოწყალე ჰყო ჩვენზე მსაჯული, თუ მცირეოდენ? ნახევრად განიკურნა ჩვენი წყლული? – დიდია ჩვენი წყლული და მრავალი შრომა და ოფლი სჭირდება მის განკურნებას.

მოგვიახლოვდნენ ჩვენი მცველი ანგელოზები, თუ ჯერ კიდევ შორს დგანან ჩვენგან? და თუ არ მოგვიახლოვდნენ, მაშინ ფუჭად და უსარგებლოდ გვიშრომია, რადგან თუ ისინი არ მოგვიახლოვდებიან, არ მიიღებენ ჩვენს ლოცვას და არ შესწირავენ უფალს, თავისთავად ჩვენს ლოცვას არც კადნიერება გააჩნია და არც სიწმინდის ფრთები, უფალთან რომ მიაღწიოს“.

ისინი ერთმანეთს არაერთხელ ეუბნებოდნენ: “ეჰ, ძმებო, რას იტყვით, რაც გვინდოდა, მივალწიეთ იმას? მოგვეცემა, რაც ვითხოვეთ? მიგვიღებს უფალი? გაგვიღებს მოწყალების კარს?” სხვები იტყოდნენ: “როგორც ჩვენი ნინევიელი ძმები ამბობდნენ: „ვინ იცის, ნუ უკუე შეინანოს უფალმან” (იონა 3. 9), და გვიხსნას დიდი ტანჯვისგან?!”

ჩვენ რაც შეგვიძლია, ის გავაკეთოთ. თუ მოწყალების კარს გაგვიღებს – კეთილი, და თუ არა – “კურთხეულ არს უფალი”, რომელმაც სამართლიანად დაგვიკეტა კარი. ჩვენ

მანც ვიდგეთ და ვრეკოთ სიცოცხლის ბოლომდე, იქნებ, ჩვენგან თავგაბეზრებულმა თავისი მოწყალებით მანც გაგვიღოს?!”

კიდევ ასე ეუბნებოდნენ ერთმანეთს: “გავიქცეთ, ძმებო, გავიქცეთ! სწორედაც რომ უნდა გავიქცეთ, თანაც სწრაფად, რადგან ჩვენს კეთილ სამოსს ჩამოვრჩით. ვიჩქაროთ, არ ღავინდოთ ჩვენი ბოროტი და შეგინებული ხორცი და ისევე მოვკლათ, როგორც მან მოგვკლა ჩვენ!” ასეც იქცეოდნენ სანატრელნი!

ძმებო, ვნახე, თუ როგორ გახევებოდათ მათ მუხლები მრავალი მუხლთა ღრეკისგან. ვნახე ტირილით ამომწვარი და ღრმად ჩავარდნილი თვალები, დაცვნილი წამწამები. მხურვალე ცრემლთა სიმრავლეს ღაწვები დაესერა და დაეღარა, სახე დასდნობოდათ და ჩაყვითლებოდათ. მკვდრებისგან არაფრით განსხვავდებოდნენ. იმდენს ირტყამდნენ მკერდში ხელს, რომ ჭრილობები გასჩენოდათ და ზედიზედ დარტყმისას სისხლი სდიოდათ.

სადღა ზრუნავდნენ საწოლსა და ნორმალურ სამოსზე! ყველას დაფლეთილი, უვარგისი, ჭუჭყიანი და ტილით გავსებული სამოსი ეცვა. ეშმაკეულთა ტანჯვა, ჭირისუფალთა მიერ მკვდრების გლოვა, გადასახლებაში მყოფთა და კაცისკვლისათვის შეპყრობილთა ვარამი არაფერი იყო მათ წამებასთან შედარებით.

ნამდვილად, არავინ აიძულებდა მათ, ასე ეტანჯათ თავი. ისინი საკუთარი ნებით იგვემდნენ თავს. ძმებო, არ გვეკონოთ, თითქოს სიცრუეს ვამბობდე.

წინამძღვრისთვის – ამ დიდი და ჭეშმარიტი მწყემსისთვის, კაცთა შორის ანგელოზისთვის – მათ არაერთხელ უთხოვიათ, რომ ეშმაკეულების მსგავსად მათთვისაც დაედოთ ხელფეხზე ბორკილი, კისერზე ჯაჭვი მოებათ, ფეხებზე ხუნდები შეესხათ და სიკვდილის კარამდე არ აეხსნათ.

ვერც მათ უზომო თავმდაბლობას, ღვთისადმი სიყვარულსა და სინანულს დავამალავ: როცა სინანულის ქვეყნის ამ ქველ მოქალაქეებს უფალთან მისვლა და მისი მიუკერძოებელი საყდრის წინაშე წარდგომა ეგულებოდათ, რაჟამს რომელიმე მათგანი მოახლოებულ აღსასრულს იგრძნობდა, დიდ მამას მათთვის მიჩენილი წინამძღვრის პირით ევედრებოდნენ და აფიცებდნენ, რომ ადამიანებივით დამარხვის ღირსი არ გაეხადათ და პირუტყვებივით მხეცების საჭმელად დაეგდოთ ან მდინარეში ჩაეყარათ. სიბრძნის მნათობსაც ბევრჯერ შეუსრულებია მათი თხოვნა და ფსალმუნისა და პატივის გარეშე უბრძანებია მათი გაყვანა.

მოისმინეთ, რამდენად საშინელი სანახავი იყო მათი სიცოცხლის უკანასკნელი წუთები: როცა წმიდა მონანულები გაიგებდნენ, რომ რომელიმე მათგანი აღესრულებოდა, სანამ ეს უკანასკნელი ჯერ კიდევ გონებაზე იყო, წყურვილითა და სურვილით, საბრალო სახითა და მწუხარე ხმით, თავის ქნევით მივიდოდნენ მომაკვდავთან და იწვოდნენ რა მისდამი თანაგრძნობით, ეკითხებოდნენ: “რას იტყვი, ძმაო, და ჩვენთან ერთად მონანულო! რას იტყვი, რისი იმედი გაქვს, რას მოელი? რისთვისაც იღვწოდი, მიაღწიე, თუ არა? გაგიღეს მოწყალების კარი, თუ კვლავ ბრალეული ხარ? მიაღწიე, რასაც ესწრაფვოდი, თუ ჯერ კიდევ შორს ხარ? გადაწყდა რამე, თუ ისევ გაურკვეველი იმედი გაქვს?”

მოგეცა თავისუფლება, თუ ჯერ კიდევ ეჭვობ? მოეფინა გულს ნათელი, თუ ჯერ კიდევ ბნელშია? გაიგონე შინაგანი ხმა, რომ გეუბნებოდეს: “აჰა, ცოცხალ იქმენ” (იოანე 5. 14); ან “მოგეტყვენ შენ ცოდვანი შენი” (მათე 9. 2); ან “სარწმუნოებამან შენმან გაცხოვნა შენ”; ან “აჰა, განკურნებულ ხარ?” იქნებ, ჯერ კიდევ გესმის ხმა, რომელიც გეუბნება: “მიიქცენ ცოდვილნი ჯოჯხეთს” (ფსალმ. 9. 17); ან “შეუკრებით მაგას ჯელნი და ფერწნი მისნი” (მათე 22.

13); ან “მოისპენ უღმრთოდ, რადთა არა იხილოს დიდებად უფლისა” (ესაია 26. 10).

რას იტყვი, ძმაო? გვედრებით, გვითხარი, სად ხარ, რათა ჩვენც ვიცოდეთ, რა მოგველის. შენი ჟამი უკვე დადგა და სხვა აღარ გექნება უკუნისამდე.”

ზოგიერთი მომაკვდავი კითხვებს პასუხობდა: “კურთხეულ არს უფალი, რომელმან არა მიმცნა ჩუენ ნადირად კბილთა მათთა” (ფსალმ. 123. 6); სხვები ამბობდნენ: “კურთხეულ არს ღმერთი, რომელმან არა განიშორა ლოცვად ჩემი და არცა წყალობად მისი ჩემგან” (ფსალმ. 65. 20); სხვა ტკივილით ამბობდა: “განჯდა-მეა სული ჩუენი წყალსა მას წინადაუდგრომელსა“ ჰაერისმცველთა“ (მღრ. ფსალმ. 123. 5). ეს უკანასკნელი იმიტომ ამბობდა ასე, რომ ჯერ კიდევ გაურკვეველობაში იყო და ელოდა, რა მოხდებოდა სამსჯავროზე. სხვა უარესს ამბობდა: “ვაი იმ სულს, რომელსაც აღთქმა უბიწოდ არ დაუცავს. ამ დროს გაიგებს, რაც ელოდება.”

როცა ყოველივე ეს ვიხილე, ლამის იმედი წარმეკვეთა, ვხედავდი რა ჩემს უწესობასა და იმათ მოღვაწეობას. და რამდენად ბნელი ადგილი გახლდათ!.. ჰაერიც კი მყრალი, საშინელი და შემაწუხებელი იყო. დამსახურებულად ეწოდებოდა მას „დილეგი“ და „საპყრობილე“. მარტო ადგილის ხილვაც კი სინანულისა და გლოვისთვის განგაწყობდათ.

რაც სხვებისთვის რთულია და აუტანელი, ის სულიერ სიმდიდრეს მოკლებულთა და ამ სიმდიდრის მოსურნეთ ტკბილად და საამოდ ესახებათ. სული, რომელიც თავდაპირველ კანდიერებას დაკარგავს, უვნებობის მიღწევის იმედს წარიკვეთს, სიწმინდის ბეჭედს გარყენის, მაღლი შემოემარცხება, ღვთის ნუგეშს მოაკლდება, აღთქმას შეურაცხყოფს და ცრემლთა ცეცხლს დაშრეტს, მამინ, თუ მასში ჯერ კიდევ დარჩენილა ღვთის შიშისა და სიყვარულის ნაპერწკალი (როგორებიც ჩვენ მიერ ნახსენები წმიდანები იყვნენ), მათ

გახსენებაზე ლახვარი გაუვლის და არა მარტო შემოთქმულს იღებს თავს, არამედ ღვთის გულისთვის სიკვდილსაც არ მოერიდება.

ისინი როცა დაფიქრდებოდნენ და იხსენებდნენ, თუ რა სიმაღლიდან გადმოვარდნენ, ამბობდნენ: “გავიხსენოთ წარსული დღეები! როგორ ჩავვიქრა და გაუჩინარდა გულის მსურველება და მოშურნეობის ცეცხლი?!” სხვები ღმერთს შეჰკლადებდნენ: “სადა არიან წყალობანნი შენნი პირველნი, უფალო“ (ფსალმ. 88. 49), “შენი ჭეშმარიტებით ჩვენს სულებს რომ უჩვენე? მოიხსენე მონათა შენთა შრომა და ყვედრება!”

სხვები ამბობდნენ: “ვინმე მყოს მე თუეთა მათებრ პირველთა დღეთა მათ, რომელთა მცვიდა უფალი? ოდეს-იგი ბრწყინვიდა ნათელი მისი ზედა თავსა ჩემსა“ გულისასა“ (იობი 29. 2-3).

ამგვარად იგონებდნენ ისინი წარსულ სათნოებასა და მოღვაწეობას და ისე გოდებდნენ მასზე, როგორც მამა დასტირის ხოლმე მკვდარ შვილებს. ასე ამბობდნენ:

“სადაა ჩვენი ლოცვის სიწმინდე? სადაა მისი კადნიერება? სად არის ტკბილი ცრემლები, ამ მწარე ცრემლების ნაცვლად რომ გვექონდა? სადაა უმანკოებისა და სრულყოფილი სიწმინდის იმედი? სადაა ნეტარი უვნებობის მოლოდინი? სადაა რწმენა, მწყემსის მიმართ რომ გვექონდა?”

სადაა მისი ლოცვით ჩვენზე გარდამომავალი მადლი? – ყოველივე დავლუპეთ და ისე გაუჩინარდა, თითქოს არც ყოფილა.”

გავიგე, რომ ზოგიერთი მათგანი ხორცის დასატანჯავად ეშმაკეულობას ითხოვდა ღვთისგან. ზოგიერთი სახის დამახინჯებას ევედრებოდა, რათა ყველასთვის თითოთ საჩვენებელი გამხდარიყო, ოღონდაც კი რამენაირად განრიდებოდა საუკუნო სატანჯველს. ზოგიერთი კეთრს ითხოვდა.

ძმებო, როცა მათი საოცარი მოღვაწეობა და ტირილი ვიხილე, ჩემს თავს აღარ ვეკუთვნოდი, გონებით აღვფრთოვანდი

და ველარ ვმშვიდდებოდი. ოცდაათი დღე გავატარე მათთან საპყრობილეში, შემდეგ ველარ გავებელი და ისევ დიდ მონასტერში, დიდ მამასთან დავბრუნდი.

როცა მან ჩემი სიფერმკრთალე შეამჩნია, მიხვდა, რაც იყო ცვლილების მიზეზი და მითხრა: “რაო, მამა იოანე, ნახე მოღვაწეთა შრომა?” “ეჰ, მამაო, ნამდვილად შემზარავი რამ ვიხილე. განცვიფრებული ვარ და იმათ უფრო შევნატრი, რომლებიც დაეცნენ, ნანობენ და თავს გლოვობენ, ვიდრე იმათ, რომლებიც არ დაცემულან და არც გლოვობენ, რადგან რომელი დაცემულიც გლოვობს, წამოდგება და აღარ დაეცემა”, – ვუპასუხე მე. “ნამდვილად, ასეა!” – მითხრა მან.

სიმართლის მთქმელი მისი ბაგეებიდან მსმენია: “ათი წლის წინ აქ ერთი ძმა იყო, დიდი მშრომელი და მოღვაწე ადამიანი. ვხედავდი რა მის სულიერ მგზნებარებას, სულ ვშიშობდი, სიკეთის მოძულე ეშმაკს შური არ აელო და ასეთი სწრაფი წინსვლისას ძმას ქვაზე ფეხი არ წამოეკრა, როგორც ეს ხშირად ემართებათ ხოლმე სწრაფად მოსიარულეებს. ასეც მოხდა...”

ერთ ღამეს ძმა ჩემთან ამოვიდა, დაუფარავად მიჩვენა სულიერი წყლული, მისი მოწვა და სამკურნალო წამალი ითხოვა. უზომოდ წუხდა. როცა მიხვდა, რომ მკურნალი მისთვის კანონის დამძიმებას არ აპირებდა (რადგან შეწყალებასა და შენდობას იმსახურებდა), მიწაზე დაემხო, ფეხებზე მოეხვია და ცრემლებით დაბანა. შენ რომ საპყრობილე იხილე, იქ ითხოვა წასვლა. ასე ღაღადებდა: “შეუძლებელია, რომ იქ არ წავიდე!” და მკურნალს აიძულებდა მისდამი ლმობიერი დამოკიდებულება სისასტიკით შეეცვალა, რასაც ავადმყოფებში იშვიათად ნახავთ.

წავიდა ის მონანულებთან და გახდა მათი ამხანაგი და თანამოღვაწე. დასწრულდა ღვთის სიყვარულით დამწუხრე-

ბული მისი გული და მერვე დღეს ღვთივ-განისვენა. მო-
მაკვდამა ითხოვა, არ დაემარხათ და გარეთ გადაეგდოთ.

მე კი აქ მოვიყვანე და როგორც ღირსეული, მამებთან
დავმარხე, რადგან ერთკვირიანი მონობის შემდეგ
გათავისუფლდა და სამუდამო აზნაურობა მიიღო. აქ არის
კაცი, რომელსაც ცხადად ეუწყა, რომ ის ჯერ კიდევ ამ
უღირს და საბაგელ ფეხებთან იყო დამხობილი, როცა ღმერთმა
ცოდვები მიუტევა.

ან რა გასაკვირია, როცა მან, მეძავი დედაკაცის სარწმუ-
ნობით აღვსილმა, ამ დედაკაცის მსგავსად სასოებით ცრემ-
ლებით დაალტო ჩემი უღირსი ფეხები და ამისთვის ცოდვათა
შენდობაც მიიღო. როგორც უფალმა თქვა: “ყოველივე
შესაძლებელ არს მორწმუნისა” (მარკოზი 9. 23).

16. მინახავს ბოროტ ხორცთა ტრფიალებით გარყვნილი და
გაგიჟებული ადამიანები, შემდგომ გულში სინანულის ცეცხლი
რომ მოუპოვებიათ, და რადგან სიყვარულში გამოცდილები
ყოფილან, ბოროტი დაუტყვევებიათ, მხურვალებით ღვთისადმი
პირველის მსგავსი ნამდვილი ტრფიალება მოუხვეჭავთ,
მეყვსეულად დაუძლევათ ყოველგვარი შიში და ღვთის
სიყვარულისთვის მიულწევათ. აი, ამიტომ არ თქვა უფალმა
მეძავზე: ძალიან შეეშინდაო, არამედ თქვა: “შეიყუარა ფრიად”
(ლუკა 7. 47). ამიტომ შეძლო მან ადვილად ღვთიური და
წმიდა სიყვარულით ბოროტი და საბაგელი ტრფიალების
განდევნა.
17. ჰოი, საყვარელო ძმებო, ვიცი, ბევრი არ დაიჯერებს და
ბევრიც სასოწარკვეთილების მომტანად შერაცხავს იმ
ღვაწლს, რომლის შესახებაც გიამბუთ. ხოლო მამაცი და
გონიერი ადამიანი ამ სიტყვებით მახვილსა და ცეცხლოვან
ისარს მიიღებს, გულში კი საღვთო შური აღებერება საქმითა,
და არა სიტყვით. ხოლო ვისაც აღნიშნულ საქმეთა კეთება
არ შეუძლია, თავისი უძლურება და სიმდაბლე შეიცნოს, და

თუ მოისურვებს, ყოველივეს ადვილად შეძლებს, პირველს დაედევნება, მაგრამ ის კი აღარ ვიცი, რამდენად მოახერხებს მის დაწევას. ზარმაცმა ადამიანმა, დაე, არც გაბედოს ზემოთქმულის გაკეთება. ვაითუ, სასოწარკვეთილებაში ჩავარდეს, რასაც აკეთებს, ისიც წყალში ჩაყაროს და მასზე აღსრულდეს სიტყვები: მოთმინება “რომელსა არა აქუნდეს და რომელ-ღა იგი აქუნდეს, მო-ვე-ელოს მისგან” (მათე 25. 29).

18. საყვარელნო, ვინც ცოდვის ორმოში ჩავვარდნილვართ, უნდა ვიცოდეთ, რომ შეუძლებელია იქიდან ამოსვლა, თუ მონანულთა თავმდაბლობის უფსკრულში არ ჩავევლობით.
19. სხვაა მონანულთა ტირილითა და მწუხარებით გაზავებული თავმდაბლობა, სხვაა ჯერ კიდევ ცოდვაში მყოფთა და სინდისისგან დასჯილთა თავმდაბლობა, და სხვაა ღვთივ-გარდამოსული სანატრელი და სულთა გამამდიდრებელი თავმდაბლობა სრულყოფილთა.
20. ამოდ დავშვრებით, თუ მესამე თავმდაბლობის სიტყვებით გადმოცემას შევეცდებით, რადგან შეუძლებელია მისი სიტყვებით გაგება. პირველის ნიშანი კი გინებისა და შეურაცხყოფის მუღმივი დათმენაა.
21. ძველი ქცევა და ჩვეულებები ხშირად მძლავრობს იმათში, რომლებიც ცოდვებს დასტირიან, და ეს არცაა გასაკვირი.
22. იღუმალებითაა მოცული, თუ როდის რა მიზეზით ვისჯებით დაცემით; ჩვენი გონება ვერ მისწვდება, თუ როდის ვეცემით სიზარმაცის მიზეზით, როდის – განგების მიშვებით და როდის – ღვთის მიტოვების შედეგად. მაგანმა მითხრა, რომ როცა ღვთის განგებით ვეცემით, მალე ვღებებით კიდევ, რადგან ვინც ჩვენდა სასწავლებლად დაუშვა დაცემა, ის ეშმაკს არც ხანგრძლივად ატანჯინებს ჩვენს თავს.
23. ვინც დავეცით, უნდა ვიღვაწოთ და შევებრძოლოთ ეშმაკს, განსაკუთრებით ლოცვის დროს, რადგან სწორედ მაშინ გვესხმის ის თავს და გვახსენებს ღვთისადმი ჩვენს უწინდელ კანდიერებას, სურს რა, ამით ლოცვა-ვედრებაში შეგვიშალოს ხელი.

24. ნუ შეგიპყრობს უიმედობა, თუნდაც რომ ყოველდღე დაეცე, არამედ მამცურად და გონივრულად გააგრძელე სინანული. მოეწონება შენი მოთმინება მცველ ანგელოზს და უეჭველად შეგეწევა.
25. ადვილად იკურნება წყლული, სანამ ახალია; დაძველებული და უყურადღებოდ დატოვებული კი ძნელი საკურნებელია და დიდი შრომა, წამალი, კვეთა და მოწვა სჭირდება ამ საწუთროში, რათა მისი მიზეზით თავად სულიც არ დაიწვას.
26. ზოგიერთი წყლული ღრთოთა ვითარებაში აღარც იკურნება, „ხოლო ღმრთისა მიერ ყოველივე შესაძლებელ არს“ (მათე 19. 26).
27. ცოდვით დაცემამდე ეშმაკები გვეუბნებიან: “ღმერთი ცოდვათა მიმტევებელია”; დაცემის შემდეგ კი გვეუბნებიან: “ღმერთი მართლმსაჯულია”.
28. არ დაუჯერო იმას, ვინც პატარა შეცოდებებზე გეუბნება: “ნეტავ, დიდი არ ჩაიდინო, თორემ ეს რა არის”. ხშირად პატარა ძღვენსაც დაუცხრია მსაჯულის დიდი გულისწყრომა.
29. ვინც ჭეშმარიტ სინანულშია, მას დაკარგულად მიაჩნია ყოველი დღე, როცა არ გლოვობს, თუნდაც რომ იმ დღეს რამე სიკეთე ჩაიდინოს.
30. ნურც ერთ მონანულს ექნება მოლოდინი იმისა, რომ სიკვდილის ჟამს შეინანებს და შენდობას მიიღებს. ის, რაც უცნობია და უხილავი, არც სარწმუნო არის.
31. შენ მაუწყე და “მილზინე მე, რადგან განმისუენო პირველ წარსვლად ჩემდამდე” ეჭვითა და შიშით (ფსალმ. 38. 14).
32. იცოდე, ძმაო, სადაც არის სული ღვთისა (შდრ. 2 კორ. 3. 17), იქ ცოდვათა ყოველგვარი ბორკილებიც ირღვევა.
33. ვისაც სრული თავმდაბლობა აქვს, მისი ცოდვათა ბორკილებიც დარღვეულია. ვინც შორს არის ზემოაღნიშნული ორი საქმისგან, ნუ შეცდება, რადგან ბორკილებისგან თავისუფალი არ არის.

34. ვინც საკუთარ თავს გლოვობს, ის სხვას არც განიკითხავს და არც დაცემის გამო განსჯის.
35. როცა მხეცი ძაღლს უკბენს, ძაღლი ამ უკანასკნელზე უფრო ბრაზდება და რადგან ნაკბენი სტკივა, უფრო გაშმაგებით ებრძვის მას.
36. ფრთხილად ვიყოთ, ძმებო: ვაითუ, სინდისი იმიტომ კი აღარ გვამხელს, რომ წმინდაა, არამედ იმიტომ, რომ ჩვენი მხილება მოსწყინდა.
37. ცოდვათა მიტევების ნიშანი ისაა, როცა ადამიანს ყოველთვის მოვალედ მიაჩნია საკუთარი თავი.
38. არაფერი შეედრება ღვთის მოწყალებასა და სახიერებას. ამიტომ საკუთარი თავის მკვლელია ის, ვისაც სასოება წარუკვეთავს.
39. სიცოცხლის უკანასკნელ დღემდე არ იზარმაცებს ის, ვინც თავმდაბალია და ცოდვებს დასტირის. ვინც ამ ორისგან შორს არის, თავს იტყუებს.
40. ჭეშმარიტი სინანულის ნიშანი ისაა, როცა დამსახურებულად მიგვაჩნია ყოველგვარი ხილული თუ უხილავი ჭირი და განსაცდელი.
41. მას შემდეგ, რაც მოსემ მაყვლოვანში ღმერთი იხილა, ისევ დაბრუნდა ეგვიპტეში, ანუ სიბნელეში, სადაც ფარაონისთვის აღიზს ამზადებდნენ. მაგრამ ის კვლავ ავიდა მაყვლოვანში და უფრო მეტიც მიიღო. ვინც ნათქვამის აზრს მიხვდება, არასდროს წარიკვეთს სასოებას.
42. იობიც დაგლახაკდა, მაგრამ ორჯერ მეტად გამდიდრდა.
43. ზარმაცებისთვის რთულია აღთქმის შემდეგ დაცემა: მათ უვნებობის მიღწევის იმედი ეკარგებათ და მხოლოდ ორმოდან ამოსვლას-ღა ნატრობენ.
44. არ დავბრუნდეთ იმ გზით, რომელმაც დაგვაბნია, არამედ სხვა, მოკლე და ახლო, გზით ვიაროთ.
45. ვნახე, ერთ გზაზე ღვთისკენ ერთდროულად მიმავალი ორი ადამიანი, რომელთაგან ერთი მოხუცებული იყო და შრომით

- უპირატესი, მეორე კი – მოწაფე. მოწაფე ბერზე წინ გარბოდა და თავმდაბლობის საფლავთან მისვლაც მან მიასწრო (შდრ. იოანე 20. 4).
46. ფრთხილად უნდა ვიყოთ ყველა, განსაკუთრებით კი ისინი, ვინც ღვეცით, რათა უღმერთო ორიგენეს სენი არ დაეუფლოს ჩვენს გულს. ეს ბილწი ადამიანი ღვთის კატომოფარეობას აყენებს წინ და ავხორციებისა და ზარმაცებისთვის მისაღებია ხოლმე მისი სწავლება.
47. “ზრახვასა ჩემსა”, მით უმეტეს ჩემს სინანულს, “აღატყდეს ცეცხლი” ვნებათა საგნის შემწველი ლოცვისა (შდრ. ფსალმ. 38. 4).
48. დაე, ზემონახსენებ “დიღეში” მსხდომი წმიდანები იყვნენ შენტვის სინანულის მაგალითი და იმის მაჩვენებელი, თუ როგორ და რა ზომით გმართებს სინანული. მაშინ აღარ დაგჭირდება წიგნი სინანულის აღდგომის ჟამს ქრისტე–ძე ღვთისას გამოჩენამდე, რამეთუ მისია დიდება თანა მამით და სულიწმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ჰოი, მონანულო! ხუთი საფეხური აგივლია, სინანულით ხუთი გრძნობა განგიწმენდია და ამ საწუთროში შენივე ნებით დაგიტანჯაეს რა თავი, უნებურ საუკუნო სატანჯველს განრიდებინარ.



თავი მეექვსე

მისივე თქმული სიკვდილზე ფიქრისთვის

1. ყოველი სიტყვის წინამძღვარი აზრია, ხოლო ყოველგვარი ტირილისა და გლოვისა – სიკვდილსა და ცოდვებზე ფიქრი. ამიტომ დავაწესეთ ეს უკანასკნელი ჩვენს სიტყვაში თანახმად რიგისა.
2. სიკვდილზე ფიქრი ყოველდღე სიკვდილია.
3. სიკვდილის ხსოვნა მუდმივი ოხვრავს.
სიკვდილის შიში ბუნებრივი საქმეა და ურჩობის შედეგს წარმოადგენს; ხოლო სიკვდილის მიმართ ძრწოლა მოუნანიებელი ცოდვების ნიშანია.
4. ქრისტეს სიკვდილის შეეშინდა, მაგრამ არ შეძრწუნებულა, და ამით ორივე ბუნების თვისებები წარმოაჩინა.
5. რამდენადაც სხვა საზრდელთან შედარებით პური ყველაზე მეტადაა საჭირო, იმდენად აღემატება სიკვდილზე ფიქრი ყოველგვარ ზრახვასა და საქმეს.
6. სამშოში მყოფებს სიკვდილზე ფიქრი შრომისკენ, მოღვაწეობისა და შეურაცხყოფის ტვირთისკენ უბიძგებს; განმარტოებით მყოფებში კი ის გულისტკივილს აღძრავს, რომლის დედა სანატრელი სიტკბოებაა. სიტკბოება კი არის მიზეზი ყოველგვარი ზრუნვის უარყოფისა, მუდმივი ლოცვისა და გონების დაცვისა. აი, ესენი არიან სიკვდილზე ფიქრის მშობლებიცა და ასულებიც.
7. მიუხედავად მსგავსებისა, რამდენადაც კალა განსხვავდება ვერცხლისგან, გონიერი ადამიანისთვის იმდენად ცხადია სხვაობა სიკვდილის ბუნებრივსა და არაბუნებრივ შიშს შორის.
8. სახე და ნიშანი სიკვდილის ჭეშმარიტად ხსოვნისა არის ამა სოფლის ყოველგვარ საქმეთა უგულებელყოფა და საკუთარი ნების სრული უარყოფა.

9. ჭეშმარიტად გამოცდილია ის, ვინც ყოველთვის სიკვდილს მოელის; ხოლო წმიდა და სრულყოფილია იგი, ვისაც ყოველდღე სწავია სიკვდილი.
10. არაა მოსაწონი სიკვდილის ყოველი გულისთქმა: ზოგიერთს ჩვეულება სძლევს, ცდება და სიკვდილი თავმდაბლობით სწავია, მაგრამ განერიდება კიდეც მას. სხვა უგუნურებით ნატრობს სიკვდილს. არიან ისეთებიც, რომელთაც სინანული არ სურთ და სასოწარკვეთილების გამო ესწრაფვიან სიკვდილს. ზოგს ამპარტაენებისა გამო უვნებლად მიაჩნია თავი და სიკვდილის არ ეშინია. არიან ისეთებიც (თუ საერთოდ არსებობენ ამჟამად), რომლებშიც სულიწმიდაა დამკვიდრებული და მისი ძალით სურთ ამ ქვეყნიდან გასვლა.
11. ზოგიერთი საგონებელშია და ამბობს: “ რატომ დაგვიძალა ღმერთმა ჟამი ჩვენი სიკვდილისა, თუ ამდენად სასარგებლოა სიკვდილზე ფიქრი?” და არ იციან, რომ საკვირველი სახით ღმერთმა ჩვენივე ცხონებისთვის გააკეთა ეს. აღამიანებმა წინასწარ რომ იცოდნენ, როდის მოკვდებოდნენ, დიდი ხნით ადრე არავინ მივიდოდა მოსანთლავად და არც მონაზონი განდებოდა, არამედ ურჯულოებით განვლიდნენ ცხოვრებას, სიკვდილის წინ მივიდოდნენ მოსანათლავად და მოსანანიებლად.
12. როცა ცოდვებზე გლოვობ, არ დაეთანხმო ეშმაკს, რომელიც გეუბნება: “რატომ გლოვობ? – ღმერთი კაცთმოყვარეა და გლოვის გარეშეც შეგინდობს.” იცოდე, ეშმაკის განზრახვა ისაა, რომ გლოვასა და ღვთის შიშს განგაშოროს; მაგრამ თუ სასოწარკვეთილება მოგეძალა, მაშინ არც ამგვარ ფიქრს მოერიდო.
13. ვისაც სურს, ყოველთვის ახსოვდეს სიკვდილი და ღმერთი, მაგრამ ხორციელ საზრუნავსა და მოუცლელობას მისცემია, იმ კაცს ჰგავს, რომელსაც ხელები შეუკრავს და ცურვა მოუწადინებია.
14. სიკვდილის ხსენება საჭმელს გემოს უკარგავს და რაჟამს ეს თავმდაბლობით მოხდება, მასთან ერთად ვნებებიც აღიკვეთება.

15. გულის უღმობლობა გონებას ასასტიკებს, ხოლო ბევრი საჭმელი ცრემლთა წყაროს აშრობს.
16. წყურვილი და მღვიძარება გულს შეაჭირვებს, შეჭირვებული გული კი გლოვასა და ცრემლთა ღენას იწყებს.
17. ეს სიტყვები მკაცრად და მძიმედ მოეჩვენებათ ნაყროვანებს, დაუჯერებლად – ზარმაცებს, ხოლო ჭეშმარიტების მუშაკები საქმით გამოსცდიან მას და სიკეთეს პოუბენ.
18. ვინც გამოცდილებით შეიცნო ეს, მისით ხარობს; ხოლო ვინც ჯერ კიდევ ძიებაშია, მის მოპოვებამდე მწუხარებას ვერ ასცდება.
19. მამები სრულყოფილ სიყვარულზე ამბობენ: “არასადა დაეცეს”; მე კი ვიტყვდი, რომ სიკვდილის სრულყოფილმა ხსოვნამ არ იცის შიში.
20. ბევრი საქმე აქვს მოღვაწის გონებას. ესენია: ღვთის სიყვარული, ხსენება ღვთისა, სასუფეველისა, წმიდა მოწამეების მოშურნეობისა, ღვთის ყოვლისმხედველობისა თანახმად ნათქვამისა: “წინაღსწარ ვხედვედ უფალსა, წინაშე ჩემსა მარადის” (ფსალმ. 15. 8), ხსენება უხილავი წმიდა ძალებისა, სიკვდილისა, სატანჯველისა და ღვთის მომავალი განაჩენისა. დავიწყეთ დიდი საქმეებით და იმით დავასრულეთ, რაც ცდომისა და დაცემისგან გვიფარავს.
21. ერთმა ეგვიპტელმა ძმამ მიამბო: “მას შემდეგ, რაც სიკვდილზე ფიქრი გულში ჩემბეჭდა, ერთხელ საჭიროებიდან გამოძინარე მოვიწადინე, მცირეოდენ მენუგემებინა ხორცი; მაგრამ სიკვდილი გამახსენდა, რომელმაც აღვირი ამოდლო და განზრახვაზე ხელი ამაღებინა. საკვირველი ის იყო, რომ არ მინდოდა სიკვდილზე მეფიქრა, მაგრამ ვერ შევძელი”.
22. აქვე, თოლაში, ცხოვრობდა სხვა ძმა, რომელიც სიკვდილზე ფიქრით ხშირად ისე გაოგნდებოდა ხოლმე, რომ იქ მყოფ ძმებს ხელში აყვანილი გაჰყავდათ გონებაწართმეულთა, გულშეღონებულითა და უსულოთა მსგავსად.

23. არც ევსუქი ქოზიბელის ამბავზე გავჩუმდები და გიამბობთ: თავდაპირველად ის ზარმაცობდა და საერთოდ არ ზრუნავდა სულზე. ამგვარ ცხოვრებას ეწეოდა, როცა მძიმე სენი შეეყარა, გონება დაკარგა და მისი სული ერთი საათის განმავლობაში ნამდვილად გაეყარა ხორცს. გონს როცა მოეგო, იქ მყოფებს გარეთ გასვლა გვთხოვა. როგორც კი გამოვედით, მაშინვე წამოდგა, სენაკის კარი ჩაკეტა და თორმეტი წელი აღარ გამოსულა იქიდან.

არავის ელაპარაკებოდა, არც ცოტას, არც ბევრს. მხოლოდ ჰურსა და წყალს ღებულობდა მღუმარედ. გამუდმებით დაყუდებული იყო, ნანახი ხილვით გონებაშემძრწუნებული მწუხარებასა და მგლოვარებაში იმყოფებოდა და, იცის უფალმა, არასდროს შეუცვლია თავისი ცხოვრების წესი. გონება-მიხდილვით იდგა და უხმოდ სდიოდა მსურვალე ცრემლები.

როცა მისი აღსასრული მოახლოვდა, სენაკის კარი გავალეთ და შიგნით შევედით. ბევრი ვევედრეთ, რამე ეთქვა, მაგრამ მან მხოლოდ ეს გვითხრა: “შემინდეთ, მამებო! ვერავინ შეძლებს ოდესმე ცოდვის ჩაღენას, ვისაც სიკვდილი ახსოვს”. გაკვირვებულები ვიყავით, ვხედავდით რა, თუ როგორი იყო ის თავდაპირველად და რამდენად სწრაფად მოხდა მასში სანატრელი ცვლილება.

როცა გარდაიცვალა, მისი გვამი მონასტრის ახლოს, საძვალეში დაკრძალეთ. რამდენიმე დღის შემდეგ საფლავი გავხსენით, მაგრამ მის წმიდა ცხედარს ვერსად დივაკვლიეთ. უფალს საკუთარი ნებისამებრ მისთვის სასურველ ადგილას გადაებრძანებინა ის, რათა ყველა დარწმუნებულიყო, რომ ევსუქის სინანული შეიწირა და უიმედობას არ მისცემოდნენ ისინი, რომელთაც სიზარმაცის შემდგომ სინანული სწადიათ.

24. რამდენადაც ზღვის ფსკერზე ამბობენ, მიუწვდომელიაო, იმდენად მიუწვდომელია სიწმინდე სიკვდილზე ფიქრისა და მისგან გამომდინარე საქმეებისა. ამაში ზემონახსენები წმიდანი დაგარწმუნებს.

25. ვინც მისი მსგავსია, შიშით გამუდმებით შიშს მოიპოვებს, ვიდრე მის ძელებს ძალა არ გამოეღევა.
26. უნდა ვიცოდეთ, რომ ყველა სხვა ნიჭთან ერთად სიკვდილის ხსოვნაც ღვთის ნიჭია. ხშირად საფლავებთან უცრემლოდ, ქვა გულით ვმდგარვართ. ხშირად კი მსგავსი სანახაობის გარეშეც ღმობიერები გავმხდარვართ და მივმხდარვართ, რომ ასეთ დროს ღვთის მაღლი მოქმედებს.
27. სიკვდილი იმას ახსოვს, ვინც ყოველი ხორციელი საქმისთვის მკვდარია; ხოლო ვისაც ჯერ კიდევ უყვარს და ზრუნავს რაზე საქმეზე, შეუძლებელია, რომ სიკვდილი ახსოვდეს, რადგან ის საკუთარი თავის მტერია.
28. ნუ მოინდომებ, შენს სიყვარულში სიტყვებით დაარწმუნო ყველა. უმჯობესია, ღმერთს სთხოვო, მან დაარწმუნოს ისინი უთქმელად. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მთელი ცხოვრებაც არ გეყოფა ერთდროულად ხორციელი სიყვარულისა და გლოვისათვის, რადგან ამ ორის ერთად ყოფნა ძნელია.
29. ჰოი, ზარმაცო და უგუნურო მუშაკო! ნუ იტყუებ თავს, თითქოს დღეს შეგიძლია იზარმაცო და დღეისას ხვალ გააკეთებ. არ არსებობს დღე, რომელიც საკმარისი აღმოჩნდებოდა მეუფის ვალის ჯერისაებრ გადასახდელად.
30. შეუძლებელია, ადამიანმა ერთი დღეც კი ღვთის სათნოდ გაატაროს, თუ ყოველდღე არ იტყვის: “დღეს ჩემი სიცოცხლის უკანასკნელი დღეა! აი, მივდივარ საშინელ საყდარსა და სასამართლოში სიმართლის მსაჯულთან შესახვედრად.”
31. საოცარია, რომ წარმართებიც იმავეს ფიქრობდნენ და ამბობდნენ, რომ სიბრძნე სიკვდილზე ფიქრში მდგომარეობს. ეს ფიქრია ჩვენი, მორწმუნეების, განმწმენდელი მაღლითა უფლისა, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს არის მეექვსე საფეხური. ვინც მას მიაღწია, აღარ შესცოდავს, რადგან დაწერილია: იხსენებდი უკანასკნელსა მას დღესა სიკვდილისა შენისასა, და უკუნისამდე არა სცოდო (იხ. ზირაქი 7. 36).



თაპი მეშვიდე
ჩვენი ზვიდა მამის, იოანეს თქმული
გლოვისთვის

1. ჭემმარიტი საღმრთო გლოვა არის სულის მჭმუნვარება და მწუხარე გული, რომელიც ყოველთვის ტკივილს განიცდის და სიყვარული სწყურია. და რაჟამს ვერ პოულობს მას, გულისტკივილით ეძებს, გოდებით კვალდაკვალ მისდევს, უხმობს, კვნესის და ოხრავს.
2. გლოვა ნამდვილი ოქროს დეზია, ყოველთვის რომ სულს ჩხვლეთს. გლოვა შიშველია ამა სოფლის საქმეთა სიყვარულისგან, ხორციელი ნუგეშისგან, ნათესავებისა და ახლობლებისგან. მისი საქმე მხოლოდ მწუხარებაა, რომელიც ღვთისმოყვარებამ დანერგა გულში.
3. გლოვა გაზუდმებული ტანჯვაა სინდისისა, რომელიც შინაგანი აღსარებით გულში ცეცხლს აგიზგიზებს.
4. გლოვა ადამიანური ბუნების დავიწყებაა მსგავსად ნეტარისა, რომელიც გალობს: “დავივიწყე მე ჭამად პური ჩემი” (ფსალმ. 101. 5).
5. ჭემმარიტი სინანული არის მწუხარების გარეშე ყოველგვარი ხორციელი ნუგეშის მოკლება.
6. ჭემმარიტი გლოვა არის მწუხარე, გულის მხურვალეებით ნატკენი სული, რომელსაც ყოველთვის გულის მხურვალეების ძიება სწყურია. და როდესაც შრომის შედეგად გამოუბრწყინდება, დაედევნება და მის კვალდაკვალ მწარედ ოხრავს. აი, ეს არის გლოვა.
7. გლოვა ამა სოფელთან ყოველგვარი კავშირის გაწყვეტაა, ყოველივესგან განშორება და განდგომა. გლოვა სიკეთის მომნიჭებელი მწუხარებაა, როცა გული ისრით განუკურნებლად დაჭრილსა ჰგავს და საწადელის მიღწევა სურს.

8. გლოვა ადამიანის თანამდევი ფიქრია, თავისი მხურვალეობით გამუდმებით გულს რომ წკავს და ღმობიერებით ცოდვათა აღიარებისკენ უბიძგებს.
9. ვინც სანატრელ გლოვას წარმატებით ახლახან შესდგომია, ის მარხვასა და მღუპარებაშია; ვინც უკვე მოიპვა წარმატება, ის არც მრისხანებს და არც სხვის ძვირს იხსენებს; ხოლო ვინც სრულყოფილ გლოვას მიაღწია, მას თავმდაბლობა ახასიათებს, დამცირება სწყურია, ნებაყოფლობითი ჭირისა და უნებლიე განსაცდელების მიმართ შიშშიღს განიცდის, გაჭირვებისა და მწუხარების დათმენა სურს, ცოდვილებს არ განიკითხავს და ჭირში მყოფ ძმებს თანაუგრძნობს.
10. მოწონებას იმსახურებს პირველი, ქებას – მეორე, ხოლო ნეტარია და ბედნიერი მესამე, რომელსაც გაჭირვება ჰქვია და დამცირება და ყველრება სწყურია, რადგან ჭეშმარიტად გაძლება და აღარ მოშვიდება.
11. ჰოი, რომელიც გლოვას მისცემიხარ! ყოველნაირად დაიცავი იგი და მკაცრად მოექეცი, თორემ თუ სათანადოდ არ გაუფრთხილდები, ვიდრე შენში გამაგრდება და ფეხს გაიდგამს, განგშორდება და გაიქცევა. შფოთის, ხორციელი საზრუნავის, საამური ცხოვრების, შვების, ყველაზე მეტად კი, მრავლისმეტყველებისა და განცხრომის შედეგად ისიც ისე სწრაფად დადნება და წავა, როგორც ცვილი დნება ხოლმე ცეცხლზე.
12. ნათლისღების შემდგომ ნათლისღებაზე დიდი ცრემლთა წყაროა, რაც უნდა კადნიერად ჟღერდეს ეს სიტყვები. ნათლისღება პირველქმნილი ცოდვებისგან გვწმენდს, ხოლო ცრემლებით ნათლისღების შემდგომ ჩადენილი ცოდვები მოგვეტყევა. ბავშვობაში მიღებულ ნათლისღებას ვრყვნით, ცრემლებით კი ნათლისღებას განვაახლებთ. ღმერთს რომ ჩვენთვის ეს არ მოენიჭებინა, ძნელად თუ ვინმე ცხონდებოდა.
13. ოხვრა და გლოვა უფალს შეჰღალადებს; ჩვენი მეოხია ტანჯვის შიშით დადენილი ცრემლები; ხოლო ყოველადწმიდა

- სიყვარულით დაღვრილი ცრემლები იმის მაუწყებელია და დამარწმუნებელი, რომ ჩვენი ლოცვა შეწირულია.
14. თუ თავმდაბლობას ისე ვერაფერი შეეწევა, როგორც გლოვა, მაშინ ცხადია, რომ მას ვერც სხვა რამ წინაღუდგება ისე, როგორც სიცილი.
 15. საყვარელო, მთელი ძალით მიეცი გლოვასა და სანატრელ ღმობიერებას და არ დაანებო თავი, ვიდრე ამა სოფლის ყოველ საქმეზე არ აგამაღლებს და განწმენდილს არ წარგადგენს ქრისტესთან.
 16. გონებაში ყოველთვის წარმოიდგინე და გაიხსენე ცეცხლოვანი ბნელი უფსკრული, იქ მყოფი უღმობელი მსახურები, საშინელი, შემადრწუნებელი და მიუკერძოებელი მსაჯული, ჯოჯოხეთური აღის უძირო მღვიმეები და ჯურღმულები, წყვდიადით მოცული საშინელი ადგილები, ვიწრო და საძაგელი ჩასასვლელები. ყოველივე ამის მსგავსი გაიხსენე, რათა ძლიერმა შიშმა და ძრწოლამ ხორცის მხურვალეობა დაშრიტოს, გული უხრწნელ სიწმინდეში დამკვიდრდეს, ცეცხლზე მეტად გაბრწყინდეს და სული განანათლოს.
 17. ძრწოლით დადექი ლოცვაზე, ისევე როგორც დასჯილი ავაზაკი დგას ხოლმე მსაჯულის წინაშე, რათა შენმა გარეგნობამ და შინაგანმა განწყობილებამ მართალი მსაჯულის გულისწყრომა დაშრიტოს. არ დატოვებს ის უყურადღებოდ მგლოვიარე სულს, რომელიც ქვრივი დედაკაცის მსგავსად დამწუხრებული დგას მის წინაშე და მას, შეუწუხებელს, აწუხებს.
 18. ვინც სულიერი ცრემლები მოიპოვა, მისთვის ნებიმიერი ადგილია მარჯვე გლოვა-ოხვრისთვის; ხოლო ვინც გარეგნულად გლოვობს, ასეთი ნიადაგ გლოვისთვის შესაფერისი ადგილისა და ვითარების ძიებაში უნდა იყოს.
 19. პირველად მოხსენებულ გლოვაზე ისევე უნდა ვიფიქროთ, როგორც დამალულ საუნჯეზე, რომელიც სავაჭრო ადგილას გამოფენილ განძზე მეტადაა დაცული.

20. იმათ კი არ დაემსგავსო, რომლებმაც დამარხეს რა მკვდარი, ზოგჯერ მიცვალებულს გლოვობენ და ზოგჯერ მისივე მიზეზით სვამენ და თვრებიან, არამედ საპყრობილეში მსხლომებს მიჰბადე, რომლებსაც გამუდმებით ტანჯავენ ჯალათები.
21. ვინც ზოგჯერ გლოვობს, ზოგჯერ კი იცინის და განცხრომას ეძლევა, იმ კაცს ჰგავს, ავხორცობის ძაღლს ქვის ნაცვლად პურით რომ იგერიებს: გარეგნულად ვითომ განდევნის, საქმით კი თავისკენ იზიდავს.
22. საყვარელო, გულით იყავი მწუხარე, და არა გარეგნულად; რადგან ეშმაკებს ისე აძრწუნებთ მწუხარება, როგორც ქურდებს – ძაღლები.
23. ჰოი, საყვარელო, ქორწილზე აქ კი არ მოგვიწვიეს, არამედ საუკუნო ცხოვრებაში. აქ კი ჩვენი თავის საგლოვად მოგვიწოდეს.
24. ზოგიერთები, როცა ტირიან და ცრემლებს აფრქვევენ, ამოდ ცდილობენ, ასეთ სანატრელ ჟამს არაფერზე იფიქრონ. და არ იციან, რომ პირუტყვის, და არა მეტყველის საქმეა დაუფიქრებლად ცრემლთა დენა.
25. კეთილი აზრები ცრემლებს შობს; კეთილი აზრების მამა კი ღვთის შიშით განხურვებული მეტყველი გონებაა.
26. საწოლში დაწოლისას საფლავში წოლა წარმოიდგინე და ცოტას დაიძინებ; სუფრასთან ჯდომისას საშინელი მატლებიანი საუკუნო ტრაპეზი წარმოიდგინე და მოზომილად, ცოტას შეჭამ.
27. არც წყლის დაღვეისას დაივიწყო წყურვილი, საუკუნო ცეცხლში რომ არის, და უეჭველად აიძულებ საკუთარ ბუნებას.
28. როცა მოძღვარი გაგვირისხდება ან დაგვამცირებს, მაშინ საშინელი მსაჯულის განაჩენი წარმოიდგინოთ და მწუხარებასა და მრისხანებას ისე ჩავიკლავთ უხმოდ, სიმშვიდითა და მოთმინებით, როგორც ორპირიანი მახვილით.

29. როგორც იობი ამბობს: “ჟამით მოაკლდების ზღუასა” (იობი 14. 11). დროთა ვითარებაში მოთმინების შედეგად თანდათან ჩვენშიც დამკვიდრდება ზემოხსენებული, სრულყოფილებას მიაღწევს და ჩვენც სრულგვყოფს.
30. დაე, საუკუნო ცეცხლზე ფიქრი შენთან ერთად დაწვეს და ადგეს, და ლოცვის დროს არასდროს დაგეუფლება სიზარმაცე.
31. დაე, თავად შენმა შავმა სამოსმაც გლოვისკენ გიბიძგოს, რადგან შავი ტანსაცმელი გლოვის სახეა და ვინც მკვდარს გლოვობს, ყველას შავი აცვია.
32. თუ ვერ ტირიხარ, იმაზე იტირე, რომ არ ტირიხარ; და თუ ტირიხარ, იმაზე იგლოვე, რომ შენი ცოდვებით უშრომელი, საპატიო და სასინარულო მდგომარეობიდან ჭირსა და ტანჯვაში ჩაიგდე თავი. აი, ამიტომ გამართებს დიდი გლოვა, ტირილი და გოდება.
33. ჩვენი უფალი ყოველივეს სამართლიანად სჯის. ცრემლებსაც მათი ბუნებისა და ძალის მიხედვით განიკითხავს. მინახავს ცრემლის წვეთები, ისეთივე ტკივილით რომ დაღვრილა, როგორც სისხლი. ასევე მინახავს უშრომლად წყაროსავით დადენილი ცრემლები. მე კი მოღვაწეებს არა ცრემლთა სიუხვის, არამედ შრომისა და ტკივილის შესაბამისად ვნატრიდი. ვფიქრობ, ღმერთსაც ისინი უფრო მოსწონს, რომლებიც შრომითა და ტკივილით ცოტას ტირიან, ვიდრე ისინი, რომლებიც გაურჯელად ბევრ ცრემლს ანთხევენ.
34. მგლოვიარეს ვერ არგებს ღვთისმეტყველება, ზეციურ საგნებსა და რჯულზე საუბარი. ყოველივე ეს ცრემლებს აშრობს, რადგან ამ დროს ადამიანი კათედრაზე მდგომსა ჰკავს. მგლოვიარე კი ნაცარსა და ძაძაში მჯდომი კაცის მსგავსია. ამიტომ დავითი, როცა გლოვობდა, მიუხედავად იმისა, რომ ბრძენი მოძღვარი იყო, ამბობდა: “ვითარ-მე ვგალობდეთ გალობასა უფლისასა ქუეყანასა უცხოსა” (ფსალმ. 136. 4),

ანუ იმ დროს, როცა სულის წარმწყმედელ ვნებებში ვიმყოფებით.

35. როცა სული თვითონ, ჩვენი მხრიდან შრომისა და გარჯის გარეშე გახდება ღმობიერი, ატირდება და თვალებს ადვილად დასდინდება ცრემლები, მაშინ უნდა ვიჩქაროთ, რადგან უფალი მოწოდების გარეშე მოსულა, ჩვენდა დასაშვებლად მოუცია ღრუბელი და სიცოცხლის წყარო, ანუ ცრემლები, რომლებითაც იმ ცოდვებისგან განვიბანებით, ჩვენთა საქმეთა ხელწერილში რომ არის ჩაწერილი.
36. ძმაო, ამ ჟამს თვალის გუგასავით გაუფრთხილდი, სანამ თავისით არ მიეფარება, რადგან ბევრად უფრო დიდია ძალა მისი სარგებელისა, ვიდრე იმ ჟამისა, რომელიც ჩვენი მცდელობით მოიწევა.
37. მას კი არ მიუღწევია გლოვისთვის, ვინც მაშინ ტირის, როცა სურს, არამედ იმას, ვინც იმაზე ტირის, რაზეც სურს. ჭეშმარიტად კი ის გლოვობს, ვინც ისე ტირის, როგორც ღმერთს სურს.
38. ხშირად საღმრთო გლოვას თან სდევს ღიღებისმოყვარეობის უმაღლო ვნება. თუ გლოვის დროს ვნებები გეძლევს, უნდა დავასკვნათ, რომ მაშინ ღიღებისმოყვარეობის ვნებაა ჩვენში.
39. ჭეშმარიტი გლოვა არის ტკივილი გულისა, რომელიც შევებას, განცხრომასა და საჭმლის გემოს კი არ ეძიებს, არამედ ყოველთვის საკუთარ სიკვდილს ხედავს და თავმდაბალ მონაზონთა მანუგემებელ ღვთიურ ნუგემს ისე მოელის, როგორც მოწყურებული ადამიანი – ცივ წყალს.

ვისაც გულის ტკივილით ჭეშმარიტი გლოვა მოუპოვებია, მას სძულს სიცოცხლე, როგორც ცრემლისა და ტანჯვის მომტანი, და საკუთარ ხორცს მტერივით ავიწროებს.

40. რაჟამს მგლოვიარეებს მრისხანებასა და ამპარტავნებას შევამჩნევთ, მათი ცრემლი და გლოვა სიცრუედ უნდა შევრაცხოთ. აბა, რა საერთო აქვს სინათლეს სიბნელესთან?!

41. არასწორი და ცრუ გლოვა შობს სიამაყეს, ხოლო ჭეშმარიტი გლოვა – ღვთისმიერ ნუგეშს.
42. რამდენადაც ცეცხლი წვავს და ანადგურებს ფიჩხს, იმდენად წმინდა ცრემლები უჩინარჰყოფს ყოველგვარ სულიერ შხამსა და ვნებას.
43. მამები ამბობენ, რომ ჭეშმარიტი ცრემლები ძნელად მოსაპოვებელია, განსაკუთრებით, ახალბედებისთვის, რადგან მრავალია და სხვადასხვაგვარი მათი მიზეზი. ცრემლებს იწვევს: ადამიანის ბუნება, ღმერთი, განსაცდელი, მტრის მიერ მოვლენილი თუ ღვთის სათნო მწუხარება, პატივმოყვარეობა, სიძვა, სიყვარული, სიკვდილზე ფიქრი და სხვა მრავალი. როცა ყოველივე ამას გამოვიძიებთ, წმინდა და არამზაკვრულ ცრემლებს მოვიპოვებთ, რომელთაც სიკვდილის სსენება შობს. მათში არც სიცრუე იქნება და არც პატივმოყვარეობა, არამედ ეს ცრემლები იქნება ჩვენი განმწმენდელი, ღვთიური სიყვარულის ამაღორძინებელი, ცოდვათა აღმზოცველი და უვნებობის მომნიჭებელი.
44. ის კი არ არის საკვირველი, როცა ღვთის სათნო ცრემლებით იწყებენ და უკეთური ტირილით აგრძელებენ, არამედ ისაა საკვირველი და ქების ღირსი, როცა თავდაპირველად უკეთური ან ბუნებრივი ცრემლები იღვრება და შემდეგ ღვთის სათნო ტირილში გადაიზრდება. ნათქვამი კარგად ესმის იმას, ვისაც ამპარტავენება სძლევს.
45. არ ენდო ცრემლებს, სანამ სრულიად არ განვწმენდს. ის ღვინო კი არ არის სანდო, რომელიც ეს-ესაა საწნახელიდან მოედინება, არამედ ის, რომელიც უკვე ძველია და არ არის გაფუჭებული.
46. უდავოდ, სასარგებლოა ღვთის წინაშე დაღვრილი ყოველი ცრემლი. მის სარგებელს კი სიკვდილის ჟამს შევიტყობთ.
47. ამ საწუთროში ვინც ღვთის ნებისაებრ მუდმივ გლოვაშია, ყოველდღე სულიერად დღესასწაულობს; ვინც ყოველთვის ხორციელ ზეიმშია, მას სამარადისო გლოვა ელოდება.

48. ავაზაკისთვის არ არსებობს სიხარული საპრობილეში. არც ჭემმარიტი მონაზვნისთვის არსებობს დღესასწაული ამ ქვეყანაზე. ალბათ, ამაზე მოთქვამდა ღვთის სათნო მგლოვარებაში მყოფი წინასწარმეტყველიც: “გამოიყვანე საპრობილით სული ჩემი” (ფსალმ. 141. 8), რათა შენი გამოუთქმელი ნათლით ხარობდეს.
49. თავმდაბლობით ამაღლებული მეუფესავით დაჯექი შენს გულში. როგორც ხელისუფალმა, ისე უბრძანე მწარე სიცილს: “წადი”, და წავა, ტკბილ ტირილს – “მოდე”, და მოვა, ხოლო ხორცს, ამ მონასა და მოძალადეს, უბრძანე: “გააკეთე ეს”, და გააკეთებს.
50. ჭემმარიტი სულიერი სიხარული მოუპოვებია მას, ვინც ისე შემოსილა სანატრელი და სასიქადულო გლოვით, როგორც სიბე – საქორწილო სამოსით.
51. არსებობს ისეთი მონაზონი, რომელსაც ღვთის შიშში, ჭემმარიტ სინანულსა და მსახურებაში ისე გაუტარებია ცხოვრება, რომ არც ერთი დღე, საათი თუ წამი დაუკარგავს და უსარგებლოდ გაუფლანგავს, არამედ სიცოცხლის ყოველი დღე და საათი ღვთისსათნოდ გაუტარებია და მუდამდღე უფიქრია, რომ შეუძლებელია განვლილი დღის უკან დაბრუნება, და ამიტომ უცდია, უქმად არც ერთ დღეს ჩაევილო?
52. ნეტარია ის მონაზონი, რომელიც ყოველდღე დამშვრალა, თავმდაბლობითა და ღვთისმსახურებით გაუტარებია თავისი ცხოვრება, ერთი საათიც არ დაუსვენია და ნიადაგ უფიქრია: “დღეს ჩემი სიცოცხლის უკანასკნელი დღეა”.
53. ნეტარია ის მონაზონი, რომელიც სულიერი თვალებით უხილავ ძალებს ხედავს. ასევე სანატრელია და არ დაეცემა ის მონაზონიც, რომელიც, იხსენებს რა სიკვდილსა და საკუთარ ცოდვებს, ხილული თვალებით მარადდღე ალტობს დაწვებს სანატრელი ცრემლებით. ჩემი აზრით, პირველი მეორის გარეშე არ მოიპოვება.

54. მინახავს მათხოვრები, მჭევრმეტყველებით მეფისთვის თავი რომ მოუბეზრებიათ და თავიანთი ტკივილისადმი მის გულში სწრაფად აღუძრავთ სიბრაული. ასევე მინახავს სათნოებით ღარიბი და ღატაკი ადამიანები, რომლებიც არა მჭევრმეტყველური, არამედ გულის სიღრმიდან ამოსული უბირი და შესაბრალისი სიტყვებით ემუდარებოდნენ ზეციურ მეუფეს, განწირულებივით ურცხვად, ტანჯვით შეჰლაღადებდნენ, და ძალით გამოუთხოვიათ წყალობა მისგან, ვისი სახიერება და ტკბილი ბუნება არანაირ იძულებას არ ექვემდებარება.
55. ვინც თავისი ცრემლებით ამაცობს და იმათ განიკითხავს, რომლებიც არ ტირიან, იმ კაცს ჰგავს, მეფემ რომ მისცა მახვილი მტრის მოსაკლავად, მან კი მტერთან ბრძოლა მიატოვა, იარაღი გულში ჩაიცა და თავი მოიკლა.
56. საყვარელნო, ღმერთს არ სჭირდება გულისტკივილით ადამიანის გლოვა და ტირილი. ღმერთს უფრო ის სწადია, რომ ადამიანის სული მისდამი სიყვარულით ხარობდეს.
57. საყვარელო, მოსპე შენში ცოდვა, და ტირილი აღარ დაგჭირდება. მკურნალობა არ სჭირდება იმას, ვინც ავად არ არის.
58. მცნების დარღვევამდე ადამს არ უტირია, ისევე, როგორც მართლები არ იტირებენ აღდგომის შემდგომ, როცა ცოდვა სრულიად აღიგვება, რადგან “იქ არ იქნება სალმობა, მწუხარება და სულთქმა” (შდრ. ესაია 35. 10).
59. ვნახე, ზოგიერთი გლოვობდა. ვნახე სხვებიც, რომლებიც იმიტომ გლოვობდნენ, რომ ვერ გლოვობდნენ. სინამდვილეში, ეს უკანასკნელნი გლოვობდნენ, თუმცა კი ეგონათ, რომ არ გლოვობდნენ. ეს ღვთის სათნო უცოდინარობა მათ სიამაყისგან იცავდა. სწორედ მათზეა ნათქვამი: “უფალმან განაბრძენის ბრძანი” (ფსალმ. 145. 8).
60. მსუბუქი ჭკუისანი ხშირად გაამაყებულან ცრემლებით და ამიტომ ცრემლები ზოგიერთს არ ეძლევა კიდევ. ასეთები ცრემლთა ძიებაში თავს იდანაშაულებენ, ოხვრით, ჭმუნვით,

სულიერი მწუხარებითა და გულისტკივილით თავს ისჯიან. ამ უკანასკნელთ ამგვარი საქციელი უფლის წინაშე ცრემლებად შეერაცხებათ, თუმცა კი მათ ასე არ მიაჩნიათ და არაფრად თვლიან თავიანთ შრომას.

61. თუ დავაკვირდებით, ვნახავთ, რომ ეშმაკები დაგვცინიან: ხშირად როცა გავმძლავრვართ, ჩვენში ღმობიერება აღუძრავთ და როცა გვიმარხულია, ჩვენი გულები გაუსასტიკებიათ. ასე იმიტომ იტყვიან, რომ ყალბი და ცრუ ცრემლებით შემცდარნი შვებას მივეცეთ, რომელიც არის დედა ყოველგვარი ბოროტებისა. საყვარელნო, არ აყვეთ მათ მზაკვრობას, და არც დავემორჩილოთ, არამედ მთელი გულითა და გონებით შევებდმოლოთ.
62. ღმობიერების ბუნებაზე როცა დავფიქრებულვარ, გამკვირვებია, თუ რატომ ეწოდება მას გლოვა და მწუხარება, როცა სულს სინარულითა და მხიარულებით განაზავებს და გოლეული თაფლივით ტკბილია. რას ვსწავლობთ აქედან? – იმას, რომ ჭეშმარიტად ღვთის ნიჭია სანატრელი ღმობიერება.
63. ამ დროს, როცა სანატრელ გულშემუსვრილთა გულებში ნუგეშისმცემელია დამკვიდრებული, სულში გულისთქმის არავითარი მწარე სიტკბობება არ მოიპოვება.
64. ძებო, მოვისმინოთ სულისთვის სასარგებლო, ღმობიერებისა და სინანულის აღმძვრელი ამბავი: იყო აქ ერთი ბერი, სახელად სტეფანე, რომელიც მეუღაბნოებასა და დაყუდებულ ცხოვრებას ეწეოდა. დიდი ხნის მონაზონი იყო, შემკული მარხვით, ცრემლითა და სხვა მრავალი სიქველით.

მისი სენაკი სინას წმიდა მთაზე მდებარეობდა, იქ, სადაც წმიდა ილია წინასწარმეტყველისა და ღვთისმხილველის სამყოფელი იყო. მაგრამ გულმა უფრო დიდი და აღმატებული სინანულისკენ გაუწია. გაემართა მძოვართა სამყოფლისკენ, რომელსაც “სიდი”, ანუ “ჭირი” ეწოდება და რომელიც სინას მონასტრიდან სამოცდაათი მილითაა დაშორებული.

ეს ადგილი ყოველგვარ ნუგეშს მოკლებულია, გზაც კი არ არის. ცხოვრობდა იქ სტეფანე სიდუხჭირეში, ტირილსა და უკიდურეს სინანულში. დიდი ხნის შემდეგ, როცა ძლიერ დაბერდა, კვლავ თავის სენაკში, სინას მთაზე დაბრუნდა, სადაც მას ღვთის დიდი მოშიში ორი პალესტინელი მოწაფე ჰყავდა, რომლებიც წმინდად იცავდნენ თავს.

ბერმა რამდენიმე დღე იცხოვრა იქ, შემდეგ დასნეულდა და გარდაიცვალა. გარდაცვალებამდე ერთი დღით ადრე გონება წაერთვა: თვალები გახელილი ჰქონდა და ხან საწოლის მარჯვნივ გაიხედავდა, ხან – მარცხნივ. იქ მსხდომებს ესმოდათ, თუ როგორ პასუხობდა მომაკვდავი ვილაცას, რომელიც თითქოს ასამართლებდა მას: “ეჰ, მართალია, მაგრამ ამის გამო ამდენი წელი ვიმარხულე”; “სიმართლეს არ ამბობთ, იტყუებით! არ ჩამიდენია, რასაც მებრალეხთ”; “მართალია, მაგრამ ამის გამო ვტიროდი და ძმებს ვემსახურებოდი”; “სიმართლეს არ ამბობთ, ცილს მწამებთ”; “მართალია, სიმართლეს ამბობთ და ვერ გავიმართლებ თავს, მაგრამ შემწედ უფლის მოწყალეობა მაქვს”. საშინელი და შემაძრწუნებელი სანახავი იყო ეს უმოწყალო და უხილავი სამსჯავრო. ყველაზე საშინელი კი ის იყო, რომ რაც არ ჩაედინა, იმასაც აბრალებდნენ.

რა საოცარია! თავად დაწყებული და განდევნილი ამბობდა ზოგიერთ ცოდვაზე, რომ საპასუხო არაფერი ჰქონდა. ამას ამბობდა ის, ვისაც მონაზვნობაში ორმოცი წელი გაეტარებინა, ვისაც ბევრი უტირია და უგლოვია.

ვაიმე, ვაიმე, საყვარელო! სად იყო მაშინ ეზეკიელ წინასწარმეტყველის სიტყვები, მტანჯველისთვის რომ ეთქვა: “უფალი ამბობს: რაშიც გიხილავ, იმის მიხედვით განგიკითხავ” (შდრ. იეზეკიელი 33. 13-16). მაგრამ მან ამის მსგავსი ვერაფერი თქვა. რატომ, ძმებო? – დიდება უფალს! მხოლოდ მან უწყის.

ზოგიერთმა მითხრა: „იცის უფალმა, რომ ის უდაბნოში საკუთარი ხელით აჭმევდა კეფხვებს, ლომებსა და აფორებს“.
– და აი, ამგვარად განიკითხებოდა სულის გაყრის ჟამს! რა სასჯელი ერგო, ან როგორი განაჩენი გამოუტანეს, ან როგორ დასრულდა ის სამსჯავრო, უცნობია.

65. როგორც ქვრივი დედაკაცი, ქმარს რომ დამარხავს, ერთადერთი ვაჟი დარჩება და ღვთის შემდგომ მხოლოდ შვილში პოულობს ნუგეშს, ისე ცოდვით დაცემულ სულსაც არ ექნება სხვა სანუგეშო სიკვდილის ჟამს, გარდა მის მიერ გაწეული შიმშილისა, წყურვილისა და დაღვრილი ცრემლებისა.
66. დაე, ხმატკბილად არ ივალბოს მან, ვინც გლოვობს. მსგავსი საქმეები გლოვას ვნებს. თუ ამ გზით შეეცდები გლოვის მოწვევას, უფრო მეტად განგშორდება ის, რადგან გლოვა მხურვალე სულისთვის ჩვეული ტკივილია.
67. გლოვა ბევრისთვის გამხდარა უვნებობის წინამორბედი, როცა ვნებათა საგანი მოუსპიათ და სული განუწმენდიათ.
68. გლოვაში გამოცდილმა ერთმა მოღვაწემ მითხრა: “როცა პატივმოყვარეობის, მრისხანების ან მუცლის ამოვსების სურვილის დაკმაყოფილებას დავაპირებდი, გლოვაზე ფიქრი შინაგანად მამხელდა და მეუბნებოდა: “არ გააკეთო, თორემ შენგან გავიქცევი!” მე კი ვპასუხობდი: “ჰოი, მეგობარო, არ გეუბრები, ვიდრე ჩვენს უფალთან – იესო ქრისტესთან არ მიმიყვან!”
69. გლოვის უფსკრულში მოიპოვება ნუგეში, ხოლო გულის სიწმინდე საღმრთო ბრწყინვალეობას იძენს. ბრწყინვალეობა ენით გამოუთქმელი ძალაა, რომელიც იღუმალი გზით შეიცნობა და უხილავად იხილვება.
70. ნუგეში დამაშვრალი და მტკივნეული სულის განსვენებაა, რომელიც ჩვენს შიგნით ჩვილი ბავშვივით ტირის და გაბრწყინებული იცინის.

71. განსვენება მწუხარებით დაცემული სულის აღმართვაა. ამ დროს სიმწრის ცრემლები საკვირველი სახით სასიხარულო ცრემლებად გარდაიქმნება.
72. სიკვდილის ხსენებით გამოწვეული ცრემლები შობს შიშს, შიში შობს უშიშობას, რის შემდეგაც სიხარული გამობრწყინდება. რაჟამს დაუსრულებელი სიხარული დასრულდება, მაშინ ბრწყინვალე სიყვარულის ყვავილიც გამოჩნდება.
73. რათა მწყემსის ნაცვლად მეელი არ მიიღო, თავმდაბლობით შეეხსრე თავი და გულში თქვი, რომ მიღებული სიხარულის ღირსი არა ხარ.
74. არ მიიღო ხილვა, როცა არ არის ხილვის ჟამი. მოითმინე, ვიდრე შენი თავმდაბლობის გამო თავად მოგეძებნის, დაგედევნება, დაგეწევა და უკუნისამდე შენთან იქნება წმინდა და სულიერ ქორწილში.
75. პატარა ბავშვი როცა პირველად გაიცნობს მშობელს, ბედნიერია და სიხარულით ივსება. როცა მშობელი გარკვეული ხნით წავა და ისევ დაბრუნდება, ბავშვს უხარია, და თან წუხს: უხარია იმიტომ, რომ კვლავ იხილა ის, ვისი ნახვაც სურდა; ხოლო წუხს იმიტომ, რომ ეს სიხარული მთელი იმ ხნის განმავლობაში მოაკლდა, რა დროითაც შორს იყო იგი მშობლისგან.
76. დედაც ეძალევა თავის შვილს. და როცა ხედავს, თუ რა დამწუხრებული ეძებს მას შვილი, უხარია. აი, ასე ასწავლის დედა შვილს, არასდროს მოშორდეს მშობელს. როგორც უფალი ამბობს: “რომელსა ასხენ ყურნი სმენად, ისმინენ!” (მათე 13. 9)
77. სიკვდილმისჯილს აღარ აინტერესებს, თუ როდის იქნება მღერა-თამაში. არც ჭეშმარიტი მონანული და მგლოვიარე ჰყვება ავხორცობას, პატივმოყვარეობას, გულისწყრომასა და მრისხანებას.
78. გლოვა არის მონანულ სულში ძირგადებული ტკივილი, რომელიც დღითი დღე ისე უმატებს ტკივილზე ტკივილს, როგორც მშობიარეს უმძაფრდება ტანჯვა.

79. უფალი მართალი არის და სიმათლე უყვარს: ის ჭეშმარიტ დაყუდებულს ჭეშმარიტ გლოვას აძლევს, ხოლო ჭეშმარიტ მორჩილს ყოველდღიურად ანიჭებს სიხარულსა და ნუგეშს.
80. ვინც მოღვაწეობის ზემოხსენებულ ორ წესს (დაყუდებასა და მორჩილებას – რედ.) სათანადოდ აღასრულებს, საუკუნო გლოვას განერიდება.
81. განდევნე ძალღი, გლოვის დროს შენთან რომ მოდის და ღმერთს უმოწყალოსა და შეუბრალებელს უწოდებს, რათა სასოწარკვეთილებაში ჩაგაგდოს. თუ დააკვირდები, შეამჩნევ, რომ ცოდვის ჩადენამდე ის ღმერთს მოწყალებსა და მიმტყვებელს უწოდებდა.
82. სიკვდილის მუდმივი ხსენება შობს შიშს. შიშს მოაქვს გლოვა. რაჟამს გლოვა სულში ჩვეულებად გექცევა, ის შენს ბუნებად გადაიქცევა და ძნელად განსადევნი გახდება.
83. რაც უნდა დიდ ღვაწლში ვიყოთ, თუ უღმობელი გული გვექნება, ვიცოდეთ, რომ ვცდებით. ძმებო, მართალს ვამბობ! ვინც ნათლისღების შემდგომ შეაგინა ზორცი, მას სინანულის ცრემლებით, მხურვალე გულის ცეცხლითა და ღვთის წყალობით ხელმეორე ნათლისღება სჭირდება.
84. მინახავს ზოგიერთი ადამიანის უკიდურესი გლოვა, გულის ტკივილით მკერდში რომ იცემდა ხელს და პირიდან სისხლს ანთხევდა, და გამხსენებია სიტყვები: “იწყლა ვითარცა თივაჲ და განჯმა გული ჩემი” (ფსალმ. 101. 5).
85. შიშით მოგვრილი ცრემლები თავისთავად ძრწის და უსაფრთხოებაშია. სიყვარულის ცრემლები კი, ვიდრე სრულყოფილი სიყვარული მოვიდოდეს, ადვილი მოსაპარავია, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ცრემლთა ღენის ჟამს გულში უზომოდ მხურვალე ცეცხლი გიზგიზებს. საოცარია, რომ ის, რაც უფრო მდაბალია, თავის დროზე უფრო საიმედოცაა.
86. არსებობს გარემოება, რომელიც ცრემლთა წყაროს აშრობს; არსებობს გარემოება, რომელიც წყაროს კი არ აშრობს, არამედ მასში ტალახსა და ქვეწარმავალს წარმოქმნის.

პირველის მიზეზით ლოთი თავის ასულებთან დაეცა ურჯულოდ, ხოლო მეორის მიზეზით ეშმაკი გადმოვარდა ზეციდან.

87. რაოდენ დიდია ჩვენი მტრების უკეთურება! – ხშირად ისინი თავიანთი მზაკვრული ფანდებით სათნოებათა დედას უკეთურების მშობლად აქცევენ, ხოლო მას, რამაც თავმდაბლობა უნდა მოიტანოს – ამპარტავენების წყაროდ.
88. უდაბნოში ყოფნა ჩვენში ხშირად აღძრავს ცრემლსა და ღმობიერებას. ეს უნდა ვისწავლოთ ჩვენი უფალი – იესოსგან, ილია წინასწარმეტყველისა და იოანე ნათლისმცემლისგან, რომლებიც სალოცავად უკაცრიელ უდაბნოში მიდიოდნენ.
89. მინახავს შფოთსა და ქალაქში აღძრული ცრემლებიც. მტრები იმიტომ იქცევიან ასე, რომ ვიფიქროთ, თითქოს შფოთი არავითარ ზიანს გვაყენებდეს და ამა სოფელს დაუვახლოვდეთ. სინამდვილეში ეს ეშმაკის მზაკვრობა და ხრიკებია.
90. ხშირად ერთ სიტყვასაც კი გაუფანტავს გლოვა. საკვირველი ის იქნებოდა, ერთ სიტყვას რომ შესძლებოდა მისი დაბრუნება.
91. საყვარელნო, სიკვდილის ჟამს იმის გამო კი არ მოგვთხოვენ პასუხს, თუ რატომ არ ჩავდიოდით სასწაულებს, არ ვლეთისმეტყველებდით ან ვერ ვხედავდით უხილავს, არამედ ღვთის წინაშე იმაზე ვაგებთ პასუხს, თუ რატომ არ ვგლოვობდით ყოველთვის. ამიტომ, ძმებო, ყოველთვის უნდა ვტიროდეთ და ვგლოვობდეთ ჩვენს ცხოვრებას, ყოველთვის ღვთისკენ უნდა ვილტვოდეთ, რომლისა არს დიდება აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს არის მეშვიდე საფეხური. ვინც მასზე ასვლას ეღირსა, მეც შემეწიოს; თავად მას კი აღარ სჭირდება შემწე, რადგან მეშვიდე საფეხურზე იმ სიბილწისგან განიბანა და განიწმინდა, საწუთროში შვიდ დღეში რომ შემოვიდა.



თავი მერვე

მისივე თქმული

ურისსხველობისა და გულისწყრომისთვის

1. როგორც წყალი აქრობს ცეცხლს, ისე აქრობს ჭეშმარიტი გლოვის ცრემლები გულისწყრომისა და მრისხანების აღს. ამიტომ გლოვის შემდეგ გულისწყრომისგან გათავისუფლებაზე ვისაუბრებთ.
2. ურისხველობა ისაა, როცა ადამიანი ისევე ვერ იცნრობს ყვედრებისა და დამცირების სურვილს, როგორც დიდების-მოყვარე კაცი ვერ ძლება ქებით.
3. ურისხველობა არის საკუთარ ბუნებაზე გამარჯვება და შეურაცხყოფისადმი უგრძობელობა, რომელიც დიდი ოფლითა და შრომით მოიპოვება.
4. სიმშვიდე თვისებაა აუღელვებელი სულისა, რომელიც ერთნაირად დებულობს ლანძვასა და ქებას.
5. ურისხველობის დასაწყისი ბაგეთა დუმილია, როცა გულში არ არის მღელვარება; შუა გზა აზრთა დუმილია, როცა სული ოდნავ შფოთავს; ხოლო დასასრული უშფოთველი სიწყნარეა არაწმინდა ქართა ქროლვისას.
6. რისხვა დაფარული სიძულვილისა და უხილავი ღვარძლის ამოდრავებაა.
7. გულისწყრომა განმანაწყენებლის მიმართ ბოროტების ჩადენის სურვილია.
8. გაცხარება გულის უდროო გახურებაა.
9. გაფიცხება არის სულში დანერგილი უსიამო შფოთი.
10. გულისწყრომა არის სიმშვიდის უეცარი შეშფოთება და სულის სისაძაგლე.
11. როგორც სიბნელე უჩინარდება სინათლის გამოჩენისას, ისე უჩინარდება ყოველგვარი შფოთი და გულისწყრომა თავმდაბლობის გამოჩენისას.

12. ზოგიერთი ადამიანი განრისხებისთანავე მშვიდდება და ამიტომ არ ცდილობს, ამ ვნებისგან განიკურნოს. არ ახსენდება საწყალს, რომ დაწერილია: წამი გულისწყრომისა მისისა არს დაცემა მისდა (იხ. ზირაქი 1. 22).
13. ზოგიერთი წისქვილი სწრაფია და წამში უფრო მეტს ფქვავს, ვიდრე სხვა მთელი დღის განმავლობაში დაფქვავდა. ის მაშინვე ანადგურებს მთელ ხორბალსა და სულიერ ნაყოფს. ამიტომ დიდი სიფრთხილე გვმართებს.
14. ხშირად ძლიერი ქარისგან ისე აგიზგიზებულა ალი, რომ ერთ წამში უფრო დიდი სულიერი ყანა დაუწვავს და მოუოხრებია, ვიდრე ნელი ცეცხლი დაწვავდა ყოველდღიურად.
15. ჰოი, საყვარელნო, ნურც ეს იქნება ჩვენთვის დაფარული: ხშირად, როცა ვმრისხანებთ, ეშმაკები უცებ გვანებებენ თავს, რათა დიდი ვნებები უმნიშვნელოდ მივიჩნიოთ, უყურადღებოდ დავტოვოთ და ამგვარად მათგან უკურნებლად დავსწეულდეთ.
16. როგორც ტლანქი, წვეტიანი და დაკორძილი ქვა სხვა ქვებთან ერთად გორვისას მოიქნება, უსწორმასწორობას დაკარგავს და დამრგვალდება, ისე ფიცხ, სასტიკსა და მრისხანე ადამიანს ძლიერ და მკაცრ მოღვაწეებთან ყოფნისას ამ ორი საქმიდან ერთ-ერთი აუცილებლად შეემთხვევა: ან მოთმინების წყალობით ვნებისგან განიკურნება, ან მოღვაწეებს განშორდება და თავის უძლურებას მიხვდება.
17. მრისხანე კაცი თავისი ნებით ცოფდება, რადგან სძლევს რა ძველი ჩვეულება, გაუცნობიერებლად ბორგავს და ეცემა.
18. მონანულისთვის არაფერია გულისწყრომაზე საშინელი. სინანულს დიდი თავმდაბლობა სჭირდება, გულისწყრომა კი ამპარტავნების ნიშანია.
19. უდიდესი სიმშვიდე ისაა, როცა განმანაწყენებლის გვერდით ყოფნისას გული დაწყნარებულია და ამ უკანასკნელისდამი სიყვარული არ უძვირდებათ; ხოლო გულისწყრომის ყველაზე დიდი უკეთურება ის არის, როცა მარტო ყოფნის დროსაც კი ბორგავენ და განმანაწყენებელს ებრძვიან.

20. რამდენადაც სულიწმიდა სულის დამამშვიდებელია და დამაწყნარებელი, იმდენად სულის შემამშოთებელი და ამამღვრეველია გულისწყრომა. აი, ამიტომ ვერაფერი აბრკოლებს სულიწმიდას გულისწყრომაზე მეტად.
21. როგორც ვიცით, მრავალ ბოროტებას შობს გულისწყრომა, მაგრამ მიუხედავად ბოროტებისა, მის ერთ-ერთ ნაშვიერს თავისდაუნებურად მაინც მოაქვს ჩვენთვის სარგებლობა. მინახავს მრისხანებისგან გააფთრებული ადამიანები, დიდი ხნის დაფარული ღვარძლი რომ გაუმჟღავნებიათ და მრისხანების ვნებით უფრო დიდი ვნებისგან გათავისუფლებულან, როცა ან საქმის არსი განუმარტავს, ან შენდობა უთხოვია იმას, ვის მიმართაც გულში წყენა ჰქონიათ. ასევე მინახავს ადამიანები, უგუნურად რომ ითმენდნენ და ამგვარი ღუმილით გულს ღვარძლით ივსებდნენ. ეს საცოდავები ეშმაკეულებსა და გიჟებზე უარესად მივიჩნიე, რადგან როგორც შევარდენი ემტერება მტრედს, ისე მტრობდნენ სიკეთეს.
22. საყვარელნო, დიდი ყურადღება და სიფრთხილე გვმართებს ამ მრისხანების გველთან, რადგან ადამიანური ბუნება ისევე თანაშეეწევა მას, როგორც სიძვას.
23. მინახავს მრისხანე ადამიანები, სიბრაზის გამო საჭმელზე რომ უთქვამთ უარი და უგუნური მარხვით შხამზე შხამი დაუმატებიათ. მინახავს სხვებიც, გულისწყრომა რომ მოუმიზეზებიათ, ნაყროვანებას მისცემიან და როგორც მაღალი კლდიდან, ისე ჩავარდნილან ღრმა ორმოში. მინახავს გონიერი ადამიანებიც, დაოსტატებული მკურნალებივით მარხვა და ჭამა ერთმანეთისთვის რომ შეუზავებიათ, ორივესგან ზომიერი ნუგეში მიუღიათ და დიდად უსარგებლიათ.
24. ზომიერი გალობა ზოგჯერ გულისწყრომას აცხრობს, ზოგჯერ კი, თუ ის უდროოა და უზომო, ავხორცობას უწყობს ხელს. ამიტომ დროულად და ზომიერად უნდა ვივსებოთ.

25. თავმდაბალი პასუხი გულისწყრომას აცხრობს, ხოლო თავხედური შეპასუხებით გულისწყრომა იზრდება. ამიტომ ყველაფერში თავმდაბლობა გემართებს.
26. ერთხელ გარკვეული საჭიროებისთვის სენაკიდან გამოვედი და გავიგონე, დაყუდებულები მოძალბებული გულისწყრომისა და სიბრაზისაგან თავიანთ სენაკებში გალიაში გამოძწყვდი-ული კაკებივით რომ იკორტნებოდნენ, ბორგავდნენ და გამძვინვარებულნი სახეში ხელს ირტყამდნენ, თითქოს მათ წინაშე მათი განმანაწყენებელი ადამიანი მდგარიყო. მე მათ ღვთის შიშით ვურჩიე, მარტო საერთოდ არ დაყუდებულიყვნენ, რათა ადამიანის სახე არ დაეკარგათ და ეშმაკებად არ ქცეულიყვნენ.
27. მინახავს ვნებითა და ღვარძლით სავსე გულები, ზარმაცები, ზორცთა, სიმღერისა და განცხრომის მოყვარენი რომ ყოფილან. რათა ადამიანიდან პირუტყვად არ ქცეულიყვნენ, რჩევა მიმიცია, დაყუდებულიყვნენ, ვინაიდან ეს არის აღნიშნული ვნებისა და სიბინძურის მტერი.
28. ზოგიერთებმა მითხრეს, რომ საშინლად იძლეოდნენ ორივე ვნებისგან. ამ უკანასკნელთ საერთოდ ავუკრძალე თავიანთ ნებაზე ცხოვრება. მათ მოძღვრებს კი სიყვარულით ვურჩიე, მოწაფეებისთვის ზოგჯერ დაყუდების, ზოგჯერ კი საძმომი ცხოვრების ნება მიეცათ; და მაინც მოძღვრებს მივანდე, საკუთარი შეხედულებისამებრ, მოწაფეების ვნებებიდან გამომდინარე გადაეწყვიტათ ყველაფერი.
29. ავხორცი ადამიანი მხოლოდ საკუთარ თავს, უკიდურეს შემთხვევაში, კიდევ ერთს – თავის თანამზრახველს – ვნებს; მრისხანე ადამიანი კი, მგლის მსგავსად, ხშირად მთელ სამწყსოს აღაშფოთებს და მრავალ თავმდაბალ სულს ჰკლავს.
30. საშინელებაა სულიერი თვალის გულისწყრომით დაბნელება. როგორც წინასწარმეტყველი ამბობს: “განრისხდა გულის წყრომითა თუალი ჩემი“ (ფსალმ. 6. 7). ამაზე უარესია, როცა სულიერ მრისხანებას ბაგეებიც წარმოაჩენს. ხელით

შეხება კი მტერია და სრულიად უცხოა მონაზვნური ცხოვრებისთვის.

31. თუ ძმის თვალიდან ბეწვის ამოღება გსურს, ფრთხილად იყავი, რომ საექიმო იარაღის ნაცვლად ისარი არ გამოიყენო. ისარი მკაცრი პასუხი და უხეში მოპყრობაა, ხოლო საექიმო იარაღი – მშვიდად შეგონება და მოთმინებით მხილება.
32. მოციქული ამბობს: “ამხილე, შეჰრისხენ და ნუგემინის-ეც“ (2 ტიმ. 4. 2), მაგრამ სცემეო, არ უთქვამს. და თუ უცემრად არაფერი გამოდის, ჰოი, წინამძღვარო, მაშინ სხვისი, და არა საკუთარი ხელით სცემე დროდადრო.
33. თუ დავაკვირდებით, ვნახავთ, რომ მრავალი მრისხანე ადამიანი იჩენს გულმოდგინებას მარხვაში, მღვიძარებასა და დაწყლებაში. ეშმაკის მიზანი ისაა, რომ დაარწმუნოს ისინი, გაამრავლონ თავიანთი ვნების ხელშემწყობი პირობები სინანულისა და მოღვაწეობის საბაბით.
34. როგორც ადრე ვთქვით, თუ ეშმაკის შეწვევით ერთ მგელს მთელი სამწყსოს არევა შეუძლია, მაშინ ცხადია, რომ ანგელოზის დახმარებით ერთ ბრძენ ძმასაც შეუძლია მღელვარების დაცხრომა ისევე, როგორც ზეთით სავსე ტიკი აცხრობს ლელვას. რამდენადაც პირველი ღვთისგან დაისჯება, იმდენად მეორე დაჯილდოვდება და ყველასთვის სასარგებლო მაგალითი გახდება.
35. სანატრელი ურისხველობის დასაწყისი ისაა, როცა შეურაცხყოფას, დამცირებასა და ლანძღვას სიმწრით, გულისტკივილით ითმენენ; შუა გზა ყოველივე აღნიშნულის მწუხარების გარეშე მოთმენაა, ხოლო დასასრული ისაა (თუ კი ვინმე ოდესმე მიაღწევს), როცა ლანძღვას ქებად მიიჩნევენ.
36. პირველო, გიხაროდეს! იცოცხლე, მეორევ! უფლის მიერ ნეტარი ხარ და იღხინე, სრულყოფილო მესამევ!
37. საცოდავი სანახაობა ვიხილე მრისხანე ადამიანებთან, რაც მათ დაფარული ამპარტავნებისგან ემართებოდათ: როცა

განრისხდებოდნენ, შემდეგ იმაზე ბრაზობდნენ, რომ განრისხდნენ. გაკვირვებული ვიყავი, ვხედავდი რა, დაცემას კვლავ დაცემით რომ სჯიდნენ, ცოდვაზე ისევ ცოდვით იძიებდნენ შურს, და შემებრალა ისინი. გამაოცა ემმაკის ამგვარმა მზაკვრობამ და ლამის თავის გადარჩენის იმედი დაძეკარგა.

38. ვინც ხედავს, რომ მრისხანება, ამპარტავნება, მზაკვრობა და პირმოთნეობა სძლევს და სურს, მათ წინააღმდეგ სიმშვიდის ორღესული მახვილი აღმართოს, ასეთმა მკაცრ მოღვაწე ძმებს მიმართოს და ისე მივიღეს მათთან, როგორც სიბილწის განმბანელ სამრეცხაოსა და სულის საცხოვნებელ ადგილას. დარჩეს იქ, თუ ვნებებისგან სრული განწმენდა სწავია. რაჟამს მისი გონება ლანძღვა-შეურაცხყოფით გაილახება, ხორცი ტანსაცმელივით გაითელება, დაიწიხლება და შეიმუხრება, მაშინ სულიერი სამოსის ყოველგვარი ჭუჭყიც განიწმინდება და კარგად გაირეცხება.
39. დაე, საყოველთაოდ გავრცელებულმა ნათქვამმაც დაგარწმუნოს, რომ უპატიობა, დამცირება და ლანძღვა მართლა სულიერ ვნებათა განმბანელია: როცა ერის ადამიანები ვინმეს ძლიერ გალანძღავენ, ამაყად ამბობენ, ესა და ეს კარგად გავრეცხე და დავბანეო. და მართლაც, ასეა!
40. სხვაა გლოვით გამოწვეული ურისხველობა ახალბედათა და სხვაა სრული ურისხველობა და უშფოთველობა სრულყოფილთა. პირველნი ცრემლებით ისე თოკავენ მრისხანების ვნებას, როგორც აღვირითა და ლაგამით; ხოლო მეორენი უვნებობით ისე კლავენ მას, როგორც გველს – მახვილით.
41. ვნახე მავანთა მიერ ერთდროულად გალანძღული სამი მონაზონი. ერთი ლანძღვამ გაანაწყენა, მაგრამ ხმა არ ამოუღია; მეორეს გაუხარდა, რომ გალანძღეს, მაგრამ იმაზე შეწუხდა, შეურაცხყოფელი რომ დაზარალდა; ხოლო მესამემ წარმოიდგინა, თუ რამდენად ევნო მოყვასს და მწარედ ატირდა.

ამ სამში დაინახავდით შიშის, სასყიდლისა და სიყვარულის მუშაკებს.

42. რამდენადაც ერთი სახელით ვიხსენიებთ თავ-კისრის ხურვებას, თუმცა მას მრავალი, და არა ერთი გამომწვევი მიზეზი აქვს, იმდენად მრავალი და სხვადასხვაგვარია გულისწყრომისა და სხვა ვნებათა გამომწვევი მიზეზი. შესაბამისად, შეუძლებელია მათი ერთნაირად მკურნალობა. მე კი ვიტყვოდი, ვისაც ეს სენი სჭირს, იჩქაროს და იმისდა მიხედვით იმკურნალოს, როგორცაა დაავადება და მისი გამომწვევი მიზეზები.
43. უპირველეს ყოვლისა, თითოეულმა თავისი დაავადების მიზეზი უნდა გამოიკვლიოს და როცა მიზეზს მიაგნებს, ღვთის შეწევნითა და სულიერ მკურნალთა მზრუნველობით უნდა მიიღოს წამალი და მკურნალობა.
44. შევიკრიბოთ სულიერად და იგავის მაგალითზე გამოვიკვლიოთ აღნიშნული დაავადების მიზეზები, თუ საიდან ჩნდება ან როგორ იკურნება ის. ვისაც სურვილი გაქვთ, მოდით ჩვენს სულიერსა და უხილავ სამსჯავროზე, დავსხდეთ და გამოვიძიოთ მრისხანების ზემონახსენები ვნება.
45. ჰოი, ძმებო, როგორ მივაგნოთ ამ დაავადების გამომწვევ მიზეზებს, ან როგორ გამოვიცნოთ ამ უხილავი მტრის მშობელი? მოდით, ვიღვაწოთ, შევბოჭოთ მძლავრი მრისხანება, უხილავს უხილავი ბორკილები გამოუძებნოთ და ჩვენი სიმშვიდით ვტანჯოთ, რადგან სწორედ სიმშვიდის ბორკილებია მისი მომთვინიერებელი. ქვე დავცეთ და ვცემოთ ჩვენი მოთმინებით, ყოვლადწმიდა სიყვარულს გადავცეთ. ის წამოათრევს და მოიყვანს მას უხილავ სამსჯავროზე. შემდეგ კი გონების პირით შევეკითხოთ:
46. "ჰოი, უგუნურო, უჭკუოვ, უღირსო და დაუოკებლო! გვითხარი, რა ჰქვია მამაშენს? რა არის უკეთური დედაშენის სახელი, რომელმაც ბოროტად გშვა შენ? რა ჰქვია შენს ბოროტსა და ბილწ ვაჟებსა და ასულებს? როგორ შეიძლება შენს სიავესთან ბრძოლა და შენი მოკვლა?"

ის გვიპასუხებს: “ბევრი ღელა მყავს. არც მამა მყავს ერთი. ჩემი ღედები არიან: ამპარტაფნება, ვეცრხლისმოყვარეობა, ნაყროვანება, ზოგჯერ – სიძვა. ჩემი მამები არიან: ქედმაღლობა და ამ უკანასკნელისგან მიღებული ვახში. ჩემი შვილები არიან: გულღვარძლიანობა, სიძულვილი, მტრობა და საკუთარი ნათქვამის დაცვა-მტკიცება.

47. ხოლო ჩემი მტერია ურისხველობა და სიმშვიდე, რომელთა მიერაც ახლა ვარ შეკრული. თავმდაბლობაა, რომელიც მებრძვის და მანადგურებს მე. და თუ ვინაა მისი მშობელი, თავად მას ჰკითხეთ თავის დროზე“.

ძმებო, ამ ვნების დასათრგუნად მოგვმადლოს ღმერთმა თავმდაბლობა, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ

მერვე საფეხურზე ურისხველობის გვირგვინი მოიპოვება. ვისაც ეს გვირგვინი ბუნებრივად აქვს მიცემული, მას, შესაძლოა, მეტი არაფერი გააჩნდეს; ხოლო ვისაც ურისხველობა შრომითა და ოფლით მოუპოვებია, მას რვავე ვნება დაუმარცხებია.



თავი მესხრა

ჩვენი ნატარი მამის, იოანეს თქმული გულღვარძლიანობისთვის

1. წმიდა სათნოებები იაკობის მიერ ნანახი კიბის მსგავსია და მასზე ასვლით ადამიანი თანდათან ცამდე მალღდება. ბოროტი საქმეები კი იმ ჯაჭვსა ჰგავს, პეტრე მოციქულს რომ დასცვივდა. ვნებებიც ზუსტად ასევეა ერთმანეთზე დამოკიდებული და სული ჯოჯოხეთამდე ჩაჰყავთ. როგორც უწმინღურმა გულისწყრომამ გვითხრა, გულღვარძლიანობა მისი ნაშიერი ყოფიღა. ამიტომ მშობლის შემღვომ მის უკეთურ შვიღზე ვიღაპარაკებთ.
2. გულღვარძლიანობა არის მრისხანების შხამი, რომელიც ცოდვებს იმანსოვრებს. ის სიმართლის სიღულვიღი და სათნოებათა გამანადგურებელია. ის გესღია, სულის მომაკვღინებელი და მატღია, გონების მჭამელი.
3. ის არის ლოცვის შემარცხვენელი,¹ ვღრების დამაბრკოლებელი. მისთვის უცხოა სიყვარული. ის არის სულის ლურსმანი, მრისხანე ადამიანთა საყვარელი მწარე სიტკბოება და უამური საქმე. ის გამუღმებული ცოდვან, დაუღინებელი ურჯულოებაა და უკეთურებაა ყოველუამიერი.
4. ის ერთ-ერთიან იმ ბნელ და ბოროტ ვნებათაგან (გულღრძობაზე მოგანსენებთ), რომელიც ვნებების მშობელი კი არ არის, არამედ მათი ნაშიერია, უფრო სწორად, მშობელიცანა.² ამიტომ მასზე ბევრი საუბარი არ მსურს. ვინც მრისხან-

1. ლოცვის შემარცხვენელი არის იმიტომ, რომ ვამბობთ რან: “მოგვიტევენ ჩუენ თანანადებნი ჩუენნი, ვითარცან ჩუენ მივუტევენთ თანამღებთან მათ ჩუენთან”, მანინ გულღვარძლიანობან ჩვენს ლოცვას არცხვენს.

2. იმიტომ არის მშობელიც, რომ სიამაყისგან გამოწვეული გულისწყრომან შობს გულღრძობას, ხოლო გულღრძობან შობს შურსან და კაცისკვლას.

- ნებას სძლია, მას გულღრძობაც მოუკლავს; მაგრამ ვიდრე ცოცხალია მამა, იქვე აუცილებლად იქნებიან შვილებიც.
5. ვინც სიყვარული მოიპოვა, მისთვის უცხოა შური. რომელ ადამიანშიც მტრობაა, ის ფუჭად შრომობს და სულს წარიწყმედს.
 6. გაფანტავს სიძულვილს სიყვარულის ტრაპეზი, დაამშვიდებს და დააწყნარებს სულს წმიდა ნიჭი.
 7. მოუკრძალებელი ტრაპეზი კადნიერების დედაა. ნაყროვანება სიყვარულის სარკმლიდან შემოდის.
 8. მინახავს, სიძულვილს დიდი ხნის სიძვის ბორკილები რომ დაუმსხვრევია. იქვე მინახავს გულღრძობაც, რომელსაც სიძვის ბორკილების ხელმეორედ შეკვრა არაფრით დაუმშავია. და გამკვირვებია, ეშმაკს ეშმაკი რომ განუდევნია. იქნებ, ეს ღვთის განგებულებით ხდება, და არა ეშმაკისაგან?!
 9. გულღრძობისგან შორს არის ბუნებრივი, მტკიცე სიყვარული. მაგრამ სიფრთხილე გვმართებს! მასთან ახლოს ადვილად მიდის სიძვა და სიყვარულის მტრედში სიძვის მკბენარს მალავს.
 10. თუ ღვარძლიანი ხარ, შენი ღვარძლი ეშმაკებისკენ მიმართე. თუ შენში მტრობაა, ყოველთვის საკუთარი ხორცის მტერი იყავი.
 11. სხეული მზაკვარი და უმადური მეგობარია: რამდენადაც ვაამებთ – იმდენად გვავენებს.
 12. გულღრძობა წმიდა წიგნის მზაკვრულად განმარტებაა, რადგან საკუთარი უკეთურების მოწმედ მოჰყავს ის.
 13. მისი შემარცხვენელია უფალი იესოს ლოცვა, რომელსაც ვერ წარმოვთქვამთ, ვიდრე გულღრძობა ჩვენთან იქნება.
 14. თუ, ბევრი მცდელობის მიუხედავად, ამ ვნების გულიდან სრულად ამოგდებას ვერ შეძლებ, მაშინ შენს განმანაწყენებელს ზედიზედ სთხოვე პატიება და გარეგნულად გამოიჩინე მის მიმართ სიყვარული, რათა ამგვარი საქციელის გამო სინდისმა გამხილოს, შეგრცხვეს და მთელი გულით შეიყვარო ის.

15. ის კი არ იყოს შენთვის ამ ვნებისგან სრული განკურნების ნიშანი, როცა შეურაცხყოფელისთვის ილოცებ, ან საჩუქრით გაახარებ, ან ტრაპეზზე მიიწვევ, არამედ ის, როცა შეიტყობ, რომ რაღაც სულიერ ან ხორციელ განსაცდელშია, და შენ ამ უკანასკნელზე ისევე შეწუხდები და იტირებ, როგორც საკუთარ თავზე. იცოდე, აი, მაშინ ხარ ღვარძლისგან თავისუფალი.
16. გულღვარძლიანი დაყუდებული დამალული ასპიტია, რომელიც მომაკვდინებელ შხამს საკუთარ წიაღში ატარებს.
17. ქრისტეს ვნებათა გახსენება ღვარძლიანობას კურნავს, რადგან მისი შემარცხვენელია მაცხოვრის უბოროტობა და სიმშვიდე.
18. სველ შემას ჭია უჩნდება, ხოლო ზარმაცსა და ჯიუტად მღუპარე დაყუდებულს ღვარძლიანობა ეძალება.
19. ვინც მას განემორება – ცოდვათა შენდობას პოვებს, ხოლო ვინც მას გაჰყვება – ღვთის მოწყალებას დაშორდება.
20. ცოდვათა შენდობის მოსაპოვებლად ძლიერ უშრომია ბევრს, მაგრამ უბოროტო ადამიანს გაუსწრია მისთვის. უფალი ამბობს: “მიუტევეთ და მოგეტევენენ” (ლუკა 6. 37).
21. ჭეშმარიტი სინანულის ნიშანი უბოროტობაა. ვისაც ღვარძლი აქვს და ჰგონია, რომ სინანულშია, იმ ადამიანს ჰგავს, რომელსაც სიზმარში ნამდვილი სირბილი მოუწადინებია.
22. მინახავს ღვარძლიანი ადამიანები, სხვები რომ უმხელიათ გულღვარძლიანობაში, შემდეგ საკუთარი სიტყვებისა შერცხვენიათ და ამ ვნებისგან დამცხრალან.
23. არავის ეგონოს, თითქოს პატარა იყოს ეს უკეთური ვნება. ის იმდენად დიდია, რომ ხშირად მოღვაწე და სულიერი ადამიანებიც კი დაუცია. ამ ვნებისგან დახსნისთვის ვევედროთ უფალს, რამეთუ მისია დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს არის მეცხრე საფეხური. ვინც მას მიაღწია, თამამად სთხოვოს ქრისტეს ცოდვათა შენდობა.



თავი მათი

მისივე თქმული

პირის თქმისა და განკითხვისათვის

1. ვფიქრობ, ყველა გონიერმა ადამიანმა იცის, რომ კილვა-ძაგება სიძულვილისა და ღვარძლიანობისგან იშვება. შესაბამისად, მშობლის შემდგომ შვილზე ვისაუბრებთ.
2. ძაგება სიძულვილის ნაშიერია. ის წვრილი სნეულებაა, რომლითაც ადამიანი შეუმჩნეველად ავადდება. ის წურბელაა, სიყვარულის სისხლის მწოველი და გამანადგურებელი. ის გულის ორპირობაა, რომელსაც სიბილწე და სიმძიმე მოაქვს და რომელიც სიწმინდეს ანადგურებს.
3. ერთხელ შევესწარი, მავანი ვიღაცას რომ აძაგებდნენ. გავუწყერი მათ და ვუთხარი, შეეწყვიტათ მსგავსი საუბარი. ამ ბოროტების მოქმედებმა კი მიპასუხეს, რომ ასე იმ პიროვნებისადმი სიყვარულისა და ზრუნვის გამო იქცეოდნენ. მე მივუგე: “თავი დაანებეთ ასეთ სასტიკსა და ავ სიყვარულს, რათა არ გამტყუნდეს წინასწარმეტყველის სიტყვები: “რომელი იტყუნ იღუმალ მოყუასისა თჳსისა ძჳრსა, ესე წარვდევნი” (ფსალმ. 100. 5).
4. თუ ის გიყვარს, ილოცე მისთვის და ნუ აძაგებ, რადგან ლოცვით ღმერთი შეეწევა და შეიწყალებს.
5. ძმაო, დაფიქრდი! იუდა მოწაფეებთან ერთად იყო, ავაზაკი კი – კაცისმკვლელებთან. ავაზაკი საკვირველი სახით ერთ წამში ცხონდა, ხოლო იუდა წარწყდა. თუ ამაზე მუდამ იფიქრებ, დიდ სარგებელს პოვებ მოყვასის განკითხვისგან თავის შესაკავებლად.
6. ვისაც განკითხვის დაძლევა სურს, დანაშაულში ძმას კი არ დასდოს ბრალი, არამედ ამ დანაშაულის ჩამაგონებელ ეშმაკს.

- არავის სურს, შესცოდოს ღმერთს, თუნდაც რომ სიზარმაცე სძლევედეს. არც ვინმეს აიძულებენ ძალით.
7. მინახავს ადამიანები, ცხადად რომ შეუცოდავთ, მაგრამ ფარულად შეუნანიათ. რომლებიც მეძაობისთვის განმიკითხავს, განწმენდილან რა სინანულით, წმიდა აღმოჩენილან ღვთის წინაშე.
 8. არ მოგერიდოს და ვინც შენთან ძმას აძაგებს, უთხრი: “გაჩუმიდი, ძმაო! მე უარესს ვაკეთებ ყოველდღე და აბა, როგორ განვიკითხო ის?!” ამგვარი საქციელით ორ სასარგებლო საქმეს გააკეთებ: საკუთარ სულსაც არგებ და მოყვასსაც განკურნავ.
 9. მოყვასის განუსჯელობა ცხონებისკენ მიმავალი ერთ-ერთი უმოკლესი გზაა. უფალი ამბობს: “ნუ განიკითხავთ და არა განიკითხნეთ” (ლუკა 6. 37). ამიტომ შევეცადოთ, ძმებო, არ განვიკითხოთ ჩვენი ძმები, რაგვარ ცოდვაშიც უნდა ვნახოთ ისინი.
 10. რამდენადაც წყალი ვერ უთავსდება ცეცხლს, იმდენად განკითხვა – მოყვასის სიყვარულს.
 11. რომც იხილო, ვინმე სიკვდილის წინ სცოდავდეს, არ განიკითხო, რადგან ადამიანისთვის უცნობია ღვთის განაჩენი.
 12. ბევრ ადამიანს ცხადად ჩაუდენია დიდი ბოროტება, მაგრამ უფრო მეტი სიკეთე ფარულად უკეთებია. და შემცდარან განკითხვის მოყვარულნი, როცა მზის ნაცვლად მხოლოდ კვამლი უხილავთ.
 13. მომისმინეთ, მომისმინეთ, ჰოი, ცოდვილ კაცთა ბოროტო განმკითხელებო! თუ ჭეშმარიტია უფლის სიტყვები (და ეს ასეცაა!): “რომლითა განკითხვითა განიკითხვიდეთ, განიკითხნეთ” (მათე 7. 2), მაშინ ცხადია, რომ ჩვენც იმავე ხორციელსა თუ სულიერ ცოდვაში ჩავვარდებით, რაშიც ბრალს ვდებთ და რის გამოც განვიკითხავთ მოყვასს.
 14. ვისაც სხვისი ცოდვების განკითხვა ეჩქარება, იმიტომ ვარდება ამ ვნებაში, რომ არ ახსოვს და ნამდილად არ ზრუნავს

თავის ცოდვებზე. თუ ადამიანი თავმოყვარეობის საბურველს ჩამოიშორებს და სათანადოდ დაინახავს საკუთარ ბოროტებას, მაშინ ის ამ ქვეყნად აღარაფერზე იზრუნებს, და იფიქრებს, რომ მთელი ცხოვრებაც არ ეყოფა საკუთარი ცოდვების გამოსაგლოვად, თუნდაც ასი წელი იცხოვროს და მდინარე იორდანესავით სდიოდეს თვალებიდან ცრემლები.

15. ჭემმარიტ გლოვას დავაკვირდი და მასთან ძაგებისა და განკითხვის კვალიც კი ვერსად ვნახე.
16. ეშმაკები მზაკვარნი არიან: ისინი ჩვენს ცოდვაში ჩაგდებას ცდილობენ; მაგრამ თუ ეს ვერ მოახერხეს, მაშინ ცოდვილთა განკითხვას ჩაგვაგონებენ და უკეთურნი მეორის საშუალებით პირველს შებილწავენ.
17. ღვარძლიანი და შურიანი ადამიანისთვის დამახასიათებელია შემდეგი რამ: სხვისი სწავლების, სათნოების ან კეთილი სიტყვების მოსმენისას მაშინვე ამ უკანასკნელის ძაგებას იწყებს, გადაემტერება და შეიძულებს მას.
18. მინახავს ადამიანები, ფარულად ბევრი მიძიმე ცოდვა რომ ჩაუდენიათ. რამდენადაც არავის დაუნახავს მათი ცოდვები, ყველას წმიდა ჰგონებია ეს უკანაქნელნი. მათ კი მკაცრად უმხელიათ და განუკითხავთ მსუბუქ ცოდვათა ჩამდენნი.
19. განკითხვა მხოლოდშობილი ძის ღირსების მიტაცებაა და სულის დამღუპველია.
20. რამდენადაც ამპარტავნებას სხვა ვნების გარეშეც შეუძლია ჩვენი წარწყმედა, იმდენად შესაძლებელია სულის სრული წარწყმედა მხოლოდ მოყვასის განკითხვით, ისევე, როგორც ერთადერთმა, განკითხვამ, დასაჯა და წარწყმიდა ფარისეველი.
21. ბრძენი მევენახე მწიფე მარცვალს ჭამს და მჭავეს – ტოვებს. ასევე ბრძენი და მეცნიერი ადამიანი, იხილავს რა ვინმეს სათნოებებს, გულში დაიმარხავს, ხოლო ნაკლს ყურადღებას არ მიაქცევს. უგუნური ადამიანი კი მხოლოდ მოყვასის ნაკლსა და შეცდომებს დარაჯობს. ასეთზე ნათქვამია:

“გამოიძიეს უშჯულოებაჲ, განილინეს გამოძიებასა გამოსაძიებელისასა” (ფსალმ. 63. 7). შენ კი, ძმაო, საკუთარი თვალითაც რომ იხილო ძმის ცოდვა, არ განიკითხო, რადგან თვალის შემცდარა ხშირად, არამედ უგალობე უფალს, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს არის მეათე საფეხური. ვინც ამ ვნებას სძლია, ის ან სიყვარულის, ან გლოვის მუშაკია.



თავი მეთერთმეტი

ჩვენი წმიდა მამის, იოანეს თქმული ღუმილისა და მრავლისმეტყველებისთვის

1. წინა თავში ვისაუბრეთ, თუ რამდენად ბოროტია და მაცდური განკითხვა. ახლა ცოტა რამ მრავლისმეტყველებაზეც ვთქვათ, რომელიც არის მიზეზი და კარი ძაგება-განკითხვისა, საიდანაც შემოდის, უფრო სწორად, გამოდის ეს უკანასკნელი.
2. მრავლისმეტყველება ტახტრევანია, რომელზეც ზის და თავს იწონებს ამპარტავნება.
3. მრავლისმეტყველება არის უგუნურების ნიშანი, ძაგების კარი, კადნიერების წინამძღვარი, ტყუილის მსახური, ღმობიერების მომსვრელი, მოწყენილობის მომტანი, ძილის წინამორბედი, კეთილ გულისზრახვათა განმაბნეველი, გლოვის უჩინარმყოფელი, გულის მხურვალების გამაგრილებელი და ლოცვის დამაბნელებელი.
4. კეთილგონივრული ღუმილი არის ლოცვის დედა, მიტაცებულის დაბრუნება, ღვთიური ცეცხლის მცველი, ღვთის სათნო ზრახვათა მასწავლებელი, გულის ზრახვათა მხურვალების დარაჯი. ღუმილი მსტოვარია, რომელიც გამუდმებით უთვალთვალებს მტერს. ის გლოვის ბორკილია და ცრემლის მეგობარი. ის ყოველთვის სიკვდილს იხსენებს, საშინელ ტანჯვას წარმოიდგენს და მომავალ სამსჯავროზე ფიქრობს. ის არის საღვთო მწუნარების მსახური, კადნიერების მტერი, დაყუდების მეგობარი, ღიდებისმოყვარეობის ამრიდებელი, გონების გამამდიდრებელი, დაცემათა მტერი, სულიერ ხედვათა მომნიჭებელი, უჩინარი წარმატება და უხილავი ზესვლა.

5. ვისაც საკუთარი დაცემა შეუცნია, ის საკუთარ ენასაც იცავს. ვინც ბევრს ლაპარაკობს, მას საკუთარი თავი სათანადოდ ვერ შეუცნია.
6. ვისაც ღუმილი უყვარს, ღმერთს უახლოვდება, და რამდენადაც უახლოვდება, იმდენად ნათლდება მისგან.
7. იესოს ღუმილმა პილატე შეარცხვინა და მღუმარე კაცის სულმა დიდებისმოყვარეობა მოსპო.
8. პეტრემ ერთი სიტყვა თქვა და შემდეგ იმიტომ ტიროდა მწარედ და გლოვობდა, რომ დაავიწყდა წინასწარმეტყველის სიტყვები: “ვთქუ, ვიმარხნე გზანი ჩემნი, რადთა არა ვცოდო ენითა ჩემითა” (ფსალმ. 38. 1). და კიდევ: უმჯობეს არს გარდამოჭრა სიმაღლისგან, ვიდრეღა დაცემა ენისგან (იხ. ზირაქი 20. 18).
9. არ მინდა ამაზე ბევრი ვილაპარაკო, მაგრამ ვნებათა მრავალფეროვნება მაიძულებს. ოდესღაც ერთი ადამიანი ღუმილზე მესაუბრებოდა და მითხრა: “მრავლისმეტყველებას ორი რამ იწვევს: ან აღზრდა და ცუდი ჩვევა (ენა სხეულის ორგანოა. რასაც მიეჩვევა, იმას გააკეთებს); ან – ამპარტავნება და ზოგჯერ – ნაყროვანება (ეს უმთავრესად მოღვაწეებთან გვხვდება). ამიტომ ბევრს ამოუღია მუცლისთვის შიმშილის ლაგამი და ამის წყალობით ენაც დაუდუმებია”.
10. ვისაც სიკვდილი ახსოვს, მას ფუჭი ლაპარაკი სძულს. ვინც გლოვობს, ის მრავლისმეტყველებას ცეცხლივით გაურბის.
11. ვისაც დაყუდება უყვარს, ის ბაგეებს იცავს. ვისაც აქეთიქით სიარული უყვარს, მას მრავლისმეტყველება სენაკიდან აძეებს.
12. ვისაც უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს სიტკბოება უგემია და ზეციური ცეცხლის სურნელება უყნოსავს, ის ისევე გაურბის ადამიანებს, როგორც ფუტკარი – კვამლს. როგორც კვამლი დენის ფუტკარს, ისე ხალხმრავლობა მიუღებელია ასეთი ადამიანისთვის.

13. ძნელია უჯებროდ წყლის შეჩერება. გაცილებით რთულია ენის დადუმება მარხვის გარეშე, მაგრამ ყოველივე შესაძლებელია ღვთის შეწევნით, რომლისა არს ღიდება უკუნითი უკუნისადე, ამინ.

ეს არის მეთერთმეტე საფეხური. ვისაც ეს მტერი დაუმარცხებია, მას ბევრი ვნება გაუნადგურებია საკუთარ თავში.



თავი მეთორმეტი

მისივე თქმული ტყუილისთვის

1. რკინა და ქვა შობს ცეცხლს, ხოლო მრავლისმეტყველება და განცხრომა – ტყუილს.
2. ტყუილი სიყვარულს რყენის. ის ცრუ ფიცის მშობელია, რაც თავის მხრივ ღვთის უარყოფას ნიშნავს.
3. ვისაც გონება აქვს, არავის ეგონოს, თითქოს ტყუილი პატარა ცოდვა იყოს. ტყუილთან დაკავშირებით სულიწმიდამ საშინელი სიტყვები წარმოთქვა დავით წინასწარმეტყველის პირით: “რომელი იტყუნ სიცრუევსა, არა წარემართოს წინაშე თუალთა ჩემთა“.
4. თუ დავით წინასწარმეტყველი ღმერთზე ამბობს: "წარსწყმიდნე შენ ყოველნი, რომელნი იტყუნ სიცრუევსა" (ფსალმ. 5. 7), მაშინ, რაღა დაემართებათ იმათ, რომლებიც ტყუილს ფიცთან ერთად თხზავენ?!
5. მინახავს ადამიანები, ტყუილით რომ ხარობდნენ, მხიარული და ამო საუბრით სიცილს იწვევდნენ და მგლოვიარეთა წესს რყენდნენ.
6. როცა ეშმაკები შეამჩნევენ, რომ სიცილსა და ხუმრობაში მყოფთაგან ვინმე შეკრებილთა გაცლას დააპირებს, ასეთს ცდუნების მიზნით მზაკვრულად ორ აზრს ჩააგონებენ: პირველი – “არ შეაწუხო მოსაუბრე!” და მეორე – “არ გაამჟღავნო, სხვებზე მეტად რომ გიყვარს ღმერთი!”
7. არ დააყოვნო და გაიქეცი ასეთებისგან. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ლოცვის დროს სიცილისა და განცხრომის მომკვრელი აზრები მოგივა და დაგაბნელებს.

8. არათუ გაიქეცი, არამედ, თუ შეგიძლია, ჩამალე კიდევ ბოროტი საუბარი და შეკრებილებს სიკვდილი და განკითხვის დღე შეახსენე. უმჯობესია, მცირეოდენი სიამაყე შეგეპკუროს, ოღონდაც სარგებელი მოუტანო საკუთარ თავსაც და სხვებსაც.
9. ორგულობა ტყუილის დედაა და ხელობა, ვინაიდან ორგულობა სხვა არაფერია, თუ არა ტყუილში გაწვრთნა და ცრუ ფიცი.
10. ვინც ღვთის შიში მოიპოვა, მისთვის უცხოა ტყუილი, რადგან მას საკუთარი შინაგანი და მიუკერძოებელი მსაჯული ჰყავს – სინდისი.
11. როგორც თითოეულ ვნებას განსხვავებული სასჯელი შეესაბამება, ისე ტყუილსაც. სხვაა სასჯელი ტანჯვის შიშით ნათქვამი სიცრუისთვის და სხვაა სასჯელი ტყუილისთვის, საჭიროების გარეშე, ღვთის შიშის არქონის შედეგად რომ ითქმება.
12. ერთმა საზრდოს გამო იცრუა, მეორემ – ავხორცობისთვის, სხვამ – გარშემომყოფთა გასაცინებლად, სხვამ – ძმისთვის რომ ბოროტება გაეკეთებინა.
13. მეთაურთაგან მიყენებული ტანჯვით ტყუილი აილაგდება, ხოლო ცრემლთა სიმრავლე სრულიად სპობს და ანადგურებს მას.
14. ტყუილის მთქმელი კეთილგონიერებას იმიზეზებს და სულის წარწყმედას სიმართლედ მიიჩნევს.
15. მატყუარა კაცი იჩემებს, თითქოს საქმით რააბ ნექვს ჰბადავდეს და საკუთარი წარწყმედით სხვების ხსნაზე მსჯელობს.
16. თუ ტყუილისგან სრულიად განვიწმინდებით, შემდგომში რაზე განსაცდელიც რომ შეგვემთხვას და სიცრუის თქმა მოვინდომოთ, ტყუილი მაინც გაიქცევა ჩვენგან.
17. ჩვილმა ბავშვმა არ იცის ტყუილი! არც ბოროტებისგან განშორებულმა სულმა!..

18. კაცის გულს როცა ღვინო ეამება, ძალაუნებურად სიმართლეს ამბობს. ღმობიერების ცრემლებით აღვსებულთათვისაც უცნოა ტყუილი, რადგან ისინი გამუდმებით უფალს ადიდებენ, რომლისა არს ღიდება აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს არის მეთორმეტე საფეხური. ვისაც ეს გველი დაუძლევია, მას ძლიერი საძირკველი მოუპოვებია. ეს საძირკველი არის ჭეშმარიტება



თავი მესამე
მისივე თქმული
მოწყენილობისთვის

1. როგორც ადრე ვახსენეთ, მოწყენილობის ვნებაც მრავლის-მეტყველების ერთ-ერთი რტოა, უფრო მეტად, ერთ-ერთი პირში. ამიტომ ბოროტ ვნებათა შორის მას სათანადო ადგილი მივუჩინეთ.
2. მოწყენილობა არის სულის სისუსტე, გონების დაუძლურება, მოღვაწეობის უგულებელყოფა, მონაზვნობის შეტულება, ერისკაცთა მონატრება. მოწყენილობა ღმერთს უმოწყალობასა და არასახიერებაში სწამებს ცილს. ის სუსტია ფსალმუნებაში, უძლურია ლოცვაში, დაუღალავი – ხორციელ მსახურებაში, დაუზარელი – ხელსაქმეში და პირმოთენე – მორჩილებაში.
3. მორჩილი ადამიანისთვის უცხოა მოწყენილობა, რადგან ხილული საქმეებით ის უხილავს იხვეჭს.
4. სამძოში ცხოვრება წინაღუდგება მოწყენილობას. ის მართომყოფი კაცის მუდმივი თანამაცხოვრებელია.
5. განდევილს მოწყენილობა სიკვდილამდე არ დაეხსნება და საფლავის კარამდე ყოველდღიურად შეებრძოლება.
6. მოწყენილობის ეშმაკი, დაინახავს რა განდევილის სენაკს, გაეცინება, მიუახლოვდება და ამ უკანასკნელთან დამკვიდრდება.
7. ექიმი დილით მოინახულებს ხოლმე ავადმყოფებს, ხოლო მოწყენილობა შუადღისას ეწვევა დაყუდებულებს.
8. მოწყენილობა დაყუდებულებს უცხოთა შეწყნარებასა და ხელსაქმით მოწყალების გაცემას ჩააგონებს.
9. ის დაუზარელად შეაგონებს დაყუდებულებს, მოინახულონ სნეულები და შემდეგ სიტყვებს შეახსენებს: “სნეულ ვიყავ, და მომხედეთ მე“ (მათე 25. 36).

10. მოწყენილობა დაყუდებულებს მწუხარეთა და სულმოკლეთა მოსანახულებლად აღძრავს, და სულმოკლეთა ნუგეშისცემას იგონებს ის, ვინც თავად არის სულმოკლე.
11. ლოცვაზე როცა ვდგებით, საჭირო საქმეებს გვახსენებს და ეს პირუტყვი ყოველ ღონეს ხმარობს, რათა ჩვენც ისევე განგვაშოროს ლოცვას, როგორც პირუტყვი გაჰყავთ ხოლმე ხარტუკით.¹
12. მოწყენილობის ეშმაკი სამი საათის განმავლობაში იწვევს ციებას, თავის ტკივილს, ცხელებასა და მუცლის ტკივილს.
13. ცხრა საათი როცა მოახლოვდება, ის მცირეოდენ შვებას იძლევა. სუფრას როცა გაშლიან, საწოლიდან წამოახტუნებს ადამიანს, ლოცვის ჟამს კი კვლავ დაუძძიმებს სხეულს.
14. ლოცვაზე როცა წარვდგებით, ძილით დაგვთქავს და ზედიზედ მთქნარებით პირიდან გამოგვტაცებს გალობის მუხლებს.
15. ყველა სხვა ვნება საწინააღმდეგო სათნოებით აილაგდება; მოწყენილობას კი მონაზვნისთვის ყოველმხრივ სიკვდილი მოაქვს.
16. მამაცი სული მკვდარ გონებას მკვდრეთით აღადგენს, ხოლო მოწყენილობა და სიზარმაცე მთელ სიმდიდრეს გაფლანგავს.
17. რადგან რვა ბოროტი ზრახვიდან ერთ-ერთი მოწყენილობაა, თანაც ყველაზე მძიმე, ამიტომ ჯერისაებრ გამოვიკვლიოთ ის. მაგრამ თავდაპირველად შეძლევი ვთქვათ:
18. ფსალმუნთა კითხვამდე მოწყენილობა არ ჩანს, და როცა ლოცვის კანონს დავასრულებთ, თვალები მაშინდა აგვეხილება.
19. მოწყენილობის დროს წარმოჩნდება, თუ ვინ ებრძვის საკუთარ თავს. სხვა ვერაფერი მოუტანს მონაზონს იმდენ გვირგვინს, რამდენსაც მოწყენილობა, როცა მას არ ემორჩილებიან.

1. ხარტუკი ლატანს შორის მოქცეული კავია, რომელსაც საქონელს ცხვირში გამოსდებენ ხოლმე და შემდეგ ორი კაცი მიათრევს (იხ. სულხან-საბას ლექსიკონი).

20. თუ დააკვირდები, მიხვდები, რომ ის ყოველთვის გვებრძვის ლოცვის დროს: ჯერ დაჯდომას, შემდეგ კედელზე მიყრდნობას, შემდეგ სენაკის სარკმლიდან გახედვას ჩაგვაგონებს და ნაბიჯის ხმებს მოგვაყურებს.
21. ვინც ჭეშმარიტად გლოვობს, მას მოწყენილობა ვერ გაეკარება.
22. მოდით, საყვარელნო, სიკვდილსა და ცოდვებზე ფიქრით შევბოჭოთ ეს მტანჯველი, ვგვემოთ ხელსაქმით, საუკუნო სიკეთეზე ფიქრით მივიყვანოთ და წარვუდგინოთ სულიერ სამსჯავროს, და ვკითხოთ მას: “ჰოი, ღონემინდილო და ზარმაცო, გვითხარი, ვინ გშვა ბოროტად? ვინ არიან შენი ნაშიერნი? ვინ გებრძვის შენ? ვის შეუძლია შენი მოკვლა?”
- ის გვეტყვის: ჭეშმარიტ მორჩილებთან თავის მოსადრეკი ადგილიც კი არ მაქვს. ვცხოვრობ განდევილებთან. ბევრი მშობელი მყავს: ზოგჯერ ეს არის სულის უღმობლობა, ზოგჯერ — ზეციურ სიკეთეთა დავიწყება, ზოგჯერ — გადაჭარბებული შრომა. მრავალი ნაშიერი მყავს: ჩემი მიზეზით დადიან აქეთ-იქით, ეურჩებიან მოძღვარს, ივიწყებენ საუკუნო სასჯელს. ხშირად ჩემი მიზეზით უარუყვიათ მონაზვნობის აღთქმაც. ჩემი მოწინააღმდეგეა ფსალმუნება და ხელსაქმე, რომელთა მიერაც ახლა ვარ შეკრული. ჩემი მტერი სიკვდილზე ფიქრია. მკლავს საუკუნო სიკეთეთა მოპოვების იმედით აღვლენილი ლოცვა. და თუ ვინ არის ლოცვის მშობელი, თავად მას ჰკითხეთ, რადგან იგი უგალობს და შეჰლაღადებს უფალს, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს არის ვნებებზე მეტამეტე გამარჯვება. ვინც ეს გამარჯვება მოიპოვა, ის ყველაფერში გამოცდილია.



თავი მეთოთხმეტი

მისივე, ჩვენი ზვილა მამის, იოანეს თქმული ნაწროვანებისთვის

1. სხვა ვნებების მსგავსად, ნაყროვანებაზეც მსურს, მცირე რამ ვთქვა; მაგრამ რასაც მუცლის სიხარბეზე ვიტყვი, ჩემდა გასაგონადაც ვამბობ. გამიკვირდებოდა ისეთი ადამიანის ნახვა, რომელიც საფლავში ჩასვლამდე ამ ვნებისგან თავი-სუფალი იქნებოდა.
2. ნაყროვანება მუცლის ორპირობაა: როცა გამძლარია, ცოტააო, იჩემებს; როცა სავსეა და გასკდომაზე, გაიძახის, მშიაო და ისევ საჭმლის გულმოდგინე ძიებაშია.
3. ნაყროვანება ახალ-ახალ საჭმელს იგონებს და გემოთმოყვარეობის წყაროს წარმოადგენს.
4. ერთ სათავეს დაუზნობ? – სხვაგან ამოყოფს თავს. იმასაც დაახშობ? – სხვა მხრიდან გძლევს.
5. ნაყროვანება თვალს ატყუებს: მუცელი ცოტას იტევს, ეს კი ყველაფრის ერთბაშად შთანთქმას მოუწოდებს.
6. სიმაძღრე სიძვის მამაა, ხოლო მუცლის დამშევა – სიწმინდის წინამძღვარი.
7. ლომს ვინც ეფერება, ხშირად ათვინიერებს კიდეც; მაგრამ ვინც სხეულს ეფერება, უფრო მეტად ამძვინვარებს მას.
8. ურიას შაბათი და ღლესასწაული ახარებს, ხოლო ნაყროვან მონაზონს – შაბათ-კვირა.
9. ის ერთი წლით ადრე გამოითვლის, თუ როდის არის აღდგომა და ღლესასწაულის დადგომამდე მოამზადებს სანოვაგეს.
10. მუცლის მონა იმაზე ფიქრობს, თუ რომელი სანოვაგით აღნიშნოს ღლესასწაული, ხოლო ჭეშმარიტი ღვთის მონა – თუ რომელი საღმრთო მადლით გამდიდრდეს.

11. ნაყროვანი სიხარულით ღებულობს მასთან მისულ უცხოს, მაშინვე სუფრას უშლის და საკუთარ უძღურებას ძმის სიყვარულად შერაცხავს.
12. ვინმე თუ ესტუმრა, ღვინით იხსნილებს. თავისი ჭკუით, სათნოებას ფარავს, სინამდვილეში კი ვნების მონაა.
13. დიდებისმოყვარეობა ხშირად ემტერება ნაყროვანებას. ეს უკანასკნელნი ისევე ერჩიან ერთმანეთს საწყალი მონაზვნის გამო, როგორც ნაყიდი მონისთვის.
14. ერთი კანონის დარღვევას აიძულებს, მეორე – საკუთარი სათნოების წარმოჩენას.
15. ბრძენი მონაზონი ორივეს განერიდება, რადგან ღრულად ღვინის ერთის საშუალებით მეორეს.
16. რაჟამს ხორციელი ბრძოლები მოგვეძალება, მაშინ ყველგან და ყოველჟამს უნდა ვტანჯოთ ხორცი. თუ ხორცს მოვაკვდინებთ (არ ვიცვი, რამდენად მოვახერხებთ ამას სიცოცხლეში), აი, სწორედ მაშინ უნდა დავფაროთ ჩვენი სათნოება.
17. მინახავს, მოხუცებულ მღვდლებს ეშმაკები რომ დასცინოდნენ: ისინი სხვის მორჩილებაში მყოფ ჭაბუკებს წვეულების დროს აიძულებდნენ, ეხსნილათ მათთვის აკრძალული ღვინითა და საჭმლით მას შემდეგ, რაც სანოვაგეს აკურთხებდნენ და ჯვარს გადასახავდნენ.
18. თუ მსგავს ადგილას აღმოვჩნდებით და გვეცოდინება, რომ ისინი ნამდვილად ღვინის მოშიში და მოღვაწე მღვდლები არიან, მაშინ კურთხევის გამო მცირეოდენ დავარღვიოთ ჩვენი წესი; მაგრამ თუ დაუდევრობის გამო იქცვიან ასე, მაშინ მათ კურთხევას ყურადღება არ მივაქციოთ, მით უმეტეს თუ ხორცთა განხურვება გვმძლავრობს.
19. უბადრუკსა და საწყალ ევაგრეს მჭევრმეტყველებითა და აზროვნებით ბრძენთა უბრძენესი ეგონა თავი, მაგრამ შეცდა უგულისხმო და ბევრ საქმეში უგუნურთა შორის ყველაზე უგუნური აღმოჩნდა, მათ შორის ამაშიც, როცა ამბობდა:

“როცა სულს ბევრი საჭმელი სწადია, მაშინ პურითა და წყლით შეკავიწროვოთ ის”. ეს იმას ჰგავს, პატარა ბავშვს რომ უთხრა, ერთი ნაბიჯით ავიდეს კიბის თავში. ჩვენ არ ვეთანხმებით ნათქვამს და ვიტყვით: ბუნებრივია, როცა სულს მრავალფეროვანი საჭმელი სწადია. თუ ძლიერი ბრძოლები არ გვაქვს, და არც დაცემის შიში, მაშინ მისი მზაკვრობის წინააღმდეგ ხერხი ვინმართ და ასე მოვიქცეთ: თავდაპირველად მსუყე საჭმელზე ვთქვათ უარი, შემდეგ – მხურვალეზე, შემდეგ – გემრიელზე. თუ შესაძლებელია, მუცელს დამანაყრებელი და ადვილად მოსანელებელი საკვები მივცეთ, რათა მისი გაუმძღარი გონება გავაძლოთ, ხოლო სწრაფი მონელებით ისე გავექცეთ ხორცთა განხურვებას, როგორც ცეცხლს.

20. თუ დავაკვირდებით, დავინახავთ, რომ ბევრი საჭმელი, რომელიც მუცელს ბერავს, ხორცთა აღძვრასაც იწვევს.
21. გაიცინე, როცა ეშმაკი სერობის შემდეგ გეტყვის, ხვალ დადე მარხვის აღთქმაო. დადგება ხვალინდელი დღის ცხრა საათიც და ნახავ, თუ როგორ უარყოფს ის თავის აღთქმას.
22. სხვაა იმათი მარხვა, რომლებიც არ დაცემულან, და სხვაა – დაცემულთა. პირველთ ხორცთა აღძვრის მოკვდინება აქვთ ნიშნად, ხოლო მეორენი სიცოცხლის ბოლომდე შეურიგებლად და უღმობლად ებრძვიან ხორცსა და მუცელს.
23. პირველებს ბუნებრივი მდგომარეობის მარადის უვნებლად დაცვა სურთ, ხოლო მეორეებს – სულიერი მჭმუნვარებითა და ხორცთა დაძაბუნებით ღვთისთვის თავის შებრალება.
24. სრულყოფილთათვის შვებისა და სიხარულის ჟამი სრული უზრუნველობის მოპოვებისას დგება, მოღვაწეთათვის – ბრძოლისა და მტრის დამარცხების დროს, ხოლო ვნებებით შეპყრობილთათვის – როცა დღესასწაულთა დღესასწაულია და კრებათა კრება.

25. ნაყროვანის გულში საჭმელ-სანოვაგეზე ფიქრი და სიზმარია, ხოლო მგლოვიარეთა გულში – განკითხვის დღესა და სამარადისო ტანჯვაზე ფიქრი და სიზმარი.
26. დაეუფლე მუცელს, ვიდრე თავად დაგეუფლება და იძულებული გახდები, შერცხვენილმა იმარხულო.
27. სიძვის გამოუთქმელ ორმოში ჩაცხენილებმა იციან, რასაც ვამბობ. საჭურისები ამაში გამოუცდელები არიან.
28. მუცელს საუკუნო ცეცხლზე ფიქრით ამოსდე აღვირი, თორემ დამორჩილებიან რა მუცელს, საბოლოოდ მრავალს მოუკვეთავს ასო და ორივე სიკვდილით მომკვდარა.
29. დავაკვირდეთ, დავუფიქრდეთ და უთუოდ მივხვდებით, რომ მხოლოდ ნაყროვანება ყოფილა დანთქმათა მიზეზი, რომელთაც ჩვენში ჰქონია ადგილი.
30. მარხულის გონება ფხიზლად ლოცულობს, ხოლო ნაყროვანის გონება სავსეა უწმინდური კერპებით.
31. მადლარი მუცელი თვალთა წყაროს შრეტს, ხოლო მშიერი მუცელი ცრემლთა წყაროს წარმოადინებს.
32. ვინც მუცლის მამებელია და ჰგონია, სიძვის ეშმაკს სძლია, იმ კაცს ჰგავს, ცეცხლს ზეთით რომ აქრობს.
33. როცა მუცელს ვავიწროვებთ – გული მდაბლდება; როცა ვანებივრებთ – გონება მალღდება და აზრები იფანტება.
34. ძმაო, განიკითხე საკუთარი თავი განთიადისას, შუადლისას და საღამოჟამს ჭამის წინ და თავად მიხვდები მარხვის სარგებელს.
35. დილით აზრები შფოთავს და იფანტება, შუადლისას მცირედ უძღურდება, ხოლო მზის ჩასვლისას სრულიად მდაბლდება.
36. შეავიწროვე მუცელი და ენასაც უეჭველად დააღუმებ. ბევრი საჭმლით ენა ძლიერდება და მრავლისმეტყველებას იწყებს.
37. ფხიზლად იყავი მასთან და შეებრძოლე. მცირედაც თუ გაირჯები, მაშინვე უფალი შეგეწევა.

38. ტიკს რაც უფრო მეტად დაამუშავებენ, მით უფრო გაიბერება; მაგრამ თუ უყურადღებოდ დატოვებენ და არ დაამუშავებენ, იმდენად ტევადი ვერ იქნება.
39. ვინც მუცელს ჭამას მუდამ აიძულებს – ნაწლავებს იფართოებს; ხოლო ვინც მარხულობს – ნაწლავებს ივიწროებს; დავიწროებული ნაწლავები ბევრს ვეღარ იტევს და ბუნებრივად ვმარხულობთ.
40. წყურვილით სწირად დაუცხრიათ წყურვილი, მაგრამ შიმშილით შიმშილის განდევნა ძნელია და თითქმის შეუძლებელი.
41. როცა მუცელი გძლევს, იშრომე და სძლიე მას; თუ უძლურებაში ხარ და ვერ შრომობ, მაშინ ძლვიძარებით ტანჯე ის.
42. როცა ძილისგან დაგიძიმდება თვალები, ხელსაქმეს მიმართე; მაგრამ თუ ძილი არ გძალავს, დაანებე ხელსაქმეს თავი და ილოცე; რადგან შეუძლებელია, ღმერთსაც ემსახურო და მამონასაც, ანუ ღმერთზეც იფიქრო და ხელსაქმეზეც.
43. იცოდე, ზოგჯერ ეშმაკი ადამიანის მუცელში მკვიდრდება და იმდენად გაუმაძღარს ხდის, რომ თუნდაც მთელი ეგვიპტე გადაჭამოს და მდინარე ნილოსი შესვას, მაინც ვერ გაძლება.
44. როცა გავძლებით, ნაყროვანების უწმინდური ეშმაკი წავა და სიძვის ეშმაკს გამოგვიგზავნის, უამბობს რა ყველაფერს ჩვენს შესახებ და ეტყვის: “იჩქარე, ჩქარა უჩურჩულე და აღაშფოთე! ნუ სწუხარ, ახლა სავსეა მისი მუცელი და დიდი გარჯა არ დაგჭირდება“.
45. განრისხებული მოვა ჩვენთან სიძვის ეშმაკი და რაჟამს იხილავს, მძღარნი ვართ, გაელიძება, ხელ-ფეხს ძილით შეგვიკრავს, ისე მოგვექცევა და დაგვცინებს, როგორც თავად სურს, წარმოდგენებითა და სიბილწის დაღვრით სულსა და ხორცს შეაგინებს.
46. რა საოცარია, ძმებო! როგორ ბილწავს და აბნელებს ნივთიერი სხეული უსხეულო და უნივთო გონებას! ან როგორ წმენდს, აფაქიზებს და მჭვრეტელს ხდის ეს თინა უნივთო გონებას.

47. თუ ვიწრო გზით სიარული ალუთქვი ღმერთს, მაშინ მუცელიც შეავიწროვე. იცოდე, ალთქმას არღვევ, ვიდრე ის განსვენება-შია.
48. მოისმინე, რას ამბობს უფალი: ფართოა გზა მუცლისა, რომელიც სიძვით წარწყმედისკენ მიდის და მრავალი დადის ამ გზით.
49. “ვითარ-იგი იწრო არს ბჭე და საჭირველ გზად” მარხვისა, რომელიც სიწმინდის სავანეში მიდის და მცირედნი დადიან ამ გზით (მღრ. მათე 7. 14).
50. ეშმაკთა მთავარი ზეციდან გადმოგდებული ანგელოზია. ვნებათა მთავარი კი მუცლის სიმაძღრეა.
51. სანოვაგით სავსე სუფრასთან ჯდომისას გონებაში სიკვდილსა და სასჯელზე იფიქრე. მაგრამ ამგვარადაც კი გაავიწირდება, მცირედ მაინც დააოკო ნაყროვანების ვნება.
52. სასძელის მიღებისას გაიხსენე ძმარი და ნაღველი, შენმა მეუფემ რომ შესვა. შედეგად, ან იმარხულე, ან ამოიოხრე, დამდაბლდები გონებით და შენსავე თავს დაადანაშაულებ.
53. ძმაო, არ მოიტყუო თავი! ვერ გაექცევი უხილავ ფარაონს და ვერც ზეციურ პასექს იხილავ, ვიდრე ამა სოფელში ყოველდღე არ შეჭამ მდოგვსა და უცომოს.
54. მდოგვი მარხვის ღვაწლი, ჭირი და ნაკლულოვანებაა; ხოლო უცომო მდაბალი გონებაა, რომელიც სიამაყის საფუარს არ ღებულობს.
55. შენი ფიქრი და აზრი წინასწარმეტყველის სიტყვებით განმსჭვალე: ”რაჟამს ივინი (ანუ ეშმაკნი) მაჭირებდინა მე, შევიმოსი ძაძად და დავიმდაბლი მარხვითა სული ჩემი და ლოცვაჲ ჩემი წიადადვე” სულისა ჩემისა იყოს განუშორებლად (ფსალმ. 34. 13).
56. მარხვა არის ადამიანური ბუნების იძულება, პირის გემოს უარყოფა, ხორცთა განხურვების ალაგმვა, ბოროტ აზრთა მოკვეთა, ბილწი სიზმრებისგან გათავისუფლება, ლოცვის სიწმინდე, სულის მნათობი, გონების მცველი, გულის უგრძნო-

ბელობის განმაქარველი, ღმობიერების კარი, მდაბალი ოხვრა, გულის შემმუსრველი, უქმმეტყველების უჩინარმყოფელი, დაყუდების მიზეზი, მორჩილების მცველი, ძილის განმდევნელი, სხეულის სიჯანსაღე, უვნებობის წინამძღვარი, ცოდვათა მიმტევებელი და სამოთხის კარი.

57. მოდით, ძმებო, და ნაყროვანების ვნებას, ამ ყველაზე დიდ ბოროტებას, ბოროტთა წინამძღვარს, ადამის დაცემას, ესავის წარწყმედას, ისრაელის მომსვრელს, ნოეს უპატიობას, გომორელთა ამომბუგავს, ლოთის შეცოდებას, ელია მღვდლის ძეთა დამლუპველსა და სიბილწის მომტანს კკითხოთ, რათა მისგანვე გავიგოთ, თუ საიდან იშვება, რას შობს, ვინ არის მისი შემმუსრველი ან ვის შეუძლია მისი სრული დამარცხება.
58. “გვითხარ, ჰოი, ყოველი ხორციელის მტანჯველო და გაუმაძღრობის ოქროთი ყველას მომსყიდველო! როგორ შემოდინხარ ჩვენში? რას შობ ჩვენში შემოსვლის შემდგომ? როგორ გადინხარ ჩვენგან?”

და ეს უკეთურიც ამგვარად გვიპასუხებს ჩვენ, რომლებიც შეურაცხყოფითა და ღანძლივით ვეკითხებით: რატომ შეურაცხმყოფთ და მღანძღავთ ისინი, რომლებიც ჩემი ხელქვეითები ხართ? როგორ ცდილობთ ჩემგან თავის დაღწევას? — მე ხომ თქვენთან თქვენივე ბუნება მაკავშირებს. ჩემთვის საჭმლის სიმრავლეა კარი. ჩემი გაუმაძღრობის მიზეზია ძველი ჩვეულება, სულის უღმობლობა და სიკვდილის დავიწყება. როგორ გაიგებთ ჩემი ნაშიერების სახელებს? — დავთვალე და ზღვის ქვიშაზე მეტი აღმოჩნდნენ ისინი. მაინც მოისმინეთ ჩემი საყვარელი პირმშობისა და შვილების სახელები: ჩემი ძე-პირმშო არის სიძვა, მის შემდგომ არის გულის უგრძობელობა, შემდეგ — ძილი, შემდეგ — ბილწ აზრთა ზღვა, ღელვა და ტალღები. ჩემგანაა ენითაღუწერელ და გამოუთქმელ უწმინდურობათა უფსკრული. ჩემი ასულები არიან: მცონარება, მრავლისმეტყველება, კადნიერე-

ბა, განცხრომა, სიცილი, კამათი, გულქვაობა, ურჩობა, უღმობლობა, დაბნელება, სიამაყე და სიცარიელე გონებისა, წუთისოფლის სიყვარული, რომელსაც მოსდევს შერყვნილი ლოცვა, გონების გაფანტვა და ხშირად – მოულოდნელი განსაცდელეებიც. მათგან იშვება ყველაზე დიდი საშინელება – სასოწარკვეთილება. ვნებებს მე ვშობ, მე გამრავლებ დაცემას და ვავიწყებ სიკვდილს.

მებრძვის, მაგრამ ვერ მერევა ცოდვებზე ფიქრი. ძლიერ მემტერება სიკვდილზე ფიქრი, მაგრამ ადამიანებში მაინც არაფერია ისეთი, ჩემი სრული მოსპობა რომ შეეძლოს.

ვისაც სულიწმიდა მოუპოვებია, ის ჩემს წინააღმდეგ შეჰღალადებს და ევედრება. სულიწმიდაა ჩემი მომაოხრებელი, ის არ მამღევს საშუალებას, ვავნო ადამიანს. ხოლო რომლებსაც ნუგეშისმცემლის გემო არ უხილავთ, ისინი უთუოდ დატკებებიან ჩემი სიტკბოებით, რადგან მხოლოდ სულიწმიდაა ჩემი განმაქარვებელი, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს არის მეთოთხმეტე საფეხური – დიდსა და ძლიერ ბოროტ ვნებაზე გამარჯვება. ვინც ეს ვნება დაამარცხა, ცხადია, რომ სრული სიწმინდისა და უვნებობისკენ მიემართება.



თავი მეხუთე

მისივე თქმული

უხრწნელი სიწმინდისა და ქალწულმებისთვის,
რომელსაც ხრწნადი კაცნი შრომითა და ოფლით
მოიპოვებენ

1. როგორც უკეთური და მძლავრი ნაყროვანებისგან გვესმა, ხორციელი ბრძოლა თვითონ მისი ნაშობი ყოფილა. არცაა გასაკვირი! ამასვე გვასწავლის ჩვენი პირველი მამა, ადამიც: ის რომ ნაყროვანებით არ დაცემულიყო, ცოლს არ შეიცნობდა. როცა შეიცნო, სამოთხიდან გამოაძევეს. ამიტომ ვინც პირველ მცნებას დაიცავს, მეორით არ დაეცემა, ადამის ძეობას შეურყვნელად შეინარჩუნებს და ანგელოზებს მცირედ ჩამორჩება; ესეც იმიტომ, რომ როგორც დიდი გრიგოლ ღვთისმეტყველი ამბობს, ბოროტება უკვდავი არ იყოს. რადგან ზემოხსენებულ ვნებაზე გამარჯვებას მშვენიერი სიწმინდე მოსდევს, ამიტომ სათანადო ადგილას დავაწესეთ სიწმინდეზე საუბარი და ძალისაებრ ჩვენისა ვიტყვი:
2. სიწმინდე უსხეულო არსებების ბუნების გათავისებაა.
3. სიწმინდე ქრისტესთვის სასურველი ტაძარია და გულისთვის ცაა დედამიწაზე.
4. სიწმინდე არის ბუნების ზებუნებრივი უარყოფა და მოკვდავი და ხრწნადი სხეულით უხორცო არსებების საკვირველი მიბაძვა.
5. წმინდაა ის, ვინც სიყვარულით სიყვარული განდევნა და უნივთო ცეცხლით ცეცხლი დაშრიტა.
6. წმინდაა ის, ვისშიც არანაირი ცვლილება და ძვრა არ ხდება ძილშიც კი.
7. სიწმინდე ყველა სათნოების საერთო სახელია.

8. წმინდა არის ის, ვისაც სრული სიფხიზლე მოუპოვებია და ვისშიც ვნების არანაირი კვალი არ არის.
9. სრული სიწმინდის კანონი და ზღვარი ის არის, როცა გონება უცვლელია ნებისმიერი სხეულის მიმართ და მისთვის ერთია სულიერი თუ უსულო, მეტყველი თუ უტყვი.
10. ვისაც სიწმინდე მოუპოვებია, არავის ეგონოს, რომ ის საკუთარი ძალით მოიპოვა. შეუძლებელია საკუთარი ბუნების დამარცხება!
11. სადაც ბუნება დამარცხდა, უეჭველია, რომ იქ ბუნებაზე აღმატებული დაემკვიდრა. უდავოდ, უმდაბლესს უმაღლესი სძლევა.
12. სიწმინდის დასაწყისი არის აზრთა სრული დაცვა და ოცნებათა აღაგმვა ბოროტი სანახაობის ხილვისას და ზედიზედ ღინებისას, მაშინაც კი, როცა ძილში გარკვეული ხნით ოცნების გარეშე ხდება ღინება. საშუალოა სიწმინდე, როცა ხორცთა ბუნებრივი აღძვრა ოცნებისა და ღინების გარეშე ეუფლებათ; ხოლო სრულყოფილი სიწმინდე არის ხორცის მოკვდინება, რომელსაც წინ უძღვის უწმინდურ აზრთა მოკვდინება.
13. ჭეშმარიტად ნეტარია ის მონაზონი, რომელიც არაფრის, არანაირი სხეულის, სახისა თუ სილამაზისადმი ვნებას არ განიცდის და საკუთარ თავს მსგავსი რამეების მიმართ ვნების ვერანაირ კვალს ატყობს.
14. ის კი არ არის წმინდა, ვინც თიხა უბიწოდ დაიცვა, არამედ იგი, ვინც მისი ყოველი ასო სულს დაუმორჩილა.
15. ღიღია ის, ვისაც შეხებისას ვნება არ ეუფლება; მაგრამ მასზე ღიღია იგი, ვინც ხედავს, უვნებელი რჩება და ხილვით დანთებულ ცეცხლს ზეციური სიკეთისა და მშვენიერების ხსენებით სძლევა.
16. ვინც ამ ძაღლს ლოცვით დევნის, ლომებთან მებრძოლ კაცს ჰგავს; ვინც მას გონებაში ეკამათება და წინ აღუდგება, იმ კაცს ჰგავს, თავის მტერს რომ დევნის; ხოლო ვინც მის

- მოსვლას საერთოდ არაფრად აგდებს, უკვე საფლავიდან აღმდგარა, თუმცა კი ხორცშია.
17. თუ სიწმინდის ნიშანია ის, როცა ძილში ოცნების დროსაც კი ხორცის აღძვრა არ ეუფლებათ, მაშინ ცხადია, რომ დიდი ვნებიანობისა და სიბილწის ნიშანია ის, როცა სიფხიზლეში ფიქრისას დენა შეემთხვევათ.
 18. ვინც ამ ძლიერ მეტოქეს ხორციელი შრომითა და ოფლით უპირისპირდება, იმ კაცს ჰგავს, მტერი რომ თივის ღეროთი შეუკრავს; ვინც მარხვითა და მღვიძარებით ებრძვის, იმ კაცს ჰგავს, მოწინააღმდეგე რკინის ბორკილებით რომ შეუბოჭავს; ხოლო ვინც თავმდაბლობით, ურისხველობითა და წყურვილით წინააღმდეგება, იმ კაცს ჰგავს, მეტოქე რომ მოუკლავს და ქვიშაში დაუმარხავს.
 19. ქვიშაში იგულისხმება თავმდაბლობა, რადგან ის ვნებებისთვის საძოვარს კი არ წარმოადგენს, არამედ მიწასა და ნაცარს.
 20. ამ მოწინააღმდეგეს ზოგი – მოღვაწეობით, ზოგი – თავმდაბლობით, ზოგი საღმრთო ნიჭითა და გამოცხადებით ბოჭავს. პირველი ცისკრის ვარსკვლავს ჰგავს, მეორე – სავსე მთვარეს, მესამე – ბრწყინვალე მზეს; სამივეს ადგილი კი ცაშია.
 21. თავდაპირველად ირიჟრაჟებს, შემდეგ ნათდება და ბოლოს მზეც გამობრწყინდება. ასე უნდა წარმოვიდგინოთ ზემოთქმულიც.
 22. მელა თავს მოიმძინარებს ხოლმე, ხოლო სიძვის ეშმაკი ბრძოლას აყოვნებს. პირველი ჩიტიც შესაპყრობად იქცევა ასე, ხოლო მეორე – ადამიანთა სულების მონადირებისა და წარწყმელის მიზნით.
 23. ძმაო, არ დაიჯერო ხორცთა ბრძოლის შეწყვეტა და მთელი სიცოცხლე არ ენდო მათ, სანამ ქრისტესთან არ წარგადგენენ.

24. ნუ გექნება მარხვის იმედი, რომ დაცემისგან დაგიცავს. ვინც არაფერს ჭამდა, ზეციდან გადმოვარდა. განა შენ უჭმელობა გიშველის?!
25. გულისხმისმყოფელ ადამიანებს უთქვამთ, რომ მონაზვნობა საკუთარ ხორციდან მტრობა და მუცელთან ბრძოლაა.
26. ღამწყებნი შვებისა და განსვენების გამო ეცემიან ხორციელად; საშუალოდ წარმატებულნი — სიამაყის გამო (ახალმოსულებიც ეცემიან სიამაყისგან), ხოლო სრულყოფილებასთან მიახლებულნი მხოლოდ მოყვასის განკითხვის გამოისობით ეცემიან.
27. ზოგიერთი დაბადებიდან საჭურისს შენატრის, რამდენადაც იგი თავისუფალია ხორციელი ბრძოლებისგან. მე კი იმას შეენატრი, ყოველდღე რომ ისაჭურისებს თავს და, როგორც ორლესული მახვილით, ისე იკვეთს ბილწ აზრებს.
28. მინახავს ადამიანები, უნებურად რომ დაცემულან; მინახავს სხვებიც, საკუთარი ნებით რომ ეწადათ დაცემა, მაგრამ ვერ ახერხებდნენ; ეს უკანასკნელნი უფრო უბადრუკებად მივიჩნიე, ვიდრე ისინი, ყოველდღე რომ ეცემოდნენ, რადგან არ შეეძლოთ და სიმყრალე ეწადათ.
29. საცოდავია, ვინც ეცემა; მაგრამ უფრო საცოდავია, ვინც სხვასაც დასცემს, რადგან ორივეს დაცემისა და გულის-თქმის სიმძიმეს ტვირთულობს.
30. ნუ მოიწადინებ სიძვის ეშმაკის დავა-კამათით განდევნას. მას ჩვენს წინააღმდეგ მრავალი მიზეზი აქვს, რადგან ჩვენივე ბუნებით გვებრძვის.
31. ვისაც ხორციდან შებრძოლება და გამარჯვება საკუთარი ძალით სურს, ამაოდ დაშვრება. თუ უფალი არ დაარღვევს ხორციელ სახლს და არ ააშენებს სულიერს, ამაოდ იფხიზლებს და იმარხულებს ამ სახლის დარღვევის მოსურნე.
32. უჩვენე უფალს სნეულება შენი ბუნებისა, ყოველთვის გახსოვდეს შენი უძლურება და ღვთისგან სიწმინდის მაღლს უხილავად მიიღებ.

33. როგორც ერთმა ქვემონახსენებ ვნებაში ჩავარდნილმა და შემდეგ გამოფხიზლებულმა კაცმა მითხრა, ზოგჯერ ავხორცებს განსაკუთრებული ხორციელი ტრფიალება ეუფლებათ; მათში ურცხვი და უკეთური სული შედის, რომელიც გულის გრძნობებში იბუდებს; გულში ისეთ ხორციელ ტკივილს აღუძრავს, თითქოს ცეცხლოვან ქურაში იწვოდნენ და ამ დროს აღარც ღმერთის ეშინიათ, არაფრად აგდებენ საუკუნო ტანჯვაზე ფიქრს, სძულთ ლოცვა, მიცვალებულებს უსულო ქვებივით შეჰყურებენ. ვისშიც ეს ვნებაა, სულელსა და ჭკუაზე შეშლილს ემსგავსება. ეს ვნება კაცს მეტყველთა თუ პირუტყვთა სხეულისადმი გულისთქმებით ათრობს. უკეთურების სულის ასეთი ბრძოლების ხანგრძლივობა რომ არ მოკლდებოდეს,¹ ვერც ერთი სული გადაარჩებოდა, ვისაც თიხა – სისხლსა და მყრალ ბალღამთან შეერთებული ხორცი – ჰმოსავს. ან როგორ გადაარჩებოდა, როცა ყოველივე არსებულს განუძღომლად სწადია თავისივე მონათესავე: სისხლს – სისხლი, მატლს – მატლი. ასევე სწადია ხორცს ხორცი, მიუხედავად იმისა, რომ სასუფეველის მოყვარულნი და ბუნების მაიძულებელნი ყოველგვარ ძალისხმევას მივმართავთ ამ მაცდურის საცდუნებლად.
34. ნეტარია, ვისაც ზემონახსენები ბრძოლა არ განუცდია. ვილოცოთ, რათა უფალმა გვიხსნას მისგან. ამ უფსკრულში ჩავარდნილთ დიდი შიმშილი და შრომა სჭირდებათ სათნოებათა კიბეზე ასასვლელად.
35. დაუფიქრდეთ და გავიზროთ: იქნებ, ჩვენთან ბრძოლის დროს თითოეულ ეშმაკს განსაზღვრული საქმე ისევე აქვს დავალებული, როგორც ეს ომში ხდება ხოლმე?! აი, ეს არის საკვირველი.

1. ძლიერი ბრძოლის ხანგრძლივობა სულიწმინდის ძალით მოკლდება.

36. გადავწყვიტე, მებრძოლებს დავკვირვებოდი და ერთმანეთზე საშინელი დაცემა ვიხილე. “რომელსა ასხენ ყურნი სმენად, ისმინენ!” (მათე 11. 15)
37. ეშმაკებს სჩვევიათ: ხშირად ყოველგვარ ხრიკს, მზაკვრობას, ძალისხმევასა და მცდელობას მიმართავენ, რათა, განსაკუთრებით, მოღვაწე მონაზვნებს ბუნებრივი კი არა, არაბუნებრივი ვნებებით შეებრძოლონ. ამიტომ დედაკაცებთან ყოფნისას ბევრს არანაირი ბრძოლა ჰქონია და გაჰხარებია საკუთარი თავის გამო, მაგრამ საცოდავები ვერ მიმხვდარან, რომ სადაც დიდი დაცემაა, იქ ეშმაკები მცირეს აღარ დაგიდევენ.
38. ვფიქრობ, ჩვენ, უბადრუკებს, არაბუნებრივი ვნებებით² ორი მიზეზის გამო გვებრძვიან ჩვენი მკვლევები: პირველი – იმიტომ, რომ ამ შემთხვევაში დაცემის მიზეზის პოვნა ყველგანაა შესაძლებელი; და მეორე – ამისთვის სასჯელიც უფრო დიდია და აღმატებული.
39. ზემოაღნიშნული იცის მან, ვინც თავდაპირველად კანჯრებს (ველური ვირი – რედ.) მბრძანებლობდა და იმორჩილებდა, მაგრამ საბოლოოდ სულთა განმხრწნელ კანჯართა მიერ თავად გახდა ეშმაკთა მორჩილი და დასაცინი. ის, ვინც ზეციური პურით საზრდობდა, საბოლოოდ ამ სიკეთეს მოაკლდა. საკვირველია, რომ მონანიების შემდგომაც, ჩვენი წინამძღვარი ანტონი ამ უკანასკნელზე ტკივილითა და მწუხარებით ამბობდა: “დიდი სვეტი დაეცა”. მაგრამ ყოველადბრძენს არ გაუმხელია, თუ რით დაეცა ის, რადგან იცოდა, რომ ეს იყო ხორციელი სიძვა, თანაც სხვა სხეულთან შეუხებლად.
40. არსებობს ჩვენში სიკვდილი და წარწყმედა ერთგვარი დაცემით, რომელიც ყოველთვის ჩვენშია და თან გვდევს, განსაკუთრებით, სიჭაბუკეში. ვერ ვიკადრე, დამეწერა მასზე,

2. არაბუნებრივი ვნებებია: მამათამვლობა, პირუტყვთან დაცემა, და ასევე ხელით დაცემა.

რადგან მან დააბრკოლა ჩემი ხელი, ვინაც თქვა: “რად იგი დაფარულად ვიეთვანმე იქმნებიან, საბაგელ არს თქმადაც, დაწერად და სმენად საქმეთა მიერ”.

41. ჩემს, მაგრამ არა ჩემს, მტრის მოყვარე ხორცს³ დიდმა პავლემ სიკვდილი უწოდა, როცა თქვა: ”ვინ-მე მიტყნის ნორცთა ამათვან ამის სიკუდილისათა?” (რომ. 7. 24) ხოლო გრიგოლ ღვთისმეტყველმა მას ვნებული და სიბნელის მონა შეარქვა. მწყუროდა, გაძეგო, რატომ უწოდებდნენ წმიდა მამები მას ამგვარად.
42. თანახმად ნათქვამისა, თუ ხორცი სიკვდილია, მაშინ ცხადია, რომ არასდროს მოკვდება ის, ვინც მას დაამარცხებს. “ვინ არს კაცი, რომელი ცნონდეს და არა იხილოს სიკუდილი”, ანუ საკუთარი ხორცის შებილწვა?!
43. გვედრებით, მითხარით, ვინ უფრო დიდია: იგი, ვინც მოკვდა და აღსდგა, თუ იგი, ვინც არასდროს მომკვდარა? ვინც მეორეს შენატრის, თავს იტყუებს, რადგან ქრისტე მოკვდა და აღსდგა. ხოლო ვინც პირველს – მკვდრეთით აღდგომილს – შენატრის, ყოველ დაცემულსა და მკვდარს მოუწოდებს, სასოება არ წარიკვეთონ.
44. კაცთმოძულე მტერი – სიძვის ეშმაკი – ღმერთს კაცთმოყვარეს უწოდებს და ჩაგვაგონებს, რომ ეს ვნება ბუნებრივია და ღმერთი მალე შეგვინდობს. მაგრამ დაუუკვირდეთ ეშმაკთა მზაკვრობას: დაცემის შემდეგ ისინი ღმერთს მართლმსაჯულსა და უმოწყალოს უწოდებენ. დაცემამდე ცდილობენ, ცოდვისკენ მიგვიზიდონ, ხოლო დაცემის შემდეგ – სასოწარკვეთილებაში ჩაგვაგდონ.
45. ვიდრე მწუხარება და სასოწარკვეთილება გვებრძვის – დაცემას არ ვეძლევი, და როცა გვინელდება – კვლავ ის მტანჯველი მოდის, ღმერთს რომ კაცთმოყვარეს უწოდებს.

3. ჩემია იმიტომ, რომ სულთანაა შერწყმული; ხოლო ჩემი არ არის იმიტომ, რომ სულს ებრძვის.

46. რამდენადაც უხრწნელი და ყოვლადწმიდაა უფალი, იმდენად ახარებს მას ჩვენი სხეულის უხრწნელობა და სიწმინდე.
47. ეშმაკებს ისე არაფერი ახარებთ, როგორც სიძვის სიმყრალე, და არც ერთი ვნება უყვართ ისე, როგორც სხეულის შეგინება.
48. სიწმინდე ღვთის შეთვისება და მსგავსებაა ძალისაებრ კაცისა.
49. მიწა და ცვარია ნაყოფის სიტკბოების დედა, ხოლო სიწმინდის დედა დაყუდებაა მორჩილებასთან ერთად.
50. ვინც ხორცს დაყუდებით სძლია და უვნებობა მოიპოვა, თუ სოფელს დაუახლოვდება, კვლავ ვნებები აღებვრება. მორჩილების შედეგად მოპოვებული უვნებობა კი ყველგან გამოცდილი, მტკიცე და შეურყეველია.
51. მინახავს, სიამაყეს თავმდაბლობა რომ მოუტანია,⁴ და გამხსენებია სიტყვები: "ვინ ცნა გონებაჲ უფლისაჲ?" (რომ. 11. 34)
52. უფსკრული და შვილი ამპარტავენებისა არის დაცემა; დაცემა კი ხშირად გამხდარა თავმდაბლობის მიზეზი ცხონების მსურველთათვის.
53. ვისაც სიძვის ეშმაკის ნაყროვანებითა და სიმძღრით დამარცხება სურს, იმ კაცს ჰგავს, ცეცხლს ზეთით რომ აქრობს.
54. ვინც ხორცთა ბრძოლის დაცხრომას მხოლოდ მარხვით ცდილობს, იმ კაცსა ჰგავს, ცალი ხელით რომ ცურავს და დიდი ზღვის გადალახვა მოუწადინებია.
55. მარხვა თავმდაბლობით შეაზავე. უსარგებლოა პირველი მეორის გარეშე.
56. თუ ვინმე ხედავს, რომ მასში რამე ვნებაა გაბატონებული, უპირველეს ყოვლისა, მის წინააღმდეგ შეიარაღდეს, გან-

4. თავმდაბლობა ისაა, როცა ყველა ადამიანზე მდაბლად მიიჩნევენ თავს, რაც გონების ახოვანებითა და ღვთის შიშით მიიღწევა; მაგრამ შეიძლება გამოიწვიოს დაცემამაც, რომლის დედა არის ამპარტავენება.

- საკუთრებით კი, სიძვას, ამ მტერს, შეებრძოლოს. ვერაფერს გვარგებს სხვა ვნებათა ძლევა, თუ ამ უკანასკნელს არ დავამარცხებთ. თუ ამ ეგვიპტელს მოკვლავთ, მაშინ ჩვენც ვინილავთ უფალს თავმდაბლობის მაყვლოვანში.
57. ერთხელ, გამოვიცდებოდი რა, აღმოვაჩინე, რომ ეს სიძვის მგელი პირუტყვეულ სიხარულს, ცრემლსა და ნუგეშს მზაკვრულად აღმიძრავდა სულში; მე კი ჩემი ბავშვური გონებით ეს უკანასკნელი სულიერ ნაყოფად მივიჩნიე, მაშინ, როცა გახრწნა და უნაყოფობა იყო.
58. ჭეშმარიტად, “ყოველი ცოდვაჲ, რომელი ქმნეს კაცმან, გარეშე ჯორცთა არს; ხოლო რომელი ისიძვიდეს, თჳსთა მიმართ ჯორცთა ცოდავს“ (1 კორ. 6. 18), რადგან ადამიანი თავად ბუნებასა და ხორცს შეაგინებს სიბილწის დინებით, რაც სხვა ცოდვის დროს არ ხდება.
59. მაინტერესებს, რატომ ვამბობთ ყველა სხვა ცოდვაზე: “შესცოდა”, ხოლო სიძვაზე დამწუხარებულნი აღვნიშნავთ: ”დაეცა?!“
60. თევზი ანკესს გაურბის, ხოლო ავხორცი სული – დაყუდებას.
61. როდესაც ეშმაკი ორი ადამიანის ბინძური სიყვარულით დაკავშირებას მოიწადინებს, მაშინ ორივე მხარეს გამოცდის და ერთმანეთის სიყვარულს აღუძრავს გულში. თუ ისინი მაშინვე არ შეიწყნარებენ ვნებიან გულისთქმებს, მაშინ ეშმაკი თავდაპირველად სულიერ სიყვარულს მოიმიზეზებს და შემდეგ თავისი სურვილისამებრ გააჩაღებს ვნებათა ცეცხლს.
62. ავხორციობისკენ მიდრეკილნი ხშირად არიან მოწყალენი, გულჩვილნი, ცრემლუხვნნი და მოსიყვარულენი; სიწმინდის ღვაწლში მყოფნი კი ასეთები არ არიან.
63. ერთხელ ერთმა ბრძენმა და გონიერმა კაცმა მკითხა: “კაციცკლისა და ღვთის უარყოფის შემდგომ რომელია ყვე-

ლაზე მძიმე ცოდვა?” მე ვუპასუხე: "მწვალებლობა!" მან მითხრა: "როგორ? რანაირად? როცა მწვალებლები კათოლიკე (საყოველთაო – რედ.) ეკლესიაში მართლმადიდებლურად ინათლებიან, გულით უარყოფენ და შეაჩვენებენ ერესს, ეკლესია მათ მაშინვე წმიდა საიდუმლოს ზიარების ღირსად ხდის; ხოლო ვინც სიძვით ეცემა, აღსარებას ამბობს და ცოდვას თავს ანებებს, მას, მოციქულთა და მამათა კანონის თანახმად, გარკვეული ხნით ზიარებისგან განაყენებენ?!" გამაკვირვა საქმის იღუმალეობამ, მაგრამ საიდუმლო საიდუმლოდ დარჩა და ვერ ავხსენი, თუ რატომ ხდება ასე.⁵

64. გამოვიძიოთ, გამოვიკვლიოთ და გამოვარკვიოთ: ფსალმუნთ-გალობისას თუ რომელ სიტკბობებს აღძრავს სიძვის ეშმაკი, და რომელს – სულიწმიდის სიტყვები, მათში დავანებული მადლი და ძალა?!
65. ძმაო, თუ ჯერ კიდევ ახალგაზრდა ხარ, არ შეცდე! მინახავს მავანნი, თავიანთ შეყვარებულებზე მთელი გულით რომ ულოციათ. ეგონათ, ხსოვნისა და სიყვარულის წესს ასრულებდნენ, სინამდვილეში კი, ამას სიყვარულითა და სიძვის სურვილით აკეთებდნენ.
66. შეხებითაც შეიძლება ზორციელად შევინება. შეხების გრძნობა მხედველობასა და სმენაზე უფრო ძლიერია და უფრო სწრაფადაც შეუძლია ვნების მოტანა.
67. გაიხსენე ის, ვინც სახვევით შეიხვია ხელი, და შენც გეშინოდეს საკუთარი თუ სხვისი სხეულის ხელით შეხებისა.⁶
68. ვფიქრობ, შეუძლებელია, ვინმეს ჭეშმარიტად განწმენდილი ეწოდოს, ვიდრე ოქროდ არ გარდაქმნის მიწასა და თიხას, თუ შეიძლება; რადგან ძალიან ძნელია ეს.

5. მწვალებლობა გონების განდგომილებაა და ენის საქმე; სიძვა კი ყოველგვარ ზორციელ გრძნობებსა და სულიერ ძალებს ცვლის, არსებიდან არარსებად აქცევს და ჩვენში არსებულ ღვთის ხატებას ხრწნის.

6. გაიხსენე ის ძმა, რომელსაც საკუთარი დედა გადაჰყავდა მდინარეზე.

69. სარეცელზე დაწოლის ჟამს ფრთხილად უნდა ვიყოთ, რადგან მაშინ ჩვენი გონება სხეულის გარეშე, მარტო ებრძვის ეშმაკებს. და თუ გონება ავხორცია, ადვილად უღალატებს კიდევ სულს.
70. ყოველთვის შენთან ერთად დაიძინოს სიკვდილზე ფიქრმა და იესოს ლოცვამ. ძილში ვერაფერი შეგვეწევა ისე, როგორც ეს უკანასკნელნი, და ვერც რა ჰპოვო მათზე უკეთესი.
71. ზოგი ამბობს, ხორცთა ბრძოლისა და დაცემის მიზეზი მხოლოდ საჭმელიაო. მე კი მრავალი სნეული და მარხული მინახავს, ხორცთა ბრძოლითა და ღინებით საშინლად რომ შებილწულა.
72. ერთხელ აღნიშნულის შესახებ ერთ მეტად გამოცდილსა და გონიერ ბერს ვკითხე. ნეტარმა გარკვევით ამიხსნა: “ძილში ღინებას ადგილი აქვს ზედმეტი ჭამისა და მოსვენების შედეგად. ზოგჯერ ამპარტავნების გამოისობით გვემართება, როდესაც ხანგრძლივი დაუბრკოლებლობის მიზეზით ვქედმაღლობთ. ზოგჯერ მოყვასის განკითხვის გამოც ხდება. ბოლო ორი მიზეზით ღინება შეიძლება სნეულებსაც შეემთხვათ. ვფიქრობ, სამივეც შესაძლებელია. თუ ვინმე სამივე მათგანისგან განწმენდილია, და მაინც შეემთხვა დაცემა, მაშინ ნეტარი ყოფილა უვნებობის ეს მუშაკი, რადგან დაცემის მიზეზი ეშმაკთა შურია. ღმერთიც დროდადრო იმიტომ უშვებს დაცემას, რომ უცოდველი განსაცდელით მან მაღალი სიმაღლე მოიპოვოს”.
73. ძილში ნანახი სიზმარი დღისით არავინ გაიხსენოს, რადგან ესეც ეშმაკის განზრახვა და მზაკვრობაა, რათა სიზმრით მღვიძარენიც შეგვიბილწოს.
74. ეშმაკთა კიდევ ერთი ხრიკიც შევიტყოთ: როგორც ჯანმრთელობისთვის მავნე საკვებს ხშირად გარკვეული ხნის შემდეგ მოუტანია ზიანი, სწორედ ამგვარადვე მომხდარა ხოლმე სულიერ საკითხშიც. მინახავს კაცნი, შვება-გან-

- სვენებასა და ღვინის სმაში რომ ყოფილან და არანაირი ბრძოლა ჰქონიათ იმხანად. მაგრამ მოქცეულან რა ასე მრავალგზის, შემდგომში მტრებს სწორედ ამ მიზეზით შეუბილწავთ მათი სული.
75. მინახავს ისეთებიც, დედაკაცებთან ერთად რომ ჭამდნენ და ტრიალებდნენ, და არანაირი ბოროტი ფიქრი მოსვლიათ აზრად; მაგრამ როდესაც შემცდარნი თავს მიენდვენ, აღარ ფრთხილობდნენ და ეგონათ, რომ სიმშვიდესა და უცდომელობაში იმყოფებოდნენ, საკუთარ სენაკში მოულოდნელად დაცემულან. და თუ როგორია სულიერი თუ ხორციელი დაცემა, რომელიც მარტო ყოფნის ჟამს შეიძლება შეგვემთხვავს, იმან უწყის, ვისაც ეს განუცდია; ხოლო ვისაც არ განუცდია, სჯობს, არაფერი იცოდეს.
76. ასეთ დროს დიდად შეგვეწევა, თუ ძაბით შევიმოსებით, ნაცარში დავსხდებით, ფეხზემდგომი ხელაპყრობით ვილოცებთ, ვიშიშნობთ, წყურვილით პირს გავიშრობთ და მხოლოდ ოდნავ გავისველებთ, საფლავებთან ვიქნებით; მაგრამ უმთავრესად გულის სიმდაბლედ შეგვეწევა. თუ შესაძლებელი იქნება, ბერული აზროვნების მოძღვარს ან მოღვაწედ ბერს მიმართე დახმარების მიზნით. გამიკვირდებოდა, თუ ვინმე დამოუკიდებლად შეძლებდა დიდი უფსკრულიდან ზომალდის ნავსაყუდელში შეყვანას.
77. ხშირად ორი ადამიანის მიერ ჩადენილი ერთი და იგივე ცოდვა ერთისთვის ასმაგად მძიმე აღმოჩენილა, ვიდრე მეორესთვის, და ეს დამოკიდებული ყოფილა ამ უკანასკნელთა აღზრდაზე, ცოდვის ადგილზე, საზომსა და სხვა მრავალზე.
78. მრავალი და სხვადასხვა მიზეზის გამო ხდება დაცემა. ზოგჯერ ეს მავნებელ პირებთან ყოფნისა და ხილვის შედეგად ხდება, ზოგჯერ – საჭმლის, ზოგჯერ – სიამაყის და ზოგჯერ – სხვა მიზეზთა გამოისობით.
79. სრული სიწმინდის შესახებ გასაოცარი რამ მიაძებს: მავანს უხილავს რა ძალიან ლამაზი დედაკაცი, გაჰკვირვებია შემოქ-

მელის სიბრძნე და ძალა – თიხისა და არაფრისაგან მსგავსი მშვენიერების შექმნისა გამო, და ღიდად უდიდებადამბადებელი. მხოლოდ სილამაზის ხილვით ღვთის უდიდეს სიყვარულამდე მისულა და ცრემლთა ნაკადული დასდენია. საოცარია! ის, რაც სხვისთვის დაცემისა და წარწყმედის მომტანია, მისთვის ზებუნებრივი გვირგვინოსნობის მიზეზი აღმოჩნდა.

80. თუ ეს ადამიანი მსგავს შემთხვევებში ამგვარ საზომსა და გონიერებასაა მიღწეული, მაშინ უხრწნელი აღდგომით იგი უკვე აღმდგარა საყოველთაო აღდგომამდე.
81. ამგვარადვე ხდება სიმღერისა და გალობის დროს. გალობისგან ღვთისმოყვარე სულს სულიერი სიხარული და ღვთის სიყვარული ეუფლება, თვალზე ცრემლები ადგება; ხოლო ავხორცი ვნებასა და ცდუნებაში ვარდებიან.
82. როგორც ადრე შევნიშნეთ, სიძვის ეშმაკი განდევილებსა და მეუღაბნოეებს სასტიკად ებრძვის. არცაა გასაკვირი! ბევრი ეშმაკია უღაბნოში მას შემდეგ, რაც უფალმა ისინი უღაბნოსა და უფსკრულში განდევნა ჩვენი ცხოვებისთვის.
83. დაყუდებულს ძლიერ ებრძვიან ეშმაკები, რათა დაარწმუნონ, თითქოს უღაბნოში ყოფნა ვერაფერს რგებს და ამგვარად მის ერში გაყვანას ცდილობენ.
84. ერში ყოფნისას ეშმაკები მცირე ხნით თავს გვანებებენ, რათა დავრწმუნდეთ, რომ საზიანო არაფერია, და შესაბამისად, ერში დავრჩეთ. აი, ასე ელოდება მტერი მარჯვე დროს და აღვილადაც დაგვცემს.
85. რომელ საქმეშიც და ადგილზეც გვებრძვიან მტრები, იქ უნდა შევებრძოლოთ ჩვენც. მათთვის მიუღებელი რომ არ იყოს ეს ადგილი და საქმე, რალატომ შეგვებრძოლებოდნენ?! და თუ გვებრძვიან, ხოლო ჩვენ არ ვებრძვით და ვემორჩილებით, მაშინ ცხადია, რომ მისი მეგობრები გავმხდარვართ.

86. ხშირად, როცა რამე საჭიროების მიზნით ერში მივლივართ, მოძღვრის ლოცვით უფლის მარჯვენა გვიფარავს, რათა ჩვენ გამო უფლის სახელი არ დაიგმოს. ზოგჯერ იმდენად გაქვავებულია გული, ვერც კი ვგრძნობთ, ერში თუ ბრძოლა გვაქვს; იმდენად ვართ გამძღარნი მანებელ საგანთა ხილვითა და საუბრით, ვერც ვამჩნევთ, ვნებაში რომ ვიმყოფებით, სიძვის ეშმაკი თავისი ნებით რომ წასულა და ამპარტავნების ეშმაკს დაუკავებია მისი ადგილი.
87. ვისაც სიწმინდის მოპოვება გწადიათ, ყველამ მოისმინეთ მისი მზაკვრობისა და ხრიკების შესახებ. მის მზაკვრობაში გამოცდილმა ერთმა ადამიანმა მითხრა, რომ სიძვის ეშმაკი ხშირად განემორება ხოლმე მონაზონს, და როცა ეს უკანასკნელი დედაკაცებს შორის ზის, გულში ღმობიერებას აღუძრავს, ცრემლთა წყაროს აღმოუცენებს, ჩააგონებს, უქადაგოს მათ სიკვდილზე, საუკუნო სასჯელზე, სიწმინდესა და მოღვაწეობაზე. ისინიც, ამ უკანასკნელის ღმობიერი სიტყვებითა და მოჩვენებითი გარეგნობით მოხიბლულნი, ისევე გარბიან ამ მგლისკენ, როგორც მწყემსისკენ. და როცა ერთმანეთს შეერვევიან და გაკადნიერდებიან, სწორედ მაშინ დაეცემა ეს უბადრუკი.
88. გაიქეცით, ძმებო, რათა არც დაინახოთ, არც გაიგოთ რამე იმ ნაყოფზე, რომლის გასინჯვაც აღთქმით უარყავით. გამიკვირდებოდა, ჩვენი თავი დავით წინასწარმეტყველზე ძლიერად რომ მიგვიჩნია, რაც, თავის მხრივ, შეუძლებელია.
89. იმდენად დიდი და მაღალია სიწმინდის სათნოება, რომ წმიდა მამებმა მას უვნებობა უწოდეს.
90. ზოგიერთი ამბობს, რომ შეუძლებელია, ადამიანს წმიდა ვუწოდოთ ცოდვით დაცემის შემდგომ. მე არ ვეთანხმები მათ და ვიტყვი: დიახ, შესაძლებელია! რამდენადაც მსურველს შეუძლია ველურ ზეთისხილზე შინაური ტკბილი და კარგი ზეთისხილის დამყნობა, იმდენად ცოდვის შემდეგ სიწმინდე შესაძლებელია.

91. ზეციური სასუფეველის კლიტენი ხორციელად ქალ-წულისთვის რომ მიენდოთ, ზემოთქმული კიდევ შეიძლება და გაგვემართლებინა. ახლა კი, მათი შემარცხვენელია ის, ვისაც სიღვრი ჰყავდა, განიწმინდა და სასუფეველის კლიტენი ჩააბარეს.⁷
92. მრავალგვარია სიძვის ეშმაკის მზაკვრობა და ხრიკები. ვისაც ცოდვით დაცემა არ გამოუცდია, ჩააგონებს, მხოლოდ ერთხელ გამოსცადონ და შემდეგ აღარ გაიმეორონ; ხოლო ვინც დაცემულა, იმათ განცდილი ცოდვის გემოს შეახსენებს.
93. გამოუცდელთაგან ბევრს ცოდვით დაცემა უცოდინარობის გამოისობით არ სურს. გამოცდილთაგან მრავალს, რომელთაც ნაგემი აქვთ მისი სიმყრალე და სძაგთ იგი, ცოდვასთან მიახლოებაც კი არ სურს. ასევე, მრავალ გამოუცდელს სურს მისი გამოცდა, და მრავალ გამოცდილს ახსენდება მისი გემო და მარცხდება.
94. ხშირად, გვიფარავენ რა უხილავად წმიდა ანგელოზები, მშვიდად ვიძინებთ და მშვიდად ვიღვიძებთ, მით უმეტეს მაშინ, როცა ლოცვა-ვედრებით ვიძინებთ; ხშირად მშვიდად ვიძინებთ, მაგრამ ეშმაკთა მიერ მოვლენილი ბოროტი სიზმრებით შემფოთებულნი ვიღვიძებთ.
95. ჩემში ”ვიხილე მე უღმრთოდ უფროდს ამაღლებული და აღმატებული”, აღმფოთებული და გაამაყებული “ვიდრე ნაძუთამდე ლიბანისათა. და თანა-წარუკჳედ” მარხვით “და აჰა არა იყო” მისი უწინდელი გულისწყრომა, “და ვეძიებდ მას”, დაემდაბლდი რა გონებითა, “და არა იპოვა ადგილი მისი” და კვალი მისი (შდრ. ფსალმ. 36. 35-36).
96. ვინც ხორცი დაამარცხა, მან ბუნებას სძლია; ხოლო ვინც ბუნებას სძლია, ბუნებაზე ამაღლდა. ვინც ამგვარ საზომს მიაღწია, ის “მცირედ რადმე ანგელოზთა” დაკლებულია ან, იქნებ, არცაა დაკლებული?! (შდრ. ფსალმ. 8.6)

7. პეტრე მოციქულს გულისხმობს.

97. რა გასაკვირია, თუ უნივთო უნივთოს ებრძვის! ჭეშმარიტად საოცარია ის, როცა ნივთიერია მასთან დაპირისპირებული და მძიმე ნივთით უნივთო და უხორცო მტრებსა სძლევეს.⁸
98. საყვარელნო, ესეც იცოდეთ! ღმერთმა ჩვენდამი დიდი ზრუნვისა და წყალობის გამოისობით დედაკაცებს თითქოს აღვირი ამოსდლო და მიმადლა შიში, რიდი და სირცხვილი. დედაკაცებს მამკაცებთან ძალით რომ შესძლებოდათ მისვლა, ვერც ერთი ხორციელი გადაურჩებოდა მათ.
99. როგორც მამები ამბობენ, სხვაა წვრილმანი აზრი, სხვა – აზრთან გონებით გასაუბრება, სხვა – თანხმობა, სხვა – ტყვეობა, სხვა – ბრძოლა და სხვა – რასაც ვნებას უწოდებენ. ნეტარნი ამგვარად ხსნიან: წვრილმანი აზრი არის უბრალო სიტყვა ან ახლად ხილული ხატება, რომელიც გულში აღწევს; გონებით გასაუბრება ისაა, როცა გონება ვნებიანად ან უვნებოდ უწყებს საუბარს გულში შეღწეულ ხატებას; თანხმობა ისაა, როცა სული უტკბება და იღებს ხატებას; ტყვეობა გულის უნებურად, ძალმომრეობით მიტაცებაა, ანუ ეს არის ჩვენი კეთილი ზნის გამრყენელი შეჩერებული აზრი; ბრძოლა ისაა, როცა აზრი და ადამიანი ერთმანეთის პირისპირ იბრძვიან, და ან მარცხდებიან, ან იმარჯვებენ; ვნებას იმას უწოდებენ, როცა აზრი ხანგრძლივად დაბუდებული სულში, ჩვეულებადაა ქცეული და გონება თავისით ილტვის მისკენ. ჩამოთვლილთაგან პირველი უცოდველია. ბრძოლა ან გვირგვინის, ან ტანჯვის მომტანია. ტყვეობა სხვაგვარად განიხლება ლოცვის დროს, სხვაგვარად – მოცალეობისას, სხვაგვარად – ბოროტი აზრების და სხვაგვარად – ამაო ფიქრების ჟამს. ვნებას უსათუოდ შესაბამისი სინანული ესაჭიროება, სხვაგვარად, საუკუნო ტანჯვას დაიძსახურებს. ვისთანაც ვნების გარეშე მოდის პირველი, მას დანარჩენებიც ერთიანად გაუნადგურებია.

8. უნივთო არის ანგელოზი, ეშმაკი და სული, ხოლო ნივთიერი – ხორცი.

100. ბრძენი მამები ამბობენ, რომ არსებობს აზრი, რომელიც ყველა ზემოხსენებულზე უფრო მეტად ნატიფია და შეუძინეველი. მას გონების ელვას უწოდებენ, რადგან უსწრაფესად, დაყოვნების, სიტყვისა და ხატების გარეშე გაუცნობიერებლად ანახებს სულს ვნებას. ის იმდენად მყისიერი, უჟამო და მოუხელთებელი შესხენებაა, რომ ზოგიერთები საერთოდ ვერც ამჩნევენ მას.
101. ვისაც ამ აზრის სინატიფე შეუცნია, მას შეუძლია გვასწავლოს, თუ როგორ და რაგვარად აღიძვრება სულში ვნებიანი სიძვა ყოველგვარი გააზრების გარეშე მხოლოდ თვალის შევლებით, ხელის შეხებითა და ხმის მოსმენით.
102. ზოგიერთები ამბობენ, რომ ვნება ხორცს გულში აღძრული ზრახვების შედეგად ეუფლება. სხვების აზრით, ბოროტი ზრახვების მიზეზი ხორციელი გრძნობებია. პირველთა თქმით, გონება რომ ვნებას არ გასძღოლოდა წინ, არც ხორცი გაჰყვებოდა მას. მეორენი თავიანთი ნათქვამის დასაცავად ხორციელი ვნებების სიბოროტეს ასახელებენ და ამბობენ, რომ ხშირად სახის დანახვისას, ხელით შეხებისას, სუნის ყნოსვისას ან საამური ხმის მოსმენისას გულში ზრახვები აღიძვრება. ვისაც ძალუძს, დაე, მათ განგვიმარტონ აღნიშნულ საქმეთა არსი უფლის შეწევნით, ვინაიდან ამ უკანასკნელთა ცოდნა მეტად სასარგებლოა მათთვის, ვინც შემეცნებით ღვაწლში იმყოფება; ხოლო ვინც სიწრფელით, უბრალოებით ეწევა ცხოვრებას და გულში სიმარტივე აქვს, მისთვის ზედმეტია ამგვარ საქმეთა ძიება. ყველასთვის ხელმისაწვდომი არაა ცოდნა, ასევე, არც სანატრელი სიწრფელე. ჯაჭვი მტრის მზაკვრობის შესაბამისად გამოიყენება.
103. ზოგიერთ ვნებას გონება აღძრავს ხორცში, ხოლო ზოგიერთს, პირიქით, ხორცი აღძრავს გონებაში. მეორე ერის ხალხში გვხვდება, ხოლო პირველი – მეუღაბნოეებში, რამდენადაც ამ უკანასკნელთ არ გააჩნიათ ხილული პირობები

ვნებებისთვის. მე კი აღნიშნულთან დაკავშირებით ვიტყვოდი: “ებიებდე სიბრძნესა უკეთურთა თანა და არა ჰპოვო“ (იგავნი 14. 6).

104. როცა სიძვის ეშმაკს ძლიერ შეგვებრძოლებით, გულიდან განვდევნით, მარხვის ქვითა და თავმდაბლობის მახვილით დავტანჯავთ, მაშინ, როგორც ჭია რამე, ისე დარჩება ის ჩვენს სხეულში, უდროო და უჯერო ხორცთა აღძვრას მოგვივლენს და ჩვენს შებილწვას მოინდომებს. აღნიშნული, უმთავრესად, იმათ ემართებათ, რომელნიც ამპარტავნების ეშმაკს ემორჩილებიან და იმით ამაცობენ, ბოროტი ზრახვები რომ ზედიზედ არ აღეძვრებათ გულში. ისინი ნათქვამის უტყუარობაში თავად დარწმუნდებიან, როცა დაყუდების ჟამს გულის სიღრმეში, როგორც სკორეში დამალულ გველს, ისე აღმოაჩენენ ზრახვას, რომელიც მათ ჩააგონებს, თითქოს საკუთარი ძალითა და მცდელობით მიუღწევიათ იმ მცირეოდენი გულის სიწმინდისთვის, რაც აქვთ. უბადრუკნი ვერ აცნობიერებენ სიტყვებს: “ანუ რაღა გაქუს, რომელი არ მიგიღებდეს” უსასყიდლოდ, ანუ ღვთის წყალობით, სხვების შეწვევითა და ლოცვით?! (შდრ. 1 კორინთ. 4. 7)
105. ამ უკანასკნელთ დიდი ძალისხმევა მართებთ, რათა ზემონახსენები გველი დიდი სიმდაბლით განდევნონ გულიდან. მაშინ შეძლებენ ისინი თავიანთი ტყავის სამოსის განძარცვას და უფლისთვის გამარჯვების საგალობლის სიწმინდით გალობას იმ ყრმათა მსგავსად, რომელნიც ყოველთა უფალს მიეგებნენ. და როცა ისინი ამ ბოროტი ტყავის სამოსს განძარცვავენ, აღარ აღმოჩნდებიან შიშველნი უმანკოებისა და სიმდაბლისაგან (შდრ. 2 კორინთ. 5. 30).
106. ყველა სხვა ეშმაკზე მეტად ეს ეშმაკია ჩასაფრებული და რაჟამს ყველაზე მეტად გაგვიჭირდება ხორციელი მოღვაწეობა და ლოცვა, მაშინ შეგვებრძოლება ეს უწმინდური.
107. ვინც ჯერ კიდევ ჭეშმარიტად გულით ვერ ლოცულობს, მას ლოცვის დროს დიდად შეეწევა ხორციელი ღვაწლი,

როგორცაა: ხელთა განპყრობა, მკერდში ხელის ცემა, მხურვალე გულით ცისკენ თვალის აპყრობა, ვაება, ხშირი მუხლთადრეკა, რასაც სხვა ადამიანთა თანდასწრებით ვერ აკეთებენ ხოლმე. ამიტომ ეშმაკებიც სწორედ ასეთ დროს ესხმიან თავს იმათ, რომელთაც ლოცვის უხილავი ძალითა და გონებისმიერი მრისხანებით არ ძალუძთ მათი უკუგდება და თავის გამხნელება, რის გამოც ხშირად მარცხდებიან კიდევ.

108. ასეთ დროს, თუ შესაძლებელია, მცირე ხნით გაეცალე ადამიანებს, დაიძალე და სულიერი თვალი ზეცას მიაპყარ. თუ ეს არ შეგიძლია, მაშინ ხორციელი თვალით ახედე ზეცას და ჯვრის სახით ხელეგანაპყრობილი უძრავად დადექ, რათა ამგვარად შეარცხვინო და დაამარცხო ამაღლეკი. ვისაც შენი შეწევნა შეუძლია, არა ამა სოფლის, არამედ მდაბალი სიტყვებით შეჭლადადე. უპირველეს ყოვლისა, შეჭლადადე: “მიწყალე მე, უფალო, რამეთუ უძღურ ვარ“ (ფსალმ. 6. 2), და მაშინ იხილავ ზეგარდმო ძალასა და უხილავ შემწევობას, რომლის დახმარებითაც უხილავ მტრებს უხილავად განდეენი. ვინც მტერთან ამგვარ ბრძოლას ისწავლის, ის უხორცოდ, მხოლოდ სულითაც შეძლებს მათ დამარცხებას; რადგან პირველის გამო მეორით აჯილდოებს ღმერთი სიმართლის მუშაკებს.
109. ერთხელ ძმათა შესაკრებელში მივედი და შევნიშნე, რომ ერთი მოღვაწე ძმა სიძვის ზრახვებს შეემფოთებინა. რადგან მან ლოცვისთვის მარჯვე, ფარულ ადგილს ვერ მიაკვლია, ბუნებრივი მოთხოვნების დაკმაყოფილება მოიმიზეზა და მტრების წინააღმდეგ იქ ილოცა მხურვალედ. მე ვუსაყვედურე უწესო ადგილას ლოცვისთვის, მან კი მიპასუხა: “უწმინდურ აზრთა განდევნისათვის ამგვარ მყრალ ადგილას ვილოცე იმიტომ, რომ სიმყრალეს განვრიდებოდი”.

110. ყველა ეშმაკი ცდილობს, ადამიანს თავდაპირველად გონება დაუბნელოს და გონების დაბნელების შემდგომ გააკეთებინოს ის, რაც სწაღია; რადგან თუ გონების თვალს არ დაუბნელებენ, ვერც საუნჯეს მოჰპარავენ. უმთავრესად, სიძვის ეშმაკი იქცევა ამგვარად. მას ხშირად ისე დაუბნელებია ადამიანის გონება, სხვების წინაშე ისეთი რამის კეთება და თქმა აუბულებია, რომელსაც შეშლილებიც კი არ გააკეთებდნენ. გამოფხიზლების შემდგომ უწინდელი უშვერი საქმეებისა და სიტყვების გამო ასეთებს არა მარტო სხვების, საკუთარი თავისაც კი შერცხვენიათ და საკუთარი სიბრძავე გაჰკვირვებიათ. მისგან მიყენებული მწუხარების გამო ბევრს გაუნებებია თავი ამ ბოროტებისთვის.
111. ზურგი შეაქციე და ნუ მოუსმენ უკეთურს, რომელიც რამე ცოდვისა და ბოროტების ჩადენის შემდგომ ლოცვაში, მარხვასა და მღვიძარებაში გაბრკოლებს და უიმედობას გისახავს, არამედ გაინსენე უფლის ნათქვამი: “უსაჯო მას, რათდა არა... მაწყინებდეს მე” მტერთა მიერ ვნებებით შეპყრობილი და ბოროტი ჩვეულებებით შეჭირვებული მისი სულის გამო (ლუკა 18. 5).
112. საყვარელო, ის უკეთური მტერიც განდევნე, რომელიც გეუბნება: “აისრულე გულისთქმა! შემდგომშიც შეძლებ მონანიებას, ლოცვას, მარხვას, მღვიძარებას, გლოვასა და სულის მიხედვას!” განდევნე ის შენგან! მრავალს ჩაუდენია ბოროტება, მაგრამ ვეღარ დაულწევია რა თავი გულისთქმათა ტყვეობისთვის, ვეღარ შეუნანია და უმაღლ მომკვდარა.
113. სიძვა ლოცვის დამაბრკოლებელია, ღვთის წინაშე კანდიერების განმაქარვებელი და გონების დამაბნელებელია.
114. ვერავინ სძლევს ხორცს, თუ გულს არ შემუსრავეს. ვერავინ შემუსრავეს გულს, თუ საკუთარ თავს არ უარყოფს. და განა, შეიძლება გული არ შეიმუსროს, როცა მკვდარია ნება?!
115. არსებობს ვნებულზე უფრო ვნებულნიც, რომელნიც აღსარებასაც თავიანთი სიბილწით ტკბობად და ვნებად აქცევენ.

116. ყოველგვარი ბილწი ზრახვა სიძვის ეშმაკისგან იშვება. მას კურნავს და ღვენიის მარხვა, ზრახვების უგულუბელოფა, მღვიძარება, გულის სიძდაბლე და ღვთისადმი თავის მინდობა.
117. როგორ მოვიქცე, რაგვარი ხერხით მოვთოკო ეს ჩემი მეგობარი, ხორცი, და სხვა ვნებათა მსგავსად როგორ განვსაჯო?! – არ ვიცი! ვიდრე შევბოჭავ – თავს ითავისუფლებს, ვიდრე დავტანჯავ – ვურიგდები და ვიდრე დავსჯი – თანაუგრძნობ.

როგორ ვძლიო მას, რაც ბუნებრივად მიყვარს?! როგორ გავთავისუფლდე მისგან, რასთანაც სამუდამოდ ვარ დაკავშირებული?! როგორ მოვკლა იგი, რაც ჩემთან ერთად უნდა აღდგეს?! როგორ ვაქციო უხრწნელად ის, რომელსაც ხრწნადი ბუნება მიუღია?! რა მოვიმიზეზო მასთან, რომელსაც უამრავი მიზეზი აქვს?! მარხვით თუ შევბოჭავ – მოყვასს განვიკითხავ და კვლავ მის ხელში აღმოვჩნდები; განკითხვას თუ დავეხსნები და ამგვარად ვძლეე – გულში ვამაყო და კვლავ მის ხელში ვვარდები; ის ჩემი შემწეცაა და ჩემ წინააღმდეგ მებრძოლიც, ჩემი მეგობარცაა და მტერიც, ჩემი მეოხიცაა და მეტოქეც. როცა ვაამებ – მებრძვის და როცა ვთრგუნავ – უძლურდება. თუ მივენდობი – წარმწყმედს და თუ ვტანჯავ – არ ითმენს; თუ შევაჭირვებ – მეც ვიტანჯები, თუ დავაძაბუნებ – სათნოებებს სხვა საშუალებით ვერ მოვიპოვებ; მას ვებრძვი და იგი მიყვარს, მას ვღვენი და მასვე შევიტკობ. ჰოი, საოცრება! რაშია ჩემი საიდუმლო, რით აიხსნება ჩემში ამგვარი წინააღმდეგობრიობა, რომ საკუთარი თავის მტერიცაა ვარ და მოყვარეც?!

118. თავად შენ მითხარ, ჰოი, ჩემო მეუღლე – ჩემო ბუნება! არ მსურს სხვამ მასწავლოს, თავად შენ მითხარ, იარების გარეშე როგორ გაგექცე, როგორ მოვიგერიო შენი მიზეზით გამოწვეული ბუნებრივი ბრძოლები?! შენთან მტრობა ქრისტეს

აღვუთქვი! როგორ ვძლიო შენს ძალმომრეობას, რადგან შენი იძულებით დამორჩილება მწადია?!

119. ხორცი კი თავის სულს მიუგებს: ”რაც არ იცი, არ გეტყვი; რაც ორივემ ვიცით, იმას გეტყვი. განსურვების გარე მიზეზთა მამა ჩემი შვება-განსვენებაა, ხოლო შინაგანი აღძვრისა — უწინდელი ჩვეულებები და საქმეები. ჩასახვისას დაცემას ვშობ. ეს კი შობის შემდგომ სასოწაკვეთილების მიერ სიკვდილს შობს. თუ ჩემსა და შენს უძლურებას შეიცნობ, ამით ხელებს შემიკრავ; თუ სტომაქს დაამშვევ, ფეხებსაც შემიკრავ, წინ რომ ვეღარ ვიარო; თუ მორჩილებას შეუდგები, ჩემგან შორს იქნები, და თუ სიმდაბლეს მოიხვეჭ, მომიკვეთ ღვთის შეწევნით, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ”.

ეს მეთხუთმეტე საფეხურია. ვინც ხორცშია და სიწმინდის ამ საფეხურისთვის მიუღწევია, იგი მომკვდარა, აღმდგარა და მარადიული უხრწნელება აქვე მიუღია.



თავი მეთექვსმეტი

მისივე თქმული ვერცხლისმოყვარეობისთვის

1. მრავალმა ბრძენმა და სულიერმა მოძღვარმა ზემონახსენები მოძალადის შემდგომ ეს მრავალთავიანი ვეშაპი დააწესა თავის სიტყვაში. ჩვენც, უგუნურებმა, არ შევცვალეთ ბრძენთა წესი და მათსავე წესს მივსდით. ჯერ მცირე რამ თავად სწეულებაზე ვთქვათ და შემდეგ მკურნალობაზეც ვილაპარაკოთ.
2. ვერცხლისმოყვარეობა არის კერპთა თაყვანისცემა, ურწმუნოების ასული და უძღურების წინასწარმეტყველი. მას სიბერის ცრუ შიში აქვს, არის შიმშილის მაუწყებელი, უწვიმობის მაცნე და ყოველგვარი ბოროტების დედა.
3. ვერცხლისმოყვარეობა სახარების შეურაცხმყოფელი და მცნებების ნებაყოფლობით დამრღვევია.
4. ვინც სიყვარული მოიპოვა, მან ფული განაბნია; ხოლო ვინც ამბობს, რომ ორივე აქვს, ის საკუთარ თავს აცდუნებს.
5. ვინც თავის თავს გლოვობს, მან საკუთარი ხორციც მოიძულა და საჭიროების შემთხვევაში არც მას დაინდობს.
6. ნუ ამბობ, რომ გლახაკებისთვის აგროვებ. ცათა სასუფეველი ორი დანგითაც (წვრილი ფულია – რედ.) უყიდიათ.
7. ერთმანეთს შეხვდნენ უცხოთმოყვარე და ქონებისმოყვარე, და მეორემ პირველს უგუნური და მფლანგველი უწოდა.
8. ვინც ეს ვნება დაამარცხა, მას საზრუნავი მოუკვეთავს; ხოლო მის მიერ შეკრული წმინდა გულით ვერასდროს ილოცებს.
9. ვერცხლისმოყვარეობის დასაწყისი არის მოწყალეობაზე ფიქრი, ხოლო დასასრული – გლახაკთა სიძულვილი.

10. ვიდრე აგროვებენ – მოწყალეობას ქადაგებენ; როცა ფულს შეაგროვებენ – ხელები ეკვრებათ.
11. მინახავს ფულით ღარიბი ადამიანები, სულიერად რომ გამდიდრებულან და სიხარულისგან ხორციელი სიღუჭირე დავიწყნიათ.
12. ნივთების მოყვარე მონაზვნისთვის უცხოა მოწყენილობა, რადგან მარადღე შრომობს და მოციქულის სიტყვებს იხსენებს: “უკუეთუ ვისმე არ უნებს საქმის, ნუცა ჭამნ” (2 თესალ. 3. 10); ასევე: “რომელნი იყვნეს ჩემ თანა, ჴელნი ესე ჩემნი ჰმსახურებდეს“ (საქმე 20. 34).

ეს არის ვნებებზე მეთექვსმეტე გამარჯვება. ვინც ეს მოიპოვა, მას სიყვარული მოუხვეჭავს და საზრუნავი მოუკვეთავს.



თავი მეჩვიდმეტი

მისივე თქმული უპოვარებნისთვის

1. უპოვარება არის ურვისგან განშორება, უზრუნველი ცხოვრება, დაუბრკოლებელი მოგზაურობა, უფლის მცნებების რწმენა და მწუხარების არცოდნა.
2. უპოვარი მონაზონი წუთისოფლის მეფეა. მას თავისი საზრუნავი ღვთისთვის მიუხდია და ღვთისადმი რწმენით ყველა მისი მონა გამხდარა; საჭიროების გამო არავის მიმართავს და ყველაფერს ღვთის ხელიდან იღებს.
3. უპოვარი მონაზონი უვნებობის შვილია. რაც აქვს, იმასაც ისე მიიჩნევს, თითქოს არ აქვს. სულისთვის რამე საზიანოს თუ შენიშნავს, რაც იმ ადგილას იქნება, ყველაფერს ნაგვად შერაცხავს. ვინც რამე ხორციელ საქმეზე წუხს, ის არ არის უპოვარი.
4. უპოვარი მონაზვნის ლოცვა წმინდაა, ხოლო ქონებისმოყვარე მონაზონი ამსოფლიურ საგნებზე ლოცულობს.
5. მორჩილებაში მყოფთათვის უცნოა ვერცხლისმოყვარეობა. ვისაც საკუთარი თავი უარუყვია, სხვას რაღას ჩათვლის თავისად?
6. უპოვარი ერთ რამეს უნდა უფრთხოდეს: ვისაც ბევრი არაფერი აბადია, მას აქეთ-იქით სიარულის სურვილი ადვილად ეუფლება.
7. მინახავს, ნივთის სიყვარულს მონაზვნისთვის მოთმინება რომ უსწავლებია. მაგრამ მე იმათ ვამჯობინებდი, უფლისთვის რომ მიმოდინან, ვიდრე იმათ, ნივთების გამო ერთ ადგილას რომ არიან. და თუ უფლის სიყვარულისთვის მოთმინებასაც გამოიჩინენ, მაშინ, მართლაც, სანატრელნი იქნებიან.

8. ვისაც ზეციური სიტკბოება განუცდია, ის ადვილად უარყოფს ქონებას; ქონებით ის ხარობს, ვისაც ამ სიტკბოების გემო არ უნახავს.
9. ვინც უმეცრებით, უგუნურად და პირუტყვულად ხდება გლახაკი, ის ორივეს აკლდება: წარმავალსაც ღუპავს და საუკუნოსაც ვერ ეღირსება.
10. ჰოი, მონაზვნებო, ნუ ვიქნებით ფრინველებზე ნაკლებად მორწმუნენი! ისინი არც ზრუნავენ და არც აგროვებენ, არამედ მათი გამომზრდელის – უფლებათა უფლისა – სწამთ.
11. დიდია იგი, ვინც ღვთისთვის ქონებას უარყოფს; ხოლო წმიდაა იგი, ვინც საკუთარ ნებას უარყოფს. პირველი ასწილად მიიღებს ქონებასა და მადლს, ხოლო მეორე უზუნაეს დიდებას დაიმკვიდრებს საუკუნო ცხოვრებაში.
12. ზღვას არ დაელევა ღელვა, ხოლო ვერცხლისმოყვარეს – მრისხანება და მწუხარება.
13. ვინც სიმდიდრე უგულუბელყო, ის თავის მართლებას, კამათსა და შფოთს განრიდება; ხოლო ნივთებისმოყვარე ნემსისთვისაც სიკვდილამდე იბრძოლებს.
14. მტკიცე სარწმუნოებით საზრუნავზე ფიქრი ისპობა, ხოლო სიკვდილზე ფიქრით ხორცსაც უარყოფენ.
15. იობში ვერცხლისმოყვარეობის კვალიც არ მოიპოვებოდა და ამიტომ არც დამწუხრებულა, როცა ყოველივე დაკარგა.
16. “ძირი არს ყოველთა ბოროტთაჲ ვეცხლის მოყვარეობაჲ“ (1 ტიმ. 6, 10), და ასეცაა, რადგან მისგან არის სიძულვილი, ქურდობა, კაცისკვლა, შფოთი, მტრობა, ღვარძლი, შეუბრალებლობა და შური.
17. ზოგიერთს პატარა ცეცხლით ბევრი ნივთი დაუწვავს, ხოლო ბევრი ერთი სათნოებით განრიდება ყველა ზემოთქმულ ვნებას. ამ სათნოებას ქონების სიძულვილი ეწოდება. ის იშვება ღვთიური გონების განცდითა და იმ პასუხისგებაზე ფიქრით, რომელიც სიკვდილის ჟამს მოგველის.

18. ვინც ყოველგვარ ბოროტებათა დედის – ნაყროვანების – შესახებ სიტყვა ყურადღებით წაიკითხა, მისთვის უცნობი არ არის, რომ ეს უკეთური თავის მეორე შვილად უღმობლობასა და გულქვაობას ასახელებდა, მაგრამ კერპთმსახურების ამ მრავალთავიანმა გველმა შემძალა ხელი, მათთვის კუთვნილი ადგილი მიმეჩინა. რვა ბოროტების ჯაჭვში მამებმა მესამე ადგილი ვერცხლსმოყვარეობას მიაკუთვნეს, რომელზეც მცირე რამ მოგახსენეთ. ახლა კი გულქვაობასა და უღმობლობაზე მსურს გესაუბროთ, შემდეგ – ძილსა და მღვიძარებაზე და შემდეგ – ბოროტის შიშზე, რადგან თითოეული ეს სენი დამწყებთათვისაა დამახასიათებელი, რომელთაგან ყველა გვიხსნას უფალმა, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ეს არის მეჩვიდმეტე საფეხური: ვინც მას მიაღწია, ის დაუბრკოლებლად აღვალს ზეცაში.



თავი მეთორმეტე

ჩვენი ზმილა მაისი, იოანე სინელი ილუმინის მიერ თქმული
ბულქვაობისა და უგრძობელობისთვის, რაც ხორციელ
სიკვდილამდე სულიერ სიკვდილს წარმოადგენს

1. გულქვაობა გონების სიკვდილი და სულის მკვლელობა.
2. გულქვაობა იშვება გამუდმებული სიზარმაცისგან, ხოლო სიზარმაცე – მოცალებობისა და მცონარების სიყვარულისგან.
3. უგრძობელობა არის ჩვეულებრივი სიზარმაცე, გონების სიბრმავე, ბოროტ ჩვეულებათა მშობელი, გულმოდგინების საფრთხე, მოღვაწეობის მახე, ღმობიერების მტერი, სასოწარკვეთილების კარი, გულმაღვიწყობის დედა და ღვთის უშიშრობის შვილი, რომელიც შობის შემდგომ თავად ხდება დედა თავისი დედისა.
4. გულქვა და უგრძობელი ადამიანი უგუნური ფილოსოფოსია; ის არის მასწავლებელი, თავისივე თავს რომ ისჯის და თავისივე საწინააღმდეგოდ ლაპარაკობს; ის ბრმა წინამძღვარია, თავად რომ ვერ ხედავს და სხვას ასწავლის ხედვას; წყლულის მეურნალობაზე მსჯელობს და თავად განუწყვეტლივ თავს იწყლულებს; სნეულების განკურნებაზე ლაპარაკობს და მაგნე საკვებს იღებს; ვნებებს შეაჩვენებს და მაშინვე ბოროტ საქმეს უბრუნდება, მრისხანებს და უბადრუკს თავისი სიტყვებისა არა რცხვენია; ბოროტებას რომ ჩადის, ხვდება, მაგრამ თავს მაინც არ ანებებს; ენით სიკეთის ქმნის პირობას ღებს და საქმით ბოროტებას აკეთებს; სიკვდილზე ბრძნულად ლაპარაკობს და უკვდავი იქცევა: სულის გაყრაზე ოხრავს და ისე თვლემს, თითქოს უკვდავი და წარუვალი იყოს; მარხვაზე მსჯელობს და

ნაყროვანებისთვის იღვწის; სასჯელზე კითხულობს და ელიძება; სიამაყეზე კითხულობს და კითხვისთანავე ამაყობს; მღვიძარებაზე ისმენს და თავად ძილს ეძლევა; ლოცვას აქებს და თავად ცეცხლივით გაურბის; მორჩილებას შენატრის და უპირველეს ყოვლისა თავად ურჩობს; ქონების სიძულვილს აქებს და ძონძისთვის შეურაცხყოფის მიყენებისა და შფოთის ატეხისა არა რცხვენია.

როცა აღშფოთდება, მრისხანებს. შემდგომ, ამ მრისხანების გამო, ისევ მრისხანებს, მარცხზე მარცხს უმატებს და გონზე ვერ მოდის; როცა გაძლება, ნანობს, მაგრამ მცირე ხნის შემდეგ ისევ ჭამს; ღუძილს შენატრის და მას უხვსიტყვაობით აღიღებს; სიმშვიდეს ასწავლის და სწავლების დროსვე ბრაზობს; როცა გამოფხიზლდება, ოხრავს, მაგრამ როგორც კი თავს დახრის, იმავე ვნებაში ვარდება; სიცილს აძაგებს და გლოვის შესახებ სიცილით ასწავლის; ხალხის წინაშე საკუთარ თავს სიამაყეში ამხელს და ამგვარი მხილებით ხალხის ქებას ყიდულობს; ადამიანებს სახეში ვნებით შესცქერის და სიწმინდეს ასწავლის; დაყუდებულებს აქებს, თავად კი ერში დაეხეტება და არ რცხვენია; მოწყალე ადამიანებს აღიღებს და გლახაკებს აყვედრის; ყოველთვის საკუთარ თავს ამხელს და გონს მოსვლა არა სწადია.

5. ბევრი მინახავს ისეთი, სიკვდილისა და საუკუნო ტანჯვის გაგონებაზე ცრემლები რომ დაუღვრია, მაგრამ სანამ ჯერ კიდევ ცრემლიანი ჰქონია თვალები, სასწრაფოდ სუფრაზე გაქცეულა; და გამკვირვებია, უგრძნობელობით გაძლიერებულია ამ მწარე დედოფალმა და სიმყრალის საუნჯემ — მუცელმა — გლოვას რომ სძლია.
6. კლდის მსგავსი და რკინაზე მაგარი ამ ვნების მზაკვრობანი, წყლულებანი და საქმენი ჩემი შეძლებისდაგვარად წარმოვაჩინე, მასზე ბევრის თქმა არ შემიძლია. ხოლო ვისაც უფლის შეწევნით ამ წყლულის წამლობა ძალუმს, დაე, ნუ დაიზარებს და უწამლოს. მე კი, რამდენადაც მის მიერ

ძლიერ ვარ შეპყრობილი, საკუთარი უძლურების აღიარებისა არა მრცხვენია. ვერც ჩემით შევძლებდი მისი ხრიკებისა და მზაკვრობის ამოცნობას, თავად რომ არ ელიარებინა. როდესაც უფლის შიშითა და განუწყვეტელი ლოცვით ვტანჯე, მაშინ თქვა ამ მოძალადემ და ბოროტმოქმედმა: „ჩემი მეგობრები მკვდრის დანახვაზე იცინიან, ლოცვის ჟამს გული ქვასავით აქვთ და დაბნელებულნი არიან. წმიდა საკურთხევლის წინ უგულისხმოდ დგანან; წმიდა საიდუმლოს უბრალო პურივით ჭამენ. მე ლმობიერებისა და ყოველივე იმ სიკეთის მტერი ვარ, ახოვანებითა და გულმოდგინებით რომ იშვება. მათი მოკვლა მამაჩემისგან ვისწავლე. მე სიცილის დედა ვარ, მე ვარ ძილის მშობელი და სიმაძღრის მეგობარი. მე თვალთმაქცობის მოყვარული ვარ. როდესაც მსაყვედურობენ და შემაგონებენ, არას ვდარდობ“. უბადრუკმა ეს რომ მოვისმინე, ამ შეშლილის სიტყვებმა გამაკვირვა და დედამისის სახელი ვკითხე. მან მითხრა: "მე მხოლოდ ერთი რამ კი არ მშობს, არამედ მრავალნაირია და განუწყვეტელი ჩემი შობა. ძალას სიმაძღრე მმატებს, დროთა ხანგრძლივობა მზრდის, ბოროტი ჩვეულება განმატკიცებს და ვისაც იგი აქვს, ჩემგან ვერ გათავისუფლდება. მარადის იღვაწე მღვიძარებით და საუკუნო სასჯელზე იფიქრე. იქნებ, მცირეოდენი შვება იგონო და მიხვდე, თუ რა არის შენში ჩემი მშობელი დედა, რადგან ყველაში ერთი და იმავე დედისგან არ ვიშვები.

ხშირად ილოცე საფლავებთან და მიცვალებულთა სახეება წარუშლელად აღიბეჭდე გულში. თუ ყოველივე ამას მარხვის კალმით არ დაწერ შენში, უკუნითი უკუნისამდე ვერ დამამარცხებ“.

ეს გამარჯვების მეთვრამეტე საფეხურია. ვისაც იგი დაუძლევია, გლოვა და ცრემლი მოუპოვებია.



თავი მესხრამება

მისივე თქმული

ძილისთვის და სხვებთან ერთად ლოცვისთვის

1. ძილი ბუნების განმამტკიცებელია. ის სიკვდილის სახეა და გრძნობების უმოქმედობაა.
2. ძილი ერთია, მაგრამ სხვადასხვაგვარია გულისთქმათა მსგავსად. მას იწვევს: ბუნება, საჭმელი, ეშმაკი, ზოგჯერ მკაცრი მარხვაც, რომლის დროსაც ზორცი უძღურდება და შემდგომ ძილით ინუგეშებს თავს.
3. ისევე, როგორც ბევრი სასმელის დალევა ჩვეულებაზეა დამოკიდებული, ბევრ ძილსაც ჩვეულება განაპირობებს. ამიტომ მონაზვნობის დასაწყისში ამაზე განსაკუთრებულად უნდა ვიზრუნოთ, რადგან შემდგომში ჩვეულების მოცილება ძნელია.
4. ღავეუფიქრდეთ და მივხვდებით: როცა სულიერ საყვირს დასცემენ, ანუ ჟამის ლოცვას დარეკავენ, მაშინ ძმები ხილულად იკრიბებიან ლოცვისთვის, ხოლო მტრები უხილავად – ბრძოლისთვის. აი, ამიტომ ზარის დარეკვის შემდეგ ეშმაკები გარს გვეხვევიან და გვეუბნებიან: „ერთი წუთით დაისვენე, ვიდრე პირველ ფსალმუნს იტყოდნენ და შემდეგ წადი ეკლესიაში!“ ასევე არსებობენ ეშმაკებიც, რომლებიც ლოცვაზე მისულებს ძილით დაგვთქავენ; სხვებს ზორციელი საჭიროების გამო უჩვეულოდ ხშირად გავყავართ გარეთ; სხვები ეკლესიაში საუბრისკენ გვიბიძგებენ; სხვები ბილწი აზრებით წარგვტაცებენ გონებას; სხვები, როგორც უძღურებს, კედელს მიგვაყრდნობენ და ხშირ უზომო მთქნარებას იწვევენ ჩვენში; ზოგიერთი მათგანი ცდილობს, ლოცვის

დროს გაგვაცინოს და ამით ღმერთი განარისხოს ჩვენზე; სხვები დავითნის სწრაფად თქმას გვაიძულებენ, სხვები ჟამნობისას სიამაყეს გვგვრიან, სხვები ჟამნობით ტკობას აღგვიძრავენ; ასევე, სხვები ბაგეებზე გვასხდებიან და ლოცვისთვის პირის გაღებას არ გვანებებენ.

5. ვინც გულში მტკიცედ გადაწყვეტს და იფიქრებს, რომ ჭეშმარიტად ღვთის წინაშე დგას ლოცვის დროს, იგი სვეტივით შეურყევლად იდგება და არანაირი ზემოთქმული ვნება არ შეემთხვევა.
6. ხშირად, ჭეშმარიტი მორჩილი, როცა ლოცვაზე დგება, სრულიად ივსება ნათლითა და სიხარულით, რადგან ეს მოღვაწე თავიდანვე უზაკველი მორჩილებითა და მსახურებით იყო საამისოდ მომზადებული და განხურვებული.
7. ვფიქრობ, ყველას შეუძლია ბევრ ხალხთან ლოცვა, მაგრამ ბევრისთვის ერთ ძმასთან ლოცვაა უმჯობესი; მართო ლოცვა კი ძალზე ცოტას თუ ხელეწიფება.
8. ბევრ ხალხთან ლოცვისას უნივთო და მაღალი ლოცვის აღვლენას ვერ შეძლებ, რადგან გონება ან იმ სიტყვების აღქმით იქნება დაკავებული, რომლებსაც გალობ, ან რომელიმე დაწესებული ლოცვით, და მუხლთა გალობისას მას იტყვი გულში, ვიდრე მოყვასი მუხლს დაასრულებდეს.
9. ლოცვის დროს არავინ არ უნდა აკეთოს საქმე. ნეტარ ანტონთან მისულმა ანგელოზმა კეთილად გვასწავლა, ჯერ ხელსაქმე დავასრულოთ და შემდეგ ვილოცოთ.
10. ცეცხლი ოქროს ცდის, ხოლო ლოცვაზე დგომა – მონაზვნის კრძალვასა და სიყვარულს ღვთის მიმართ, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ვინც სანატრელ ლოცვას მოიპოვებს, ის ღმერთს უახლოვდება და ეშმაკებს განერიდება.



თავი მეოთხე

მისივე თქმული

სორცნიელი სიფხიფლისთჳის, რისბანაც სუღიქრი

სიფხიფლე იფჳეპა

1. მიწიერი მეფეების წინაშე ზოგიერთი უიარალოდ, პატივით დგას, ზოგიერთი – კვერთხით, ხოლო ზოგი – ხმლითა და საჭურვლით. პირველები ბევრად განსხვავდებიან უკანასკნელებისგან: ისინი უმაღლესი პატივითა და წესით მეორეებსა და მესამეებს აღემატებიან, რამდენადაც მეფის საყვარელი და გულითადი ხალხია. ჩვენც მოვიდეთ და ვნახოთ, თუ როგორ ვდგავართ ღვთის წინაშე ლოცვაზე მწუხრის ჟამს, დღისითა და ღამით. ზოგიერთი ღამით ფხიზლობს და უნივთოდ, ყოველგვარი ზრუნვისგან შიშველი ხელგანპყრობილი დგას ლოცვაზე, ზოგი ფსალმუნთა გალობით ფხიზლობს, ზოგი წიგნს კითხულობს, სხვა ხელსაქმით ებრძვის ძილს, სხვა კი სიკვდილის ხსენებაში ატარებს ღამეს ღმობიერების მოსაპოვებლად. ამათ შორის პირველნი და უკანასკნელნი ღვთისადმი დიდი სიყვარულის გამო ფხიზლობენ; მეორენი და მესამენი, რომლებიც ფსალმუნებს გალობენ და კითხულობენ, სამონაზვნო გზით მიდიან; ხოლო რომლებიც ხელსაქმით ფხიზლობენ, ისინი უმდაბლესი გზით მიდიან. ღმერთი ადამიანის შრომას მისი განზრახვისა და შესაძლებლობის მიხედვით იწირავს და შესაბამისად ანიჭებს მადლს.
2. ფხიზელი თვალით გონება იწმინდება, ხოლო ბევრი ძილით გული ქვავდება და სული ბნელდება.
3. ფხიზელი მონაზონი სიძვის მტერია, ხოლო მძინარა – მისი მეგობარი.

4. სიფხიზლე არის გულქვაობის შემუსრვა, სიზმრებისგან გათავისუფლება, ცრემლის მომხვეჭელი, გულის დამამდაბლებელი, აზრების მცველი, საჭმლის მომწელებელი, ეშმაკთა მტანჯველი, ენის აღვირი და ოცნებების განმდევნელი.
5. ფხიზელი მონაზონი აზრებზე ნადირობს და ღამის მყუდროებაში ადვილად შეუძლია მათი დანახვა და შეპყრობა.
6. ღვთისმოყვარე მონაზონი ზარის დარეკვისას ამბობს: “ვაშა, ვაშა, რა კარგია!” ხოლო ზარმაცი და მცონარა ამბობს: “ვაიმე, ვაიმე, როგორ მეზარება!”
7. ნაყროვანები სუფრის გამზადებისას გამოიცდებიან, ხოლო ღვთისმოყვარეებს ლოცვის ღვაწლი სცდის.
8. ნაყროვანი სუფრის დანახვაზე კუნტრუშით გარბის, ხოლო ლოცვის მოყვარე მისვლას აყოფებს.
9. ბევრ ძილს გულმავიწყობა მოაქვს, სიფხიზლე კი გონებას წმენდს.
10. მუშაკთა სიმდიდრე კალოზე და საწნახელში გროვდება, ხოლო მონაზონთა სიმდიდრე და გონიერება – ღამის ლოცვასა და გონებრივ ჭვრეტაში.
11. ბევრი ძილი ბოროტი მეუღლეა, რადგან ზარმაცებს ნახევარ სიცოცხლეს ართმევს.
12. გამოუცდელი მონაზონი ზღაპარში ფხიზლობს და ლოცვის მოახლოებისას თვალები უმძიმდება.
13. ზარმაცი მონაზონი მრავალსიტყვაობაში გამოცდილია და გულმოდგინე, ხოლო წიგნის კითხვის დროს თვალებს ძლივს ახელს.
14. საყვირის ხმა მკვდრებს აღადგენს, ამაო საუბარი კი ზარმაცებსა და მცონარებს აფხიზლებს.
15. მზაკვარი მეგობარია ძილის ვნება: ჭამა-სმის დროს გაგვეცლება და მარხვისა და ლოცვის ჟამს ძლიერ გვებრძვის.

16. ლოცვის ჟამს ის ადამიანს ხელსაქმეს ახსენებს ძილის განსადევნად.
17. ის ძლიერ ებრძვის დამწყებ მონაზვნებს, რათა თავიდანვე სიზარმაცე ასწავლოს და სიძვის ეშმაკის მისაღებად მოამზადოს.
18. არ უგულუბელვყოთ სხვებთან ერთად ლოცვა, ვიდრე მისგან არ გაუთავისუფლებით, რადგან ამ დროს სხვებისა შევერცხვება და ძილს არ მივეცემით.
19. კურდღლის მტერი ძილია, ხოლო ძილისა – პატიემოყვარეობის ეშმაკი.
20. ვაჭარი ვაჭრობის შემდეგ ითვლის მონაგებს, ხოლო ფხიზელი და გულმოდგინე მონაზონი კანონის აღსრულების შემდგომ აღრიცხავს თავის სარგებელს.
21. ლოცვის შემდეგ ყურადღებით იყავი და მრავალ ეშმაკს იხილავ, თავს რომ გვესხმიან და ჩვენში ბილწი აზრების დათესვას ცდილობენ. ისინი ამ გზით შურს იძიებენ ჩვენზე იმისთვის, რომ ლოცვის დროს შევებრძოლეთ.
22. კვლავ დადექი დარაჯად და იმათაც იხილავ, ვინც მუდამ მზად არის ჩვენი სულიერი ნაყოფის პირმშოთა დასატაცებლად.
23. ხშირად ძილში ფსალმუნების სიტყვებს ჩვეულებიდან გამომდინარე ვამბობთ, ხშირად ეშმაკები აკეთებენ ამას, რათა ამპარტავნებაში ჩაგვაგდონ. მესამე შემთხვევაზე კი თქმას არ ვაპირებდი, მაგრამ მაგანმა მაიძულა. ამგვარად, სული, რომელიც უფლის სიტყვებით განუწყვეტლივ იწვრთნება, ძილშიც იმავეს აკეთებს, ვინაიდან პირველის გამო უფალი მას მეორეს მიმადლებს ბოროტ სულთა მიერ მოვლენილი ოცნებების განსადევნად.
24. თუ ძმებს შორის ხარ და მათთან ერთად ასრულებ მღვდარების სათნობას, მაშინ შიშის ეშმაკი დიდად ვერ შეგე-

ბრძოლება; მაგრამ თუ განმარტოებით, განდევილთა ადგილას იმყოფები, ყურადღებით უნდა იყო, რომ არ დაგეუფლოს სიამაყის შვილი და ურწმუნობის ასული – შიში, რომელსაც ვძლევთ, თუ მარადის გვექნება ლტოლვა უფლისკენ, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

მეოცე საფეხური: მასზე ასული გულის ნათელს მოიპოვებს.



თავი ოსტაპეროე

მისივე თქმული შიშისთვის

1. შიში პატივმოყვარე სულში აღძრული ბავშვური ჩვეულებაა.
2. შიში რწმენისგან განშორებაა მოულოდნელის მოლოდინით.
3. მფრთხალი უწინარეს შემთხვევისა წარმოიდგენს სირთულეებს.
4. მფრთხალი შიშით გამოწვეული წარმოდგენებით მუსრავს გულს.
5. შიში სასოების გამანადგურებელია.
6. ამპარტავანი სული შიშის მონაა, რადგან საკუთარი ძალის იმედი აქვს და რამე ხმის გაგონებაზე მაშინვე ძრწის.
7. ვინც გულით გლოვობს და წუხს, მან საერთოდ არ იცის შიში; ბევრ ამპარტავანს კი შიშისგან გონება წართმევია, რადგან ღმერთი ამპარტავნებს სამართლიანად განსწავლის, რათა ამ უკანასკნელთა გამო სხვებიც შეშინდნენ და თავმდაბლობა ისწავლონ.
8. ყოველი მფრთხალი პატივმოყვარეა. მაგრამ განა ყველა თავმდაბალია, ვისაც არ ეშინია?! – არც ავაზაკები და საფლავის მძარცველები ფრთხებიან ადვილად.
9. რომელი ადგილისაც გეშინია, არ დაიხარო და ღამით იქ მიდი. თუ ამ ეშმაკს ადგილს დაუთმოვ, მაშინ ეს ბავშვური და სასაცილო ვნება შენთან ერთად დაბერდება.
10. იქ წასვლისას ლოცვით აღიჭურვე, ხოლო ადგილზე მისულმა ხელები განაპყარ და უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს სახელით ტანჯე მტრები, რადგან მასზე ძლიერი საჭურველი არც ცაში მოიპოვება და არც მიწაზე.

11. როცა ამ სენისგან გათავისუფლდები, ადიდე მხსნელი. თუ მისი მადლიერი იქნები, უკუნისამდე დაგიცავს.
12. შეუძლებელია, ერთხელ ისე ამოივსო მუცელი, რომ მეტად აღარ დაგჭირდეს ჭამა; ასევე, შეუძლებელია, ერთხელ ისე დაამარცხო შიში, რომ აღარასდროს შეგებრძოლოს.
13. ის გლოვის შესაბამისად განიღვენება: რამდენადაც ცრემლები გვაკლდება, იმდენად გვეძალება შიში.
14. „შეძრწუნდეს თმანი ჩემი და სორცნი“, – ამბობდა ელიფაზი ამ მტრის მზაკვრობაზე (იობი 4. 15), და მეც იმავეს ვიტყვოდი.
15. თავდაპირველად ზოგჯერ სული შინდება, ზოგჯერ – ხორცი, მაგრამ შემდგომში ამ ვნებას მეორეს გაუზიარებს ის, რომელიც პირველად დაშინდება.
16. როცა ხორცი შეძრწუნებულია, მაგრამ სულში შიში არ არის, მაშინ ახლოსაა ამ სენისგან გათავისუფლება; ხოლო რაჟამს ყოველგვარ მოულოდნელ ჭირსა და წარმოსახვას შემუსრვილი გულით უშიშრად ვხვდებით და არაფრად მივიჩნევთ, მაშინ ნამდვილად თავისუფალი ვართ შიშისგან.
17. ღამის სიბნელე და ადგილის უკაცრიელობა კი არ აძლიერებს ეშმაკებს ჩვენს წინააღმდეგ, არამედ სულიერი უნაყოფობა. ზოგჯერ კი ეს ღვთის განგებულებით დაიშვება ჩვენდა სასწავლებლად.
18. ვინც ღვთის მონაა, მას მხოლოდ თავისი მეუფის ეშინია; ხოლო ვისაც მისი არ ეშინია, მას საკუთარი ჩრდილიც კი აფრთხობს.
19. როცა ადამიანთან ბოროტი სული მიდის, ხორცი ძრწვის, ანგელოზის მისვლისას კი სული ხარობს. სწორედ იმით ვსცნობთ ანგელოზის მოსვლას, რომ ასეთ დროს დაუყოვნებლივ ლოცვისკენ მივისწრაფით, რადგან მოვიდა ჩვენი კეთილი მცველი უფლის მიერ, რომლისა არს დიდება აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.



თავი ოსლამორა

ჩვენი ღმერთი ჩვენი, ირანის მიერ თქმული პატივმოყვარეობისთვის

ზოგიერთის აზრით, პატივმოყვარეობა და ამპარტავენება ერთმანეთისგან განსხვავდება და ამიტომ რვა მთავარ ვნებას ასახელებს: პირველია ნაყოფანების ვნება, მეორე – სიძვა, მესამე – ვერცხლისმოყვარეობა, მეოთხე – ძრისხანება, მეხუთე – მოწყენილობა, მეექვსე – მწუხარება, მეშვიდე – პატივმოყვარეობა და მერვე – ამპარტავენება. ხოლო გრიგოლ ლეთისძეველი, და მრავალი სხვაც, შვიდ ვნებას ასახელებენ, რადგან პატივმოყვარეობასა და ამპარტავენებას ერთ ვნებად მიიჩნევენ. მე მათ აზრს უფრო ვიზიარებ, რადგან არ არსებობს ადამიანი, პატივმოყვარეობა რომ დაუძლევიან, თავად კი ამპარტავენებას უძლევიან. ეს ორი ვნება ისევე განსხვავდება ერთმანეთისგან, როგორც მცირეწლოვანი ყრმა განსხვავდება მოწიფული მამაკაცისგან ან ხორბალი – ფქვილისგან. პირველი დასაწყისია, მეორე – დასასრული.

1. მოკლედ ვისაუბროთ უწმინდურ სიამაყეზე, ამ ვნებათა დასაბამსა და აღმასრულებელზე, რადგან ვინც მასზე ვრცლად ბჭობს, იმ კაცს ჰგავს, ქარს რომ წონის.
2. პატივმოყვარეობა გარეგნულად ბუნების შეცვლით, კეთილი ზნის გაუკუღმართებითა და ბრალდებისგან თავის არიდებით ვლინდება. შინაგანი ბუნებით კი ის ნაშრომის განმაბნეველი, ოფლის განმაქარვებელი, სულიერ საუნჯეთა ქურდი, ურწმუნოების შვილი და ამპარტავენების წინამორბედი. ის არის ნავსაყუდელში დაღუპვა. ის ჭიანჭველაა კალოზე, რადგან მასავით პატარაა, მაგრამ მთელ ნაყოფსა და ნაშრომს ანადგურებს.

3. ჭიანჭველა ხორბლის დამწიფებას ელოდება, ხოლო პატივმოყვარეობა – მონაზვნის სიმდიდრის დაგროვებას.
4. ჭიანჭველას ის ახარებს, როცა რამეს იპოვის და მოიპარავს; ხოლო პატივმოყვარეობას – როცა ანადგურებს და განაბნევს.
5. სასოწარკვეთილების ეშმაკს ბოროტების სიმრავლე ახარებს, ხოლო პატივმოყვარეობის ეშმაკს – სათნობათა სიუხვე.
6. პირველის ასული წყლულებათა სიმრავლეა, ხოლო მეორისა – შრომათა სიუხვე.
7. დააკვირდი და ნახავ, რომ ეს უკეთური სიკვდილის ბოლომდე ყოველთვის შენთან იქნება შემოსვის ჟამს, სიარულისას თუ ნებისმიერი საქმის კეთებისას.
8. მზე განურჩევლად ყველასთვის ბრწყინავს. ასევე, ყოველგვარ საქმეში გვხვდება პატივმოყვარეობაც: როცა ვმარხულობ – გონებაში ვამაყობ; როცა იმ მიზნით ვიხსნილებ, სხვებმა რომ არ შეიტყონ ჩემი მარხვა, ისევ ვამაყობ, ამჯერად იმიტომ, რომ ბრძნულად მოვიქეცი; კარგი ტანსაცმლით შემოსვისას – ვამაყობ, ძველით შემოსვისას – ისევ ვამაყობ; ვღუშვარ – ვამაყობ, ვლაპარაკობ და – ისევ ისე ვიქცევი. სადაც არ უნდა გადაადგო ეს ბოროტი კუროსთავი, ყველგან მისი ეკალი ამოყოფს თავს სულის მოსაკლავად.
9. პატივმოყვარე კერპთმსახურია ქრისტიანობაში. ჰგონია, ღმერთის სწამს, და სინამდვილეში, ღმერთის კი არა, ადამიანების მამებლობას ესწრაფვის.
10. პატივმოყვარეა ყოველი ადამიანი, ვისაც თავის გამოჩენა უყვარს. დაუჯილდოებელი რჩება მისი მარხვა და უსარგებლოა მისი ლოცვაც, რადგან ორივეს კაცთა ქებისთვის აკეთებს.
11. პატივმოყვარე მოღვაწე ორმხრივად ზარალდება: ხორცს ტანჯავს და ჯილდოს ვერ ღებულობს.
12. როგორ შეიძლება, არ გაგეცინოს, უფრო სწორად, არ იტირო პატივმოყვარე მუშაკზე, რომელსაც ლოცვის დროს ეს ვნება ყველას წინაშე ხან აცინებს და ხან ატირებს.

13. თავმდაბლობის შესაძენად ღმერთს ხშირად დაუმაღავს ჩვენთვის, თუ რამე სათნოებას ვფლობთ. ჩვენი მაქებარი, უფრო სწორად, ქებით ჩვენი მაცდუნებელი კაცი კი ჩვენს სიმდიდრეზე გვახელონებს თვალს. რაჟამს მასზე თვალი გვეხილება, სწორედ მაშინ იღუპება და უჩინარდება მთელი სიმდიდრე.
14. პირში მაქებარი კაცი ეშმაკის მოციქული, ამპარტავნების წინამძღვარი, ღმობიერების განმაქარვებელი, სიკეთის გამანადგურებელი და მცდარ გზაზე დამყენებელია. როგორც წინასწარმეტყველი ამბობს: “მნატრებელნი თქვენნი გაცთუნებენ თქვენ” (ესაია 3. 12).
15. დიდა ის ადამიანი, ვინც ლანძღვას სიხარულით ტვირთულობს; ხოლო წმიდა და პატიოსანია ის, ვინც ქებას უვნებლად განერიდება.
16. მინახავს მგლოვიარენი, სხვებს რომ გაულანძღავთ, ამის გამო განრისხებულან და, როგორც ვაჭრობაში ხდება ხოლმე, ვნებით ვნება უყიდათ.
17. “ვინ-მე უკუე იცის კაცმან კაცისად, გარნა სულმანვე კაცისამან” (1 კორ. 2. 11). ამიტომ რცხვენოდეს ყველას, ვინც კაცს პირში აქებს.
18. რაჟამს გაიგებ, რომ მეგობრს შენზე აუგი უთქვამს, მაშინ გამოიჩინე მის მიმართ სიყვარული.
19. დიდი საქმეა, როცა სული კაცთა ქებას უარყოფს, მაგრამ ეშმაკთა ქების უარყოფა უფრო დიდა.
20. ის კი არ აჩვენებს თავმდაბლობას, ვინც თავად იმდაბლებს თავს (ვინ არ გამოიჩინოს მოთმინებას საკუთარი თავის მიმართ?!), არამედ ის, ვისაც სხვები ლანძღავენ, მაგრამ ითმენს და ამ უკანასკნელთა მიმართ სიყვარული არ უმცირდება.
21. პატივმოყვარეობის ეშმაკის გამოცდა განვიზრახე და ვნახე, რომ მან ერთ ძმას აზრები ჩააგონა, შემდეგ წავიდა და რაც მას ჩააგონა, სხვა ძმას აცნობა. ამის შემდგომ პირველი ძმა

- მეორესთან ფიქრების გასაზიარებლად იმ მიზნით გაგზავნა, რომ მას ეს უკანასკნელი დაფარულთა მცნობელად შეერაცხა.
22. ხშირად ეს უწმინდური სხეულის ასოებსაც ეხება, მათში თავის მზაკვრობას თესავს და მომავლის მაუწყებლად ადამიანის ასოებს ათროთლებს.
23. არ მიიღო, რაჟამს ის ეპისკოპოსობასა და წინამძღვრობას მოგანდომებს, რადგან ძნელია ძაღლის გაგდება იმ ადგილიდან, სადაც მას ხორცი ეგულება.
24. მას შეძლევ, რაც მცირე ხანს მშვიდად გავატარებთ უდაბნოში დაყუდებით, მტერი სოფელში დაბრუნებას გვირჩევს და გვეტყვის: “წადი წარწყმედილი სულების გადასარჩენად და საცხონებლად!”
25. სხვაა ინდოელთა გარეგნობა და სხვა – თეთრკანიანთა; მსგავსადვე, სხვაგვარია პატივმოყვარეობა მონასტრის მკვიდრთა შორის და სხვაგვარი – უდაბნოში დამკვიდრებულთა შორის.
26. როცა ერისკაცები მონასტერში მიდიან, პატივმოყვარეობის ეშმაკი მათ წინ უსწრებს და უგუნურ მონაზვნებს ამ უკანასკნელთა შესახვედრად გასვლასა და მიგებებას ჩააგონებს.
27. ასწავლის, ერისკაცებს ფეხებში ჩაუვარდნენ. ისინიც, ამპარტავნებით აღვსილნი, თავმდაბლობას იჩემებენ და ერისკაცთა თვალში სახეს სიმშვიდით იმშვენებენ; სინამდვილეში, მათი გონება ამ უკანასკნელთა ქონებიდან გარკვეული ნაწილის მიღებითაა დაკავებული, ერისკაცებს “უფალს” უწოდებენ და ეუბნებიან: “ღვთის შემდეგ თქვენს ხელშია ჩვენი სიცოცხლე”.
28. სუფრას როცა მიუსხდებიან, პატივმოყვარეობა მათ მარხვას ჩააგონებს და ისინიც უმოწყალოდ ამხელენ ქვემდგომთ.
29. ლოცვაზე როცა დადგებიან, პატივმოყვარეობა ზარმაცს ახოვნად აქცევს, უხმოს – კეთილხმოვნად, მძინარას – ფხიზლად. წიგნის კითხვის, ფსალმუნისა და იბაკოს

წარდგომის წარმოთქმის პატივს ისინი ეკლესიის მოწესეს სთხოვენ და ერისკაცთა წასვლამდე ამ უკანასკნელს მოძღვარსა და მამას უწოდებენ.

30. თუ მოწესე თხოვნისამებრ მიაგებს პატივს – ამაცობენ, და თუ უარს ეტყვის – ბევრჯერ გალანძღავენ.
31. ერისკაცთა წასვლის შემდეგ პატივმოყვარეობის ეშმაკი მათ გულებს ურჩობისკენ მიდრეკს, ყველას მიმართ განარისხებს და ყველას წაჰკიდებს.
32. პატივმოყვარეობას ღიღების ნაცვლად ხშირად სირცხვილი მოაქვს და სამარცხვინო მდგომარეობაში აგდებს თავის მოწაფეებს, როცა ისინი მრისხანებენ.
33. პატივმოყვარეობას ხშირად ფიცხი ადამიანი მშვიდად უქცევია.
34. ის ხშირად ერთვის ბუნებრივ საქმეებს და მათი დახმარებით დასცემს უბადრუკებს. ვიხილე, ერთმა ეშმაკმა თავისი თანამომძე ეშმაკი რომ გაანაწყენა და განდევნა: ერთხელ, როცა ძმები ერთმანეთს განურისხდნენ და ჯერ კიდევ შფოთში იყვნენ, ერისკაცები მოვიდნენ. მათ პატივმოყვარეობის, და არა ღვთის გამო მაშინვე შეწყვიტეს ჩხუბი, დაიცხრეს მრისხანება და თავი პატივმოყვარეობას მიჰყიდეს, რადგან უბადრუკებმა ერთდროულად ორი ვნების მონობა ვერ შეძლეს.
35. პატივმოყვარე ადამიანი გარეგნულად და სხეულით მონაზვნებთან იმყოფება, ხოლო გონებითა და საქმით – ერისკაცებთან.
36. საყვარლებო! თუ ზეციური სიკეთისკენ გვექნება სწრაფვა, ზეციურ ღიღებას ვიგემებთ. ვინც ამ ღიღების გემოს იხილავს, ის ყოველგვარ ამქვეყნიურ ღიღებას უგულუბელყოფს. გამიკვირდებოდა, თუ ვინმე, ვისაც მისი გემო არ უხილავს, ამასა და წარმავალს უარყოფდა.
37. ხშირად შეეუპყრით პატივმოყვარეობას, მაგრამ შემდგომ მოვქცეულვართ და უფრო ძლიერ თავად ის შეგვიპყრია. მინახავს მავანნი, სულიერი მოღვაწეობა პატივმოყვარეობით

რომ დაუწყიათ. ვისი დასაწყისიც უვარგისი ყოფილა, მისი დასასრული კეთილი და საქებარი აღმოჩენილა, როცა გონება პატივმოყვარეობისგან თავმდაბლობისკენ მიუქცევია.

38. ვინც ბუნებრივი საქმეებით ამაყობს, მაგალითად, განათლებით, ხელმარჯვეობით, კარგი კითხვით, ღრმა აზროვნებით, კარგი ხმით, ლამაზი სახით, ტანადობით თუ მსგავსი რამეებით, ასეთი ვერასდროს ეზიარება ზებუნებრივ სიკეთეს, რადგან ვინც მცირეში ურწმუნოა, ის დიდშიც ურწმუნობასა და სიამაყეს გამოიჩენს.
39. ვნებების დასათრგუნად, სასწაულთმოქმედებისა და წინასწარმეტყველების მაღლის მოსაპოვებლად მრავალს შეუშუსრავს და დაუძაბუნებია საკუთარი ხორცი, მაგრამ თავმდაბლობა ვერ შეუძენია. და ვერ მიძხვდარან საწყლები, რომ შრომა კი არა, თავმდაბლობაა ყოველივე ზემოთქმულის დედა.
40. ვინც შრომის სანაცვლოდ ღვთისგან ნიჭს ითხოვს, მას უვარგისი და სუსტი საძირკველი ჩაუყრია; ხოლო ვისაც ჭირისა და შრომის ღირსად მიაჩნა თავი, ის მოულოდნელად, უეცრად მიიღებს დიდ სიმდიდრეს.
41. საყვარელო, არ შეიწყნარო სიამაყის ეშმაკი, როცა ის სხვებისთვის სარგებლობის მოტანის მიზნით სათნოებების გამჟღავნებას გირჩევს. “რამეთუ რაჯ სარგებელ ეყოს კაცსა”, თუ მთელ ქვეყნიერებას არგებს და თავად სულს წარიწყმედს? (შლრ. მათე 16. 26)
42. ადამიანს ვერაფერი არგებს ისე, როგორც თავმდაბლობა, კეთილი ზნე, ტკბილი და მშვიდი სიტყვა. ასეთი ადამიანი სხვებისთვისაც მაგალითია, რომ არ იამაყონ. რა შეიძლება იყოს ამაზე უფრო სასარგებლო?!
43. ერთმა წმიდა და გამოცდილმა ბერმა მიაძხო: “ერთხელ ძმათა შესაკრებელში ვიყავი, როცა პატივმოყვარეობისა და ამპარტავნების ეშმაკები მოვიდნენ ჩემთან. ერთი მარჯვნივ დამიჯდა, მეორე – მარცხნივ. ერთი სიამაყით მკრავდა თითს

ფერდში და მაქეზებდა, რომ იქ მყოფთათვის ჩვენებისა თუ უღაბროში გაწეული მოღვაწეობის შესახებ მომეთხრო. მე განვდევნე იგი და ვუთხარი: “მართლუკუნ იქცენ და სირცხულეულ იქნენ, რომელთა უნდა ბოროტი ჩემი” (ფსალმ. 39. 15). მაშინ მეორემ დაუყოვნებლივ მიჩურჩულა მარცხენა ყურში: “ვაშა, ვაშა! დიდი ხარ, უსირცხვილო დედაჩემი რომ გააძევე და დაამარცხე”. ხოლო მე ზემოთქმულის შემდგომი მუხლი ვუთხარი მას: “მიიღედ მეყსეულად სირცხული მათი, რომელი მეტყოდეს მე: ვაშა, ვაშა!” რა კარგად მოიქეციო” (შდრ. ფსალმ. 39. 16).

44. იმავე ბერს ვკითხე, თუ როგორ შეიძლება იყოს პატივმოყვარეობა ამპარტავნების დედა. მან მიპასუხა: “ქებით კაცის სული ამაყი ზდება, და როცა სული გაამაყდება, მაშინ მას ამპარტავნებაც შეიპყრობს, რომელიც სულს ცამდე აიყვანს და უფსკრულში, ჯოჯოხეთის ქვესკნელამდე ჩაიყვანს”.
45. არსებობს ღვთისგან ბოძებული დიდება, როგორც წერია: “მაღიდებელნი ჩემნი ვადიდენ” (1 მეფეთა 2. 30); და არსებობს სხვა, ეშმაკის განგებით მოწეული დიდებაც, როგორც ნათქვამია: “ვაი თქუენდა, რაჟამს კეთილსა გეტყოდინ თქუენ კაცნი” (ლუკა 6. 26).
46. თუ გსურს, გაიგო, რომელია ღვთისგან ბოძებული დიდება, იმით მიხვდები, როცა დიდებას მავნებლად შერაცხავ, ყოველნაირად შეეცდები მისგან გაქცევას და სადაც უნდა წახვიდე, შენს ცხოვრებას ყველგან დამალავ. ხოლო ეშმაკისგან მოვლენილ დიდებას იმით სცნობ, როცა შენი სათნოებების სხვებისთვის გამხელას მოიწადინებ.
47. ბილწი სიამაყე აღამიანთა წინაშე ისეთი სათნოებების დაჩემებას ჩავგავონებს, რომლებიც არ გავგაჩნია, და სახარების სიტყვებს შეგვახსენებს: “ეგრეთ ბრწყინევიდნი ნათელი თქუენი წინაშე კაცთა, რადთა იხილნენ საქმენი თქუენნი კეთილნი და აღიდებდენ მამასა თქუენსა ზეცათასა” (მათე 5. 16).

48. თავის მოყვარეებს ღმერთი პატივმოყვარეობისგან ხშირად იცავს მათზე მოწეული ყვედრებისა და დამცირების გზით.
49. სიამაყის განდევნის დასაწყისი არის ბაგეთა დაცვა, დამცირებისა და ყვედრების სიყვარული; შუა გზა – ყოველივე საქმის მოკვეთა, რასაც პატივმოყვარეობა მოაქვს; ხოლო დასასრული (თუ ამ უფსკრულს საერთოდ აქვს დასასრული!) არის ის, როცა ადამიანი ყოველნაირად ეძიებს გინებას, ყვედრებასა და შეურაცხყოფას.
50. საყვარელო, არ დაფარო შენი აუგი საქმეები, რომელთა ჩვენებით თითქოს შეიძლება ვინმე დაბრკოლდეს!
51. არ შეიძლება ყოველგვარი წყლულის ერთი წამლით მკურნალობა. სხვა წამალია საჭირო, როცა ჩვენ თავად ვეძიებთ დიდებას და სხვა – როცა არ ვეძიებთ და სხვებისგან მოდის.
52. როცა ისეთ საქმეს მოვკიდებთ ხელს, რომელსაც პატივმოყვარეობა მოაქვს, მაშინ გავიხსენოთ, თუ როგორი ტირილითა და შიშით ვლოცულობდით სენაკში, და თუ მართლაც ჭეშმარიტი ლოცვა გვწაღია, უეჭველად შევარცხვენთ ამ უსირცხვილოს. თუ ამგვარად ფიქრი არ შეგვიძლია, მაშინ ის სირცხვილი გავიხსენოთ, პატივმოყვარეობას რომ მოსდევს, “რამეთუ ყოველმან რომელმან აღიმაღლოს თავი თჳსი, იგი დამდაბლდეს” აქაც და საუკუნო ცხოვრებაშიც (შდრ. ლუკა 14. 11).
53. რაჟამს ჩვენი მაქებარნი, უკეთ რომ ვთქვათ, მაცდურნი, ქებას დაგვიწყებენ, მაშინ ჩვენი ფარული ცოდვები და უსჯულოებათა სიმრავლე გავიხსენოთ, და ასე მივხვდებით ჩვენს უღირსებას.
54. ხშირად საჭიროა ამაყი ადამიანების თხოვნის დაკმაყოფილება. რათა სათხოვარი ლოცვით არ მიიღონ და უფრო მეტად არ გაამაყდნენ, უფალი ასწრებს მათ და თხოვნამდე აძლევს სათხოვარს.

55. წრფელი ადამიანები ამ გესლით დიდად არ იწამლებიან, რადგან სიამაყე სიწრფელის განმდევნელია და ზაკვითა და ცბიერებით ცხოვრებაა.
56. არსებობს მატლი, რომელსაც, როცა გაიზრდება, ფრთები ესხმება და ძალა მიფრინავს. ასევე, როცა პატივმოყვარეობა გაიზრდება, შობს ამპარტავნებას – ყოველგვარი ბოროტების დასაბამსა და მოქმედს.
57. ვინც ამ სენით არ არის დაავადებული, ის ძალიან ახლოსაა ცხონებასთან; ხოლო ვინც მის მიერაა შეპყრობილი, ის შორს აღმოჩნდება წმიდანთა ღიღებისგან.

ვისაც ოცდამეორე საფეხურზე პატივმოყვარეობა არ შეიპყრობს, ის ღვთის მტრისა და მოძულის – ამპარტავნების – მიერ აღარ დაეცემა.



თავი ოსლამსამი

ამპარტავნებისთვის, საღაც გამოგაზმც ლაპარაკობს

1. ამპარტავნება არის ღვთის უარყოფა, ეშმაკთან მეგობრობა, ადამიანთა შეურაცხყოფელი, განკითხვის დედა, ქების ნაშობი, სულიერი უნაყოფობის სახე, ღვთის შემწეობის განმდევნელი, გაცემისა და უგონობის წინამორბედი, დაცემათა მიზეზი, სიცოფისა და გულისწყრომის წყარო, ორგულობის კარი, ეშმაკთა ძლიერება, ცოდვათა მცველი, უმოწყალობის მშობელი, მოწყალების არცოდნა, სასტიკი მოპასუხე, უღმობელი მსაჯული, ღვთის წინააღმდეგი და გმობის ძირი.
2. ამპარტავნების დასაწყისი პატივმოყვარეობის დასასრულია, შუა გზა – მოყვასის შეურაცხყოფა, საკუთარი ღვაწლის ურცხვად ქადაგება, გულში თავის ქება, მხილების სიძულვილი; ხოლო სრულყოფილი ამპარტავნება არის ღვთის შეწვევის უარყოფა, საკუთარი საქმეებით სიხარული, საკუთარ ძალებზე მინდობა და ეშმაკისეული გონება.
3. ვისაც ბოროტების ამ უფსკრულისთვის თავის არიდება გვსურს, ყველამ ვისმინოთ! ამპარტავნება ღვთისადმი მაღლიერებით იწყება, რადგან ეშმაკს თავიდანვე ღვთის უარყოფის ურცხვად ჩაგონება არ ძალუძს.
4. მინახავს ადამიანები, ღმერთს პირით რომ მაღლობას ეუბნებოდნენ და გონებაში ამაცობდნენ. ამის მოწმეა ფარისეველიც, რომელიც ამბობდა: “ღმერთო, გმადლობ შენ” (ლუკა 18. 11).
5. საღაც დაცემა, იცოდე, რომ იქ თავდაპირველად ამპარტავნებამ დაიბკვიდრა, რადგან სწორედ ეს, მეორე, არის პირველის მომასწავებელი.
6. ერთი მოძღვრისგან მსმენია: “როგორც მივხვდი, თორმეტი უწმინდური ვნება არსებობს და თუ ერთ-ერთ მათგანს,

კერძოდ, ამპარტავნებს, ნებით მიიღებ, მაშინ ის დანარჩენი თერთმეტის ადგილს დაიკავებს”.

7. ამპარტავანი მონაზონი მრავლისმეტყველი და კამათის მოყვარულია, ხოლო თავმდაბალი – მშვიდი და უთქმელი.
8. როგორც კვიპაროსი არასდროს მოიდრიკება მიწამდე, ისე ამპარტავანი მონაზონი არასდროს გამოიჩენს თავმდაბლობას.
9. ამპარტავან მონაზონს უფროსობა სწადია, რადგან სხვაგვარად ამდენად სწრაფად ვერ წარწყმდება.
10. მას თავი თავმდაბალი ჰგონია, სინამდვილეში კი ამპარტავნებითაა სავსე და ძლეული.
11. თუ “ამპარტავანთა შეჰმუსრავს უფალი” (იაკობი 4. 6), მაშინ ვინლა შეიწყალებს ამ უბადრუკებს?
12. თუ “წინაშე უფლისა საძაგელ-არს ყოველი გულითა მაღალი” (იგავნი 16. 5), მაშინ სხვა ვინლა შეიყვარებს მათ?
13. ამპარტავნისთვის ჭკუის სასწავლებელია ცოდვით დაცემა, მისი შემაწუხებელია ეშმაკი, ხოლო თავად დაავადება გონების დაკარგვითა და სიგიჟით ვლინდება. პირველი კაცთა მკურნალობას ექვემდებარება, ხოლო მეორე – არა.
14. ყველა, ვინც მხილებას გაურბის და ვისაც მხილება აღაშფოთებს, თავად ადასტურებს, აღნიშნულ ვნებაში რომ იმყოფება; ხოლო ვინც მხილებას ესწრაფვის, მალე თავისუფლდება კრულებისაგან.
15. თუ ერთადერთმა ამპარტავნებამ, სხვა ვნების გარეშე გადმოაგლო ეშმაკი ზეციდან, მაშინ უნდა დავასკვნათ, რომ ზეცაში ასვლა მხოლოდ თავმდაბლობით, სხვა სთნობის გარეშეც, ყოფილა შესაძლებელი.
16. ამპარტავნება ოფლისა და სულიერი სიმდიდრის დამღუპველია.
17. “ღალადებდეს და არავინ იყო მაცხოვარ“ მათთვის, ვინაიდან ამპარტავნებით შეჰღალადეს უფალს და „არა ისმინა მათი“ (ფსალმ. 17. 42), რადგან რისთვისაც ევედრებოდნენ, ის მიზეზი არ მოუსპიათ.

18. ერთი სულიერი ბერი ამპარტავან ჭაბუკს ასწავლიდა, მან კი, დაბრძანებულმა, ბერს უპასუხა: “მამაო, მაპატიე, მაგამ ამპარტავანი არ ვარ”. მაშინ ბრძენმა ბერმა მას უთხრა: “შვილო, რას მეუბნები, უფალმა შეგინდოს! ზუსტად ახლა დამარწმუნე, რომ ამპარტავანი ხარ, რადგან თავად აღიარე ეს, როგორც კი თქვი, რომ ამპარტავანი არ ხარ”.
19. ასეთებისთვის მეტად სასარგებლოა მორჩილება, დამცირებით ცხოვრება და წმიდა მამათა ზებუნებრივი სათნოებების წაკითხვა. იქნებ, ამით მაინც მოიპოვონ გადარჩენის იმედი.
20. სირცხვილია სხვისი სამკაულით თავის მოწონება. ასევე, უდიდესი უგუნურებაა ღვთის მადლითა და ნიჭით ამპარტავნება.
21. იმით იამაყე, რაც შობამდე და ამ ქვეყნად მოსვლამდე გქონდა, და არა იმით, რაც შობის შემდგომ მოგცა ღმერთმა, რომელმაც გშობა და არაფრისგან არსებად გაქცია.
22. რომელი სათნოებებიც გონების გარეშე აღვისრულებია ან რაშიც გონიერება არ დაგჭირვებია, იმით იამაყე, რადგან შენი მხოლოდ ესენი არის; რაც გონების დახმარებით მოგიმოქმედებია, ის შენი ვერ იქნება, რამდენადაც გონება ღვთისგან გებოდა. რაც სხეულის გარეშე გიღვაწია, მხოლოდ ის ჩათვალე საკუთარი ძალისხმევის შედეგად; ხოლო რაც სხეულის შემწეობით გიკეთებია, ის შენი ვერ იქნება, რადგან სხეული შენი საკუთრება კი არ არის, არამედ ღვთის მიერაა შექმნილი.
23. არ დაიმშვიდო გული სიცოცხლის ბოლომდე, ვიდრე განაჩენს არ გამოგიტანენ. როგორც ვსმენია, ქორწილში მიწვეულთა და სუფრაზე მსხდომთათვისაც შეუკრავთ ხელ-ფეხი და ბნელ ქვესკნელში ჩაუყრიათ (შდრ. მათე 22. 13).
24. ჰოი, თიხავ და მიწისგან შექმნილო, არ იამყო, რამდენად ბევრიც უნდა იღვაწო, რადგან მრავალი უხოროცო და უნივთო არსება გადმოვარდნილა ზეციდან.

25. რაჟამს ეშმაკი თავის მსახურთა შორის დამკვიდრდება, მათ ძილში თუ ცხადად ანგელოზის ან მოწამის სახით გამოეცხადება, საიდუმლოს გაუმჟღავნებს და მადლს მიანიჭებს, რათა უბადრუკნი აცდუნოს და სრულიად გადაიყვანოს ჭკუიდან.
26. ბევრჯერაც რომ მოკვდეთ ქრისტესთვის, მაინც ვერ გადავიხდით მის ვალს, რადგან სხვაა ღვთის სისხლი და სხვა – მონისა, არათუ ღვთაებრივი ბუნების, არამედ ხორციელი ბუნებისა გამო.
27. ვიცოდეთ, ძმებო: თუ გამოვიკვლევთ და გამოვიძიებთ, ვნახავთ, რომ ძველი მამების ნაკვალევსაც კი არ მივანლოვებთ. არც მონაზნობის აღთქმას ვიცავთ სათანადოდ და, თუ დაუფიქრლებით, მივხვდებით, რომ ჯერ კიდევ საერო ვნებებში ვიმყოფებით.
28. ჭეშმარიტი მონაზნობა არის წარუტაცებელი სულიერი თვალი და ძლიერი ნდომა ღვთისა.
29. მონაზონი ის არის, ვისაც ბრძოლის დაწყება ისევე ახარებს, როგორც მონადირეს – ნადირის პოვნა, და მის გამოსაწვევად განგებ გარბის.
30. მონაზონი ის არის, ვისი გონებაც სიცოცხლის ბოლომდე ღღემუდამ ღმერთითაა აღტაცებული და გამუდმებით ამა ცხოვრებისათვის წუხს.
31. მონაზონი ის არის, ვისაც ისე სწყურია სათნოებანი, როგორც ავხორცს – გულისთქმანი.
32. მონაზონი ის არის, ვისი სულიერი თვალიც დაუჩრდილავი და ნათელია.
33. მონაზონი ის არის, ვისაც სული თავმდაბლობის უფსკრულად უქცევია, სადაც ყოველგვარ ვნებას დანთქავს და აშთობს.
34. სიამაყე აღამიანს ცოდვებს ავიწყებს. ცოდვების ხსოვნას თავმდაბლობა მოაქვს.
35. ამპარტავნება სულიერი სილატაკეა: სიზმარსა და სიბნელეში თავი მდიდარი ჰგონია, ხოლო რაჟამს გამოიღვიძებს და

- სინათლე გამოუბრწყიდება, მაშინღა ხვდება, რომ პურიც არ აბადია.
36. ზოგიერთი ადამიანი სიმდიდრეს იკვებნის და არაფერი გააჩნია, ზოგიერთი კი ძალიან მდიდარია და თავს იმდაბლებს.
 37. ეს ბილწი (ამპარტავნება – რედ.) არათუ ჩვენს წარმატებას დაუშვებს, არამედ იმ სიმაღლიდანაც გადმოგვაგდებს, რომელზეც ვიმყოფებით.
 38. ამპარტავანი იმ ბროწეულს ჰგავს, გარედან რომ საღია და შიგნით – დამპალი.
 39. ამპარტავან მონაზონს ეშმაკი აღარ სჭირდება, რადგან თავად არის საკუთარი თავის მტერი და მოწინააღმდეგე.
 40. რამდენადაც სინათლისთვის უცხოა სიბნელე, იმდენად ამპარტავანი მონაზვნისთვის უცხოა ყოველგვარი სათნოება.
 41. ამპარტავნის სულში გმობის სიტყვები იშვება, ხოლო თავმდაბლის სულში – ზეციური ხილვები.
 42. ქურდს მზე სძულს, ხოლო ამპარტავანს – სიმშვიდე და თავმდაბლობა.
 43. არ ვიცი, როგორ ხდება, მაგრამ ამპარტავნები ცდებიან: ჰკონიათ, უვნებობას მიაღწიეს და მხოლოდ სიკვდილის ჟამს ხვდებიან თავიანთ სილატაკეს.
 44. ვინც ამგვარ საპყრობილეშია ჩავარდნილი, მან სიბნელისგან დასახსნელად ტირილით ბევრი უნდა ევედროს ღმერთს, რადგან ასეთს ადამიანი ვეღარ უშველის და მხოლოდ ღმერთი თუ შეეწევა.
 45. ერთხელ ეს უთავო ვნება, რომელიც დედამისის მხრებზე შემდგარიყო, ჩემს გულში აღმოვაჩინე. ორივე მორჩილების ხაფანგით მოვინადირე, თავმდაბლობით ვტანჯე და ვკითხე, თუ რომელი კარით შემოვიდნენ ჩემში. ტანჯვის შემდგომ მიპასუხეს: “ჩვენ არც დასაბამი გვაქვს და არც შობა, რადგან თავად ვართ ყოველგვარი ვნების დასაბამი და მშობელი. გვებრძვის მორჩილებისგან ნაშობი გულშემუსვრილება. ჩვენ

არავის ვემორჩილებით. სწორედ ამიტომ, ურჩობის გამო, გადმოვცვივდით ზეციდან ზეცაში მთავრებად დაბადებულნი. მოკლედ ვიტყვით: ჩვენ ვართ ყველაფერი იმის მშობელნი, რაც თავმდაბლობას წინ აღუდგება. ჩვენი მოწინააღმდეგეა ყოველივე, რაც თავმდაბლობას შეეწევა. ჩვენ ზეცაშიც კი შფოთი შეეკმენით და შენ როგორღა დაგვალწევ თავს?! კაცთა გულში ხშირად შევდივართ მას შემდეგ, რაც შეურაცხყოფას დაითმენენ, მორჩილებას, ურისხველობას გამოიჩინენ, სხვის ძვირს აღარ გაიხსენებენ და იმოღვაწებენ. ჩვენ ვშობთ: სულიერ დაცემებს, რისხვას, გულღრმობას, გულისწყრომას, გმობას, ყვირილს, ორგულობას, სიძულვილს, შურს, თავისმართლებას, თავნებობასა და ურჩობას.

მხოლოდ ერთ რამეს ვერ ვამარცხებთ და გეტყვით, თუ რა არის ეს. თუ ღვთის წინაშე ყოველთვის გულწრფელად დაიდანაშაულებ თავს, იცოდე, რომ ობობას ქსელივით დავდნებით შენს წინაშე”. როგორც ხედავ, ამპარტავნების ცხენი პატივმოყვარეობაა. ჭეშმარიტი თავმდაბლობა და თავის დადანაშაულება ცხენსაც შეარცხვენს და მხედარსაც. ისინი ტკბილად უგალობებენ უფალს გამარჯვების საგალობელს: “უგალობდეთ უფალსა, რამეთუ დიდებით დიდებულ არს, ცხენები და მწყედრები შთასთხია ზღუასა” (გამოსვლა 15. 1) და თავმდაბლობის უფსკრულში, რომლისა არს დიდება აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ოცდამესამე საფეხური: ვინც მასზე ავა (თუ შეძლებს), ძლიერი იქნება.

მისივე თქმული

ენით აღუწერელი გმობის აზრებისთვის

1. გვსმენია, ბოროტ ძირს რტოც ბოროტი აქვსო. როგორც წინა თავში ბილწი ამპარტანება ამბობდა, ენითუთქმელი გმობის ბოროტი მისი ნაშეიერი ყოფილა. ამიტომ, საჭიროა, მასზეც ვისაუბაროთ. ის პატარა ბოროტება კი არ არის, არამედ ძალიან დიდია და ყველაზე საშინელი ვნებაა. ყველაზე ცუდი ისაა, რომ ადვილი არ არის სულიერ მკურნალთან მასზე საუბარი, აღსარების თქმა და მისი განქიქება. ამიტომ მრავალი ადამიანისთვის გამხდარა ის სასოწარკვეთილების მიზეზი, და როგორც ჭია ჭამს ხეს, ისე ამ უწმინდურს გაუნადგურებია მათი სასოება.
2. ეს ბილწი, უკეთური ზშირად გვესხმის თავს წმიდა წირვის ჟამს, გვებრძვის წმიდა ზიარების დროს, რათა დავგმოთ უფალი და წმიდა მსხვერპლი. აქედან უნდა დავასკვნათ, რომ ჩვენს სულში კი არ აღიძვრება ამგვარი წარმოუდგენელი და ენითუთქმელი ბოროტება, არამედ უნდა მივხვდეთ, რომ ღვთის მოძულე, უფლის გმობისთვის ზეციდან გადმოვარდნილ ეშმაკს ეკუთვნის ეს სიტყვები. ეს ბილწი სიტყვები ჩვენი რომ ყოფილიყო, როგორღა ვცემდით თავყვანს ან მაღლიერებით მივიღებდით ღვთიურ მადლს? განა შესაძლებელია, ერთდროულად აკურთხო კიდეც და ძვირიც თქვა?
3. ამ მაცდურს ზშირად წაურთმევია გონება და ეშმაკეულად უქცევია მრავალი ადამიანი. ვინაიდან რთულია აღსარებაზე ამგვარ ფიქრთა აღიარება, ის ბევრთან ერთად დაბერებულა. ჩვენს წინააღმდეგ ისე არაფერი აძლიერებს ეშმაკებსა და მსგავს ზრახვებს, როგორც საეშმაკო ბრძოლათა დამალვა.

4. არავინ იფიქროს, რომ თავად არის გმობის სიტყვების მიზეზი. უფალი გულისმეცნიერია და იცის, რომ ეს სიტყვები ჩვენ კი არ გვეკუთვნის, არამედ ჩვენს მტრებს.
5. სიმთვრალის გამო ფეხები ებორკებათ. ასევე, ამპარტავნებაა ბოროტ ფიქრთა მიზეზი. ადამიანი უდანაშაულოა, ფეხი რომ ებორკება, მაგრამ სიმთვრალე მისი ბრალია და ამისთვის დაისჯება კიდევც.
6. ლოცვაზე როცა ვდგებით, უწმინდური და ენითუთქმელი აზრები გვესწმინ თავს, რომლებიც ლოცვის დასრულებისთანავე მიდიან. ვინც მათ არ ებრძვის, იმას არც ისინი ებრძვიან.
7. ეს უღმერთო არა მარტო ღმერთსა და საღვთო საქმეს გმობს, არამედ ბილწ და უშვერ სიტყვებსაც აღგვიძრავს გულში, რათა ან ლოცვა მივატოვოთ, ან სასოწარკვეთილებაში ჩავვარდეთ.
8. მას მრავალი დაუბრკოლებია ლოცვისგან და მრავალიც გაუბრუნებია წმიდა ზიარებიდან. ამ ბოროტსა და კაცთმოძულე მოძალადეს ზოგის სხეული მწუხარებით დაუდნია, სხვები – მარხვით დაუძაბუნებია და მცირედი შვებაც არ მიუცია მათთვის. არამარტო ერისკაცებს, არამედ მონაზვნებსაც დამართნიათ ეს. შემდგომში ამ უკანასკნელთათვის მას სასო წარუკვეთავს და უთქვამს: “წუღარ გექნებათ ცხონების იმედი. ახლა ურწმუნოებსა და წარმართებზე უარესნი ხართ”.
9. ვინც გმობის ეშმაკისგან იტანჯება, იცოდეს, რომ ამგვარ ზრახვათა მიზეზი თავად კი არ არის, არამედ უწმინდური ეშმაკი, რომელიც უფალს ეუბნებოდა: “ესე ყოველი მიგცე შენ, უკუეთუ დაჰვარდე და თაყუანის-მცე მე” (მათე 4. 9). ამიტომ ნურც ჩვენ მივაქცევთ მას ყურადღებას, არაფრად მივიჩნიოთ მისი სიტყვები და ვუთხრათ: “წადი, ეშმაკო, უფალსა ღმერთსა ჩემსა თაყუანის-ვსცე და მას მხოლოსა

- ვმსახურებდე”. შენვე დაგებრუნდეს ეს საზიზლარი სიტყვებიცა და ტკივილიც, ახლაც და მომავალ საუკუნეშიც “თხემსა შენსა ზედა დაგიჯედინ” ეს გმობა” (მდრ. ფსალმ. 7. 17).
10. ვისაც ზემოთქმული სიტყვების გარეშე სწადია გმობის ეშმაკთან შებრძოლება, იმ კაცს ჰგავს, ელვის შეპყრობა ხელით რომ მოუსურვებია. აბა, როგორ შეიპყრობს, როგორ წინაღუდგება ან როგორ შეებრძოლება იმას, რაც გულში ქარივით სწრაფად გაივლის, სიტყვას თვალის დახამხამებაში თესავს და უჩინარდება?!
 11. ყოველი მტერი ჯერ დადგება, შემდეგ იბრძვის, აყოვნებს და დროს აძლევს მათ, ვისაც მასთან შებრძოლება სწადია. ეს უკანასკნელი კი ასე არ იქცევა: გამოჩენისთანავე უჩინარდება და სიტყვის თქმისთანავე იმალება.
 12. ხშირად ეს ეშმაკი გულწრფელ და გულუბრყვილო ადამიანებთანაც მიდის და ებრძვის. ესენი კი სხვებზე მეტად შფოთავენ და ლელავენ. ამიტომ ვიტყვით: გმობის მიზეზი ყოველთვის ამპარტავნება არ არის, ის ზოგჯერ ეშმაკთა შურისგან მომდინარეობს.
 13. ვუფრთხილდეთ მოყვასის განკითხვას და გმობის აზრები აღარ შეგვაშფოთებენ, რადგან მეორის მიზეზი და ძირი პირველია.
 14. როგორც სახლში მყოფს გარეთ მავალთა ხმები ესმის და არ ეპასუხება, ისე სულს ესმის და აშფოთებს სხეულში მყოფ ეშმაკთა საგმობი სიტყვები, რომელთაც ისინი სულში გავლისას ამბობენ.
 15. ვინც მათ არად ჩააგდებს, მათგან გათავისუფლდება; ვინც სხვაგვარად მოინდომებს მათთან შებრძოლებას, ეს უკანასკნელნი სამუდამოდ დარჩებიან მასთან. ვისაც უწმინდური სულის შეპყრობა სურს, იმ კაცს ჰგავს, ქარის დაჭერა რომ მოუწადინებია.

16. იყო ერთი მოღვაწე მონაზონი, რომელსაც ეს ეშმაკი ოცი წლის განმავლობაში ებრძოდა. ბერმა მარხვითა და მღვიძარებით დააჭკნო სხეული და მაინც ვერ პოვა შვება. მაშინ მან ფურცელზე დაწერა და აღიარა ეს ვნება, ფურცელი ერთ წმიდა ბერს მისცა, თავად კი ფეხებში ჩაუვარდა და მის შეხედვასაც ვერ ბედავდა. ბერმა წაიკითხა, გაიღიმა, ძმა წამოაყენა და უთხრა: “შვილო, ქედზე დამადე ხელი!” როგორც კი ძმა ამგვარად მოიქცა, ბერმა უთხრა: “ძმაო, ჩემზე იყოს ეს ცოდვა, რამდენი წელიც შენთან დაუყვია. მხოლოდ შენ ყურადღება აღარ მიაქციო.” ძმა მარწმუნებდა, ბერის სენაკიდან გამოსული არც კი ვიყავი, როცა ვნება გაუჩინარდაო. იმ ძმამ მიაბო ეს. ის დიდად მადლობდა მრავალმოწყალე ღმერთს, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ვინც ამ ვნებაზე გამაჯვება მოიპოვა, მას ამპარტავნება გაუძევე-
ბია.



თავი ოსტაგმუთხე

მისივე თქმული

სიმშვიდისთვის, სიწრფიოებისა და უმანკოებისთვის,
რომლებიც აღამიანური ბუნებიდან კი არ წარმოღვებიან,
არამედ გულმოღვინე შრომით მონიკომებიან,
ასევე ცვიმრებისთვის

1. მზეს განთიადის ნათელი უძღვის წინ. ასევე, ყოველგვარ სიმდაბლეს წინ უძღვის სიმშვიდის სათნოება. მოეუსმინოთ ჭემმარიტ ნათელს, რომელიც სათნოებებს შემდეგნაირად განაწესებს: “ისწავეთ ჩემგან”, “რამეთუ მშუდ ვარ და მდაბალ გულითა” (მათე 11. 29). მზის ამოსვლამდე ჯერ სინათლე უნდა ვიხილოთ, შემდეგ – მზე. როგორც შეუძლებელია მზის ხილვა სინათლის გარეშე, ისე შეუძლებელია სიმშვიდის გარეშე თავმდაბლობის მოპოვება.
2. სიმშვიდე ის არის, როცა გონება ერთიანად დაწყნარებულია და უცვლელია პატივისა თუ უპატიობაში.
3. სიმშვიდე ის არის, როცა მოყვასი გლანძღავს ან შეურაცხყოფს და შენ მთელი სულით, განწმენდილი გულით ლოცულობ მასზე.
4. სიმშვიდე მრისხანების ზღვაში აღმართული კლდეა, რომელიც მისკენ მიმავალ ყოველგვარ ტალღას შემუხრავს და თავად შეურყეველი რჩება.
5. სიმშვიდე ყოველგვარი განსაცდელის მადლობითა და სიხარულით დათმენაა.
6. სიმშვიდე სიმტკიცეა მოთმინებისა და ბჭეა, უკეთ რომ ვთქვათ, დედაა სიყვარულისა. ის არის განსჯის უნარი. ნათქვამია: “ასწავლნეს (უფალმა) მშუდთა გზანი მისნი” (ფსალმ. 24. 9). ის ცოდვათა შენდობის მომნიჭებელია, კადნიერებაა

ლოცვის დროს და სულიწმიდის სამკვიდრებელია. “ვის ზედა მივიხილო, არამედ ანუ მდაბალსა ზედა და მყუდროსა”, – ამბობს სულიწმიდა (ესაია 66. 2).

7. სიმშვიდე არის: მორჩილების შემწე, ღვთის მოშიშების წინამძღვარი, გულისწყრომის აღვირი, მრისხანების დამაცხრობელი, სიხარულის მომნიჭებელი, ქრისტეს მსგავსება, ანგელოზთა თვისება, ეშმაკთა ბორკილი და ვნებებთან საბრძოლველი იარაღი.
8. უფალი მდაბალთა და მშვიდთა სულებში განისვენებს, მშფოთვარე ადამიანის სული კი ეშმაკის საყდარს წარმოადგენს.
9. მშვიდნი დაიმკვიდრებენ ქვეყანას, ხოლო მრისხანენი თავიანთი ქვეყნიდან განიღვენებიან.
10. მშვიდი ადამიანის სული სიწრფელის საყდარია, ხოლო მრისხანე ადამიანის გონება უკეთურებითა და ცბიერებითა დაკავებული.
11. მშვიდი ადამიანის სული ბრძნულ სიტყვას იწყნარებს, რადგან: “უძლეეს (უფალი) მშუდთა საშჯელსა შინა” (ფსალმ. 24. 9), მით უმეტეს განსჯისკენ.
12. წრფელი სული თავმდაბლობის მეუღლეა, ხოლო ცბიერი სული – ამპარტავნების მეგობარი.
13. მშვიდთა სულები გონიერებით აღივსება, ხოლო მრისხანეთა – სიბნელითა და უგუნურებით.
14. მრისხანე და განცხრომის მოყვარული ადამიანები ერთმანეთს შეხვდნენ და არ მოიძეებოდა მათ საუბარში გულწრფელად ნათქვამი სიტყვა.
15. თუ პირველის გულში ჩაიხედავ, სხვის ძვირს აღმოაჩენ; და თუ მეორის სულს დააკვირდები, მზაკვრობას წააწყდები.
16. სიწრფელე თვისებაა მარტივი სულისა, რომლისთვისაც უცხოა ბოროტება.
17. ცბიერება ეშმაკთა ხელობა და უშვერებაა, რაც შორს არის ჭეშმარიტებისგან.

18. ორგულობა სულისა და გონების დამაბნელებელი ბოროტებაა, რომელიც ყოველმხრივ ცბიერებითაა შეწნული.
19. სიწრფელე არის უზაკველი გონება, გულწრფელი სახე და მართალი სიტყვა, რომელიც არც მოჩვენებითია და არც წინასწარ მოფიქრებული.
20. უმანკოება წესია მხიარული სულისა, რომელიც სრულიად შორსაა ყოველგვარი მზაკვრობისგან.
21. უმანკოება ბუნებაა წმიდა სულისა, რომელიც ისეთივეა, როგორც დაიბადა, და რომელიც ყველას მიმართ კეთილია და აღუშფოთებელი.
22. ცბიერება არის: სიწრფელისგან განშორება, ცთომილი გონება, ტყუილით შეთხზული სიტყვა, ცრუ ფიცი, ხრიკებისა და გულღრმობის უფსკრული, მზაკვრობის შესწავლა, ტყუილში დახელოვნება, განსჯისა და მორჩილების მტერი, დაცემის მომტანი, სიმდაბლის მოწინააღმდეგე, ჩვევადქცეული ამპარტავნება, სინანულის შემაჩვენებელი, გლოვისგან განშორება, აღსარების მტერი, თავნებობის მოყვარული, უვნებობის მოწინააღმდეგე, მხილების დროს ღიმილი, სულელური მწუხარება, მოჩვენებითი კრძალვა და ეშმაკური ცხოვრება.
23. ცბიერი კაცი ეშმაკის მეგობარია და მოყვასი. მასთან დაკავშირებით უფალი გვეუბნება: “მიწსნენ ჩუენ ბოროტისაგან” (მათე 6. 13).
24. გავექცეთ უკეთურების უფსკრულსა და ცბიერების მღვიმეს. დაწერილია: “უკეთურნი აღრე მოისრნენ” (ფსალმ. 36. 9), და “ვითარცა თივაჲ მსთუად განწმენ და ვითარცა მხალი მწუხანვილისაჲ აღრე დამოცჳვენ” (ფსალმ. 36. 2), რადგან მსგავსი რამეები ეშმაკთა საძოვარს წარმოადგენს.
25. ღმერთს ეწოდება როგორც სიყვარული, ისე – სიწრფოება. “ქებათა ქებაში” ბრძენი ამიტომ ეუბნება წმინდა გულს: “სიწრფოებაჲმან (რომელიც არის ღმერთი) შეგიყვარა შენ” (ქება 1. 3). ამ ბრძენი კაცის ყოვლადბრძენი მამა კი ამბობს:

- “ტკბილ და წრფელ არს უფალი” (ფსალმ. 24. 8); ხოლო იმათ ცხოვრებაზე, რომლებიც მისნაირები (ღვთის მსგავსნი – რედ.) არიან, ბრძანებს: “განარინნის წრფელნი გულითა” (ფსალმ. 7. 11). ასევე დაწერილია: “სიწრფოებანი იხილნა პირმან მისმან” (ფსალმ. 10. 7).
26. სიწრფელეს არაფერი შეედრება. აი, ამიტომ, ვიდრე ადამს ის ჰქონდა, საკუთარი სულის სიშიშველესა და ხორცის უშვერებას ვერ ხედავდა.
27. კარგია და სანატრელი ბუნებით მონიჭებული სიწრფოება, მაგრამ მაინც ვერ შეედრება იმათსას, რომელნიც შრომითა და ოფლით უკეთურებისგან სიწრფოებად მოიქცევიან. პირველი დაცულია უკეთურებისა და ვნებებისგან, მეორეს კი დიდი თავმდაბლობა და სიმშვიდე მოაქვს. პირველის საზღაური არ არის დიდი, ხოლო მეორისა – გაცილებით მაღალია.
28. ვისაც უფლის მოპოვება გვსურს, წრფელად, უზაკველად, წმინდა და მარტივი გულით უნდა მივეახლოთ მას. რადგან ის მარტივია, და არა რთული, ამიტომ თვითონაც მარტივ და უმანკო სულებს ეძიებს; ხოლო სიმარტივე და სიწრფელე თავმდაბლობის გარეშე არ არსებობს.
29. ცბიერი და მზაკვარი ადამიანი საიღუმლოთა ცრუ მცნობელია: იკვეხნის, რომ სიტყვების მიხედვით აზრთა გაგება შეუძლია, ხოლო გარეგნობის მიხედვით – გულისნადებისა.
30. მინახავს წრფელი ადამიანები, მზაკვარი, ცბიერი ხალხისგან მზაკვრობა და ცბიერება რომ შეუსწავლიათ, და გამკვირვებია, თავიანთი ბუნება ამდენად სწრაფად რომ გაურყვნიათ.
31. რამდენადაც ადვილად სწავლობს წრფელი ადამიანი მზაკვრობას, იმდენად რთულია მზაკვარი და ცბიერი ადამიანის წრფელად გარდაქმნა.
32. ჭემმარიტმა უცხოობამ, მორჩილებამ და ღუმილმა ბევრჯერ შეძლო შეუძლებლის გაკეთება და მრავალი უკურნებლად დაავადებულის განკურნება.

33. თუ სწავლულებითა და განათლებით ბევრი ამაყდება, უსწავლელობით, პირიქით, ხშირად მდაბლდებიან, რადგან უსწავლელობით ადამიანი თავს ვერ მოიწონებს.
34. ჭეშმარიტი სიწრფელის სახე და მაგალითი გახდა დიდი ანტონის მოწაფე – ნეტარი პავლე წრფელი. მსგავსი წინსვლა ამდენად მცირე ხანში არავის არსად უხილავს, და ვერც იხილავს.
35. წრფელი მონაზონი მეტყველი ცხვარია. მას მთელი თავისი ტვირთი მოძღვრის მხრებზე აქვს შემოდებული.
36. ცხვარი მწყემსს არ ეკამათება. არც წრფელი ადამიანი უბრუნებს სიტყვას თავის წინამძღვარს: მიჰყვება იქ, სადაც მწყემსს სურს, და თუნდაც დაკლას, წინააღმდეგობას არ უწევს.
37. “ძნად შევიდეს მდიდარი სასუფეველსა ცათასა”. ასევე, ცბიერებით დაბრძენებული უგუნურიც ძნელად თუ მოიპოვებს სიმშვიდეს.
38. დაცემას ხშირად მოუქცევია ცბიერი ადამიანები, მათდა უნებურად მოუტანია რა მათთვის ცხონება და უმანკობა.
39. ძმაო, იჩქარე, გახდი სულელი და თავი დაანებე ამო სიბრძნეს, რათა ამგვარად მოიპოვო ცხონება და სიწრფელე უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს შეწევნით, რომლისა არს დიდება თანა მამით და სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ვინც ამ საფეხურზე გამარჯვება მოიპოვა, დაე, კანდიერი იყოს, რადგან ქრისტეს მიმბაძველი გამხდარა და ცხონება მოუპოვებია.



თავი ოსლამუსთი

მისივე თქმული

ჰემატა მკვლელი და ბამანაღზურაბელი სანატრელი თავმდაბლობისთვის

ვისაც სურს, გამოუცდელს სიტყვით ნათლად აჩვენოს, თუ როგორია ჭეშმარიტი ღვთის სიყვარული, გარკვევით განუდარტოს ყოვლადწმიდა თავმდაბლობა, სანატრელი სიწმინდე და ღვთისძიერი ბრწყინვალეობა, ნამდვილი ღვთის შიში და ღვთიური დამოწმება, რომელიც გულში ხდება, იმ კაცსა ჰგავს, რომელსაც სიტყვებითა და მაგალითებით მოუწადინებია თავლის სიტკბოების ჩვენება იმათთვის, რომელთაც არასდროს გაუსინჯავთ მისი გემო. ეს უკანასკნელი (რომელიც თავლის სიტკბოებას სიტყვებით აღწერს) ამაოდ ლაპარაკობს. პირველი კი ან სრულიად გამოუცდელია იმ საქმეში, რომელზეც მსჯელობს და განმარტავს, ან დიდად ამპარტავანია.

ერთხელ მამათა შესაკრებელში თიხის ჭურჭლით, უფრო სწორად, თიხის სხეულებით საუნჯე შემოიტანეს გამოსაკვლევად. სიტყვით გამოუთქმელი იყო მისი ბუნება, მხოლოდ ჭურჭელზე დაწერილი სახელი ცხადყოფდა, რომ ეს სანატრელი თავმდაბლობა გახლდათ. სულიერ სამსჯავროზე შეიკრიბნენ ღვთის სულით მავალნი. თითოეულმა თან მოიტანა სიბრძნისა და მეცნიერების ღვთივდაწერილი ფიცრები და დაიწყო გამოძიება სანატრელი თავმდაბლობის ბუნებისა. ზოგიერთი ამბობდა: “თავმდაბლობა საკუთარი ქველი საქმეების კრძალვით დავიწყებაა”; სხვებმა თქვეს: “თავმდაბლობა ის არის, როცა ადამიანს საკუთარი თავი ყველაზე უკანასკნელად და ცოდვილად მიაჩნია”; სხვებმა: “თავმდაბლობა

საკუთარი უძღურების შეცნობაა”; სხვებმა: “თავმდაბლობა ის არის, როცა მრისხანების ჟამს პატიების თხოვნას მოყვასს ასწრებენ”; სხვებმა თქვეს: “თავმდაბლობა ღვთის მადლისა და მოწყალების შეცნობაა”; სხვებმა: “თავმდაბლობა შემუსვრილი სულის ცნობიერება და საკუთარი ნების უარყოფაა”.

1. როცა ყოველივე ეს მოვისმინე და გონებაში დაუუფიქრდი სანატრელი თავმდაბლობის ბუნებას, სიტყვებით ვერ შევიცანი ის. ამიტომ, როგორც ყველაზე უკანასკნელმა, სანატრელ მამათა ბაგეებიდან ტაბლაზე დაცვენილი ნამცეცები ძალღვივით მოვლოკე და აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით შემდეგნაირად განვაწესებ და ვიტყვი: თავმდაბლობა ენით გამოუთქმეული მადლია, რომელიც მხოლოდ იმათთვის არის ცნობილი, ვისაც ის მოუპოვებია.

ის ენით აღუწერელი სიმდიდრეა; ის ღვთის სახელია და ნიჭია ღვთისა, რადგან თავად ღმერთი ამბობს: არა ანგელოზისგან, არა ადამიანისგან, არა წიგნიდან, არამედ ჩემგან, ყოველივეს შემოქმედისგან, ისწავლეთ, “რამეთუ მძუდ ვარ და მდაბალ გულითა” და გონებითა, “და ჰპოვოთ განსუენებაჲ სულთა თქუენთაჲ” ბრძოლათა და ზრახვათაგან (შდრ. მათე 11. 29).

2. სხვაგვარი სანახავია ეს წმინდა ვენახი ვნებათა ზამთრის ჟამს, სხვანაირად გამოიყურება არე მისი სათნოებათა გაზაფხულზე, სხვაგვარია ზაფხულში და სხვაგვარი – ნაყოფის მოწვევის დროს. თითოეული ჟამისთვის განსაკუთრებული საქმეებია დამახასიათებელი, თუმცა ყველას ერთი ბოლო აქვს – სიხარული და მხიარულება.

როცა ყოველადქებული თავმდაბლობის მტევანი ჩვენში აყვავებას დაიწყებს, მაშინ ღიღებისა და კაცთა ქების შესაძულებლად, გულისწყრომისა და მრისხანების განსაგდებად მოღვაწეობას ვიწყებთ.

- როცა სათნოებათა ეს დედოფალი ჩვენს სულში სულიერად ასაკოვანი გახდება, მაშინ არარად, მეტიც, საძაგლად შევრაცხავთ ჩვენს ქველ საქმეებს; ყოველდღე იმას ვიფიქრებთ, რომ ცოდვათა ტვირთს ვიმძიმებთ, ჩვენზე მოწვეულ ღვთის მადლს გაუცნობიერებლად ვაბნევთ და ამ მადლს ჩვენივე სასჯელის დამამძიმებლად შევრაცხავთ უღირსებისა გამო. აი, მაშინ იქნება ჩვენი გონება გაუქურდავი და გულშემუსვრილების საგანძურში უსაფართხოდ დაცული; მხოლოდ ქურდების განზრახვასა და ხმას გავიგებთ, თავად კი უვნებელნი დავრჩებით, ვინაიდან თავმდაბლობა ხელშეუხებელი საუნჯეა.
3. თავმდაბლობის მარადეყვავილოვანი ნაყოფის აყვავებასა და გაზრდაზე, გავბედე და, მცირეოდენი ბრძნული სიტყვა ვთქვი; ხოლო მის სიმწიფესა და მღვდელმშვენიერ ნაყოფიერებაზე თავად უფალს ჰკითხეთ, უფლის მონებო, და მან გაუწყოთ, რადგან მე მისი სიტყვებით წარმოჩენა არ ძალმიძს.
 4. შეუძლებელია სანატრელი თავმდაბლობის სიმდიდრისა და სიმაღლის გამოთქმა, სრულიად წარმოუდგენელია მისი ბუნების სიტყვებით გადმოცემა. მის გარეგნულ ნიშნებზე კი ძალისაებრ ჩვენი ცოდნისა ვიტყვით.
 5. ახალბედათა ჭეშმარიტი სინანული, ყოველგვარ ბიწიერებას განშორებული გლოვა და ყოველადწმიდა თავმდაბლობა ისევე განსხვავდება ერთმანეთისგან, როგორც ფქვილი, ცომი და პური. სული შეიმუსრება და დაიფქვება ჭეშმარიტი სინანულით, რომელიც ცრემლთა მშვენიერი წყლით გარკვეული სახით შეერთვის და შეეზილება ღმერთს; შემდეგ კი უფლის მიერ აგიზგიზებული ცეცხლით გამოცხვება და განმტკიცდება აუფუებელი და ამპარტავნებისგან განშორებული სანატრელი თავმდაბლობა.
 6. აი, ამიტომ ეს სანატრელი სამკეცი ჯაჭვი, უკეთ რომ ვთქვათ, ცისარტყელა,¹ ერთ ძალად იკვრება, და ერთია მათი საქმეცა

1. სიკეთისა და მადლის მრავალფეროვნების გამო თავმდაბლობას ცისარტყელას უწოდებს.

და ძალაც. რასაც ერთზე ვიტყვით, ის მეორესა და მესამესაც ენება. ამიტომ მათზე მოკლედ ვილაპარაკებ.

7. სათნოებათა ამ ქველი და დიდებული სამებისთვის დამახასიათებელია: პირველი – ყოველგვარი ლანძღვა-შეურაცხყოფის სიხარულით ტვირთვა და დათმენა. ამ დროს ადამიანს სულიერი ხელი გაშვებული აქვს ყვედრება-დამცირების, როგორც სულიერ სნეულებათა განმაქარვებელი და დიდ ცოდვათა აღმხოცველი წამლის, მისაღებად და შესატკობად. ამ სამძალოვანი სათნოების მეორე ნიშანი გულისწყრომის სრული მოკვდინება, გულშემუსვრილება და ყველაფერში საკუთარი თავის დამნაშავედ მიჩნევაა. ხოლო მისი მესამე საფეხური არის საკუთარი სათნოებებისადმი სრული უნდობლობა—ურწმუნოება და სარწმუნოებით სწავლის მიღების გამუდმებული წყურვილი.
8. “დასასრული სჯულისაჲ” და წინასწარმეტყველთა “ქრისტე არს მაცხოვრად ყოვლისა მორწმუნისა” (შდრ. რომ. 10. 4); ხოლო ყოველგვარ უწმინდურ ვნებათა ბოლო არის პატივმოყვარეობა და ამპარტავნება. ამ უკანასკნელთა მკვლელია ეს წმიდა და სანატრელი ირემი (თავმდაბლობა - რედ.), რომელიც თავის მეუღლეს (ვისთან ერთადაც ის ცხოვრობს) ყოველგვარი მომაკვდინებელი გესლისგან იცავს. როგორც კი გულში ბოროტი გველი გამოჩნდება, თავმდაბლობა დაუყოვნებლივ განაქიქებს და მოჰკლავს მას. თავმდაბლობასთან ერთად შუძლებელია იყოს სიძულვილი, ურჩობა, შეკამათება, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა მართლმორწმუნეობაზე ელაპარაკებიან ურწმუნოებს.
9. ვინც ამ სანატრელის მეუღლე გახდება, ის ალერსიანი, კეთილი, მოწყალე, მშვიდი და წმიდა იქნება, არ ეცოდინება ნაღველი, იქნება ფხიზელი, გულმოდგინე, და მრავალსიტყვაობა რომ თავიდან ავიცილო, გახდება ყოველგვარი ვნებისგან უვნებელი. ნათქვამია: “სიმდაბლესა შინა ჩუენსა მომიტყენნა ჩუენ

- უფალმან,.. და მიჯსნა ჩუენ მტერთა ჩუენთაგან” (ფსალმ. 135. 23-24), ვნებებისა და ბრძოლებისგან.
10. თავმდაბალი მონაზონი არ იძიებს იმას, რაც დაფარულია და მიუწვდომელი; ამპარტავანი კი ღვთის სამართალსაც იკვლევს.
 11. ერთ სულიერ მონაზონს პირისპირ გამოეცხადნენ ეშმაკები და ქება დაუწყეს. ყოვლადბრძენმა ბერმა კი უპასუხა: “თუ თქვენ ჩემს ქებას შეწყვეტთ, თქვენი წასვლით მივხვდები, რომ დიდი ვარ; თუ ჩემს ქებას არ შეწყვეტთ, მაშინ თქვენი ქებიდან მივხვდები ჩემს უწმინდურებას, რადგან “სადაველ არს წინაშე უფლისა ყოველი მაღალი გულითა” (იგავნი 16. 5). ახლა კი ან განმშორდით, რათა დიდი მეგონოს თავი, ან შემაქეთ და თქვენით მოვიპოვებ სიმდაბლეს”. ეშმაკები გააოცა ამ ორმხრივმა სიბრძნემ, დამარცხდნენ და გაუჩინარდნენ.
 12. ძმაო, ნუ იქნება შენი სული ის ჭა, რომელიც ზოგჯერ სიცოცხლის წყალს აღმოაცენებს და ზოგჯერ ღიღებისმოყვარეობისა და სიამაყის სიცხისგან შრება; არამედ იყოს შენი სული წყარო უვნებობისა, რომელიც გამუდმებით გულშემუსვრილების წყალს წარმოადენს.
 13. იცოდე, საყვარელო: “ღელეთა განამრავლონ იფქლი” (ფსალმ. 64. 13) და სულიერი ნაყოფი.
 14. “ღელე” თავმდაბალი სულია, რომელიც შეურყევლად და აღუზევებლად შრომისა და სათნოების მთებს შორის არის მოქცეული.
 15. არ მიმარხულია, არ მიფხიზლია, არც მიწაზე მძინებია, არამედ “დავმდაბლდი, და მაცხოვნა მე” უფალმა (ფსალმ. 114. 6).
 16. სინანული სულს ალადგენს და აღამაღლებს, ცრემლები ცის კარზე რეკს, ხოლო თავმდაბლობა ამ კარს აღებს. მე კი ვიტყოდი: თავყანს ვცემ სამგვაროვნებას ერთარსებით და ერთარსებას სამებით.

17. მზე ყოველივე ხილულს ანათებს, ხოლო თავმდაბლობა ყოველგვარ სათნოებას განამტკიცებს.
18. სინათლე რომ არ არსებობდეს, ყოველივე ბნელი იქნებოდა. თავმდაბლობა რომ არ არსებობდეს, ჩვენი შრომაც ფუჭი იქნებოდა.
19. არსებულ მიწებს შორის მხოლოდ ერთადერთმა² იხილა ერთხელ მზე. არსებობს ერთი აზრი, რომელიც მრავალგზის შობს სიმაბლეს.
20. მხოლოდ ერთადერთ დღეს გაიხარა ქვეყნიერების ყოველმა მკვიდრმა.³ ასევე, თავმდაბლობა ერთადერთი სათნოება, რომელსაც ეშმაკები ვერ იჩემებენ.
21. სხვაა სიამაყე, სხვაა – არ გაამაყე და სხვაა – თავმდაბლობა. პირველი ყოველთვის სხვას განიკითხავს, მეორე არავის განიკითხავს, მათ შორის, არც საკუთარ თავს; ხოლო მესამე უდანაშაულოა და მინც ყოველთვის საკუთარ თავს განიკითხავს.
22. სხვაა თავმდაბლობა, სხვაა – მოღვაწეობა თავმდაბლობის მოსაპოვებლად, და სხვა – თავმდაბალთა ქება. პირველი სრულყოფილებს ახსნათებთ, მეორე – ჭეშმარიტ მორჩილებს, ხოლო მესამე – მორწმუნეებს.
23. ვინც შინაგანად არის თავმდაბალი, მას ვერც საკუთარი ბაგეები გაქურდავს; რადგან რაც საგანძურში არ ძეკვს, მას ვერც კარიდან გაიტანენ.
24. სანამ ცხენი მარტოა, თავი სწრაფი ჰკონია; აი, როცა ასპარეზზე გავა, მაშინ მიხვდება თავის უძლურებას.
25. კურნების დასაწყისის მანიშნებელია, როცა ადამიანი არ ამაყობს იმით, რაც ბუნებრივად აქვს მიმადლებული.⁴ ადამიანი

2. გულისხმობს იმ მიწას, რომელიც მოსეს მიერ მეწეული ზღვის განაპირით გამოჩნდა, ასევე ისუს მიერ იორდანეს განაპირით გამოჩენილ მიწას.

3. ეს ერთი დღე ნოეს კიდობნიდან გამოსვლის დღეა.

4. ბუნებრივ სიკეთეში გულისხმობს: წარჩინებულ გვარიშვილობას, ხელმარჯვეობას, სწავლის ნიჭს, მშვენიერ ხმას და ლამაზ გარეგნობას.

ვერ შეიგრძნობს სურნელებას, ვიდრე სიამაყის სიმყრალეს ენოსავს.

26. ყოვლადწმიდა თავმდაბლობამ თქვა: “სანამ ჩემი მოყვარული ჩემი თანაზიარი გახდება, არავის განიკითხავს, არც ეკამათება, არც დიდება სწავლია, არც უფროსობა სურს. ხოლო მას შემდეგ, რაც ჩემი თანაზიარი გახდება, “მართალსა სჯულ არა უც” (1 ტიმოთე 1. 9).
27. ერთ მონაზონს სანატრელი თავმდაბლობის მოპოვება ეწადა. მივიდნენ მასთან ეშმაკები და მის გულში ქება დათესეს. სანატრელმა მათ დასამარცხებლად ხერხს მიმართა და თავისი სენაკის კედლებზე უმაღლესი და უდიდესი სათნოებების სახელები დაწერა, როგორიცაა: სრულყოფილი სიყვარული, ანგელოზებრივი თავმდაბლობა, წმინდა ლოცვა, გამოუთქმელი სიწმინდე და ამის მსგავსნი. როცა ქების აზრები ეწვეოდა, ამბობდა: “აბა, მივიდეთ სამხილებელ ადგილას!” მივიდოდა კედელთან, წაიკითხავდა სათნოებათა სახელებს და თავის თავს მიმართავდა: “ჰოი, საწყალო, ყოველივე ეს რომც მოიპოვო, მაინც შორს იქნები ღვთისგან. ჯერჯერობით არც ერთი მათგანი გაქვს და როგორღა ამაყობ?”
28. თუ რაში მდგომარეობს ძალა და არსი ამ მზისა, ამის თქმა არ ძალგვიძს, ხოლო მისი მოქმედებიდან, თვისებიდან და ჩვეულებიდან გამომდინარე, ამ უკანასკნელის რაობაზე მცირედს მოგახსენებთ.
29. თავმდაბლობა ღვთიური საფარველი და საკუთარი სათნოებების ვერ ხედვაა.
30. თავმდაბლობა გულშემუსვრილების უფსკრულია, რომელსაც სულიერ ნაყოფთა მპარავნი ვერ მარცვავენ.
31. თავმდაბლობა არის “გოდოლ მტკიცე წინაშე პირსა მტერისასა” (ფსალმ. 60. 4).
32. “არა ირგოს მტერმან მისგან, და შვილმან უშჯულოებისამან (ანუ გულისთქმამ) ვერ შესძინოს ვნებად მისა” (ფსალმ.

88. 23); და მოსრას “პირისაგან მისისა მტერნი მისნი და მოძულენი მისნი” დაამხოს (ფსალმ. 88. 23).
33. ზემოხსენებულთა გარდა სხვა ნიშნებიც არსებობს, რითაც საკუთარ სულიერ სიმდიდრეს სცნობს ის, ვისაც სულში სანატრელი თავმდაბლობა მოუპოვებია. ზემოხსენებულთა დანახვა და გამოთქმა ადამიანს ძალუძს, მაგრამ ის, რაც თავმდაბალი ადამიანის სულში ხდება, ენით აღუწერელია.
34. სანატრელი თავმდაბლობის შენში დამკვიდრებას მაშინ სცნობ, როცა გული ენით უთქმელი სინათლით აღივსება და ლოცვისადმი აღუწერელი ტრფიალება დაგეუფლება. მაგრამ თავდაპირველად გულში არავის უნდა განიკითხავდე რამე ცოდვისა თუ ცთომილებისა გამო. ამის წინამორბედი კი ამპარტავენებისა და დიდებისმოყვარეობის სიძულვილია.
35. ყველა, ვისაც სულით ჭეშმარიტად შეუცნია საკუთარი უძლურება, ნაყოფიერ მიწაზე თესავს. სადაც ამგვარად არ თესავენ, იქ ვერც თავმდაბლობა აყვავდება.
36. ვისაც საკუთარი უძლურება შეუცნია, მას ღვთის შიში მოუპოვებია, და დადის რა ღვთის შიშით, სიყვარულის ბჭესაც მიაღწევს.
37. თავმდაბლობა სასუფეველის ბჭეს წარმოადგენს, რომელსაც მასთან მისული ადამიანი სასუფეველში შეჰყავს. ვფიქრობ, ამაზე ამბობდა უფალი: ამ კართან მისული ამა სოფელში უშიშრად “შევიდეს და გამოვიდეს და საძოვარი პოვოს” (იოანე 10. 9), და მდებარე სამოთხის განსასვენებელში.⁵
38. ყველა, ვინც სამონაზვნოდ სხვა კარით შემოვიდა, ქურდია და ავაზაკი.
39. ვისაც თავმდაბლობის მოპოვება გვსურს და გვწადია, საკუთარ თავს დაუუკვირდეთ: თუ ვნახავთ, რომ მთელი სულითა და

5. იგულისხმება შემდეგი: ვინც ქრისტეს მსგავსი სიმდაბლით შეუდგება მონაზვნობას, ის რიგიანად შედის და გამოდის საწუთრო ცხოვრებიდან და პოვებს საძოვარს – საღმრთო განსვენებას.

გულით გვსურს, მოყვასი ჩვენზე უკეთესი და პატივცემული იყოს, მაშინ უნდა დავასკვნათ, რომ ახლოს არის ღვთის წყალობა.

40. როგორც შეუძლებელია თოვლისგან ცეცხლის დანთება, ისევე შეუძლებელია მწვალებელთა შორის თავმდაბლობის პოვნა.
41. ეს სათნოება მხოლოდ მართლმორწმუნეებს ხელეწიფებათ, თანაც იმათ, ვინც წმიდა და ღვთისმოყვარეა.
42. ბევრი ვამბობთ, რომ ცოდვილები ვართ, და, შესაძლოა, ასეც ვფიქრობთ; მაგრამ გულის სიმდაბლე მაინც სხვებისგან მიყენებული შეურაცხყოფით გამოიცდება.
43. ვინც ამ აუღელვებელ ნავსაყუდელში შედის, დაე, დაუცხრომლად მანამ ეძიოს შეურაცხი და მდაბალი საქმეები, სიტყვები, ზრახვები, ძალისხმევა, ადგილი და ცხოვრების წესი, სანამ ღვთის შეწევნით აღნიშნული საქმეების საშუალებით ამპარტაუნების მარადმღელვარე ზღვას დააღწევს თავს და სულის ნავს სამშვიდობოს გაიყვანს. ვინც თუნდაც მარტო ამ ბოროტებას განერიდება, მას მეზვერის მსგავსად დანარჩენი ცოდვილებიც მალე მიეტყვება.
44. ზოგიერთისთვის ძველი ცოდვები შენდობის შემდგომაც კი მუდამჟამ დამდაბლების მიზეზს წარმოადგენს და მათი საშუალებით ბოროტი ამპარტაუნების ქედს მუსრავს. სხვები ქრისტეს ვნებებს იხსენებენ და მიიჩნევენ რა თავს მის მოვალედ, სიმდაბლეში იმყოფებიან. სხვები ყოველდღიურად ჩადენილი ცდომილებებით მუსრავენ გულს; სხვები მოწეული განსაცდელებისა და სწულებათა საშუალებით იტკობენ სათნოებათა დედას; არიან ისეთებიც (ამჟამად თუ არსებობენ, არ ვიცი), რომლებიც ღვთის მადლით რაც უფრო მეტ წარმატებას აღწევენ, მით უფრო იმდაბლებენ თავს, მსგავსი სიმდიდრის უღირსად თვლიან თავს და მიიჩნევენ, რომ ღვთის დღე ვალს ვალზე უმატებენ. აი, ეს არის თავმდაბლობა, ნეტარება და სრულყოფილება.

45. თუ ნახავ ან გაიგებ, რომ ვინმემ მცირე ხანში მიაღწია უვნებობის სიმაღლეს, დარწმუნებული იყავი, რომ ამას არა რომელიმე სხვა, არამედ ამ სანატრელი მოკლე და უტყუარი გზით მიაღწია.
46. აი, დიდებული მეუღლეები – თავმდაბლობა და სიყვარული. პირველი ადამიანს აღამაღლებს, ხოლო მეორე ამაღლებულის დაცემას არ დაუშვებს, რადგან “სიყვარული არა სადა დაეცემის”.
47. სხვაა გულშემუსვრილება, სხვა – საკუთარი თავის ცოდნა და სხვა – თავმდაბლობა.
48. დაცემა შობს გულშემუსვრილებას. ვინც ეცემა, შეიმუსრება, სანაქებო ურცხვობით ძრწოლით დგება ლოცვაზე, უძლურით ეყრდნობა სასოების კვერთხს და ამ კვერთხით სასოწარკვეთილების ძაღლს იგერიებს.
49. თავის შეცნობა საკუთარი ძალების სწორად შეფასებაა, მსუბუქი ცოდვების გამუდმებული ხსენება და კვლევაა.
50. თავმდაბლობა ქრისტეს უხილავი სწავლებაა, რომელიც ღირსთა სულებში უხილავად მკვიდრდება და რომლის სიტყვებით გამოთქმაც ენას არ შეუძლია.
51. ვინც ამბობს, რომ ამ ნელსაცხებლის სურნელი მცირედ მაინც უგრძენია, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, შექებისას მცირედენ უტოკავს გული ან ქების სიტყვები სიამოვნებს, თავს ნუ იტყუებს და აღიაროს, რომ სრულიად შემცდარია.
52. მსმენია, ერთი კაცი მხურვალე გულით რომ ამბობდა: “ნუ ჩუენთჳს, უფალო, ნუ ჩუენთჳს, არამედ სახელსა შენსა ეცდიდებაჲ“ (ფსალმ. 113. 9); ამ უკანასკნელმა იცოდა, რომ ჩვენი ბუნება თავისით ქებისგან თავს ვერ დაიცავდა უვნებლად. ასევე ამბობდა: “შენ მიერ არს ქებაჲ ჩემი ეკლესიასა შინა დიდსა” (ფსალმ. 21. 26), ანუ მომავალ საუკუნო ცხოვრებაში, და იქ მისვლამდე შენმიერი ქება ამა სოფლისა არად, უფრო მეტიც, მავნებლად შეძირაცხავს.

53. თუ უდიდესი ამპარტაენების ნიშანია ის, როცა დიდების მოხვეჭის მიზნით ისეთ სათნოებებს იჩემებენ, რომლებიც არ გააჩნიათ, მაშინ უდიდესი თავმდაბლობის გამოხატულებაა ის, როცა ისეთ დანაშაულს გვაბრალებენ, რომელიც არ ჩავვიდენია, ჩვენ კი თავს არ ვიმართლებთ და ვიბრალებთ კიდევ მას.
54. ამგვარად მოიქცა ის, ვინც ყველი და პური აიღო ხელში, თავისი სენაკის კართან ძელზე დაჯდა და მსგავსი სიმდაბლე აჩვენა. სიწმინდის სხვა მუშაკმა კი სამოსელი შემოიძარცვა და ვნებისგან თავისუფალი ქალაქში მიმოდოდა.
55. ასეთები ყურადღებას აღარ აქცევენ, აბრკოლებენ თუ არა სხვებს, რადგან ლოცვით ყოველთა უხილავად დარწმუნების ძალა აქვთ მიღებული.
56. ვინც პირველზე ზრუნავს, ის მეორის ნაკლებობას ამჟღავნებს. სადაც ღმერთი მზადაა თხოვნათა შესასრულებლად, იქ ჩვენთვის ყოველივეა შესაძლებელი.
57. ძმებო, გვერჩინოს, ღმერთს ვაამოთ, და არა კაცთა. ღმერთს ძლიერ ახარებს, როცა ხედავს, რომ ამაო სიამაყის დათრგუნვისა და ალაგმვის მიზნით კაცთაგან შეურაცხყოფას ვეძიებთ.
58. მსგავს სიკეთეთა მომტანია ჭეშმარიტი უცხოობა. ახლობელთა შეურაცხყოფისა და დამცირების ტვირთვა ძალიან დიდ ადამიანებს ხელეწიფებათ.
59. საყვარელო, ნუ გაგაკვირვებს ჩემი ნათქვამი! არ არსებობს ადამიანი, ერთი ნაბიჯით კიბის თავში რომ ასულიყოს.
60. “ამით ცნან ყოველთა, ვითარმედ” ქრისტეს მოწაფეები ვართ, როცა არათუ ეშმაკები დაგვემორჩილებიან, არამედ როცა ჩვენი სახელები დაიწერება “ცათა შინა” სიმდაბლისა (მდრ. ლუკა 10. 20).
61. უნაყოფობა თურინჯის ხის რტოებს მაღლა სწევს. როცა ხე მსხმოიარეა, მაშინ რტოები ქვემოთ აქვს დახრილი. ვინც

გულისყურით კითხულობს ამ სიტყვებს, მის აზრსაც ჩასწვლე-
ბა.

62. ამ სანატრელ კიბეს ღმერთმა ოცდაათი, სამოცი და ასი საფეხური უბოძა. უკანასკნელ საფეხურზე სრულყოფილნი აღიან, შუაზე – მოღვაწენი, ხოლო პირველზე ასვლა ყველას შეუძლია.
63. ვინც საკუთარ შესაძლებლობებს აცნობიერებს, თავის ძალას აღმატებულ საქმეს არ ხელჰყოფს და სანატრელი თავმდაბლობის გზით მიდის.
64. როგორც ქათამს ემინია არწივისა, ისე თავმდაბალს – სიტყვის შებრუნებისა.
65. ბევრი შესულა სასუფეველში წინასწარმეტყველების, ნიშნებისა და სასწაულების გარეშე, მაგრამ საქორწილო წვეულებაზე ვერავინ შევა თავმდაბლობის გარეშე.
66. პირველის მცველი მეორეა, ხოლო პირველის გამო მეორე ხშირად გაუჩინარებულა ქარაფშუტებში.
67. უფალმა ამგვარად ჩვენი დამდაბლების მიზნით განავო. მეორის მსგავსად (თავმდაბლობის მსგავსად – რედ.) სხვა ვერავინ ხელავს საკუთარ წყლულებს. ამიტომ საჭიროა, რომ ჩვენ კი არ ვიყოთ ჩვენივე თავის მოძღვარნი, არამედ სულიერი მწყემსი ვიყოლიოთ, და როცა წყლულებისგან განვიკურნებით, მადლობა ვუთხრათ ღმერთსა და მოძღვარს.
68. თავმდაბალ ადამიანს ყოველთვის ისე სძულს საკუთარი ნება, როგორც მაცდური, და თავს უცოდინრად მიიჩნევს. აი, ამიტომ, რაც უმჯობესია, მდაბლად ითხოვს ღვთისგან და ღვთის შეწევნით სარწმუნოებით სწავლობს სიკეთეს.
69. თავმდაბალი ადამიანი ყოველთვის მორჩილია, ყურს უდებს სხვათა უმჯობეს რჩევას, არასდროს ენდობა თავს და თავის საზრუნავს მიახლოებს უფალს, რომელმაც ბალაამის ვირიც კი აალაპარაკა. და მან თუნდაც რომ ყოველივე ღვთისთვის აკეთოს და თქვას, მაინც არ ენდობა საკუთარ გონებას, რადგან, რამდენადაც ამპარტავანს უმიძიმს, სხვას ჰკითხოს

- რჩევა, იმდენად თავმდაბლისთვის რთულია, მიენდოს საკუთარ თავს.
70. ვფიქრობ, ცოდვით წარუტაცებლობა მხოლოდ ანგელოზებს ახასიათებთ. პავლეც კი, უდიდესი მიწიერი ანგელოზი, შემდეგს ამბობდა: “არარაჯ თავსა ჩემსა შემიცნობიეს, არამედ არა თუ ამით განვმართლდები. ხოლო განმკითხველი ჩემი უფალი არს” (1 კორინთ. 4. 4). აი, ამიტომ ყოველთვის საკუთარი თავის განკითხვა და დადანაშაულება გემართებს, რათა ნებით დამდაბლებულნი უნებურ ცოდვებს განვერიდოთ. ასე თუ არ მოვიქცევით, სიკვდილის ჟამს მათ გამო დიდ გვემაში აღმოვჩნდებით.
 71. ვინც ღვთისგან რამეს ითხოვს და თავს უღირსად მიიჩნევს, უფრო მეტს მიიღებს. ამის მოწმეა მეზვერე, რომელმაც ცოდვათა შენდობა ითხოვა და განმართლდა.
 72. ავაზაკმა მხოლოდ სასუფეველში მოხსენიება ითხოვა და მთელი სამოთხე დაიმკვიდრა.
 73. როგორც არ არსებობს ქვეყნად დიდი და პატარა ცეცხლის ბუნება, ერთია მათი ბუნება და მცირე ნაკვერცხალსაც ისეთივე თვისება აქვს, როგორიც დიდ ღუმელს, ისე ჭეშმარიტი სიმდაბლე, სადაც კი დამკვიდრდება, ცოდვის ყოველგვარ ნივთს სპობს.
 74. ვიდრე ნებით ვცოდავთ, ის ჩვენთან ვერ იქნება. იცოდა უფალმა, რომ სხვისი მაგალითით სული მდაბლდება. ამიტომ აიღო არდაგი და თავმდაბლობის სახე და გზა თავად გვიჩვენა, ვინაიდან სული საქმეთა მიმბაძველია: როგორიცაა საქმეები, ისიც ისეთივეა.
 75. უფროსობა ერთ-ერთი ანგელოზისთვის ამპარტავნების მიზეზი გახდა, თუმცა მთავრობა მას ამისთვის არ ებოძა.
 76. სხვაა საყდარზე მჯდომი ადამიანის გონება და სხვა – სკორეში მჯდომი დავრდომილისა. ალბათ, ამიტომ, იჯდა რა ქალაქგარეთ ნაგავსაყრელზე, მოიპოვა სრული თავმდაბლობა მართალმა იობმა და სულიერი მეცნიერებით

- თქვა: “ამისთვის განვიქარვე თავი ჩემი და დავაგდე. შემირაცხიეს თავი ჩემი მიწად და ნაცრად” (იობი 42. 6).
77. კაცთა შორის ყველაზე დიდ ცოდვილად მანასე მიმაჩნია, რომელმაც ღვთის ტაძარი და სამსხვერპლო კერპებით შებილწა. თუნდაც რომ მთელ ქვეყანას ემარხულა მისთვის, მაინც არ იქნებოდა ეს საკმარისი შენდობის მისაღებად; მაგრამ უკურნებლის განკურნება თავმდაბლობამ შეძლო.
78. დავითი ღმერთს მიმართავს: “უკუეთუძე გენება, მსხუერპლი შე-მცა-მეწირა”, მაგრამ მარხვისა “საკუერთხი არა გთნდეს”, “მსხუერპლი ღმრთისა არს სული შემუსრვილი, გული შემუსრვილი” (ფსალმ. 50. 18-19).
79. “შევსცოდე უფალს”, – მრუშობისა და კაცისკვლის გამო ღალადყო სანატრელმა სიმდაბლემ, და მეყვსეულად ესმა: “უფალმანცა მიგიტევნა ცოდვანი შენნი” (2 მეფეთა 12. 13).
80. სანატრელმა მამებმა თავმდაბლობისკენ მიმავალ გზად შრომა დაასახელეს. მე კი მორჩილებასა და გულის სიწრფელესაც დავურთავდი. ეს უკანასკნელნი თავიანთი ბუნებით სიამაყის მოწინააღმდეგენი არიან.
81. თუ ამპარტავნებამ ზოგიერთი ანგელოზი ეშმაკად აქცია, მაშინ თავმდაბლობასაც შესძლებია ეშმაკის ანგელოზად გარდაქმნა. ამიტომ დაცემულნი არ მიეცნენ უიმედობას.
82. შევეცადოთ, ძმებო, და ყოველ ძალისხმევას მივმართოთ, რათა საწადელი თავმდაბლობის თავამდე ავმადლდეთ. თუ თავს ვერ ვწვდებით, მაშინ მის მხარზე მაინც დავსხდეთ. თუ მხრებამდე ასვლაც არ შეგვიძლია, მაშინ ვეცადოთ, მისი მკლავიდან მაინც არ ჩამოვვარდეთ; რადგან ვინც იქიდან ვარდება, არც კი ვიცის, საერთოდ თუ მოიპოვებს რამე საღმრთო მადლს.
83. თავმდაბლობის საძირკველი და გზა (მაგრამ არა მისი ნიშნები) არის: უპოვარება, უცხოობა, სიბრძნის დაფარვა, მოწყალების თხოვნა, კეთილშობილი წარმომავლობის დამალვა,

კადნიერების განდევნა, მრავლისმეტყველებისგან განდგომა. სხვა ვერაფერი დაამდაბლებს სულს, როგორც ის, როცა საამაყოდ მიზეზი გვაქვს და ჩვენ კი ხორციელი დიდებისგან უკანმოუხედავად გავრბივართ. სწორედ მაშინ წარმოჩნდება ჩვენი ღვთისმოყვარეობა.

84. როცა რამე ვნებას შეებრძოლები, მშვენიერი თავმდაბლობა შემწედ წაიყვანე და მაშინ “ასპიტსა და ვასილისკოსსა ზედა ხულოდი და დასთრგუნო შენ ლომი და ვეშაპი” (ფსალმ. 90. 13), ანუ ცოდვასა და სასოწარკვეთილებას უჩინარჰყოფ, ხოლო ეშმაკსა და ვეშაპს (რაც არის ხორცი) ქრისტეს ძალით დათრგუნავ.
85. თავმდაბლობა სულის ცოდვათა უფსკრულიდან ცამდე ამყვანებელი კიბეა.
86. მავანმა იხილა რა მისი მშვენება თავის გულში, გაკვირვებამ შეიპყრო. ჰკითხა მშობლის სახელი. მან კი მხიარული და გაბრწყინებული სახით მიუგო: “როგორ გაიგებ ჩემი მშობლის სახელს, როცა საკვირველი და უსახელოა ის. არ გეტყვი მის სახელს, ვიდრე შენში არ დამკვიდრდება ღმერთი, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ”.

წყლისა და წყაროს დედა უფსკრულია, ხოლო გონიერებისა და განსჯისა – თავმდაბლობა.



თავი ოსლაჰეჰესე

მისივე, ნებარი იოანეს თქმული

ლიაპრინისათვის, ანუ ცოდნისა და აზრთა, ჰმებათა და
სათნობათა განსჯისათვის

1. დამწყებ მონაზონთათვის განსჯა და ცოდნა საკუთარი შესაძლებლობებისა და მოღვაწეობის სწორად შეფასებაში მდგომარეობს, საშუალოდ წარმატებულთათვის – გონიერების მოპოვებაში, რათა ჭეშმარიტ სიკეთეს, ბუნებრივ სიკეთესა და უკეთურებას სწორად განასხვავებდნენ; სრულყოფილთა გონებაში კი ღმერთი ნერგავს საღმრთო ბრწყინვალეობით მოვლენილ ცოდნის ნათელს, რომელსაც თავისი ნათლით სხვათა სიბნელის განათლებაც შეუძლია. განსჯა ყველასთვის, დამწყები იქნება ეს, საშუალო თუ სრულყოფილი, ღვთის ნების სწორად წვდომას ნიშნავს, რათა ყოველთვის, ყოველგან და ყოველ საქმეში იცოდნენ, თუ როგორია ღვთის ნება, რასაც გულთ, ხორცითა და პირით განწმენდილი ადამიანები ფლობენ.
 2. ვინც სამ ვნებას სძლევს, მას ხუთიც დაძლეული ექნება;¹ ხოლო ვინც ამ სამს ყურადღებას არ აქცევს, ის ხუთიდან ვერც ერთ ვნებას ვერ დაამარცხებს.
 3. განსჯა შეურყვანილი, წმინდა ფიქრია და სინდისის მორჩილებაა. სინდისი სიკეთისა და ბოროტების მცნობელი გონებაა, რომელიც ღმერთმა ბოროტების სამხელად დანერგა ადამიანში.
-
1. ეს სამი ვნებაა: ნაყროვანება, ვერცხლისმოყვარეობა და პატივმოყვარეობა. ვინც ამ სამ ვნებას სძლევს, ნაყროვანებას – მარხვით, პატივმოყვარეობას – თავმდაბლობით, ვერცხლისმოყვარეობას – ღვთის იმედითა და ლოცვით, მას სხვა ხუთი ვნებაც დაძლეული ექნება. ესენია: სიძვა, მრისხანება, მწუხარება, მოწყენილობა და ამპარტავნება.

4. არავინ ჩავარდეს ურწმუნობაში უცოდინარობის გამო, რაჟამს ზებუნებრივ რამეს იხილავს ან გაიგებს. სადაც ზებუნებრივი ღმერთი მკვიდრდება, იქ საქმეთა უმეტესობაც ზებუნებრივია.
5. ეშმაკები უმთავრესად სამი მიზეზით გვებრძვიან. ესენია: დაუღვერობა, ამპარტავნება და ეშმაკთა შური. საცოდავია პირველი, უბადრუკი – მეორე, ხოლო სამგზის სანატრელი – მესამე.
6. ნებისმიერ რამეში მრჩევლად და წესად ღვთის შემდგომ სინდისი გვყავდეს, რათა ვიცოდეთ, თუ საიდან უბერავს ქარი და ჩვენც მის მიხედვით აღვმართოთ აფრები.
7. ყოველი საღმრთო საქმის აღსრულების დროს ეშმაკები სამ ორმოს გვიმზადებენ: თავდაპირველად გვებრძვიან, რომ კეთილ საქმეში დაგვაბრკოლონ; როცა ამ მხრივ მარცხს განიცდიან, შემდეგ ცდილობენ, საქმე ღვთის სათნოდ არ აღსრულდეს; თუ მტრები ამაშიც დამარცხდებიან, მაშინ ფარულად გვესხმიან თავს და საქმის ღვთის სათნოდ აღსრულებისა გამო ქებას გვიწყებენ. პირველის მტერი გულმოდგინება და სიკვდილზე ფიქრია, მეორისა – მორჩილება და შეურაცხყოფა, მესამისა – საკუთარი თავის მუდმივი დადანაშაულება.
8. “ესე არს შრომა ჩემ წინაშე”, ვიდრემდის შევიდეს სიწმიდესა ჩვენსა ღვთიური ცეცხლი (შდრ. ფსალმ. 72. 16); მაშინ ველარ გვძლევს ძველი ჩვეულებები, “რამეთუ ღმერთი ჩუენი ცეცხლ განმღვევლ არს” (ებრ. 12. 29) ყოველგვარი ბოროტი განხურვებისა, სიბნელისა, ხორცთა აღძვრისა და ჩვეულებათა, შინაგანი იქნება ეს, თუ გარეგანი, ხილული თუ უხილავი.
9. ეშმაკები ყოველთვის იმის საწინააღმდეგოდ იქცევიან, რაზეც ვილაპარაკეთ. როცა ისინი სულს დაეუფლებიან და გონების ნათელს დააბნელებენ, მაშინ ჩვენ, საცოდავებს, აღარც სიფრთხილე გვექნება, აღარც განსჯის უნარი, არც გონიერება, არც სირცხვილი, არამედ ვიქნებით უღმობელნი, უგუნურნი, განუსჯელნი და ბრმანი. ნათქვამი კარგად ესმით მათ,

რომლებიც სიძვისგან მოქცეულან, კანდიერება განუგდიათ და უწესობიდან კვლავ გონივრულ საქციელს შედგომიან. მას შემდეგ, რაც გონებრივი სიბრძავისგან ფხიზლდებიან და სიბნელეს შორდებიან, ასეთებს საკუთარი თავისაც კი რცხვენიათ იმ აზრთა, სატყვათა თუ საქმეთა გამო, რასაც ამბობდნენ და აკეთებდნენ სიბნელეში ყოფნის ჟამს.

10. თუ თავდაპირველად არ დაღამდა და არ დაბნელდა,² სულიერი დღის ჟამს ქურდები ვერც მოიპარავენ, ვერც მოკლავენ და ვერც წარწყმედენ.
11. სულის მოპარვა ბუნებრივად არსებული სიკეთის დაღუპვაა.
12. სულის მოპარვაა ის, როცა ადამიანი ბოროტ, უკეთურ საქმეს აკეთებს და სიკეთეს სჩადის, ჰგონია.
13. სულის მოპარვა შეუძნეველი სულიერი ტყვეობაა.
14. სულის მკვლელობა მეტყველი გონების სიკვდილია, როცა ბოროტებაში ეფლობიან.
15. სულის წარწყმედა არის იმედის სრული წარკვეთა უსჯულოების ჩადენის შემდგომ.
16. სახარების მცნებების შეუსრულებლობის მიზეზად უძღურება არავინ დაასახელოს, რადგან, ძმანო, ბევრია ისეთი, ვინც მცნებაზე მეტიც აღასრულა. ამაში ის დაგარწმუნებს, ვინც მოყვასი საკუთარ თავზე მეტად შეიყვარა, სული თვისი მოყვასისთვის დაღო, და არათუ უფლის მცნება, არამედ მცნებაზე მეტიც აღასრულა.³
17. დამშვიდდნენ და გამხნევდნენ ვნებაში მყოფნი, რომელთაც მხოლოდ თავმდაბლობა აქვთ. რანაირ ორმოშიც უნდა ჩავარდნენ, რა მახეშიც უნდა გაებნენ, როგორი სნეულებითაც უნდა დაუძღურდნენ, განკურნების შემდგომ ისინი ყველას მნათობნი, მკურნალნი, სანთელნი და წინამძღვარნი გახდებიან,

2. სულიერი ღამე და სიბნელე არის სიზარმაცე, მოწყენილობა და გულისთქმები.

3. ივულისხმება პავლე მოციქული, რომელმაც ძმების გამო საკუთარი თავი შეაჩვენა.

- რადგან სნეულებათა შესახებ სხვებს დამოდვრავენ და საკუთარი გამოცდილებით იხნიან დასაცემად გამზადებულბს.
18. თუ ვინმეს ძველი ჩვეულება სძლევს და სხვათა სიტყვით დარიგება შეუძლია, დაე, ასწავლოს. იქნებ, საკუთარი სიტყვებისა შერცხვეს და საქმითაც სიკეთე აკეთოს; მაგრამ წინამდებრობა არ დაიწყოს, მხოლოდ სიტყვით ასწავლოს, თუ შეუძლია. იქნებ, მასაც იგივე დაემართოს, რაც მწვირეში ყელამდე ჩაფლულებთან მინახავს, რომლებიც ყოველ გამვლელ-გამომვლელს ასწავლიდნენ, თუ როგორ ჩაცვივნენ სიბინძურეში და ევედრებოდნენ, ამ გზით არ წასულიყვნენ და იმავე ორმოში არ ჩაცვენილიყვნენ.
 19. და რადგან სხვათა ხსნაზე ზრუნავდნენ, ყოვლადძლიერმა ისინიც იხსნა თიხისგან. თუ ვნებებით შეპყრობილნი კვლავ საკუთარი ნებით მიეცემიან გულისთქმას, მაშინ ღუმილით ასწავლონ სხვებს, რადგან დაწერილია: “იწყო იესო ყოფად და სწავლად” (საქმე 1. 1).
 20. მონაზვნებო, მართლაც რომ სასტიკი და მშფოთვარე ზღვის გადაცურვა გვეულება, სადაც ხშირია ქარი, გრიგალი და მოქცევა, სადაც ბევრია კლდე, მხეცი, ავაზაკი, სიფონი (ქარბორბალა – რედ.) და საშინელი ღელვა.
 21. სულიერ გრიგალში ძლიერი და სწრაფი გულისწყრომა ვიგულისხმობ, ზღვის მოქცევაში – სასოწარკვეთილება, რომელიც გონებას გარს ეხვევა და უფსკრულში დანთქმას უპირებს; კლდედ უგუნურება მივიჩნიოთ, რომელიც ბოროტებას ისე შეიტკობს, როგორც სიკეთეს; მხეცად ტლანქი და ველური ხორცი მივიჩნიოთ, ავაზაკად – პატივმოყვარეობის ბოროტი ეშმაკნი, რომელნიც სათნოებათა ტვირთსა და ნაშრომს გვტაცებენ; ზღვის ღელვაში გამძვინვარებულსა და სავსე მუცელს ვგულისხმობთ, რომელიც თავისი გაუმაძღრობით მხეცთა საკბილოდ გვხდის. სიფონი⁴ კი

4. სიფონი არის ციდან ზღვაში ჩამოშვებული ღრუბლის სვეტი, რომელიც წყალს ზევით იტაცებს.

ზეციდან გამოძევებული ამპარტავნებაა, რომელსაც ცამდე აყვავართ და უფსკრულში დაგვითქავს.

22. ვინც წმიდა წერილს სწავლობს, მან იცის, თუ რომელი სწავლება შეეფერება დამწყებთ, რომელი – საშუალოდ წარმატებულებს და რომელი – მოძღვრებს.⁵

23. ყურადღებით ვიყოთ! ვაითუ, დიდხნის სწავლის შეძღვომაც ჯერ კიდევ ანბანს ვსწავლობთ. სირცხვილია, ანბანს სწავლობდეს სწავლაში დაბერებული კაცი.

მონაზონთა ანბანი არის: მორჩილება, მარხვა, მღვიძარება, ძაძით შემოსვა, ნაცარში ჯდომა, ტირილი, აღსარება, ღუმილი, სიმდაბლე, მხნეობა, ყინვისა და სიცივის დათმენა, შრომა, უბადრუკება, შეურაცხყოფა, გულშემუსვრილება, სხვისი ძვირის მოუხსენიებლობა, ძმათა სიყვარული, სიკეთე, მარტივი სარწმუნოება, ამა სოფელზე ჭემმარიტი უზრუნველობა, უმანკო სიძულვილი მშობელთა, ამსოფლიურ საქმეთაგან განდგომა, უმანკობა და ნებაყოფლობითი უპოვარება.

24. მონაზვნობაში საშუალოდ წარმატებულთ მართებთ: სიამაყის უგულბებლყოფა, ურისხველობა, დიდი სასოება, დაყუდება, განსჯა, სასჯელსა და სიკვდილზე მუდმივი ფიქრი, მოწყალეობა, უცხოთმოყვარება, ზომიერი სწავლა, ვნებებს მოკლებული ლოცვა, ქონების სიძულვილი.

25. სრულყოფილ ღვთისმომშიმ სულთა საზომი და წესი ასეთია: დაუტყვევებელი გული, სრულყოფილი სიყვარული, სიმდაბლის წყარო, გონებით უფალთან ყოფნა, სულში ქრისტეს დამკვიდრება, ლოცვის ნათლის განუძარცველობა, ღვთიური ბრწყინვა-

5. დამწყებთა სწავლება ასეთია: მორჩილება, მარხვა, მოთმინება, სულიერი სიმხნევე, ნათესავთა და ქონების უსიყვარულობა, სიმდაბლე და ლოცვა; ხოლო საშუალოთა სწავლებაა: სულგრძელება, სიჭკობეობა, სახიერება, მოწყალეობა, ძვირის მოუხსენიებლობა, უპოვარება, მარხვა, მოკრძალება და ლოცვა. ხოლო სრულყოფილთა სწავლა ასეთია: სიყვარული, სიხარული, მშვიდობა, განსჯა, და ზუსტი ცოდნა ყოველთვის, ყველგან და ყოველ საქმეში.

ლების სიმრავლე, სიკვდილის წადილი, ამა ცხოვრების სიძულვილი, ხორცისგან ლტოლვა, ამა ქვეყნის მეოხი და მისთვის ღვთის მოწყალების ძალით გამოთხოვნელი, ანგელოზთა თანამკვიდრი, გონიერების უფსკრული, საიდუმლოთა ტაძარი, ენითუთქმელთა მხილველი, კაცთა მხსნელი, ეშმაკთა ღმერთი, ვნებათა უფალი, ხორცთა მეუფე, გონების მბრძანებელი, ცოდვისთვის უცხო, უვნებობის სახლი, მსგავსი მეუფისა მეუფისავე შეწევნით.

26. ღიდი სიფრთხილე და გონიერება გვმართებს, როცა ხორციელ უძღურებაში ვიმყოფებით; რადგან რაჟამს ეშმაკნი ხედავენ, რომ დავრღომილნი ვწევართ სარეცელზე და უძღურების გამო მათ ვეღარ ვებრძვით, უფრო გამძაფრებით გვიტყვენ.
27. ავადმყოფობის ჟამს ერისკაცებს მრისხანების, ხშირად კი, გმობის ეშმაკი ებრძვის; ერიდან გამოსულთ, თუ საამისოდ რაჟე აქვთ, ნაყროვანებისა და სიძვის ეშმაკი ებრძვის; ხოლო უკაცრიელი და მკაცრი სამოღვაწეო ადგილის მკვიდრთ მოწყენილობისა და უმადურობის ბოროტი სტანჯავს.
28. განვიზრახე, სიძვის ეშმაკს დაგვიკვირებოდი და ვიხილე, რომ ის ტკივილსა და ტანჯვას უმძაფრებდა ავადმყოფებს. რაჟამს ისინი ტანჯვასა და ტკივილში იყვნენ, ხორცთა აღძვრასა და ღენას შეამთხვევდა. საკვირველი იყო, რომ საშინელი ტანჯვა-ტკივილის დროს ბორგავდა და მძლავრობდა ხორცი. ვნახე სხვა სნეულებიც, რომლებიც სარეცელზე ღვთის ძალითა და ღმობიერებით იყვნენ ნუგეშცემულნი, ტკივილს აღარ განიცდიდნენ და როგორც ჩანდა, ავადმყოფობისგან გათავისუფლებაც კი აღარ ეწადათ. ვნახე სხვებიც, სნეულების წყალობით, ღვთის ამ ეპიტიმიით, რომ გათავისუფლდნენ სულიერი სენისა და ბოროტი ვნებისგან, და ვადიდე ღმერთი, რომელმაც ხორცით ხორცი განწმინდა სულთან ერთად.
29. გონიერ გონებას ცნობიერებაც გონივრული ჰმოსავს. ყოველთვის მის ძიებაში უნდა ვიყოთ, ვგაქვს თუ არ ვგაქვს ის. როცა იგი გამოჩნდება, მაშინ გარეშე გარემოებები აღარ

- იმოქმედებენ ჩვენზე. ამაზე ამბობდა ბრძენი: “მეცნიერებაჲ ღმრთისაჲ ჰპოო” (იგაენი 2. 5).
30. მონაზვნის ცხოვრებაში ყოველი საქმე, სიტყვა, ფიქრი და მოქმედება გონივრული უნდა იყოს. თუ ასე არ არის, მაშინ მისი ცხოვრება სამონაზვნო არ ყოფილა, მით უმეტეს, არც ანგელოზთა დარი.
 31. სხვაა ღვთის განგებულება, სხვა – სულიერი შეწევნა, სხვა – მფარველობა, სხვაა ღვთის წყალობა და სხვა – ნუგეში; პირველი ყველა ქმნილებაზე ვრცელდება, მეორე – ყველა მორწმუნეზე, მესამე – ერთგულ და ჭეშმარიტ მორწმუნეებზე, მეოთხე – მათზე, რომელნიც მონასავით შრომობენ, ხოლო მეხუთე ღვთის მოყვარულთ ეფინება.
 32. ხშირად წამალი, რომელიც ერთს კურნავს, მეორეს ჰკლავს. ხშირად ერთი და იგივე წამალი ერთსა და იმავე კაცს რგებს, როცა დროულად იღებს, და ჰკლავს, როცა უდროოდ ღებულობს.
 33. მინახავს უგუნური მკურნალი, რომელსაც ისედაც შეწუხებული ავადმყოფი უჯერო ყვედრებითა და შეურაცხყოფით შეუწუხებია და სასოწარკვეთილების გარდა, მისთვის არაფერი მოუტანია. მინახავს დახელოვნებული მკურნალიც, რომელსაც ამპარტავნებით გასიებული გული შეურაცხყოფითა და ყვედრებით განუპია და იგი მთელი სნეულებისა და სიმყრალისგან გაუთავისუფლებია.
 34. მინახავს ავადმყოფი, ვნებათა ჭუჭყისგან განწმენდის მიზნით ზოგჯერ მორჩილების წამალს რომ სვამდა, ბოლთას სცემდა და არ იძინებდა; ზოგჯერ კი, როცა მისი სულიერი თვალი დასნეულებულა, დაყუდებულა და არაფერს ამბობდა. “რომელსა ასხენ ყურნი სმენად, ისმინენ”.
 35. რადგან სიამაყით ღვთიური ნიჭის ძიება არ მისწავლია, ხოლო საკუთარი გონებით ვერ ვხვდები, არ ვიცი, როგორ ხდება, რომ ზოგიერთს მარხვის, დაყუდების, ხორციელი

- სიწმინდის, მოკრძალების, სიმშვიდისა და ღმობიერების ბუნებრივი მიდრეკილება აქვს.
36. არიან ისეთებიც, რომელთა ბუნებაც, პირიქით, აღნიშნულ საქმეებს ეწინააღმდეგება, მაგრამ ეს უკანასკნელნი შეძლებისდაგვარად აიძულებენ თავს. მიუხედავად იმისა, რომ ზოგჯერ მარცხდებიან, პირველებზე მეტად მათ ვანიჭებ უპირატესობას, როგორც საკუთარ ბუნებასთან მებრძოლთ.
 37. ჰოი, ადამიანო, ნუ ამაყობ უშრომელი სიმდიდრით. ნიჭთა მოძცემელმა იმთავითვე იცოდა, რამდენად ვნებული, უძლური და ადვილად დასამარცხებელი იყავი. უსასყიდლოდ იმიტომ მოგანიჭა მადლი, რომ მცირედ მაინც ეცხოვნებინე უშრომლად.
 38. ბავშვობაში მიღებული აღზრდა, სწავლა და საქმიანობა სათნოების მოპოვებასა და მონაზვნურ ცხოვრებაში ან დაგვეხმარება, ან წინ აღგვიდგება.
 39. მონაზონთა ნათელი ანგელოზები არიან, ხოლო კაცთა ნათელი მონაზვნები არიან. ამიტომ ყველაფერში სამაგალითო ქცევა გვმართებს, რათა არც სიტყვით, არც საქმით არავის მივცეთ დაბრკოლების მიზეზი. თუ ნათელი ბნელი იქნება, მაშინ რამდენად დაბნელდება ბნელი, ანუ ერის ადამიანები?!
 40. თუ მომისმენთ და დამიჯერებთ, მაშინ იცოდეთ: სჯობს, რომ ჩვენ, უბადრუკებმა, ათასთა, ათასჯერ ათასთა და უთვალავ მტერთან სხვადასხვაგვარ ბრძოლაში არ დავხარჯოთ თავი, რადგან მათ უამრავ ხრიკსა და მზაკვრობას მაინც ვერ გამოვიცნობთ და ვერ მივაგნებთ.
 41. წმიდა სამებით, სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა სამეგარად აღვიჭურვით სამი ვნების წინააღმდეგ.⁶ თუ არა და, დიდ შრომას შევამთხვევთ თავს.
 42. ჭეშმარიტად, თუ ჩვენთანაც მოვა ის, “რომელი გარდააქცევს ზღუასა ჳმელად” (შდრ. ფსალმ. 65. 6), მაშინ ჩვენი “ისრაილიც”, ანუ ღვთისმხედველი გონებაც უსაფრთხოდ

6. ეს სამი ვნებაა: ავხორცობა, ვერცხლისმოყვარეობა და ამპარტავნება.

გადალახავს ვნებათა ზღვას, და ეგვიპტელებსაც, ანუ ვნებებს ცრემლთა წყალში დანთქმულს იხილავს. მაგრამ თუ ის ჩვენთან არ მოვა, მაშინ “ოხრასა ღელვათა მისთასა (ანუ ხორცს) ვინ დაუთმოს?!” (ფსალმ. 64. 8).

43. თუ ღმერთი ჩვენში საქმით “აღსდგება” – მაშინ “განიბნინენ ყოველნი მტერნი მისნი”; თუ ჭვრეტით მივილტვით მისკენ – მაშინ გაუჩინარდნენ და “ივლტოდენ მოძულენი მისნი პირისა მისისაგან” და ჩვენგან (შდრ. ფსალმ. 67. 2).
44. ძმებო, ვეცადოთ, საღმრთო საქმე შრომით, და არა ცარიელი სიტყვებით ვისწავლოთ, რადგან სიკვდილის ჟამს საქმეების, და არა სიტყვების ჩვენება მოგვიხდება.
45. როცა დამალული განძის შესახებ იგებენ, დიდი შრომის ფასად ეძიებენ მას, და როცა პოულობენ, ყოველნაირად ცდილობენ მის დაცვას. ვინც უშრომლად მდიდრდება, ის ადვილადაც აბნევს.
46. ძნელია ძველ ჩვეულებათა სრული აღკვეთა. ვინც მათ ახალსაც ურთავს და უმატებს, ასეთს ან ცხონების იმედი აქვს წარკვეთილი, ან მონაზვნობისგან არანაირი სარგებელი მიუღია. თუმცა, “ვიცი, ღმერთს ყოველივე ძალ-უცს და შეუძლებელ არა რაღ არს მის მიერ“ (შდრ. იობი 42. 2).
47. ზოგიერთმა მეტად რთული, ჩემს ცოდნას აღმატებული ისეთი კითხვა დამისვა, არც ერთ წიგნში რომ არ წამეკითხა. მკითხეს: “რას შობს რვა ზრახვა?⁷ რომელი მთავარი სამი ზრახვაა დანარჩენი ხუთის მშობელი?”⁸ მათ კითხვაზე საქებარი უცოდინარობით ვუპასუხე და ვთხოვე, ესწავლებინათ. ნეტარმა მამებმაც ამგვარად მასწავლეს: “სიძვის დედა ნაყროვანებაა, მოწყენილობისა – სიამაყე, დარღისა – სამივე:

7. ეს რვა ზრახვაა: ნაყროვანება, სიძვა, ვერცხლისმოყვარეობა, მრისხანება, მწუხარება, მოწყენილობა, პატივმოყვარეობა და ამპარტაუნება.

8. სამი მთავარი ზრახვაა: ნაყროვანება, ვერცხლისმოყვარეობა და პატივმოყვარეობა. ხოლო დანარჩენი ხუთი არის: სიძვა, მრისხანება, მწუხარება, მოწყენილობა და ამპარტაუნება.

ნაყროვანება, ვერცხლიმოყვარეობა და პატივმოყვარეობა. მრისხანებაც ამ სამის ნაშიერია. ხოლო ამპარტავნების დედა პატივმოყვარეობაა”.

ნეტარ მამებს ვთხოვე: “ესეც მითხარით, რას შობს რვა ზრახვა და რომელი რომლის შვილია?” მათ, უვნებლებმა, ტკბილად მიპასუხეს და მასწავლეს: “ამ უკეთურებში არ არსებობს წესრიგი და გონიერება, არამედ სრულიად მოუწესრიგებელნი და არეულნი არიან”. ამაში ბრძენმა მამებმა ვრცელი მაგალითებით დამარწმუნეს, რომელთაგან მცირედი აქაც დაწვერეთ, რათა მათი დახმარებით დანარჩენებზეც წარმოდგენა შეგვექმნოდა. მითხრეს: “უადგილო და ფუჭ სიცილს ზოგჯერ სიძვა იწვევს, ზოგჯერ – პატივმოყვარეობა (როცა ადამიანი ფიქრებში თავს იქებს) და ზოგჯერ შვება-განსვენება. ჭარბ ძილს ზოგჯერ შვება იწვევს, ზოგჯერ – მარხვა (როცა მარხული ადამიანი ამყდება), ზოგჯერ – მოწყენილობა და ზოგჯერ – ბუნებრივი მოთხოვნილება. მრავლისმეტყველების მიზეზი ხან მოწყენილობაა, ხანაც – პატივმოყვარეობა. მოწყენილობა ხან განცხრომისგან იშვება, ხან – ღვთის უშიშრობისგან. გმობას შობს ამპარტავნება, ხშირად კი იმავე გმობის გამო მოყვასის განკითხვა. გმობას ეშმაკთა შურიც იწვევს. გულქვაობა წარმოდგება სიმადრისგან, უღმობლობისა და ცუდი მიდრეკილებებისგან. ცუდი მიდრეკილებები კი შედეგია ან სიძვისა, ან ვერცხლის-მოყვარეობისა, ან ნაყროვანებისა, ან დიდებისმოყვარეობისა, ან სხვა მრავალთა. ცბიერებას შობს სიამაყე და მრისხანება, პირმოთნებას – ურჩობა, თავნებობა და თავმოძვონეობა. მათი მტერი მათივე მტერი მშობლებისგან იშვება. ბევრს არ ვილაპარაკებ თითოეული მათგანის შესახებ. რომ მინდოდეს კიდევ, მთელი სიცოცხლეც არ მეყოფოდა. ამიტომ მოკლედ ვიტყვი: ზემოხსენებულ ვნებებს ჭეშმარიტად ამარცხებს თავმდაბლობა, და ვინც მას მოიპოვებს, ყოველივეს სძლეოს.

48. ყოველგვარი ბოროტების მშობელი გულისთქმა და უკეთუ-
რებაა. ვისშიც ისინი არიან, ის უფალს ვერ იხილავს. ვერას
გვარებს პირველისგან განდგომა, სანამ მეორე ჩვენში იქნება.
49. ხელმწიფეთა და მხეცთადმი შიში იყოს ჩვენთვის ღვთის
შიშის მაგალითი, ხოლო ხორციელი სიყვარული – ღვთისადმი
ტრფივლებისა. არაფერი გვიშლის ხელს, სათნოებათა ნიმუშად
მათივე საპირისპირო საქმეები მოვიხმოთ.
50. მთელი კაცობრიობა აღივსო საშინელი ცბიერებით, სიამაყითა
და ორგულობით. ხორციელად ძველი მამებივით შრომობენ,
მაგრამ მათნაირი მადლის ღირსნი ვერ ხდებიან (თუმცა,
ჩემი აზრით, ადამიანურ ბუნებას ისე არასდროს დასჭირვებია
მადლი, როგორც ამჟამად). და სამართლიანადაც ხდება ეს!
სიწრფელითა და თავმდაბლობით, და არა შრომით, მკვიდრდება
ღმერთი სულში.
51. უფლის ძალას უძღურება წარმოაჩენს, თუმცა უფალი არც
თავმდაბალ მუშაკთ უგულუბელყოფს.
52. როცა რომელიმე მოღვაწე ხორციელ უძღურებაში აღმოჩნდება,
უძღურების მიზეზის უკეთურად გამოძიებას კი არ უნდა
შევედგეთ, არამედ სიყვარულით ისე უნდა შევიტკბოთ,
როგორც ჩვენივე სხეულის ნაწილი, და ისე უნდა მივილოთ
და განვუსვენოთ, როგორც ბრძოლაში დამაშვრალ მხედარს.
53. ზოგჯერ უძღურება ცოდვათა განწმენდის მიზნით
შეგვემთხვევა, ზოგჯერ კი – გონების დასამდაბლებლად.
54. რაჟამს ჩვენი კეთილი და ტკბილი უფალი და მეუფე იხილავს,
ვინმე ზარმაცობს და არ იღვწის, მაშინ ხშირად ხორცს
სხეულებით დაამდაბლებს, ზოგჯერ კი ვნებებისა და ბოროტი
ზრახვების საშუალებით განწმენდს სულს.
55. ყოველივე, რაც შეგვემთხვევა, ხილული იქნება ეს, თუ უხილავი,
შეგვიძლია მივილოთ ან კარგად, ან უბრალოდ, ან ცუდად.
56. ვნახე გაჭირვებაში ჩავარდნილი სამი ძმა. ერთი – ბრაზობდა,
მეორე – არ შეწუხებულა, ხოლო მესამეს – უხაროდა.

57. ვნახე მრავალი მუშაკის მიერ დათესილი მიწა. თითოეულმა მუშაკმა სხვადასხვა მიზნით დათესა: ერთს ვალის გადახდა ეწადა, მეორეს – სიმდიდრის მოხვეჭა, მესამეს – ძღვნით უფლის მომადლიერება, სხვას – გზად მიმავალთათვის თავისი ღვაწლის ჩვენება და მათგან ქების მიღება, სხვას – მტერს რომ შეწუხებოდა და შეწუხებულებიყო, სხვას – რათა უსაქმურობაში არ დაედანაშაულებინათ.
58. მუშაკთა მიერ დათესილი თესლი არის სახე მარხვისა, მღვიძარებისა, მოწყალებისა, მსახურებისა და ამის მსგავსთა; ხოლო თუ რას ვგულისხმობდი ძმათა განზრახვაში, თავად გამოიკვლიეთ.
59. რამდენადაც ჭიდან წყლის ამოღებისას ხშირად ბაყაყიცი ამოგვიყვანია, იმდენად სათნოებების აღსრულებისას ამ უკანასკნელთ მრავალგზის ფარულად ვნებებიც ერევა. ვიცოდეთ: უცხოთა შეწყნარებას ხშირად თან ერთვის ნაყროვანება, სიყვარულს – სიძვა, ცოდნას – მზაკვრობა, სიბრძნეს – ცბიერება, სიმშვიდეს – სიზარმაცე, მცონარება და ურჩობა, ღუმილს – სიამაყე, სიხარულს – ქედმაღლობა, სასოებას – უყურადღებობა, დაყუდებას – მოწყენილობა და სიზარმაცე, უმანკოების დაცვას – სიმკაცრე, თავმდაბლობას – კადნიერება; ხოლო ყოველივე ამათ ბორკილივით ადევს ამპარტავნება.
60. საყვარელნო, ნუ დაემწუხრდებით, თუ ღმერთს რამეს ვთხოვთ და გარკვეული ხნის განმავლობაში არ გვისრულებს. უფლის სურვილი ის არის, რომ ყოველი ადამიანი დაუყოვნებლივ გათავისუფლდეს ვნებებისგან. როცა ღვთისგან რამეს ითხოვენ და მაშინვე ვერ ღებულობენ, ეს იმიტომ ხდება, რომ იმ დროს უღირსად ან სიამაყით ითხოვენ, და მათი თხოვნა მაშინვე რომ დაეკმაყოფილებინა, გაამაყდებოდნენ ან გაზარმაცდებოდნენ.
61. ყველამ იცის, რომ ეშმაკები და ვნებები გარკვეული ხნით ან სამუდამოდ გვშორდებიან, მაგრამ ცოტამ იცის, თუ რატომ გვშორდებიან ისინი.

- ზოგიერთს, არა მარტო მორწმუნეს, არამედ ურწმუნოსაც, ერთის გარდა, ყველა ვნება განემორება. ეშმაკები ამ ერთს ტოვებენ, როგორც ყოველგვარი ბოროტების წინამძღვარსა და დანარჩენ ვნებათა ადგილის შემავსებელს. ეს უკანასკნელი იმდენად უკეთურია, რომ ანგელოზებიც კი ეშმაკებად უქცევია.
62. ღვთიური ცეცხლით დამწვარი ვნებათა საგანი აღიხოცება და სულიდან გაუჩინარდება.
63. ზოგჯერ ეშმაკები თავისით ტოვებენ ადამიანს, რათა როცა ეს უკანასკნელი უზრუნველობას მიეცემა, უეცრად დაესხნენ თავს, დაატყვევონ, ვნებებში დანთქან და შემდეგ თავად დაუწყოს საკუთარ თავს ბრძოლა.
64. ეშმაკთა განმორების სხვა შემთხვევაცაა ჩემთვის ცნობილი: ეს ხდება მაშინ, როცა სული ვნებებს ეჩვევა. ნათქვამის მაგალითად გამოდგებოდა ჩვილი ბავშვები, რომლებიც ისე ეჩვევიან ძუძუს წოვას, რომ შემდგომში თუნდაც ძუძუს მოსწყვიტონ, თითოს მაინც წოვენ.
65. ვიცი მეხუთე შემთხვევაც, როცა ეშმაკები და ვნებები სულს განემორებიან, რაც მაშინ ხდება, როცა სულში დიდი სიწრფელე, უმანკოება და სიკეთეა. ასეთებს მართლაც რომ სამართლიანად შეეწევა ღმერთი, “რომელმან განარიღნის წრფელნი გულისთა” (ფსალმ. 7. 11). ღმერთი ისევე შეუძნეველად განარიღებს მათ ბოროტებას, როგორც ჩვილ ბავშვებს მათდა შეუძნეველად ხდიან ხოლმე ტანსაცმელს.
66. ბოროტი ვნებები ჩვენთვის ბუნებრივად დამახასიათებელი არ არის, რადგან ღმერთმა ვნებები კი არა, სათნოებები დაბადა ჩვენში. მაგალითად: მოწყალება ბუნებრივად გვაქვს მომადლებული. ამიტომ წარმართებიც იჩენენ მოწყალებას ადამიანების მიმართ. ბუნებრივია სიყვარულიც, რადგან პირუტყვებიც კი განიცდიან ერთმანეთისგან განმორებას. რწმენაც ბუნებრივია, რადგან რწმენას ჩვენგანვე ვიღებთ და ჩვენსავე სულში ვშობთ. იმედიც ბუნებრივია. ამიტომ ვიღებთ ნათელს სასოებით, ხორციელად გამდიდრების იმედით

ვთესავთ, ვასესხებთ და ზღვაში ვმოგზაურობთ. რადგან ასეა და სიყვარული ბუნებრივად ყოფილა ჩვენში (სწორედ ესაა საკვირველი და სწორედ ეს არის სჯულისა და წინასწარმეტყველთა აღსრულება), მაშინ არც სათნოებები ყოფილა შორს ჩვენი ბუნებიდან, და დაე, ყველას რცხვენოდეს, ვინც ამბობს, რომ სათნოებათა აღსრულება შეუძლებელია.

67. ბუნებრივად არ გვახასიათებს: სრულყოფილი უმანკოება, ურისხველობა, თავმდაბლობა, ლოცვა, მღვიმარება, მარხვა და მუდმივი გლოვა-ტირილი. ზოგიერთ მათგანს იძლევიან და გვასწავლიან ან ადამიანები, ან ანგელოზები, ან თავად სიტყვა ღვთისა.
68. მოწვეულ ორ ბოროტებას შორის უფრო ნაკლების არჩევა გვმართებს. მაგალითად, თუ ლოცვაზე ვდგავართ და ამ დროს ძმა გვესტუმრება, ორი არჩევანი გვაქვს: ან ლოცვა მივატოვოთ, ან არ მივიღოთ ძმა და გავანაწყენოთ. ასეთ დროს უნდა ვიცოდეთ, რომ ლოცვაზე მეტი და აღმატებული სიყვარულია. თავისთავად ლოცვა ერთი სათნოებაა, სიყვარული კი ყველა სათნოებას მოიცავს.
69. ერთხელ ჩემს ახალგაზრდობაში ერთ ქალაქში ჩავედი. როცა სუფრას მიუჯექი, ნაყროვანებისა და სიამაყის აზრები გარს მომადგნენ. რადგან ნაყროვანების ნაშიერმა, სიძვამ, შემადრწუნა, სიამაყით დამარცხება ვამჯობინე.
70. ერისკაცებში ყოველგვარი ბოროტების საფუძველს ვერცხლისმოყვარეობა წარმოადგენს, ხოლო მონაზვნებში – ნაყროვანება.
71. ხშირად ღმერთი თავისი განგებულებით სულიერ ადამიანებს პატარა ვნებებს უტოვებს, რათა უბრალო რამისთვის საკუთარი თავი გაკიცხონ და სანატრელი თავმდაბლობის წაურთმეველი სიმიდრე მოიპოვონ.
72. დამწყებნი მორჩილების გარეშე თავმდაბლობას ვერ მოიპოვებენ, რადგან ყოველი თვითნასწავლი ხელოვანი უთუოდ ამაყდება.

73. როგორც მამები ამბობენ, ყოველგვარი სათნოება ორ სათნოებაში ერთიანდება – მარხვასა და მორჩილებაში. პირველი გულისთქმებს ანადგურებს, მეორე – თავმდაბლობის საშუალებით საძუღამოდ იცავს ადამიანს ვნებებისგან. აი, ამიტომ გლოვა ორმხრივია: ცოდვას აღზოცავს და თავმდაბლობას შობს.
74. ღვთისმომიშები ამგვარად იქცევიან: ყველას აძლევენ, ვინც სთხოვს. მათზე დიდია ის, ვინც იმასაც აძლევს, ვინც არ თხოუბს. ხოლო სრულყოფილია ის, ვინც წართმეულს უკან არ ითხოვს და პირიქით, აძლევს კიდევ.
75. ყოველგვარ ვნებასა და სათნოებაში გამოვცადოთ თავი და დავაკვირდეთ, სად ვიმყოფებით: დასაწყისში, შუაში თუ ბოლოში.
76. სამი მიზეზით გვებრძვიან ეშმაკები. ესენია: ავხორცობა, ამპარტაუნება და ეშმაკთა შური. სანატრელია უკანასკნელი, სრულიად უბადრუკი – მეორე, ხოლო უვარგისი – პირველი.
77. არსებობს ჭირის დამთმენელი ზრახვა და აზროვნება, რომელიც, თუ კაცში დამკვიდრდა, აღარც შიში ექნება და აღარც მოღვაწეობასა და ხორციელ განსაცდელს შეაქცევს ზურგს.
78. ამ სანატრელი აზრით იყვნენ შეპყრობილნი მოწამეთა სულები და ამიტომ დაითმინეს ადვილად ტანჯვა.
79. სხვაა აზრების დაცვა და სხვა – გონებისა.⁹ “ვითარცა განშორებულ არს აღმოსავალი დასავალსა”, იმდენად მეორე აღმატება პირველს, მიუხედავად მეტი სირთულისა.
80. სხვაა აზრების წინააღმდეგ ლოცვა, სხვა – მათთან კამათი და სხვა – მათი უგულებელყოფა. პირველის მაგალითია ის, ვინაც თქვა: ”ღმერთო, შეწვენასა ჩემსა მომხედენ” (ფსალმ).

9. გონება არის ფიქრის მიზეზი, ადგილი და ძალა. ის სულისთვის თვალს წარმოადგენს. აზრი კი გონების მიერაა მოფიქრებული და წარმოსახული. გონების დაცვა ისაა, როცა ადამიანი საერთოდ არ ღებულობს არანაირ უკეთურ ფიქრს; აზრების დაცვა კი გონებაში მოსულ აზრთა უკუგდებაა.

69. 2), მეორისა — შემდეგი სიტყვების მთქმელი: “მიუგო მაყუედრებელთა ჩემთა სიტყუად” საწინააღმდეგო (ფსალმ. 118. 42), და ასევე: „მტერნი ჩუენნი მეიციხვედეს ჩუენ” (ფსალმ. 79. 7); მესამის მაგალითია სიტყვები: “დავყრუვდი, და არა აღვადე პირი ჩემი” (ფსალმ. 38. 10), “დავსდეგ საცოდ პირსა ჩემსა, მიწდებოდა რად ცოდვილი წინაშე ჩემსა” (ფსალმ. 38. 2), ასევე: ”ამპარტავანნი უსჯულოებდეს ფრიად, ხოლო მე” გონებით შენი ჭვრეტისგან არ მივდრეკილვარ (ფსალმ. 118. 51). მათგან მეორე დახმარებისთვის ხშირად მიმართავს პირველს, როცა ზრახვებთან საკამათოდ მოუძხადებელია; პირველს მეორის მსგავსად მოქმედება არ შეუძლია; მესამე კი სრულიად უგულებელყოფს ეშმაკებს.
81. ბუნების კანონზომიერების მიხედვით, შეუძლებელია, უსხეულო სხეულით შემოისაზღვროს, რათა საზღვარს ვერ გასცდეს; მაგრამ ვინც საკუთარ თავში ღმერთს მოიპოვებს, მისთვის ყველაფერი იქნება შესაძლებელი.
82. როგორც საღი ყნოსვის მქონე ადამიანი გრძნობს სუნს, როცა ვინმეს დამალული აქვს ნელსაცხებელი, ისევე წმინდა სულის ადამინიც გრძნობს სხვებში იმ ფარულ სურნელებას, რომელიც თავად მასაც ღვთისგან აქვს მიღებული, და იმ სიმყრალეს, რომლისგანაც თავად გათავისუფლებულა.
83. შეუძლებელია, ყველამ მიაღწიოს უენებობას, მაგრამ ცხონება და ღვთის სათნოყოფა ყველას შეუძლია.
84. არ დაგეუფლონ უცხოტომელები, ანუ აზრები, რომლებსაც ადამიანებზე მოწეული ღვთის მიუწვდომელი განგებულები-სა და ხილვების გამოკვლევა სწადიათ, და ფარულად ჩაგაგონებენ, თითქოს ღმერთმა მიკერძოება იცის. ასეთი აზრები ამპარტავნების ნაშობია.
85. ზოგჯერ ვერცხლისმოყვარეობის ეშმაკი თავმდაბლობას იჩემებს, ხოლო ამპარტავნებისა — მოწყალების გაცემას

ჩავვაგონებს. ასევე იქცევა ავხორცობის ემმაკიც. როცა ბოლო ორი ვნებისგან განვიწმინდებით, მაშინ გავცეთ მოწყალეობა ყველგან.

86. მითხრეს, რომ არსებობენ ემმაკები, რომლებიც სხვა ემმაკებს ეწინააღმდეგებიან. როგორც მე დავრწმუნდი, ყველა ისინი ჩვენს წარწყმედას ლამობენ.
87. ყოველგვარი ხილული თუ უხილავი სულიერი საქმის წინამძღვარი ღვთის შეწევნით მოვლენილი კეთილი აზრი და სურვილია. არ აღსრულდებოდა სათნოებები, ეს უკანაგონი წინ რომ არ უძლოდნენ მათ.
88. როგორც ბრძენი სოლომონი ამბობს: “ყოველსავე საქმესა, რომელ არს ცასა ქუეშე, ჟამი უჩნს” (ეკლესიასტე 3. 1). აღნიშნულში ჩვენი საღმრთო ცხოვრების საქმეები მოიაზრება. ამიტომ უნდა ვიცოდეთ, რომ ყოველი საქმე თავის დროზე უნდა ვაკეთოთ. ცნობილია, რომ მოღვაწეებისთვის არის ჟამი უვნებობისა, და არის ჟამი ვნებების გამარჯვებისა მათი უძვიფარობის გამო.

არის ჟამი ტირილისა და ჟამი გულქვაობისა, არის ჟამი მორჩილებისა და ჟამი – წინამძღვრობისა, არის ჟამი მარხვისა და ჟამი – ჭამისა, არის ჟამი ხორცთა მტერთან ბრძოლისა და არის ჟამი ხორციელი მხურვალეების მოკვდინებისა, არის ჟამი სულიერი ზამთრისა და არის ჟამი გონების დაწყნარებისა, არის ჟამი გულისტკივილისა და არის ჟამი სულიერი სიხარულისა, არის ჟამი სხვათა სწავლებისა და არის ჟამი მოსმენისა, არის ჟამი სიბილწისა ამპარტავნების გამო და არის ჟამი სიწმინდისა თავმდაბლობისა გამო.

არის ჟამი ბრძოლისა და ჟამი – მოსვენებისა, არის ჟამი დაწყუდებისა და ჟამი – უზრუნველობისა, ზრუნვისა და გარეთ სვლისა; არის ჟამი მშვიდი ლოცვისა და ჟამი – უზაკველი მსახურებისა. ამპარტავნების მიზეზით არაფერი ვეძიოთ უდროოდ. ზამთრში არ ვეძიოთ ის, რაც ზაფხულშია

მოსალოდნელი. თესვის ჟამს ნუ მოვიწადინებთ მკას, რადგან არის ჟამი ღვაწლის თესვისა და არის ჟამი ენითაღუწერელ მადლთა მომკისა. თუ დროზე ადრე დავიწყებთ ძიებას, დროულადაც ვერ მოვიპოვებთ მათ.

89. ზოგიერთი იღუმალი განგებულებით მოღვაწეობის დაწყებამდე ღებულობს ღვთისგან მადლსა და მოღვაწეობის საზღაურს, ზოგი – მოღვაწეობის შემდგომ და ზოგიც – სიკვდილის წინ. გასარკვევია, ამ სამში რომელია ყველაზე თავმდაბალი?¹⁰
90. არსებობს ცოდვათა სიმრავლისგან, სინდისის სიმძიმისა და დიდი მწუხარებისგან გამოწვეული სასოწარკვეთილება, რაც მაშინ ხდება, როცა სული წყლულებით ივსება და დამძიმებული სასოწარკვეთილების უფსკრულში ეშვება. ასევე არსებობს ამპარტაუნებისა და სიამაყისგან გამოწვეული სასოწარკვეთილება, რომელიც მაშინ ეუფლებათ, რაჟამს ფიქრობენ, რომ დაუმსახურებლად დაეცნენ. ვინც დააკვირდება, მიხვდება, რომ ეს ორი სასოწარკვეთილება ერთმანეთისგან განსხვავდება: პირველი დაუდევრად იქცევა, ხოლო მეორე სასოწარკვეთილ მოღვაწეობაშია, რაც ურთიერთსაპირისპიროა. პირველს მარხვა და ღვთის სასოება განკურნავს, მეორეს კი – თავმდაბლობა და სხვათა განუკითხველობა.
91. მთელი შენი ცხოვრება, მორჩილებაში იქნები თუ არა, ნებისმიერი, ხილული თუ უხილავი საქმის კეთებისას, წესად და კანონად გაიხადე, რომ ყოველთვის დაფიქრდე, საქმეს ღვთისთვის აკეთებ, თუ არა. ახალბედებმა უნდა ვიცოდეთ, რომ თუ ნებისმიერი საქმის კეთებისას თავმდაბლობა არ გვემატება, მაშინ, ჩემი აზრით, ასეთი საქმე, დიდია ის თუ მცირე, არ არის საღმრთო. ღვთის ნებით ასე მიგვენიშნება, რომ ჯერ კიდევ ჩვილები ვართ. საშუალოდ წარმატებულთათვის ღვთის ნების გამოხატულება შინაგანი ბრძოლების
10. მათ შორის განსხვავება ორგვარია: ერთის მიხედვით, პირველი უფრო დაბლა დგას, ხოლო მეორის მიხედვით – უკანასკნელი.

- შეწყვეტა, ხოლო სრულყოფილთათვის – საღმრთო ნათლის გამრავლება და მატება.
92. ღიღისთვის მცირე ცდომა მცირე არ არის, ხოლო მცირესთვის ღიღი ცდომაც კი ღიღი არ არის.
93. როცა ჰაერი ღრუბლებისგან გადაიწმინდება, მზეც მკვეთრად გამოჩნდება; ასევე, მაშინ იხილავს სული საღმრთო ნათელს, რაჟამს ძველი ცოდვების მიტევების ღირსი გახდება.
94. სხვაა ცოდვა, სხვა – უქმობა, სხვა – დაუდევრობა, სხვა – ვნება და სხვა – დაცემა.¹¹ ვისაც ღვთის შეწევნით აღნიშნულის გამოძიება შეუძლია, გამოიძიოს!
95. ზოგიერთს ყველა სხვა სულიერ ნიჭსა და მადლზე მეტად სასურველად სასწაულთმოქმედება და წინასწარმეტყველება მიაჩნია, და არ იცის, რომ მათზე გაცილებით ღიღი მადლიც არსებობს, რომელიც არასდროს ეცემა.
96. ვინც სრულიად განწმენდილია, ის ხედავს, თუ რა მდგომარეობაშია მოყვასის სული, თუნდაც რომ თავად სულიერ არსებას ვერ ხედავდეს. ხოლო ვინც მხოლოდ წარმატებულია და ჯერ კიდევ სრულყოფილი არ არის, ხორციელი საქმეებიდან გამომდინარე, ხვდება სულიერსაც.
97. ხშირად პატარა ცეცხლს ყველაფერი დაუწვავს. პატარა ხვრელსაც ხშირად დაუცარიელებია მთელი ნაშრომი.
98. ხშირად, როცა ჩვენი მტერი, ხორცი, განსვენებაშია, გონება აზროვნებს და წარმწყმედელი მხურვალეობა არ აღიძვრება. ხშირად კი, როცა ხორცს შრომით გავთანგავთ, ხორცთა ბოროტი აღძვრა გვეუფლება. ეს იმიტომ ხდება, რათა ჩვენს თავს კი არ მივენდოთ, არამედ მას, რომელიც უხილავად მოაკვდინებს ჩვენს ცოცხალ მტერს – ხორცს.
-
11. ცოდვაში ნებისმიერი მცნების დარღვევა იგულისხმება, უქმობაში – როცა არ იღვწიან და ღვთის საქმეებს არ აკეთებენ. დაუდევრობაა, როცა სიკეთეს აკეთებენ, მაგრამ ზარმაცობენ და საქმეს ბოლომდე არ ასრულებენ. ვნება ვნებებით შეპყრობილი გონების ჩვევადქცეული და ძნელად განსადევნი მიღრეკილებებია. დაცემა ურწმუნობასა და ხორციელ ცოდვაში ჩავარდნაა.

99. ვისაც ღვთის გამო ვუყვარვართ, სწორედ მასთან უნდა ვიყოთ მოკრძალებულნი და არ გაუეთამამდეთ. არაფერი ისე არ ანადგურებს სიყვარულს და ბაღებს სიძულვილს, როგორც სითამამე.
100. მშვენიერია და წმინდა მჭვრეტელი სულიერი თვალი. ანგელოზთა შემდგომ ის ყველა სხვა ქმნილებას აღემატება მშვენებით. ამიტომ, სიყვარულის გამო სცნობენ ვნებებით შეპყრობილნიც სხვათა გულისნადებს, მით უმეტეს, როცა ხორცთა წუმპეში არ ეფლობიან და არ ირყვნებიან.
101. თუ უნივთოს მართლა ვერაფერი აღუდგება წინ ისე, როგორც ნივთიერი,¹² მაშინ გულისხმაჰყოს მან, ვინც ამას კითხულობს.
102. ვინც სულიერად სუსტია, ის ხორციელი გასაჭირისა და განსაცდელის მიხედვით ხვდება, რომ ღმერთმა მოხელა;¹³ ხოლო სრულყოფილნი სულიწმიდის მოსვლითა და მადლის გამრავლებით სცნობენ ამას.
103. არსებობენ სრულყოფილი ადამიანები, რომლებიც დიდ სათნოებებს, საღმრთო სურვილით გამხნეებულნი, მდაბალი გულით ადასრულებენ. არიან ისეთებიც, ამპარტავნებით რომ ხელყოფენ დიდ საქმეს და შერცხვენილნი რჩებიან.
104. არსებობს ეშმაკი, რომელიც სარეცელზე დაწოლის ჟამს მოდის ჩვენთან და ბოროტი, ბილწი აზრებით ცდილობს ჭრილობის მიყენებას. თუ მას უყურადღებოდ დავტოვებთ, ლოცვით არ შევებრძოლებით და მსგავსი ბოროტი ფიქრებით დავიძინებთ, მაშინ სიზმრებიც ბილწი გვექნება.

12. უნივთოში სული მოიაზრება, ხოლო ნივთიერში – ხორცი. ამიტომ ებრძვის ხორცი სულს.

13. ეს შემდეგს ნიშნავს: როცა სულიერად უძლეური ადამიანი ავადმყოფობისა და განსაცდელების დროს მოთმინებას შეიძენს, მაშინ მიხვდება, რომ ღმერთმა მოხელა.

105. ასევე არსებობს ეშმაკი (მას წინამავალი და მსტოვარი ეწოდება), რომელიც გაღვიძებისთანავე მოდის ჩვენთან და გონებაში მოსული პირველივე აზრის შერყვნას ცდილობს.
106. დაწყება დღისა უფალს მიეცი, რათა გათენებისთანავე ღვთიური, და არა ეშმაკეული ფიქრები დამკვიდრდეს შენში; რადგან ვინც პირველი მოვა შენთან, იმისი იქნება ის დღეც.
107. სათნოების ერთმა კეთილმა მუშაკმა ყურადსაღები რამ მითხრა: “გათენებისთანავე ვხვდები, თუ როგორ გავატარებ მთელ დღეს”.
108. ღვთისმსახურებისა და წარწყმედის მრავალი გზა არსებობს. ამიტომ ხშირად რომელი გზაც ერთისთვის რთულია, მეორისთვის ადვილია; მაგრამ ორივე ღვაწლი სათნოა ღვთისთვის.
109. როცა განსაცდელში ვართ, ეშმაკებიც მაშინ გვებრძვიან, რათა ან ურიგო რამ ვთქვათ, ან უმართებულოდ მოვიქცეთ. რაჟამს მიზანს ვერ აღწევენ, მაშინ ჩვენში ფარულად თესავენ ამპარტავნულ მადლიერებას.
110. ვინც ზეციურ საქმეს აკეთებს, განშორების შემდგომ ზემოთ ადის, ხოლო ვინც მიწიერზე ფიქრობს, ქვემოთ ჩადის. განშორებულთაგან შუალედურ მდგომარეობაში ვერავინ დარჩება.¹⁴
111. ქმნილებათა შორის ერთადერთია სული, რომელიც მარტო კი არა, სხვასთან ერთად იბადება. საოცარია, თუ როგორ

14. განშორებაში სიკვდილი იგულისხმება. რას ნიშნავს ზემოთ ასვლა და ქვემოთ ჩასვლა? ნათქვამი სულს ეხება: სული ან ზეცაში ადის, ან ქვესკნელში ჩადის. საშუალო მდგომარეობა არ არსებობს. ხოლო ხორცი მიწაზე რჩება.

15. ადამიანის სულსა და სხეულზე ლაპარაკობს. ადამიანის სული სხეულთან ერთად იბადება და მასში არსებობს. ნეტარ მამას უკვირს, სხეულთან განშორების შემდეგ სხეულთან ერთად დაბადებულ სულს როგორ შეუძლია იყოს სრულყოფილი, უვნებელი და უცვლელი.

შეუძლია უვნებლად არსებობა მის გარეშე, ვისთან ერთადაც დაიბადა?!¹⁵

112. ღვთის სათნო ასულებს დედები შობენ, ხოლო მათ დედებს – უფალი; მათ მოწინააღმდეგე ბოროტ ასულებს დედები შობენ, ხოლო მათ დედებს – ეშმაკი.
113. “მოშიში¹⁶ ბრძოლად ნუ განვაღწ”, – ბრძანებს მოსე, უფრო კი – ღმერთი. ვაითუ, უკანასკნელი სულიერი ცდომა პირველ ხორციელ დაცემაზე უარესი აღმოჩნდეს.¹⁷

სხეულის ნათელი ხორციელი თვალია, ხოლო საღმრთო სათნოებათა გონებისმიერი ნათელი განსჯა და ცოდნაა.

ისევ განჯისა და გულისხმისყოფისთვის

(ნაწილი მერე)

114. როგორც მოწყურებულ ირემს სურს წყაროს წყალი, ისე მონაზვნის სულს – სახიერი ღვთის კეთილი ნების შეცნობა. ამასთან სურს გაიგოს, თუ რომელია შერეული¹⁸ და რომელი – ბოროტის ნება. აღნიშნულზე ვრცელი და რთულად გასაგები საუბარი გვექნება, კერძოდ: თუ რომელი საქმის

16. მოშიში – ხორცთა მოყვარე ადამიანია. ვინც შშიშარაა, უგულო, უყვარს და ეცოდება საკუთარი ხორცი, ასეთი მოღვაწეობას არ უნდა შეუდგეს.
17. ხორციელი დაცემა ცოდვებია, ხოლო სულიერი ცდომა – სასოწარკვეთილება. სულიერი ცდომა იმიტომ არის პირველ ხორციელ დაცემაზე უფრო მძიმე, რომ ვინც სულიერი ცხოვრების აღთქმას ერთხელ დებს და ისევ ეცემა, მას გაცილებით უძნელდება წამოღვომა, რადგან სიამაყის გამო ეცემა. უკანასკნელ ცდომაში სასოწარკვეთილება იგულისხმება. სასოწარკვეთილი ადამიანი თუ ვინმემ არ წამოაყენა, წარწყმდება.
18. რომელ შერეულ ნებაზე ლაპარაკობს ნეტარი მამა? – ხშირად ადამიანის ღვთის ნების გარეშე აკეთებს რამე საქმეს. შემდეგ ადამიანის ნებას მეფესუღლად ეშმაკის ნებაც შეერევა და საქმე უკეთური ხდება. მოგვიანებით მასში ღვთის ნება ერთვება და საქმე კეთილად გარდაიქმნება.

დაუყოვნებლივ კეთება გვმართებს თანახმად ნათქვამისა: ვაი არს მისდა, რომელი ადროებდეს დღითი დღე და ჟამითი ჟამად (იხ. ზირაქი 5. 8), და რომლისა – მშვიდად, დიდი დაფიქრების შემდგომ, თანახმად წინასწარმეტყველის სწავლებისა: განზრახვითა კეთილთა იქმნების ბრძოლად (იხ. ივაზნი 24. 6); ასევე ნათქვამია: “ყოველივე შუენიერად და წესიერად იქმნებოდენ” (1 კორინთ. 14. 40). ყველასთვის ადვილი არ არის, გაიგოს ის, რაც რთული გასაგებია. თავად ღმერთშემოსილი წინასწარმეტყველიც კი, ვისთანაც სულიწმიდა იყო დამკვიდრებული, მრავალგზის ლოცულობდა ამისთვის და ამბობდა: “მასწავე მე, რადთა ვყო ნებაჲ შენი, რამეთუ შენ ხარ ღმერთი ჩემი” (ფსალმ. 142. 10). ასევე ამბობდა: “მაუწყე მე, უფალო, გზაჲ, რომელსაცა ვიდოდი”, რადგან ამა სოფლის ყოველგვარი საზრუნავისა და ვნებათაგან “ადვილე სული ჩემი” და ავმალლდი (შდრ. ფსალმ. 142. 8).

115. ვისაც ღვთის ნების შეცნობა სწადია, საკუთარი ნება უნდა მოაკვდინოს, რწმენით მარტივი და წრფელი გულით ილოცოს, შემდეგ სულიერ მამებს ან ძმებს დაეკითხოს და მათი ნათქვამი, თუნდაც მის აზრებს ეწინააღმდეგებოდეს, როგორც ღვთის პირიდან გამოსული, ისე მიიღოს. უფალი არ უგულუბელყოფს მამათა რჩევას რწმენითა და გულწრფელად მინდობილ სულებს, თუნდაც რომ დიდად სულიერნი და მცოდნენი არ იყვნენ ისინი, ვისაც რჩევას ეკითხებიან. ვისაც კითხვით მიმართავენ, უმეცარნიც რომ იყვნენ, მათში თავად ყოვლადბრძენი და კეთილი უფალი ამეტყველდება.
116. დიდია იმათი თავმდაბლობა, რომლებიც ზემოხსენებულს სიხარულით, დაუეჭვებლად ასრულებენ. თუ მავანი ფსალმუნითა და საგალობლით “აღალებდა ივაკთა” (ჩასწვდა ივაკებში დაფარულ აზრს – რედ.), მაშინ წარმოიდგინეთ, უსულო საგალობელზე რამდენად მეტია და რამდენად მეტს სცნობს მეტყველი გონება და გონიერი სული.

117. ვინც ზემოხსენებულის თანახმად მოქცევა არ ისურვა და თავისით, საკუთარი ძალებით სცადა უფლის ნების შეცნობა, ბევრი რამ გვიამბეს. თქვენც გიამბობთ მათ შესახებ.
118. როცა ორი განზრახვა ჰქონდათ და ღვთის ნების გაგება ეწადათ, ზოგიერთმა ხორციელ სიყვარულს სრულიად განაშორა გონება და ძალა დაატანა, რათა ამ ორიდან არც ერთი მათგანისკენ მიდრეკილიყო; განსაზღვრული დღეების განმავლობაში მხურვალე ლოცვის შემდგომ საკუთარი ნებისგან განშიშვლებული გონება წარუდგინა ღმერთს, და როცა უხილავი გონება მის გონებას უხილავად გაესაუბრა და უმჯობესი აუწყა, ანუ როცა ერთი აზრი სრულიად გაუჩინარდა მისი სულიდან, მაშინ სცნო ღვთის ნება. ზოგიერთმა საქმის გამო მოწეული განსაცდელებისა და დაბრკოლების მიხედვით სცნო, რომ საქმეს ღმერთი აბრკოლებდა თანახმად მოციქულის ნათქვამისა: “ვინებეთ მისვლად თქუენდა... ერთ გზის და ორ გზის, და დამბრკოლნა ჩუენ...” (1 თესალ. 2. 18); სხვებმა, პირიქით, საწინააღმდეგო მიიღეს ღვთის ნების ნიშნად და საქმის გამო მოწეული ჭირისა და განსაცდელების მიხედვით სცნეს, რომ ღვთის ნება იყო საქმის გაკეთება. სხვები იმით მიმხვდარან ღვთის ნებას, როცა საქმეში ხელი მომართვით და ყოველივე წარმატებით დაგვირგვინებულა მსგავსად ნათქვამისა: “ყოველსავე მოქმედსა კეთილისასა ღმერთი განუმარჯვებს”.
119. ვისაც უფალი ჰყავს განმანათლებლად, მისი გონება ღვთის შეწევნით თავად განათლდება და მიხვდება, თუ რომელი საქმე უნდა აკეთოს დაუყოვნებლივ და რომელი – მოგვიანებით. თუ კაცს რამე საქმეში ჯერ კიდევ ეჭვი ეპარება და დარწმუნებული არ არის, უნდა ვიცოდეთ, რომ ჯერ კიდევ გაუნათლებელია და დიდებისმოყვარე მისი სული.
120. ღმერთი უსამართლო არ არის და არავის უკეტავს კარს, ვინც თავმდაბლად რეკავს და ითხოვს.

121. ყოველი საქმის კეთებისას დავაკვირდეთ, თუ რა მიზანი გვამოდრავებს. კეთილი ბოლო ექნება ყოველ საქმეს, რომელსაც მხოლოდ ღვთისთვის, ყოველგვარი ხორციელი განზრახვისა და აზრის გარეშე გავაკეთებთ, თუნდაც რომ ამ საქმისგან სიკეთეს არ ველოდეთ. და თუ ხორციელი მიზნები გვამოდრავებს, არ ვიცი, რამდენად კარგი ბოლო ექნება, რადგან საეჭვოა ასეთი საქმე.
122. შეუცნობელია ღვთის სამართალი. თავისი განგებულებით ის ხშირად გვიმაღავს თავის ნებას, რადგან უწყის, თუნდაც ვიცოდეთ, მაინც რომ არ აღვასრულებთ მას. ის იმიტომ არ გვიცხადებს ყოველთვის თავის ნებას, რომ მისი აღუსრულებლობისთვის უფრო მეტად არ დავისაჯოთ.
123. წრფელი გული ცბიერებისგან შორსაა და უსაფრთხოდ დაცურავს უმანკოების ნავით.
124. არსებობენ ახოვანი სულები, რომლებიც ღვთის სიყვარულითა და მდაბალი გულით საკუთარ ძალებს აღმატებულ საქმეებს ხელყოფენ. არსებობენ ამპარტავანი გულებიც, რომლებიც იმავე საქმეს ეჭიდებიან. ეშმაკი ხშირად გვიბიძგებს, ვაკეთოთ ჩვენს ძალას აღმატებული საქმეები, რათა შემდეგ სულმოკლეობა დაგვეუფლოს, რომელი საქმის კეთებაც შეგვეძლო, იმასაც თავი დავანებოთ და მტრების დასაცინი გავხდეთ.
125. მინახავს სულიერ და ხორციელ უძლურებაში მყოფი ადამიანები, რომლებიც ცოდვების სიმრავლის გამო თავიანთ ძალებს აღმატებულ მოღვაწეობას შეუდგნენ და ვერ იტვირთეს. მე ამგვარად დავარიგე ისინი: “ყოველთა შემოქმედი – ღმერთი სინანულს თავმდაბლობის, და არა შრომის მიხედვით იწირავს”.
126. ზოგჯერ აღზრდაა მრავალი ბოროტების მასწავლებელი, ზოგჯერ კი – ცუდი ადამიანების საზოგადოება; მაგრამ, უმთავრესად, სულის უკეთურება და ცბიერი გონებაა წარწყმედის მიზეზი.

127. ვინც შორსაა ამ ორი ბოროტებისგან, ის მესამისგანაც შორს იქნება; ხოლო ვისშიც მესამეა, ის ყველგან დაუცველი იქნება, რადგან არ არსებობს ადგილი, რომელიც ადამიანს ცოდვისგან დაიცავდა, თუ თავად არ ეცდებოდა მისგან განშორებას.
128. თუ ურწმუნოები ან ბოროტად მორწმუნეები (ერეტიკოსები – რედ.) ბოროტი განზრახვით გვეკამათებენ, ერთი ან ორი სწავლების შემდეგ გავეცალოთ; მაგრამ თუ ჭეშმარიტების ცნობა გულწრფელად სურთ, მაშინ სიცოცხლის ბოლომდე ნუ დავცხრებით და სიკეთე ვასწავლოთ; თუმცა ორივე შემთხვევაში ჩვენი სულიერი სიმტკიცეიდან და შესაძლებლობიდან გამომდინარე უნდა მოვიქცეთ.
129. დიდი უგუნურებაა, როცა წმიდანთა ზებუნებრივი ღვაწლის გაგების შემდგომ ცხონების იმედს კარგავენ – პირიქით, მათ ორგვარი სარგებლის მიღება შეუძლიათ, თუ სურვილი ექნებათ: ან შურს აიღებენ და სიკეთეში მხნედ მიბადებენ, ან საკუთარ თავს გაიცნობენ და სანატრელი სიმდაბლით თავიანთ უძლურებას შეიცნობენ, რაც, თავის მხრივ, სიკეთის მომტანია.
130. ეშმაკთა შორის არიან ისეთებიც, რომლებიც დანარჩენებზე უფრო ბოროტები არიან. ისინი არამართო იმისთვის გვებრძვიან, რომ ჩვენ შევცოდოთ, არამედ რათა სხვებიც ვაზიაროთ ბოროტებას და შესაბამისად, უფრო მეტად დავისაჯოთ.
131. ვნახე კაცი, რომელმაც სხვისგან ისწავლა ბოროტი ჩვეულება. ამ ჩვეულების მასწავლებელი შემდგომში მიხვდა, ბოროტებას თავი დაანება და შეინანა, მაგრამ მოწაფის ცოდვის გამო ძნელი და უშედეგო აღმოჩნდა მისი სინანული.
132. ნამდვილად დიდია და უზომო ბოროტ სულთა უკეთურება, რასაც ცოტანი თუ სცნობენ, თანაც ეს ცოტანიც ყველაფერს ვერ ხვდებიან. მაგალითად: რატომ ხდება, რომ ზოგჯერ შვებისა და სიმადრის ჟამს მშვენივრად ვფხიზლობთ, და მარხვისა და მოღვაწეობის ჟამს საშინლად გვეძალეება ძილი? დაწყულების დროს გული გვიქვავდება, ხოლო ხალხში

ყოფნისას ღმობიერება გვეუფლება? მშვიდნი ბოროტ სიზმრებს ვნახულობთ, ხოლო მადარნი — არაფერს? მოღვაწეობის დროს პირქუშად ვართ, ხოლო ღვინის დაღვევის შემდგომ ღმობიერნი და მხიარულნი ვხდებით? ვისაც შეუძლია, უფლის შეწევნით გაანათლოს გაუნათლებლნი, ჩვენ კი გაუნათლებლნი ვართ და ვერ ვხვდებით მსგავს საქმეებს. მაგრამ ერთს კი ვიტყვით: აღნიშნულ ცვლილებათა მიზეზი ყოველთვის ეშმაკი არ არის. ზოგჯერ ეს ჩემი ბუნებიდან გამომდინარე ხდება, რომელიც ამ საწყალი, ტლანქი და ჩემს წინააღმდეგ მებრძოლი ხორცისგან გადმომეცა.

133. როცა ზემონახსენები საქმეებიდან რომელიმე შეგვემთხვევა, მხურვალედ, მდაბლად უნდა ვევედროთ უფალს. და თუ ვედრების შემდგომაც იმავე მდგომარეობაში ხანგრძლივად დავრჩით, მაშინ უნდა დავასკვნათ, რომ ამის მიზეზი ეშმაკი კი არა, ჩვენი ბუნებაა ან ღვთის განგება, და ღმერთს საწინააღმდეგო მოქმედებით ჩვენთვის სარგებლობის მოტანა და ჩვენი სიამაყის მოღრეკა მოუწადინებია.
134. რთულია და ძნელი ღვთის სამართლის უფსკრულის გამოძიება. მისი მადიებლნი სიამაყის ნავით დაცურავენ.
135. ერთმა ძმამ დაფარულთა მცნობელ ბერს ჰითხა: “რატომ ამკობს უფალი ნიჭებითა და სასწაულთქმედების მადლით მას, ვინც, იცის, რომ დაეცემა?” მან უპასუხა: “პირველი: რათა სხვები გაფრთხილდნენ; მეორე: რათა ადამიანის თავისუფალი ნება წარმოაჩინოს; და მესამე: რათა დაცემულებმა თავი ველარ გაიმართლონ საშინელ სამსჯავროზე”.
136. ძველი რჯული, როგორც არასრულყოფილი, ამბობს: “იგულე თავი შენი” (2 სჯული 15. 9); ხოლო სრულყოფილმა უფალმა ძმის გამოსწორება გვიბრძანა და თქვა: “უკეთუ შეგცოდოს შენ ძმამან შენმან...” (მათე 18. 15) და ამისი შემდგომი.

137. თუ სუფთა გულით ამხილებ და მდაბლია შენი რჩევა, უფლის სიტყვისამებრ მოიქეცი, და განსაკუთრებით იმათ ასწავლე, ვინც სწავლების მიმღებია; თუ ამგვარი სიმაღლისთვის არ მივიღწევია, მაშინ რჯულის შესაბამისად იმოქმედე და ფრთხილად იყავი.
138. არ გაგიკვირდეს, თუ შენი საყვარელი ადამიანებიც გმტრობენ, რადგან ზოგიერთი ადამიანი ეშმაკის ჭურჭელია, მით უმეტეს, ეშმაკთა მტრებთან მიმართებაში.
139. საყვარელნო, ერთი რამ ძალიან მაკვირვებს: იმ დროს, როცა სათნოებებში შემწედ გვყავს ყოვლისშემძლე ღმერთი, ანგელოზები და წმიდანები, რატომ მივისწრაფით უფრო მეტად ბოროტებისა და ვნებებისკენ, რაშიც მხოლოდ ეშმაკები გვეხმარებიან? აღნიშნულზე არც ბევრი რამის თქმა შემიძლია, და არც სურვილი მაქვს.
140. თუ ყოველი ქმნილება დაბადებიდანვე მინიჭებულ ბუნებას ინარჩუნებს, როგორც გრიგოლ ღვთისმეტყველი ამბობს, მაშინ, “შე როგორღა ვარ ღვთის ხატება და ამასთანავე თინით შეზავებული?” და თუ რომელიმე ქმნილება თანდაყოლილი ბუნების გარდა სხვა რამესაც იძენს, მაშინ, ცხადია, რომ თავისივე მონათესავისკენ ექნება დაუცხრომელი სურვილი.
141. ადამიანმა ყოველი ღონე უნდა იხმაროს და მთელი ძალისხმევით ეცადოს, რათა აღიყვანოს და ღვთის საყდარზე დასვას თიხა. ვერავინ იმართლებს თავს, რადგან ხსნილია მისკენ მიმავალი გზა და კარი.
142. როცა სულიერ მამათა სათნოების შესახებ იგებენ, ადამიანთა სულსა და გონებაში მათი მოშურნეობის მიბაძვის სურვილი აღიძვრება; მამათა სწავლების მოსმენისას კი მათი მიბაძვის სურვილი უჩნდებათ, რის მიღწევაშიც საღმრთო შურის მქონე ადამიანებს მამათა სწავლება უწევს ხელმძღვანელობას.
143. განსჯა სიბნელეში ანთებული სანთელია, გზააბნეულთა წინამძღოლი და ბრმათა განმანათლებელია.

144. განსჯის მოყვარე ადამიანი ჯანმრთელობას აღიდგენს და სწეულებას აღმოფხვრის.
145. ვისაც სხვების უმნიშვნელო საქმეები აკვირვებს, ორი მიზეზის გამო იქცევა ასე: ან ძალიან უმეცარია, ან დიდი თავმდაბლობის გამო აღიღებს და აზვიადებს მოყვასის საქმეებს.
146. შევეცადოთ, არამართო ვებრძოლოთ ეშმაკებს, არამედ დავამარცხოთ კიდეც. ვინც იბრძვის, ზოგჯერ იმარჯვებს და ზოგჯერ მარცხდება; ხოლო ვინც ამარცხებს, ყოველთვის გამარჯვებულია.
147. ვინც ვნებები დაამარცხა, ის ეშმაკებსაც თრგუნავს. თავს აჩვენებს, თითქოს ისევ ვნებებშია, შეცდომაში შეჰყავს ისინი და ბრძოლასა და განსაცდელს ირიდებს თავიდან.
148. ერთხელ ერთი ძმა გალანძღეს. ძმა საერთოდ არ აღშფოთებულა, ჯერ გონებაში ილოცა, შემდეგ მთელი ხმით ტირილი მორთო, ვითომ ლანძღვამ ძალიან ატკინა გული და ამგვარად დაფარა, უვნებობაში რომ იმყოფებოდა.
149. ერთ ძმას საერთოდ სძულდა უფროსობა, მაგრამ სხვებს აჩვენებდა, თითქოს, უფროსობა გულით ეწადა.
150. როგორ გადმოვცე იმ ადამიანის სიწმინდე, რომელიც სამეძაოში ვითომ ბოროტი განზრახვით შევიდა, და სინამდვილეში მეძავები სიწმინდის გზაზე დააყენა?!
151. განთიადზე ერთ დაყუდებულს ყურძნის მტევანი მიართვეს. ეშმაკისთვის ნაყროვნად რომ მოეჩვენებინა თავი, ბერმა ყოველგვარი სურვილის გარეშე მაშინვე შეჭამა ხილი, როგორც კი ყურძნის მიმტანი წავიდა.
152. სათნოებებით შემკულ ერთ ადამიანს ცოტა ფინიკი დასჭირდა და შემდეგ ყოველდღე ისე აჩვენებდა თავს, თითქოს მის გამო ძალიან წუხდა, თუმცა სრულებითაც არ დარდობდა.
153. ასეთებს დიდი სიფრთხილე და სიფხიზლე მართებთ. ვაითუ, ეშმაკთა დასაცინი ისინი გახდნენ, ვისაც მათი დაცინვა ეწადა. მათზე ამბობდა ნეტარი პავლე მოციქული: “ვითარცა მაცთურნი და ჭეშმარიტნი” (2 კორ. 6. 8).

154. ვისაც სურს, ქრისტეს წმინდა სხეულითა და გულით წარუდგეს, მან მრისხანება უნდა დაიოკოს და მარხვა დაიცვას, რადგან უამისოდ ამო იქნება მისი ყოველი შრომა.
155. როგორც სხვადასხვაგვარი თვალისჩინი არსებობს, ზოგი ცუდად ხედავს და ზოგი – კარგად, ისე სხვადასხვაგვარად ანათებს სამი მზე თითოეული კაცის სულში.
156. სხვა ხორციელი ცრემლებით გამოწვეული სულიერი სიხარული და სხვა – სულიერი ცრემლებით; სხვაგვარია სიხარული, როცა ხორციელი თვალთ ხედავენ და სხვაგვარი – როცა სულიერი თვალთ ჭვრეტენ; სხვაგვარია სიხარული, რომელიც სიტყვების მოსმენის შედეგად ეუფლებათ და სხვაგვარი – როცა სიხარული თავისით აღიძვრება სულში; სხვაა მორჩილებით და სხვა – დაყუდებით გამოწვეული სიხარული. ჩამოთვლილთაგან განსხვავებით არსებობს ისეთი მდგომარეობაც, როდესაც გონებააღფრთოვანებულნი სულით წარდგებიან ქრისტეს ნათლის წინაშე, რისი ენით გამოთქმა და აღწერა შეუძლებელია.
157. არის სათნოებები და არის სათნოებათა მშობლები. ბრძენი ადამიანი უმთავრესად მშობელთა მოპოვებას ცდილობს.
158. მშობელთა მასწავლებელი თავად უფალია ძალითა თვისითა, ხოლო შვილთა მასწავლებელი მრავალია.
159. ყურადღებით ვიყოთ, რომ მარხვის დროს საკვების ნაკლებობა ძილით არ ავინაზღაუროთ, რაც ისეთივე უგუნურება იქნებოდა, როგორც მღვიძარების ჟამს ბევრი ჭამა.
160. ვნახე სათნოების მუშაკნი, რომელთაც განსაცდელის დროს მცირედ მიუშვეს მუცელი, მაგრამ შემდეგ ამ მხნე და ახოვანმა ადამიანებმა მთელი ღამე ლოცვაზე დგომით დასაჯეს სტომაქი და ასე ასწავლეს მას, სიხარულით გაქცეოდა სიმაძღრეს.
161. უპოვართ ძლიერ ებრძვის ვერცხლისმოყვარეობის ეშმაკი. როცა მათ დამარცხებას ვერ ახერხებს, მაშინ გლახაკთა მოწყალეობას იმიზეზებს და აიძულებს, არაფრის მქონენი ნივთთა მფლობელნი გახდნენ.

162. როცა სასოწარკვეთილება შეგვებრძოლება, მაშინ გავიხსენოთ უფლის მცნება, პეტრე მოციქულს რომ მისცა და უბრძანა, სამოცდაჩვიდმეტჯერ ეპატიებინა მოყვასისთვის. განა უფრო მეტს არ გააკეთებს ის, ვინც სხვას ამგვარი მცნება მისცა,?! ხოლო როცა სიამაყე დაგვძლევს, მაშინ გავიხსენოთ სიტყვები: “რომელმან ყოველი სჯული დაიმარხოს და სცოტეს ერთითა” ვნებითა, ანუ სიამაყით, “იქმნა იგი ყოვლისავე თანამდებ” (შლრ. იაკობი 2. 10).
163. არსებობენ ისეთი უკეთური და შურიანი ეშმაკები, რომლებიც წმიდანებს საკუთარი ნებით იმ მიზნით ტოვებენ, რომ მათ მიერ დამარცხებულნი არ აღმოჩნდნენ და არ მოაპოვებინონ გვირგვინი.
164. “ნეტარ იყვნენ მშუღობის მყოფელნი” (მათე 5. 9), და ეს არც არის საკამათო. მაგრამ მე ვნახე კაცი, რომელმაც ორ ადამიანს შორის მტრობა ჩამოაგდო, და მას შევენატრე.
ამ ორ ადამიანს ერთმანეთის მიმართ სიძვა ამოძრავებდა. ბრძენმა და გამოცდილმა ბერმა კი მათ შორის სიძულვილი დათესა: ერთს მეორეზე უთხრა, შენზე ძვირს ამბობს და ცუდად ლაპარაკობსო. იმავეს ეუბნებოდა მეორესაც. ასე შეძლო ბერმა ადამიანური ხერხით ჩაეშალა ეშმაკის მზაკვრობა და სიძულვილით სიძვა დაამარცხა.
165. არიან ადამიანები, ერთი მცნებით მეორეს რომ არღვევენ. ვნახე ორი ჭაბუკი, წმინდა გულით, ღვთიური სიყვარულით რომ უყვარდათ ერთმანეთი, მაგრამ გარკვეული ხნით იმ მიზნით დაშორდნენ ერთმანეთს, რომ სხვები არ დაბრკოლებულიყვნენ და სუფთა სინდისი ჰქონოდათ.
166. რამდენადაც განსხვავებულია ქორწილისა და დაკრძალვის ღღეები, იმდენად ვერ უთავსდება ერთმანეთს ამპარტავნება და სასოწარკვეთილება. საოცარია, რომ ეს ორი შეუთავსებელი ვნება ხშირად ერთდროულად ეუფლება სულს ეშმაკთა უწესობის შედეგად.

167. არსებობენ უწმინდური ეშმაკები, რომლებიც წმიდა წერილის განმარტებას გვასწავლიან, რასაც უმთავრესად ამპარტავანთა ან ფილოსოფიაში განსწავლულთა გულებში აკეთებენ. ისინი თავდაპირველად სწორად ასწავლიან, შემდეგ თანდათან აცდუნებენ და საბოლოოდ მწვალებლობასა და გმობაში აგლებენ.
168. როცა სწავლის დროს შევამჩნევთ, რომ მშფოთვარება, მღელვარება ან ურიგო სიხარული გვეუფლება, უნდა დავასკვნათ, რომ ეს ეშმაკთა ღვთისმებრძოლეობაა, და არა ღვთისმეტყველება.
169. შემოქმედმა ყოველ ქმნილებას თავისი წესი და დასაბამი განუსაზღვრა, ამასთან ზოგიერთს – დასასრულიც. სათნოებას კი არც საზღვარი აქვს და არც – დასასრული. ფსალმუნთა მგალობელი ამბობს: “ყოვლისა დასასრულისა ვიხილე ოხჭანი; ფართო არს მცნებაჲ შენი ფრიად” (ფსალმ. 118. 96).
170. თუ ზოგიერთი კეთილი მუშაკი “ვიდოდის ძალითი ძალად”, ანუ ჯერ საქმის საკეთებლად მიეცემა ძალა და შემდეგ ჭკვრეტისთვის, თუ სიყვარული არასდროს მთავრდება და “უფალმან იცევინ შესლვაჲ” შიშისა და “გამოსლვაჲ” სიყვარულისა (მდრ. ფსალმ. 120. 8), მაშინ, ცხადია, რომ სიყვარულს ბოლო არ ჰქონია, განუწყვეტლივ ვიზრდებით სიყვარულში, არც ამ წუთისოფელში, არც მომავალ საუკუნო ცხოვრებაში მოგვაკლდება ნათელი და კიდევ მეტ ნათელსა და ცოდნას შევიძენთ.¹⁹
171. ვინმეს შეიძლება გაუკვირდეს ჩემი სიტყვები, მაგრამ, ჰოი, ნეტარო, როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ახლაც გავიმეორებ:

19. შემდეგ ზე მსჯელობს: შიში ადამიანს საქმის კეთებას აიძულებს, ხოლო სიყვარული – მჭკვრეტელს ხდის. სიყვარულით ჭკვრეტა დაუსრულებელია. ამგვარად მიდის ადამიანი “ძალითი ძალად”. “უფალმან იცევინ შესლვაჲ” შიშისა, ანუ საქმისა, და “განსლვაჲ” სიყვარულისა, ანუ ჭკვრეტისა.

სათნობას ბოლო არ აქვს. უსხეულო ანგელოზებიც კი იცვლებიან, გაბუდმებით დიდებიდან დიდებისკენ მალღლებიან და ცოდნას იმდიდრებენ.

172. არ გაგიკვირდეს, თუ ეშმაკებიც ჩაგვაგონებენ რამე სიკეთეს, რომელსაც შემდგომში თავადვე წინაღუდებიან სხვა აზრებით. ამით სურთ, დაგვარწმუნონ, თითქოს ჩვენი გულისნადები იციან. სინამდვილეში, მხოლოდ ის იციან, რასაც თავად ჩაგვაგონებენ, და სხვა არაფერი.
173. ნუ განსჯი მკაცრად მას, ვინც სულიერ საკითხებზე მაღალფარდოვნად ლაპარაკობს და სხვებს მოძღვრავს, ხოლო საქმით დიდად არ იღვწის. ხშირად საქმის ნაკლებობა სიტყვით მოტანილ სარგებელს აუნახლაურებია.
174. ყველაფერი ერთნაირი კი არ გვაქვს: ზოგიერთის სიტყვა საქმეს სჯობს, ხოლო ზოგიერთის საქმე – სიტყვას.
175. ღმერთს ბოროტება არც გაუჩენია და არც შეუქმნია. ამიტომ, ცდებიან, როცა ამბობენ, რომ ზოგიერთი ვნება სულისთვის ბუნებრივია. ეს უკანასკნელნი ვერ ხვდებიან, რომ ჩვენში ბუნებრივად არსებული სიკეთე, რომელიც ჩვენდა სასარგებლოდ მოგვეცა, ვნებად ვაქციეთ. მაგალითად: თავისთავად თესლი შვილოსნობისთვისაა განკუთვნილი, ჩვენ კი სიძვის მიზეზად ვაქციეთ; ბუნებრივად მრისხანების უნარი ეშმაკთა საწინაღმდეგოდ მოგვენიჭა, ჩვენ კი მოყვასისკენ მივმართეთ; შურიც ბუნებრივადაა ჩვენში, მაგრამ არა იმიტომ, რომ ბოროტება შეგვმურებოდა, არამედ სიკეთის მოშურნეები ვყოფილიყავით; სურვილიც ბუნებრივია, მაგრამ სასუფეველის სურვილი, და არა ცოდვისა. ბუნებრივად გვახასიათებს სიამაყეც, რაც ეშმაკებთან უნდა გამოგვეჩინა, ჩვენ კი იქ ვამაყობთ, სადაც საჭირო არ არის; სიხარულის უნარიც ბუნებრივია, მხოლოდ უფლითა და მოყვასის სიკეთით უნდა გვეხარა, ჩვენ კი ბოროტებით ვხარობთ. ბუნებრივად გვახასიათებს ძვირის ხსოვნის უნარიც, რაც სულიერი მტრების, და არა ძმების მიმართ უნდა წარგვემართა.

176. მოღვაწის სული ეშმაკთა მრისხანებას იწვევს, მაგრამ ბრძოლებთან ერთად გვირგვინებიც მრავლდება.
177. ვინც ბრძოლაში ჭრილობებს არ იღებს, ის ვერც გვირგვინოსანი ხდება; ხოლო ვინც დაცემის შემდეგ იმედს არ კარგავს და ბრძოლას არ წყვეტს, როგორც მამაც მხედარს, მას ანგელოზები განადიდებენ.²⁰
178. უკუნისამდე ცოცხალია ის, ვინც სამი ღამე მიწაში დაჰყო. უკუნისამდე დაუმარცხებელი იქნება და აღარ მოკვდება ის, ვინც სამ ჟამს სძლევს.²¹
179. თუ ჩვენში გონიერების მზის გამობრწყინების შემდგომ ღვთის განგებულებით, ჩვენდა სასწავლებლად ეს მზე დასვლის ჟამს სცნობს, მაშინ მზეს სიბნელე საფარველივით ჩამოეფარება და დაღამდება. “მას შინა (ანუ ჩვენში) ვიდოდიან ლეკუნი ლომთანი” და ეკლოვან ვნებათა “მჯეცნი მალნარისანი” (რომლებიც ადრე განდევნილი გვყავდა), “მყურალნი ტაცებად” ჩვენი სასოებისა და ”თხოვად... საზრდელსა” ვნებებისთვის, საქმეებისა და ზრახვებისთვის (შლრ. ფსალმ. 103. 20-22).
180. მას შემდეგ, რაც თავმდაბლობის მზე მოგვეფინება, მხეცები, ანუ ავხორცი სულები “შეკრბეს,.. საღურთავე თჳსთა დაადგრიან” (ფსალმ. 103. 22) და გაგვეცლებიან. მაშინ ეშმაკები იტყვიან: “განადიდა უფალმან ყოფაჲ მათ თანა”

20. დაცემაში საქმითა თუ სიტვით ჩადენილი უწესო საქციელი იგულისხმება. მსგავს შემთვევაში ადამიანმა იმედი არ უნდა დაკარგოს, რომც დაეცეს, უნდა იღვაწოს, წამოღვეს და ისე შეებრძოლოს მტრებს, თითქოს არც დაეცემულა. ასეთ ადამიანს ანგელოზები იმ ერთი ძმის მსგავსად განადიდებენ, რომელიც სიძვით დაეცა, მაგრამ სასოწარკვეთილებას არ შეუპყრია და მტრები სძლია. მისი გმირობა ერთ ბერს ეუწყა.

21. ის, ვინც სამი ღამე საფლავეში დაჰყო და უკუნისამდე ცოცხალია, ქრისტეა. ის, ვინც სამ ჟამს სძლევს, არასდროს მოკვდება. ეს სამი ჟამია: ბავშვობა, ახალგაზრდობა და სიბერე. ვინც ამ სამი ჟამის განმავლობაში ვნებას ამარცხებს, ის სულიერი ცოდვით აღარ მოკვდება.

- მისი წყალობისა”; ხოლო ჩვენ ვიტყვით: “განადიდა უფალმან ყოფად ჩუენ თანა, და ვიქმნენით ჩუენ სახარულევან” (შდრ. ფსალმ. 125. 2-3), ხოლო თქვენ (ემმაკები) განიდევნეთ“.
181. “აჰა, ზის უფალი ღრუბელსა ზედა სუბუქსა”, ანუ ყოველგვარ მიწიერ სურვილზე ამაღლებულ სულზე, “მოვალს ეგჳპტედ”, ანუ თავდაპირველად ვნებებით დაბნელებულ გულში, “და შეიდრნენ ჴელითქმუნლნი ეგჳპტისანი” და გონებაში აღძრული ბოროტი აზრები (შდრ. ესაია 19. 1).
182. თუ ყოვლისშემძლე ჩვენი უფალი – იესო ქრისტე გაურბოდა ჰეროდეს, მაშინ ამპარტავნებმაც ისწავლონ და განსაცდელში ნებაყოფლობით არ ჩაიგდონ თავი. ნათქვამია: “ნუ მისცემ შედრვად ფერჴსა შენსა, არცა ჰრულეს მცველსა შენსა” (ფსალმ. 120. 3).
183. სიამაყე ისე იხლართება სიმამაცეში, როგორც კვიპაროსში – მცენარე, რომლის სახელია ზმილაკი (ლიანისებრი დეკორატიული მცენარეა – რედ.).
184. დავაკვირდეთ ჩვენს თავს, რა სიკეთეს ვფლობთ, და ვნახავთ, რომ სინამდვილეში არანაირი სიკეთე არ გავგაჩნია.
185. ყოველთვის დავაკვირდეთ, თუ რა ნიშნები ახასიათებს ვნებებს და ვნახავთ, რომ სულიერი უძღურების შედეგად ბევრ მათგანს ჩვენში ვერ ვამჩნევდით. მათ მაშინ დავინახავთ აშკარად, როცა სულიერი თვალი აგვეხილება, ხოლო სანამ ისინი ჩვენ გვეუფლებიან, ვერც ვამჩნევთ მათ.
186. ღმერთი განზრახვას განიკითხავს, საქმეებს ძალისაებრ ითხოვს და ყველაფერში კაცთმოყვარეობას იჩენს.
187. დიღია, ვინც ყველაფერს აკეთებს, რისი კეთებაც შეუძლია; მაგრამ უფრო დიღია ის, ვინც თავის ძალებს აღმატებულ საქმეს თავმდაბლად ეჭიდება.
188. ემმაკები ზმირად ჩაგვაგონებენ, თავი ვანებოთ მსუბუქ, მაგრამ სასარგებლო საქმეებს და ჩვენს შესაძლებლობას აღმატებულ, უფრო მძიმე საქმეებს შევებათ.

189. ვფიქრობ, იოსები უვნებობის გამო კი არ არის ნეტარი, არამედ იმიტომ, რომ ცოდვას განერიდა.
190. გასარკვევია, რომელი და რამდენი ცოდვის უარყოფისთვის ეძლევათ გვირგვინი; რადგან სხვაა სიბნელიდან გაქცევა, და სხვა, თანაც გაცილებით დიდი – მზისკენ გაქცევა.
191. სიბნელე იწვევს დაბრკოლებას, დაბრკოლება – დაცემას, ხოლო დაცემა – სიკვდილს.
192. როცა გონება ღვინით უბნელდებათ და ეცემიან, წყლით იბანებიან, ხოლო როცა ვნებებით ეცემიან – ცრემლებით.
193. სხვაა გონების ამღვრევა, სხვა – შეშფოთება და სხვა – დაბნელება. პირველის მკურნალი არის მარხვა, მეორისა – დაყუდება, ხოლო მესამისა – მორჩილება და უფალი იესო ქრისტე, რომელიც “იქმნა იგი მორჩილ” (ფილიპ. 2. 8).
194. არაფერი გვიშლის ხელს, სულის განწმენდა ნივთიერი სამოსის რეცხვას შევადართო, რადგან ტანსაცმელს მრეცხავი და საღებავი რეცხავს და ალამაზებს. მონასტრის კრებული სულიერი სამრეცხაოა, რომელიც სულიერ ჭუჭყლს, სიტლანქესა და ცოდვას განწმენდს. როცა სული მრისხანებისა და გულღრმობის სიტლანქეს მოიშორებს, მაშინ დაყუდება გახდება მისთვის საღებავი და ფერის მიმცემი.
195. ზოგიერთის აზრით, ძველი ცოდვებით დაცემა ძველი ცოდვების არასრულფასოვანი მონანიების შედეგია. გასარკვევია, ყველამ ღირსეულად და სრულფასოვნად შეინანა, ვინც ძველი ცოდვებით აღარ ეცემა?
196. ზოგიერთი ძველი ცოდვებით იმიტომ ეცემა, რომ მათ დავიწყების უფსკრულში ისვრის და არ ფიქრობს, როგორი ტანჯვა ელოდება მათ გამო. ზოგიერთი იმიტომ სცოდავს, რომ ავხორციობის გამო ღმერთს ზომაზე მეტად კაცთმოყვარედ მიიჩნევს ან ცხოვნების იმედი აქვს დაკარგული. ვინმემ, შეიძლება, გამკიცხოს კიდევ, მაგრამ მაინც ვიტყვი: კიდევ იმიტომ ეცემიან, რომ უკვე ვეღარ თოკავენ ამ მტერს, ხორცს, რომელიც მათზე გამარჯვებას არის დაჩვეული.

197. გასარკვევია, რატომ ვერ ხედავს უხორცო და უნივთო სული მასთან მისულ უხორცო სულებს?! იქნებ, ამის მიზეზი ხორცთან კავშირია, რაც მხოლოდ იმან უწყის, ვინც ისინი შეაკავშირა?!
198. ერთმა სულიერმა და განსწავლულმა ძმამ იმ საკითხთან დაკავშირებით დამისვა კითხვა, რისი გაგებაც თავად მინდოდა: “რომელი ცოდვით მდაბლდება გონება და რომლით — ამაყდება?” მე ვაღიარე უცოდინარობა. მაშინ მან მითხრა: “ცოდნის მცირე საფუარს მოგცემ და შემდეგ თავად გამოიძიე. ვერ აამაღლებს გონების რქას სიძვა, ნაყროვანება, მრისხანება, მოწყენილობა და ძილი; ხოლო ვერცხლისმოყვარეობა, უფროსობის მოყვარეობა, მრავლისმეტყველება, განკითხვა და სხვანი ბოროტებას ბოროტებაზე უმატებს და გონებას აამაყებს”.
199. ვინც ერისკაცებთან ან მიდის, ან თავის სენაკში იღებს, და მათთან განშორების შემდეგ მწუხარების ისრით ეცემა, ნაცვლად იმისა, რომ გამხიარულდეს საფრთხისა და დაბრკოლების აცილების გამო, ასეთ ადამიანს ან პატივმოყვარეობის, ან სიძვის ეშმაკი დასცინის.
200. თავდაპირველად უნდა გავარკვიოთ, რომელი მხრიდან უბერავს ქარი, რათა აფრები გზის დამაბრკოლებელი მიმართულებით არ აღვმართოთ.
201. სიყვარულით ანუგეშე და განუსვენე მოღვაწე ბერებს, რომლებიც სულს მარხვით მუსრავენ.
202. აიძულე, იმარხულონ და საუკუნო სატანჯველი შეასხენე იმ ახალგაზრდებს, რომლებმაც სული ცოდვით შემუსრეს.
203. როგორც ზემოთ ვახსენეთ, შეუძლებელია ნაყროვანებისა და პატივმოყვარეობისგან გათავისუფლება ერთდან გამოსვლისთანავე; მაგრამ პატივმოყვარეობას ნაყროვანებით კი არ უნდა ვებრძოლოთ, არამედ უფალს მარხვით უნდა ვთხოვოთ მისგან ხსნა, რადგან ახლოსაა ჟამი ან უკვე დამდგარია,

- როცა უფალი “ქუეშე ფერჯთა” ჩვენთა ამ ვნებებსაც დაგვიმორჩილებს.
204. ერთნაირი ბრძოლები არ აქვთ ახალგაზრდა და ხანდაზმულ მონაზვნებს, რამეთუ სხვადასხვაა მათი სენიცი; მაგრამ თავმდაბლობას ჭაბუკიც და მოხუცებულიც უცდომლად მიჰყავს სინანულისკენ. აი, ამიტომ არის თავმდაბლობა ნეტარი და სანატრელი.
205. ნუ გაგაკვირვებს სიტყვები, რომელთა თქმასაც ვაპირებ: არსებობენ, მაგრამ ძალიან იშვიათად, ისეთი წრფელი, უმანკო, მზაკვრობისა და ცბიერების უმეტარი სულები, რომელთა ხალხთან ყოფნა მავნეა, რადგან მხოლოდ მოძღვართან ერთად, დაყუდებით ყოფნა შეუძლიათ. ასეთები, როგორც კიბეზე, ისე ადიან ზეცაში და შეუხებელი და უვნებელი რჩებიან მონასტრის შფოთისა და ამბოხისგან.
206. სიძვის მოყვარულთა მკურნალი ადამიანია, ბოროტთა – ანგელოზი, ხოლო ამპარტავანთა – მხოლოდ უფალი.
207. ესეც სიყვარულის გამოხატულებაა, როცა ჩვენთან მოსულ მოყვასს ნებას ვრთავთ, რაც სურს, ის აკეთოს და მხიარულ სახეს ვუჩვენებთ.
208. გამოვიკვლიოთ: როგორ, როდის და როდემდე შეიძლება იყოს სინანული სიკეთის დამლუპველი ისევე, როგორც ის არის ბოროტების გამანადგურებელი.²²
209. გამოვიძიოთ და დავისწავლოთ: როდის, როდემდე და რომელ ცოდვათა მიზეზს უნდა ვებრძოლოთ? რადგან სიკვდილის ასარიდებლად, ჩვენი უძღურებისა გამო, ზოგჯერ გაქცევა ჯობს.
-
22. ყოველთვის არა, მაგრამ ზოგჯერ სინანული სიკეთის დამაბრკოლებელია. მაგალითად, როცა რამე სიკეთეს ვაკეთებთ, შემდეგ ვნანობთ და ვწუხვართ, რატომ მოვიქეცი ასე, და არა სხვაგვარად. ასეთ დროს ჩვენს მიერ შეკრებილ სიკეთეს ვაბნევთ. ეს უნდა გაითვალისწინონ მორჩილებმა, როცა ნანობენ, რატომ დაყუდებას არ შეეუდებეთო, და მორჩილებას უგულვებლყოფენ. აი, ამ დროს სინანული სიკეთეს ღუპავს, ბოლომდე ანადგურებს მას და საბოლოოდ ადამიანს დასცემს.

210. დავაკვირდეთ და დავისწავლოთ: რომელი ეშმაკი აამაყებს გონებას და რომელი – ამდაბლებს, რომელი იწვევს სისასტიკეს, რომელი იჩემებს სიცრუით ნათელს, რომელი – უძღურებას, რომელი – გულმოდგინებას, რომელი – მწუხარებას და რომელი – სიხარულს.
211. ნუ გაგიკვირდება, თუ მას შემდეგ, რაც მონაზვნები გავხდებით, უფრო დიდ ვნებაში აღმოვჩნდებით, ვიდრე ერში ყოფნისას ვიყავით. ასეა საჭირო: თავდაპირველად ვნებათა მიზეზი უნდა წარმოჩნდეს ჩვენში, შემდეგ განვიდეს და საბოლოოდ გამოვვანძობთ. იქნებ, ჩვენში დამალულ მხეცებს თავიდან ვერ ვამჩნევდით და მხოლოდ ახლა დავინახეთ?!
212. როცა სრულყოფილებასთან მიახლოებულ ადამიანებს ეშმაკები მცირე რაოდენობაში ამარცხებენ, ეს ადამიანები მთელი ძალით იღვწიან და მარცხს ასწილად ინაზღაურებენ.
213. ქარი, როცა მსუბუქია, მხოლოდ ზღვის ზედაპირს აღელვებს, ზოგჯერ კი ქარი ზღვის გულსაც ამფოთებს. ასეა ვნებებიც: ვნებებით შეპყრობილ ადამიანებს ისინი მთელ გულს უმფოთებენ, ხოლო სრულყოფილებს მხოლოდ გონების ზედაპირს უძღვრებენ, და ამიტომაც მშვიდდებიან ისინი სწრაფად.
214. სრულყოფილები ყოველთვის სცნობენ, სულში აღძრული რომელი აზრის მიზეზია სინდისი, რომლის – დმერთი და რომლისა – ეშმაკი. რადგან ეშმაკი ადამიანს ხშირად თავიდანვე არ ჩააგონებს ბოროტებას, ამიტომაც რთულია ხოლმე მისი ამოცნობა.

სხეულს ორი ხორციელი თვალი ანათლებს, ხოლო გულის თვალი ზრახვათა და საქციელთა განსჯით ნათლდება.

სსკა სათნოებებზე

1. მტკიცე სარწმუნოება მოღვაწეობის დედაა, და თუ რა აღუდგება მას წინ, ცნობილია.
2. ჭეშმარიტ სასოებას ამა ქვეყნის სიძულვილი მოაქვს, და თუ რა არის მისი მტერი, ცნობილია.
3. უცხოებაში ღვთის სიყვარულის გამო გადიან, და თუ რა აღუდგება მას წინ, ცნობილია.
4. მორჩილებას საკუთარი თავის დამნაშავედ ცნობა და შეურაცხყოფის წადილი შობს.
5. მარხვა ჯანმრთელობის დედა და სიკვდილზე ფიქრია.
6. სიკვდილის ხსენება და ქრისტეს ვნებებზე ფიქრი სიწმინდის მიღწევაში გვეხმარება.
7. დაყუდება ხორცთა განხურვების უჩინარმყოფელია.
8. მღვიძარება და მარხვა ბოროტ, ბილწ აზრებს შემუსრავს და ბრძოლებს აცხრობს.
9. რწმენა და უცხოება ვერცხლისმოყვარეობის მკვლელია, ხოლო მოწყალება და სიყვარული ხორცსაც არ დაინდობს.
10. მუდმივი ლოცვა მოწყენილობას დევნის, ხოლო სასჯელზე ფიქრს გულმოდგინება მოაქვს.
11. მრისხანების წამალი ლანძღვა-დამცირების სიყვარულია, ხოლო გალობა, მოწყალება და უპოვარება მწუხარების მომაშთობელია.
12. ხილულთა სიძულვილს უხილავის სიყვარული მოაქვს, ხოლო დუმილი და დაყუდება პატივმოყვარეობასთან მებრძოლია. თუ მათ შორის იმყოფები, მაშინ შეურაცხყოფა შეიყვარე.
13. ხილული ამპარტავნება მკაცრი და დამამცირებელი ცხოვრების წესით განიკურნება, ხოლო უხილავს ის უხილავი განკურნავს, რომელიც უწინარეს საუკუნეთა იშვა.

14. ყოველგვარ ხილულ ქვეწარმავალს ირემი კლავს, ხოლო ყოველგვარ უხილავ მხეცს – თავმდაბლობა.
 15. ბუნება ერთადერთია, რომელიც ყოველგვარ უხილავ საქმეს გვასწავლის.
 16. როგორც გველი ვერ გაიდრობს ძველ ტყავს,²³ თუ ვიწრო ხერელში არ გაძვრა, ისე ვერც ჩვენ განვიძარცვავთ აღრინდელ ჩვეულებებს, სულიერ სიბილწესა და ძველი ადამიანის სამოსელს, თუ მარხვისა და შეურაცხყოფის ვიწრო და რთული გზით არ ვივლით.
 17. როგორც ძალიან მსუქანი მწყერი ვერ აფრინდება ცაში, ისევე ცაძდე ვერ ამალღდება ის, ვინც ხორცს ასუქებს.
 18. როგორც ღორს არ სიამოვნებს გამხმარი ტალახი, ისე ეშმაკებს – გამხდარი ხორცი.
 19. როგორც ბევრი კვამლი აქრობს ცეცხლს, ისე უზომო მწუხარება აბნელებს სულს და აშრობს ცრემლებს.
 20. ბრმა მოისარი ვერ დაოსტატდება, ხოლო კამათის მოყვარული მოწაფე წარწყმდება.
 21. როგორც რბილი ლითონი მაგარი ლითონით ილეხება, ისე მოღვაწე ძმა ხშირად აცხონებს ხოლმე ზარმაცებს.
 22. როგორც სკორეში დამალული კვერცხიდან იბადება მართვე, ისე გაუმჟღავნებელი ზრახვები საქმედ გადაიზრდება.
 23. როგორც ასპარეზზე გასული ცხენები ეჯიბრებიან ერთმანეთს, ისე კრებულში მყოფი ძმებიც.
 24. როგორც მზეს ფარავს ღრუბლები, ისე გონებას აბნელებს ბოროტი ზრახვები.
 25. როგორც სიკვდილმისჯილს აღარ აინტერესებს და არ ლაპარაკობს მღერა-გართობაზე, ისე ჭეშმარიტი მგლოვიარე აღარ ანებივრებს მუცელს.
 26. რამდენადაც მეფის ქონების ხილვისას გლახაკი უფრო მეტად სცნობს თავის სიღატაკეს, იმდენად მამათა და მოწამეთა
-
23. ვფიქრობ, სინდისზე მსჯელობს.

- დიდ სათნოებათა წაკითხვის შედეგად უფრო მეტად მდაბლდება ადამიანის გონება.
27. როგორც რკინა თავისდაუნებურად ემორჩილება მაგნიტს, ისევე უნებურად სძლევს ვნებები ვნებას დაჩვეულ ადამიანებს.
 28. როგორც ზეთი აწყნარებს ზღვას, ისე მარხვა ხორცის მხურვალეობას აცხრობს.
 29. როგორც წნევის ქვეშ მოქცეული წყალი ადის მაღლა, ისე ბრძოლათა და განსაცდელთაგან შევიწროებული სული სინანულის დახმარებით ღმერთამდე მალღდება და თავის მაჭირვებლებს განერიდება.
 30. როგორც სურნელების მიხედვითაა შესაძლებელი ნელსაცხებლის მქონე ადამიანის ამოცნობა ამ უკანასკნელის სურვილის მიუხედავად, ისე ყოველი სიტყვა და თავმდაბლობა წარმოაჩენს მას, ვისთანაც უფლის სულია.
 31. როგორც ქარი აღაშფოთებს ზღვას, ისე მრისხანება ყველა სხვა ვნებაზე მეტად აღაშფოთებს გონებას.
 32. რაც თვალთ არ უხილავთ, არც მისი ძლიერი წადილი აქვთ; ასევე, ქალწულებს შედარებით მსუბუქი ხორციელი ბრძოლები აქვთ, ვიდრე გამოცდილებს.
 33. როგორც მცველებით დაცული მეფის საუნჯის გაქურდვას ადვილად ვერ ბედავენ ქურდები, ისევე რთულია უხილავი ავაზაკებისთვის იმათი გაქურდვა, ვის გულშიც ლოცვაა დამკვიდრებული.
 34. როგორც თოვლისგან არ დაინთება ცეცხლი, ისე ზეციურ ღიღებას ვერ მიემთხვევა ის, ვინც ამქვეყნიურ ღიღებას ეძიებს.
 35. ხშირად ერთ ნაკვერცხალს ბევრი ნივთი დაუწვავს. ასევე არსებობს ერთი სიკეთე, რომელიც მრავალ ცოდვას აღხოცავს.
 36. როგორც მხეცის უიარალოდ მოკვლაა შეუძლებელი, ისე მრისხანებისა – თავმდაბლობის გარეშე.

37. როგორც შეუძლებელია ადამიანის არსებობა საზრდელის გარეშე, ისე სიცოცხლის ბოლომდე დაუშვებელია სიზარმაცესთან ერთი წამითაც კი შეგუება.
38. როგორც ხვრელიდან შეჭრილი ძხის შუქი ყველაფერს ანათებს სახლში და შესაძლებელია პატარა მტვრის დანახვაც კი, ისე დაინახავს კაცი ყოველგვარ დაფარულ თუ დაუფარავ ცოდვას, რაჟამს მის გულში ღვთის შიში დამკვიდრდება.
39. როგორც წინ და უკან მავალი კიბორჩხალა ვერ წავა წინ, ისე ვერაფერ სარგებელს პოვებს სული, რომელიც ხან იცინის, ხან ტირის და ხანაც განსვენებაშია.
40. როგორც ადვილია მძინარე ადამიანის გაქურდვა, ისევე ადვილია კეთილი საქმეებისგან იმათი გაძარცვა, ვინც ერთან ახლოსაა.
41. როგორც ლომთან მებრძოლ ადამიანს მოელის სიკვდილი, თუ ერთი წუთით მანც მოაღუნებს ყურადღებას, ისე ხორცთან მებრძოლ ადამიანს დაამარცხებს ხორცი, თუ მას განუსვენებს.
42. როგორც გატეხილ კიბეზე ამავალ ადამიანს კარგი არაფერი შეემთხვევა, ისე კაცობრივი პატივი და ღიძება ეწინააღმდეგება თავმდაბლობას.
43. როგორც შეუძლებელია, მშიერმა კაცმა არ იფიქროს პურზე, ისე შეუძლებელია ცხონება სიკვდილსა და სასჯელზე ფიქრის გარეშე.
44. როგორც წყალი შლის ნაწერს, ისე ცრემლები – ცოდვებს.
45. როგორც ზოგიერთ ნაწერს, როცა წყლით არ იშლება, სხვა საშუალებით ვშლით, ისე სული, რომელსაც ცრემლები არ აქვს, ოხვრით, ვაებითა და ღიძით ურვით აღზოცავს ცოდვებს.
46. როგორც სკორეში მრავლდება მატლები, ისე ბევრი საჭმელი ამრავლებს დაცემას, ბოროტსა და შერყენილ ფიქრებს.
47. როგორც ფენშეკრულს არ შეუძლია სიარული, ისე ქონებით შეკრულს არ შეუძლია ზეცაში აღსვლა.

48. როგორც უფრო ადვილია ახალი იარის მორჩენა, ისევე უფრო რთულია დიდიხნის სულიერი წყლულის განკურნება. თუმცა შრომით ისიც განიკურნება.
49. როგორც მკვდრისთვისაა შეუძლებელი სიარული, ისე სასოწარკვეთილისთვის – ცხონება.
50. ვინც ამბობს, რომ მართალი სარწმუნოება აქვს და მაინც სცოდავს, იმ სახეს ჰგავს, თვალები რომ არ აქვს.
51. ვისაც მართალი სარწმუნოება არ აქვს და ღვაწლს შესდგომია, იმ კაცს ჰგავს, რომელიც წყალს იღებს და გახვრეტილ ჭურჭელში ასხამს.
52. როგორც კარგი მესაჭის ხელში ხომალდი მშვიდობით შედის ნავსადგურში, ისე, მიუხედავად ცოდვათა სიმრავლისა, კარგი მწყემსის ხელში ღვთის შეწევნით სული მშვიდობით ადვალს ზეცად, თუ მორჩილებას გამოიჩენს.
53. გონიერების მიუხედავად, როგორც ადვილად დაიბნევა უწინამძღვროდ უცნობ გზაზე მავალი ადამიანი, ისე ადვილად წარწყმდება თავის ნებაზე მავალი მონაზონი, თუნდაც რომ მთელ მსოფლიო სიბრძნეს ფლობდეს.
54. ვინც ხორციელ უძლურებაშია და ბევრი შეუცოდავს, მან თავმდაბლობის გზით უნდა იაროს და შესაბამისი საქმეები აკეთოს, რადგან სხვაგვარად ვერ ცხონდება.
55. როგორც შეუძლებელია, დიდიხნის სნეულმა ერთ წამში დაიბრუნოს ძველებური ძალა და ჯანმრთელობა, ისევე შეუძლებელია, ვნებებით შეპყრობილმა მეყვსეულად სრულად დათრგუნოს ვნებები.
56. ყოველთვის დააკვირდი, რამდენად ძლიერია შენში ვნებები და სათნოებები, როდის სუსტდება ან ძლიერდება ისინი შენში, და მიხვდები, რამდენად წინ მიდიხარ.
57. რამდენადაც ღიდად ზარალდება ის, ვინც ოქროს თიხაში ცვლის, იმდენად ზარალდება ისიც, ვინც ხორციელი ღიღების მოხვეჭის მიზნით სულიერ სათნოებებს არ ფარავს.

58. ცოდვათა შენლობა ბევრს მიუღია სწრაფად, მაგრამ უენებობა – არავის. ამ უკანასკნელს ღვთის შეწევნა, ხანგრძლივი ღრო და დიდი შრომა სჭირდება.
59. დავაკვირდეთ, რომელი მხეცი და ფრინველი გვინადგურებს ყანას თესვის ჟამს, რომელი – ნათესის აღმოცენებისას და რომელი – მკის ღროს, რათა სათანადოდ დავუგოთ მახე და ხაფანგში მოვაქციოთ ისინი.
60. როგორც გაუმართლებელია თავის ტკივილის გამო თავის მოკვლა, ისე დიდი ბოროტებაა იმედის წარკვეთა სიცოცხლის ბოლომდე.
61. როგორც უშნო საქციელია, თუ ვინმე მამის დამარხავის შემდეგ, სასაფლაოდან დაბრუნებისთანავე ქორწილს გადაიხდის, ისევე უჯეროა, როცა საკუთარ ცოდვებზე მგლოვიარენი კაცთაგან პატივს, ღიდებასა და განსვენებას ეძიებენ ამ წუთისოფელში.
62. როგორც განსხვავდება წარჩინებულთა და დასჯილთა საცხოვრებელი, ისევე უცოდველებისგან განსხვავებული საქციელი და განსხვავებულ ადგილას ცხოვრება მართებთ შეცოდებულებს.
63. როგორც ბრძოლაში სახეზე მიღებული ჭრილობების გამო მეფე არ უგულუბელყოფს მებრძოლს, არამედ, პირიქით, დააჯილდოებს და პატივს მიანიჭებს, ისევე სიხარულის გვირგვინით შეამკობს საუკუნეთა მეუფე, ქრისტე, ეშმაკთან ბრძოლის ჟამს ღიდ ჭირთა და განსაცდელთა მტვირთველ მონაზონს.
64. სიბრძნე სულს ბუნებრივად აქვს მიმადლებული. ცოდვა ამ სიბრძნეს ანადგურებს.
65. როცა ბოროტებას აცნობიერებენ, მას თავს ანებებენ. ამგვარ ცნობიერებას კი კეთილისა და ბოროტების მცნობელი სინდისი შობს.

66. სინდისი ბოროტების მამხილებლად მოგვეცა ღვთისგან. ის ჩვენი მცველია და ნათლისღების შემდგომ უფრო ძლიერდება. რამდენადაც წმინდაა სინდისი, იმდენად ძლიერ გვამხელს, და რამდენადაც ითრგუნება, იმდენად უძლურდება. მოუნათლავენს ბოროტებაში ამიტომ ძლიერად ვერ ამხელს, არამედ მსუბუქად. რომელი მონათლულიც მას მოუსმენს, ბოროტებას დაეხსნება. ბოროტებისგან დაცხრომა მისდამი სიძულვილს შობს, ხოლო ბოროტების სიძულვილი სინანულის დასაწყისია. სინანულის დასაწყისი ცხონების დასაბამია, რაც გონების განმწმენდელია. განწმენდილი გონება მოღვაწეობის მშობელია, მოღვაწეობა სათნოებათა დასაბამია, სათნოებათა დასაბამი სულიერი ყვავილია, ყვავილობის დასაწყისი საქმეა, საქმის ნაყოფი არის მუდმივობა, რისგანაც იშვება ჩვევა. ჩვევა მიზეზია თავის ყვედრებისა, რითაც ღვთის შიში იშვება. შიში მცნებათა დაცვის მიზეზია, მცნებათა დაცვა კი სიყვარულის გამოხატულებაა. სიყვარულის დასაწყისი თავმდაბლობის მატებაა, თავმდაბლობის სიმრავლე უვნებობის დედაა, უვნებობის მოპოვება კი სრულყოფილი სიყვარულია. სრულყოფილი სიყვარული უვნებობის მიერ ღვთის დამკვიდრებაა წმიდათა გულებში, “რამეთუ მათ ღმერთი იხილონ” (მათე 5. 8), რომლისა არს დიდება და სიმტკიცე აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.



თავი ოსტაგეშვილი

ჩვენი ჟილა მამის, იოანეს თქმული ხორციელი და სულიერი დაყუდებისთვის

1. დავემონეთ რა და დავემორჩილეთ არაწმიდა ვნებებს, მცირე რამ ჩვენც შევიტყვეთ ჩვენს საწყალ სულს დაუფლებულ ბოროტ სულთა მზაკვრობაზე, ხრიკებსა და საქმეებზე; მაგრამ არსებობენ ადამიანები, რომლებმაც მათი მზაკვრობა სულიწმიდის ძალითა და ვნებებისგან სრული გათავისუფლების შედეგად სცნეს. სხვაა, როცა ავადმყოფობის დროს ტანჯვა-ტკივილის შემდეგ აცნობიერებენ ჯანმრთელობის ბედნიერებას, და სხვაა, როცა ჯანმრთელობით დამტკბარნი სნეულების სიმწარეს სცნობენ და წარმოიდგენენ.

რამდენადაც თავად უძღურნი გახლავართ, დაყუდების ნავსაყუდელზე სიბრძნისმეტყველება გვაშინებს, რადგან ვიცით, როგორც სუფრასთან მყოფი ძალი ცდილობს პურის მოპარვასა და შეჭმას, ისევე მორჩილ ძმათა კრებულს დარაჯობს ეშმაკი და შემწის გარეშე დარჩენილი, მარტო მყოფი სულის მიტაცებასა და შეჭმას ცდილობს დაყუდების საბაბით. რათა ჩვენი სიტყვებით არანაირი მიზეზი მიგვეცა მათთვის, რომლებიც მიზეზს ეძიებენ, აქამდე მიზანშეწონილად არ ჩავთვალეთ, ბრძოლაში მყოფ ზეციური მეუფის მხედართა მშვიდობასა და მყუდროებაზე გველაპარაკა. მხოლოდ იმას ვიტყვით, რომ გმირულად მებრძოლისთვის მშვიდობისა და დაყუდების გვირგვინია გამზადებული. ახლა კი, თუ სურვილი გაქვთ, დაყუდებაზე წარმოადგენის შესაქმნელად მცირეოდენს მოგახსენებთ, რათა სრული უთქმელობით არავის დავეწყვიტოთ გული.

2. ხორციელი დაყუდება ზნისა და გრძნობათა დაწყნარებაა; ხოლო სულიერი დაყუდება აზრთა წვდომა და გონების გაუფანტაობაა.

3. არსებობს დაყუდების მოყვარული მხნე და მამაცი ზრახვა, რომელიც განუწყვეტლივ ფხიზლად დგას გულის კართან და მოსულ მტერს ან კლავს, ან უკუაგდებს.
4. ნათქვამი კარგად ესმის მას, ვინც გულისმიერი სიბრძნით არის დაყუდებული; ხოლო ვინც ჯერ კიდევ ჩვილია, მისთვის გაუგებარია ნათქვამი და არ იცის მისი გემო.
5. განბრძნობილ დაყუდებულს აღარ სჭირდება სიტყვიერი სწავლება, რადგან საქმეებით სწავლობს სიტყვიერსაც.
6. დაყუდების დასაბამი ის არის, როცა ერის ხმაურსა და შფოთს გაურბიან, როგორც გონების შემამფოებელს; ხოლო დასასრული ის არის, როცა არ ეშინიათ და სრულიად უვნებელნი რჩებიან, თუნდაც მათი სიმშვიდე ერის შფოთმა და ხმაურმა დაარღვიოს.
7. ვინც სიბრძნის შესაძენად დაეყუდება, განისწავლება და გახდება სახლი სიყვარულისა. იგი კამათისა და მრისხანების ჟამს სრულიად მშვიდი და ალერსიანი იქნება. ხოლო ვინც სიბრძნის შესაძენად არ ეყუდება, იგი ვნებებისა და ამპარტავნების მონა იქნება.
8. დაყუდებული იგია, ვინც უხორცო და უნივთო გონებას ხორციელ სენაკში ამწყვდევს. დიდია და საკვირველი ეს საქმე.
9. მარგალიტს მაძიებლები ეძიებენ, ხოლო უხილავ მარგალიტს – დაყუდებულის გონება.
10. ნუ უგულუბელყოფ ზემოხსენებულ შედარებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ჯერ კიდევ ვერ მიმხვდარხარ, თუ რა არის დაყუდება.
11. მარტო მყოფი მონაზონი ისეთი არ არის, როგორც სხვა მონაზონთან ერთად მყოფი. მარტომყოფს დიდი სიფრთხილე და გონების მოკრება მართებს.¹

1. ნატარი მამა შემდეგს ამბობს: მარტო ყოფნა რთულია. ვინც სხვებთან ერთად არის, თუ რაღე შეეშთხვევა, სხვები დაეხმარებიან. განდევილს კი დიდი სიფრთხილე მართებს, რათა არ დაეცეს. ის გამუდმებით უფალს უნდა ევედროს და ფრთხილად იყოს, და როცა უფალი მის ამგვარ ყოფას იხილავს, შემწედ ანგელოზს მოუკლენს.

12. სხვებთან ერთად მყოფ მონაზონს ხშირად მოყვასი ეხმარება, ხოლო მარტომყოფს – მხოლოდ ანგელოზი.
13. ცხადია, სულიერად დაყუდებულთან ანგელოზები იმყოფებიან და ეხმარებიან; ხოლო თუ ვინ აღუდგება მას წინ, ამაზე გავჩქმდები.
14. ღრმა საღვთო საქმეთა უფსკრული. დაყუდებულის გონება ამ უფსკრულში მიმოდის.
15. არ არის სწორი ტანსაცმლით ცურვა. ასევე სახიფათოა ვნებებს დამონებული ადამიანის ღვთისმეტყველება.
16. სენაკი ზღუდეა დაყუდებულის სხეულისა, ხოლო სხეული ზღუდეა დაყუდებულის გონებისა, სადაც ეს უკანასკნელი სიბრძნის სახლს იშენებს.
17. ვინც ვნებებითა და სულიერი სნეულებით არის შეპყრობილი, და დაეყუდება, იმ კაცს დაემსგავსება, რომელიც ნავიდან შუაგულ ზღვაში ხტება და უშრომლად, პატარა ფიცრის ანაბარა აპირებს ხმელეთზე გასვლას.
18. თიხასთან, ანუ ხორცთან მებრძოლისთვის სასარგებლოა დროულად დაყუდება, თუ ამასთანავე წინამძღვარიც ეყოლება. სრულ განმარტობას კი ანგელოზებრივი ძალა სჭირდება.
19. მე ჭეშმარიტ დაყუდებულებზე ვლაპარაკობ, ანუ მათზე, რომლებიც სულითა და ხორციით არიან დაყუდებულნი.
20. მოწყენილობაში მყოფი დაყუდებული ცრუობს და სხვებს გადაკრულად ანიშნებს, დაყუდებიდან გამოიყვანონ.
21. სენაკს როცა ტოვებს, ამაში ეშმაკებს ადანაშაულებს, და ვერ ხვდება, რომ ეს ეშმაკი თავად იყო.
22. ვნახე დაყუდებულნი, რომელნიც ღვთის სურვილით ანთებულნი დაყუდებით ვერ ძღებოდნენ და ცეცხლზე – ცეცხლს, ტრფიალებზე – ტრფიალებას და სურვილზე სურვილს უმატებდნენ.
23. ჭეშმარიტი დაყუდებული დედამიწაზე ანგელოზს განასახიერებს, რომელსაც ღვთის სიყვარულის ქარტიანზე და-

- წერილი მუყაითობით თავისი ლოცვა მცონარებისა და მოწყენილობისგან სრულიად გაუთავისუფლებია.
24. დაყუდებული იგია, ვინც ჭეშმარიტად ღალატებს: “განმზადებულ არს გული ჩემი შენდამი, ღმერთო” (ფსალმ. 56. 8).
 25. დაყუდებული იგია, ვინც ამბობს: “მე მძინავს და გული ჩემი მღჷმარე არს” (ქება 5. 2).
 26. საყვარელო, დაუხშე სენაკის კარი სხეულს, ენის კარი – სიტყვას, ხოლო გულის კარი – ბოროტ სულებს.
 27. მზის პაპანაქება და წყნარი ზღვა მენავის მოთმინებას გამოსცდის, ხოლო საჭირო ნივთების უქონლობა – დაყუდებულის მოთმინებას.
 28. მენავეს როცა მოსწყინდება, წყალში ცურავს; ხოლო დაყუდებულს როცა სულმოკლეობა სძლევს, ხალხში გადის.
 29. ნუ გეშინია ეშმაკის მოჩვენებებისა და ხმებისა. გლოვამ არ იცის ამაო შიში, და ვერც მოჩვენებები აძრწუნებს მას.
 30. ვინც ჭეშმარიტი ლოცვა ისწავლა, უფალს ისევე ელაპარაკება პირისპირ, როგორც მეფეს – ყურში. ვინც მხოლოდ სიტყვით ლოცულობს, იმ კაცს ჰგავს, რომელიც მთავართა თანდასწრებით ევედრება მეფეს; ხოლო ვინც ერის ხალხშია, იმ კაცს ჰგავს, რომელიც ხალხის ღრიანცელში ევედრება მას.
 31. თუ ლოცვის ხელოვნებას დაუფლებული ხარ, მაშინ ნათქვამსაც გაიგებ.
 32. მცველად დაუდექი აზრებს, თუ მათი დაცვა იცი. მაშინ დაინახავ და მიხვდები, როგორ, როდის, საიდან და რამდენი აზრი შედის შენს ვენახში გასაქურდად.
 33. როცა თვალყურის დევნითა და მსტოვრობით დაიღლები, ადექი და ილოცე. შემდეგ კი კვლავ მხნედ შეუდექი დარაჯობას.
 34. ზოგიერთმა გამოცდილმა ადამიანმა ზემოთქმულზე გამოწვლილვით საუბარი მოიწადინა, მაგრამ შემინდა, მოღვაწეები არ გაეზარმაცებინა და თავისი სიტყვით დაყუდების მსურველები არ დაეფრთხო.

35. ეშმაკები ძლიერ ურისხდებიან იმათ, ვინც დაყუდებაზე დაწვრილებითა და საქმის ცოდნით მსჯელობს, რადგან მათსავით ეშმაკთა სისაძაგლეს ვერავენ წარმოაჩენს.
36. ვინც სრულყოფილ დაყულებას მიაღწია, მას საიდუმლოთა სიღრმე შეუცნია; მაგრამ ამ სიღრმეს ვერ ჩასწვდება ის, ვინც თავდაპირველად ეშმაკთა ამბოხს, ქართა სიმძაფრესა და კვეთებას არ გამოსცდის.
37. ნათქვამის მოწმეა პავლე მოციქული, რომელიც დაყულების შედეგად სამოთხეში ატაცებული რომ არ ყოფილიყო, ვერც ენით გამოუთქმელ სიტყვებს გაიგებდა.
38. დაყუდებულის ყურს ღვთის საოცრებები ესმის. ყოვლად-ბრძენი დაყუდება იობის პირით ასე ამბობდა: “ნუუკუე ყურთა ჩემთა არა შეიწყნარონ ღვთისგან საკჳრველებად”.
39. დაყუდებული იგია, ვინც სიძულვილის გარეშე ისევე ილტვის ადამიანებისგან, როგორც სულმოკლე და მცონარა ილტვის ხალხისკენ. დაყუდებული იმიტომ გაურბის ხალხს, რომ ღვთიური სიტკბოების დაკარგვა არ სურს.
40. “წარვედ” და განაბნიე “მონაგები შენი” (განაბნიე, და არა გაყიდე, რადგან გაყიდვას ღრო სჭირდება!) “და მიეც გლახაკთა” და მონაზონთა (რათა დაყულების მიღწევაში ლოცვით შეგეწიონ), “აღილე ჯვარი შენი” და მორჩილებით იტვირთე, თავს იდეე ვნებებთან ბრძოლის სიმძიმე, “მოვედ და შემომიდეგ მე” სანატრელი დაყულების გზაზე, და ხილულად გასწავლი უხილავ ძალთა საქმესა და ცხოვრებას (შდრ. მათე 19. 21).
41. ზეცის მკვიდრნი უკუნითი უკუნისამდე ვერ გაძლებიან შემოქმედისადმი გალობით. ვერც დაყულების ცისა მკვიდრნი ძლებიან დამბადებლის დიდებით.
42. უხორციონი ხორცზე საერთოდ არ ზრუნავენ. არც ეს უხორციო ხორციელნი ზრუნავენ რამე საჭიროებისთვის.
43. პირველებს არ აქვთ საკვების მოთხოვნილება, ხოლო მეორეებს – არანაირი სურვილი რამე ადამიანური საჭიროებისა თუ ხორცთა განსვენებისა.

44. ზეციური არსებები არას დაგიდევნ ქონებას; არც ესენი აქცევენ ყურადღებას ეშმაკთა უკეთურებასა და ბრძოლებს.
45. ზეციურ არსებებს ხილული ქმნილების სურვილი არ აქვთ; არც ამათ აქვთ ხორციელთა ხილვის სურვილი.
46. ზეციური არსებები გამუდმებით იზრდებიან ღვთის სიყვარულში; ესენიც გამუდმებით მათ ბაძავენ.
47. ზეციური არსებებისთვის უცნობი არ არის სიმდიდრე მათი წარმატებებისა; არც დაყუდებულებისთვისაა უცნობი ზეცად ამალლების ტრფიალება.
48. ზეციური არსებები არ ცხრებიან, სანამ სერაბიმებს არ გაუტოლდებიან, ხოლო ესენი – სანამ ანგელოზებს არ დაემსგავსებიან.
49. ნეტარია, ვისაც ამგვარი სიმაღლის მიღწევის იმედი აქვს; სამეზის სანატრელია, ვინც მიახლოებულია; ხოლო ანგელოზია, ვინც უკვე მიაღწია ამ სიმაღლეს.

დაყუდების სახეობაზაზა

50. ყველასთვის ცნობილია, რომ თითოეული ადამიანის საქმე და ხელოვნება ერთმანეთისგან განსხვავება მათი მიზნის, ნებისა და ოსტატობის ხარისხის მიხედვით. ყველა ვერ აღწევს სრულყოფილებას, არამედ მათ შორის ზოგიერთი სრულყოფილია და ზოგიერთი – ნაკლებად დახელოვნებული, რაც მათი უძღურების ან მცონარების შედეგია. აი, ამიტომ განსხვავდება მათი საქმეებიც. ამ ნავსაყუდელში, უკეთ რომ ვთქვათ, უფსკრულში, შესვლისას ზოგიერთს ხორციელი უძღურების დაძლევის, ენის დაოკების, ბოროტი ჩვეულებების ალაგმვის სურვილი ან სხვა მიზნები ამოძრავებს. მაგალითად, მრისხანენი იყვნენ და უბადრუკნი აგულისწყრომას ხალხში ვერ უძკლავდებობნენ. ზოგიერთს

თავნებობისა და ამპარტავნების გამო სურს ამ ზღვაში შესვლა. ზოგიერთი ნივთების გარემოცვაში ნივთების სიყვარულს ვერ სძლეეს და ამიტომ მიდის. ზოგიერთს განმარტობაში ყოფნისას გულმოდგინების მიღწევა სურს და ამიტომ იქცევა ამგვარად. სხვები ცოდვათა გამო ფარულად იტანჯავენ თავს, სხვებს კაცთაგან დიდების მოხვეჭა სურთ. არიან ადამიანები (თუ კი უფალი იპოვის ასეთებს ამ ქვეყნად მოსვლის ჟამს), რომლებიც ღვთის სიყვარულის წყურვილისა და სურვილის გამო მიმართავენ სანატრელ დაყუდებას. მაგრამ ეს უკანასკნელნი თავდაპირველად განშორების სიგელს უწერენ მოწყენილობის ყოველგვარ გულისსიტყვას, რადგან მოწყენილობასთან შეუღლება პირველთან (დაყუდებასთან – რედ.) განშორებას ნიშნავს.

51. აჰა, გამოვთალე კიბე იმ მწირი სიბრძნის შესაბამისად, რომელიც უმეცარ ხუროთმოძღვარს მომეცა, და თავად განსაჯეთ, დაყუდების კიბის რომელ საფეხურზე დგახართ.
52. პირველი საფეხურზე თავნებობას ებრძვიან, მეორეზე – კაცთა დიდებას, მესამეზე – ენის უძღურებას, მეოთხეზე – ნივთთა სიყვარულს, მეხუთეზე – მრისხანებას. მეექვსე საფეხურზე ცოდვათა გამო თავის დასატანჯად ადიან, მეშვიდეზე – გულმოდგინების შესაძენად, მერვეზე – საღვთო ცეცხლის კიდევ უფრო მეტად ასაგიზგიზებლად.
53. ეს შვიდი საფეხური ამა საწუთროს შვიდეულში აღესრულება, ამასთან ზოგიერთი – კარგად, ზოგიერთი – ცუდად; ხოლო მერვე საფეხური მომავალი საუკუნის მომასწავებელია.
54. მარტო მყოფო მონაზონო, თვალყური ადევნე, როდის მოდიან შენთან მხეცები, თორემ სხვაგვარად მარჯვედ ვერ დაუგებ მახეს.
55. თუ გაგეცალა ის, ვინც განშორების სიგელი მიიღო (იგულისხმება მოწყენილობა – რედ.), მაშინ ხელსაქმე აღარ დაგჭირდება; და თუ ჯერ არ განგშორებია, არც კი ვიცი, როგორ უნდა დაეყუდო.

56. რატომ არ არის ტაბენესელებს შორის იმდენი მნათობი, რამდენიც სკიტელებთან?! ვინც გონიერია, მიხვდეს, მე კი ამაზე საუბარი არ შემიძლია, უფრო სწორად, არ მსურს.
57. ზოგიერთი ვნებებთან და მტრებთან ბრძოლით, ზოგი – გალობითა და ფსალმუნებით, ზოგი – ლოცვით, ზოგი – ჭკერეტით ატარებს დროს. დაუკვირდით ზემოთქმულსაც და ვინც უფლის შეწევნით ნათქვამის აზრს ჩასწვდება, ჩასწვდეს.
58. არიან ზარმაცი ადამიანები, რომლებიც მონასტრის საძმოში დიდძალ საზრდოს ნახულობენ თავიანთი სიზარმაცის გამოსაკვებად და სრულიად წარიწყმედენ თავს. არიან ისეთებიც, რომლებიც სხვების მაგალითს ბაძვენ და სიზარმაცეს თავს ანებებენ. მსგავსი რამ არამართო ზარმაცებს, არამედ მოღვაწეებსაც ემართებათ.
59. ამგვარადვე ხდება დაყუდებულებშიც: უღაბნოს მრავალი გამოცდილი ადამიანი მიუღია, მაგრამ შემდეგ უარუყვია, რადგან თავნებობის შედეგად მათი ავხორცობა წარმოუჩენია. სხვები კი, მიუღია რა თავის წიაღში, უფრო გულმოდგინე და გულმხურვალე გაუხდია, რადგან მათ მომავალი სასჯელისა შეშინებიათ და მასზე ზრუნვას შესდგომიან.
60. არავინ, ვინც მრისხანეა, ამაყი, პირფერი და გულღრძო, არ გაბედოს დაყუდების თუნდაც კვალის ძიება. ვაითუ, ჭკუაზე შეცდეს. ხოლო ვინც ზემოხსენებული ვნებებისგან განწმენდილია, თავად უწყის, რა არის მისთვის უმჯობესი. თუმცა, ჩემი აზრით, არც ამ უკანასკნელმა იცის.
61. ვინც სათანადოდ არის დაყუდებული, შემდეგი ნიშნები ახასიათებს: ფხიზელი გონება, წმიდა გული, ღვთის მიმართ აღფრთოვანება, საუკუნო სასჯელის წარმოდგენა, სიკვდილზე ფიქრი, ლოცვით გაუმადღრობა, ფხიზლად დარაჯობა, სიძვის მოკვდინება, ვნებიანი სიყვარულის უმეცრება, ამა სოფლისთვის სიკვდილი, ნაყროვანების სიძულვილი, ღვთისმეტყველების დასაბამი, სიბრძნის წყარო, მუდმივი ცრემლი, მრავლის-

მეტყველების აღკვეთა, და ამის მსგავსნი, რასაც ხალხმრავლობა წინ აღუდგება. ვინც ჯერისაებრ არ ეწევა დაყუდებას, მათ შემდეგი რამ ახასიათებთ: მრისხანების გამძაფრება, გულღობობა, სიყვარულის გაუჩინარება, სიამაყის მატება, და რაც მას შემდგომ მოსდევს,² აღარ ვიტყვი.

62. ვინაიდან სიტყვამ მოიტანა, კარგი იქნებოდა, ჭეშმარიტ მორჩილთა ნიშან-თვისებებზეც გვეთქვა, რადგან ჩვენი სიტყვა უმთავრესად მათთვის არის განკუთვნილი.
63. ვინც რჯულის შესაბამისად, სათანადოდ ეწევა მორჩილებას, ასეთებს, როგორც მამები ამბობენ, შემდეგი რამ ახასიათებთ: დამწყებთა შორის სიმდაბლის დღითი დღე აღორძინება, მრისხანების შემცირება, გონებრივი სიბნელის გაუჩინარება, ვნებებისგან ხსნა, სიძულვილისგან გათავისუფლება, მხილებითა და ყვედრებით გულისთქმების აღზოცვა, მოწყენილობის უცოდინარობა, გულმოდგინების გამრავლება, წყალობის გაცემის სიყვარული, ამპარტავენებისგან გაუცხოება; რასაც ყველა უნდა ეძიებდეს, მაგრამ ცოტა აღწევს.
64. აზრი არ აქვს, წყარო ვუწოდოთ იმ ადგილს, სადაც წყალი არ არის. გონიერები მიხვდებიან, რაც მას მოსდევს.
65. რომელი სულიც უფლისთვის მიცემულ აღთქმას არ იცავს, თავს იბილწავს. ეს სიბილწეებია: სიკვდილის დავიწყება, მუცლის გაუმადლობა, თვალის დაუოკებლობა, დიდებისთვის მოღვაწეობა, უზომო ძილი, გულქვაობა, უღმობლობა, ბოროტ ზრახვათა საგანძური, ვნებათა სიჭარბე, გულის ტყვეობა, მშფოთვარება, ურჩობა, კამათი, ავხორცი სიყვარული, ურწმუნობა, უჯერო საქციელი, მრავლისმეტყველება, კადნიერება, და რაც ყველაზე საშინელია და ყველაზე უმძიმესი – უგრძობელობა, რომელსაც ღვთის უშიშრობა მოსდევს. სწორედ ეს არის დედა ყოველგვარი დაცემისა და ვნებისა.

2. ვფიქრობ, ამის შემდგომ ხორციელი დაცემა იგულისხმება, ან ჭკუაზე შეცდენა და სიგიჟე, რადგან ყოველივე ამას, გმობის მსგავსად, ამპარტავენება შობს.

66. დაყუდებულებს რვა ვნებიდან ხუთი ებრძვის, ხოლო მორჩილებს – სამი.³
67. რომელ დაყუდებულსაც მოწყენილობა სძლევეს, ბევრს კარგავს, რადგან მასთან ბრძოლაში ხარჯავს ლოცვისა და ჭკერეტიისთვის განკუთვნილ დროს.
68. ერთხელ სენაკში ყოფნა მომწყინდა, სულმოკლეობამ მძლია და გამოსვლა მოვიწადინე. სენაკიდან გამოსვლას რომ ვაპირებდი, ვილაც კაცები მოვიდნენ და დაყუდებისთვის შემაქეს. პატივმოყვარეობამ მაშინვე განდევნა მოწყენილობის ფიქრი, და გამიკვირდა, კუროსთავის (ეკლიანი მცენარე – რედ.) მსგავსი პატივმოყვარეობის ეშმაკი ყველა სხვა ეშმაკს რომ სძლევდა.
69. ყოველთვის დააკვირდი, საით გადაიწონის შენი გონების სასწორი მოწყენილობის მოსვლის, წასვლისა თუ წონასწორობის ჟამს. ნახე, უმთავრესად საით გადაიწონება და საიდან გძლევეს. ვისაც სულიწმიდის მადლით მყუდროება მოუპოვებია, ნათქვამს მიხვდება.
70. დაყუდებულმა, უპირველეს ყოვლისა, არ უნდა იზრუნოს საჭირო თუ არასაჭირო საქმეებზე. ვინც პირველს (საჭირო საქმეებს – რედ.) გაუღებს კარს, მას, უცილობლად, მეორე (არასაჭირო საქმეები – რედ.) შეიპყრობს. მეორეც – დაყუდებულმა დაუნარელად უნდა ილოცოს; და მესამე – გული წარუპარველად დაიცვას.
71. როგორც შეუძლებელია, ასოების უცოდინრად წიგნის წაკითხვა, ისევე შეუძლებელია პირველის მიუღწევლად შემდეგი ორის ჯეროვნად აღსრულება.
72. ვიყავი რა შუა საფეხურზე, საშუალოთა მივალწიე, რომელთაც მოწყურებული განმანათლეს. და ვიყავი რა მათთან, ვერ მითხრეს, თუ როგორი იყო ის (უფალი – რედ.), სანამ ხილული გახდებოდა. მთავარს არც სურდა ამ კითხვაზე

3. დაყუდებულს ებრძვის: ცეცხლისმოყვარეობა, მოწყენილობა, მწუხარება, მრისხანება და ამპარტავნება; ხოლო სამძოში მყოფთ: ნაყროვანება, სიძვა და პატივმოყვარეობა.

პასუხის გაცემა. ვკითხე: “ახლა როგორია?” მიპასუხა: “თვისთა შინა არის, მაგრამ არა ამას შინა”. მე ვკითხე: “რას ნიშნავს მამის მარჯვნივ ჯდომა და რატომ ზის მარჯვნივ?” მიპასუხა: “შეუძლებელია ამისი ყურით აღქმამოსმენა”. მე კი გაგება მსურდა, და როცა ვკითხე, მიპასუხა: “მსგავთა მოსმენა უხრწნელების ცეცხლის სიმცირის გამო ჯერ არ შეგიძლია”. არ ვიცი, ამ დროს მიწასთან ვიყავი, თუ მის გარეშე.⁴

4. შუა საფეხურში ლოცვა იგულისხმება, რადგან ის დაყულებასა და საღმრთო ჰერეტას შორის იმყოფება. ნეტარი მამა ამბობს, რომ შუა საფეხურზე ყოფნისას (რაც ლოცვას ნიშნავს) “საშუალოთა”, ანუ ანგელოზებს მიაღწია, რადგან ისინი ღმერთსა და ადამიანებს შორის იმყოფებიან. მოწყურებული განმანათლებელი, — ამბობს იგი, რაც იმას ნიშნავს, რომ თავიანთი გამოცხადებით ანგელოზებმა ნათელი მოჰფინეს იმას, რისი გაგებაც ეწადა. “ვკითხე, როგორი იყო ის, სანამ ხილული გახდებოდა”, ანუ ვკითხე, როგორი იყო ქრისტე განკაცებამდე. ამაზე პასუხის გაცემა ანგელოზმაც (რომელიც მას ელაპარაკებოდა) ვერ შეძლო, რადგან ღვთაების სახე არც ანგელოზებმა იციან. მთავარს არც სურდა ამაზე საუბარი, — იმიტომ ამბობს, რომ, თუმცა ვკითხე, მთავარს (რომელიც არის გონება) არ სურდა მსგავსი საქმეების გამოძიებაო. “ახლა როგორია?” რომ იკითხა, იმას ნიშნავს, რომ პირველ კითხვაზე პასუხი რომ ვერ მიიღო, იკითხა, თუ როგორია ქრისტე ამჟამად. ანგელოზმა უპასუხა: “თვისთა შინა არს”, ანუ ორი ბუნება აქვს, არის სრული ღმერთი და სრული კაცი; მაგრამ “არა ამათ შინა”, ანუ არა იმ მოკვდავსა და განხრწნად სხეულში, ჯვარცმამდე რომ ჰქონდა. როგორც პავლე მოციქული ამბობს: “დაღაცათუ ვიცოდეთ ქრისტე ხორციელად, ვითარმედ ჭამდა და სმიდა, გარნა არღარა ესრეთ უწყით”. ეს შემდეგს ნიშნავს: თუმცა კი თავდაპირველად მას (ქრისტეს — რედ.) ხრწნადი და ტლანქი ხორცი ემოსა, ახლა სხვაგვარადაა, რადგან ამჟამად უფლის სხეული უხრწნელია.

ნეტარ მამას უკითხავს, თუ რას ნიშნავს მარჯვნივ ჯდომა და რატომ ზის ქრისტე მარჯვნივ, ანუ მამას უკითხავს, რატომ ამბობს მახარებელი უფალზე: “დაჯდა მარჯუენით ღვთისა”, ხოლო სტეფანე ქრისტე “მდგომარე იხილა მარჯუენით ძლიერებისა”. ანგელოზმა მას უპასუხა, რომ უდროთა ამის გაგება უხრწნელების ცეცხლის სიმცირის გამო, ანუ ჯერ კიდევ სხეულში იმყოფები და უხრწნელებისთვის ჯერ არ მივიღწევიაო.

მამამ ყოველივე ეს იხილა და ამბობს: არ ვიცი, მიწასთან ერთად, ანუ სხეულში ყოფნის დროს ვიხილე ყოველივე, თუ სხეულიდან ვიყავი გასული, მხოლოდ ღმერთმა უწყისო.

73. რთულია შუადღის ძილის გაძევება, განსაკუთრებით, ზაფხულში. ამ დროს კარგია ხელსაქმე.
74. ვნახე მოწყენილობის ეშმაკი, რომელმაც სიძვის ეშმაკს გზა გაუმზადა: დაყუდებულის ხორცი მოაღუნა, ძილით დანთქა და ამგვარად შებილწა.
75. თუ წინააღმდეგობას გაუწევ, უფრო მეტად შეგებრძობებიან, რათა გათქმევიანონ: “არაფერი მშველის!” და მოღვაწეობა შეწყვიტო; მაგრამ გამხნევი! ეშმაკთა მარცხს ისე არაფერი წარმოაჩენს, როგორც ჩვენს საწინააღმდეგოდ გამართული მათი ბრძოლა.
76. სენაკიდან გასვლისას დაიცავი, რაც სენაკში შეეიკრებია. კარის გაღებისას შიგნით მყოფი ფრინველები მაშინვე გარეთ გამოფრინდებიან და დაყუდებისგან მიღებული სარგებელი გაუჩინარდება.
77. თმის ბეწვი თვალს გვიმღვრევს, ხოლო პატარა საზრუნავი დაყუდების წესს ღუპავს; რადგან დაყუდება გონების მოკრეზასა და საჭირო საქმეებისა და საზრუნავისგან განდგომაში მდგომარეობს.
78. ვინც ჭეშმარიტ დაყუდებაშია, ის არც საკუთარ ხორცზე ზრუნავს. არ მოატყუებს მას ის (უფალი – რედ.), ვინც მასზე ზრუნვა აღუთქვა.
79. ვისაც სურს, განწმენდილი გონებით წარუდგეს უფალს, მაგრამ ბევრ რამეზე ზრუნავს, იმ კაცსა ჰგავს, ფეხები მაგრად რომ შეუკრავს და სწრაფი სირბილი მოუწადინებია.
80. ამბობენ, რომ რთულია მთელი ფილოსოფიის შესწავლა, და ცოტანი არიან მისი მცოდნენი. მე კი ვიტყვოდი, რომ გაცილებით რთულია და ძალიან ცოტამ თუ იცის დაყუდების სიბრძნე.
81. ვისაც ჯერისაებრ არ შეუცნია ღმერთი, მან საერთოდ არ იცის დაყუდება და ბევრი განსაცდელი შეხვდება.
82. დაყუდება გამოუცდელებს დატანჯავს, რადგან არ უგემიათ რა ღვთის სიტკბოება, დროს მოწყენილობასა და აზრთა ფორიაქში გაატარებენ.

83. ვისაც ლოცვის სიკეთე უხილავს, ის ხალხმრავლობას ისევე გაურბის, როგორც კანჯარი. ლოცვის გარდა, აბა, რამ განკურნა გაველურებული კანჯარი?⁵
84. ვნებებით შეპყრობილი უდაბნოში ვნებებზე ფიქრში განლევს დროს, როგორც მეუბნებოდა წმიდა ბერი გიორგი არსელაელი, რომელსაც შენც იცნობ, პატიოსანო მამაო. ეს უკანასკნელი, ასწავლიდა რა დაყუდებას ჩემს გლახაკ სულს, მეუბნებოდა: “შეგნიშნე, რომ განთიადისას პატივიმოყვარეობისა და სიძვის ეშმაკები მოდიოდნენ, შუადღისას – მოწყენილობის, მწუხარებისა და მრისხანებისა, ხოლო საღამო ხანს – სკორეს მოყვარული ნაყროვანების ეშმაკები”.
85. ზრუნვაში მყოფ დაყუდებულს უპოვარი მორჩილი სჯობს.
86. რომელი დაყუდებულიც ყოველდღიურ სარგებელს ვერ ამჩნევს, ვიცოდეთ, რომ ან დაყუდების ღვაწლს არ ეწევა, ან ამპარტავენება სძლევს.
87. დაყუდება განუწყვეტლივ ღვთის წინაშე დგომა და მისი მსახურებაა.
88. სუნთქვასავით გახსოვდეს უფალი იესო და მაშინ მიხვდები დაყუდების სარგებელს.
89. მორჩილს საკუთარი ნება დასცემს, ხოლო დაყუდებულს – ლოცვის მიტოვება.
90. თუ სტუმრების მოსვლა გახარებს, იცოდე, რომ მოწყენილობაში იმყოფები, და არა ღმერთთან.
91. ლოცვის მაგალითად მოსარჩლისგან შევიწროებული ქვრივი გაიხადე, ხოლო დაყუდებაში ანგელოზთა სწორ დიდ არსენ დაყუდებულს მიჰბაძე.
92. ჰოი, მარტო მყოფო, გახსოვდეს ამ დაყუდებულის მოღვაწეობა, თუ არაერთხელ როგორ გაუბრუნებია მასთან მისული ადამიანები, რათა უფრო მეტი არ დაეკარგა.

5. დანიელის ლოცვამ ველურ კანჯრად ქცეული ნაბუქოდონოსორი განკურნა და ნეტარი მამა ამაზე ლაპარაკობს.

93. მინახავს, ეშმაკებს ზარმაცი, მიმოსვლის მოყვარული მონაზვნები იმ მიზნით რომ გაუგზავნიათ ნამდვილ დაყუდებულთან, რათა ამგვარად სათნოების ეს მუშაკნი მცირედ მაინც დაებრკოლებინათ.
94. ჭეშმარიტო დაყუდებულო, გაითვალისწინე ეს და ნუ მოერიდები მათ განაწყენებას ღვთის შიშით. იქნებ, შერცხვეთ და ხეტიალს თავი ანებონ.
95. ფრთხილად იყავი, რომ ზემოხსენებული სახით არ მოექცე და ამაოდ არ შეაწუხო მოწყურებული სული, რომელსაც წყლის მიღება სწადია. ყველაფერში გონიერების სანთელი გჭირდება.
96. დაყუდებულის ცხოვრება, და საერთოდ, ყოველი მონაზვნის ცხოვრება, გონივრულად, სინდისის მიერ უნდა იყოს წარმართული.
97. ვინც წესისამებრ ცხოვრობს, ის ყოველ საქმეს, სიტყვას, გულის ზრახვასა და ქმედებას უფლის ნებას უქვემდებარებს. ყველაფერს სულიერი გულისხმისყოფით უფლისთვის და უფლის წინაშე აკეთებს. და თუ მაინც ცდება, მაშინ ჯერ კიდევ ვერ ცხოვრობს წესისამებრ.
98. წინასწარმეტყველი ამბობს: “აღვალო საგალობელითა იგავი ჩემი” (ფსალმ. 48. 4). მე კი ვიტყვოდი: ლოცვით ვაუწყო უფალს ჩემი ნება და მისგან მივიღო დამოწმება.
99. რწმენა ლოცვის ფრთებია. თუ ლოცვას ეს ფრთები არ ექნა, მაშინ “წიალადვე ჩუენდა მოიქცეს”.
100. რწმენა ის არის, როცა სული შეუორგულებლად დგას და არ ირყევა ნებისმიერ ქართა ქროლვისას.
101. მორწმუნე ის კი არ არის, ვისაც სწამს, რომ ღმერთს თხოვნის შესრულება შეუძლია, არამედ ის, ვისაც სწამს, რომ თხოვნას აუცილებლად შეუსრულებს.
102. რწმენა უიმედო საქმესაც შესაძლებელს ხდის. ამისი მაგალითია ავაზაკი.

103. რწმენის დედა გულმოდგინება და წრფელი გულია. ერთი თხოვნას შეუორგულებელს ხდის, ხოლო მეორე საქმით აღასრულებს სათხოვარს.
104. დაყუდებულთა დედა რწმენაა. რომ არ სწამდეთ, როგორღა დაეყუდებოდნენ?!
105. დილეგში დამწყვდეულს მსაჯულის ეშინია და ძრწის, ხოლო სენაკში დაყუდებულს უფლის შიში და ზარი აქვს.
106. პირველს ისე არ ეშინია სამსჯავროსი, როგორც მეორეს – ქრისტესი.
107. ჰოი, საყვარელო, დაყუდებაში ღვთის დიდი შიშის მოპოვება გმართებს, რადგან მოწყენილობას ვერაფერი ღვენიის ისე, როგორც ღვთის შიში.
108. საპყრობილეში მყოფი მსჯავრდებული მსაჯულის მოსვლას ელის, ხოლო ჭეშმარიტი დაყუდებული – სიკვდილს.
109. პირველი მწუხარებას შეუპყრია, ხოლო მეორე – ცრემლთა წყაროს.
110. თუ მოთმინების კვერთხს მოიპოვებ, მოწყენილობის ძაღლები გაგეცლებიან.
111. მოთმინება სულის ძარღვი და ძალაა, რომელსაც ჭირი და ბრძოლები ვერ დასცემს.
112. მოთმინი მუშაკი არ ეცემა; მაგრამ თუ დაეცა, დაცემითაც გაიმარჯვებს.
113. მოთმინება განსაცდელების გამუდმებული მოლოდინია.
114. მოთმინება თავის გამამართლებელი მიზეზების მოკვეთაა და საკუთარი თავის მიმართ სიფრთხილეა.
115. როგორც ადამიანებს გვჭირდება საზრდელი, ისე დაყუდებულს – მოთმინება.
116. მეორე ხშირად ხდება გვირგვინოსნობის მიზეზი, ხოლო პირველი – ვნებებისა.
117. მონაზონი, ვიდრე დამარხავენ, უკვე მკვდარია. მისი საფლავი მისივე სენაკია.

118. იმედი და გლოვა შობს მოთმინებას. ვინც მათგან შორს დგას, ის მოწყენილობის მონაა.
119. ქრისტეს მეომარმა უნდა იცოდეს, რომელი მტრის შორიდან მოგერიება მართებს და რომლის – ახლოს მიშვება და ხელდახელ შებმა.
120. ზოგჯერ ბრძოლას გვირგვინი მოაქვს, ზოგჯერ კი ბრძოლისგან გაცლით ადამიანი გამოუცდელი რჩება.
121. შეუძლებელია ბრძოლის წესის სიტყვით სწავლა, რადგან ყველანი ერთნაირი არ ვართ, ანუ ერთნაირი ბრძოლები არ გვაქვს.
122. ყოველთვის ადევნე თვალყური ერთ ვნებას,⁶ რადგან დგახარ თუ დადიხარ, ზიხარ თუ წევხარ, ღოცულობ თუ გძინავს, ეს უკანასკნელი გამუდმებით გებრძვის.
123. ყველა დაყუდებულს ერთნაირი აზრი არ ამოძრავებს. ზოგიერთი გამუდმებით შემდეგს იხსენებს: “წინაღსწარ ვხედვედ უფალსა წინაშე ჩემსა მარადის” (ფსალმ. 15. 8); ზოგიერთი: “მოთმინებითა თქუენითა მოიპოვნეთ სულნი თქუენნი” (ლუკა 21. 19); სხვები იხსენებენ: “იღუპებდით და ილოცევდით” (მათე 26. 41); სხვები: განმზადდენ საქმენი შენნი დღისა მისთვის სიკუდილისა (შდრ. იგავნი 24. 27); სხვები: “დავმდაბლდი, და მაცხოვნა მე” უფალმა (ფსალმ. 114. 6); სხვები: “ვერ ღირს არიან ვნებანი იგი ამის ჟამისანი მერმისა მის თანა დიდებისა” (რომ. 8. 18); სხვები შემდეგ სიტყვებს იხსენებენ: “ნუუკუე წარგიტაცნეს და არავინ იყოს მწსნელ თქუენდა” (ფსალმ. 49. 22). ყველანი ესენი მირბიან, მაგრამ მათგან მხოლოდ ერთი ღებულობს უშრომლად გვირგვინს.⁷

6. იგულისხმება სიძვის ეშმაკი.

7. ამ შეიდიდან რომელი ღებულობს გვირგვინს? – ზოგიერთის აზრით, ეს არის პირველი, რომელიც “წინაღსწარ ხედავს უფალს”. მე კი ვიტყვოდი, რომ გვირგვინს ღებულობს მეხუთე, ანუ ის, რომელიც ამბობს: “დავმდაბლდი და მაცხოვნა” უფალმა.

124. ვინც სრულყოფილებისკენ მიდის, ის არათუ სიფხიზლეში, არამედ ძილშიც კი ღვაწლშია. აი, ამიტომ ზოგიერთი ძილშიც კი ეშმაკებს ებრძვის და ამარცხებს.
125. არ ელოდო, და არც წინასწარ მოემზადო სტუმრის მისაღებად, რადგან დაყუდებულის წესი უბრალოა და მარტივი.
126. ვერავინ ააშენებს დაყუდების გოდოლს, თუ თავდაპირველად არ დაჯდება და არ აღრიცხავს, აქვს თუ არა საამისოდ სამშენებლო მასალა. ვაითუ, ასეთი ადამიანი საძირკვლის ჩაყრის შემდგომ მტერთა დასაცინი გახდეს და სიკეთის მოქმედი სხვა მუშაკებისთვის დაბრკოლების მიზეზად იქცეს.
127. დააკვირდი, დაყუდების ჟამს მოგვირედი სიტკბოება მწარე მკურნალთა მიერ, მით უმეტეს, სულის მკვლელ მტერთა მიერ ხომ არ არის მოვლინებული.
128. ღამით უმეტესი დრო ლოცვას დაუთმე, ხოლო მცირედი — ფსალმუნებას; დღისით კი ძალისაებრ შენისა მოიქეცი.
129. წიგნის კითხვა მცირედ კი არ უწყობს ხელს გონების მოკრებასა და განათლებას. ის სულიწმიდის სიტყვებია და მკითხველს განამტკიცებს.
130. სათნობათა და ვნებათა შესახებ დაწერილი წიგნები იკითხე, იკითხე წიგნები, რომლებიც ცხონებას გასწავლიან, რათა გონება განათლდეს.
131. ცხონების სიტყვები, უპირველეს ყოვლისა, შრომით, და არა წიგნის კითხვით ეძიე.
132. არ იკითხო გონებაშეცდომილთა ნათქვამი და წიგნები,⁸ ვიდრე ღიდ სრულყოფილებას არ მიაღწევ, რადგან ისინი სიბნელის სიტყვები არიან და უძლურებს დააბნელებენ.
133. ღვინის გემო ერთი ჭიქით იცნობა. მეცნიერი მოძღვრები დაყუდებულთა შინაგან მოღვაწეობასაც ერთი სიტყვით სცნობენ.

8. გონებაშეცდომილებში მწვალებელთა წიგნებს გულისხმობს.

134. მთელი შენი ძალ-ღონით ებრძოლე სიამაყეს, რადგან მასზე მეტად ვერაფერი ღუპავს გონებას.
135. სენაკიდან გასვლის ჟამს უფროთხილდი ენას. ენა ბევრ ნაშრომს სწრაფად განაბნევს.
136. მარტივად იცხოვრე, რადგან ცბიერება დაყუდების გამრყენელია.
137. მიეცი შენთან მოსულებს, რაც სულიერად თუ ხორციელად ესაჭიროებათ.
138. თუ ისინი ჩვენზე ბრძენნი აღმოჩნდებიან – ღუმილით გამოვიჩინოთ სიბრძნე, თუ ჩვენი თანასწორნი – მაშინ სიტყვას ზომიერად გავუღოთ კარი; მაგრამ უმჯობესი იქნება, თუ ჩვენზე უპირატესად მივიჩნევთ ყველას.
139. მეფის ძლიერება ხალხისა და ქონების სიმრავლეში მდგომარეობს, ხოლო დაყუდებულისა – ბევრ ღოცვაში.
140. როგორც სიტყვიერად ურთიერთსაწინააღმდეგოა სწავლებანი წმიდა, დაუბადებელი და თაყვანსაცემი სამებისა და ამავე წმიდა სამების განკაცებული ერთ-ერთი პირისა (რადგან რაც სამებაში განყოფილად ითქმის, ის მაცხოვარში ერთია, და რაც სამებაში ერთია, ის მაცხოვარში განყოფილია; ვინაიდან სამებასთან დაკავშირებით ვამბობთ, რომ სამპიროვანია და ერთბუნებოვანი, ხოლო მაცხოვართან მიმართებაში – ერთპიროვანია და ორბუნებოვანი), ისევე სხვადასხვაა დაყუდებულისა და მორჩილის საქმეები.
141. წმიდა წინასწარმეტყველი და მოციქული ამბობს: “ვინ ცნა გონებად უფლისად?” (რომ. 11. 34) მე კი ვიტყვოდ: ვინ ცნა ხორცითა და სულით ჭეშმარიტად დაყუდებულის გონება ძალითა უფლისათა, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

მეფის ძლიერება სიმდიდრე და ბევრი ქვეშევრდომია, ხოლო დაყუდებულის ძალა ღოცვის სიუხვეა.



თავი ოსლამერე

მისივე თქმული

სათნოებათა ღმდის, ყოვლადწმიდა ღოცვის შესახებ,
და სხეულითა და გონებით ღოცვაზე ღკომისთვის

1. ღოცვა თავისი ბუნებით ღვთისა და კაცის შერწყმაა, ხოლო მოქმედებით ის არის: სამყაროს სიმტკიცე, ღმერთთან შერიგება, ცრემლთა ღდა და შემდგომში იმავე ცრემლთა შვილი, ცოდვათა მიმტევებელი, განსაცდელის ჟამს – ნიდი, ჭირის ღროს – დამცავი კედელი, ბრძოლათა შემმუსრველი, ანგელოზთა საქმე და უსხეულო არსებათა საზრდელი, მერმინდელი საუკუნის სიხარული, დაუსრულებელი ღვაწლი, სათნოებათა წყარო, მადლის წინამძღვარი, უხილავი წარმატება, სულის საზრდელი, გონების სინათლე, სასოწარკვეთილების მკვლელი, იმედის მიზეზი, მწუხარებისგან მხსნელი, მონაზონთა სიმდიდრე, დაყუდებულთა საუნჯე, მრისხანების განმაქარვებელი, სრულყოფილების სარკე, წარმატების საზომის წარმომარინებელი, წესიერების სახე, საუკუნო მისაგებლის მომასწავებელი და ახოვნების ნიშანი.
2. ჭემმარიტი მლოცველისთვის ღოცვა არის სამსჯავრო და დასასჯელი საყდარი უწინარეს დიდი სამსჯავროსი.
3. აღვსდგეთ, რათა ვისმინოთ, რას გვეუბნება ხმამაღლა სათნოებათა ეს სანატრელი დედოფალი: “მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტურთ-მძიმენი, და მე განგისუენო თქვენ. აღიღეთ უღელი ჩემი თქვენ ზედა,.. და ჰპოვოთ განსუენებად სულთა თქვენთა” და ღზინება წყლულებათა თქვენთა, “რამეთუ უღელი ჩემი ტკბილ არს” და ცოდვათა დიდ სნეულებათა მკურნალი (შდრ. მათე 11. 28-30).

4. ღვთისა და ჩვენი მეუფის შესახვედრად მოუძაღებელნი არასდროს წავიდეთ! ვაითუ, შორიდანვე დაინახოს, რომ უიარაღონი და სამეუფო სამკაულის გარეშე ვართ, თავის მსახურებს უბრძანოს, შეკრულნი გაგვაძევეონ, ჩვენი სავედრებელი დაფხრიწონ და სახეში მოგვაყარონ.
5. უფლის წინაშე წარსადგომად როცა მიდიხარ, შენი სულის სამოსელი ძვირის მოუხსენებლობის ძაფით მოქსოვე. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ლოცვისგან ვერანაირ სარგებელს პოვებ.
6. დაე, ყოველი შენი სათხოვარი დამდაბლებული გონებიდან მოდიოდეს. მეზვერე და უძლები შვილი მხოლოდ ერთი სიტყვით სათნო ეყვენ ღმერთს.
7. ღვთის წინაშე ლოცვით გარეგნულად ერთნაირად წარდგებიან, მაგრამ მათ შორის დიდი განსხვავება და ნაირფერობაა.
8. ზოგიერთი ღმერთს როგორც მეგობარსა და მეუფეს მიმართავს, და არა საკუთარი თავისთვის, არამედ სხვებისთვის ითხოვს; სხვები უფრო მეტ სულიერ სიმდიდრეს, ღიღებასა და კანდიერებას ითხოვენ; სხვები მოდავისგან განრიდებას ევედრებიან; სხვები პატივის მიღებას ეძიებენ; სხვები ვაღლისგან სრული გათავისუფლებისთვის ლოცულობენ; ზოგიერთი – საპყრობილიდან ხსნას, ზოგიერთი კი ცოდვათა შენდობას ევედრება.
9. ჩვენს სავედრებელ ქარტიაზე, უბირველეს ყოვლისა, სამადლობელი დავწეროთ, შემდეგ – აღსარება და გულშემუსვრილება. ვიცოდეთ, რომ ასეთია ნამდვილი ლოცვა, როგორც ეს ანგელოზმა ერთ ძმას აუწყა.
10. თუ ოდესმე ხილული მსაჯულის წინაშე აღმოჩენილხარ, მაშინ ლოცვაზე დგომის სხვა მაგალითი აღარ დაგჭირდება. თუ მსაჯულის წინაშე არც შენ მდგარხარ და არც სხვები გიხილავს, მაშინ ლოცვის მაგალითად იმ ავადმყოფ-

ფის ვედრება დაისახე, მკურნალს წყლულის კვეთისა თუ ამოწვის წინ რომ მიმართავს.

11. ლოცვის დროს ნუ დაიწყებ სიბრძნისმეტყველებას. ხშირად ზეციური მამისთვის ჩვილ ყრმათა უბრალო ტიტინი ყოფილა საამო.
12. არ დაიწყო მრავლისმეტყველება, რათა სიტყვების ძებნაში გონება არ გაგეფანტოს. მეზვერის ერთმა სიტყვამ ღმერთი მოწყალე-ჰყო, ხოლო რწმენით ნათქვამმა ერთმა სიტყვამ ავაზაკი აცხოვნა.
13. მრავლისმეტყველებით ხშირად გაფანტულა გონება, ხოლო გულმხურვალედ ნათქვამ ერთ სიტყვას გონება მოუკრებია.
14. თუ ლოცვის დროს რომელიმე სიტყვა შენში ღმობიერებას აღძრავს, მაშინ ბევრჯერ გაიმეორე ეს სიტყვა, რადგან ამ დროს მცველი ანგელოზი ლოცულობს ჩვენს ახლოს.
15. ლოცვის დროს არ გამოიჩინო კადნიერება, თუნდაც რომ უდიდეს სიწმინდეს ფლობდე. პირიქით, დიდი სიმდაბლით ილოცე და უფრო მეტი კადნიერება გექნება.
16. თუნდაც სათნობათა მთელი კიბე გქონდეს ავლილი, მაინც ცოდვათა შენდობისთვის ილოცე. ხომ გსმენია, რას ამბობს პავლე მოციქული ცოდვილებზე: “რომელთაჲ პირველი მე ვარ” (1 ტიმოთე 1. 15).
17. საჭმელს ზეთითა და მარილით ამზადებენ, ხოლო ლოცვას სიწმინდე და ცრემლები ფრთოვან-ჰყოფს.
18. თუ სრულ სიმშვიდესა და ურისხველობას შეიმოსავ, ბევრი შრომა აღარ დაგჭირდება გონების ტყვეობიდან გამოსახსნელად.
19. ვიცოდეთ, რომ წმიდა და ჯეროვანი ლოცვის მიღწევამდე იმ მცირეწლოვან ყრმებს ვგავართ, სიარულს რომ სწავლობენ.
20. ეცადე, გონება ლოცვის სიტყვებში მოაქციო და აღიყვანო. თუ გონება სიჩვილის გამო მოუძღურდება და დაბლა დაეშვება, კვლავ ზე-აღიყვანე.

21. გონებას დაუდგრომლობა ახასიათებს, მაგრამ ყოვლისშემძლე ღმერთს მისი შეჩერებაც შეუძლია.
22. ჰოი, საყვარელო! თუ კეთილად იღვაწებ, შენთანაც მოვა ის, ვინც ზღვის ტალღებს შეზღუდავს და ეტყვის: “აქამომდე მოხუდე და არა გარდაჰყდე” (იობი 38. 11).
23. შეუძლებელია სულის შეკერა. სადაც სულის შემოქმედია, იქ ყოველივე მას ემორჩილება.
24. თუ მზე გიხილავს, მასთან ლაპარაკი შეგიძლია; მაგრამ როგორ დაელაპარაკები მას უცდომლად, რაც არ გიხილავს?!
25. ლოცვის დასაბამი ის არის, როცა წვრილ-წვრილი ფიქრები მოდიან და ადვილად დევნი მათ, შუა გზა – როცა გონება მხოლოდ ლოცვის სიტყვებშია მოქცეული, ხოლო სრულყოფილი ლოცვა ღვთის სიყვარულია.
26. ლოცვის დროს სხვაგვარ სიხარულს განიცდიან მორჩილნი და სხვაგვარს – დაყუდებულნი. პირველს შეიძლება სიამაყეც შეერიოს, მეორე კი სავსეა თავმდაბლობით.
27. თუ გონებას განუწყვეტლივ ასწავლი, არ განგმორდეს, მაშინ ტრაპეზის დროსაც შენთან იქნება. თუ ხეტიალს დააჩვენე, არასდროს მოვა შენთან.
28. ჭეშმარიტი ლოცვის დიდი მუშაკი, პავლე ამბობს: “ეკლესიასა შინა მნებავს ხუთ სიტყუა გონებითა ჩემითა სიტყუად” (1 კორინთ. 14. 19). აღნიშნული მიუწვდომელია გონებით ჩვილთათვის, რადგან გონების მოსაკრებად ბევრი ლოცვაა საჭირო. მეორეს მოაქვს პირველი. როგორც წმიდა წერილი ამბობს: მის მლოცველსა და მვედრებელს შრომითა და ჭირით მიანიჭებს წმიდა და ჭეშმარიტ ლოცვას.
29. სხვაა ლოცვის შებილწვა, სხვა – მისი გარყვნა, სხვა – ლოცვის გაფანტვა და სხვა – ბიწი.
30. სიბილწე ის არის, როცა კაცი უფლის წინაშე დგას და ბოროტი აზრები მოსდის; გარყვნა ის არის, როცა ლოცვის ჟამს გონება უსარგებლო საზრუნავითაა შეპყრობილი;

- გაფანტვა ის არის, როცა გონება შეუძნეველად მიმოქრის; ხოლო ბიწი ამ დროს მოსული ამო აზრებია.
31. თუ მარტო არ ვართ, მაშინ შინაგან ლოცვას მივმართოთ; თუ ქების მსახურნი არ არიან ჩვენთან, მაშინ გარეგნულადაც ვილოცოთ; რადგან გონება ხშირად ხდება სხეულის თანაზიარი მათში, ვინც ჯერ კიდევ არ არის სრულყოფილი.
 32. ვინც მეუფესთან მიდის, ყველას გულშემუსვრილება მართებს, მით უმეტეს მათ, რომლებიც ვალის პატიებასა და ცოდვათა შენდობას ითხოვენ.
 33. თუ ჯერ კიდევ საპყრობილეში ვიმყოფებით, მოვუსმინოთ მას, პეტრეს რომ ეუბნებოდა: “აღდეგ... მორჩილესი არდაგი, განიდარცვე შენი ნება, ლოცვის დროს მისგან გაშიშვლებული მიდი უფალთან, მხოლოდ უფლის ნებას მოუწოდე, და მაშინ იხილავ უფალს შენი სულის მესაჭედ, რომელიც უსაფრთხოდ წარმართავს შენს ცხოვრებას (შდრ. საქმე 12. 7-8).
 34. აღსდექ ამა ქვეყნის მოყვარეობისა და ავხორცობისგან, განაგდე საზრუნავი, უარყავ ხორცი, განიდარცვე აზრები; რადგან ლოცვა სხვა არაფერია, თუ არა ხილული და უხილავი ქვეყნის უარყოფა. როგორც წინასწარმეტყველი ამბობს: “რად ძეს ჩემი ცათა შინა, და შენგან რად ვინებე ქუეყანასა ზელა?” (ფსალმ. 72. 25) – არაფერი, გარდა იმისა, რომ მარადის შენთან ვიყო.
 35. ზოგიერთს სიმდიდრე ურჩევნია, ზოგს – დიდება, ზოგს – პატივი, “ხოლო ჩემი მიახლება ღმრთისა კეთილ არს, და დადებად უფლისა მიმართ სასოებად ჩემი” უვნებობისა (ფსალმ. 72. 28).
 36. რწმენა ლოცვას ფრთებს ასხამს. უმისოდ ლოცვას ზეცაში აღსვლა არ შეუძლია.
 37. მსაჯულს “ღმრთისა არა ეშინოდა” (რადგან თავად იყო ღმერთი), მაგრამ, რადგან ცოდვით დაცემის შედეგად სიკეთისგან დაქვრივებული სული მოსვენებას არ აძლევდა, მაინც

გამოიტანა განაჩენი და სული მოქიშპე ხორცისგან და მის წინააღმდეგ მებრძოლი ეშმაკებისგან დაიცვა (შდრ. ლუკა 18. 3-6).

38. ვნებებით შეპყრობილებმა არ შევწყვიტოთ უფლის წინაშე ვედრება, რადგან ვნებებისგან თავისუფალმა ყოველმა ადამიანმა ვნებული მდგომარეობიდან მიაღწია უვნებობას.
39. მადლიერ, კეთილ სულებს კეთილი უფალი სწრაფად უსრულებს სათხოვარს და ამგვარად მიიზიდავს თავისი სიყვარულისკენ. უმადურებსა და უგულისხმოებს კი მალე არ უსრულებს, რათა სათხოვრით მოშიებულებმა და მოწყურებულებმა გამოუღმებით მოთმინებით ილოცონ და მას ევედრონ. ძალი, როცა პურს მიიღებს, მიდის. ასეა უგუნური და უგულისხმო სულიც: როცა სათხოვარს მიიღებს, უფალს აღარ ევედრება.
40. ნუ იტყვი: დიდხანს ვლოცულობ, მაგრამ არაფერი სარგებელი მაქვსო. უფლის წინაშე რომ დგახარ და ელაპარაკები, განა, ეს სარგებელი არ არის? რა შეიძლება იყოს უფრო დიდი, ვიდრე უფლის წინაშე დგომა და მასთან შეერთება?!
41. მსჯავრდებულს სასჯელის გამოტანისა ისე არ ეშინია, როგორც მოღვაწეს – არაფრით ავნოს ლოცვას. ამიტომ, თუ მოღვაწე ბრძენია და გონიერი, ლოცვაზე ზრუნვით შეპყრობილი ყოველგვარ ძვირის ხსენებას, ამო საზრუნავს, ურჩობას, მწუხარებასა და სიმამლრეს აღკვეთს.
42. ვიდრე ღვთის წინაშე ლოცვასა და ვედრებას შეუდგებოდე, სული წინასწარ მოამზადე ლოცვით, და მალე მიაღწევ წარმატებას.
43. მინახავს მორჩილებით გაბრწყინებული ადამიანები, რომ არ იზარებდნენ და გონებაში შეძლებისდაგვარად იხსენებდნენ უფალს, ლოცვაზე დადგომისთანავე საკუთარ გონებას ეუფლებოდნენ და მდინარესავით სდიოდათ ცრემლები, რადგან მორჩილების მიერ ლოცვისთვის წინასწარ იყვნენ მომზადებულნი.

44. სხვებთან ერთად ფსალმუნებისას გონება ეფანტებათ, ხოლო მარტო ყოფნისას – ნაკლებად. მაგრამ განმარტობით მყოფს მოწყენილობა ებრძვის, ხოლო სხვებთან ერთად მყოფს გულმოდგინება ეხმარება.
45. მეფისადმი მეომრის სიყვარული ბრძოლაში წარმოჩნდება, ხოლო მონაზვნის ღვთისადმი სიყვარული – ლოცვის დროს.
46. შენს სიმაღლესა და საქმეებს ლოცვა გიჩვენებს. წმიდა მამებმა მას მონაზვნის სარკე უწოდეს.
47. ვინც ლოცვის დროს სხვა საქმეს შეექცევა, ასეთს ეშმაკები დასცინიან. ეშმაკის ნება ის არის, რომ ერთი ჟამით სხვა ჟამი წაგვართვას.
48. თუნდაც სრულყოფილად ვერ ლოცულობდე, არ უთხრა უარი, როცა ვინმე ლოცვას გთხოვს, პირიქით, შემუსვრილი გულით ილოცე მისთვის; რადგან მთხოვნელის სარწმუნოებას ხშირად გულშემუსვრილად მლოცველიც უცხონებია.
49. ფრთხილად იყავი და არ იამაყო, თუ სხვისთვის ილოცებ და ღმერთი შენს ლოცვას შეისმენს. იცოდე, რომ უფალმა მათი რწმენის გამო მოგანიჭა მადლი.
50. ყოველი მასწავლებელი ცდილობს, ყოველდღე გაიგოს, თუ რა ისწავლა მისგან ბავშვმა. უფალიც ლოცვის დროს ყოველდღიურად მოელის ყოველი გონებისგან იმ ძალას, რომელიც ღმერთმა მიანიჭა.
51. როცა კარგად ილოცებ, მაშინ გაგიმართავენ მტრები ბრძოლას. ასეთია, საერთოდ, მათი ჩვეულება.
52. ყოველგვარი სათნოება, მით უმეტეს, ლოცვა, გულისხმიერად, გულმხურვალედ უნდა აღსრულდეს.
53. სული მაშინ ლოცულობს მხურვალედ, როცა მრისხანებას დაძლევს.
54. მტკიცეა ყოველი საქმე, რომელიც დიდი თხოვნის, შრომისა და დროის ფასად არის მოპოვებული.
55. ვისაც უფალი საკუთარ წიაღში მოუპოვებია, მას ლოცვის სიტყვიერად სწავლა აღარ სჭირდება, რადგან “სულ-თქემითა

მით უსიტყუელითა” (რომ. 8. 26) თავად სულიწმიდაა თავისივე თავის წინაშე მისთვის მეოხი.

56. ლოცვის დროს არ მიიღო ხილული ოცნება და ჩვენება. ვაითუ, გაგიჟდე და გონებიდან შეცდე.
57. ჩვენს ყოველგვარ თხოვნაზე დასტური ლოცვის დროს გვეძლევა.
58. დასტური ყოველგვარი ეჭვისგან გათავისუფლებაა.
59. დასტური უცნობის ზუსტი ცნობაა.
60. ძალიან მოწყალე იყავი, თუ წმიდა ლოცვას ეძიებ; რადგან მისი საშუალებით მონაზვნები ასეულს მოიპოვებენ, ხოლო დანარჩენები – დანარჩენს.¹
61. როცა სულში გულმხურვალეების ცეცხლი ავიზვიზდება, მაშინ ლოცვა აღსდგება და აღემართება. როცა ლოცვა აღსდგება და ცად ამალღდება, მაშინ მოხდება საღმრთო ნათელის გარდამოსვლა სულის სახლში.
62. მავანი ამბობს, რომ ლოცვა უფრო ღიღია, ვიდრე სიკვდილზე ფიქრი. მე კი ვადიდებ ორბუნებოვან ერთ გვამს.
63. კარგი ცხენი, როცა გაირბენს და გახურდება, სიჩქარეს უმატებს. სირბილში ლოცვა-გალობას ვგულისხმობ, ხოლო ცხენში – მამაც გონებას.
64. ასეთი გონება შორიდანვე გრძნობს ბრძოლის მოახლოებას, და რადგან წინასწარ ემზადება, უკუნისამდე დაუმარცხებელი იქნება.
65. სისასტიკეა, როცა მწყურვალს პირიდან გამოსტაცებენ წყალს. რაოდენ დიდი სისასტიკეა, როცა ღმობიერებით ძლოცველ მოღვაწე მონაზონს ლოცვის დამთავრებაში ხელს უშლიან.

1. დანარჩენში გულისხმობს ოცდაათეულსა და სამოცეულს. ერისკაცები, რომლებიც დაქორწინებულნი არიან და მეუღლეებთან წმინდად ცხოვრობენ, ოცდაათეულს მოიგებენ, უქორწინებელნი და ქალწულობის დამცველნი – სამოცეულს, ხოლო ასეულს მოიგებენ ისინი, ვინც სრულად მოიძულა წუთისოფელი და ღმერთს მისდევს.

66. არ შეწყვიტო და არც მოგწყინდეს ლოცვა, ვიდრე არ ნახავ, რომ ცეცხლი და წყალი დაგიბრუნდა.² ვაითუ, ცოდვათა შენდობისთვის სხვა შესაფერისი ჟამი ცხოვრებაში აღარ დაგიდგეს.
67. ვინც ლოცვის გემო იხილა, ხშირად ერთი სიტყვითაც კი შემწიკვლავს თავის გონებას, და ლოცვაზე დამდგარი ჩვეულ საწადელ სიტკბობას ველარ პოულობს.
68. სხვაა გულის ზედამხედველობა და სხვა – მთავარი და მღვდელთმოდღვარი გონების მიერ გულის ეპისკოპოსობა, რომელიც სიტყვიერ მსხვერპლს სწირავს ქრისტეს.³
69. როგორც ერთი ღვთისმეტყველი ამბობს, ზეციდან მოსული წმიდა ცეცხლი ზოგიერთს მისი სიწმინდის სიმცირის გამო წვავს, ზოგიერთს კი მისი სრულყოფილების შესაბამისად განანათლებს. ამ ცეცხლს მწველიც ეწოდება, განმანათლებელიც და განმწმენდელიც იმიტომ, რომ ზოგიერთი ლოცვის შემდეგ ისე იწმინდება, თითქოს ცოდვათა ნივთის შემწველი ქურიდან გამოსულიყოს; სხვები სინათლით აღვსილნი, ზეციური სიმდაბლითა და სიხარულით შემოსილნი არიან ლოცვის დამთავრებისას; ხოლო ვინც ლოცვის შემდგომ ამ ორის

2. გულისხმობს შემდეგს: თუ დიდი სიამაყის გამო ღვთისგან ბოძებული ცრემლები და ღმობიერების ცეცხლი დაკარგე, არ შეწყვიტო ლოცვა, ვიდრე ღმრთივმონიჭებული ცრემლები და ღმობიერების ცეცხლი არ დაგიბრუნდება, რადგან, არ ვიცი, სხვაგვარად როგორ შეიძლება ცოდვათა მიტევების მიღება.

3. მამა ზედამხედველობაში გონიერებას გულისხმობს, ხოლო ეპისკოპოსობაში – შემდეგს: სული ეპისკოპოსის მსგავსად უნდა ბატონობდეს ვნებებზე. ამიტომაც დასძინა: მთავარი და მღვდელთმოდღვარი გონების მიერო. გულის ზედამხედველობა უფრო დაბალი საფეხურია და ამ დროს კაცი თვალყურს ადევნებს და ებრძვის ვნებებს. ეპისკოპოსობა კი ვნებების სრული დაუფლება და მათზე ბატონობაა. ამ დროს გონება არის მთავარი, რომელიც ხორციელ ვნებებს მართავს და აცხრობს. გონების მღვდელთმოდღვრობა კი იმას ნიშნავს, როცა გონება ყოველ აზრს წმინდად სწირავს ლოცვის წმიდა საკურთხეველზე.

- გარეშე რჩება, ასეთს ხორციელად, და არა სულიერად ულოცავს.
70. თუ ხორცს სხვა ხორცთან შეხებისას ეცვლება იერი და ბუნება, მაშინ როგორ შეიძლება არ შეიცვალოს ის, ვინც ღვთის ხორცს უცოდველი ხელით ეხება?!
 71. ამქვეყნიურ მეფეთა მსგავსად, ჩვენი სახიერი მეუფე თავის მეომრებს ზოგჯერ თავად მიმადლებს ნიჭს, ზოგჯერ – მეგობრის ხელით და ზოგჯერ – ფარულად. მაგრამ მაღლს ჩვენი სიმდაბლის შესაბამისად ამრავლებს ჩვენში.
 72. რამდენადც მიწიერ მეფეს სძაგს, როცა მის წინაშე მდგომი ადამიანი პირს იბრუნებს და მეფის მტერს დაუწყებს საუბარს, იმდენად საძაგელია უფლის თვალში ის, ვინც ლოცვაზე ღვთის ჟამს უწმინდურ აზრებს ღებულობს.
 73. როცა გონების მიმტაცებელი ძალი მოვა, ლოცვის საჭურვლით განდევნე, და არაფერი დაუთმო, რაც უნდა გააფთორდეს.
 74. გლოვით ითხოვე, მორჩილებით ეძიე და მოთმინებით რეკე, რადგან ვინც ამგვარად ითხოვს – მიიღებს, ვინც ეძებს – იპოვის და ვინც რეკავს – გაულებენ (მღრ. მათე 7. 8).
 75. ფრთხილად იყავი და დედაკაცისთვის ბევრი არ ილოცო. ვაითუ, მარჯვენა მხრიდან გაგძარცვონ.
 76. ლოცვის დროს არ დაიწყო აღსარება, თუ როგორ ჩაიღინე ხორციელი ცოდვები, რათა საკუთარი თავის მკვლელი არ აღმოჩნდე.
 77. ლოცვის დროს არ იკვლიო სულიერი საქმეები, წინააღმდეგ შემთხვევაში, უფრო მეტს დაკარგავ.
 78. ვისაც გამუდმებით ლოცვის კვერთხი უპყრია, ის არ წაბორძიკდება. რამეც რომ შეემთხვას და წაბორძიკდეს, არ დაეცემა, რადგან ლოცვა საღმრთო და ტკბილი ბორკილია, რომელიც კაცს ბოროტებამდე არ მიუშვებს (მღრ. ლუკა 18. 5).
 79. ლოცვის სარგებელს იმით ვცნობთ, რომ მტრები ისე არასდროს გვებრძვიან, როგორც ლოცვის დროს. ლოცვის ნა-

ყოფს კი მაშინ ვცნობთ, როცა მტრები სრულიად დამარცხდებიან. “ამით ვცან, რამეთუ მინებე მე, რამეთუ არა უხაროდის მტერსა ჩემსა ჩემ ზედა” ბრძოლის დროს (ფსალმ. 40. 12).

80. მეფსალმუნე ამბობს: “ღალად-ვეყავ ყოვლითა გულითა ჩემითა” (ფსალმ. 118. 145), ანუ ღალად-ვეყავ პირით, სულითა და გულით, რადგან სადაც ლოცვის დროს სული და გონება ერთად შეიკრიბება, ღმერთიც იქ, მათ შორის იქნება.
81. ზორციელად თუ სულიერად ყველა ერთნაირი არ არის. ზოგიერთი – სწრაფად, ზოგიერთი კი ნელა ფსალმუნებს, რადგან პირველნი გონებაგაფანტულობას ებრძვიან, ხოლო მეორენი – უსწავლელობას.
82. თუ უფალს მტრებისთვის განუწყვეტლივ ევედრები, დარწმუნებული იყავი, რომ მათი მოახლოებისას დიდი ძალისხმევა არ დაგჭირდება და თავად გაგეცლებიან, რადგან ამ უწმინდურებს არ სურთ, მათთან ბრძოლაში გვირგვინი მიიღო, და ლოცვისგან გვეშულნი ისევე გაიქცევიან, როგორც ცეცხლისგან.
83. იყავი მამაცი და ამგვარად გახდება ღმერთი შენი ლოცვის მასწავლებელი.
84. როგორც მხედველობა ბუნებრივი და სიტყვით არ ისწავლება, ისე ლოცვის მშვენიერებას სიტყვით ვერ გასწავლის სხვა. მისი მასწავლებელი ღმერთია. ლოცვა სიტყვები კი არ არის, რომელთაც გაიგებ და დაისწავლი, ან რამე ხელობა, რომელსაც სხვისგან ისწავლი, არამედ ლოცვის მასწავლებელი ღმერთია, “რომელმან ასწავის კაცთა მეცნიერებაჲ” (ფსალმ. 93. 10), მლოცველებს სათხოვარს უსრულებს და ”აკურთხნის წელიწადნი მართლისანი”, რამეთუ მისია დიდება აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.



თავი ოსლამესრე

მისივე თქმული

უვნებობისთვის, სრულყოფილებისა და სულიერი
აღდგომისთვის უწინარეს საყოველთაო აღდგომისა

1. აჰა, ჩვენ, უცოდინრობის ღრმა მღვიმეში, ვნებათა სიბნელესა და ამა ხორცთა “აჩრდილთა სიკუდილისათა”–ში ჩაცვენილნი, კადნიერებით ვიწყებთ იმ უმაღლეს სამყაროზე მსჯელობას, რომელსაც უვნებობა ჰქვია. ხილული ცის კაბადონს ვარსკვლავები ამკობს, ხოლო უვნებობას – სათნოებები. ჩემი აზრით, უვნებობა სხვა არაფერია, თუ არა გულისა და გონების ცა, რომელიც ნიავად მიიჩნევს ეშმაკის ნებისმიერ ბრძოლას.
2. ვნებებისგან ჭეშმარიტად თავისუფალი ადამიანი ის არის, ვისაც თავისი სხეული უვნებლად და უხრწნელად უქცევია, გონება ქმნილებისგან აღუმაღლებია და ყოველი გრძნობა მისთვის დაუმორჩილებია, სული უფლის წინაშე წარუდგენია და საკუთარ შესაძლებლობაზე ამაღლებით ყოველთვის მისკენ მიისწრაფის. ზოგიერთი ამბობს, რომ უვნებობა სულის აღდგომაა ხორციელ აღდგომამდე. სხვების აზრით, უვნებობა ღვთის შეცნობაა ანგელოზთა დარად ან ცოტათი ნაკლებად.¹
3. როცა სრულყოფილთა უსასრულო სრულყოფილება სრულად ეწვევა კაცს, როგორც ამაში გამოცდილი ერთი ვინმე მიაბობდა, ადამიანის გონებას იმდენად განწმენდს და ამქვეყნიურ მატერიაზე იმდენად აამაღლებს, რომ მისი მეუღლე,

1. უვნებლები განუძღომლად მიისწრაფიან მათი სურვილის საგნისკენ და ამგვარად სრულყოფილების პროცესი ხდება უსასრულო, რადგან საუკუნო სიკეთე დაუსრულებელია.

იქნება რა ამა ქვეყნიდან ზეციურ ნავსაყუდელში ატაცებულნი, ცხოვრების უმეტეს ნაწილს ჭვრეტაში გაატარებს. ამიტომ ამბობდა ის, ვისაც ეს ჰქონდა გამოცდილი: “ღმრთისა ძლიერნი ქუეყანით ფრიად ამაღლდეს” (ფსალმ. 46. 10).

4. ასეთი იყო ის ეგვიპტელი, რომელიც სხვებთან ერთად ლოცვის დროს ყოველთვის ვერ კადრულობდა ზეცად ხელის ხანგრძლივად აღპყრობას.²
5. არსებობს უვნებელი ადამიანი, და არსებობს უვნებელზე უფრო უვნებელიც (აქ და ყველგან უვნებელი – ვენებებისგან თავისუფალი – რედ.). პირველს ძლიერ სძულს ბოროტება, ხოლო მეორე მეტად მდიდარია სათნოებებით.
6. ქალწულობის დაცვასაც უვნებობას უწოდებენ, და სამართლიანადაც, რადგან ის არის საყოველთაო აღდგომისა და ამ ხრწნადი ბუნების უხრწნელების წინამსროლი.
7. უვნებობა აჩვენა იმან,³ ვინაც თქვა: “გონებაჲ ქრისტესი გუაქუს” (1 კორინთ. 2. 16).
8. უვნებობა აჩვენა იმ ეგვიპტელმა,⁴ რომელმაც თქვა: “არ მემინია უფლის”.
9. უვნებობა აჩვენა იმან, ვინაც ვნებების უკან მოსაქცევად და მათთან შესაბრძოლებლად ილოცა.⁵
10. ამა საწუთროში უწინარეს მერმინდელი საუკუნისა ვის მოუპოვებია ისეთი სრულყოფილება, როგორიც ერთმა ასურელმა?⁶ სახელოვანი და დიდი წინასწარმეტყველი დავითი უფალს ეუბნებოდა: “მილხინე მე, რაჯთა განმისუენო” (ფსალმ. 38. 14); ხოლო უფლის ეს უდიდესი მოღვაწე ამბობდა: “უფალო, დააცხვრე მადლის ტალღები!”

2. მამა ტითოს გულისხმობს.
 3. გულისხმობს პავლე მოციქულს.
 4. მამა ანტონს გულისხმობს.
 5. გულისხმობს იოანე მოკლეს.
 6. გულისხმობს მამა ეფრემს.

11. უვნებობაში იმყოფება ის სული, რომელსაც ისევე მხურვალედ სწავდია სათნოებები, როგორც ვნებულებს – გულისთქმები.
12. თუ უკიდურესი ნაყროვანებაა, როცა ჭამის სურვილი აღარ აქვთ და მაინც აიძულებენ თავს, ჭამონ, მაშინ უკიდურესი მარხვა ყოფილა ისიც, როცა მშვიერ სხეულს უმიზეზოდ მაინც არ აძლევენ საზრდელს.
13. თუ სიძვისმოყვარეობის უკიდურესი გარეგანი გამოვლინებაა, როცა პირუტყვთა და უსულო საგნების მიმართაც ვნება ეუფლებათ, მაშინ უკიდურესი სიწმინდეა ისიც, როცა ვნებისაღმძვრელ საგნებსაც ისე უყურებენ, როგორც უსულოს.
14. თუ ვერცხლისმოყვარეობის უკიდურესი ზღვარია ის, როცა სიმდიდრის შეგროვებით ვერ ცხრებიან და ვერ ძლებიან, მაშინ სრულყოფილი უპოვარებაა ის, როცა საკუთარ ხორცსაც აღარ ინდობენ.
15. თუ უდიდესი მოწყენილობაა ის, როცა განსვენებით ყოფნის დროსაც მოთმინებას ვერ იჩენენ, მაშინ რაოდენ დიდია მოთმინება, როცა ჭირს მოთმინებად შერაცხავენ.
16. თუ უდიდესი მრისხანების გამოვლინებაა ის, როცა მარტო ყოფნის ჟამსაც მრისხანებენ, მაშინ რაოდენ დიდი ყოფილა მოთმინება, როდესაც შემაწუხებელს მეგობარივით ეპყრობიან.
17. თუ უდიდესი პატივმოყვარეობაა, როცა ირგვლივ არავინაა მაქებარი და მაინც თავის გამოსაჩენად იღვწიან, მაშინ რაოდენ დიდი უნდა იყოს სიმდაბლე, როცა ხალხში ყოფნის დროსაც კი აზრად არ მოსდით, თავი გამოიჩინონ.
18. თუ ამპარტავნების ნიშანია ის, როცა უბრალო საქმის გამო ამაყობენ, მაშინ სიმდაბლის გამოხატულება ყოფილა ის, როცა თავიანთ უდიდეს სათნოებებსაც კი არაფრად მიიჩნევენ.

19. თუ ვნებულებაა ის, როცა ეშმაკთა მიერ დათესილ აზრებს მისდევენ, მაშინ სანატრელი უვნებობის მანიშნებელი ყოფილა ის, როცა ადამიანს ნამდვილად შეუძლია თქვას: “გარემიქცევაჯ ბოროტისაჯ ჩემგან მე არა უწყოდე” (ფსალმ. 100. 4), არ ვიცი, როგორ ან რისთვის მოვიდა, ან როგორ წავიდა. ბოროტის საქმეებისა სრულიად არაფერი გამეგება, მთლიანად ღმერთთან ვარ შეერთებული და დაე, მარადის მასთან ვიყო.
20. ვინც ამ წუთისოფელში მსგავსი საზომის მიღწევის ღირსი შექმნილა, მისთვის თავად ღმერთი გამხდარა მასწავლებელი, რომელიც მასში დამკვიდრებულა და საღმრთო ნათლით გაბრწყინებულს შინაგანად ღვთის ხმა ესმის ყველა სხვა ხილულ ხმაზე მეტად.
21. “ოდეს-მე მივიდე და ვერუენო პირსა ღმრთისასა” (ფსალმ. 41. 3), რადგან ველარ ვიოკებ მძაფრ სურვილს და იმ სიკეთეს ვეძიებ, რომელიც თიხით შემოსვამდე მომემადლა.
22. ვინ შეძლებს უვნებობაზე ვრცლად საუბარს? არათუ იგი, არამედ ქრისტე ცოცხლობს მასში (შდრ. გალატ. 2. 20), როგორც ამას ამბობს ის, რომელსაც “ღუაწლი კეთილი მომიღუაწებიეს, სრბაჯ აღმისრულებიეს, სარწმუნობაჯ დამიმარხავს” (2 ტიმოთე 4. 7).
23. როგორც მეფის გვირგვინი მხოლოდ ერთი პატიოსანი ქვით არ მზადდება, ისე უვნებობა არ მიიღწევა, თუ რომელიმე ერთი სათნოების მიმართ დაუდევრობას გამოიჩინენ.
24. წარმოიდგინე, რომ უვნებობა არის დიდი მეუფის სასახლე, სადაც უამრავი სავანეა და რომლის გალავანიც ცოდვათა მიტევაებაა.
25. გავიქცეთ, ჩემო ძმებო! გვედრებით, გავიქცეთ და ვიჩქაროთ დიდი მეუფის სასახლესა და სასიხარულო ქორწილში შესვლა. თუ ცოდვათა სიმძიმისა და ბოროტ ჩვეულებათა მიზეზით ვერ შევდივართ ქორწილში (აი, განსაცდელი!)

მაშინ ის მაინც ვეცადოთ, რომელიმე სავანეს მივალწით. თუ იქამდეც ვერ მივდივართ, მაშინ გალავნის გარეთ მაინც არ დავრჩეთ და ყოველნაირად ვეცადოთ შიგნით შესვლა; რადგან ვინც უწინარეს აღსასრულისა გალავნის შიგნით არ შევა, უდაბნოში დაიკარგება და მხეცები შეჭამენ. ამიტომ ლოცულობდა წინასწარმეტყველი: “ღვთისა ჩემისა მიერ გარდავჰქნდე ზღუდესა” (ფსალმ. 17. 30). სხვა წინასწარმეტყველი ღვთის სახელით ამბობდა: “არამედ ცოდვანი თქუენნი განსწვალებენ შორის თქუენსა და ღმრთისა” (ესაია 59. 2).

26. ჰოი, საყვარელო, დავანგრიოთ გალავნის შუაკედელი, რომელიც ურჩობის შედეგად აგვიშენებია და აქვე ვეცადოთ, გვაპატიონ ვალები, რადგან ჯოჯოხეთში არც შევებაა და არც სინანული. მოვიცალოთ და გავაცნობიეროთ, რომ თავს ვერ ვიმართლებთ ვერც ცოდვათა სიმრავლით, ვერც ტვირთის სიმძიმით, ვერც ღრო-ჟამის მუხანათობით, ვერაფრით; რადგან ვინც მეორედ შობის საბანელით უფალი შეიწყნარა, “მოსცა მათ ჯელმწიფებაჲ შვილ ღმრთისა ყოფად” (იოანე 1. 12), და თქვა: “მოიცალეთ და გულისგმა-ყავთ, რამეთუ მე ვარ ღმერთი” (ფსალმ. 45. 11), უვნებობა და სიწმინდე, რომლისა არს დიდება უკუნიითი უკუნისამდე, ამინ.

სანატრელი უვნებობა გლახაკთა გონებას ვნებათა მწვირისგან აღადგენს და მიწიდან ზეცად აამაღლებს (შდრ. იონა 1. 12), ხოლო ყოვლადქებულმა სიყვარულმა „დასუას იგი მთავართა თანა (ანგელოზთა), მთავართა თანა ერისა“ უფლისათა (შდრ. ფსალმ. 45. 11).



თავი ოსლამათა

მისივე, ჩვენი ზმილა მამის, იოანე სინელი იღუმენის მიერ თქმული
სათნოებათა სამეზის – სარწმუნოების, სასომებისა და
სიყვარულის – შესახებ

1. “ხოლო აწ”, ზემოთქმულის შემდგომ “ესერა ჰგიეს სარ-
წმუნოებაჲ, სასოებაჲ და სიყუარული”. ეს სამი სათნოება
ყოველივეს განამტკიცებს და იცავს, “ხოლო უფროდს ამათსა
სიყუარული”, რადგან მას ღმერთი ეწოდება (მღრ. 1 კო-
რინთ. 13. 13). ჩემი თვალთახედვით, პირველი მცხუნვარებაა,
მეორე – სინათლე, ხოლო მესამე – მზის თვალი; სამივე
ერთად კი ბრწყინვალეობა და შარავანდედია, რადგან პირვე-
ლი ყოვლისშემძლეა, მეორე ღვთის წყალობითაა გარემოცუ-
ლი, ხოლო მესამე არც ვარდება, არც სრბისგან ცხრება და
არც მისგან დაისრულ გულს აძლევს ნებას საღმრთო
ტრფიალებისგან შესვენებისა.
2. ვისაც სიყვარულზე სიტყვის თქმა სურს, მას ღმერთზე
მსჯელობა გაუბედავს; ღმერთზე მსჯელობა კი დიდი საც-
დურია უკრძალველთათვის.
3. სიყვარულზე სიტყვის თქმა მხოლოდ ანგელოზებისთვისაა
საცნაური, ისიც ამ უკანასკნელთა ბრწყინვალეებისდა შესა-
ბამისად.
4. “ღმერთი სიყუარული არს” (1 იოანე 4. 8). ვისაც მისი
საზღვრის გამოთქმა მოუწადინებია, იგი ბრმაა და ფსკერზე
ქვიშას ითვლის.
5. სიყვარული თავისი ბუნებით ღვთის მსგავსებაა, რამდენა-
დაც ეს ადამიანისთვისაა შესაძლებელი და ხელმისაწვდომი;
საქმით ის სიკეთით სულიერი თრობაა, ხოლო გარეგნუ-

ლად სარწმუნოების წყარო, მოთმინების უფსკრული და თავმდაბლობის ზღვა არის.

6. სიყვარული ყოველგვარი წინააღმდეგომი აზრისგან განშორებაა, რადგან “სიყუარული ბოროტსა არა იგონებს” (1 კორინთ. 13. 5).
7. სიყვარული, უვნებობა და ღვთის შვილობა მხოლოდ სახელით განსხვავდება ერთმანეთისგან; სინამდვილეში კი ერთია, ისევე, როგორც ცეცხლი, ალი და სინათლე.
8. რამდენადაც სიყვარული კლებულობს, იმდენად მრავლდება შიში. ვისაც შიში არ აქვს, ის ან სიყვარულითაა სავსე, ან სულიერადაა მკვდარი.
9. არაფერი გვიშლის ხელს, რომ ღვთის შიშის, მოღვაწეობის, კეთილი შურის, ღვთის სიყვარულისა და მონების მაგალითები მოვიშველიოთ.
10. ნეტარია ის, ვისაც ღვთის ისეთი სიყვარული აქვს, როგორც ვნებიან მოტრფიალეს – თავისი სატრფოს მიმართ.
11. ნეტარია ის კაცი, ვისაც ისევე ეშინია უფლისა, როგორც დასჯილს – მსაჯულისა.
12. ნეტარია ის, ვისაც ისევე სწადია უფალი, როგორც მშვიერს – პური.
13. ნეტარია ის, ვინც ისევე ცდილობს დაემონოს უფალს, როგორც ერთგული მონები – თავიანთ ბატონს.
14. ნეტარია ის, ვისაც ისეთივე მოშურნეობა აქვს სათნოებებისა, როგორც ღიღებისმოყვარე ადამიანებს – ამსოფლიური სამეუფო პატივისა.
15. ნეტარია ის, ვინც ლოცვის დროს ისეთივე შიშით დგას ღვთის წინაშე, როგორც მხედარნი – მეფის წინაშე.
16. ნეტარია ის, ვინც ისევე ცდილობს უფლის მომადლიერებას, როგორც მეგობრები – ერთმანეთისას.
17. ჩვილ ყრმას ღედისკენ ისეთი ლტოლვა არ აქვს, როგორც სიყვარულის შვილს – უფლისკენ.

18. როცა ვინმეს მიმართ ძლიერი სიყვარული და ტრფიალება აქვთ, გამუდმებით სატრფოს სახის დანახვზე ოცნებობენ და შინაგან ტკობას განიცდიან. ძილშიც კი არ უნელდებათ მისი სურვილი და სატრფოს ხედავენ. ასე ხდება ხორციელი თუ უხორცო სიყვარულის დროს.
19. მავანი ამგვარი სიყვარულით დასნეულდა და საოცარი სიტყვები თქვა: “მძინავს ხორციელი ბუნებიდან გამომდინარე, მაგრამ გული ჩემი ფხიზლობს დიდი სიყვარულისა მიზეზით”.
20. ჰოი, ნეტარო, იცოდე: რაჟამს ირემი (რომელიც არის ახლავანი სული) გაანადგურებს შხამიან ქვეწარმავლებს, მაშინ “ჰსურის და მოაკლდების... ღმრთისა მიმართ” (ფსალმ. 83. 2), რადგან ისევე იწვის სიყვარულის ცეცხლით, როგორც მწარე წამლით.
21. შიმშილის მოქმედება გაურკვეველია და უჩინარი, ხოლო წყურვილი ძლიერ, ცხადად მოქმედებს და ყველასთვის თვალსაჩინოა. ამიტომ ამბობდა ის, ვისაც “სუროდა ღმრთისა მიმართ”: “სწყურის სულსა ჩემსა ღმრთისა მიმართ... ცხოველისა” (ფსალმ. 41. 3).
22. თუ მეგობრის დანახვა სიხარულს გგვრის, მაშინ რაღა მოხდება, როცა წმიდა გული უხილავად იხილავს ღვთის პირს?!
23. სულის მხურვალეებით ნაშობი ღვთის შიში დაშრეტს და მოსპობს ჭუჭყს. ნათქვამია: “განმშჭუალენ შიშითა შენითა ჯორცნი ჩემნი” (ფსალმ. 118. 120); ხოლო წმიდა სიყვარული ზოგიერთს ისევე შესჭამს, როგორც იმ წინასწარმეტყველს, რომელიც ამბობდა: “შეიწვნეს გულნი ჩუენნი”; ზოგიერთს კი განაბრწყინებს და სიხარულით ალავსებს, თანახმად ნათქვამისა: “მას ესვიდა გული ჩემი და შეწვენულ იქმნა, და მხიარულ იქმნეს ჯორცნი ჩემნი” (ფსალმ. 27. 7). “გულისა მხიარულისა პირიცა მხიარულ არნ” (იგავნი 15. 13).

24. როცა ადამიანი სრულად შეეზავება ღვთის სიყვარულს, მაშინ ამ უკანასკნელის სულიერ ბრწყინვალეობას სარკის მსგავსად წარმოაჩენს მისი გარეგნობაც. ასე განდიდდა ღვთის მხილველი მოსე. ვისაც ამგვარი ანგელოზებრივი სიმაღლისთვის მიუღწევია, მას ხშირად ხორცთა საზრდელიც კი დავიწყნია. ან რა გასაკვირია ეს?! – ხშირად ბოროტი სურვილებით შეპყრობილებსაც ავიწყდებათ ჭამა.
25. ვფიქრობ, ვინც უხრწნელების მსგავს საზომს აღწევს, ისინი აღარ ავადდებიან, როგორც ეს ჩვეულებრივ ხდება ხოლმე; რადგან მათში ისევე განადგურებულია სნეულების ყოველგვარი მიზეზი, როგორც მხურვალეების აღია დაშრეტილი. არც საზრდელი ჰგვრით რამე სიამოვნებას. წყალი ხის ფესვებს კვებავს, ხოლო ზეციური ცეცხლი – მათ სულებს.
26. ღვთის შიშის აღორძინება სიყვარულის დასაბამია, ხოლო სრულყოფილი სიყვარული – ღვთისმეტყველების დასაწყისისა.
27. ვინც მთელი თავისი გრძნობებით ღმერთთანაა შეერთებული, მას ღვთის სიტყვის საიდუმლო უსწავლია; სხვაგვარად წარმოუდგენელია ღმერთზე საუბარი.
28. თანაარსი სიტყვა სიწმინდეს სრულყოფს და თავისი მოსვლით სიკვდილს კლავს; და როცა სიკვდილი მოიკვლება, მაშინ ღვთისმეტყველების მოწაფეც განათლდება.
29. უფლის სიტყვა უკუნითი უკუნისამდე ჟამიერობს. ვისაც უფალი ღმერთი ჯერისაებრ არ შეუცნია, ის საკუთარი შეხედულებისამებრ მსჯელობს.
30. სიწმინდემ და სიყვარულმა საყვარელი მოწაფე ღვთისმეტყველად აქცია, რომელმაც თავისი სიტყვებით ყოვლადწმიდა სამების სარწმუნოება დაამტკიცა.
31. ვისაც უფალი უყვარს, მან თავდაპირველად ძმა შეიყვარა, რადგან პირველის ნიშანი მეორეა.
32. ვისაც მოყვასი უყვარს, სხვების ლანძღვას არასდროს დაუგდებს ყურს და ისევე გაიქცევა, როგორც ცეცხლისგან.

33. ვინც ამბობს, რომ უფალი უყვარს, მაგრამ თავისი ძმა სძულს, იმ კაცს ჰგავს, ძილში რომ მირბის.
34. სიყვარულის ძალა იმედია, რადგან სიყვარულის საზღაურს იმედით მოველით.
35. იმედი უხილავი სიმდიდრით გამდიდრებაა.
36. იმედი საუნჯის უეჭველი ფლობაა საუნჯის მიღებამდე.
37. იმედი შრომაში განსვენებაა, სიყვარულის კარია, სასოწარკვეთილების შემუსვრაა და საუკუნო მომავლის საწინდარია.
38. იმედის მოკლება სიყვარულის გაუჩინარებაა. იმედზე ჰკიდია ჩვენი მოღვაწეობა და შრომა, რომელიც წყალობითაა გარემოცული.
39. სასოების მუშაკი მონაზონი მოწყენილობის მკვლელია, რადგან იმედის მახვილით ჰკლავს მოწყენილობას.
40. როცა უფლის მადლს იგემებენ, სასოებაც უჩნდებათ. ვისაც ეს მადლი არ უგემნია, შეუძლებელია, არ ჰქონდეს ეჭვი.
41. სასოებას მრისხანება ანადგურებს, რადგან სოლომონის სიტყვისამებრ: სასოება არასდროს შერცხვება, “ხოლო კაცი გულმწყრალი არა შეენიერ” (იგავნი 11. 25).
42. სიყვარული წინასწარმეტყველების სათავეა.
43. სიყვარული სასწაულთა მომნიჭებელია.
44. სიყვარული ბრწყინვალეების უფსკრულია.
45. სიყვარული ცეცხლის წყაროა, რომელიც რამდენადაც ააღდება, იმდენად დაწვავს მწყურვალს.
46. სიყვარული ანგელოზთა ძლიერებაა.
47. სიყვარული სამარადისო წინსვლაა.
48. ჰოი, სათნოებათა შორის უმშვენიერესო! გვითხარ, სად აძოვებ შენს ცხვრებს ან სად იმყოფები? განგვანათლე, გვასვი წყალი, წარგვიძებ და აღმოგვიყვანე, რადგან შენ ბატონობ ყოველივეზე და შენთან ამოსვლა გვსურს. შენ ააგიზგიზე ჩემს სულში ცეცხლი და ველარ ვუძლებ მის ალს. ამიტომ

სამარადისოდ გიგალობ: შენ მბრძანებლობ ზღვაზე, შენ აცხრობ მის ღელვას, შენ, როგორც წყლულს, ისე ამდაბლებ ამპარტავნულ ზრახვებს; შენი მკლავის ძლიერებით იფანტებიან მტრები და შენს მოყვარულებს უძლეველად აქცევ (შდრ. ფსალმ. 88. 10-11).

მინდა შევიტყო, როგორ გიხილა შენ იაკობმა კიბის თავში; რისი მსგავსია ამ კიბეზე აღსვლა? – მაუწყე ამის მსურველს! რას ნიშნავს ან როგორია საფეხურთა განლაგება? მაუწყე, რომელ საფეხურზე ასვლა დაისახა გულში შენმა ტრფიალმა? ან რამდენი საფეხურია, ამის გაგება მწყურია. ან რამდენი ხანი სჭირდება მასზე ასვლას? როგორც შენმა მოყვარულმა იაკობმა გვასწავლა, წინამძღვრები ანგელოზები არიან.

49. ბოლოს ზეცით მოიხილა სათნოებათა მეუფემ და მითხრა ყურში სულისა ჩემისა: “ჰოი, ჩემო ტრფიალო! თუ ამა საწუთროს სიტლანქეს ვერ დააღწევ თავს, ჯერისაებრ ვერ იხილავ ჩემს მშვენებას. კიბის ხარისხსა და აგებულებაზე წაიკითხე და მაშინ იხილავ და სცნობ სათნოებათა სულიერ წყობილებას. ყოველივე ამის თავში კი მე ვარ მჯდომარე. როგორც ჩემი საიდუმლოს მსახური, დიდი პავლე ამბობს: “ხოლო აწ ესერა ჰგიეს: სარწმუნოებაჲ, სასოებაჲ და სიყუარული, სამი ესე; ხოლო უფროჲს ამათსა სიყუარული არს” (1 კორინთ. 13. 13).



მოკლე ღარიბეზა, რომელიც შიშნავს იმას, რაც ამ
წიგნში ვრცლად იყო ნათქვამი

წვიდეთ, ძმებო, გულმოდგინედ ავიდეთ ამ აღსასვლელზე, რადგან ხომ გსმენიათ, რას ამბობს წინასწარმეტყველი: “მოვედით, აღვიდეთ მთად უფლისა და სახიდ ღმრთისა იაკობისსა” (ესაია 2. 3), ვინც “განამტკიცნა ფერწნი ჩემნი ვითარცა ირემთანი და მალალთა ზედა დამადგინა მე” ძლევად გალობითა მისითა (ფსალმ. 17. 34). გევედრებით, გავიქცეთ მასთან ერთად, რომელიც ამბობს: ვიჩქაროთ, “ვიდრემდე მივიწინეთ ყოველნი ერთობასა სარწმუნოებისასა და მეცნიერებასა ძისა ღმრთისასა მამაკაცად სრულად, საზომად ჰასაკისა სავსებისა მის ქრისტესისა” (ეფეს. 4. 13), რომელმაც ხილული ხორციით ოცდაათი წლისამ ილო ნათელი. ის ამ სულიერი კიბის ოცდამეათე საფეხურზეა დაბრძანებული, რადგან სიყვარული ღმერთია, რომელსაც ეკუთვნის გალობა, სიმტკიცე და ძალი, ის არის, იყო და იყოს ყოველი სიკეთის მიზეზი აწ და მარადის და სიკეთისა და ნათლის საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.



სიტყვა მწყემსისა და წინამძღვრისადმი,

ნათქვამი მისივე, ჩვენი ნებარი მამის, იოანე სინელი იღუმენის მიერ, რომელიც სხვა წინახსენებულ თავებთან ერთად მისცა რაითელ იღუმენს, იოანეს, ვინაც მას მონაზვნებისთვის სწავლების ღაფერა სთხოვა

მ მერთშემოსილო, ამ მიწიერ წიგნში შენ ყველაზე უკანასკნელად გწერ; მაგრამ თუ ჭეშმარიტია ნათქვამი — გონებით უკანასკნელნი პატივით ყველაზე პირველნი იყვნენო (მღრ. მათე 20. 16), მწამს, რომ ზეციურ საღმრთო წიგნში პატივით ყველაზე პირველი წერიხარ.

თავი პირველი

1. ჭეშმარიტი მწყემსი იგია, ვინც თავისი უბიწოებით, გულმოდგინებითა და ლოცვით წარწყმედილი სიტყვიერი ცხვრების მოძიებასა და აღმართვას შეძლებს.
2. მესაჭე იგია, ვისაც საკუთარი შრომით, უხილაგად აქვს ღვთისგან მიღებული ძალა, და არათუ ღელვიდან, არამედ უფსკრულიდანაც კი შეუძლია ნავის გამოყვანა.
3. მკურნალი ისაა, ვისი სული და ხორცი ჯანმრთელია და უვნებელი, და წამალს არავისგან საჭიროებს.
4. მოძღვარი ის არის, რომელსაც ღვთის თითით დაწერილი სიბრძნის წიგნი მიუღია, ეს წიგნია ღმერთის ბრწყინვალეობის ძალა და სხვა წიგნი მას აღარ სჭირდება.

5. საბაგელია ის მოძღვარი, რომელიც მხოლოდ წიგნებიდან ასწავლის. ასევე საბაგელია ის მხატვარი, რომელიც ვერ ხატავს უმაგალითოდ.
6. ვისაც გსურთ, მიწაზე ასწავლოთ, ზეცაში უნდა ისწავლოთ და საკუთარი საქმეებით ასწავლოთ სხვებს.
7. არ დაგავიწყდეს ის, ვინაც თქვა: არც კაცთათვის, არც კაცთა მიერ ვასწავლი, რადგან მიწიერები სულიერ სწეულებას ვერ განკურნავენ.
8. კარგი მესაჭე ზომალდს გადაარჩენს, ხოლო კეთილი მწყემსი დასწეულულ ცხვრებს გააცოცხლებს და განკურნავს.
9. რაოდენ მორჩილებით გაჰყვებიან ცხვრები თავიანთ მწყემსს და არ ჩამოშორდებიან, იმდენად მწყემსი მათთვის პასუხს აგებს უფალთან.
10. მცონარებისა და ნაყროვანების მიზეზით ჩამორჩენილ ცხვრებს მწყემსმა სიტყვიერი ქვები უნდა ესროლოს, რადგან ესეც კეთილი მწყემსობის სახეა.
11. როდესაც ცხვრები ამა ხორცთა სიცხისა და შრომისგან სულიერ ძილს მიეცემიან, მაშინ სჭირდება მწყემსს მათი გულისთვის ზეცაში ხედვა და სიფხიზლე, რადგან ბევრი სწორედ სიცხეში ხდება მხეცის საკბილო. და როგორც ცხვრებს სიცხეში თავჩაღუნული სიარული სჩვევათ, ისე ჩვენც ერთმანეთის მიმართ თავმდაბლობა გვმართებს, რადგან დაწერილია: “სული შემუსრვილი, გული შემუსვრილი და დამდაბლებული ღმერთმან არა შეურაცხ-ყოს” (ფსალმ. 50. 19).
12. როცა ღამის სიბნელეში სამწყსოს მხეცები მოადგებიან, მაშინ მათ მოსაგერიებლად ღამის დარაჯად ძაღლს აბამენ. შენ კი ვნებათა სიბნელეში სულიერი სამწყსოს მცველად და მხეცთა მომსვრელად შენი გონება დაადგინე.

თავი მეორე

1. სახიერმა ღმერთმა ესეც ჩვენი ბუნების ჩვეულებად აქცია: სნეულებს მკურნალის დანახვა მაშინაც კი ახარებთ, როცა ვერ კურნავს.
2. ჰოი, საკვირველო მამაო, შენც შეაგროვე წყლულის სალბუნი, დასალევი წამლები, თვალის საფენები, არტაშანი მოტეხილობისთვის, საწმენდი ღრუბელი, მყრალი სუნის გამფანტველი საშუალებები, სისხლის გამოსაშვები და ამოსაწვავი იარაღები, იარის საცხები, საძილე წამლები, საკვთი დანები და სახვევები დაშავებულთათვის. თუ ყოველივე ეს არ გვექნება, როგორღა ვაჩვენებთ სამკურნალო ხელოვნებას?! საზღაური საქმის, და არა სიტყვების გამო გვეძლევა.
3. სალბუნი არის ხილული ხორციელი ვნებების მკურნალობა.
4. დასალევი წამალი არის შინაგანი ვნებებისგან განკურნება და უხილავი სიბილწისგან განწმენდა.
5. სისხლდენის შემაჩერებელი წამალი არის ლანძღვა-შეურაცხყოფა, რომელიც გულს ტკივილს აყენებს, მაგრამ ამპარტავნების სიმსივნესა და სიღამძლეს კურნავს და აღზოცავს.
6. თვალის საფენი არის ამღვრეული სულიერი თვალის მრისხანებისგან გასაწმენდი მხილება.
7. სისხლის გამოსადენი იარაღი არის უჩინარი სიმყრალის სწრაფი გამოდენა.
8. ჭეშმარიტი სისხლის გამოდენა არის მკურნალობის მიზნით სნეულთა დაუყოვნებელი და სასტიკი ყვედრება.
9. საწმენდი ღრუბელი არის მწყემსისა და მკურნალის მიერ ტკიბილი და ნაზი სიტყვებით სნეულის განსვენება ძარღვის კვეთისა და სისხლის გამოდენის შემდგომ.
10. ამოსაწვავი საშუალება არის ცხონებისა და სინანულის მიზნით გარკვეული ხნით სნეულისთვის მიცემული კანონი.

11. საცხი არის ამოწვის შემდგომ სნეულის სიტყვიერი ან ხორციელი ნუგეშისცემა.
12. საძილე წამალი არის მორჩილის ტვირთის ტვირთვა, რათა მას (მორჩილს – რედ.) მორჩილებით განუსვენონ და საკუთარი სათნოებების ვერდასანახად უძილო ძილი და სიბრმავე მოჰგვარონ.
13. სახვევი პატივმოყვარეობით დაუძღურებულთა სიკვდილზე ფიქრით განმტკიცებაა.
14. ყველაზე უკანასკნელი არის დანა, ანუ უკურნებელი და დამპალი სულიერი ასოს განაჩენი და მოკვთა, რათა სხეულის სხვა ორგანოებიც არ დაავადოს და ქეცი არ შეჰყაროს.
15. ექიმისთვის სასურველია სიმყრალის გამფანტველი საშუალება, რისი ფლობის შემთხვევაშიც სიმყრალეს ველარ გრძნობენ. ასევე, წინამძღვრებისთვის სანატრელია უვნებობა. როცა მყრალ სუნს ვერ გრძნობენ, ადვილად კურნავენ ყოველგვარ სნეულებას; ხოლო როცა უვნებობას მოიპოვებენ, ყოველი მკვდარი სულის აღდგენა ძალუძთ.

ყველაფერთან ერთად, წინამძღვარმა ყველას მიმართ სიყვარული და პატივისცემა უნდა გამოიჩინოს თითოეული მათგანის ღირსების შესაბამისად. ვაითუ, იაკობის მსგავსად, მანაც ავნოს საყვარელ ადამიანებსა და სხვებსაც (შდრ. შესაქმე 37), რაც იმათ შემთხვევათ ხოლმე, ვისი სულიერი შეგრძნება ჯერ კიდევ ვერ განასხვავებს კარგს, ცუდსა და საშუალოს.

თავი მესამე

1. მწყემსის სირცხვილია, როცა ღმერთს მოწაფისთვის იმას სთხოვს, რაც თავად მას არ აქვს.
2. ისევე იფიქრე წმიდანებზეც, როგორც ზოგიერთ ადამიანზე, მეფის სახეს რომ იხილავს, დაუმეგობრდება და წარჩინე-

ბულთა, უცნობ პირთა თუ მტერთა მეფესთან შეყვანა საკუთარი სურვილისამებრ შეუძლია. რადგან მეგობარს საყვარელი ადამიანების რიდი აქვს, კარგი იქნებოდა, თუ ჩვენც იმ უხილავ ძალებს დავემეგობრდებოდით, რომელთა მსგავსად სხვა ვერავინ შეგვეწეოდა სათნოებების მოპოვებაში. ერთმა ღვთისმოყვარე კაცმა მითხრა, რომ თავის მონებს ღმერთი ყოველთვის აძლევს ნიჭსა და მადლს, განსაკუთრებით კი, საუფლო დღესასწაულებში.

თავი მეოთხე

1. მკურნალმა საკუთარ თავში სრულიად უნდა მოსპოს ვნებები, რათა შეძლოს, საჭიროების შემთხვევაში რაიმე ვნება, უმეტესად კი, მრისხანება დაიბრალოს. თუ საკუთარ სულში ვნებებს სრულად არ გაანადგურებს, მაშინ ვნების გარეშე თავის მოჩვენებას ვერ შეძლებს.
2. მინახავს ცხენი, რომელიც ბოლომდე გაწვრთნილი არ იყო, და ამიტომ ვიდრე მხედარს მაგრად ეჭირა ლაგამი,¹ მშვიდად მიდიოდა; მაგრამ როგორც კი მხედარმა ოდნავ მიუშვა, მხედარიც დაშავდა და ცხენიც.
3. იგავი უმთავრესად ორ ეშმაკს შეეხება. ვისაც მიხვედრა სურს, მიხვედეს.

1. ლაგამში იგულისხმება ღვთის შიში, კრძალვა, მარხვა და მოძღვრის მზრუნველობა, ხოლო ორ ეშმაკი ამპარტაუნებისა და ნაყროვანების ეშმაკები არიან; რადგან სადაც მარხვა და სიმდაბლეთა, იქ ვნებები უძღურია.

თავი მხუთი

1. მკურნალი მაშინ სცნობს ღვთის მიერ მინიჭებულ სიბრძნეს, როცა მრავალ უკურნებელ სნეულებას განკურნავს სხვებში.
2. ის მასწავლებელი კი არ არის საკვირველი, ვინც ნიჭიერ ყრმებს სწავლით განაბრძნობს, არამედ ის, ვინც უსწავლელებსა და გონებაშიძიებებს განსწავლის და სრულყოფს.
3. მხედრის ხელოვნება მაშინ წარმოჩნდება, როცა გამოუცდელი ცხენით მტერს სძლევეს და ცხენსაც არ ავნებს.
4. თუ ღელვის წინასწარ მჭვრეტელი თვალი მოგეცა, მაშინ ნაჴში მყოფებს წინასწარ აუწყე მოსალოდნელის შესახებ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მათი დანთქმის მიზეზი შენ იქნები, რადგან შენ მოგანდეს მესაჭეობა.
5. მინახავს მკურნალნი, რომელთაც სნეულისთვის ვნებათა მიზეზი წინასწარ არ უცნობებიათ, რითაც სნეულსაც და საკუთარ თავსაც ღიღი ზიანი და შრომა შეამთხვიეს.
6. რამდენადაც მოწაფის ღიდ ნდობას ხედავს წინამძღვარი, იმდენად საქმითა და სიტყვით სიფრთხილე უნდა გამოიჩინოს, რათა არავინ დააბრკოლოს; რადგან ყველა მას მიიჩნევს მისაბამ მაგალითად და მისგან სწავლობს მოქცევის წესსა და კანონს.
7. ჳეშმარიტ მწყემსს სამწყსოს მიმართ სიყვარული წარმოაჩენს. მწყემსი კეთილი სიყვარულისთვის ჳვარსეცვა.

თავი მმმმსსმ

1. ყოველი სიტყვა გაიაზრე და ისე თქვი, და არასდროს გევენება.
2. მცირე ხნით შეაწუხე სნეული, რათა შენი საზიანო ღუმილით ამ უკანასკნელს ავადმყოფობა არ გაუხანგრძლივდეს ან საერთოდ არ მოკვდეს.

3. მესაჭის ღუმლის გამოისობით მრავალს ჰკონებია, სწორად მიდიოდა, ვიდრე ნავი კლდეს არ დასჯახებია და დალეწილა.
4. მოუესმინოთ დიდ პავლეს, ტიმოთეს რომ სწერდა და ეუბნებოდა: “ზედა-ადეგ ჟამითი უჟამოდ, ამხილე, შეჰრისხენ და ნუგეშინის-ეც” (2 ტიმოთე 4. 2). ვფიქრობ, “ჟამი” არის ის, როცა მხილებულნი მოთმინებას იჩენენ, ხოლო “უჟამო” – როცა მხილება ტკივილსა და მწუხარებას აყენებს მათ. წყაროც ასეა: თუნდაც არავის სწყუროდეს, მაინც მოედინება.
5. ზოგიერთი წინამძღვარი ბუნებით მორცხვია და მოწაფეებს ჯერისაებრ არ ამხელს. ასეთებს მიემართავ: მოწაფეებს ყოველთვის იმგვარად მოექცნენ, როგორც მოძღვარს შეეფერება, რათა არც თავად ევნოთ, და არც მოწაფეებს.
6. მოვისმინოთ ღვთის ხმა, რომელიც ამბობს: “მოჰკუეთე ეგე, რადსათჳს ქუეყანადცა დაუბყრიეს უქმად?” (ლუკა 13. 7) ასევე ამბობს: “მოჰსპოთ უკეთური იგი შორის თქუნსა” (1 კორინთ. 5. 13); ასევე: “ნუ შენ ილოცავ მწედ ერისა ამის... ნუ მოხვალ ჩემდა ამათჳის” (იერემია 7. 16); სამოელს კი საულის შესახებ ეუბნებოდა: “ვიდრემდე ეგლოვდე შენ საულს? რამეთუ განმიგდებიეს იგი” (1 მეფეთა 16. 1). მწყემსს ყოველივე ამის ცოდნა მართებს, უნდა იცოდეს ვის, როდის და როგორ უნდა მოექცეს, რადგან ღმერთზე უფრო ჭეშმარიტი არაფერია.
7. ვისაც ცალკე ამხელ და არ შერცხვება, მას არც მაშინ შერცხვება, სხვების თანდასწრებით თუ ამხელ, რადგან ბოროტებას არის დაჩვეული და საკუთარი ცხონება მოუძულეობა.

თავი მეშვიდე

1. ვნახე კეთილგონიერი სნეულები, რომლებმაც საკუთარი მშობრობა და მოუთმენლობა კარგად იცოდნენ, და თუმცა მკურნალი მათ შეკვრას არ აპირებდა, ნებაყოფლობითი იძულებით განკურნებას თავად ევედრებოდნენ. საუკუნო სასოების მოლოდინში ისინი სულით იყვნენ გულმოდგინე, ხოლო ხორციით, ძველი ჩვეულებისა გამოისობით – უძლური. ეს რომ ვიხილე, მკურნალებს მათი თხოვნის დაკმაყოფილება ვურჩიე.
2. წინამძღვარმა წინაწარ ყველას არ უნდა აუწყოს, რომ “იწრო არს ბჭე და საჭირველ გზად” (მათე 7. 14); არც ყველასთვის მართებს თქმა, რომ “უღელი... ტკბილ არს, და ტვირთი... სუბუქ არს” (მათე 11.. 30); არამედ თითოეულს ჯერისაებრ უნდა უწამლოს: ვინც დიდი ცოდვებით არის დამძიმებული და დაუძლურებული და სასოწარკვეთილებისკენაა მიდრეკილი, მეორე უნდა უთხრას; ხოლო ვის გონებასაც ქედმაღლობა და ამპარტავნება სძალავს, პირველი უთხრას.
3. ზოგიერთს შორ გზაზე წასვლა როცა მოუწადინებია, გზის მცოდნეებისთვის უკითხავს და გაუგია, რომ ადვილი და ვაკე სავალი გზა იყო, მათ სიტყვას მინდობილი დაუდევრად შედგომა სიარულს; და რადგან ბრძოლისთვის მოუმზადებელი იყო, ან შუა გზაზე დაცემულა, ან უკან გამობრუნებულა. მსგავსად იფიქრე საპირისპიროზეც.
4. სადაც ღვთის სიყვარული გულს შეხებია, იქ მრისხანე სიტყვებიც ვერ აშინებთ; სადაც გეენიის შიშმა დაიმკვიდრა, იქ ყოველგვარ შრომასაც ადვილად თავსიდებენ; ხოლო სადაც სასუფევლის იმედი კიაფობს, იქ ყოველივე მიწიერს შეურაცხყოფენ.
5. კარგმა მხედართმთავარმა თითოეული ხელქვეითის შესაძლებლობა და ახოვნება უნდა იცოდეს. იქნებ, მათ შორის ვინმე

წინამძღვროლი ან მარტომძღვროლი, ვისთვისაც დაყუდებით ჯდომაა მართებული.

6. მენავეთა დაუხმარებლად მესაჭე ნავს სამშვიდობოს ვერ გაიყვანს. ვერც მკურნალი განკურნავს სნეულს, თუ ეს უკანასკნელი წყლულს არ უჩვენებს და მის განკურნებას არ სთხოვს.
7. ვისაც მკურნალის შერცხვენია, წყლული დაჩირქებია, და ბევრი მომკვდარა კიდევ.

თავი მმრკმ

1. როცა ცხვარი საძოვარზეა, მწყემსმა სიტყვიერ სალამურზე დაკვრა არ უნდა შეწყვიტოს, მით უმეტეს მაშინ, როცა ცხვარი ძილს დააპირებს; რადგან ძეგლს ისე არაფერი აფრთხობს, როგორც მწყემსის სალამური.
2. მწყემსს ყოველთვის არ მართებს უგუნურად თავის დამდაბლება, არც უგუნურად თავის ამალღება, არამედ დიდ პავლე მოციქულს მიბაძოს, რომელიც ორივე შემთხვევაში ჯერისაებრ იქცეოდა.
3. უფალი ახალბედა მორჩილებს ხშირად უბნელებს თვალებს, რათა მოძღვრის ნაკლი ვერ დაინახონ; მაგრამ ზოგიერთმა წინამძღვარმა თავად გაამჟღავნა საკუთარი ნაკლი და მორჩილს ავნო.
4. მინახავს წინამძღვარი, დიდი თავმდაბლობისა გამო სულიერ შვილებს რჩევას რომ ეკითხებოდა, როცა რაიმეს გაკეთებას აპირებდა. ვნახე სხვაც, საკუთარ სიბრძავეს უგუნურებით რომ გამოაცხადებდა და მათთან დაცინვით ბჭობდა საქმეზე.
5. მინახავს ვნებებით შეპყრობილნიც, წინამძღვრობას ვნებებით რომ შესდგომიან, მაგრამ თანდათან მოწაფეებისა შერცხვე-

ნიათ და ვნებები მოუსპიათ. ვფიქრობ, ეს მათ მიერ ცხონებულთა სასყიდლის გამოისობით მომხდარა და ის საქმე, რომელიც ვნებებით დაუწყიათ, მათი უვნებობის მიზეზი გამხდარა.

თავი მმცხრმ

1. ფრთხილად ვიყოთ! ვაითუ, ზღვაში დავაბნით ის, რაც ნავსაყუდელში შეგვიგროვებია. ნათქვამი კარგად ესმით მათ, ვინც სიკეთეში ჯერ კიდევ არ არის დამწყესილი და ამბოხსა და ხორციელ საზრუნავში ებმება.
2. ჭეშმარიტად დიდია, როცა დაყუდების სიცხესა და მოწყენილობას სულგრძელად, მხნედ ითმენენ, როცა სენაკიდან არ გადიან და განცხრომას არ ეძიებენ სულმოკლე მენავეთა მსგავსად, რომლებიც მყუდროების ჟამს წყალში დაცურავენ. ყველაზე დიდი ის კი არ არის, როცა შფოთისა და ამბოხის არ ეშინიათ, არამედ ის, როცა შფოთსა და ამბოხში უშფოთველად, აუღელვებელი გულით იმყოფებიან, სხეულით აღამიანებთან არიან, ხოლო გონებით – ღმერთთან.

თავი მმათმ

1. ჰოი, საკვირველო მამაო, ესეც გამოსაძიებელია: რომელი მოდის ჩვენს საშინელსა და ჭეშმარიტ სამსჯავროზე როგორც ბრალეული, და რომელი ესწრაფვის ღვთის მსახურებასა და მონებას როგორც უდანაშაულო. რადგან ეს ორი სრულიად განსხვავებული მიზეზით მოდის, ცხოვრების სხვადასხვა წესსაც საჭიროებენ.

2. ახალმოსულს, უპირველეს ყოვლისა, მის მიერ ჩადენილი საქმეები გამოჰკითხე, რათა აღსარებიდან ორმაგი სარგებელი მიიღოს მან: აღსარებისა შერცხვეს და ყოველთვის შორს იყოს კადნიერებისგან; და ასევე, იცოდეს, თუ როგორ ტვირთს ვლებულობთ მისი გულისთვის და სიყვარულით აღიძრას.
3. ჰოი, პატიოსანო მამაო, ნურც ეს იქნება შენთვის უცნობი (თუმცა შენთვის არ არის უცნობი!): ღმერთი შეცოდებულებს ადგილის, ჭკუა-გონებისა და აღზრდის შესაბამისად განიკითხავს. შენც ასე მოიქეცი, რადგან ცოდვა სხვადასხვაგვარია.
4. ხშირად ყველაზე უძლურს ყველაზე მდაბალი გონებაც აქვს. ამიტომ სულიერმა მსაჯულმა უფრო მსუბუქად უნდა დასაჯოს კიდევ. ამის საწინააღმდეგო თავისთავად ცხადია.

თავი მეთერთმეტი

1. მშვიდობა ვერ იქნება, თუ ლომი ცხვარს დამწყემსავს. ასევე, შეცდომა იქნება, თუ ვნებულთა წინამძღვარი ვნებული გახდება.
2. საძაგელია მელა ქათამთა შორის. ასევე საძაგელია მრისხანე წინამძღვარი. მელა ქათმებს შეჭამს, ხოლო წინამძღვარი მეტყველთა სულებს ავნებს.
3. ყურადღებით იყავი: ზომაზე მეტად არ იძიო წვრილმანი საქმეები და ამ გზით ღვთის მიმსგავსებას ნუ ეცდები.
4. ღმერთი იყოს შენი წინამძღვარი ყოველ საქმეში, შინაგან გულისა იქნება ეს, თუ გარეგან. არაფერი აკეთო შენი ნებით, არამედ ღვთის ნებით აკეთე, რათა უზრუნველი გახდე, რაჟამს ყოველივეს მას მიანდობ და მისი მინიშნებით გააკეთებ.
5. ესეც გამოვარკვიოთ: იქნებ, იმათი სარწმუნოების გამო მოილო ღმერთმა ჩვენზე მაღლი, ვინც ჩვენ მოგვმართა, და არა ჩვენი

მოღვაწეობისა გამო? – ბევრ ვნებულს მოუმოქმედებია ამგვარად სასწაული.

6. თუ განკითხვის დღეს მრავალი ეტყვის უფალს: “უფალო, უფალო, არა სახელითა შენითა ვწინაღწარმეტყულებდითა” (მათე 7. 22), მაშინ არც ზემოთქმულში შეგვეპარება ეჭვი.
7. ვისაც ღვთის წყალობა ჭეშმარიტად მოუპოვებია, ის უძღურებს შეუმჩნევლად ეხმარება და ამ გზით ორ დიდ სიკეთეს სჩადის: პირველი – დიდების გესლისგან უვნებლად იცავს თავს; და მეორე – შეწყალებულებს მხოლოდ ღვთის მაღლიერებას აღუძრავს.

თავი მეთორმეტი

1. ვინც ამ გზას მძლავრი შემართებით მიუყვება, ძლიერმოქმედი, მაგარი და სრულყოფილი წამალი მიეცე; ხოლო ვინც ჯერ კიდევ გონებით ჩვილია, მათ, როგორც ჩვილებს, რძე ასვი; რადგან თითოეულ საკვებს თავისი ღრო აქვს განსაზღვრული.
2. ერთმა და იმავე საჭმელმა ერთში შეიძლება გულმოდგინება აღძრას, ხოლო მეორეში – სულმოკლეობა. ამიტომ თესლი ჟამის, პირისა და საზომის შესაბამისად უნდა ვთესოთ.
3. ზოგიერთს სულთა წინამძღვრობა არაფრად მიუჩნევია და სულთა წინამძღვრობას უგუნურად შესდგომია. და, ჰქონია რა დიდი სიმდიდრე, ამა ქვეყნიდან მაინც ცარიელი წასულა, რადგან წინამძღვრობის ჟამს ყველაფერი სხვებისთვის გაუყვია.
4. როგორც არსებობს კანონიერი, მეორე ცოლის, აყვანილი და მხევლის შვილები, ისე სხვადასახვაგვარი მოძღვრობაც არსებობს.

5. ჭეშმარიტი მოძღვრობა მოყვასისთვის სულის დადებაა. სხვაა, როცა მხოლოდ ადრე ჩადენილ ცოდვებს იღებენ თავს, და სხვა – როცა უვნებობისა და სულიერი ძალების ნაკლულევანებისა გამო მხოლოდ თავისივე მიერ დავალებული საქმეების სიმძიმეს ტვირთულობენ.
6. სრულყოფილი მოძღვრობის შემთხვევაში იმდენად ვტვირთულობთ სასჯელს, რამდენადაც ისინი (სულიერი შვილები – რედ.) საკუთარ ნებას დაუტყევენ.
7. ერთგული შვილი მამის არყოფნის დროს იცნობა.
8. წინამძღვარმა ჭკუა უნდა ასწავლოს მათ, ვინც სხვების თანდასწრებით სიტყვას შეუბრუნებს. ასეთებს, გაწყრომის გამო თუნდაც რომ ძლიერ ეტკინოთ გული და გამწარდნენ, პატივსაცემი პირების წინაშე მძიმე კანონი უნდა დაადოს, რათა მათ მაგალითზე სხვებიც შეშინდნენ. ჯობს ერთის გამწარება მრავალთა სარგებლობის მიზნით.
9. არიან ისეთები, თავიანთ შესაძლებლობას აღმატებულ სხვათა ტვირთს სიყვარულის გამო რომ ტვირთულობენ, თანახმად მაცხოვრის სიტყვისა: “უფროდსი ამისა სიყვარული არავის აქუს” (იოანე 15. 13), და ამის შემდგომი. არიან ისეთებიც, სხვათა ტვირთვის ძალა ღვთისგან რომ მიუღაით, ძმისა და საკუთარი სულის ცხონება შეუძლიათ, მაგრამ არ აკეთებენ ამას და სიმძიმეს არ ტვირთულობენ. მე მათ სხვების უსიყვარულობაში ვდებ ბრალს და საცოდავებად მივიჩნევ. პირველებზე კი დაწერილია: “გამო-თუ-იყვანო პატიოსანი უღირსისგან, ვითარცა პირი ჩემი იყო” (იერემია 15. 19). ასევე ამბობს: “ვითარცა უყავ მას, გეყავნ შენ”.
10. ესეც გაითვალისწინე: ხშირად მოძღვრის გონებითი ცოდვა უფრო მკაცრად განიკითხება, ვიდრე მოწაფის მიერ საქმით აღსრულებული; რადგან მეომრის ცოდვა უფრო მსუბუქია, ვიდრე მხედართმთავრის ბოროტგანზრახვა.

11. შენს მოწაფეებს ასწავლე: არ გაიხსენონ, თუ როგორ ჩაიღინეს ხორციელი ცოდვები, მაგრამ დღე და ღამე გაიხსენონ, თუ როგორ მოიმოქმედეს დანარჩენი ცოდვები.
12. საკუთარი მაგალითით ასწავლე, რომ უმანკონი იყვნენ ერთმანეთის მიმართ, ხოლო ეშმაკთა მიმართ – ბრძენნი და წინდახედულნი.
13. არც სამწყსოში დამეგობრებულნი დაგრჩეს ყურადღების მიღმა: მგელი მზაკვრულად ცდილობს, ზარმაცების შემწეობით გულმოდგინეებიც დააუძღუროს.
14. ნუ დაიზარებ ზარმაცებისთვის ლოცვას; მაგრამ მათი შეწყალება კი არ ითხოვო (რადგან თუ არ დაგეხმარებიან, ეს შეუძლებელია!), არამედ ითხოვე, რათა ღმერთმა გულმოდგინება მიანიჭოს მათ.
15. როგორც მამების მიერ არის დაწერილი, უძღურებმა მწვალებლებთან ერთად არ ჭამონ; ხოლო ძლიერები, თუ უფლის სადიდებლად მათთან წასვლა და ჭამა სურთ, დაე, წავიდნენ.
16. ნუ იმიზეზებ უცოდინარობას, რადგან “რომელმან არა იცის და ქმნეს რაღმე ღირსი ტანჯვისაჲ, იგუემოს” (ლუკა 12. 48), ვინაიდან არ ისწავლა.

თავი მესამე

1. სირცხვილია, მწყემსს სიკვდილისა ეშინოდეს. რადგან მორჩილება სიკვდილის უშიშრობაა, მაშ, წინამძღვარს მით უმეტეს არ მართებს, არ ეშინოდეს სიკვდილისა?!
2. ჰოი, ნეტარო, გამოიძიე, რომელია სულისა და ხორცის განმწმენდელი ის სათნოებები, ურომლისოდაც შეუძლებელია უფლის ხილვა. უპირველეს ყოვლისა, ისინი ასწავლე შენს

შვილებს, და ასევე განარიდე ღელათა და მავნებელ სახეთა ხილვას.

3. ჩვენს მორჩილებაში მყოფთა საქმე მათი ძალისა და საზომის შესაბამისად განვაგოთ, რადგან არავისთვის გვმართებს ნავსაყუდელზე უარის თქმა.
4. ვიდრე სათანადოდ არ გამოვცდით, არავის დავასხათ ხელი, არც ქრთამისა თუ წარჩინებული წარმომავლობისა გამო, რადგან ამის მოქმედი სასჯელს იმსახურებენ. ვაითუ, ხელდასხმულებმა მონაზვნობის სიცხესა და შრომას ვერ გაუძლონ და ერს დაუბრუნდნენ. ხელდამსხმელები პასუხს აგებენ მათთვის ღვთის წინაშე.
5. არსებობს ღვთის ისეთი მნე, ცრემლთა ღვრა და შრომა საკუთარი თავისთვის რომ აღარ სჭირდებოდეს, და ღვთის წინაშე სხვებისთვის ტიროდეს და შრომობდეს დაუზოგავად?
6. ნუ დაცხრები და ყოველთვის განიწმინდე შეგინებული სული და ხორცი, რათა ღმერთმა არამარტო საკუთარი სულისა და მოყვასისთვის, არამედ სხვებისთვისაც გიბოდოს გვრიგვინი, რადგან მათი მისაბაძი მაგალითი გახდები და შენით ღმერთი იდიდება. მაშინ შეგეძლება, ღვთისგან კადნიერად ითხოვო სასყიდელი.
7. ერთი უძლური ძმა ვნახე, სხვა უძლურის უძლურება რომ განწმინდა, როცა მის გამო საქმეარი ურცხვობა გამოიჩინა ღვთის წინაშე და სული თვისი დაღო ძმისთვის. მაგრამ მან თავმდაბლობით გააკეთა ეს და ძმის განკურნებით საკუთარი თავიც განკურნა. ვნახე სხვაც, იგივე საქმე ამპარტავნებით რომ მოიმოქმედა, და მრისხანედ უთხრეს: “მკურნალო, განიკურნე თავი შენი” (ლუკა 4. 23).
8. არსებობს სიკეთისგან გაქცევა უფრო დიდი სიკეთის გამო. ასე მოიქცა ის, ვინც მოწამეობას შიშის გამო კი არ აარიდა თავი, არამედ მათ გამო, მისგან სარგებელსა და განათლებას

- რომ ღებულობდნენ (იგულისხმება გრიგოლ საკვირველთმოქმედი – რედ.).
9. არსებობს ისეთი კაცი, სხვისი ღირსებისთვის შეურაცხყოფას რომ ტვირთულობს, ხალხი ავხორცად მიიჩნევს, მაგრამ სინამდვილეში “მსახური” და “ჭემმარიტი” არის (შდრ. 2 კორინთ. 6. 8).
 10. თუ სასჯელს ვერ გაექცევა ის, ვისაც სიტყვით სარგებლობის მოტანა შეუძლია და სიტყვას იშურებს, მაშინ, საყვარელო, რაოდენ დიდი სასჯელი ემუქრება მას, ვისაც საქმით შეუძლია შეწევნა და არ აკეთებს?!
 11. იხსენი, ღვთის მიერ ხსნილო! აცხოვნე, ცხონებულო! უშველე სასიკვდილოდ მიმავალთ და გამოისყიდე ეშმაკთა მიერ მოსაკლავად განწირულნი! – ესაა კაცთა და ანგელოზთა ყოველ საქმესა და ხედვაზე უმაღლესი.
 12. ის, ვინც ღვთისგან ბოძებული სიწმინდით სხვათა ბილწებას განწმენდს, უხორცო ძალთა შემძველ წარმოაჩენს საკუთარ თავს, რადგან უბიწო მსხვერპლს სწირავს ღმერთს. ხოლო ეს საქმე, ანუ “რომელნი (სულეები) არიან გარემოჯს მისა, შეწირონ ძღუენი”, ანგელოზთა საქმეა (შდრ. ფსალმ. 75. 12).
 13. შემოქმედის ჩვენდამი კაცთმოყვარებასა და სახიერებას ისე არაფერი წარმოაჩენს, როგორც ოთხმოცდაცხრამეტი ცხვრის დატყევისა და ერთი დაკარგული ცხვრის მოძიების ამბავი.
 14. ჰოი, ნეტარო, ყურადღებით იყავი: ყოველი მცდელობა, სიყვარული, გულმხურვალება, ძალისხმევა გამოიჩინე დაკარგული და შემუსვრილი შვილის მიმართ და ღმერთს ევედრე მისთვის, რადგან სადაც დიდი სნეულება და წყლულია, იქ, უდავოდ, დიდ სასყიდელსაც მიიღებენ.

15. ესეც გამოვიძიოთ და ვიცოდეთ: ზოგიერთის უძღურების გამო წინამძღვარმა ყოველთვის სამართლიანად არ უნდა განსაჯოს.
16. ვნახე, ყოვლადბრძენმა მსაჯულმა ორი მოდავე რომ გაასამართლა, და დამნაშავე, როგორც უძღური, გაამართლა, ხოლო უდანაშაულო, როგორც ახოვანი, იმ მიზნით გაამტყუნა, რომ სამართლიანი განაჩენით უფრო მეტი განხეთქილება არ შექმნილიყო. ცალკე კი თითოეულს აუხსნა საქმის ვითარება, განსაკუთრებით იმას, რომელიც უძღური იყო.
17. ბალახიანი მდელო სასარგებლოა ყოველი ცხვრისთვის, ხოლო სწავლა და სიკვდილზე ფიქრი კარგია და სასარგებლო ყოველი მეტყველი ცხვრისთვის.
18. სულგრძელნი უძღურთა წინაშე ამხილვე და დაამცირე, რათა უძღურთა წყლული სხვების წამლით განკურნო, ხოლო სულგრძელებს უფრო მეტის დათმენა ასწავლო.
19. ღმერთს არავისი აღსარება გაუმჟღავნებია, რათა ამით აღმსარებელნი არ დაებრკოლებინა და უკურნებლად არ დასნეულებულიყვნენ.
20. თუნდაც წინასწარცნობის მაღლს ვფლობდეთ, ჩვენი ცოდნა შეცოდებულებს მაშინვე არ გავუმჟღავნოთ, არამედ ყოველნაირად ვეცადოთ, აღსარებაზე მოვიდნენ და აღსარების თქმით ცოდვათა შენდობა მიიღონ.
21. აღსარების შემდგომ უწინდელზე მეტად გავათამამოთ, რათა ჩვენდამი მეტი სარწმუნოებითა და სიყვარულით განიმსჭვანო. ასევე, ჩვენდამი შიშიც უნდა ვასწავლოთ; თავად ჩვენ კი თავმდაბლობის მაგალითი ვაჩვენოთ მათ.
22. ყურადღებით იყავი, ვაითუ, შენი უზომო თავმდაბლობით ცეცხლოვანი ნაკვერცხალი შეაგროვო შვილთა თავზე.
23. ვალდებული ხარ, ყველაფერში მოთმინება გამოიჩინო, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა შენს ბრძანებას ეურჩებიან.

24. დააკვირდი, ხომ არ არის შენს ვენახში ისეთი ხე, რომელიც აქ მიწას აცდენს, ხოლო სხვაგან ნაყოფს გამოიღებდა? არ დაიზარო, ასეთი ხე სიყვარულით ამოთხარე და სხვა ადგილას გადარგე.
25. წინამძღვარმა, შესაძლოა, ამა სოფლის შფოთთან დაახლოებულ ადგილზეც დაუბრკოლებლად აღასრულოს სათნოება, მაგრამ მასთან მყოფების გამო მართებს სიფრთხილე, და თუ მსგავს ადგილას აღმოჩნდება, ვნებული ძმები არ მიიღოს. ყოველთვის ცუდი კი არ არის უარის თქმა!
26. თუ მკურნალი სულიერადაა დაყუდებული, მას აღარ სჭირდება ხორციელად დაყუდება სნეულთა სამკურნალოდ. თუ პირველი არ აქვს, მაშინ მეორეს მიმართოს.
27. ჩვენ მიერ შეწირული არც ერთი ძღვენია ღვთისთვის ისეთი საამო, როგორც სინანულით მირთმეული მეტყველი სულები.
28. მთელი ქვეყნიერებაც კი არ ღირს ერთი სულის ფასად. ქვეყნიერება წარმავალია, სული კი უკუნისამდე ცოცხლობს.

თავი მეთოთხმეტი

1. ამიტომ, ნეტარო, მათ კი ნუ შენატრი, ვინც ქონებას სწირავს ქრისტეს, არამედ იმათ შენატრე, ვინც მეტყველ ცხვარს სწირავს.
2. შენი მსხვერპლი უბიწოდ შესწირე. წინააღმდეგ შემთხვევაში, სარგებელს ვერ პოვებ.
3. ძე კაცისა უნდა გაეცათ, მაგრამ ვაი მისდა, ვის მიერაც გაიცა. თქმულის საწინააღმდეგოდ იფიქრე შემდეგზე: ყოველი მოღვაწე უნდა ცხონდეს, ხოლო სასყიდელს მიიღებს ის, ვის მიერაც ცხონდებიან.
4. ჰოი, წმიდაო მამაო, ღვთის შემდგომ დიდი სულიერი ძალა გვჭირდება: თუ ვნახავთ, რომ ისინი, ვისი წმიდათაწმიდაში

შეყვანა და ქრისტეს საკურთხეველში შეწირვა თავს გვიდგია, ჯერ კიდევ შესასვლელ კართან ბოროტის სიმრავლეს შეუვიწროებია, მაშინ მათ ჩვილი ბავშვებივით ჩავკიდოთ ხელი და ბოროტი ზრახვებისგან გავათავისუფლოთ.

5. თუ ისინი ძალიან ჩვილი და უძლურები აღმოჩნდებიან, მაშინ მხარზე შევისვათ და ვიწრო და საჭირველ კარში შესვლამდე მაღლა გვეჭიროს, რადგან ყველაზე დიდი სივიწროვე სწორედ კართან არის. ამიტომ ამბობდა წინასწარმეტყველი: “ესე არს შრომა ჩემ წინაშე, ვიდრემდის შევიდე მე სიწმიდესა ღმრთისასა” (ფსალმ. 72. 16-17).
6. ჰოი, მამათა მამაო, მამათა მამასა და მოძღვართა მოძღვართან დაკავშირებით წინა თავებში აღვნიშნე, თუ რაოდენ შემკული იყო იგი ზეციური სიბრძნით, რაოდენ ჯეროვნად მამხილებელი, წმიდა, მოწყალე, მიმტევებელი და ბრწყინვალე გახლდათ. ყველაზე აღსანიშნავი ის იყო, რომ თუ ვინმე ცხონების მოსურნეს ნახავდა, უფრო მეტ ღვაწლში ამყოფებდა. ასევე, თუ ნახავდა, რომ ვინმე საკუთარ ნებას მისდევდა და რაიმე საქმე გამორჩეულად უყვარდა, ასეთ პიროვნებაში ნების მოსპობას იმდენად ცდილობდა, რომ საკუთარი ნების აღსრულებას ყველა გაურბოდა. კიდევ ამას ამბობდა სანატრელი: “უმჯობესია, მოწაფე მონასტრიდან გააგდო, ვიდრე დაუშვა, საკუთარი ნება ჰქონდეს; რადგან ვინც აძევებს, ხშირად გაძევბულს ამდაბლებს კიდევ; ხოლო ვინც ვითომ მოწყალეებას იჩენს და საკუთარ ნებაზე მიუშვებს მოწაფეებს, ასეთს მოწაფეები სიკვილის ჟამს საწყალობლად სწყევლიან, რადგან აცდუნა და ვერაფერი არგო მათ”.
7. დიდ მამას ასეთი ჩვეულებაც ჰქონდა: მწუხრის გალობის შემდგომ იგი სხეულით ხის ტახტრეკანზე დაჯდებოდა ხოლმე, ხოლო მაღლშემოსილი სულით, როგორც მუუფე, დაბრძანდებოდა. კეთილი კრებული ბრძენი ფუტკარივით იყრიდა მის გარშემო თავს, როგორც ღვთისას, ისე ისმენდა მის სიტყვებს

და მის ბრძანებას ემორჩილებოდა. ზოგიერთს ის დაძინებამდე ორმოცდაათი ფსალმუნის თქმას უბრძანებდა, ზოგიერთს – სამოცდაათს და ზოგს – ასს. ზოგიერთს ამდენივეჯერ მუხლთა დრეკას განუწესებდა, ზოგს – მჯღომარე ძილს, ზოგს – გარკვეული ხნით წიგნის კითხვას, ზოგს კი გარკვეული ხნით ფეხზემდგომ ლოცვას ავალებდა. ასევე, სამწყსოსთვის ორი ძმა ჰყავდა მიჩენილი, რათა დღისით ამოლპარაკი აღეკვეთათ, ხოლო ღამით – უდროო სიფხინზლე და ერთმანეთს შორის საუბარი.

8. დიდ მამას სუფრაზეც ყველასთვის ცალკე წესი ჰქონდა დადგენილი. ყველა ერთნაირ საჭმელს კი არ იღებდა, არამედ თითოეულს თავ-თავისი ჰქონდა მიჩენილი. კეთილი მნე ზოგიერთს მხოლოდ ხმელა პურისა და წყლის მიღებას უბრძანებდა, ზოგიერთს უფრო მეტად სცემდა ნუგეშს. საოცარი ის იყო, რომ მის სიტყვას, როგორც ღვთის ნათქვამს, უდრტვინველად ღებულობდა ყველა. როგორც ადრე ვთქვით, დიდ მამას მონასტრის ქვემოთ ერთი ადგილი ჰქონდა, რომელსაც დილეგი ეწოდებოდა; მონასტრის ზემოთ კიდევ ერთი ლავრა იყო, სადაც ეს ძლიერი და სრულყოფილი მამა დასაყუდებლად ძლიერებს აგზავნიდა.
9. გთხოვ, არ დაუშვა, რომ წრფელნი ცბიერნი გახდნენ; არამედ, პირიქით, თუ შეგიძლია, ცბიერნი აქციე წრფელად.
10. ვისაც სრული უვნებობისთვის მიუღწევია, მას შესაბამისად და სათანადოდ დასჯაც შეუძლია. უვნებობის ნაკლებობა მსაჯულს გულს უჩვილებს და არ დაანებებს, მოწაფე ჯეროვნად დასაჯოს.
11. შვილებს, უპირველეს ყოვლისა, მართალი სარწმუნოება დაუტოვე მემკვიდრეობად, რათა არათუ შვილები, არამედ შვილიშვილებიც კი მართლმადიდებლობით შესწირო უფალს.
12. ნუ მოერიდები ფიცხი და ურჩი ახალგაზრდების შეწუხებას, რათა სიკვდილის ჟამს გადიდონ შენ.

13. ყოვლადბრძენო, ამაშიც დიდი მოსე იყოს შენთვის მაგალითი: მანაც ვერ შეძლო ფარაონის მონობიდან თავის მორჩილთა გათავისუფლება, ვიდრე უფუარი არ ჭამეს მლოგვთან ერთად.
14. უფუარში იგულისხმება ის, რომ მოწაფე თავის ნებაზე არ უნდა მიუშვან; რადგან ნება ადამიანს აამაღლებს, ხოლო უფუარი ყოველთვის დაბლა ღვას. მლოგვში მოძღვრის მხრიდან მხილებისა და ყვედრების სიმწარე და მარხვით შეჭირვება ვიგულისხმობთ, რაც ხორცისთვის მწარეა, ხოლო სულისთვის გოლეული თაფლივით ტკბილია.
15. მამათა მამაო, გწერ რა ამას, მისი სიტყვები მაძრწუნებს, რომელიც ამბობს: “რომელი-ეგე ასწავებ მოყუასსა, თავსა თუსსა არა ასწავებ?” (რომ. 2. 21) ახლა კი მცირეოდენს ვიტყვი და შემდეგ სიტყვის სარბიელს დაუუტევებ.

თავი მეთხუთმეტი

1. ღმერთთან სიწმინდით შეერთებული გული სხვისგან სიტყვიერ სწავლებას აღარ საჭიროებს, რადგან ნეტარის მოძღვარი, წინამძღვარი და განმანათლებელი დაუსაბამო სიტყვა გამხდარა. სწორედ ასეთი ხარ შენ, წმიდაო, და ეს არამარტო უბრალო სიტყვებით შემიცვნი, არამედ საქმით გამომიცდია ყოვლადბრძენი გონება შენი, სიმდაბლითა და სიმშვიდით ისევე რომ მუსრავს ბოროტ მხეცებს, როგორც დიდი სჯულმდებელი მოსე, რომლის ნაკვალევსაც შეუდექ და თითქოს გაუსწარ კიდევ უმანკოებისა და ქალწულების მადლით. ეს კი ყველაზე მეტად მიაახლოებს კაცს წმიდა და უხრწნელ ღმერთთან, რომელიც არის უხრწნელების მომნიჭებელი და მოღვაწეთა მიწიდან ზეცად აამაღლებელი.

2. ამიტომ, დიდი ილიას მსგავსად ცეცხლოვანი ეტლით ამაღლებულმა, არათუ ეგვიპტელი მოჰკალ და თავმდაბლობის ქვიშაში დაჰფალ, არამედ მთაზეც აღხვედ და ეკლოვანი, უმკაცრესი და “ძნად შესაწველი” ცხოვრებით ღმერთი იხილე.
3. ღვთის ხმა გესმა და მისი ნათელი იხილე; ხამლნი, რაც არის ვნებათა ნივთი, სულიერ ფენთაგან გაიძრე, კულში წაავლე ხელი მას, ვინც ანგელოზიდან ვეშაპად იქცა, და ბნელ ქვესკნელში მოისროლე. შენ ამპარტავანსა და ამაყ ფარაონს სძლიე, ეგვიპტელნი გვემე და პირმშონი მათნი ამოწყვიტე. აი, ეს არის დიდი საკვირველება.
4. ამიტომ მოგანდო უფალმა ძმათა წინამძღვრობა, რომლებიც, ნეტარო, ფარაონის ხელიდან და საძაგელი აღიზის კეთებისგან იხსენ, მიეც ცეცხლოვანი სვეტი და ყოველგვარ ვნებათა სიმხურვალის დამშრეტელი საღმრთო ღრუბელი.
5. არამარტო ეს, არამედ მეწამული და ცეცხლოვანი ზღვაც კი, სადაც მრავალნი დავინთქმებით, განუპე, შენი სამწყემსო კვერთხით მძლედ აქციე ისინი და მათი მღვერები დანთქი. ამის შემდგომ ამპარტავნების ამაღეკი, რომელიც ზღვიდან გამოსულებს ხვდებათ ხოლმე, ხელთა აღპყრობით მოჰკალ ღვთის მიერ შენდა რწმუნებული ხალხისთვის საქმესა და ხედვას შორის მდგარმა, სძლიე წარმართებს და შენი ხალხი უვნებობის მთაზე აღიყვანე.
6. დაუდგინე მათ მღვდლები და უვნებობით წინადაცკეთა ასწავლე, რადგან ვნებათა წინადაუცვეთელობისა და სიწმინდის მოუსვლელობის შემთხვევაში შეუძლებელია ღმერთის ხილვა. აღხვედ მაღლა, უგუნურების სიბნელე განკვეთე, უადრესი ნათლის მაყვლოვანს მიეახლე და საღმრთო ხმის სმენის ღირსი გახდი, ღირსი გახდი ხილვისა და წინასწარმეტყველებისა. ზურგიდან იხილე ღმერთი, საუკუნოდ მყოფადი ნათელი, და გესმა ხმა: “არა არს კაცი, რომელმან იხილა პირი ჩემი” (გამოსვლა 33. 20).

7. შემდეგ თავმდაბლობის სიღრმეში, ქორეში ჩახვედ. თან გქონდა მეცნიერების ღვთივდაწერილი ფიცრები და სულიერი და ხორციელი სახით გაბრწყინდი.
8. რაღა ვთქვა ხბოზე?! – ჰოი, ფიცართა შემუსვრა! შემდეგ ხალხს ხელი ჩასჭიდე, უდაბნო განვლე, წყურვილის ცეცხლი დაშრიტე და ცრემლთა წყარო მიანიჭე ხის მიერ, რომელიც არის ვნებებითა და გულისთქმებითურთ ხორცის ჯვარცმა. ღვთიური ცეცხლით ბოროტი წარმართები დასწვი. მოხვედ იორდანესთან (რაღა გვიშლის ხელს, ძველი ამბავი მცირეოდენ დავუტეოთ!), განჰკვეთე მდინარე და სულიერი ისრაელის თვალწინ ქვემო წყალი მარილისა და სიკვდილის ზღვაში მოაქციე, ხოლო სიყვარულის წყალი ზემოთ დააგუბე.
9. თორმეტი ლოდის მოტანა ბრძანე, და მოციქულთა რიცხვთა თანახმად ალაშენე; ან, იქნებ, ამით რვა ვნებაზე გამარჯვება და ოთხი უდიდესი სათნოების მოპოვება მიანიშნე?! შემდეგ უკან მოიტოვე მკვდარი და უნაყოფო ზღვა. იერიქოში მოხვედ, საწუთროს შვიდეულის შვიდ ჟამში ლოცვის საყვირს ჩაჰბერე, გალავანი დაარღვიე, გაიმარჯვე და უხილავ შემწეს უღალადე: “მტერისა მახსლნი მოაკლდეს სრულიად” და ვნებათა ჩემთა “ქალაქნი ალაოწრენ” (შდრ. ფსალმ. 9. 7).
10. მეტსაც ვიტყვი: იერუსალიმში აღხვედ (რაც არის სრული სიმშვიდის ჭვრეტა), ქრისტე, ღმერთი მშვიდობისა, იხილე; როგორც სანაქებო მეომარმა, მასთან ერთად იღვაწე, ვნებებითა და გულისთქმებითურთ მასთან ერთად ხორციელად ჯვარსეცვი, ღვთის შემწეობით გახდი ღმერთი ფარაონისა და ყოველი წინააღმდეგომი ძალისა, ქრისტესთან ერთად დაიფალ, მასთან ერთად ღვთისმეტყველების უფსკრულში ჩახვედ, სათნოებათა მეგობართაგან ნელსაცხებელი მიიღე და აღსდექ. რამ შემიძალოს ხელი, რომ ვთქვა:

11. აღსდექ მესამე დღეს, ანუ აღსდექ სამ ვნებაზე – ნაყროვანებაზე, ვერცხლისმოყვარეობასა და პატივმოყვარეობაზე – გამარჯვების შემდგომ, უკეთ რომ ვთქვათ, აღსდექ მას შემდეგ, რაც სული, ხორცი და გონება განწმინდე გულისთქმე-ბისგან, გულისწყრომისა და ზრახვებისგან.
12. აღხვედ ზეთისხილის მთაზე, მთაზე, რომელზეც წმიდანი ამბობდა: “მთანი ძალაღნი ირემთა” (ირემთა, ანუ ვნებათა მომსვრელ სულთა). ვინაიდან სიბრძნით აღვსებულ და ცოდნით ყოველ ჩვენგანზე გარდამეტებულ მამასთან გრძლად სიბრძნის-მეტყველება არ შეგვფერის და სიტყვის შემოკლება გვმართებს, ვიტყვი: აღხვედ მთაზე, რომელზეც წიგნში ნათქვამია, ვნებათა მომსვრელ სულთაო.

მათ შემდგომ შენც აღხვედ, ზეცად აღიხილე (კვლავ მსჯელობის უწინდელ წესს დავუბრუნდები), შენი მოწაფეები გვაკურთხე და წინამდებარე სათნოებათა კიბე იხილე, რომელსაც, როგორც ბრძენმა ხუროთმოძღვარმა, შენდა მოცემული ღვთის მადლით საფუძველი დაუდევ და განასრულე კიდევ; თუმცა კი თავმდაბლობისა სიღრმისა გამო ჩვენი გლახაკი და უსწავლელი ენა აიძულე, შენი ხალხისთვის მიგვემართა. ან რა გასაკვირია ეს?! – მოსეც უწოდებდა საკუთარ თავს წვრილხმიანსა და ენაბრგვილს. მაგრამ მას აარონი ჰყავდა ტკბილმოუბრად. შენ კი, ნეტარო, არც კი ვიცი, რატომ მოხვედი დამშრალ, ეგვიპტის გომბეშოებით, უმეტესად კი, ეგვიპტის ნაკვერცხლით სავსე წყაროსთან?!

რადგან ურიგო იქნებოდა, თუ შენი აღსვლის მაგალითისა და იგავს დაუსრულებელს დავტოვებდით, კვლავ უწინდელ სიტყვას დავუბრუნდებით: აღხვედ წმიდა მთაზე, თვალები ზეცას მიაპყარ, სათნოებათა კიბეზე ფეხი შედგი, აღხვედ კიბეზე და ამაღლდი. და აფრინდი, ღალადებით ამაღლდი,

მტრებს სძლიე, მოჰკალ და წინ წარუძებ მრავალს. ახლაც ყოველთვის წინ მიგვიძღვი ყველას, რადგან წმიდა სათნოებათა კიბის თავში ასულხარ და სიყვარულს შეერთებიხარ; ხოლო სიყვარული არის ღმერთი, რომლისა არს დიდება და სიმტკიცე აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.



ს ა რ ჩ ე ზ ი

წმიდა ექვთიმე მთაწმიდელის სიტყვა	4
რაითელი მონაზვნის დანიელის სიტყვა	5
იოანე სინელის ცხოვრება	6
ღირსი მამების წერილები	13
თავი I	
ერიდან გამოსვლისთვის	16
თავი II	
ამა სოფლისა და მისი საქმეების სიძულვილისთვის	28
თავი III	
უცხოობისთვის	33
სიზმრებისთვის	39
თავი IV	
მორჩილებისთვის	42
თავი V	
სინანულისთვის, და წმიდანთა ცხოვრება, რომლებიც „დილეგში“ იყვნენ	83
თავი VI	
სიკვდილზე ფიქრისთვის	99
თავი VII	
გლოვისთვის	104
თავი VIII	
ურისხველობისა და გულისწყრომისთვის	119
თავი IX	
გულღვარძლიანობისთვის	127

თაპი X	
ძვირის თქმისა და განკითხვისთვის	130
თაპი XI	
ღუმლისა და მრავლისმეტყველებისთვის	134
თაპი XII	
ტყუილისთვის	137
თაპი XIII	
მოწყენილობისთვის	140
თაპი XIV	
ნაფროვანებისთვის	143
თაპი XV	
უსრწნელი სიწმინდისა და ქალწულებისთვის	151
თაპი XVI	
ვერცხლისმოყვარეობისთვის	173
თაპი XVII	
უპოვარებისთვის	175
თაპი XVIII	
გულქვაობისა და უგრძნობელობისთვის	178
თაპი XIX	
ძილისთვის და სხვებთან ერთად ღოცვისთვის	181
თაპი XX	
ხორციელი სიფხიზლისთვის, რისგანაც სულიერი სიფხიზლე იშვება	183
თაპი XXI	
შიშისთვის	187
თაპი XXII	
პატივმოყვარეობისთვის	189

თაზი XXIII

ამპარტაუნებისთვის 198
გმობის აზრებისთვის 204

თაზი XXIV

სიმშვიდისთვის, სიწრფეებისა და უმანკობისთვის,
ასევე ცბიერებისთვის 208

თაზი XXV

სანატრელი თავმდაბლობისთვის 213

თაზი XXVI

დიაკრიისათვის, ანუ ცოდნისა და აზრთა, ვნებათა და სათნობათა
განსჯისათვის 228
ისევ განჯისა და გულისხმისყოფისთვის 249
სხვა სათნობებზე 267

თაზი XXVII

ხორციელი და სულიერი დაწყულებისთვის 274
დაწყულების სახეობებზე 279

თაზი XXVIII

ყოვლადწმიდა ლოცვის შესახებ, და სხეულითა და
გონებით ლოცვაზე დგომისთვის 292

თაზი XXIX

უვნებობისთვის, სრულყოფილებისა და სულიერი აღდგომისთვის
უწინარეს საყოველთაო აღდგომისა 303

თაზი XXX

სათნობათა სამების – სარწმუნოების, სასოებისა და
სიყვარულის – შესახებ 308
მოკლე დარიგება 314

სიტყვა მწყემსისა და წინამძღვრისაღმ

თავი პირველი 315
თავი მეორე 317

თავი მესამე	318
თავი მეოთხე	319
თავი მეხუთე	320
თავი მეექვსე	320
თავი მეშვიდე	322
თავი მერვე	323
თავი მეცხრე	324
თავი მათე	324
თავი მეთერთმეტე	325
თავი მეორმეტე	326
თავი მესამეტე	328
თავი მეოთხმეტე	332
თავი მეხუთმეტე	335

**წმიდა იოანე სინელი
კლემაქსი, ანუ კიბე**

თარგმანი წმიდა ექვთიმე მთაწმიდელისა

თანამედროვე ქართულ ენაზე ტექსტი გამართა
ტატიანა ცომაიაძე
რედაქტორი: ნათელა ხურცილავა
დიზაინი და კომპიუტერული უზრუნველყოფა
ლია სხირტლაძის

საეკლესიო გამომცემლობა
„ახალი ივერონი“
თბილისი 2014